Sándor Ferkéé.

A CSIKSZENTMIHÁLYI SÁNDOR CSALÁD LEVÉLTÁRA

A CSALÁD MEGBIZÁSÁBÓL
SZERKESZTETTE
SÁNDOR IMRE

ELSŐ KÖTET
1539—1756

KOLOZSVÁR
STIEF JENŐ ÉS TÁRSA KÖNYVSAJTÓJA
1914

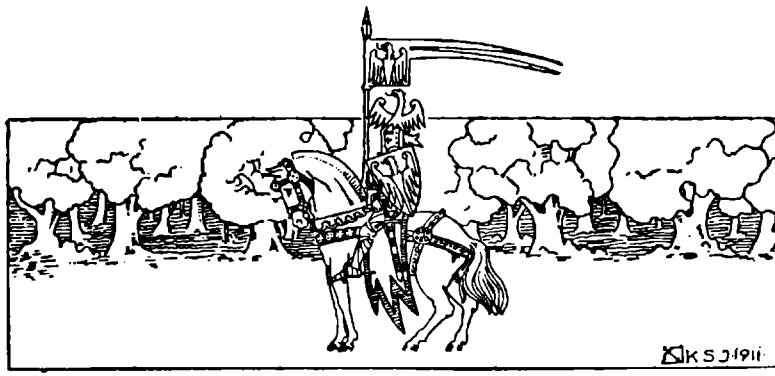
A
CSIKSZENTMIHÁLYI
SÁNDOR CSALÁD
LEVÉLTÁRA

A CSALÁD MEGBIZÁSÁBÓL
SZERKESZTETTE
SÁNDOR IMRE

ELSŐ KÖTET
1539 — 1756

KOLOZSVÁR
STIEF JENŐ ÉS TÁRSA KÖNYVSAJTÓJA
1914

Bevezetés.

A nagyváradi békekötés igen visszás helyzetbe sodorta Szapolyai Jánost. Ferdinándhoz való viszonya ezáltal sem lett barátságosabb, viszont Szolimán szultánt ezen lépésével egyenesen felbőszítette. Ez nagy haraggal készült hadjáratra s nyiltan hírdette, hogy Erdélyt elfoglalja. János királynak sikerült ugyan ajándékokkal a szultánt megengesztelni, de neheztelését végképpen el nem oszlathatta.

A király ezen visszás helyzetét a kiváló tehetségű Majlád István erdélyi vajda korán felismerte és igyekezett azt saját önző czéljaira kihasználni. Erdély főurainak körében pártot szervezett és titkos egyezséget kötött velük. Ezen egyezségnek véd- és daczszövetség jellege van és az irat homályos szövegezése daczára elárulja, hogy Majlád saját magának kivánta Erdélyt megszerezni. Hogy mi volt tulajdonképpeni czélja, az maguk a szövetségek előtt sem volt teljesen világos. Balassa és Kendi Ferdinándra gondoltak, mások a török fenhatóságra. Majlád csak annyit árult el, hogy *ha a fejedelemnek valami szerencsétlensége, gonosza történendik, mi egyetembe és egy szívvel valakit választandunk, választassék.*

Tervének kiviteléhez nemcsak a magyar és székely főurakat nyerte meg, de a szászokat is. Hatalmába kerítette a hadsereget és a várakat és minden jel arra mutatott, hogy sikerülni fog Erdély elszakadását és itt saját uralmát biztosítani. Mielőtt befejezte volna azonban előkészületeit, az ügynek Andrássi Mártonban

árulója akadt.[1] Szapolyai súlyos betegsége daczára Erdélybe sietett és a mozgalmat bámulatos gyorsasággal leverte. Majlád Fogaras várába szorúlt, Balassának és Kendynek pedig a király nagylelkűen megbocsátott.

A Majláddal szövetkezett magyar és székely főurak között találjuk *Sándor Mihályt* is. Ő a családnak okleveles alapon kimutatható első őse. Szerepköre és társadalmi helyzete azonban arra utal, hogy törzsökös székely főnemes családból született s elődeiről csak levéltárunknak 1694-ben történt elpusztulása miatt[2] nem szerezhetünk tudomást.

Bizonyos az, hogy a család a XVII. sz. végéig birtokos volt Karatna, Kanta, Volál, Peselnek, Torja és Szárazpatak községekben, tehát ugyanott, a hol az Aporokkal rokon kézdi Sándorok birtokoltak. Az Aporokkal való közös eredet nállunk családi hagyomány. Itt pedig okiratokkal igazolható az Apor és kézdi Sándor-családok közös eredete. 1307—1518-ig terjedőleg a Székely Oklevéltár és a gr. Teleki-család oklevéltára 40 drb. okiratot mutatott fel a kézdi Sándorok történetére. Bármennyire kézenfekvő legyen a valószinűség a velök való vérségi kapcsolatra, ezen és a rájuk vonatkozó más iratokat teljesen figyelmen kivül hagytam, mert elvem szigorúan tartózkodni mindentől, a mi föltétlen bizonyosság határait átlépi.

A további kutatás feladata lesz tehát ezen nyilt kérdést megoldani és amennyiben lehetséges, a kapcsolatot helyreállítani.

Sándor Mihály életére vonatkozóan mindössze csak 14 levelünk van, de egyénisége már ezekből is eléggé kidomborodik.

[1] Eljöve Andrási Menyhárd uram Gyulafejérvárról és elé beszélé nekünk amaz agyafurt Mayláth uramnak sokféle practicáit és hogy már német népeket is várna be Erdélybe. (Mindszenti Gábor naplója.) Nem szenvedhet kétséget, hogy a keresztnevet hibásan írja Mindszenti, mert az Andrásiak között Menyhárt nem volt, hanem éppen Márton írta alá a szövetséglevelet, tehát csak ő tudhatott Majlád practicairól. Ő volt az, a ki a Majlád ellen Erdélybe vonuló Szapolyaihoz elsőnek csatlakozott. (Istvánffi Hist. L. XIII. pag. 147.)

[2] *Orbán B.* azt írja a rákosi templomról, hogy a templom hajójában rejtekhely van, hová az egyházközségi könyvek szerint a tatárdúlások alkalmával sok régi okmányt és irományt rejtettek el. Vajjon nem ott rejtőzik-e az 1694-iki tatárdúláskor eltévedt csiki krónika? Ki tudja, hogy e rejtek felkutatása minő felfedezésekre vezethetne? (Székelyföld leírása II. k. 68. l.) Ebből tehát azt lehetne következtetni, hogy a Sándor-család régi iratai a templom falában rejtőznének. Valószinűbbnek tartom azonban, hogy 1694-ben elégtek.

Izabella királyné 1542. tavaszán vonúlt be Erdélybe s rövid időn belül két országgyülést tartott. Az egyiket Marosvásárhelyt, a másikat Kolozsvárt. E gyüléseken Sándor Mihálynak alkalma nyilott Martinuzzi György püspökkel közelebbről érintkezésbe lépni.[1] A nagyeszű barát meghódította, s annak őszinte hívévé szegődött. A csak szórványosan fennmaradt levelekből is látjuk, hogy gyakori érintkezésben voltak egymással.

A zavaros politikai viszonyok között Martinuzzitól kér tanácsot, s viszont tudósításokat küldözget neki az erdélyi és moldvai állapotokról, legfőképpen pedig a székelyek harczi készségéről. Ezek az érintkezések arra mutatnak, hogy Martinuzzi a székelyek között Sándor Mihályt választotta bizalmasának.

De kiváló tehetségű és vezető szerepre hivatott embernek tartották mások is. Igy a moldvai vajda a többek között Sándor Mihály tanácsára támaszkodik, midőn az Erdélyből kiszorított János-Zsigmond visszahívása lett a porta érdeke. Az erdélyi vajdák alkalmi szövetségre használják fel. Küldetésének fontosságát mutatja, hogy 1553. jul. 25-én e tisztében felmerült költségei fejében 100 frtot utalványoznak részére.

Martinuzzi következményeiben messze kiható politikai hibát követett el azzal, hogy a székelyekre adót rovatott ki. Ezzel elvesztette leglelkesebb székely híveit, közöttük Sándor Mihályt is. Viszont az 1554. jan. 25-ére összehivott marosvásárhelyi országgyülés nagyban megerősítette Ferdinánd uralmát Erdélyben.

E két fontos körülményben találjuk okát annak, hogy Sándor Mihály politikai elveinek feladásával Ferdinánd híveihez csatlakozik.

Báthory András fogarasi kapitány közvetíti és segíti ezen politikai ténykedéseit.[2] Tudva azt, hogy a székelyek között vezető szerepe van, a Ferdinánd-pártiak elképzelhető örömmel fogadták lépését. Ő általa vélték megnyerhetni az egész székelységet s ezáltal egy mindig kész hadsereget.

A székelységnek súlyos sérelme volt a Martinuzzi által behozott adózás, s ez atól minden áron menekülni kivántak.

Sándor Mihályt és Bernád Balázst bízták meg, hogy eszkö-

[1] L. 3. sz. iratot: mikorra Kolozsvárott te nagyságod engem elbocsáta, hagyá te nagyságod, hogy Andrási bemenne Moldovába, te nagyságod nevébe.

[2] L. 10. sz. levelet: Kornis, Sándor Mihály és egynihány székely igen ajánlják király ő felségének magukat.

zöljék ki ősidőktől élvezett adómentességüket. Sándor Mihály ez ügyben is Báthory Andráshoz folyamodik, a ki készséggel ad neki ajánló levelet a nádorhoz, Nádasdy Tamáshoz. Kolozsvárt, 1554. márcz. 10-én írja Báthory ezen meleg ajánló sorokat. Sándor Mihály azonnal lóra pattan és hihetetlen gyorsasággal Bécsbe nyargal. Ott Nádasdy pártfogásával csakhamar a király elé jut és előadja a székelyek sérelmét. Kérése meghallgatásra talált és Ferdinánd király ápr. 26-án kelt függő-pecsétes diplomában ismeri el a székelyek adómentességét.

Mutatja ezen körülmény is, hogy mily nagy súlyt helyeztek a királyi udvarban a székelyek megnyerésére. Báthory ajánló levelének kelte és a diploma kiállítása között alig telt el egy hónap.

A diplomának igen érdekes része az, midőn a kancellaria a székelyeknek *Attila* idejétől fogva élvezett adómentességére hivatkozik.[1] A köztudatban tehát már ekkor erősen megvolt gyökeresedve a székelyeknek Attila hunjaitól való származása.

A székelyek adómentességét nemcsak ezen, de már egy századdal előbb, Mátyás király által 1473-ban kiadott oklevél is minden kétséget kizárólag elismeri. A természetben kiszolgáltatott adóról (ökörsütés) pedig kifejezetten hangsúlyozza, hogy az oblatió, ajándék. Ennek daczára akadt modern történettudós, a ki a székelyek adómentességét is mesének és tudóshoz nem illő gúnynyal, nevetséges állításnak bélyegezte.[2] Igaza van annyiban, hogy néha *ridendo dicere verum!*

A Ferdinánd-féle diploma megszerzése az egész székelységre kiható rendkivül fontos mozzanat, s következőleg Sándor Mihály tekintélyét nagyban növelte. Fontos megbízatásokban ezután is bőven van része. Egy ilyen fontos és kényes megbízatást nyert többek között az országgyűléstől, a midőn Petrovics kiszorította Erdélyből Ferdinánd hadait s a király ügyét képviselő Bornemissza püspököt Gyalúban megostromolta.

[1] Universi Siculi a priscis semper temporibus, quibus maiores eorum duce Attila ad partes regni nostri Transylvanas venissent, ... ab omni penitus censu sive taxa pecuniarum selvenda exempti fuissent.

[2] *Dr. Karácsonyi János*, A székelyek eredete stb. 28. l. Ha fizettek (adót) a régi székelyek a király tisztviselőjének, mennyivel inkább kellett adózniok a királynak! Mit mondjunk tehát a székelyek állítólagos adómentességére mást, mint azt, hogy nevetséges volna az egész állítás, ha nem volna másrészről annak bizonyítása és vitatása oly roppantúl szomorú.

A mikor a vár elesett és Bornemissza szabad elvonulást nyert, az országgyülés Sándor Mihályt rendelte ki harmadmagával, hogy bántatlanúl Kassára kisérjék.

Országos megbízás folytán jár el akkor is, midőn az 1558-ki tordai országgyűlés által megszavazott rendkivűli portai adót Csikban felszedi.

Végűl 1560-ban, közéleti ténykedésének utolsójaként, a király rendeletére biráskodik a Gegő Bálint és özv. Czakó Benedekné között fenforgó vitás örökségi ügyben. Az ezt követő évek valamelyikében halálozott el, mindenesetre 1569 előtt, mert ekkor már a csiki összeírásban csak neje és fia szerepel.

Ha visszatekintünk ezen mindenesetre küzdelmes, de szerfölött változatos és érdekes életpályára, szembeötlőleg föltűnik, hogy Sándor Mihály semmiféle rangot, hivatalt nem viselt. Magam részéről ezt tartom a legjellegzetesebbnek. A ki a köztéren mindig a legelső sorban küzdött, a ki hazájának, nemzetének oly sok és fontos szolgálatokat tett, a kit kortársai kiváló tehetségekkel megáldottnak tartottak s hozzá még külföldi fejedelem sem átalotta tanácsért folyamodni, a ki születésénél fogva is a legmagasabb állások betöltésére volt hivatott, az megmaradt azon szerény viszonyok között, hová a sors rendelte. Ezen jellemvonás ráillik általában utódaira is. Testtel, lélekkel való közreműködés minden közügyben, díszes állások, méltóságok, jutalmak elől való szerény kitérés jellemzi általában e család tagjait. Csak ennek tudható be és csak így érthető meg, hogy számos jelentékeny sulyú férfi tagunk daczára, a család soha semmiféle fejedelmi, vagy királyi adományban nem részesült. Pedig a vele egyenrangú székely primor-családok kivétel nélkül elvették szolgálataik jutalmát birtokadományban, vagy rangemelésben.

Sándor Mihálynak kortársa és minden valószínüleg testvére volt István, a ki 1550-ben a Nyerges-hegy alatti csatában, az országba beütött Ilyés moldvai vajda ellen küzdve esett el.

János-Zsigmond halála után az erdélyi rendek a porta által támogatott Báthory Istvánt választották fejedelemmé. Ebbe semmiként sem tudott beletörődni Miksa király jelöltje: Békés Gáspár. Állandóan fentartotta összeköttetéseit a prágai udvarral és szította az elégületlenséget itt bent Erdélyben. Különösen a székelyekre és szászokra támaszkodott, s midőn 1575-ben tényleg nyilt kitörésre vitte a dolgot, a székelyek egész haderejükkel támogatták.

A kerelő-szentpáli csatában azonban nem tudta megállani helyét Báthory hadvezéri talentuma előtt. Emezénél jóval nagyobb hadserege óriási kudarczot vallott. Párthiveit Báthory bosszúálló kényére hagyva, futva mentette életét. Békés híveit az országgyülés lázadóknak nyilvánította s fej- és jószágvesztésre ítélte őket. Báthory nem ismert kegyelmet, az ítéletet merev szigorúsággal hajtotta végre. Kolozsvár főterén 3 primor: Pókai János, Bogáthi Gáspár, Ősi Miklós és 34 lófő székely feje hullott le, 34-nek pedig Szamosfalván orrát s fülét vágatta.

A nagy véráldozatnál, következményeiben még súlyosabb jelentőségű volt az a jogfosztás, a mi székely urainkat érte. Az 1562-ki segesvári országgyülés kimondta ugyan hűtlenség esetében a jószágelkobzást a székelyekre is, de ez eddig még komolyan alkalmazásba nem lett véve. Most azonban Báthory István ez irányban is kérlelhetetlenül végre hajtotta az ítéleteket. Könnyen érthető, hogy ily körülmények között nagyarányú birtokváltozások állottak be. A Magyarországra menekült Andrássy Péter csikszentsimoni birtokát somlyói Székely István nyerte adományba.[1] Antal Pálnak jenőfalvi, madéfalvi, szentdomokosi, szenttamási, madarasi és rákosi birtokait Lázár Farkas kapja stb.[2] Ezen birtokbaiktatásoknál mint királyi embert, az ebből keletkezett perekben pedig mint birót látjuk működni Sándor Istvánt, a Mihály fiát. Ebből tehát arra következtethetünk, hogy távol állott a Békés Gáspár-féle felkeléstől. Kardját hazája és fejedelme javára használta. Résztvett azon moldvai hadjáratban, melynek czélja volt Báthory Zsigmond hübéruraságát elismertetni. Szucsavánál volt a döntő ütközet, mely a székely hadak fényes győzelmével végződött. A daczos Áron vajdát fogolyként hozták magukkal.

A most említett Istvánnak fia, Sándor Péter (szül. 1587)[3] 42 évig működött a közéletben, az 1609—1651. között Csíkban előfordult minden fontosabb birtokügyben mint fogott biró szerepel. Az 1614-ki összeírásban, ép úgy, mint édesatyja és nagyanyja az 1569-ki összeírásban, főemberként van fölvéve. Gazdaságtörténeti jelentősége van azon törvényerejű végzéseknek, a melyeket 1622-ben a községi vagyon védelmére alkotott. Hasonlóképpen azon egyez-

[1] L. 16. és 17. sz. okiratokat.
[2] L. 19., 20., 21. sz. íratokat.
[3] L. 54. sz. íratot.

ségnek, melyet 1634-ben Petki István csíki alkapitány és a „negyedfélmegye“ [1] birtokosai között hozott létre. Székely alkotmánytörténeti fontossága van 1647-ben tett tanuvallomásának, mely Kászon fiúszék önállosítási törekvéseire vet világot.

Három fia közül a közéletben legtöbb szerepet vitt az 1633-ban született János. Ez már 25 éves korában csíki alkapitány és országgyűlési követ. Résztvett az 1658-ki segesvári országgyűlésen, midőn Barcsay Ákos hívei kénytelen-kelletlen felszólították II. Rákóczy Györgyöt, hogy mondjon le a fejedelemségről. Felszólító levelük rendkivül kiméletlen hangon van szerkesztve: nagyságod cselekedetiből azt láthatjuk mind mi, mind az egész világ, inkább akarná e szegény hazát és mindnyájunkat éppen veszni, csak maga személye maradhasson meg.[2] A rendek is csakhamar belátták, hogy méltatlanúl érné Rákóczyt e vád és e levelüket vivő követeket visszahívták. Nagyon kényelmetlen lehetett a helyzete magának Sándor Jánosnak, kiről nyilvánvaló volt, hogy Rákóczy-párti. Hiszen alig mult egy hónapja, hogy megfenyegették a Rákóczyhoz szitó csíki és háromszéki székelyeket.[3] Csak az akkori igazán elszomorító politikai viszonyok teszik érthetővé, hogy 1660. jun. 25-én egész századával leteszi a hűségesküt a török porta által Erdélyre erőszakolt Barcsai Ákos fejedelemnek. Ezen és az előbbi, 1658-ki összeírásból látjuk, hogy lovasszázada Szt.-Mihály, Szépvíz, Szent-Miklós, Vacsárcsi és Göröcsfalva primipilusaiból került ki és létszáma 112 emberből állott. Címe egy 1671-ki tanuvallatás szerint: ductor nobilium agilium quorum primipilorum.

Vezére volt azon csíki hadaknak is, melyet 1674-ben Bánffi Dénes elfogatására küldtek ki.

Bánffi ugyanis mint a végek kapitánya függetlenítette magát a fejedelmi tanácstól, egészen más politikát követett az általa kormányzott területen, mint a fejedelem. Erőszakos, kiszámíthatatlan embernek tartották, s széltében hiresztelték róla, hogy Apaffit le akarja tenni a fejedelemségről és egy sereg főurat megakar öletni. Nagy sereget gyűjtött maga körül valójában a váradi basa ellen, de ellenségei azt hiresztelték, hogy a tanácsurak és a fejedelem

[1] Csomortán, Csobotfalva, Pálfalva, Delne, Szentlélek, Mindszent és Ménaság birtokoltak közösen egy havast, ezt nevezték negyedfélmegye birtokának, vagy havasának.

[2] L. 59. sz. levelet.

[3] Erd. országgyűlési eml. XII. k. 8.

ellen fogja fordítani. Ezért aztán személyes ellenségei: Teleki Mihály, Székely László, Bethlen Miklós, Béldi Pál és Kapy György ligát szerveztek ellene és rávették a fejedelmet, hogy fogassa el és utóbb, hogy végeztesse ki. Országgyűlési parancscsal mindenekelőtt a székely hadakat mozgósították ellene. A csíki, gyergyai és kászoni hadakat Sándor János vezette. Úgylátszik a Maros völgyén jöttek le Szász-Régenig és innen a Mezőségnek vették útjukat. Mezőörményesre, Bánffi Dénes birtokára érkezvén, felverték a kastélyt. A praedalásért Béldi Pál felelőségre vonta Sándor Jánost, de ez mentegeti magát, hogy a kastély felverésekor nem volt a haddal, mert éppen akkor sógora, Imecs Pál hirtelen elhalt és ennek özvegye kérte őt, hogy legyen mellette gondjaiban. Szigorú vizsgálatot tartott és arról győződött meg, hogy a praedalásnak „első okai és indítói a gyergyai uramék voltak".[1]

Érdekes, hogy 1681-ben régi századából már csak a szentmihályi primipilusok vannak zászlója alatt, a más négy község helyett, most már Szentdomokos, Szenttamás, Jenőfalva, Karczfalva és Dánfalva lovasait vezényli. Ez a lovas század már majdnem kétszer akkora, mint az előbbi, mert 213 főt számlál.

Az 1681—1687. évek között egyébként a felcsíki alkirálybíróságot is viseli.

1685-ben széltében terjesztették a hirt, hogy a török porta lengyel fönhatóság alá akarja helyezni Erdélyt, utóbb pedig, hogy török-tatárhaddal küldi Thökölyt Erdélyre. Az országban pedig Carafa hadai erőszakoskodtak és pusztítottak.

Sándor János állandó összeköttetést tartott fenn Moldvával és Zalicsári törökbasával. Erős Györgyöt, Miklós Balázst és Boros Györgyöt küldözgeti hirt hozni külföldi eseményekről, a törökök és lengyelek hadi mozdulatairól. Hireit azonnal közli Thököly párthívével, Daczó Jánossal. Nem lehetetlen, hogy titokban ő maga is Thökölyhez szított. A közállapotokkal való elégedetlensége legalább nyilvánvaló. Ezt egy elmés szójátékkal fejezi ki Daczóhoz intézett levelében: *Marquis de Panaszolszky* a kapitányunk!

Ezen érdekes levelekből Daczó nyomban értesült a külföldi eseményekről, hogy a tatár ostrom alá vette Nimia várát. A fogságba került Szolimán pasát a szultán kiváltotta, a moldvai vajdát pedig megerősítette székében. Sobiesky a lengyel hetmánokkal

[1] L. 71. sz. levelet.

Livóba érkezett. A bodzai szoroson beakar ütni a tatár, egy másik, 6—7000 főből álló csapatuk Kamieniec felé vonult stb.

Az országgyűlés éppen Daczó Jánost küldte Amhet pasa török szerdárhoz, hogy sürgesse a már többször kért segélyt. Egyben azt az utasítást is kapta, hogy útközben térjen be Tököly-hez, kérjen tőle fedezetet, hogy útját biztosabban folytathassa s vegye rá, hogy hadaival ne nyomuljon az országba.

Daczó azomban, mint már fennebb is jeleztem, titokban Thököly híve volt; nemcsak a rábizottakat közölte vele, hanem arról is felvilágosította, hogy az erdélyi hadak Vajda-Hunyad körül tőrbe akarják csalni.[1] Thököly ugyan idejekorán elmenekült, de Daczó János fej- és jószágvesztéssel bűnhődött, éppen magának Sándor Jánosnak kellett birtokait a kincstár részére lefoglalni.

A következő év jul. 26-ára, Radnóthra összehivott országgyűlésen Sándor János mint regelista jelent meg,[2] de itt az ő személyével összefüggő fontosabb mozzanat nem történt.

Úgy reá, mint egész családunkra nézve a legvégzetesebb eseményt az 1694-ik év hozta meg.

Történt ugyanis, hogy a két oláh vajda, különösen a moldvai Duka Péter személyes okokból neheztelt Erdélyre. S minthogy maga közvetlenül nem támadhatta meg, felbíztatta a szomszédos tatárokat, hogy ezek üssenek Erdélyre.

A csiki szorosok őrizetére négy század német gyalogság volt rendelve, de a csikiak megunták a katonatartást és Apor István közvetítésével arra kérték Veteráni tábornokot, hogy vonja vissza azokat. Veteráni nagy nehezen beleegyezett, de Aport tette felelőssé az intézkedésért. Ez viszont Sándor Jánosra hárítá a felelősséget: Bátya, én már véghez vittem a generálnál, Csikban quartely nem lesz, az Istenre kérlek, úgy vigyázzatok, valami rossz dolog ne következzék, mert bizony fennakadtok érette.[3]

Sándor János megnyugtatta Aport, hogy szüntelen póstái járnak Moldvába, ezek minden mozzanatról tudomást vesznek és hírt hoznak. Bizott a rendkivüli időjárásban is, rég ideje nem volt akkora havazás, mint éppen ezen a télen. A természetalkotta hótorlaszok által oly biztonságban érezte magát, hogy még a gimesi szoros őreit is hazabocsátotta.

[1] L. 80. sz. okiratot.

[2] L. a 81. sz. alatti összeirás, domini magnates rovatát.

[3] *Cserei M.* Históriája 233—236.

Történt e közben, hogy Teleki Mihály elfogatta azt a moldvai főurat, a ki lengyel rabságba került urának váltságdíját vitte magával. Az ifj. Duka többször sürgette az országot, sőt a német császárhoz is folyamodott, hogy adják vissza a 30,000 aranyát. Ámde ez az összeg nem folyt az ország pénztárába, hanem Teleki Mihály zsebében maradt, s így az ország nem volt azon helyzetben, hogy a visszafizetés felől intézkedhessen. Duka ezért rémes bosszúra gerjedt. Miközben egyre betörésre ingerelte a tatárokat, másfelől folyton hazugságokkal áltatá Sándor Jánost, hogy ne tartsanak a tatár beütéstől.

Mihelyt a német őrség elhagyta a csiki szorosokat, Duka vajda biztatására azonnal megindult a tatárhad és a határszéli Kománfalvánál tábort ütött. Sándor János egyik oláh pásztora észrevette ezt és nagy sietve loholt Szentmihályra urának hírt vinni. Ez rossz tréfának vélte a dolgot, hiszen ép aznap kapott levelet Duka vajdától, hogy a tatárok veszteg ülnek hazájukban. Az éj folyamán (1694. febr. 13.) a tatárok előcsapatai tényleg betörtek Szentmihályra, égetve, rabolva száguldoztak végig a községen, a meglepett lakósságot rabszíjra fűzve folytatták útjukat Vacsárcsi, Göröcsfalva, Rákos irányában. Ekkor esett rabságra a 70 éves Cserei Jánosné és Szűcs András egész családjával. Mire felvirradt, már az egész tatársereg eltakarodott.

Sándor János azonnal sürgős intézkedéseket tett, fegyverbe rendelte a lakósságot és táborát a hegyek közé vezette. Kikémlelte a vidéket, de tatárokra seholsem bukkant, mert ezek elvonulást színleltek. A további üldözést abban hagyva, feloszlatá táborát.

A tatár pedig mihelyt észrevette, hogy csele sikerült, azonnal visszafordult s most már mintegy 12,000-nyi hadával fényes nappal ütött ránk. Széltében fogva egész Felcsikot s mindenütt gyújtogatott, pusztított, rabolt. Szentdomokostól Taplóczáig 10 falut dultak fel s a védtelen népet rabszíjra fűzve elhurczolták.

Sándor János feleségével, családjával, jobbágyaival, Sándor Mihály feleségét kivéve egész családjával, jobbágyaival, Endes György egész családjával, Incze Andrásné hozzátartozóival, jobbágyaival, Buzás András egész családjával, csak örmény 120 és több idegen, a febr. 13-ki beütés áldozatainak temetésére összegyűltek, összesen többen hétezernél síralmas fogságra vitettek. Némelyek fegyver által, mások a nagy hideg miatt pusztultak el.

A rablás alkalmával Sándor Jánosné nem volt otthon, éppen

taplóczai birtokukon szorgoskodott. Teendőit elvégezve szánba ült és indult haza, Szentmihály felé, midőn feltűnedeztek a tatárcsapatok. Márkus Péter nevű kocsissa ijjedten dobta a lovak közé a gyeplőt, s maga futva mentette életét. Sándor Jánosnét gyorsan körülvették a tatárok s megkötözve hurczolták magukkal.[1]

Lakatos István, Losteiner Leonád és Cserei Farkas feljegyzései sok megható részletet tudnak ezen vészes pillanatokban lefolyt küzdelmekről. Itt egyesek kisérlik meg az ellentállást, amott csoportok verődnek össze feltartóztatni a vészthozó áradatot, de sikeresen csak Nizet Ferencz somlyói szerzetes védelmezte meg maga köré gyűjtött lakossággal a csiksomlyói templomot és zárdát.

Sándor János, felesége Angyalosi Erzsébet és öccse Sándor Mihály Bacsakba vitettek. Ez utóbbit erős hit- és kezesség mellett csakhamar szabadon bocsátották, hogy váltságdíjját 30 nap alatt szerezze meg. Az akkori pénzszűke mellett ez csak félig-meddig sikerült. Mindössze Apor Istvántól kapott torjai, szentmiklósi és szárazpataki birtokainak lekötése mellett 2400 és gr. Mikes Mihálytól 800 magyar forintot kölcsön.[2] Jászvásárra sietett tehát és ottani kereskedőktől szerezte be a még szükséges összegeket. Itt kapta Sándor János levelét, melyben tudatja, hogy eddig feleségének kilétét titokban tartották, de most a murza reájött, mert Katos Sándorné elárulta, miért is az eddig 1000 tallérban megszabott váltságdíjját 3000-re emelte fel. Tudatja egyben saját váltságdíjját is. A tatár-murza rengeteg követelésekkel állott elő. Egész lajstromot tölt be, a mit megkivánt magának a nyugati civilisatió termékeiből.

Váltságdíj 1000 tallér, nyusztbéllésre 460 tallér, a murza inasának 30 tallér és egy mentére való posztó. Jászvásárra ment póstának 30 tallér, a borbélynak 4 tallér és két sing posztó, vagy e helyett 15 tallér, a porkolábnak a vas levételéért 3 tallér, abrakra 7 tallér, egy ló igénybevételéért 10 tallér. Egy mentére való posztó, arra 13 ezüst gomb. Egy rókamállal béllelt mente, egy ló, egy ezüst óra, egy pohár. Négy mentére való posztó. Póstalónak abrakra 2 tallér. A murza két kis fiának két kis nyuszt. Tehát a megnem határozható értékű anyagbeli követeléseken kivül 1594 tallérban volt váltságdíjja megszabva.

Válaszában Sándor Mihály ijjedten kéri bátyját: az Istenre

[1] Lajos János tanúvallomása 1774. jun. 4.

[2] L. 86. és 94. iratokat.

ha lehet, kegyelmed a fizetést többre ne nevelje, mert bizony honnan megfizetni nem lehet. Angyom asszony szabadulására Apor István úr ő nagysága jóakaratát igérte kegyelmednek, csakhogy magát kegyelmed elsőbben szabadítsa ki és innét annak utánna jobban munkálódhatunk szabadulásában.

Özv. Damokos Tamásné[1] 1694. máj. 18-án felkereste Nagyszebenben gr. Apor Istvánt az akkori kincstárnokot és tőle veje és leánya váltságdíjjára 800 tallért vett kölcsön. Ennek fejében zálogba vetette Sándor János felsőtorjai és szárazpataki birtokait.

Ez az összeg természetesen nem fedezte a váltságdíjjat, a tatár-murza pedig az előállott késedelmet a maga javára igyekezett kiaknázni oly képpen, hogy a váltságdíjjat egyre magasabbra csigázta. Mert már 3000 ezer tallér a váltságdíj, a lóra már ezüst kantárt is kiván, az ezüst óra mellé ezüst övöt és így tovább. Azzal is megfenyegette, hogy ha újabb határidőre a váltságdíj megnem érkezik, rabszolgaként eladja a tatár chánnak, vagy a török szultánnak.

Miután sem öccse, Sándor Mihály, sem a szintén megbizott Boros György, sem pedig anyósa nem tudtak ügyében eredményesen eljárni, most már a legutolsó eszközhöz folyamodik. Feje lekötése mellett kezességet vállal feleségéért s azt küldi Erdélybe, hogy megszerezze a váltságdíjjat. Ez szintén gr. Apor Istvánhoz fordúl, s a dobokamegyei Viczébe, 1695. aug. 29-én kötnek szerződést, mely szerint e kölcsönvett 2000 tallér fejében leköti férje és saját birtokait Somlyón, Pálfalván, Szentmihályon, Lázárfalván, Felsőtorján és Szárazpatakon „maga s gyermekei képekben örökösen és kiválthatatlanúl".[2]

Ez és más forrásokból egybegyűlt pénz aztán meghozta végre Sándor Jánosnak is a szabadulást.

Azok a kötések, melyeket anyósa és felesége hoztak létre gr. Apor Istvánnal, bonyodalmas és hosszú perre adtak alkalmat. Ez volt az úgynevezett tatár-per, mely sohasem nyert befejezést, hanem csak 1848-ban az ősiség eltörlésével szünt meg.

Bárha birtokait legnagyobbrészt elveszítette, azért hivatalait megtartotta. 1697 máj. 3-én mint csiki alkapitány számol el a gimesi szorosban állomásozó hajduk ellátásáról, ugyanezen minőségben

[1] Geréb Kata, kinek első férje Angyalosi Mihály volt.

[2] L. 95. sz. okiratot.

említi az 1698 jun. 29-én kelt okirat. 1701 és 1702-ben pedig mint Csikszék választott követe jelent meg az országgyűléseken. Végül 1705-ben mint a csiki vasbányák felügyelője szerepel.

Közben már Erdélyt is mozgásba hozta Rákóczi harczi riadója. Háromszéken Székely Zsigmond, Nemes Tamás és Henter Mihály állottak a mozgalom élére, Csikban pedig maga Sándor János. Itt Horváth György és Tamás deák voltak hadnagyai, ezekkel fogatta el Henter Benedeket, a főkirálybírót és kényszeríti, hogy esküdjék fel Rákóczi hűségére.

A gimesi szorost most már megint német hajduk őrizték, ezek a forrongás elől menekülni, illetve Csikból kitörni igyekeztek. Hadnagyuk vezérlete alatt el is jutottak Csikszentgyörgyig, de itt Sándor János útjukat állta és lefegyverezte őket. Ezen eseményekről két hosszadalmas tanúvallatást találunk a kötetben.[1] De meghordozza Rákóczi zászlóit Háromszéken és Udvarhelyszéken is, itt Apor István birtokait forgatja fel, amott pedig a labancz urak dersi, musnai, kaczai és szászkézdi kastélyait veri fel.

Tudjuk, hogy a székely kurucz hadak Holdvilágnál Tige ellenében vereséget szenvedtek. Ettől kezdve Sándor János végképpen eltünik a szemünk elől. Egy irat hátlapján találtam feljegyezve,[2] hogy 1708-ban Costesen halt el.[3] Tehát Moldvába kellett menekülnie és ott fejezte be mozgalmas életét. Az időpontot illetőleg azonban téved a feljegyző, mert Angyalosi Erzsébet már 1705. szept. 27-én özvegynek van mondva.[4] Ez jóval túlélte férjét,[5] még az 1774. évben tanuskodó csikiak is jól emlékeznek az élete alkonyán már eltöpörödött „kicsinyég görbe kisded asszonyra".

A XVII. sz. végén, avagy a XVIII. sz. elején ismeretlen feljegyző összeállította a család leszármazását, melyet aztán Bocskor Sámuel csiki assessor 1723. jan. 5-én hitelesített.

Ez a leszármazás kétségtelenül egyez a csiki székely krónikával, tehát csakis annak alapján készülhetett. Az egyező részle-

[1] 125. és 126. sz.

[2] 160. sz. tiltakozó irat.

[3] Talán Cotesti, a Putna közelében, Focsánitól délnyugatra. Egyez ezzel az 1774 jun. 4-én tartott tanuvallomásban egyik, 84 éves tanunak előadása: Mind Sándor János uram, mind Domokos Tamás uram Moldvában halának meg, egymás mellé temették ő kegyelmeket.

[4] L. 116. sz. iratot.

[5] Gyermekei 1716. okt. 20-án osztozkodnak.

tekre már az irat alatti jegyzetekben rámutattam.[1] A krónikára vonatkozó egyéb adatok a jelen munka második kötetében lesznek csak felvehetők, azért e helyen csak a közlésre került genealogiára szorítkozom. Minden lehető tévedés elkerülése végett ezt az iratot nemcsak pontos és hű másolatban adom, hanem ezenkivül facsimiléjét is.

Dr. Szádeczky Lajos a csiki székely krónikáról írt munkájában arra az eredményre jut, hogy azt 1796 nyarán Sándor Zsigmond koholta.

Állításait ezen egyetlen irat véglegesen megczáfolja, mert látjuk, hogy a krónika már 1724-ben, sőt még előbb is megvolt, viszont Sándor Zsigmond ezen időpont után csak 52 évvel jön a világra, mert hiteles anyakönyvi bejegyzés tanúsága szerint Sárpatakon, 1776. nov, 10-én született.[2]

Nem lehet vita tárgya, hogy a mi készen volt 1724-ben, azt mi szükség sem volt koholni 1796-ban. Ha dr. Szádeczky figyelmesebben vizsgálja a kezei között levő adatokat, maga is rájött volna erre a fontos körülményre. Hiszen az általa közölt egyik levélben világosan kifejezi Farkas Nepomuk, hogy Sándor Ignácztól tudta meg „hol légyen azon bemutatott drága régiségnek eredeti írása".[3] Ez az értesülés azonban kizökkentette volna eredeti álláspontjából és éppen ezért minden indok nélkül és minden bizonyítás mellőzésével ráfogja, hogy Farkas értesülése téves, mert nem a krónika eredetije volt Sándor Ignácznál, hanem a pohár.[4]

Kezemben van egy irat,[5] melyben Gáborffi Anna perbe hívja Sándor Ignáczot, mert nem akarja kiadni a krónikát, pedig ez neki „az Aporiana causaban szükséges és csupán csak azon könyvért mig az ősszel két lépést tett a causa, most azon könyvnek nem léte mián máig is csak in suspenso vagyon".

Ha Gáborffi Annának a fia, Sándor Zsigmond koholta volna a krónikát, ugyan mi szükség volt annak kiadását perrel követelni Sándor Ignácztól?

Ez az irat megfordult annak idején dr. Szádeczky kezén is,

[1] L. 261—264 l.

[2] Leichemschneider Xav. Ferenc egykori segesvári róm. kath. plébános egykorú feljegyzése a matriculában.

[3] Dr. Szádeczky L. A csiki székely krónika 213. l.

[4] U. o. 32.

[5] Kelt Csiktaplócza, 1798. máj. 24.

de minthogy föltevéseit ez nem támogatta, jónak látta mellőzni.

Ismerek egy másik iratot is, melyben Sándor Zsigmond 200 frt. kötés alatt veszi át a krónikát Sándor Ignácztól.[1] Saját gyártmányáért bizonyára nem vállalt volna ilyen súlyos kötést, s ha vállalta azért tette, mert annak nagy fontosságot és értéket tulajdonított.

A koholás vádja tehát méltatlanul érte Sándor Zsigmondot, meg vagyok azonban győződve arról, hogy a most felmutatott bizonyítékok végképpen előzik azokat a sötét árnyakat, melyekkel emlékezetét némelyek beszennyezni kívánták.

E bizonyítékok azonban más irányban is jelentősek. Ugyanis a krónika legérdemesebb bírálója: Nagy Géza legsúlyosabb argumentum gyanánt azt hozza fel a krónika hitelessége ellen, hogy ez a mult század, nem pedig az 1533 körüli idő történelmi ismeretét tükrözi vissza. Sok olyat tud, a mit a mult század második felében Béla király névtelen jegyzője, a byzanti történetírók s a nyugati krónikások műveinek megismerése után lett sajátunk.

Ámde Anonymust csak 1746-ban adta ki Schwandtner, Kézai krónikáját 1782-ben Horányi, a székely nemek és ágak lajstromát 1802-ben Engel K. János. Honnan vette tehát a székely krónika ezekkel egyező értesüléseit? Honnan juthatott ugyanazon adatokhoz már 1723-ban vagy jóval előbb, mert hiszen a csatolt facsimele alapján minden szakember meggyőződést szerezhet magának arról, hogy a leszármazás XVII. századbeli írás munkája.

E helyen nincs terem a kérdés lényegéhez tüzetesebben hozzászólani, azért csak még egy megjegyzést koczkáztatok. Az itt közölt genealogia így kezdődik: Truncus Sándor Ipolito. Én ezt a nevet sokáig az Ipolylyal (Hypolitus) azonosítottam, mignem dr. Bálint Gábornak a honfoglalás revíziójáról írt munkája[2] más véleményre térített. Ebben olvasom az adighe-kabardok azon nyelvi sajátosságát, hogy az embert mindig testi mivolta szerint nevezik. Így *ta-li* = nagy test[3] = megnőtt = férfi; *csa-le* = csekély test = gyerek.

Ugyanitt olvastam, hogy adighe-kabard nyelven *Ipao* vala-

[1] Úgy ezen, mint az előbb hivatkozott irat a mezőkapusi levéltárban, melyet dr. Szádeczky bőven használt idézett munkájában.

[2] Kolozsvár, 1901.

[3] Ebből a magyar: dali.

mint a feje, eleje, általában elsőt jelent s dr. Bálint innen származtatja a magyar *ipát*, a ki nálunk a házastársak egyikének a feje. A *li* szó pedig, a mint az már az első szómagyarázatból is kitűnik testet jelent.[1]

Vagyis a kabard nyelv segélyével arra jövünk rá, hogy a székely krónika írója a család ősét a kabard első-test = első ős = ősatya = truncus (Ipao-lit) szóval jelölte.

Mindez együttvéve azt jelenti, hogy a székely krónika írója számított arra, hogy a XX. század tudósai: dr. Bálint, Sebestyén, Babinger, Müller stb. megfogják állapítani a székelyek kabard eredetét, s hogy ehhez adatot szolgáltasson a Sándor család ősét kabard nyelven keresztelte el.

Meggyőződésem az, hogy a székely krónika egyes adataiban oly tényekkel állunk szemben, mely kötelez arra, hogy komolyabb elbirálásban részesítsük.

A XVIII. század első felében a család köztörténeti szerepe nagyon elhalványul, a megcsappant birtokállomány mellett jelentősége hanyatlik. Leveleink ez időből többnyire csak birtoküggyekre vonatkoznak. Közpályán csak Istvánt és Pétert találjuk, habár e korban már a család eléggé szétágazott. Az előbbi 20 évig viseli a felcsiki alkirálybiróságot, az utóbbi ugyanott assessor és a csiksomlyói seminarium gondnoka. Ez a Péter a ma élő összes ágaknak törzsatyja. Nem kevesebb, mint 8 gyermeke volt. Elgondolható, hogy ily körülmények között a családban hovatovább feltünedeztek a létfentartás gondjai. A nyolcz gyermek nevelésének terhei mellett rengeteget emésztenek fel a már akkor folyamatba tett „tatár-per" költségei. A testvéri szeretet szép példája nyilvánúl meg abban, midőn két fiu papi pályára lép, lemond az ősi vagyonról, csakhogy a testvéreknek több jusson az apai vagyonból. János a minorita szerzetbe lép, Ferencz pedig világi pappá lesz és marosszéki főesperességig viszi.

A vagyon megapadása okozza a család elszéledését is. Legelőbb Pál, a kapusi ág őse hagyja oda az ősi fészket. Marosszékről házasodik, Szeredai Mihály leányát Ágnest veszi nőül.[2] Ezzel kapja nászhozományba a jobbágyfalvi birtokot és felesége kedvéért ott telepszik meg: „Sándor Pál uram maga tulajdonát,

[1] l. h. 23. 127. 156. lapok.

[2] L. 186. sz. okiratot.

ősit elhagyván, nevezett kedves házastársának kívánságára, nemes Marusszékben, Jobbágyfalván szándékozik építeni." Felesége utóbb Mezőkapuson örököl, s akkor oda teszik át véglegesen lakhelyüket.

Ezen kötet anyaga voltaképpen a család ősi fészkében való szereplését öleli fel és lényegében a ma élő ágak közös ősének, Péternek végrendeletével zárul. Az ezt követő öt levelet csak időrendi okból vettem fel, hogy egyben az 1756-ik évet is lezárhassam.

Ez a végrendelet az összekötő kapocs a ma élő összes családtagok között. Ettől eltekintve is sok érdekes vonást találok benne. Élénken visszatükrözi Sándor Péter mélységes hitbuzgóságát, övéi iránt érzett meleg szeretetét, mindenre kiterjedő aprólékos gondosságát, puritán felfogását, ernyedetlen szorgalmát és bölcs szerénységét.

Oly tulajdonok ezek, melyek beláthatatlan, hosszú időre biztosíthatják a család fennállását. Ezeket a tulajdonokat igyekezett átplántálni gyermekeibe és példaképpen állította eléjük édes anyjukat, ki „mindig állhatatós példás hűséget és szeretetet mutatott." Óva inti őket, „hogy ötöt illendő képen tiszteljék, szavát fogadják, kedvit keressék és mindenekbe valami tőlök kitelik, tehetségük szerint segítséggel lenni ne mulasszák."

Nemzedékek nemzedékek után enyésztek el azóta, de én úgy láttam, úgy tapasztaltam, hogy ez a mélységes szeretetben felolvadó családi kötelék azóta sem lazult, mintha minden utód előtt állandóan ennek a testamentumnak meghatóan meleg szavai lebegnének.

Viharvert századok elevenednek meg az előtt, a ki végig lapozza ezt a kötetet, jó s gonosz sors váltakozva kergeti benne egymást. Őszintén feltárva találja meg benne mindenki örömünket és gyászunkat, de nem fog találni benne megalkuvást a hazafias kötelességek teljesítésében, a családi élet feddhetetlen tisztaságában. Ezen oklevelekből egy vezérelvet vélek kiolvashatni, a mi bátran állíthatok oda e család jelmondatául: *honesta mors turpi vita potior.*

* * *

Kötelességemnek tartom e helyen szerkesztői tevékenységemről is beszámolni.

Fennebb említettem már, hogy családi frataink az 1694-iki tatárbeütéskor elpusztúltak, vagy elkallódtak. A ma meglevő levéltári anyag jórészt csak az ezutáni időből származik, elvétve egy-

egy darab maradt meg a régi levéltár romjaként. Ez ma három helyen őriztetik; a legterjedelmesebb része van Mezőkapuson, *Sándor János* v. b. t. t., m. kir. belügyminister úr Ő Excellentiája őrizetében. Egy levéltári ládát töltenek meg *Sándor Ákos* ministeri titkár úr őrizetében, Budapesten levő levelek. Magam 12 fasciculust őrzök, de ezek túlnyomó része rokon családokra vonatkozik, az itt szorványosan fennmaradt levelek között vannak azonban a legrégibb darabok, így az 1560-ban kelt eredeti irat is.

Évek hosszú sora óta foglalkozom azzal, hogy a régi, elpusztult levéltárat valamiképen reconstruáljam. E végből felkerestem a megközelíthető összes levéltárakat. Munkálkodásomat igazolja azon körülmény, hogy már ezen kötetben 30 levéltár anyagát publicalhatom.

Családunk mezőkapusi levéltárából ez alkalommal csak 20 darabot közölhetek, mert ez az anyag csak az 1694. évvel kezdődik, a levelek túlnyomó része meghaladja e kötet időrendjét.

Hasonló okokból voltam kénytelen Sándor Ákos igen értékes leveleiből csak 23 darabra szorítkozni. Az ő leveles ládájának legrégibb levele 1687. évben kelt.

A kolozsvári levéltár anyagából 12-őt vettem fel a sorozatba.

A felkeresett közlevéltárak közül a leggazdagabb anyagot a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum szolgáltatta. Innen az 1614—1749. közötti időből 13 darab került a kötetbe.

A gr. Teleki nemzetség marosvásárhelyi levéltára 1663—1738. közötti időből 12 darabot juttatott e kötet számára.

Az Erdélyi Nemzeti Múzeum levéltárából 12 darabot használtam fel és pedig 6 darabot a törzsgyűjteményből, 4 darabot gr. Kemény József gyűjteményéből és 2 darabot Mike Sándor gyűjteményéből.

A többi közlevéltár anyaga ekként oszlik meg:

Országos Levéltár	9	darab
Csikvármegye levéltára	6	„
Bécsi cs. és kir. államlevéltár	2	„
Gyulafejérvári káptalan levéltára	2	„
Magyar Nemzeti Múzeum levélt.	2	„

Csikszentmihály község, Nagyszeben város levéltára, Csikkozmási plébánia levéltára és a kolozsvári unitárius főgimnázium levéltára 1—1 darab.

Az Erdélyi Nemzeti Múzeumban letéteményezett családi levéltárakból a következő mérvben merítettem:

Gr. Lázár levéltár --- --- --- ---	17 darab
Br. Bálintitt levéltár --- --- --- ---	6 „
Henter levéltár --- --- --- --- ---	3 „
Br. Bornemissza levéltár --- ---	3 „

Br. Bánffy levéltár, gr. Kornis levéltár és a csikszentdomokosi Sándor-család levéltárából 1—1 darabot.

A magánlevéltárak közül legtöbbet merítettem a csikszentsimoni Endes-család levéltárából, a honnan az 1577—1747. terjedő időre 32 darabhoz jutottam.

Borbély Sámuel székelykereszturi gyűjteményéből 5 darabot sorozhattam e kötet anyagába. A Daniel-család levéltárából 2 darabot. A Damokos-család, br. Apor-család, br. Apor István, dr. Török Pál gyűjteményéből, valamint a gr. Erdődy-család vörösvári levéltárából 1—1 darabot.

A közlés módjára nézve igyekeztem a legújabban elfogadott irányelveket betartani. A latin levelek közlésénél az új orthographiát használtam. A magyar nyelvű okíratokat átírtam, de megtartottam mindenütt a nevek eredeti alakját és a hangtani sajátosságokat. E tekintetben kivételt tettem a keresztnevekkel, melyek a mai írásmód szerint vannak írva.

A tárgyat hosszadalmasan ismétlő okleveleket megrövidítettem. Különösen áll ez a tanúvallatást elrendelő parancsokra, melyekből minden korból csak egyet közöltem teljes szövegében, a többinél pedig utaltam a teljes szövegű oklevélnél látható, szokott stilusra. Hasonlóképpen jártam el a tanúvallatásoknál is, ha a tanúk lényegében egyezően vallottak.

A névmutató szerkesztésénél különös súlyt helyeztem a helynevekre, mert ezeknek őstörténeti fontossága nyilvánvaló. Egyéb észrevételeimet a névmutató előtti jegyzetben tettem meg.

A kötethez mellékletként 4 műmellékletet csatoltam. Az 1724-i genealogia facsimilejét, melyről fennebb már bővebben megemlékeztem. A családtagok által 1624—1844 között használt pecsétek hasonmásait egy összefoglaló táblán szemléltetem. Végül Sándor Péter XVII. századbeli temetési zászlójának úgy a címeres, mint a felíratos oldalát két külön fényképen mutatom be. Ezt ma dr. *Sándor Gerő* közigazgatási gyakornok úr őrzi, s ő szíves volt lefényképezésre átengedni.

A zászló és a czímeres pecsétek alapján construáltam meg azon czímert, mely a kötet czímlapján látható és a melyet én az ismert variatiók között leghitelesebbnek tartok.

Magam részéről a legnagyobb örömmel és tőlem kitelhető igyekezettel dolgoztam e kötet létrehozásán és kérem bírálóimat, hogy ezen igyekezetemet elismerni és megjegyzéseiket jóindulatulag megtenni legyenek szivesek.

Kedves kötelességemnek tartom hálás köszönetemet nyilvánítani mindazoknak, a kik e munka létrehozásában segítségemre voltak.

A köszönet és hála mindenekelőtt *Sándor János* v. b. t. t., m. kir. belügyminister úr Ő Nagyméltóságát illeti, mert az ő elhatározása tette mindenekelőtt lehetővé munkámat. Nemcsak a legnagyobb készséggel, lekötelező előzékenységgel és legmesszebbmenő bizalommal bocsátotta rendelkezésemre levéltárát, de a munka kiadását anyagiakkal is támogatta.

Sándor Ákos ministeri titkár úr hasonló szivélyességgel ajánlotta fel leveles ládáját és anyagi hozzájárulását.

Kivülük még *Sándor Jenő* Nagyenyed város polgármestere volt szives a kötet kiadásához hozzájárulni.

Fogadják ezúton is hálás köszönetemet.

Támogatóim közül őszinte köszönettel tartozom dr. *Erdélyi Pál* úrnak, az Erdélyi Nemzeti Múzeum igazgatójának, a ki páratlan előzékenységgel adott engedélyt a Múzeum gazdag anyagának buvárkodására. Ebben igen nagy segitségemre volt *Kelemen Lajos* egyesületi titkár, főgimnáziumi tanár úr, a ki emellett még igen értékes útbaigazításokkal is ellátott.

A Székely Nemzeti Múzeum anyagának megismerésében *Csutak Vilmos* tanár úr volt készséges és előzékeny kalauzom.

A gr. *Teleki* nemzetség marosvásárhelyi levéltárában talált anyagot *Biás István* levéltáros úr volt szives rendelkezésemre bocsátani.

Az Endes-család levéltárának használatát dr. *Endes Miklós* kir. ítélőtáblai biró úr szives bizalma tette lehetővé.

Az oklevelek másolásában és egyeztetésében *Szurovy József*, *Balogh Ignácz* és *Tóth István* tanárjelölt urak voltak szivesek segédkezni.

A pecséttáblát és czímerrajzot *Sebestyén József* festőművész

készítette. A zászlóról készült fénykép az Erdélyi Nemzeti Múzeum felvétele.

Fogadják mindezek lekötelező szivességükért és előzékenységükért ezúton is leghálásabb köszönetemet.

Kolozsvár, 1914. április 1.

Sándor Imre.

I.

OKLEVELEK ÉS LEVELEK.

1.

Fogaras, 1539. december 17.

Majlád István erdélyi vajda néhai Barlaffi Demeter csikszentmihályi örökségét, a Sándor Mihály által képviselt véczkei Székely János ellenében néhai zsögödi Czakó Benedek özvegyének és gyermekeinek ítéli.

Stephanus Maylad de Fogaras, vajvoda Transsylvanus et Siculorum comes etc. Egregiis et agilibus Martino *Andrassy* de Zentkyral, Nicolao *Kornis* de Zenthpal et Emerico *Lazar* de Chycho. Salutem et favorem. Noveritis, quod nobis tertia die praeterita, ad quem scilicet terminum causa praesens de sabbato nunc praeterito devenerat ventillanda, unacum nonnullis harum partium Transsylvanarum nobilibus et Siculis, hic in *Fogaras* constitutis et existentibus, Clemens *Kowacz* de Zenth Imreh pro nobili domina Margaretha relicta ac Christophoro filio et puella Margaretha, filia egregii quondam Benedicti *Czako* de Syked contra agilem Joannem *Zekel* de Veczke absentem in forma nostri iudicii comparendo, declaravit hocmodo. Quod superiore tempore, cuius iam fere sexta vel septima instaret revolutio annualis, praefatus Joannes *Zekel* ab ipsa domina Margaretha haereditatem quondam Demetrii *Barlaffy* in possesione *Zent Myhal* vocata, in sede *Chyk* existentem habitam tali iure quaerere incepisset, quod ipse illam haereditatem saltem usque terminum vitae dicti quondam Benedicti *Chako* impignorasset, eidem, talimodo, quod ipso mortuo absque omni redemptionis solutione rehabere valeret, et quia super huiusmodi actione et acquisitione sua nullum testimonium producere potuisset. Ergo sedes *Chyk* eandem dominam Margaretam, iure testamentariae legationis quondam Benedicti *Czako*, et post ipsam, praedictos quoque filium et filiam suam, in dominio eiusdem haereditatis pacifice permisisset, expost vero idem Joannes *Zekel* causam ipsam cum novo iudicio iterum incepisset, contra quem procurator dominae Margaretae allegasset se penes novum iudicium interim stare nolle, nisi ipse actor ex-

pensas dictae dominae in priori huius litis processu expositas eidem deponeret, quo deponere nolente, eadem sedes *Chyk* iudicasset . . . . illic vero actore non contento, ad *Udwarhel* deduxisset, ubi etiam in eodem iudicio fuisset permissum, illic quoque non contentus ad nos appellasset et in termino idem actor comparuisset, procurator vero ipsius dominae propterea, quod nos ad . . . . . in itinere fuissemus, nequivisset, pro qua non comparitione egregius **Michael Sandor** de *Zent Myhal* nomine dicti Joannis *Zekel* cum literis nostris adiudicatoriis praetactam haereditatem simul cum aliis omnibus terris arabilibus, ac silvis et pratis villae etiam *Nyres* vocatis, quas iamfatus quondam Benedictus *Czako* dominus et maritus suus ad eandem haereditatem pro sorte possedisset, et cum quibus eandem haereditatem ipse dominae Margarethae legasset, totaliter occupasset, qua ratione coacta fuisset etiam ipsa domina Margaretha in ista causa a nobis novum iudicium impetrare, cum quo dictum Joannem *Zekel* nostram in praesentiam evocasset, interim vero eaedem ambae partes eandem causam manibus vestris videlicet Nicolai *Kornis* et Martini *Andrassy* unanimi voluntate submisissent componendam, si fieri posset, sin autem, tunc vos iterum nostram in praesentiam transmitteretis prosequendam et determinandam. Et quia componere nequivissent, ideo ad praedictum praesentem terminum transmisissetis, prout haec omnia praemissa vobis evidenter constarent, in quo quidem termino annotatus Joannes *Zekel* per praelibatum procuratorem memoratae dominae Margarethae congruis diebus eiusdem termini coram nobis legitime expectatus nostram in praesentiam non venit neque misit. Ob hoc eadem domina Margaretha, causam hanc per non venientiam ipsius adversarii sui iterum obtinuisse, et ex eo praenotata totalis haereditas simul cum praescriptis cunctis utilitatibus et pertinentiis suis quibuslibet, eidem dominae, et post ipsam iam fatis filio et filiae suis per vos restatui debere videbatur; requirimus igitur vos, et nihilominus vobis harum serie regia in persona, sub oneribus alias in talibus observari solitis [firmi]ter commitimus, quatenus agnitis praesentibus, si praemissa vobis sic et suo modo acta et facta fuisse et esse constant, tunc [ad faciem] praenotatae haereditatis litigiosae, vicinis et commentaneis eiusdem universis inibi legitime convocatis et praesentibus coniu[nctim vel] divisim personaliter accedendo, eandem simulcum praetactis cunctis suis utilitatibus et pertinentiis,

etiam terris silvis et [pratis] villae etiam *Nyres* vocatis, ad eandem haereditatem de iure et ab antiquo spectantibus pertinereque debentibus, de manibus supradi[cti Joan]nis *Zekel*, simul et **Michaelis Sandor** excipere, et memoratae dominae Margarethae et praenominatis haeredibus suis [restat]uere debeatis et teneamini iure ipsis ex praemissis incumbente possidendam, contradictione eorundem Joannis Zekel, et **Michaelis Sandor**, et aliorum quorumlibet praevia ratione non obstante. Et posthaec huiusmodi restatutionis vestrae seriem, ut fuerit expediens, fide vestra christiana mediante nobis suo modo rescribatis. Secus non facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restitutis.

Datum in oppido nostro *Fogaras* praedicto, feria quarta, quinto scilicet die festi beatae Luciae virginis et martiris, anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo nono.

L. S.

(Eredetije az Erd. Nemzeti Múzeum levéltárában. Teljes szövegében közölve: Székely Oklevéltár II. k. 56—58. l.)

2.

Szentgál, 1540. január 2.

Majlád István erdélyi vajda véd- és daczszövetséget köt Sándor Mihálylyal és megnevezett társaival.

Mi *Maylád* István, *Balassy* Imre erdélyi vajdák, *Kendy* Ferencz tárnokmester, *Kornis* Miklós, *Andrássy* Márton, Péter *Geréb*, **Sándor Mihály**, *Kachyay* Ferencz, *Lázár* Imre, *Nyujthódy* Gergely az mi hazánk javáért ez egyenes atyafiságos barátságra mentünk egyenlő akarattal. Először, az törvényünk és régi szokásunk és az egész községnek és község javának ellene hogy semmit nem cselekedünk, de mindenkoron és minden módon csak az községes jót keressük. Másodszor, hogy ha az fejedelmeknek valami szerencsétlensége, gonosza történendik, kit Isten eltávoztasson, mi egyetembe és egy szívvel valakit választandunk választassék, és egyink is másink hire nélkül és akaratja nélkül nem száll valami szerzésekre, de valami szerzendő leszen, egyenlőképen és egy akarattal mívelünk mindeneket azokba. Harmadszor, hogy egyink az másinknak tisztességit, elővitelit, s nagy hasznát mindenkor mindenikünknek az ő rendéhez képest igyekezik elővinni és minden módon,

a hol lehet, segitséggel és tanácscsal kész leszen az másiknak javának elővitelére, úgy hogy ha valamelylyünk tisztjeit letennéje, tehát az többi mind az ő tiszteket akármi neműek legyenek, leteszik, sem adja magát a másik akaratja nélkül valami tisztbe. Negyedszer, hogy mi közülünk együnk is valakinek, az többinknek akaratja nélkül barátja nem lészen, úgy hogy ha történnék, hogy együnknek barátja lenne, az többinek pedig nem, avagy pedig együnknek mi közülünk az nem lenne barátja, tehát az kinek barátja volt az, avagy az többinknek is barátságára hozza, avagy nyilván mind a barátság ellen ezen kivül való barátjának ellene mond és mi hozzánk ragaszkodik. Ötödször, ha valamelylyinknek mi közülünk valamiképen holta történendik, tehát az többinek, kik megmaradnak, az meghalt árváknak minden atyafiui és igaz oltalommal és segitséggel kész leszen cselekedni és mutatni emberségnek minden tisztességét, cselekedetit. Továbbá, ha jobbágyink avagy szolgáink, avagy atyánkfia között, vagy mi magunk között valami egyenetlenség történnék avagy láttatnék, az fogott emberek által minden halogatás nélkül igazán megláttassék és elvégeztessék. Végezetre semminemü embernek egymást meg ne hagyjuk nyomoritani, minden tehetségünk szerint minden életünk marháink fottáig, ezt pedig megszeghetetlenül fogadjuk megtartani az mi hitünk, tisztességünkre, mind az mi életünkbe. Kinek bizonyságára adtuk egymásnak az mi pecsétünk és kezünk irása alatt való levelet.

Költ *Szent Gálon,* kis karácson másodnapján Ezer ötszáz negyven esztendőben.

(Eredetije az Orsz. Levéltárban. Közölve Történelmi Tár 1892. évf. 89—90. l.)

3.

Csikszentmihály, 1542. október 16.

Sándor Mihály levele Martinuzzi György váradi püspökhöz.

Nagyságos kegyelmes uram, szolgálatom ajánlásának utána etc. ezt írhatom te nagyságodnak, mikoron *Kolozsvárott* te nagyságod engem elbocsáta, hagyá te nagyságod, hogy *Andrási* Márton bemenne *Moldvába* te nagyságod nevébe; az te nagyságod credentiáját nekem ott nem adák, sem azután nem hozták, de mind országúl ez székelység küldtük vala be moldvai vajdához

kit nyilván megért te nagyságod az ő leveléből; moldovai vajda ő maga emlékezik az te nagyságodval való egyenesülésről, — hogy kész volna te nagyságodval megegyenesülni és minden hitvel magát te nagyságodnak kötelezni. Kéri volt ezen *Andrási* Mártont, hogy te nagyságodval szembe lenne és te nagyságodot megértené az egyenesség dolgából; de nekünk nem tetszék semmiképpen, mignem te nagyságodtól akaránk tanolni, mi legyen az nagyságod akaratja.

Továbbá az vajda kijüvése mennyiben vagyon, nagyságod megérti ez *Andrási* Márton leveléből; könyergünk te nagyságodnak, ez istenért hogy te nagyságod jöjjön be, mert ha te nagyságod közinkbe nem jő, nekünk csak veszedelem minden dolgunk.

Továbbá ezt írhatom te nagyságodnak, hogy meghagytuk nagy erőséggel, minél nagyobbval tudtuk, hogy mindjárást felkeljünk; ha egy házban X ember volna es, mind felkeljenek fejek vesztesége alatt. Továbbá te nagyságodat tartsa meg az isten nagy jó egészséggel. (Költ) ez levél Csikba *Szent-Mihályon*, szent Gál napján 1542.

Eiusdem Vestrae reverendissimae Dominationis
servitor *Michael Sandor.*

Külön lapon ugyancsak Sándor M. kezével: Továbbá te nagyságod mindennyi sok háború időben ne feledkezzék rólunk te nagyságod; adjon tanóságot, értelmet, mihez tudjuk magunkat tartanunk; mert mindenben te nagyságodtól akarunk tanólni és te nagyságod tanósága szerént akarjuk magunkat tartani.

Toábbá érdemeljük ezt te nagyságodtól szolgálatunkért minemű sok rendbéli híreket hoznak közinkbe, te nagyságod bizonyosítson meg kiknek hinnünk kelljen hogy mü es tudjunk te nagyságodnak szolgálni.

(Eredetije a bécsi cs. és kir. államlevéltárban. Közölve Történelmi Tár 1878. évf. 515—516. l.)

4.

Gyulafejérvár, 1547. május 18.

Martinuzzi György váradi püspök és kir. helytartó Damokos Mihálynak és Becz Pálnak Török Mátyásné ellen folytatott perében, melyet a felek által választott birák: Sándor Mihály és társai eldönteni nem akartak, a Török Mátyás által felajánlott párbajt visszautasítva, a peres örökséget felpereseknek ítéli.

Frater Georgius episcopus *Waradiensis*, thesaurarius, locumtenens reginalis maiestatis, et illustrissimi filii sui ac in regno Hungariae et Transylvaniae iudex generalis etc. Egregiis et agilibus Martino *Andrassy* de Zenthkiral, Clementi *Beeldy* de Zenthgyewrgh, Blasio *Apoor* de Thorya, Joanni *Apoor* de eadem, Francisco *Myhalcz* de Gelencze, Francisco *Myko* de Oltszeme, Paulo *Daczo* de Zentgyewrgh, Bernardo similiter *Daczo* de Illyefalwa, Benedicto *Balynth* de Futasfalwa, Michaeli *Cheh* de Zenthkatholna, et Anthonio *Lewryncz* de Dalnok. Salutem et amicitiam paratam cum honore. Noveritis, quod nobis feria secunda post dominicam Rogationum, unacum nonnullis dominis et regni nobilibus pro faciendo moderativo iudicio causantibus in sede nostra iudiciaria sedentibus Joannes *Both* de Zeeplak pro egregiis et agilibus Michaele *Damokos* de Chernaton, et Paulo *Becz* de Kozmas, cum nostris, ut actoribus ab una, ac Mathias *Therek* de Markosfalwa pro nobili domina Margaretha consorte sua, veluti in causam attracta, similiter cum nostris litteris procuratoriis partibus ab altera iuxta continentiam quarundam litterarum sex arbitrorum, scilicet egregiorum et agilium Nicolai *Kornys*, Martini *Andrassy*, Michaelis *Ferencz*, **Michaelis Sándor**, Stephani *Zewrchej* et Georgii *Myhach*, ac signaturae cuiusdam compositionis, inter eas initae, in figura iudicii nostri comparendo, easdem utrinque nobis exhibuerunt, quae declarabant, qualiter partes praedictae illam causam eorum, quam ratione certarum haereditatum, in possessione *Markosfalwa*, in sede *Kyzdy*, habitarum, coram nobis contrectabant, sub obligatione honoris ad cognitionem sex praefatorum arbitrorum submisissent, iidem tamen arbitri, ex quo causa in certa sui parte factum honoris concernere dignoscebatur, eandem descindere noluissent, sed ad praesentem terminum in nostram praesentiam transmittendam voluissent; prius tamen earum propositionibus et allegatis utrinque acceptis, et intellectis ac iuxta ad probationes partibus destinatis. Qui dum ad diem constitutum reversi fuissent, et probationes in litteris exhibere voluissent, tunc Mathias *Therek* duellum in causam attracto obtullisset, quae res occasionem causae in nostram praesentiam transmittendae peperisset. Nos tandem volentes quieti et paci partium consulere, differentiam earum ad solam equitatem pertrahentes, causam eatenus, quatenus causam honoris concernere videbamus, sopitam fecimus et condescensam. Tandem receptis in manus praedictis partium litteris attesta-

toriis, earum tenor talis erat. (Lásd Székely Oklevéltár III. k. 278. lapján, 611. szám alatt.) Quibus perlectis, intellectis et diligenter ponderatis, comperimus ex tenoribus earum quandam haereditatem Siculicalem *Syposmyklos* erekseege vocatam in possessione *Markosfalwa* in sede *Kyzdy* habitam fuisse agilis olim Nicolai *Sypos*, quam veluti hominis communis Siculi haereditatem et non tamquam hominis capitalis unacum duabus partibus terrarum arabilium ad locum *Naghwewlgh* habitarum, ac particulam feneti, in loco *Reetfark* appellato, item secundum fluvium *Feketeygh* pratum quoddam *Syposmykloszegy* appellatum in territorio eiusdem possessionis adiacens, ex quo eandem haereditatem praedecessores dictae dominae in causam attractae penes litteras eorum sententionales deffunctae quondam regiae majestatis domini nostri gratiosissimi, quibus mediantibus alias quasdam haereditates Siculicales *Zeep* Peter ereke vocatas in eadem possessione existentes consecuti fuissent, ac tempore executionis extra tenores iudiciariae commissionis occupassent, quam rem procurator dominae in causam attractae negasset et asseruisset nunquam in illa possessione Nicolaum *Sypos* haereditatem habuisse, iure sibi ex praemissis incumbente in perpetuum adiudicandam, ac per vos debite executioni demandandam esse decrevimus, prout decernimus et committimus per praesentes. Quocirca requirimus vos et nihilominus vobis harum serie authoritate nostra, qua fungimur, committimus, quatenus acceptis praesentibus, sub oneribus alias in talibus observari solitis, simul vel duo vestrum ad facies praescriptae possessionis *Markosfalwa*, signanterque haereditatis litigiosae, vicinis et commetaneis eiusdem universis inibi legitime convocatis et praesentibus accedendo reddatis et restituatis eandem unacum duobus partibus terrarum arabilium, ac particularis feneti et prati praenominatorum, dicto actori, contradictione et inhibitione eiusdem in causam attractae, et aliorum quorumlibet praevia ratione non obstante. Et post haec vos seriem huiusmodi executionis vestrae, ut fuerit expedita, nobis ad decimum quintum diem diei executionis fide vestra mediante referre vel rescribere debeatis. Secus non facturi, praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum *Albae Gywlae* tertio die termini praenotati, anno domini millesimo quingentesimo quadragesimo septimo.

L. S. Lecta et correcta.

(Eredetije a Damokos-család levéltárában, közölve Székely Oklevéltár III. k. 282—284. l.)

5.

Hely nélkül 1550.

Névtelen följegyzése az év eseményeiről, ezek között megemlítve azt, hogy Sándor István a Nyerges hegy alatti csatában elesett.

Királyné asszony hozá be *Petruits* Pétert az ráczokkal, hogy kiveresse Frater Györgyöt. Frater György felveré a székelységet, rájok szálla *Fejérvárat*, onnat bocsáták ki az ráczokat. Azon esztendőben királyné asszony indítá meg a törököket. *Budai* passa *Déván* alól *Illyéig* jöve, az havaseliek is bejövének, azokat megverék, budai passa elfuta. Tul másfelől *molduvai* Illyés vajda az devesztelyi szancsákkal jöve *Háromszékre*, nagy dulást, égetést, rablást tőn, kastélyokat vervén [fel], sok veszedelmet tőn; akkor hadban vesze **Sándor István** Nyerges alatt, ugy térének meg az oláhok Csikról.

(Eredeti „Annales ex quondam manuscripto ex Siculia" czímű kézirat a Nemzeti Múzeumban Budapesten. Közölve Történelmi Tár 1889. évf. 632—648. l.)

6.

Fogaras, 1551. augusztus 15.

Somlyai Báthory András tudatja Nádasdy Tamással, hogy Sándor Mihály és felesége az oláhok beütése elől nálla menedéket keresnek.

Nagyságos uram és bizodalmas atyám szolgálatomnak utánna, kivánnám az te kegyelmed egésségit érteni. Én immár Istennek akaratjából lábamon járok, esmerem naponként javulásomat.

Továbbá megirtam kegyelmednek ez előtt való levelembe ez ház állapottyát és az mi bort, buzát, szalonnát szerezhettem is, az szalonnát megtöbbitettem százzal, immár öt száz vagyon. Az lovak mind jó vadnak, az belenynek egyike meghala, soha az rühet el nem tudók veszteni rólla, az hárma igen birja magát. Az zabot többet még meg nem hoztak, hanem csak *Synk* székrül igérték magokat, hogy az többi is meghozza.

Ez tegnapi napon **Sándor Mihály**, *Becz* Pál küldett vala hozzám, felesigeknek, magoknak kirnek vala helyt itt az várban. Bizonyal irják, hogy mind az két Oláhország ki jő az országra. Akarám kegyelmednek tuttára adni, kell e hinni vagy nem? nem

tudom. Hiszem, hogy ha igy vagyon, kegyelmed bizonyosban érti ezeknél.

Kegyelmed értette *Papycza* János dolgát, hogy *Havasel* földibe ment vala, asszonyomnak haragja is vala rája, viteté volt el 136 kalongya buzáját.. Mostan megjött, könyereg, hogy meg agyam neki, de én kegyelmed híre nélkül nem töttem semmi választ reá. Az Tamás, ki te kegyelmednél vala, az is kenyereg, hogy szolgáltatnám és ne hadnám, annak sem töttem semmi választ, miért hogy ugy hagyá el kegyelmedet. Azért ha kegyelmednek akaratya, hogy tartsam, tartom, én kegyelmedtűl várok ezekröl választ.

Mostan is vitettem tiz hordó bort, többet is vitetek, tiz-tiz forint ára hordója ez tiz bornak, kiltem egy kevés császár madarat kegyelmednek, ha bűves volnék vele örömest többet küldenék.

Végezetre ajánlom kegyelmednek szolgálatomat és az örök Isten tarcsa meg te kegyelmedet minden jó egissigben sok ideiglen.

Ez levél *Fogarasban*, conceptió bódog asszony napján 1551.

Kegyelmed szolgája és fia

Báthory András Somlyai mpr.

(Eredetije Orsz. Levéltárban, Nádasdy iratok. Közölve Történelmi Tár 1905. évf. 102. l.)

7.

Nagyludasi tábor, 1551. szeptember 30.

Martinuzzi György püspök értesíti Castaldót, hogy Sándor Mihálytól és Petki Bálinttól nyert értesülése szerint, a székelyek közül kétezeren szálltak hadba.

Illustrissime domine . . . . stb.

Duo praecipui Siculi, **Michael Sándor** unus, alter Valentinus *Petky* ex penitiore sede Sicolorum, quae sub alpibus Moldavicis est, ad me venerunt hodie, dicuntque duo illa milia hominum iam numerata esse. Jussi tamen, ut reliqui etiam ex illis praecipui ad me veniant acturi cum illis, qui in hoc regno et quo ordine manere debeant. Cum autem et reliquae copiae ex omnibus partibus coire incipiant, brevi et ipse hinc discedam, ubi et hactenus cura victualium me continuit, cum loca illa quo ituri sumus et aestate praeterita et anno superiore per varias gentes, quibus illac

iter erat, victualibus admodum exhausta fuerint, quae versus illa loca conferri iussi ne qua inopia victualium esse possit.

Ingenia regia et civitate non movenda consulo; terrorem enim et diffidentiam haec res omnibus induceret. Mea quae *Waradini* et in *Wywaar* sunt, si necesse erit, adferri faciam. Dominus etiam *Bathory* istis de suis aliquot addat.

Facere autem non possum, ut hi, qui me adeunt, irremunerati a me discedant, cum hi semper aliquid accipere soliti sint. Rogo igitur dominationem vestram illustrissimam, ut vel ad rationem servitiorum meorum quinquaginta pecias panni *Carasiae* dari iubeat vel saltem pannus *Tynkespygler* detur *Karisia*, cum omnes istum pannum habere cupiant.

Priusquam autem hinc abirem, dominationem vestram illustrissimam conveniam, quam Deus optimus maximus conservet diutissime incolumen.

Ex castris ad *Naghludas* positis ultima die mensis Septembris, anno Domini 1551.

Eiusdem dominationis vestrae illustrissimae deditissimus
Frater Georgius episcopus Waradiensis.

Kűlczím: Illustrissimo domini Joanni Bapt. *Castaldo* ... stb.

(Eredetije a bécsi cs. klr. államlevéltárban. Közölve Történelmi Tár 1880. évf. 664. 665. l.)

8.

Nagyszeben, 1553. márcz. 14.

Haller tudatja *Castaldóval*, hogy a moldvai vajda azért hivatta magához *Kornist*, hogy vele a *János-Zsigmond* visszahozatala felől értekezzék. Azt is kivánta a vajda, hogy *Kornis* ez ügyben *Andrássy* Mártonnal, **Sándor Mihálylyal**, *Daczó* Pállal, *Kendy* Antallal, *Kendi* Ferenczczel és *Balassa* Menyhérttel is tanácskozzék.

(Eredetije az Orsz. Levéltárban. Közölve Tört. Tár 1892. évf. 678.)

9.

Torda, 1553. julius 25.

Kendi Ferencz és Dobó István vajdák Haller Péter kincstartót az alkalmi követek — ezek között Sándor Mihály — költségeiről értesítik.

Egregie domine, amice honorande. Salutem et officiorum

commendationem. Dum oratoribus in *Moldaviam* et *Transalpinam* ex decreto dominorum regnicolarum profecturis expensae necessariae sint, dominationem vestram hortamur, ut Martino *Chorong* et Ladislao *Kemen* oratoribus ad *Moldavum* delegatis quadraginta florenos, Melchiori *Nagh* et Francisco *Myko* ad *Myrche* vaivodam *Transalpinensem* euntibus triginta duos florenos, quatuor vero Siculis Nicolao *Kornis*, Martino *Andrassy*, **Michaeli Sándor** et Francisco *Kaczay* centum florenos. Cum autem maiestas regia spectabili et magnifico domino Andreae de *Báthor* mandaverit, ut aliquot ingenia *Cibinio* ad *Wywaar* deferri faceret, his, qui ingenia illa deducunt, ducentum flor. Petro *Literato* de Illye ad peragrandas explorationes decem florenos, Stephano autem *Gherendi* pro cuppa, per dominos regnicolas magnifico domino Joanni *Balassa* donata, ex illorum deliberatione contentum reddere velit. Super quibus omnibus praesentes literas nostras pro sua expeditione reservet. *Thordae*, 25. Julii, anno Domini 1553.

Franciscus Kendi de Zent Iwan et
Stephanus Dobo de Ruzka, wayvodae
Transsilvani et Sicolorum comites etc.

Kűlczíme: Egregio domino Petro *Haller* de Hallerstayn thesaurario regni Transsilvaniae, amico honorando.

(Másolata Erd. Nemz. Múzeumban Kolozsvárt, Gróf Kemény József: Apparatus epistolaris Tom. I. pag. 493.)

10.

Segesvár, 1553. szeptember 2.

Somlyai Báthory András tudatja Nádasdy Tamással, hogy Sándor Mihály őfelsége szolgálatára ajánlotta magát.

Nagyságos Uram és bizodalmas atyám, szolgálatom ajánlásának utánna kivánom te kegyelmed egisségit hallanom, mind az én szerelmes asszonyommal egybe. Isten akarattyából én egissigbe vagyok.

Ez ország állapottya hiszem, hogy elég nyilván vagyon te kegyelmednél. Nagy része az nemessignek és az székelységnek nyilván vallják az *János* király fiát uroknak lenni és az törökben is igen biznak. Mostan *Kendy* uram és *Dobó* uram hattak gyülist ide *Segesvárra* mindeneknek, az kik király hivei, hogy ide jöjje-

nek, minden tizenhat kapurul egy-egy lovagot hadakozókipen ez holnapi Vasárnapra. Mostan ez vajda uraim *Szebenbe* vadnak, engemet eresztettek ide nigy száz lóval és három száz gyaloggal, hogy mig ide érkeznek addig itt lennik. Ma hiszem, hogy itt is lesznek. Az gyülisre kik jöjjenek el még nem értem. *Kornis*, **Sándor Mihály** és egy nihány székely igen ajánlják király ő felsiginek magokat, de én értem, hogy sem fejeket, sem marhájokat nem vetik szerencsére, ha *Petrowyt* bejöhet, az vagy ha ez két oláh ország reánk indul, bizony mind király fia szolgái lesznek te kegyelmed eléb és bizonyosban esmeri nállamnál az ő cselekedeteket mi ligyen.

Ez háborunak két okát értem az erdélyi uraimtól. Egyiket azt, hogy *János* király az kinek el atta jószágát hitetlenség néven, azokat az articulus szerint mostan egynehánytól elvették. Más okát ezt értem, hogy *Kendyt* nem örömest uralnák, mert azon filnek, hogy ha tertinet szerint király fia bejöhet, akkor is ő liszen vajdájok. Az két oláh ország mostan hallgat. *Havaseli* vajda hozatott két ezer tereket, janicsárt ezert, tatárt is ezert, azt érti volt, hogy reá megyen esmét *Raduly* vajda.

Végezetre ajánlom örök szolgálatom te kegyelmednek és az ur Isten tartsa meg kegyelmedet minden javában sok ideiglen.

Ez levél költ *Segesvárat*, Szombaton, Szent Egyed nap után 1553.

Kegyelmed szolgája és fia

Báthory András Somlyai mpr.

(Eredetije Orsz. Levéltárban, Nádasdy iratok. Közölve Történelmi Tár 1905. évf. 223—224. lap.)

11.

Kolozsvár, 1554. márczius 10.

Somlyai Báthory András Nádasdy Tamás pártfogásába ajánlja Sándor Mihályt.

Nagyságos Uram és bizodalmas atyám, szolgálatomnak utánna, kir engemet ez levél vivő **Sándor Mihály**, hogy én irnék te kegyelmednek ő mellette és hogy ajánlanám te kegyelmednek. Itt székely országban fő ember és te kegyelmed után nekem is örömest mindenbe ajánlotta magát, még az több fő nép is. Kirem

azirt te kegyelmedet, mint bizodalmas uramat, lássa jó kedvvel és ligyen az ő dolgokban minden segitséggel ő felséginél. Hiszem azt, hogy a te kegyelmed jó voltát, megtérvén onnat felül az több attyok fiainak meg is jelentik és te kegyelmed után én hozzám is jobb szivvel igyekeznek lenni.

Ajánlom kegyelmednek szolgálatomat és az örök Isten tartsa meg te kegyelmedet sok ideiglen minden javaiban.

Ez levél *Kolozsvárat* Judika vasárnap előtt való szombaton költ anno 1554.

Kegyelmed szolgája és fia

Báthory András Somlyay mpr.

(Eredetije az Orsz. Levéltárban, Nádasdy iratok között. Közölve Történelmi Tár 1905. évf. 226. lap.)

12.

Bécs, 1554. április 26.

I. Ferdinánd király az összes székelység követeinek, Bernád Balázsnak és Sándor Mihálynak kérelmére megerősíti a székelyek ősidőtől fogva élvezett adómentességét és régi szabadságait.

Nos Ferdinandus divina favente clementia Romanorum, Hungariae etc. rex etc. etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit universis, quod fideles nostri agiles et egregii Blasius *Bernad* et **Michael Sándor** nuncii et oratores universorum fidelium Siculorum nostrorum ad nos missi, venientes nostri in praesentiam retulerunt nobis hamillime, quod licet universi Siculi a priscis semper temporibus, quibus maiores eorum duce *Attila* ad partes regni nostri Transylvanas venissent, ibique consedissent, a divis regibus Hungariae, praedecessoribus nostris ab omni penitus censu sive taxa pecuniarum solvenda exempti fuissent, et liberi, ac vera nobilitate usi fuissent, hoc dempto, quod singuli eorum tempore coronationis ac nuptiarum, necnon nativitatis primogeniti filii regum Hungariae unum bovem regi dedissent, tamen non diu antea per reverendissimum quondam fratrem *Georgium* episcopum Varadiensem, qui post serenissimam *Isabellam* reginam eis et Transsylvaniae praefuerat, variis artibus et practicis eos coegisset in sortem tum census Turcici, tum subsidii pecuniarii dictae reginae praestandi ad certam summam pe-

cuniariam solvendam. Qua ex re libertatis et nobilitatis eorum antiquarum maximum praeiudicium factum esset. Supplicarunt itaque maiestati nostrae suo et aliorum scilicet omnium, a quibus missi erant, nomine, ut eos in pristinis eorum libertatibus, quibus ab antiquo usi fuissent, gratiose conservare dignaremur. Nos itaque humillima eorum supplicatione intellecta, considerantes etiam fidelia ipsorum servitia, quae maiestati nostrae turbulentis his temporibus fideliter exhibuerunt et de caetero quoque se constanter omni tempore exhibituros promiserunt, annuimus et gratiose concessimus, ut rebus ita, ut praefertur et nobis retulerunt, stantibus et se habentibus, nullum tributum seu censum pecuniarium nobis dare teneantur, sed in vetustis eorum libertatibus ac iuribus, quibus usi sunt, pacifice conserventur ac permaneant, ita tamen, quod ea omnia, quae divis olim regibus Hungariae nostris paedecessoribus in boum per singula capita connumeratione, vel ut vulgo dicitur ustione, ab antiquo suis semper consuetis temporibus praestiterunt, de caetero quoque semper praestare nobis et haeredibus ac successoribus nostris regibus Hungariae debeant et sint astricti, praeter tamen nihil contra eorum antiquam libertatem exhibere teneantur; imo annuimus et concedimus harum nostrarum, quibus secretum sigillum nostrum, quo ut rex Hungariae utimur, est appensum, vigore et testimonio literarum.

Datum in civitate nostra *Vienna* Austriae, vigesima sexta die mensis Aprilis, anno 1554. Regnorum nostrorum Romani vigesimo quarto, aliorum vero vigesimo octavo.

(Eredetije az Orsz. Levéltárban I. Ferdinand király Liber Regiusában. Közölve Fejér, Cod. Dipl. VII. drb. V. köt. 79—81. l. Székely Olevéltár II. k. 112—114. l. Kivonatosan közölve Pray, Dissertationes in annales veteres Hunnorum. 124. l.)

13.

Hely nélkül 1554—1558.

Névtelen följegyzése az erdélyi eseményekről, ezek között Sándor Mihály küldetéseiről.

1554.

Az két vajda forint adót szerzének az székelföldén. Azon esztendőben fogák királyhoz **Sándor Mihályt,** *Bernáld* Balázst,

kiknek az király az országnak minden szabadságát megreformálá nagy függő pecsétes levéllel.

1556.

Szent Gergely pápa napján esküvék meg az ország az *János* király fiának, *Ferdinánd* király hivséginek ellene monda. *Petruit* Pétert választák királyfia helytartójának teljes hatalommal. Azomban megvevék *Fejérvárt* és *Gyalut*, Szent-Mihály-követ püspöktől. Megszállák *Fejérvárt*, püspök megadá. *Gyaluból* Szent Barabás napján indula ki az püspök; ország képiben adák mellé *Ombozy* Miklóst, **Sándor Mihályt**, *Sükösd* Benedeket, hogy *Kassára* kisérjék. Ugy vevén fel mind az nemességet és mind az székelységet, az nyáron *Ujvár* alatt lőnek. Onnat választák *Andrássy* Mártont, *Bets* Pált, *Katzai* Ferenczet, *Lázár* Imrét marosiak, *Bernát* Ferenczet, székelföldiről *Lengyelországba* királyné asszony után.

1558.

Királyné asszony gyülést tétete *Tordára* Judica vasárnapra; adánk adót flor. 1. Azon esztendőben jöve ki havaseli vajda mind feleségivel, nagy kéncsével, kit az portára beküldének mind bonumival egyetemben Szent Iván napján. *Fejérváratt* gyülés lőn Szent Háromság napjára, onnat császárhoz választának követeket. Ismét hivaták az országot *Tordára*, ott szerzének flor. 1. adót; székelységre vetének három ezer forint summa pénzt, *Csikban* **Sándor Mihály** uram felszedé. Szent Mihály napjára gyülés lőn *Fejérváratt*, szerzének fl. 3 adót, császárnak egy-egy véka buzát, egy-egy véka árpát, *Cserényi* Gáspár szedé fel *Csikban*.

(Eredetije „Annales ex quondam manuscripto ex Sicilia" című kézirat a Magyar Nemzeti Múzeumban Budapesten, közölve Történelmi Tár 1880. 633—648. l.)

14.

Gyulafejérvár, 1560. október 1.

János Zsigmond király szentmihályi Sándor Mihályt és megnevezett társait kiküldi, hogy a Gegő Bálint és özv. Czakó Benedekné között fennforgó vitás örökség ügyet vizsgálják meg.

Joannes secundus Dei gratia electus rex Hungariae, Dalmatiae, Croatiae etc. Fidelibus nostris egregiis et agilibus **Michaeli**

Sándor de Zentmyhál, Bernardo *Lazar* de Zent Thamas, Stephano *Salamon*, et Matheo *Nagh* de Thaplocza, Emerico *Janossi*, Paulo *Betz* de Kozmas, Joanni *Lazar* de Chycho, et Martino *Andrassy* de Zenth Kyral. Salutem et gratiam. Noveritis, quod sabbato in profesto beati Michaelis archangeli, instante scilicet termino celebrationis iudiciorum festi nativitatis beatissimae virginis Mariae proxime praeteriti, ad quem videlicet terminum universae causae fidelium nostrorum Siculorum ab obitu serenissimi principis quondam domini domini Joannis eadem Dei gratia regis Hungariae, Dalmatiae, Croatiae etc. gratae reminiscentiae genitoris nostri observandissimi adiudicari solitae de regio edicto nostro generaliter fuerant prorogatae, nobis unacum nonnullis dominis magistro nostro prothonotario ac potioribus Siculis iuratis assessoribus sedis nostrae iudiciariae, pro faciendo moderativo iudicio causantium in sede nostra iudiciaria consedentibus agiles Petrus *Ilkey* pro agili Valentino *Gegeo* ut actore ab una, parte vero ex altera Joannes *Hoggyay* pro honesta muliere Margaretha relicta quondam Benedicti *Chako* ut in causam attracta, iuxta legationem Joannis *Zombathfalway* nuntii sedis *Udwarhel* in figura nostri iudicii conparentes, quae quidem legatio continebat, qualiter ipse actor vigore aliarum literarum nostrarum praeceptoriarum certas haereditates ab ipsa in causam attracta repetisset et eandem ad sedem *Chyk* in causam convenisset, ubi procurator in causam attractae allegasset non teneri ad proposita actoris respondere, quoniam actor causam praemissam factum testamentum concernere proponeret et causa ipsa non saeculare sed spirituale forum tangeret. Hoc percepto procurator . . . ea ratione factum testamentum diceret atque condam Benedictus *Czako* in ultima sua voluntate praescriptas haereditates litigiosas eidem actori relegasset et remisisset quod probare velle asservisset deliberatum fuisset per sedem *Csyk* causam eandem non saeculare sed forum spirituale concernere, qua deliberatione sedis *Csyk* actor non contentus, causam praemissam pro saniore revisione per viam interrogationis ad sedem *Udwarhel* provocasset, ubi actor proposuisset bona litigiosa plusquam quadringentos florenos praevalere in possessione *Chomortan* et inquilinos in eisdem bonis sex habere, quae vocatur *Danka ewreoksege* et eidem actori in ultima testamentaria dispositione per Benedictum *Czako* relegatam et remissam esse praefata in causam attracta respondere ad proposita actoris nolens per capi-

taneum et assessores sedis *Udwarhel* deliberatum fuisset, atque si praefatus Benedictus *Czako* ad plebaniam vel ecclesiam easdem haereditates legasset, hac ratione forum spirituale concerneret, ideo respondere deberet, quo iudicio sedis *Udwarhel* in causam attracta non contenta causam eandem in curiam nostram regiam maturius revidendam appellasset, qua quidem legatione intellecta praefati partium procuratores suis partibus per nos in praemissis deliberationem praeberi postulantes, unde quaesito et assumpto consilio praematuro et sana deliberatione praefatam in causam attractam ad proposita actoris in instantiam respondere debere iudicantes decrevimus, hoc percepto praefatus procurator in causam attractae allegavit, quod tempore testamentariae dispositionis annotati quondam Benedicti *Czako* probi viri interfuerunt, quibus probaret de acquisitione actoris nihil testasse. Hoc auditio respondit ex adverso quod praefatus actor cum agili Benedicto *Zabo* de Somlyo erga praefatum testantem profectus fuisset, rogassetque ipsum testantem, ut bona et haereditates litigiosas eidem actori remitteret, qui accersita uxore easdem haereditates eidem remitti commisisset et relegasset, quod probare dicto Benedicto *Zabo* et aliis idoneis personis paratus esset, et quia partibus in praemissis iudicium et iustitia decerni non poterat [interimque] certitudo rei inquireretur, ad quam peragendam riteque et ligitime perficiendam vos necessario transmitti debere videbamus, proinde fidelitati vestrae harum serie committimus et mandamus firmiter, quatenus acceptis praesentibus simul vel duo vestrum sub oneribus alias in talibus observari solitis tertio die post festum beati Nicolai episcopi et confessoris proxime venturum ad faciem possessionis *Seogeod* universis illis, quos partes praescriptae coram vobis duxerint, nominanter sub onere sedecim marcharum gravis ponderis inibi legitime convocatis et praesentibus accedentibus, ab eisdemque ad fidem eorum Deo debitam fidelitatemque nobis observandam odio, amore, favore, timore prae se et praemio ac omnibus affectibus postpositis solum Deum et eius iustitiam ferentes prae oculis. Deo eo utrum praefatus quondam Benedictus *Czako* de acquisitione actoris ratione haereditatis litigiosae tempore testamentariae dispositionis nihil testaverit nec bona litigiosa remiserit. Vel autem dictus actor cum Benedicto *Zabo*, Benedictum *Czako* adierit rogatusque fuerit, ut bona et haereditates remitteret, qui accersita uxore bona et haereditates litigiosas eidem actori

remiserit et relegaverit, necne sciatis inquiratis et experiamini meram plenam atque omnimodam praemissorum certitudinis veritatem. Et post haec huiusmodi attestationis, rescitaeque veritatis seriem cum propriis et locorum attestantium nominibus, ut fuerit expediens, ad decimum quintum diem ultimi diei ipsius attestationis legitime perdurantis maiestati nostrae fide vestra mediante referre vel rescribere debeatis et teneamini. Secus non facturi, praesentibus perlectis exhibenti restitutis.

Datum *Albae Juliae*, feria tertia proxima post festum beati Michaelis archangeli, anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo.

L. S. Lecta et extradata per me magistrum. *Valentinum de Fewldwar* S. . . . prothonotarium.

(Eredeti patens alak, alján papirfedeles vörös viasz pecséttel a család kolozsvári levéltárában.)

15.

Kelet nélkül (1569. körül.)

Kivonat a Csik, Gyergyó és Kászon széki főemberek és lófők összeírásából.

Zent Mijhaly

Lazlo Máté judex

Few emberek

Sándor Mihályné
Sándor István

Lofeyek

n.[1] Anthal István, Zanchjok István, Sebe Benedek, Sandor Ferencz, Barrabas Peter, Barrabas Istvánné, Gergel Sándor, Bartalius János, Teoreok János.

(Eredetije a gyulafejérvári káptalan levéltárában. Teljes szövegében közölve Székely Oklevéltár II. k. 269—277. l.)

16.

Gyulafejérvár, 1575. október 2.

Báthori István elrendeli Sándor Istvánnak és megnevezett társainak, hogy csiksomlyói Székely Istvánt vezessék be a Békés Gáspár fölkelésében részes András Pétertől elkobzott szentsimoni jószágba.

Stephanus Bathory de Somlio Waivoda regni Transylvaniae et Siculorum comes etc. Fidelibus nostris nobilibus et agilibus,

[1] n. = non solvit, vagy: non venit.

Petro *Salamon* de Taplocza, Joanni *Myko* de Syged, Lucae *Antal* de Somlio, Bartholomeo *Peter* de Zent-Imre, **Stephano Sandor** de Zentmyhaly. Salutam et favorem. Cum nos ad nonnullorum fidelium dominorum consiliariorum nostrorum humillimam supplicationem nobis propterea factam, tum vero attentis et consideratis fidelitate et fidelibus servitiis fidelis nostri egregii et agilis Stephani *Zekely* de Csyksomlio, capitanei peditum nostrorum pixidariorum in sedibus nostris Siculicalibus *Csyk Gyergio* et *Kazon* existentium, quae ipse nobis pro locorum et temporum varietate imprimis autem proximi beli tempore, dum videlicet Casparem *Bekes*, notorium atque proscriptum huius regni hostem externis tam Germanicis, quam Hungaricis finitimis militibus, atque etiam factionibus quorundam rebellium et infidelium nostrorum ac huius regni adiutum hoc regnum clam subdole ei perfide invadentem comprimeremus, exhibuit et impendit, ac in futurum quoque exhibiturus et impensurus est, quatuor igitur sessiones iobagionales populosas, alias Petri *Andrasy* rebellis et infidelis nostri, in possessione *Zentsimon* vocata, in sede nostra Siculicali *Csyk* existentes habitas, in quarum scilicet una providus et agilis Nicolaus *Endees*, in altera Joannes *Veres*, in tertia Urbanus *Marton*, in quarta Valentinus *Marton*, ad praesens proprias facerent residentias, ex eo, quod idem Petrus *Andrasy* immemor fidei et fidelitatis suae nobis [et] huic regno debitae, dicto Caspari *Bekes* unacum aliis suis compluribus adhaerens atque factiones et partes eius totis viribus fovens, cum eodem Caspare *Bekes* arma contra nos et publicum regni nostri statum sumere veritus non fuisset, ob idque iuxta fidelium nostrorum dominorum regnicolarum iudiciariam deliberationem in comitiis eorundem generalibus ex edicto nostro ad festum beati Jacobi apostoli proxime praeteritum in civitate nostra *Colosvariensi* celebratis factam, nota perpetuae infidelitatis et amissione omnino bonorum una cum aliis infidelibus condemnatus, ad nos consignanterque collationem nostram, rite et legitime devolutas et redactas simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, terris scilicet arabilibus, cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, foenetis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis, vinerarumque promontoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis, aquarumque decursibus, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis ad praedictas

quatuor possessiones iobagionales de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus sub suis veris metis et antiquis limitibus existentibus memorato Stephano *Zekely*, ipsiusque haeredibus et posteritatibus universis vigore aliarum literarum nostrarum donationalium superinde confectarum in perpetuum salvo iure alieno dederimus, donaverimus et contulerimus, velimusque eundem in dominium earundem medio vestri legitime facere introduci. Super quo harum serie commitimus et mandamus vobis firmiter, ut acceptis praesentibus statim simul vel duo vestrum, sub oneribus alias in talibus observari solitis, ad faciem praedictae possessionis *Zentsimon*, consequenterque quatuor sessionum iobagionalium praescriptarum in eadem habitarum, vicinis et commentaneis eiusdem universis inibi legitime convocatis et praesentibus accedentibus introducatis praefatum Stephanum *Zekely* in dominium earundem quatuor sessionum iobagionalium, statuatisque easdem eidem ipsiusque haeredibus et posteritatibus universis simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet praemissae donationis nostrae titulo ipsis incumbenti perpetuo possidendas, si non fuerit contradictum. Contradictores vero, si qui fuerint, evocetis eosdem ibidem ad decimum quintum diem a die huiusmodi contradictionis eorum examinis fiendi computanter in curiam nostram, nostram scilicet in praesentiam, rationem contradictionis reddituros. Et tandem vos huiusmodi introductionis et statutionis vestrae seriem cum contradictorum et evocatorum, si qui fuerint, vicinorumque et commetaneorum, qui praemissae statutioni intererunt, nominibus et cognominibus terminum ad praedictum, ut fuerit expediens, nobis fide vestra mediante referre vel rescribere debeatis et teneamini. Secus non facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restitutis.

Datum in civitate nosta *Alba Julia* secunda die mensis Octobris. Anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo quinto.

L. S. Lecta.

(Eredetije Erdélyi Nemzeti Múzeumban Kolozsvárt. Gróf Lázár-levéltár.)

17.

Gyulafejérvár, 1575 október 2.

Báthori István elrendeli Sándor Istvánnak és megnevezett társainak, hogy somlyói Székely Istvánt vezessék be a neki adományozott szentsimoni jószágba. (Az előbbi irat egykorú fordítása.)

Somlyai *Báthori István* Erdélyországnak fejedelme és székelyek ispánja mű nékünk hiveinknek, nemeseknek és szabadosoknak, *Salamon* Péternek taploczainak, *Mikó* Jánosnak sögödinek, *Antal* Lukácsnak somoliainak, *Barthalius* Péternek szentimreinek. **Sándor Istvánnak** zentmihálinak keszenetünket és engedelmünket. Megtekintvén az mü tanácsurainknak és hiveinknek hűséges és alázatos könyörgéseket, mind peniglen meggondolván hűséges szolgálatját az mű vitézlő és szabados hivünknek, *Czik*, *Girgyó* és *Kászon* székben lévő gyalogoknak kapitányának *Székely* Istvánnak, melyet ő mű hozzánk az helynek és az üdőnek mivoltának és első hadbeli expeditionknak idejében megmutatott. Tudniillik *Békés* Gáspárnak mű nekünk és megíratott Erdély országának ellensége és hítlene ellen, mely nemcsak az magyar nemzetnek, hanem az szász nemzetnek is és végekben lévő vitézlő rendeknek is az ő gonosz cselekedetivel és ellenünk való hitlenségével mind az mű országunknak nagy kárára és hitének megszegésének notájába találtattata, ellene megmutatott jámbor szolgálattjáért, jövendőbeliért is magát kötelezvén, négy ház jobbágyot, melyek annak előtte az mű hitlenünké *Andrási* Péteré *Zent Simon* tartományába az mű székünkben *Czikban* voltanak, melyeknek pediglen edgyike az szabados *Endes* Miklós, az mássa *Veres* János, az harmadik *Márton* Orbán, az negyedik *Márton* Bálint, melyek az mű személyünkre szállottanak volna, mivelhogy ugyanazon *Andrási* Péter hitét elfelejtvén és hátrahagyván, melyel köteles volt mű nekünk és az országnak, arról meg nem gondolkodván, azokat hátrahadván az megnevezett *Békés* Gáspár hítlenünkhöz és vélle egyet értőkhöz és pártjaihoz minden erejével és értelmével azoknak engedvén és egyetértvén, ugyanazon *Békés* Gáspárral mű ellenünk fegyvert és az mű közönséges országunknak ellene fogván és az ő hitlensége mia az mű közönséges tanácsinknak generalis gyülésekben (mely volt Szent Jakab apostol nap tájban) hitlenségben kimondatott és notába esett, azon négy ház jobbágy az mű sze-

mélyünkre igazán és törvény szerént szállott, melyet minden házjával és akármi névvel neveztetett pertinentiaival, szántó földeivel, mezeivel, réteivel, berkeivel, széna réteivel, erdeivel, völgyeivel, hegyeivel, szőleivel és szőlőhegyeivel, vizeivel, folyóvizeivel, halas vizeivel és folyamatival és malomhelyeivel, közönségesképen minden hasznaival és minden hozzá tartozandó hasznaival, akármi névvel neveztetett legyenek az megnevezett négy ház jobbágyra nézendők, mely igazán az mű személyünkre szállott az ő igaz határival és hasznaival, az felyebb megnevezett *Zékely* Istvánnak és az ő maradékinak közönségeseknek az mű donatio levelünknek erejével, örökké másnak igassága hozzá nem lévén, attuk, engettük és neki conferaltuk, akarjuk is ötet uraságába behelyeztetni annak az felyel megnevezett jobbágyoknak; minek okáért tűnektek, az mű jelen való levelünk látván, hadgyuk és parancsoljuk erőssen, hogy az jelen való levelünket elvévén mingyárást minnyájan, vagy pedig kettő közületek efféle leveleinknek terhe tartása alatt az megírt tartománnak *Szent Simonnak* helyére, tudniillik az megírt négy ház jobbágynak ott lehető, szomszédit és ő nekik közönséges szomszédit egyben hiván és ez jelen való levelünkkel elmenvén az megírt *Zekely* Istvánt azon négy ház jobbágynak ülésnek uraságába bevigyétek, helyheztessétek is azon helyet neki és az ő maradváinak és közönséges utánna levőknek együtt akármi névvel neveztetett hasznaiba és akárminemű hozzátartozandóiban az mű donatio levelünknek tartása szerént, ha pediglen ellene mondók nem találtatnak, ha pedig valakik ellenmondók lesznek, tizenötöd napra, efféle ellene mondó levelünknek napjától fogva az mű fejedelmi udvarunkban, tudniillik mű személyünk eleiben kihijátok okadásra, tű pediglen efféle ellenmondók, az kik lesznek, az kik pedig ha kihívattattak, ha kik lesznek, neveket és szomszédit az jelen való statution jelen lesznek, neveket és vezetéknéveket az jelen való terminusra az tű hitetek szerént meghozni és megirni tartozzatok. Ebbe egyebet ne cselekedgyetek, ez jelen való levelet megolvasván vissza tartozzatok adni. Költ az mű városunkban *Fejérváratt*, második napján Mindszent havának Ezerötszázhetvenöt.

(Egykoru másolata az Erdélyi Nemzeti Múzeumba letéteményezett gróf Lázár-levéltárban.)

18.

Év nélkül. (1576.)

Kivonat a székely főemberek által fizetett 50 dénáros adó összeirásából.

Sedis Chik.

Szépviz

Illustrissimi principis fl. 23. d. — Pauli Agoston fl. 2. — *Stephani Sándor* fl. 1. — Nicolai Tamás d.—50. Thomae Janossi d.—50. Colomanni Miklós d.—50. Alterius Thomae Janosi de Sz. Miklós d.—50. Pauli Bálinth d.—50.

Amadéfalva

Illustrissimi principis fl. 14. Johannis Geréb fl. 1. — Volffgangi Lázár fl. 1. — *Stephani Sándor* d.—50. Valentini Kelemen d.—50.

Szent Mihally

Illustrissimi principis fl. 35 d. 50. *Stephani Sándor* fl. 1. — Petri Janossi fl. 1. — Bartholomaei Janossi fl. 1. — Johannis Geréb fl. 1. — Pauli Ágoston — d.—50.

Vacharchi

Illustrissimi principis fl. 25. — Andreae Lazar fl. 3 d. 50. *Stephani Sándor* d.—50. Vincentii Imechi fl. 1.

(Eredetije a gyulafejérvári káptalan levéltárában. Teljes szövegében közölve Székely Oklevéltár IV. k. 37—46. l.)

19.

Torda, 1577. április 28.

Báthori Kristóf elrendeli Sándor Istvánnak és megnevezett társainak, hogy Lázár Farkast iktassák be a neki adományozott csiki birtokokba.

Christophorus Báthory de Somlyo, vayvoda Transylvaniae et Siculorum comes etc. Egregiis, agilibus Joanni *Literato* seniori de Udvarhely, Joanni *Miko* de Sögöd, **Stephano Sándor** de Szent-Mihály, Vallentino *Gegheő* de Somlyo, Joanni *Illyes* de Karczfalva, Petro *Damokos* de Danfalva et Antonio *Biro* de Vacsarcsi, salutem et favorem. Cum nos tum ad non nullorum dominorum consiliari-

orum intercessionem propterea factam, tum vero attentis et consideratis fidelitate et fidelibus servitiis egregii et agilis Volphgangi *Lazar* de Szent-Thamas, qui ipse serenissimo principi et domino *Stephano* Dei gratia regi *Poloniae*, magno duci *Lithvaniae* et principi *Transylvaniae*, domino fratri nobis observandissimo ac deinde nobisque pro locorum et temporum varietate exhibuit et impendit ac in futurum quoque exhibiturus et impensurus est, totalem itaque et integram portionem possessionariam in possessione *Jenőfalva*, demptis tamen tribus operariis ad fodinam pertinentibus, nempe providis Nicolao *Vizi*, Paulo *Kovacsy*, et Gregorio *Kontz*, item in *Szent Damakos* decem colonos sessionatos, *Vizi* Michaelem, *Polyak* Lucam, *Barla* Joannem, Benedek Bartholomaeum *Nagy*, Gasparum *Jakab*, Thomam *Nagy*, Nicolaum *Bacsy*, Thomam *Incze*, Georgium *Dienes* et Martinum *Lukacsy* in *Szent Thamas*, unum colonum sessionatum Blasium *Vizi* Palko, item in *Amadefalva* quinque sessionatos colonos, Mathaeum *Bak*, Blasium *Barrabás*, Franciscum *Sebestyén*, Andream *Babolcsai*, Nicolaum *Nagy*, in *Rakos* quoque unum colonum sessionatum, nempe Petrum *Madaras*, qui quidem quinque coloni in *Amadefalva* et unus colonus in *Rakos* Pauli *Antal* praefuissent, sed ex eo, quod idem Paulus *Antal* immemor fidei et fidelitatis suae ipsi domino regi huicque regno ac nobis debitae, factioni Gasparis *Bekes* notorii et proscripti huius regni hostis adhaesisset, armaque contra ipsum dominum regem statumque regni publicum sumere veritus non fuisset, ob idque publico dominorum regnicolarum iudicio et decreto notam perpetuae infidelitatis amissionemque omnium bonorum incurrisset, ad ipsum dominum regem eiusque maiestatis collationem devolutos ac redactos, omnino in sede Siculicali C*sik* existentes habitos ac per eundem Volphgangum *Lazar* hactenus ex collatione dicti domini regis *Poloniae* absque ullis literis donationalibus possessos simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis etc. (l. 16. szám alatt egészen addig, hogy : et antiquis limitibus existentibus) demptis tamen primoribus, primipilis, peditibusque pixidariis, si qui forte in eisdem portionibus possessionariis ad usum regni publicum delicti existerent, eorumque iuribus et haereditatibus iuste et legitime eos concernentibus, memorato Volphgango *Lazar* ipsiusque haeredibus et posteritatibus universis vigore aliarum litterarum nostrarum donationalium super iisdem confectarum in perpetuum salvo iure alieno dederimus, donaverimus et contulerimus, velimus-

que eundem in dominium praecriptarum portionum possessionarium medio vestri legitime facere introduci. Super quo vobis harum serie comittimus et mandamus firmiter, ut acceptis praesentibus statim simul vel duo vestrum sub oneribus alias in talibus observari solitis ad faciem praescriptarum possessionum *Jenőfalva, Amadefalva, Szent-Thamas, Rakos* et *Szent-Damakos*, consequenterque portionum possessionariarum in iisdem habitarum, vicinis et commetaneis earundem inibi legitime convocatis et praesentibus accedendo introducatis praefatum Volphgangum *Lazar* in dominium earundem, statuatisque easdem eidem ipsiusque haeredibus et postaritatibus universis iure ipso ex perpetua donatione et collatione dicti domini regis ipsi incumbente perpetuo possidendas, si non fuerit contradictum, contradictores vero qui fuerint, evocetis eosdem ad decimum quintum diem a die huiusmodi contradictionis ipsorum conputanter contra praefatum Volphgangum *Lazar* in curiam nostram scilicet rationem contradictionis reddituros. Et post haec vos seriem huiusmodi introductionis et statutionis vestrae, ut fuerit expedita, simul cum contradictorum et evocatorum, si qui fuerint, vicinorumque et commetaneorum, qui praemissae statutioni intererunt, nominibus et cognominibus, terminoque assignato nobis terminum ad praescriptum fide vestra mediante referre vel rescribere modis omnibus debeatis et teneamini. Secus non facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restitutis.

Datum *Thordae*, vigesima octava die Aprilis, anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo septimo.

L. S.

(Eredetije a csikszentsimoni Endes család levéltárában. Kivonatosan közölve Székely Oklevéltár V. k. 106. l.)

20.

Csikszentmihály, 1577. julius 2.

Sándor István és megnevezett társai jelentik Báthori Kristóf fejedelemnek, hogy Lázár Farkast a neki adományozott amadéfalvi, jenőfalvi, szenttamási és szentdomokosi jószágokba bevezették és az ellentmondókat a fejedelem elé idézték.

Illustrissime princeps et domine domine nobis semper gratiosissime. Post servitiorum nostrorum perpetuorum in gratiam magnificientiae vestrae oblationem. Mÿért kegyelmes urunk hoza

mÿ nekünk az vitézlő *Lázár* Farkas *Csikszékben* zenttamási, az nagyságod donatioját és statutoriáját, melyben nagyságod parancsol mÿ nekünk, hogy az nagyságod donatioja és statutoriaja tartása szerint mÿ ötet az jószágba bevinnök és ott az jószágban statualnok, mely nagyságod statutoriaja ez képpen következik: [lásd 19. sz. a.]

Továbbá kegyelmes urunk mikoron elmentünk volna az nagyságod donatiója és statutoriaja tartása szerint az vitézlő *Lázár* Farkassal azon *Csikszékben Amadefalvára* és ott mÿ ötet az nagyságod donatiójában bevittük és statuáltuk az vicinusok és nemes személyek előtt, Zentpéter Zentpál apostolok napján 1577. esztendőben. Vicinus lófejek *Amadefalváról János* Imre, *Koncz* István, *Vitalius* Bernárd, *Rákosról Pál* Márton, *Göröcsfalvából Lázár* Antal. Ezek voltak az vicinus nemes lófejek ezen Csikszékben, nagyságod jobbágyi *Amadefalváról Balás* János biró, *Antal* György, *Nagy* Péter, *Péter* Pál, *Rákosról Pál* Miklós biró, *Pál* János. *Göröcsfalvából Daczó* András biró, *Illyés* Bálint, ezek voltak az nagyságod jobbágyi közül jelen. *Csicsóból* vicinusok *Lázár* János jobbágy, *Gáspár* András, *Ferencz* Gergely és az fia Antal, *Georgffi* Antal. Midőn mÿ kegyelmes urunk bevittük és statualtuk volna az vitézlő *Lázár* Farkast az nagyságod atta jószágba, melyet *Antal* Pál az ő vétségéért elvesztett volna, miért hogy *Békés* Gáspárral az elment urunkra lengyel királyra eő felségére és nagtokra szembe állott volna. Azért mÿ nekünk ott *Amadefalván* az *Antal* Pál fia, kinek Imre neve az képében *Barrabás* Imre az amadefalvi lófő contradicala, mind amadefalvi, mind az rákosi birodalmak egyetembe. *Amadefalván* az *Nagy* Miklós örökségének és mind ő maga ellen contradical zentimrei *Antal* Péter, minden hozzátartozandóval mindennek. Azért mÿ kegyelmes urunk az nagyságod levele tartása szerint nagod levelével nagod személye eleibe intettük tizenötöd napra. Továbbá kegyelmes urunk ugyanaz felyül megnevezett napon az nagyságod donatioja és statutoriaja tartása szerint elmentünk *Jenőfalvába* is, ott is mindenekbe a nagod donatiojába bevittük és statualtuk ilyen nemes személyek előtt. Az vicinus lófejek: *Ladó* Péter, *Gergely* Tamás, *Ladó* Barabás, *Lőrincz* Domokos, *Bálint* Imre, *Kaba* Márton, *Szentes* Antal, *Gergely* Bálint, *Péter* Ferencz, azon jenőfalvi lófejek *Csonka* Péter biró de eadem, karczfalvi *Biró* János, *Geréb* birája, *Gidró* Pál, *Márkos* Ferencz ezek vicinus határosok. *Zenttamási* vicinusok lófő *Gurzó* Máté, *Kedves* Antal urunk jobbágya, *Guzorán* Miklós biró, *Jakab* István, *Csomos* Péter, *Jakab*

János, ezek az vicinusok urunk jobbágyi. Contradictores in *Jenőfalva Barlok* István zenttamási urunk jobbágya egy ülés helynek contradical, melynek *Barlok* Márton egy felől határos vicinussa, másfelől *Gurzó* Péter. Második contradictor de eadem *Zenttamas Attos* Erzsébet paraszt ember egy ülés helynek mind ..... egy ülés helynek *Jenőfalvában* contradical. Az mely ülés helynek contradical egyfelől vicinussa *Kedves* András de eadem *Jenőfalva*, másfelől *Szabó* Imréné *Lázár* Farkas jobbágya. Midőn kegyelmes urunk mentünk volna *Zenttamásra* ezen Csikszékben ott is az nagyságod donatioja és statutioja tartása szerint, ott is bevittük az nagod atta joszágba és be statualtuk az vitézlő *Lázár* Farkast, senki ellene nem contradicalt. Ez felyül meg irt vicinusok mind jelen voltak. Ugyanazon felyűl megirt napon mikor ezeket eljártuk volna menénk ezek Csikszékben *Zentdomokos* nevű faluba ott is az nagod donatiója és statutiója tartása szerint az vitézlő *Lázár* Farkast az nagod atta jószágba bevittük és statualtuk ilyen nemes személyek előtt mint felyűl megirtuk, mind nemes személyek lófejek és mind nagod jobbágyi az felyűl meg irt vicinusok ezek voltak. Contradictores in *Zentdomokos Kedves* Lukács zenttamási lófő, *Dienes* Bálint örökségének és az mely malom ott az *Dienes* András malmánál vagyon és az mely szántó föld az bányával vagyon ezeknek ellene mond az ő kezének, mindenek ott *Zentdomokoson*; *Gyergyóban Zentmiklóson* lakozó *György* Benedek ellene mond felesége Anna asszony képében az *Jakab* Márton örökségének ott *Zentdomokoson*. Ezek voltak kegyelmes urunk az contradictorok, mikor az vitézlő *Lázár* Farkast, az nagyságod atta jószágokban és az kik contradicaltak azokat nagodnak megirtuk és az nagod donatio és statutio tartása szerint nagod személye eleibe intettük az nagod levelével. Az vicinusok kik jelen voltak azoknak is neveket nagyságodnak irva küldöttük. Az uristen éltesse és tartsa meg nagdat ez szegény országnak oltalmára.

E levelünk költ *Zentmihályon*, Csikszékben szent Mihály arkangyal nap után való kedden, anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo septimo. Fide nostrae mediante eiusdem magnificentiae vestrae fideles et perpetui servitores.

Stephanus Sándor
de Zentmihály

Joannes Mikó
de Sögöd

Joannes Illyés
de Karczfalva

Külczím: Illustrissimo principi domino domino *Christophoro Bathori* de Somlyo vaivode regni Transylvaniae ac Siculorum comiti etc. domino nobis semper gratiosissimo.

(Báthori Kristóf 1578-ki átírata az Endes család levéltárában.)

21.

Hely kiszakadva, 1578. május 13.

Báthori Kristóf fejedelem elrendeli Sándor Istvánnak és megnevezett társainak, hogy a Lázár Farkas beiktatása ügyében hozott ítéletét hajtsák végre.

Christophorus Báthory de Somlyo vaivoda regni Transilvaniae et Siculorum comes etc. Egregiis et agilibus Ioanni *Literato* seniori de Udvarhely, Ioanni *Miko* de Sögöd, **Stephano Sándor** de Zentmihály, Valentino *Gegő* de Somlyo, Ioanni *Illyés* de Karczfalva, Petro *Damakos* de Danfalva, Antonio *Byro* de Vatsárcsi. Salutem et favorem. Noveritis, quod cum ob contradictoriam, inhibitionem, statutionis quorundam quinque sessionatorum colonorum haereditatisque Siculicalis *Nagy Miklos öröksége* vocatae in *Amadefalva*, ac unius coloni similiter sessionati in *Rákos*, qui antea nobilis, agilis Pauli *Antal* praefuissent, sed per notam infidelitatis eiusdem ex eo quod contra serenissimum principem dominum *Stephanum* Dei gratia regem Poloniae etc., magnum ducem Lyttvaniae etc. alias vaivodam huius regni Transylvaniae et Siculorum comitem etc. dominum fratrem nostrum observandissimum parti Casparis *Bekes* adhaerens arma sumere non fuisset veritus, ad ipsum dominum regem eiusque maiestatis collationem devoluti extitissent et redacti. Item quarundam sessionum in *Jenőfalva*, ac haereditatum Siculicalium *Dienes* Bálint, et *Jakab* Márton öröksége vocatarum, cuiusdam etiam molendini penes molendinum Andreae *Dienes* necnon terrae arabilis bányánál való föld nuncupatae in *Zentdamakos* possessionibus et territorio earundem omnino in sede Siculicali *Csik* existentium habitarum et adiacentium egregium, agilem Wolfgangum *Lazar* de Zenttamás ex clementi et perennali donatione et collatione eiusdem domini regis absque tamen literis donationalibus suis verum post eiusdem domini regis, fratris nostri observandissimi in regem Poloniae felicem coronationem et ex hoc regno subitum discessisse administratio-

nisque regiminis et imperii hui[us] regni Transylvaniae ac iudicatu curiae eiusdem domini regis nutu divino in nos translationem literarum etiam nostrarum super eadem collatione domini regis, donationalium pro parte eiusdem Wolfgangi *Lazar* extra donationem et collationem armatione concernentium. Idem Wolfgangus *Lazar* legitimae evocationis modum observans iuxta continentiam quarundam literarum nostrarum intraductoriarum et statutoriarum medio nobilium agilium **Stephani Sándor** de Zentmihály, Ioannis *Miko* de Sögöd, alterius Ioannis *Illyés* de Karczfalva tamquam hominum nostrorum vaivodalium in eisdem literis nostris inter alios nominatim conscriptorum, nobiles et agiles Emericum filium praedicti Pauli *Antal*, Petrum similiter *Antal* de Zentimre, Stephanum *Barlok*, Lucam *Kedves*, item honestas mulieres Annam consortem Benedicti *Georgii* de Zentmiklos, necnon Elisabetam relictam condam Michaelis *Balas*, velut in causam attractos et contradictores ad decimum quintum a die contradictionis conputanter in curiam nostram, nostram scilicet evocari fecisset in praesentiam. A quo quidem decimo quinto die causa praesens diversis causarum prorogationibus intervenientibus praesentem terminum celebrationis iudiciorum octavi diei festi beati Georgii martiris proxime preteriti, ad quem scilicet terminum universae causae dominorum Siculorum Transylvaniensium ab obitu serenissimi quondam principis et domini *Ludovici* regis Hungariae etc. piae memoriae ex publica constitutione adiudicari solite per nos generaliter fuerant prorogatae, dilative attigisset. Quo instante nobisque feria quinta proxima post dominicam Misericordia, una cum magistris nostris protonotario et iuratis assessoribus sedis nostrae iudiciarae pro faciendo iudicio moderativo . . . . . in sede nostra iudiciaria pro tribunali sedentibus nobilis agilis Benedictus *Henter* pro annotato Wolfgango *Lazar* cum literis nostris procuratoriis ut actore et donatarum iuxta continentiam quarundam literarum praefatorum **Stephani Sándor**, Joannis *Mikó*, alterius Joannis *Illyés* relatoriarum tenorem et continentiam praetactarum, literarum nostrarum introductoriarum et statutoriarum in se verbaliter ex . . . . men ad literatorium mandatum nostrum nobis rescriptorum in figura iudicii nostri conparens praefatis nobilibus, agilibus Petro *Antal* de Zentimre, Stephano *Barlok*, Elisabeta relicta quondam dicti Michaelis *Balas*, Anna consorte Benedicti *Georgii* et Luca *Kedves* nunc de praesenti causa exmissis, easdem literas dictorum hominum

nostrorum relatorias contra et adversus praenominatum Emericum filium dicti Pauli *Antal* de Amadefalva velut in causam attractum contradictorem et absentem nostrum iudiciarium producere curavit in conspectum. Quarum suprascriptio talis est: [lásd 20. sz. alatt] Quibus exhibitis et praesentatis continentiisque earundem perlectis et intellectis praefatus Emericus *Pál* in causam attractus et contradictor per praenominatum procuratorem actoris donatarii congruis diebus et horis praesentis termini coram nobis legitimae expectatus ad reddendam rationem praemissae suae contradictionis inhibitionis statutioni praedictarum quinque sessionum iobbagionalium populosarium in *Amadefalva* ac unius sessionis iobbagionalis similiter populosae (quae antea, ut praetactum est, dicti Pauli *Antal* praefuissent) in *Rákos* possessionibus et sede Siculicali *Csik* praedictis existentium habitarum, nostram in praesentiam non venit neque misit se in consuetis iudiciorum oneribus convinci et aggravari permittens. Postulatus idem procurator actoris per nos in praemissis iuris aequitatem iustitiaeque complementum sibi elargiri. Verum quia, prout ex tenoribus et continentiis praeinsertarum literarum relatoriarum in formabamur dictus actor et donatarius in dominium praetactarum quinque sessionum iobagionalium populosarum in *Amadefalva* et unius sessionis iobagionalis similiter populosae in *Rakos* nec non praescriptarum sessionum in *Jenőfalva* ac quarundam haereditatum Siculicalium Dienes *Bálint* et Farkas *Márton* öröksége vocatarum cuiusdam etiam molendini iuxta molendinum Andreae Dienes necnon terrae arabilis, bányánál való föld dictae in *Zentdamakos* possessionibus praedictis territorioque earundem omnino in dicta sede Siculicali *Csik* existentium adiacentium vigore earundem literarum nostrarum introductoriarum et statutoriarum medio praefatorum hominum nostrorum in eisdem conscriptorum legitime se introduci facere voluisse, (így!) huiusmodi introductioni et statutioni earundem per praenominatos in causam attractos contradictoris velamine obviatum fuisse, (így) ad quam quidem contradictoriam inhibitionem iidem in causam attracti medio eorundem hominum nostrorum nomine et in persona dicti actoris donatarii ad reddendam superiinde rationem nostram in presentiam ad decimum quintum diem evocati extitisse. (így!) Ab eodemque decim .... diversis causarum prorogationibus .... praescriptum praesentem terminum .... iudiciarium octavi diei festi beati Georgii .... proxime praeteriti dilative attigisse et .... ipsoque

instante praenominatos Petrum *Antal*, Stephanum *Barlok*, Elizabetam *Attos* relictam quondam Michaelis *Balas*, Annam consortem Benedicti *Georgii*, ac Lucam, etiam *Kedves* nunc lite de praesenti tanquam et eosdem in causam attractos et contradictores per dictum actorem exmissos fuisse. Annotatum autem Emericum *Antal* per praefatum procuratorem praefati actoris congruis diebus et horis huius praesentis termini legitime expectatum ad reddendam rationem praemissae contradictionis suae nostram in praesentiam venire vel mittere non curasse, sed se a facie iuris et iustitiae penitus absentasse, seque in consuetis iudiciorum oneribus convinci et aggravari permisisse ex praemissis conperiebatur manifeste. Propter quod praenominati coloni quinque sessionati in *Amadefalva* ac unus similiter colonus sessionatus in *Rakos* possessionibus praedictis ac sede Siculicali *Chik* existentibus habitis, quibus scilicet per dictum Emericum *Antal*... praemisso contradictum foret, simul cum cunctis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet ad easdem de iure et ab antiquo spectantibus et per[tinere de]bentibus annotato actori suisque haeredibus et posteritatibus universis iure sibi ex praemissis inscribendis reddi et restitui, ac insuper idem in causam attractus propter suam non venientiam et non conparitionem in tribus marcis totidem florenos facientibus, in duabus nobis, ut iudici in tertia vero partibus praedicti actoris, partis scilicet adversae manibus proveniendis et persolvendis convinci et aggravari debet nobis ac praefatis magistris nostris protonotario iuratisque assessoribus sedis nostrae iudiciariae nobiscum in discussione et examine praesentis rationis constitutis et existentibus cernebatur manifeste. De quorum consilio praematuro et sana deliberatione praetactos colonos sessionatos possessionibus ac sede in praescriptis existentes habitos, quibus per in causam attractum contradictum foret, eidem actori suis haeredibus reddendos et restituendos, et insuper eundem in causam attractum propter suam non[venientiam et non conparitionem] in praescriptis tribus marcis totidem florenos facientibus in [duabus nobis, uti iudici in tertia] vero partibus autem [praedicti actoris], partis scilicet adversae man[ibus proveniendis et] applicandis convictum et aggravatum fore ..... decrevimus et commisimus, dece[rnimus et com]mittimus per praesentes. Quocirca vobis harum serie committimus et mandamus firmiter, [quatenus acceptis praesent]ibus statim simul vel duo vestrum sub oneribus alias in talibus observari solitis ad facies

praescriptarum possessionum *Amadefalwa* et *Rakos* omnino in dicta sede Siculicali *Chik* existentium consequenterque colonorum sessionatorum litigiosorum in contradictione scilicet existentium in eisdem habitarum vicinis et commetaneis earundem universis inibi legitime convocatis et praesentibus accedentibus, eosdem simul cum cunctis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet ad easdem [de iure] et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus memorato actori donatario ipsiusque haeredibus et posteritatibus universis sibi ex praemissis incumbentibus contradictione eiusdem in causam attracti [convicti et] aliorum quorumlibet praevia ratione non obstante reddere et restituere. Quibus tandem peractis ad facies universorum bonorum et iurium portionumque possessionariarum ac haereditatum Siculicalium praefati in causam attracti convicti ubivis et quibuscunque sedibus Siculicalibus huius regni Transylvaniae existentium et habitorum, similiter vicinis et commetaneis earundem universis inibi legitime convocatis et praesentibus accedentibus ex praemio e bonis et rebus dicti in causam atracti mobilibus, si quae reperiri poterint, illis vero non repertis vel non sufficientibus, de eisdem quoque iuribus et portionibus possessionariis eiusdemque convicti ipsum solum et praecise concernentibus de et in super praescriptis tribus marcis totidem florenos facientibus, onere scilicet non venientiae et non conparientiae, in duabus nostris iudiciariis, in tertia vero partibus praenominati actoris manibus proveniendis si . . . contradictione dicti in causam attracti convicti, et aliorum quorumlibet praevia ratione non obstante [ple]nariam atque omnimodam satisfactionem impendere. Et post haec vos huiusmodi executionis vestrae [seriem], ut fuerit expediendum, ad decimum quintum diem ultimi diei executionis [legitime] perdurantis nobis fide vestra mediante [referre] vel rescribere modis [omnibus debeatis et teneamini. Praesentibus] perlectis [exhibenti] restitutis. Datum in . . . . . anno Domini millesimo . . . . . Publicata, lecta et extradata per me

Stephanum Dobzay de Keresztur illustrissimi principis Transilvaniae [magistrum prothonotarium] manu propria

Nicolaum de *Wisselen* eiusdem principis viceprothonotarium mpra.

(Eredeti 175×35 cm. tekercsen az Endes család levéltárában. Vége meg-

22.

Szenttamás, 1588. április 16.

Sándor István és megnevezett társai bizonyítják, hogy Antal Imre egyezséget kötött mostoha anyjával Szörcsei Borbálával, melyben ennek jegyruháját három ház jobbággyal váltotta meg.

Mi **Sándor István** szentmihályi nemes ember, *Lázár* András vachiarchi nemes ember, *Bogách* János madarasi nemes ember, *Biró* Pál szenttamási nemes ember, ezek csikszékiek.

Aggyuk emlékezetére mindennek, az kiknek illik az mi levelünknek általla, jövének mi elönkbe 1588 esztendőben, ugymint áldozó nap után való szombaton igyenlő akarattal *Csik székben Szenttamáson* az néhai *Antal* Pálné *Zirchiai* Borbára asszon kovásznai *orbai széki* nemes személy egyrészről, másrészről az *Madéfalván* lakozó *Antal* Imre nemes ember *chikszéki* az néhai *Antal* Pál fija, miért hogy *Zörchey* Borbára asszon az ő urától az néhai megholt *Antal* Páltól maratt volt üzveggyé, kévánná azt az ő mostoha fia *Antal* Imre, noha az Ur Isten még asszonyomnak az néhai *Antal* Pálnénak szerencsét nem parancsolt, de ő kegyelme venné ki kezét Borbára asszon az jószágból az *Antal* Pál jószágából és jegy ruhájával az miért neki tartoznék, jegy ruhájáért három ház jobbágyot adna neki, tudnia illik egyiket az *Madéfalván*, *Tankó* Sándor annak neve, ketteit *Rákoson*, azoknak nevek egyiknek *Pál Miklós* Máthé, másiknak *Both* György *chikszékiek* jelen conditioval agya, hogy miért ő kegyelme Borbára asszon kiveszi kezét és minden birodalmát az ő része jószágból, harmad részibŏl, házból, malomból, szántóföldekből, szénarétekből és mindenekből, valami biradalma ott lött volna és mindeneket *Antal* Imre kezébe bocsáttá, ezekért adá *Antal* Imre és az három ház jobbágyot ő kegyelmének fiuról fiura örökbe meghihatlanul, miért hogy jelen üdőnek idein kezét az jószágból kiveszi, az jószágnak hasznáért és jegy ruhájáért agya az három ház jobbágyot, kit felyül megírtunk. Az jószágnak haszna esztendőnként tenne hatvan-hatvan forintot, tudniaillik az mostani esztendőbeli vetése es számlál ugymint hat hold búza, négy hold árpa, hét hold zab, ezek küvül szénafű tizenhat szekérre való, az malmok hasznai, ezekből mindenekből kivévén kezét Imre uramnak engedé és kezébe bocsátá ilen okon, hogy ez esztendei való vetéssét, az mi

szántóföldeket bevettetett Borbára asszon, azt elhozassa, azután üres legyen keze mindenektől, bírja az három ház jobbágyot, valamint akarja, mint sajátját. Mindezeket igy végeztük köztök, hogyha valamikor az felyül megírt három ház jobbágyért háborgatni akarná asszonyomat *Szörchey* Borbára asszont *Antal* Imre ez jószágnak hasznáért tegyen száz forintot le és az jegy ruhát és ugy kereshesse törvény szerént az három ház jobbágyért. Kit felül megírtunk kire magokat mind az két fél kezekbe adván, rá kötelezék magokat.

Mi birák, kik vagyunk felül megirván, az mi hitünk szerént irtuk ez végezést pecsétünkkel megerősítettük.

(P. H.) (P. H.) (P. H.) (P. H.)

(Eredetije az Erdélyi Nemzeti Múzeumban letéteményezett gróf Lázár-levéltárban.)

23. *Hely nélkül, 1588. április 18.*

Bardóczfalvi Jánosi Péterné Sándor Margit zálogba veti Csikszentmihályon levő két ház jobbágyát Boer Györgynek és Dániel Ferencznénak.

Én bardóczfalvi *Jánosi* Péterné **Sándor Margit** asszony *Udvarhelyszékben* lakozó anno Domini 1588. esztendeoben Szent Giörgi nap eleot való kedden kértem az nemzetes *Daniel* Ferencznétől és *Boer* Györgytől *Vargyason* lakóktól ugyan *Udvarhelyszékben* hatvan forintot, mely hatvan forintért *Csikban Szent Mihálion* vetem zálogon két ház jobbagiomat tudniillik *Kosza* Jánost, *Török* Kelement fiával minden örökségekkel, földekkel, szénafüvekkel és minden hozzátartozandókkal egyetembe és egy tanorokomat is, mely tanorok ugyan az *Török* Kelemen háza mellett vagyon és mindenik fordulóba az hova buzát vetnek, azaz köbölre való földet mind addiglan békeségesen birhassanak, az mig készpénzvel az hatvan forintot megadhatom és ha mikor megadom, tartozzanak bocsátni ily conditioval, hogy mindenik giermekem egik is semminemő törvénnek remediumaval se inibitio, se repulsio, se semmi tilalom ne használhasson, se törvénbe fogás és keresés, hanem mindenikünk ellen békeségesen birhassák mind addig, mig az hatvan forintot megadom. Ha perrel keresnek érette az feliwl megirt jobbagiokat is oda veszessem, kinek bizonyságára adtam az én levelemet két nemes ember előtt, tudni illik baczoni

Benedek János és vargyasi *Imecs* Demeter előtt *Udvarhelyszékben* és pecsétőmmel is megerősítettem.

(P. H.)

(Eredetije a vargyasi Daniel család levéltárában R. 1731. fasc. II. S. B. nro 4. jelzet alatt. Közölve *Dr. Vajda E.* A vargyasi Daniel család. 35. l.)

24. *Madaras, 1592. november 23.*

Zavar Frigyés és János deák: Sándor István és megnevezett társai részére a csikszentmihályi Hosszú havas határai felől tanuvallatást tartanak.

1592. esztendőben Szent Katalin asszony nap előtt való kedden mű megbirált birák *Zavar* Fidrik madarasi és János deak göröcsfalvi hűtös notarius a nemes széken a darabontoknak és fejedelem jobbágyinknak és több székülőkkel egyetemben az urunk ő nagysága jobbágyi székén *Madarason Zavar* Fridrik tisztásában. Adjuk emlékezetére mindeneknek a kiknek illik, hogy miképpen a vitézlő *Lázár* Farkas ur szenttamási és Ferencz *Geréb* karczfalvi egész felföldnek képében *Madaras*, *Dánfalva Karczfalva*, *Jenőfalva*, *Szenttamás* és *Szentdomokos*, nemes emberek lófőek, darabontok, urunk jobbágyi és az ő magok jószágok képében is, más részről a vitézlő **Sándor István**, *Bartalis* János, *Gergely* Sándor, *Kósa* Máté, *Buzás* Péter judex, *Pető* Mihály egész *Szent Mihály megyéje* nemes emberek, lófőek, darabontok, urunk jobbágyai és az ő magok jószágai és nemesek jószágai képében egymás közt végezték volt, hogy dánfalvi *Domokos* Péter nemes ember hitére és vallására kötötték és az egész hosszú havasnak birodalmát, fekete erdőknek, vizeknek, mélyeknek, juh tartó helyeknek határát ilyen képpen: valahol *Domokos* Péter megmondgya hitével, mindenik fél azon megáll, irrevocabiliter patvaron maradjon és azután amint a birodalmot felek kérve viszi ki egyik a másiktól, azért mű az ő végezések szerint erős hüttel mind a két fél jelenlétében megeskettük a dolog felől, hite után mit vallott de verbo ad verbum ez levélbe megirtuk, mind pedigen *Zavar* Fidrik abban egyik birák bir és részet tart benne a megalkutt havas *Fekete erdő* felől, mindenik fél akaratyából nem obstaltanak, annak okáért vallása az: emlékezem arról, mikor *Szulimán* császár kikergette *Péter* vajdát *Moldovából* 1535-be, akkoron a *Barátos vizit* és az Ecsét a dánfalvi *György* János

fiával Ferenczczel és *Ferencz* Imre ezek szemlélték vala meg. A moldovai *Péter* vajda szállott volt akkor *Barátos telekbe*, más névvel *Magyaros teleknek* is hivják, ott szállott volt meg, s lovát elszalasztya, gyalogi marad, *György* János, *Ferencz* Imre hozák be onnét a vajda lovát *Szent Mihályra* stb. stb.

(Eredetije Csikszentmihály község birtokában. Közölve *Benkő K.* Csik-Gyergyó és Kászon leirások II. r. 60—62. l.)

25. *Bardóczfalva, 1593. február 22.*

Dobai György és Benedek Balázs jelentik Báthory Zsigmond fejedelemnek, hogy Jánosi Péterné Sándor Margit kérelmére kiadott parancsa értelmében tanuvallatást tartottak a bardóczi határon készitett töltésről.

Kegyelmes nagyságos urunk, nagyságodnak örökké való hűséges szolgálatunkat ajánljuk, mint természet szerént való kegyelmes fejedelmünknek.

Azt akarók nagyságodnak tuttára adni, hogy az bardoczfalvi és tiszteletes *Jánosi* Péterné **Sándor Margit** asszony *Udvarhelyszékben* lakók, hozák mi nekünk az nagyságod vallato parancholatját, melliet minő tisztességgel vevénk az mint tartoztunk vele. Menénk az megnevezett *Bardoczfalvába* az tizteletes *Szabó* Ambrus házához az böjtre kelő első pénteken, Christus születése után 1593. esztendőben és ott a mely bizonisagokat az megnevezett *Jánosi* Péterné fiaival *Jánosi* Péterrel és *Jánosi* Mihálylyal mi előnkbe hittanak vala, azokat mi erős hittel megesketők és megfeleltetők, kiknek vallások ez képpen következnek.

1. Bizoniság *Szaldobosrol Bálas* György lófő ugymint ötven esztendős ember, megeskűvék, hite után azt vallá, hallottam azt, hogy az *Hannagyek* chinalták azt a sárt, azonképpen az bardocziak chinálták egyenlő képpen.

2. Bizoniság szaldobosi *Valali* Pál, *Daniel* Péter jobbágya ugymint harminczhárom esztendős embör megeskűvék, hite után azt vallá, tudom azt, hogy az *Hannagyék* és az bardocziak számokra chinálták azt a sárt, de falu töltését nem tudom rajta.

3. Bizoniság *Szaldobosról Miklos* Balázs lófő hatvan esztendős embör megeskűvék, hite után ezt vallá, tudom azt, hogy az alsó árokra *Fülöp* Mihály chinálta a küpüt az *Bardocziak* erősségére.

4. Bizoniság fülei *Fozto* Menyhárt lófő, ugymint ötvennioltz esztendős embör megeskűvék, hite után ezt vallá, tudom azt, hogy a *Hannagyék* és *Nagy* György chinálták, azután bardocziak számára is chinalták. Azt is tudom, hogy hét hold föld vagyon az föld mellett kivűl, mely az fülei erőséghez való, de kivűl teliességgel bardoczfalvi határ.

5. Bizoniság *Matzkos* András, urunk ő nagysága jobbágya 42 esztendős ember megeskűvék, hite után azt vallá tudom azt, hogy *Hannagyék* chinalták és az bardocziak örökségekhez is chinálta azt a sárt.

6. Bizoniság fülei *Chog* Tamás, urunk ő nagysága jobbágya 48 esztendős embör megeskűvék, hite után azt vallá, tudom azt, hogy az örökösök chinalták azt a sárt, a *Hannagyék* és bardocziak felől töltést nem tud rajta.

7. Bizoniság fülei *Boda* Bálint 40 esztendős embör, megeskűvék, hite után ugyan azont vallá, mint *Chog* Tamás az hatodik bizoniság.

8. Bizoniság fülei *Kovach* Gergely, urunk ő nagysága jobbágya 44 esztendős embör megeskűvék, hite után azt vallá, tudom azt, hogy *Giörg* [Tamás] küpüköt chinála arra az sárra, az ki között vonakodnak.

9. Bizoniság fülei *Keresztes* Albert 40 esztendős embör, megeskűvék, hiti után azt vallá, tudom azt, hogy *György* Tamás küpüt chinált arra az sárra.

10. Bizoniság *Simo* István fülei, urunk ő nagysága 40 esztendős megeskűvék, hite után azt vallá, tudom azt, hogy apám *Simo* Tamás chinálta azt az sárt György *Hannagy* számára, miért hogy szálogos földe vala apámnak, azt a felső sárt arra chinalta.

11. Bizoniság Doboból *Bodor* Bálint, *Janosi* Tamás jobbágya 50 esztendős embör, megeskűvék hite után ezt vallá, tudom azt, hogy *Fülep* Mihály is chinálta az *Bardocziak* örökségéhez.

12. Bizoniság fülei *Chjog* István, urunk ő nagysága darabontya 42 esztendős ember megeskűvék, hite után azt vallá, tudom azt, hogy György *Hannagy* és *Phülei* Mihály chinálta azt az alsó sárt az bardoczi örökségekhez, a felsőt a *Hannagyok* és az *Gálak* chinálták.

13. Bizoniság fülei *Chjog* Miklós lófő 46 esztendős embör megeskűvék, hite után azt vallá, tudom azt, hogy az alsó hidat az felét *Nagy* György chinalta, az felét az bardoczok örökségek-

hez birták, ők chinálták, az felsőt penig az *Hannagyék* chinalták közönséggel, de emböri emlékezetre soha nem tudom, hogy falu chinálta volna. Azt is tudom, hogy az ut kül felen *Gal* földe, másod mellette *Chjog* Simoné, harmad *Chjog* Miklósé, negyed *Chjog* Istváné, öted mellette *Chjog* Györgyné fiáé, hatod *Dako* Gergelyé, *Kovach* Alberté, heted *Boda* fiáé az kivül bardoczfalvi földek.

14. Bizoniság fülei *Chjog* Márton, urunk ő nagysága veres darabontja 42 esztendős embör megeskűvék, hite után azt vallá, tudom azt, hogy György *Hannagygyal* lakom vala, ott mű chinaltuk az alsó sárt az bardoczfalvi örökségéhez, az felsőt penig az *Hannagyék* chinálták közönséggel.

15. Bizoniság fülei *Tatar* Gáspár, urunk ő nagysága jobbágya 45 esztendős megeskűvék, hite után azt vallá, tudom azt, hogy *Nagy* György és az *Hannagyék* chinálták azt az sárt az bardoczfalvi örökségekhez, *Kezdi* Lörincz is chinálta az bardoczek örökségéhez.

16. Bizoniság fülei *Chjog* Antal, urunk ő nagysága jobbágya megeskűvék, hite után azt vallá, tudom azt, hogy az alsó sár *Nagy* Györgyék és az bardoczek örökségéhez valók, az felső sár az *Hannagyéknak* marada s ők chinálták, mert meg is perlöttenek végette. Az földek felől ugyan azont vallá, az mit *Chjog* Miklós az 13. bizoniság.

17. Bizoniság fülei *Jakab* András, urunk ő nagysága drabantja 42 esztendős embör megeskűvék, hite után azt vallá, tudom azt, hogy az alsó sárt *Nagy* György chinálta az bardóczekkal egyetembe, az felső sárt az *Hannagyék* chinálták.

18. Bizoniság fülei *Rapoltti* István 40 esztendős embör, urunk ő nagysága drabantja megeskűvék, hite után ugyan azont vallá, az mit *Jakab* András.

Az felűl megirt bizoniságoknak vallásokat mű az mű hitünk szerént igazán megirattuk nagyságodnak. Isten álgya meg nagyságodat és éltesse sok esztendeig boldogul.

Datum die loco et anno ut praenotatis.

Nagyságodnak hűséges és alázatos szolgái

Dobai György Doboból,
Benedek Balázs Küs Baczonbol,
Udvarhely székben lakok.

Kűlczim: Illustrissimo domino et domino principi naturaliter nobis semper clementissimo *Sigismundo Batori* de Somljo Siculorum comiti etc. domino nobis semper naturaliter gratiosissimo.

(Eredetije a vargyasi Daniel család levéltárában. Közölve *dr. Vajda E.* A vargyasi Daniel család 45—48. lapján.)

26. *Hely nélkül, 1594. oktober 7,*

Tanuvallatás Sándor István jobbágyának Bőre Mihálynak megveretéséről.

Sabbato proximo post Francisci confessoris 1594.

Beore Mihály bizonysági *Bogos* Pál és *Lázló* András ellen.

Primus testis *Balog* János zenthmiklósi nobilis megesküdt, hite után azt feleli: valék Zent Jakab napján ott *György* Antalnál, egykor kimenék a házból estve későn, látom hát valami emberek jőnek be oda utánnam, hogy bejutának, le ülének az asztalhoz. *Páll* János Balázs megszolitá az **Sándor István** gyüjtejét, ugyan vonakodni is kezde vele egy szekerczéért. *Beore* még egyet sem szolt senkinek, akkor azonban *Lázló* András zablyáját rántá, szó nélkül ugy vágá az felperest, hogy mingyárt leesék. *Bogos* Pál is igen veri vala az vágott embert, *Páll* János Balázs is veri vala egy csákánynyal.

György Antalné Anna, urunk jobbágya megesküdt, hite után azt feleli mint feljel *Balog* János, ő mégis mikor bejutának a házba *Bogos* Pál azt mondá: az ajtót tegyétek be és az ajtott álljatok meg. Az ajtót igen tartják vala, de im kiránták, mi kifutánk a házból, de akkor mind fije villa (?) ez felperesnek nálla vala, mind szekerczéje. Azt is tudom, hogy egy szekerczéjét akkor *Lázló* Lukács vivé el, mondá azt, hogy az ő szekerczéje elveszett ő azért viszi el. Azt is kérdezi vala az én uram *Lázló* Lukácstól, hon . . . . . el a *Beore* Mihály fija villa, szekerczéje. *Lázló* Lukács azt mondá, nem vész az . . . . . .

Katona Imre, szentmihályi **Sándor István** jobbágya . . . . . hiti után azt felelt: nekem *Lázló* András . . . . . vágta a felperest.

Chjutak István zépvizi, urunk jobbágya megesküdt, hiti után . . . . . mint feljel *Balog* János, ő mégis, hogy . . . . . Pál verte egy csákánynyal a felperest.

Simon Bernáld vacsárcsi nobilis, megesküdt, hite után . . . . . .

. . . . . Ráduly, **Sándor István** uram gyűjtője megesküdt, hiti után azt feleli mint feljel *Balog* János.

Kathona Péter vereses drabant megesküdt, hiti után azt feleli: valék az *György* Antal kapujánál, oda juta *Lázló* András, én tőlem kezdé sok szókkal kérdeni, hogy kik vannak *György* Antalnál. Én a kiket tudok, megnevezém, mégis kezde kérdezni ugyan meg mondd, kik vannak ott, mondám nem ismerem mind őköt, de ugy lehet, hogy itt vagyon a Lázár Farkas uram pásztora is egyik és Lázló András mondá, nó jól vagyon, mingyárt felindula, egy kevés vártatva hát ihon jönnek *Bogos* Pállal, bemenének *György* Antalhi, ezután hallám, hogy kiáltani kezdék oda bé: üsd, üsd, vágd! Ez estve későn vala.

György Antal, az fia György, Péter az *Bögösi* Márton szolgája, ezeket is *Lázár* Farkas uram hivatta volt bizonyságul, de ezek absentibus.

Bogos Pál, *Lázló* András bizonysági az actor ellen.

Primus testis *Lázló* Gergely vereses drabant megesküdt, hite után azt feleli, mint *Balog* János a felperes bizonysága, azt is feleli, hogy éjjel volt.

. . . . . utak zentmihályi, urunk vereses drabantja, megesküdt, hite után azt feleli, mint *Balog* János a felperes bizonysága, csak azt nem tugya . . . . . vette *Páll* János Balázs, vagy nem ez dologe . . . . . .

. . . . . Petro, *Beogözi* Márton szolgája megesküdt, hite után azt feleli: ott valék, mikor *György* Antalhi jöve *Bogos* Pál *Lázló* Andrással, egy szekercze végett szólalkodék *Bogos* Pál és a *Zemere* uram kabala pásztora egybe, ez alatt mondá a *Lázár* Farkas uram pásztora Mihály Maga: hadd el azt *Páll* uram. Igyál ezt *Bogos* Pál megszidá, igyál te tolvaj bestie lélek kurva fia, ezen *Lázló* András kirántá zablyáját mingyárást levágá, mi csak *Bogos* Pál is neki ez is veri vala egy szekercze fokával.

Kivül: Generoso et egregio domino Volphgango *Lázár* de Zenttamás etc. domino meo semper confidentissimo praesentetur manibus.

(Eredetije nagyon megfakult és megrongált állapotban, egész íven az Endes-család levéltárában.)

27. *Hely nélkül, 1595—1619.*

Csikszentkirályi Bors János krónikája, melyben a moldovai hadjáratban résztvett Sándor Istvánról is megemlékezik.

1595-ben szent kereszt napján adá meg a király *Báthori* Zsigmond a székely nemzetnek régi szabadságát és csak karácsonyig tarta, mert felfuvalkadván nem viselék magokat jámborul.

Azon szabadságot pedig adá a *Fekete Halom* mellett a táborba, a *Bartzaság* mezein, a honnan indulván, mene a király *Havas Alföldére Szinán* basa ellen, holott ott jó szerencsés lőn mind a *Dunáig.*

Ugyanezen esztendőben béhozák a lengyelek *Molduvába Jeremia* vajdát, szintén Kisasszony napján. A mi királyunk kijövén *Havaselföldéből* szent Márton-nap előtt való szeredán és béküldé a király *Molduvába István* vajdát egy rész hadjával és vélle együtt *Imets* Mátyást háromszékit, **Sándor Istvánt** és *Zegő* Bálintot csikiakot és *Szucsávánál* megütközvén *István* vajda az ellenséggel, igen megverék őköt és futa, a ki eljöhetett, ki jött Molduvából. A harcz volt szent Lukács-nap előtt való kedden, azaz Karacsonhavának 12-dik napján.

1596. Szent Mihály-nap után való vasárnap a török császár megvévé a *Székes Fejérvárt* és a benne valókat levágatá. Ugyanakkor az erdélyi király megegyezett Magyarországgal és a németekkel, azután csakhamar szembevivé a török császárral a keresztényeket, a honnan futva szaladának a keresztények, a kik eljöhettek. A vérontás és szaladás szent Demeter-napján volt.

1597. A ma nagy emlékezetű, királyát és hazáját szerető Gyergyai *Lázár* András a hadban elesett és megholt szent Gergely pápa nap után való pénteken.

1598. Sigmond király kiment az országból szent György havának 15-ik napján és münket fejenként *Rudolf* császár hűségére esküténck *Várhegy* alatt szent György-nap előtt való vasárnap, *Zsenyei* Pongrácz úr kapitányságában, kivel a német először jöve Erdélybe.

1599. A felséges fejedelem *Mihály* vajda *Havaselföldéből* ki jöve és nagy hadat hoza magával és szent Lukács-napján megszállá a *Brassón* fejül való tartománt, elégette előbbször is a vitézkedő uzoni *Béldi* János kastélyát, maga mellé holditta a községet, kik iszonyú öldökléseket tőnek Erdélynek főbb főbb és

jelesebb népein. Házakot égeték, önnönmagokat kergeték, sokakat közüllök iszonyúképpen kardra hányának, sok szép jeles és híres nemes asszonyok és leányok a nagy rettegés miatt halál árnyékára jutának.

Másoknak szigorúbb lévén állapotjok, szokatlan bujdosással változának.

Ugyanezen esztendőben az erdélyi fejedelem ellene álla és támoda *András* kardinálnak, kit *Fejérvárhoz* tartozó *alvintzi* kastélyba meg akara öletni, a kardinál észrevevén a fejedelem ügyekezetét, szembeszálla a fejedelemmel szent Simon napján, a hol *Mihály* vajda a hadját ellene támasztván, a kardinállal való népet levágatá.

Maga a kardinál *Csikba* szalada, hogy életit megtarthassa, de oh fájdalom, a szent életű kardinált *Csikban* szent Damokoson *Pásztor Bükke* nevezetű havason csufoson a szentdamokosiak megölék, melyet megtudván a római szentséges pápa, Szent Damokost kiátkozta és egész *Csikba* pénteket és szombatot a vajos ételektől is megböjtölni parancsola.

Ölék meg *András* kardinált szent Simon-nap után való második vasárnapon, mely vasárnapon *Három széken Torján* a nemesek házait égeték és kiss *Apor* Istvánt levágák.

1600. Pünköst-nap előtt való csütörtökön elfoglalák a két *Torját* a kénköves bányával együtt *Zsenyei* Pongrácz úrnak *Mikes* Benedek, *Kálnoki* Bálint és *Imets* Mátyás voltak a foglalók.

A károsok voltak *Miháltz* István de Gelencze, *Miháltz* Ferencz, *Miháltz* Miklós, *Miháltz* János, István, László, *Basa* Péterné, Ilona, *Apor* Ferenczné, *Basa* Frusina, *Apor* István, Tamás, János és Lőrincz.

Az erdélyi magyar urak a szászsággal ellene támadának *Mihály* vajdának, kiket a fejedelemnek istentelensége és törvénytelensége indita fel, jóllehet *Mihály* vajda mellett állott a székely község, de mégis szörnyűképpen megverettetének és fegyverrel felkonczoltatának *Miriszló* és *Détse* között szent Mihály havának 18-dik napján, a vajda futva szalada, a hadját vágták és megszalasztván *Csik* székbe mentek, de a nemesek és szászok nyomba követték őköt, *Csik* szék is a fejedelem mellé állván, *Csik* székben is sok károk lévén, mert a föld népe levágattaték, égetteték és felprédáltaték.

Igy fizet az Isten a fejedelemnek istentelenségéért és a köznépnek feltámadásáért.

1619. Szent Bartalis nap után való vasárnapon, azaz 24. Augusti generaliter hadba indultunk *Kolozsvárhoz* és legelőbb akkor hallatott közöttünk a tábori tábornak hire, mivel megparancsoltaték, hogy minden 10 ember egy sátort állitson. Azon hadi alkalmatossággal nyeré meg magának a magyar királyságat *Bethlen Gábor*, nagy győzedelemmel felmenve szintén *Bécs* alá.

Ezeket jegyzettem szentkirályi nagyobb *Bors János.*

(Másolata: Collectio manuscriptorum comitis Josephi Kemény. Tom. XXII. Varia. 3—6. l. Közölve Erd. Tört. Tára I. 171.)

28. *Székelyvásárhely, 1609. február 14.*

Báthori Gábor elrendeli Sándor Péternek és megnevezett társainak, hogy Lázár Jánost a neki itélt jobbágybirtokokba vezessék be.

Gabriel Bathori Dei gratia princeps Transylvaniae partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes etc. Fidelibus nostris egregiis agilibus Matthaeo *Feyer* de Vacsiarcsj, Paulo *Markos* de Jeneőfalva, Francisco *Bartalis*, **Petro Sándor** de Szentmihály, Andreae *Kedves* de Zenttamás, Cristanno *Istwán*, Colomanno *Péter* de Zentdomokos et Stephano *Borbely* de Madaras. Salutem et favorem nostrum. Noveritis, quod nobis feria sexta proxima post festum beati Vincentii martyris proxime praeteritum, instante scilicet termino celebrationis iudiciorum octavi diei festi Epiphaniarum Domini novissime elapsi, ad quem ut puta terminum universae causae fidelium nostrorum dominorum nobilium et agilium Siculorum Transylvaniensium tam breviquam longo litis processu determinari solitae ex publica eorundem constitutione per nos generaliter fuerant prorogatae, una cum generoso Balthasari *Szilvasi* consiliario nostro et in persona nostra in iudiciis praesidente magistrisque nostris prothonotariis et iuratis Sedis nostrae iudiciariae assessoribus pro faciendo causantium iudicio moderativo pro tribunali sedentibus. Egregii Joannes *Horwath* de Seplak pro egregio agile Joanne filio egregii agilis quondam Wolphgangi *Lázár* de Zent Tamás cum nostris ut actore ab una, ac Martinus *Hidalmasi* pro egregio agile Emerico *Antal* de Amatefalva similiter cum nostris literis procuratoriis velut in causam attracto partibus ab altera, iuxta continentiam quarundam literarum vestrarum ammonitoriarum evocatoriarum et certificatoriarum ac praefatorum Matthaei *Feyer* et Francisci *Bartalis* superinde relatoriarum ad

literatoriam commissionem nostram nobis rescriptarum in figura iudicii nostri comparentes, annotatus procurator praefati actoris praemissa imprimis solemni protestatione contra et adversus praefatum in causam attractum praeposuit eo modo: Qualiter circa festum beati Martini episcopi in anno Domini millesimo sexcentesimo quinto transacto praeter memoratus in causam attractus nescitur quibus respectibus ductus totales et integras domum seu sessionem suam iobbagionalem ad praesens providus Martinus *Sebestyen* iobbagio ipsius exponentis residens in portione . . . . . possessionaria in possessione *Amadefalva* inter domos nobilium agilium Gregorii *Anda* et Nicolai *Olti*, item aliam sessionem iobbagionalem populosam, in qua ad praesens providus Joannes *Baboltsiai* resideret in possessione *Amadefalva*, item aliam domum seu sessionem iobbagionalem, quae alias providi quondam Petri *Madaráz* iobbagionis ipsius actoris praefuisset, in vicinitatibus domorum nobilium agilium Petri *Literati* ab una, ac Blasii *Tenkely* ab altera partibus in possessione *Rákos* omnino in sede Siculicali *Chyk* existentes habitas cum omnibus earundem utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, terris scilicet arabilibus, pratis, foenilibus et aliis haereditatibus in territorio praedictarum possessionum habitis potentia mediante praeter omnem viam iuris ab eodem actore pro se occupasset et nunc quoque occupative teneret et possideret in praeiudicium et damnum eiusdem actoris manifestum. Vellet itaque idem actor praetactas sessiones suas iobbagionales modo praenotato per in causam attractum occupatas ab eodem iuxta publicam dominorum regnicolarum constitutionem super huiusmodi illegitimis bonorum occupationibus spoliato reddendis ac etiam de iure sibi reddi et restitui. Quo audito antefatus procurator dicti in causam attracti praemissa similiter solemni protestatione per modum exceptionis allegavit eo modo. Quod bonorum seu sessionum iobbagionalium litigiosarum situs et vicinitates ac alias circumstantias actor non bene denotasset, nam Martinus *Sebestyén* non iobbagio ipsius actoris, verum Siculus libertinus esset, neque in illa domo, quae inter domos Gregorii *Anda* et Nicolai *Olti* adiacet, ad praesens resideret, alterius autem domus seu sessionis vicinos non denotaret, tertiae quoque domus quae, quondam Petri *Madaraz* praefuisset, vicinos non bene denotaret, vicini si quidem illius non nobiles personae essent, ideoque idem actor causam praesentem cum poena con-

descedente postularet. His sic praemissis nobisque causam praesentem in ea parte, quantum attinet ad primam domum in actione actoris denotatam inter domos Gregorii *Anda* et Nicolai *Olti* sitam, attinet rationem ob praemissam condescedentem quantum, quantum ad reliquam actionis partem attinet eo quod circumstantias earundem bene specificasset condescendendis minime debere iuris ordine decernentibus, idem in causam attracti procurator ad meritum rei respendit: Quod ipse in causam attractus nihil ab actore occupasset, nam actor bona litigiosa nunquam possedisset, ob idque spoliatus dici non posset, cum in dominio bonorum litigiosorum nunquam extitisset, bona etenim litigiosa genitricis ipsius in causam attracti praefuissent, quae licet egregius agilis quondam Paulus *Antal* genitor ipsius in causam attracti, factioni *Bekesiana* ad . . . . mittere tamen non potuisset, eo quod . . . . ut verum iure uxoris matris scilicet in causam attracti possedisset. Et quod maius esset, princeps eius temporis eidem Paulo *Antal* gratiam fecisset, bonaqne ab eodem ad rationem principis occupata, quae reperiri potuissent, eidem restituisset. Haec quoque bona litigiosa iure successorio in ipsum in causam attractum devolvi debuissent ac coram comissariis iuris ordine obtinuisset, quae omnia litteris et humano testimonio comprobare in causam attractus promptus sit et paratus. Hoc percepto procurator actoris repplicavit. Quod ipse tempore miserabilis necis genitoris sui cum eodem in reali bonorum litigiosorum dominio perstitisset amboque bonis eisdem dictus autem quondam genitor suus et vita spoliati essent, ipse vero in pupillari aetate existens bona sua regere non potuisset quidem, verum tamen ad rationem suam remansissent, quae in causam attractus neque coram commissariis, neque coram suo iudice ordinario ab actore iuridice acquisivisset, neque unquam se in causam attraxisset, verum cum eisdem colonis litem ingressus fuisset contra regni consuetudinem, quae quidem iuridica acquisitio nullius ponderis esset, eo quod si quid iuris erga bona litigiosa in causam attractus se habere praetendisset, ab ipso actore tamquam domino terrestri acquirere debuisset, quod quia non fecisset, iure merito potentiaria occupatio bonorum de se posset, ac proinde eadem bona litigiosa reddi sibi actor postularet. Quibus sic habitis postularunt praefatarum partium procuratores per nos in praemissis iuris aequitatem iustitiaeque complementum elargiri. Unde nos habito superinde praefatorum praesidentium

magistrorumque nostrorum prothonotariorum et iuratorum sedis nostrae iudiciariae assessorum nobiscum in descriptione et examine praesentis causae constitutoriae et existentis consilio praematuro et sana deliberatione, quoniam praefatus actor etiam se tempore miserabilis obitus dicti quondam genitoris sui in puppillari aetate fuisset constitutus, tamen una cum eodem genitori suo iis reali dominio bonorum litigiosorum perstitissent, et tam ipse actor quam genitor suis praetactis bonis litigiosis hic etiam vita uno eodemque tempore essent spoliati, praeterea iuridica acquisitio dictorum bonorum litigiosorum coram commissariis facta nihil ipsi in causam attracti suffragaretur eo, quod etiam si illi commissarii iudices ordinarii fuissent, non tamen colonos actoris, verum ipsum actorem tanquam dominum colonorum suorum terrestrem in eorum praesentiam citare et cum ipso . . . . . debuissent, ideo praenotata bona litigiosa . . . . cepta domusque inter domos Gregor[ii *Anda* et Nicolai *Olti*] . . . . iacet in quae ea parte . . . . . ensa est . . . . . contenta articulorum contradictione, inhibitione, repulsione, praefati in causam attracti et aliorum quorumlibet praevia ratione non obstante, absque tamen ullo onere reddendi et restituendi esse iudicanda decrevimus et commisimus, decernimusque et committimus per praesentes. Quocirca harum serie committimus et mandamus vobis firmiter, ut acceptis praesentibus statim simul vel duo vestrum sub oneribus alias in talibus observari solitis ad facies praenotatarum possessionum *Amadefalva* et *Rákos* consequenterque praescriptarum duarum sessionum litigiosarum in eisdem possessionibus in dicta sede Siculicali *Chyk* existentium habitarum vicinis et commetaneis earum inibi legitime convocatis et praesentibus accedere ibique easdem sessiones iobbagionales litigiosas simul cum cunctis earum utilitatibus et pertinentiis quibuslibet quovis nominis vocabulo vocitatis annotato actori ipsiusque haeredibus et posteritatibus universis contradictione, inhibitione, repulsione ipsius in causam attracti et aliorum quorumlibet praevia ratione non obstante perpetuo possidenda reddere et restituere, et tandem vos huiusmodi executionis vestrae seriem, ut fuerit expediens, nobis ad decimum quintum diem ultimi diei executionis praemissorum legitime perdurantis fide vestra mediante rescribere debeatis et teneamini. Secus non facturi. Praesentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in oppido *Zekeli Vasarhely*, sabbatho proximo post

festum beati Vincentii martyris, anno Domini millesimo sexcentesimo nono.

L. S. Lecta et extradata per magistrum *Joannem Angyalos* illustrissimi domini principis Transylvaniae protonotarium manupropria.

(Eredeti patens alak, alján papirfedeles vörös viaszpecsétlel az Endes-család levéltárában.)

29.

Rákosfalva, 1609. február 23.

Sándor Péter és megnevezett társai jelentik Báthori Gábor fejedelemnek, hogy Lázár Jánost bevezették a neki itélt amadéfalvi és rákosfalvi birtokokba.

Illustrissime princeps domine et domine nobis semper gratiosissime. Post fidelium ac perpetuorum servitiorum nostrorum humillimam commendationem etc.

Kegyelmes urunk, adjuk tudtára nagyságodnak, mint kegyelmes fejedelmünknek, hozá mi nekünk a nagyságod adiudicatoriaját, sententiáját a vitézlő chykzenthamási *Lázár* János ut actor 1609. esztendőben feria 6. proxima ante festum Dorotheae virginis, melyben parancsola nagyságod mi nekünk több hivei között, hogy elmennénk *Amadéfalwának* és *Rákosfalwának* szinére szomszédosokkal és határosokkal, nevezetesképpen a két lakóhelyre, tudniillik *Madaráz* Péter házához *Rákosfalwában* és *Babolczyay* János házához *Amadefalwában Chykszékben* valókra, kiket a vitézlő *Antal* Imre ur in causam attractus birt volna és ott a szokott minden ő hasznaival és hozzátartozandókkal egyetembe akármi névvel neveztessenek, az actornak és ő neki minden posteritásinak contradictione, inhibitione, repulsione non obstante perpetuo possidenda, restituálnók a nagyságod sententiája continentiája szerint.

Mi annak okáért engedelmesek lévén a nagyságod parancsolatának, elmenénk azon felül megirt napon és esztendőben a megnevezett *Rákosfalwába* és *Amadefalwába* lévő *Madaráz* Péter és *Babolczyay* János lakhelyeknek szinére commetaneis videlicet Thoma *János* villico, Blasio *Bogachy*, loanne *Mathe* libertinis de Madaras. Item Blasio *Imre* villico, Georgio *Simon* iurato cive,

Francisco *Lázár* primipilo in *Vaczyarczy*. Necnon vicinis Michaeli *Georeoczy* villico, Andrea *Incze* iurato cive, Antonio *Georeoczy* pedite pixidario et Francisco *Anda* in Rákos. Item Ioanne *Tenkely* iurato cive, Nicolao et Francisco similiter *Tenkely* primipilis in *Georeoczyfalva*. Item Ioanne *Zentes* iudice, Martino *Thomas* libertino, Michaele *Zentes* pedite pixidario, Ioanne *Bernáld* et Francisco *Sigmond* vicinis et nobilibus. Item commetaneis Ioanne *Zaz* iudice, Blasio *Kosa* primipilo, Andreae *Georgii* libertino de *Chyczyo* omnino in sede Siculicali *Chyk* residentibus accedentibus. És ott a nagyságod adiudicatoriája és sententiája continentiája szerént contradictione, inhibitione, repulsione praelibati in causam attracti ac aliorum quorumlibet praevia ratione non obstante, az actornak és posteritásinak statuálnok és a nagyságod sententiája szerint restituálnók. Mely mi executiónknak rendit és módját nagyságodnak hitünk szerint rescribáltuk, pecsétünkkel roborálván, confirmáltuk. Datum in antefata possessione *Rákosfalva*, feria 2. post Petri cathedrati, anno 1609.

Eiusdem celsitudinis vestrae fideles ac perpetui servitores.

Mathaeus Feyer de Vaczyarczy m. p.
Stephanus Borbely de Madaras m. p.
Franciscus Bartalius m. p. et
Petrus Sándor de Zentmihály m. p.

Kivül: Illustrissimo domino *Gabrieli Bathory* Dei gratia principi Transylvaniae, partium regni Hungariae domino et Siculorum comiti etc. domino et domino nobis semper gratiosissimo.

(Eredeti egész íven az Endes család levéltárában. Kivül 4 gyürűpecsét nyoma.)

30.

Kisegrestő, 1609. április 14.

Báthori Gábor fejedelem Sándor Pétert és megnevezett társait kirendeli a végből, hogy Lázár János érdekében tartsanak tanuvallatást.

Gabriel Dei gratia princeps Transylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes etc. Fidelibus nostris universis ac singulis egregiis agilibus nobilibus pariter ac ignobilibus, bonae tamen honaestaeque famae ac conditionis utriusque sexus

hominibus etc. praesentes nostras visuris. Salutem et gratiam nostram. Exponitur nobis in persona egregii agilis Ioannis *Lázár* de Szenttamás, qualiter ipse medio vestri ratione et praetextu certorum quorundam negotiorum suorum coram declarandorum in praesentiam nobilium agilium Matthaei *Fejer* de Vacsiarty, **Petri Sándor**, Francisci *Bartalius*, Ladislai *Kosa* de Szentmihály, Blasii *Kosa* de Csicsio, Colomanni *Peter*, Cristanni *Istvan*, Nicolai *Literati* de Szentdomokos, Pauli *Markos* de Jeneofalva, et Stephani *Borbely* de Madaras, hominum videlicet nostrorum pro iurium suorum tuitione ac defensione quasdam fassiones et attestationes celebrari facere vellet iure admittente. Cum autem veritatis fassio iustitiaeque recognitio nemini sit abneganda. Proinde serie praesentium committimus et mandamus vobis firmiter, ut dum et quando cum praesentibus fueritis requisiti vel quilibet vestrum fuerit requisitus, statim sub oneribus singularum sedecim marcarum gravis ponderis ad diem et locum per ipsum exponentem vel hominem suum vobis praefigendum in praesentiam praefatorum hominum nostrorum personaliter accedere, ibique ad fidem vestram Deo debitam, qualiscunque vobis super rebus coram interrogante constiterit certitudo veritatis, suo modo dicere, fateri et attestari debeatis et teneamini. Super qua quidem fassione et attestatione vestra literas tandem per praefatos homines nostros fide eorum mediante conscribentes annotato exponenti iurium suorum uberiorem ad cautelam necessarias sub sigillis suis extradari volumus et iubemus communi iustitia et aequitate suadente. Secus non facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restitutis.

Datum in possessione *Kisegrestő*, feria tertia proxima post dominicam Palmarum anno domini millesimo sexcentesimo nono.

Lecta.

(1639. jan. 31. kelt hiteles átirata az Endes család levéltárában.)

31.

Csikvacsárcsi, 1609. május 28.

Sándor Péter és Bartalis Ferencz tanuvallatást tartanak a Lázár János által igényelt s most Albert András által használt jobbágytelekről.

Serenissime princeps et domine domine nobis semper gratiosissime post fidelium ac perpetuorum servitiorum nostrorum paratissimam, debitamque commendationem etc.

Kegyelmes uram, hozá minekünk a felséged parancsolatát a csikszéki szenttamási *Lázár* János a néhai vitézlő *Lázár* Farkasnak fia, melyben parancsol vala Nagyságod minekünk több hivei között, hogy a kiket az exponens a felséged parancsolatával mi előnkbe hina, megfeleltetnők, megvallatnók és kegyelmednek fide nostra mediante inscribálnók. Mi azért a felséged parancsolatjának mindenben obedialván, a kiket mi előnkbe hitt ezen 1609. esztendőben 28. May, megfeleltettük és vallattuk és felségednek fide nostra mediante rescribáltuk. Kiknek feleletek igy következnek:

1. testis Georgius *Czyáki* de Vacsárcsi nobilis persona, annorum 52. Iuratus, examinatus, fassus est hoc modo. Én nekem adta vala *Albert* András zálogon a darab szénafüvet fenyvesben, mikor azt kaszálom vala, a lovamat ott kötöttem vala meg és azt ellenzette, megakarám verni érette és monda ilyen szóval: jószte versze meg, akár engemet ver meg, akár *Lázár* Farkast, ugy tudám meg, hogy *Lázár* Farkas jobbágya. A mely földet most megganézott *Antal* Imre, azt is vetette én nekem zálogon *Albert* András, akkor penig *Lázár* Farkas jobbágya vala mind földestől, szénafüvestől *Albert* András és *Madaraz* Péter. Azt is tudom, hogy egy gyökér volt az az örökség, épen birta *Lázár* Farkas.

2. testis Franciscus *Fazakas* de Georeoczifalva, peditus pixidarius annorum 40. Iuratus, examinatus, fassus est. Tudom hogy a mely üléshelyben *Albert* András lakik, azt épen birta *Lázár* Farkas és *Madaraz* Péter lakott benne etc.

3. testis Blasius *Tenkely* de eadem nobilis persona, annorum 50. Iuratus examinatus fassus est ut 2. testis de verbo ad verbum.

4. testis Michael *Tenkely* de eadem libertinus annorum 40. iuratus examinatus fassus est ut 2. testis de verbo ad verbum.

5. testis Michael *Georeoczy* de Rákos iuratus villicus annorum 46 fassus est hoc modo. Tudom, hogy azt az örökséget, a melyben most *Albert* András lakik, hogy épen birta *Madaraz* Péter *Lázár* Farkas számára etc.

6. testis Martinus *Balogh* de Amadefalwa peditus pixidarius annorum 65. Iuratus, examinatus, fassus est. A mely üléshelyben *Madaraz* Péter lakott, tudom, hogy az *Albert* Tamás fiai elmentek vala *Chikból* és annak utána, hogy megjövének, ugy oszták fel közöttük az örökséget. etc.

7. testis Blasius *Bálint* de eadem peditus pixidarius annorum 68. Iuratus, examinatus, fassus est. Tudom azt, hogy a mely

földet megganézott *Antal* Imre, az *Madaraz* Péter örökségére járó föld. Azt is tudom, hogy *Madaraz* Péter *Lázár* Farkast szolgálta.

8. testis Martinus *Sebestyén* de eadem peditus pixidarius annorum 70. Iuratus, examinatus, fassus est. Tudom azt, hogy a mely örökségben most *Albert* András lakik, épen birta *Madaraz* Péter *Lázár* Farkas számára etc.

9. testis Thomas *Kowachy* de Rákos libertinus annorum 50. Iuratus fassus est. Tudom azt, hogy egy gyükér az az örökség, a melybe *Madaraz* Péter lakott. Azt is tudom, hogy *Lázár* Farkast szolgálták róla. etc.

10. testis Georgius *Incze* de Rákos libertinus annorum 40. Iuratus, examinatus fassus est. Tudom azt, hogy a mely helyen *Madaraz* Péter lakott, egyedül birta azt az örökséget. Azt is tudom, hogy egy gyükér az az örökség etc.

11. testis Ioannes *Tenkely* de Georeoczyfalwa libertinus annorum 45. Iuratus, examinatus, fassus est. Tudom azt, hogy egy gyükér az, a melyben most *Albert* András lakik. etc.

12. testis Paulus *Madaraz* de Madefalwa peditus pixidarius annorum 40. Én kaszáltam azt a tanorokat *Madaraz* Péter számára épen. Akkor *Lázár* Farkas jobbágya vala *Madaraz* Péter.

13. testis Michael *Jakab* de Georeoczyfalwa peditus pixidarius annorum 40. Iuratus, examinatus, fassus est hoc modo. Tudom, hogy egy gyükér az az örökség, a melyben *Albert* András lakik. Azt is tudom, hogy a mely földet *Antal* Imre megganéztatott, oda való nyilföld.

14. testis Ioannes *Madaraz* de Amadefalwa peditus pixidarius annorum 45. Iuratus, examinatus fassus est. Tudom azt, hogy a mely örökségben *Albert* András lakik, egy örökség volt mindez ideig. Azt is tudom, hogy a mely földet *Antal* Imre megganézott, oda járandó föld. Én birtam is *Albert* János adományából.

15. testis Ambrosius *Lázár* de Georeoczfalwa libertinus annorum 65. Iuratus, examinatus fassus est. Tudom, hogy mikor *Lázár* Farkasnak eldonálák az örökséget, a melyben most *Albert* András lakik, egyedül birta *Madaraz* Péter és egy gyükér az. Mind *Lázár* Farkasnak szolgáltak róla.

16. Emericus *Lázár* de eadem libertinus annorum 60. Iuratus, examinatus fassus est. Tudom, hogy egy gyükér az az örökség, a melyben most *Albert* András lakik, a mely földet *Antal* Imre megganézott, oda járandónak tudom.

17. testis Antonius *Czyáki* de Vaczyarczy nobilis persona, annorum 55. Iuratus, examinatus fassus est. Tudom, hogy mikor *Lázár* Farkas eliktattatta az örökséget, az melyben most *Albert* András lakik, akkor egyedül birta *Madaraz* Péter. etc.

18. testis Ioannes *Lukaczy* de Georeoczfalwa annorum 60. Iuratus, examinatus fassus est. Az nyilföld felől a mit az ötödik bizonyság de verbo ad verbum.

Hanc igitur nostram executionem celsitudini vestrae rescripsimus, quam Deus ter optimus maximus conservet ad annos quam plurimos.

Datum ex *Chyk Vaczyarczy*, die 28. Maii, anno 1609.

Celsitudinis vestrae fideles ac perpetui servitores
Franciscus Bartalius m. p.
Petrus Sándor m. p.

Kivül: Serenissimo domino Gabrieli Dei gratia principi Transylvaniae, partium regni Hungariae domino et Siculorum comiti etc. domino domino nobis semper gratiosissimo.

(Eredeti, egész íven az Endes család levéltárában. Kivül két záró gyürűpecsét.)

32.

Szenttamás, 1609. junius 6.

Sándor Péter és megnevezett társai jelentik Báthori Gábor fejedelemnek, hogy tanuvallatást tartottak azon jobbágyok felől, a kik magukat Lázár János úri hatósága alól kivonták.

Serenissime princeps et domine domine nobis semper gratiosissime. Post fidelium ac perpetuorum servitiorum nostrorum in gratiam celstitudinis vestrae commendationem etc.

Kegyelmes uram, hozá minekünk a felséged parancsolatát a csikszéki szenttamási *Lázár* János a néhai vitézlő *Lázár* Farkas fia, melyben parancsol felséged minekünk több hivei között, hogy a kiket az exponens a felséged parancsolatával előnkbe hina, megfeleltetnők és vallatnók és felségednek fiae nostra mediante rescribálnók. Mi azért mindenben a felséged parancsolatjának mindenben obedialván, elmentünk a praefigált helyre *Szenttamás*ra és a kiket a felséged parancsolatjával eleinkbe citált, megfeleltettük és vallattuk és felségednek fide nostra mediante rescribáltuk. Kiknek feleletek így következnek:

1. testis *Kooz* Pál szentdomokosi libertinus, iuratus, examinatus, fassus est hoc modo, annorum 60. Tudom azt, hogy *Katos* Andrásnak, *Antal* Mátyásnak, *Beore* Benedeknek az attya *Lázár* Bernáldot szolgálák és maguk is *Lázár* Farkast mind holtig szolgálák. *Lazlo* András is gyermekségétől fogva *Lázár* Farkast szolgálá. *Ezkotár* Balázsnak is az attya *Lázár* Bernádot szolgálá. *Ezkotár* Balázs is *Lázár* Farkast mind holtig szolgálá.

2. testis *Hajdu* Marton jenőfalvi falusbiró iuratus etc. annorum 60 ut 1. testis de verbo ad verbum.

3. testis *Markos* Imre de eadem iuratus etc. annorum 40 ut primus testis de verbo ad verbum.

4. testis *Horvatt* János dánfalvi nobilis persona 75 ut primus testis, csakhogy a *Lazló* András dolgába semmit nem tud.

5. testis *Kaba* Imre jenőfalvi nobilis 60. Iuratus etc. Tudom azt, hogy *Zekeres* István, *Katos* András, *Antal* Mátyás, *Beore* Benedek és *Ezkotár* Balázs mind holtig *Lázár* Farkasnak szolgálának. Tudom azt is, hogy *Lazló* András is a *Lázár* Farkas udvarába nevekedik fel és őtet szolgálá holtáig.

6. testis *Pete* István de eadem libertinus, annorum 52. Iuratus etc. ut 5. testis de verbo ad verbum. etc.

7. testis *Hollo* Pál karczfalvi libertinus 65. Iuratus etc. a mennyi időt én említek, tudom azt, hogy *Zekeres* Istvánnak, *Antal* Mátyásnak az attyok *Lázár* Bernáldnak szolgáltak még a régi szabadságkor is. *Lazló* András felől ut primus testis.

8. testis *Zentes* Bálint jenőfalvi libertinus annorum 50. Iuratus etc. (az 5-ik tanuval egyezően vall).

9. testis *Gegeo* Ferencz jenőfalvi libertinus annorum 50. Iur. etc. ut 1. testis de verbo ad verbum.

10. testis *Kowaczy* Pál de eadem nobilis 70 iur. etc. (az 5-ik tanuval egyezően vall).

11. testis *Vizi* András jenőfalvi libertinus annorum 50 iur. etc. (az 5-ik tanuval egyezően vall).

12. testis *Abran* Imréné jenőfalvi 45 iurata, examinata fassa est ut 11. testis de verbo ad verbum.

13. testis *Miklós* Lukács dánfalvi nobilis 58 iur. etc. Én a mennyi időt említek, attól fogva tudom azt, hogy a felül megnevezett személyek *Lázár* Farkast szolgálák. *Lazló* András is azon képpen tudom, hogy *Lázár* Farkast szolgálá.

14. testis *Olah* István dánfalvi libertinus annorum 80. Iur. etc. (az 5-ik tanuval egyezően vall).

15. testis *Bodor* Péter de eadem nobilis 70 iur. etc. (az 5 ik tanuval egyezően vall).

16. testis *Zabo* Bálint de eadem nobilis annorum 80. Iur. etc. (az 5-ik tanuval egyezően vall).

17. testis *Gergely* Peter karczfalvi libertinus annorum 80. Iur. etc. Tudom azt, hogy *Katos* Andrásnak, *Beore* Benedeknek, *Zekeres* Istvánnak és *Ezkotár* Balázsnak, *Antal* Mátyásnak is az attyok a *Lázárokat* szolgálák, azonképpen ő maguk is. *Tánczos* Lászlóné is *Lázár* Bernáld és *Lázár* Farkas földükön lakik és nekik szolgált és a fia *Lazlo* András udvarokba nevekedik fel és *Lázár* Farkast szolgálá mind holtig.

18. testis *Boros* János szentdomokosi veres drabant annorum 57. Iur. etc. (az 5-ik tanuval egyezően vall).

19. testis *Nagy* György de eadem libertinus annorum 57 a mennyi időt említek *Zekeres* Istvánnak és *Katos* Andrásnak, *Antal* Mátyásnak, *Beore* Benedeknek és *Ezkotár* Balázsnak az attyok *Lázár* Bernáldot szolgálták és azután *Lázár* Farkast. Azt is tudom, hogy *Lázár* Farkast mind holtig szolgálá *Lazlo* András.

20. testis *Benkeo* Pál de eadem libertinus annorum 70. Iur. etc. ut 19. testis Georgius *Nagy*.

21. testis *Benedek* Pál de eadem *Horvatt* Mihály jobbágya annorum 80. Iur. etc. ut 19. testis de verbo ad verbum.

22. testis *Bogdan* Pál de eadem veres drabant annorum 57. Iur. etc. ut 19. testis de verbo (ad verbum).

23. testis *Cristal* Pál de eadem nobilis annorum 60. Iur. etc. ut 19. testis de verbo ad verbum.

24. testis *Jakab* Gáspár de eadem libertinus annorum 80. Iur. etc. ut 19. testis de verbo ad verbum.

25. testis *Barla* Balázs de eadem veres darabant annorum 60 iur. etc. Tudja azt, hogy e felül megírt személyek mind holtig szolgálták *Lázár* Farkast. A *Tanczosné* dolgában és *Lazlo* Andrásét is tudja, hogy a *Lázároknak* szolgáltak.

26. testis *Czegze* Istvánné Kalára de eadem annorum 70. Iur. etc. ut 19. testis.

27. testis *Koczys* Andrásné Orsolya de eadem annorum 70. Iur. etc. ut 19. testis.

28. testis *Salygo* Benedekné Katalin de Szenttamás iur. etc. annorum 80 ut 19. testis.

29. testis *Varga* Ferenczné Borbála de eadem annorum 80. Iur. etc. ut 19. testis.

30. testis *Opra* Pálné szenttamási Anna asszony annorum 45 ut 19. testis.

31. testis *Barlok* Istvánné (utólag kihuzva).

32. testis *Biro* Gergelyné szenttamási Orsolya, annorum 56 iur. etc. ut 19. testis.

33. testis *Beote* Benedek szenttamási veres drabant 90 annorum iuratus, examinatus fassus est. Tudom azt, hogy *Zekeres* Istvánnak az attya és *Katos* Andrásnak és *Ezkotár* Balázsnak a másik attya Sükösd, mind éltéig *Lázár* Bernáldnak szolgálták, azután a maradvái *Lázár* Farkasnak. *Antal* Mátyás is oda való szolga volt *Mihály* vajda kijöveteléig. Item *Beore* Simon a *Beore* Benedek atyja egy juhat lopott vala, a fejét a juhnak a nyakához kötték vala, felakarják vala akasztani Simont, úgy vallá *Lázár* Bernáldnak magát és azóta fogva *Lázár* Bernáldot szolgálta és posteritásit maradványa. *Tánczos* Lászlónét is tudom, hogy *Lázár* Bernáldot szolgálá, azután *Lázár* Farkast. *Lazlo* András *Tánczos* Lászlóné fia és Andrást is az udvarban tarták és nevelék fel, azóta *Lazlo* András az udvarban szolgált. Azt is tudom, hogy *Zekeres* István kiszállott vala a fejedelem földére, de az atyja *Zekeres* Istvánnak ugyan a *Lázár* Farkas földén lakott, akkor is mikor *Telegdi* Mihály udvarában kapitány vala, megtalálá *Lázár* Farkas uram felőle és vissza vivé *Lázár* Farkas uram *Zekeres* Istvánt.

Hanc igitur nostram executionem celsitudini vestrae rescripsimus, quam Deus ter optimus maximusque conservet ad annos quam plurimos.

Datum ex *Szenttamás*, feria 2. ante festum Pentecostes 1609.

Celsitudinis vestrae fideles ac perpetui servitores

Petrus Sándor
Blasius Kosa
Stephanus Borbely
Franciscus Bartalius
Paulus Markos
Nicolaus Literatus

Kivül: Serenissimo domino *Gabrieli* Dei gratia principi Transylvaniae, partium regni Hungariae domino et Siculorum comiti, etc. domino et domino nobis semper gratiosissimo.

Anno Domini 1609. die 1. Junii aperta per me

Joannem Pettky commissarium mpr.

(Eredeti, egész íven, kivül 6 gyürűpecsét az Endes család levéltárában.)

33.

Nagyszeben. 1611. márczius 29.

Báthori Gábor fejedelem Sándor Pétert és megnevezett társait kirendeli a végből, hogy Lázár János érdekében tartsanak tanuvallatást.

Gabriel Dei gratia Transylvaniae, Valachiae Transalpinaeque princeps, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes etc. Fideli bus nostris universis et singulis egregiis agilibus nobilibus, pariter et ignobilibus, bonae tamen honestaeque famae ac conditionis utriusque sexus hominibus ubivis in hoc regno Transylvaniae existentibus et commorantibus praesentes visuris. Salutem et gratiam nostram. Exponitur nobis in persona egregii agilis Ioannis *Lázár* de Zent Thamás, qualiter ipse medio vestri ratione et praetextu certorum negotiorum coram declarandorum, in praesentiam egregiorum nobilium et agilium **Petri Sándor**, Francisci *Bartalius* de Zentmihály, Stephani *Borbely* de Madaras, Lucae *Miklós*, Ioannis *Peter* de Danfalva, Thomae *Both* de Markusfalva, Benedicti *Literati*, Jacobi *Bartha* de Also Chyernaton, Andreae *Peteo*, Michaelis *Zent Ivani* de Chytzentivan, Georgii *Foris* de Keowesd et Stephani *Geczi* de Band hominum videlicet nostrorum pro iurium suorum tuitione etc. (l. 30. szám alatt). Datum in civitate nostra *Cibiniensi*, die vigesima nona mensis Martii, anno Domini millesimo sexcentesimo undecimo.

L. S. Lecta.

(Eredeti, patens alak, alján papir fedeles vörös viasz pecséttel az Endes család levéltárában.)

34.

Kelet hiányzik. [1614.]

Kivonat a Bethlen Gábor rendeletére 1614-ben tartott csiki lustrából.

Csikszentmihály: Varga Mátyás iudex, Bocs Benedek, Johannes Balás primipilus, Kontz Bálint darabont, Ladó Mihály darabont, Barta István libertinus, Czibre Miklós libertinus, Nagy János civis libertinus.

Főember: **Sándor Péter.**

Primipilli: Pető Gergely, Pető László etc.

Pedites pixidarii: Máté István, Boga Ferencz etc.

Libertini: Abos Márton, Nagy János.

Jobbagiones antiqui: Katona György, Barló Gergely, Korpás János, Kosza Péter, Gergely János, Kosza Miklós etc. Kosza Tamás köté fejét *Sándor Péternek.*

Confiscati: Sas Mihály.

Inquilini: Ördög Benedek.

Pap János *Sándor Péter* zsellére, Fazakas Mihály eiusdem, Incze Mihály eiusdem, Kalai Tamás eiusdem etc.

(Hiteles másolat a Székely Nemzeti Múzeumban Sepsiszentgyörgyön, Br. Apor levtár Sándor—Apor pör Tanssumptum 184—188. lap.)

35.

Hely és kelet nélkül. (1614. körül.)

Kivonat a csiki jobbágyösszeirásból.

Vacziarczi.

Sándor Péter jobbágya Varga Mihály, törvénnyel mondja, hogy elnyerte.

Szent Mihály.

Sándor Péter jobbágyát Katona Antalt, öccsét Jánost törvénnyel mondja, hogy elnyerte. Balas Bálint: Illies Istvánné fiai Péter s Lörincz örökségét birja. Incze Gáspár jobbágyát Koza Jánost törvénnyel mondja, hogy elnyerte. *Sándor Péter* Incze Mihály örökségét birja. Teorök Mihály jobbágya Sas János öccsinél Istvánnál. Kosa Imre jobbágya Bagos Péter absens volt. Vizi István jobbágya Barla Tamás.

Kivül: Jobbágyok registruma Csik, Gyergyo és Kászon székben.

(Eredetije I. D. 34. jelzet alatt ez Erd. Nemz. Múzeum kézirattárában.)

36.

Csikszentmihály, 1622. márczius 29.

Sándor Péter és megnevezett társai a községi vagyon védelmére törvény erejű végzéseket alkotnak.

Anno 1622. 29. die Martii lött végzése *Szent Mihály* megyéjének a *Török* János házánál.

1. Valaki falu hire nélkül a falu havassára, avagy határára akármiféle marhát hozna, in fl. 12. maragyon a hozó ember, akár

jobbágy, akár mi renden való legyen. A hozott marha penig mindig a falusi közönségé.

2. A szénafüvekből penig mindenütt valóból, valahol mi vagyon ezen a határon, minden marhát ki tartozik minden ember Szent György nap után harmad nappal tartani, valaki penig ezután ott tartaná s ott találtatik pásztoros marha, ha tehén barom, egy-egy forintig megbüntettessék kétszer, ha harmadszor is ott találtatik, üssenek meg egyet benne egy emberében. A juhban penig 3 fogattassék el két izben, melynek egyike a hajtóké legyen, a kettője a falué; ha harmadszor is ott találtatik, megtizedlessék és a tizede a falunak jusson. Ha ménes ló lészen, elfogassék benne.

3. *Nyiresben* penig senki semmiféle marhát ne tartson, se nyárban, se ősszel a juhon kivül, azt is a maga szénáján. Valaki marháját vagy juhát, vagy egyébféle marháját oda vinné, a felyel megírt mód szerint büntettessék. Ha tán nem találtatnak is, de bizonyos nyoma a marháknak, szabad legyen oda menni utánna és a felyül megírt mód szerint büntetni. Annak felette valakinek szénája nincs nyiresben, senki marháját oda ne vigye; ha vakmerőképen oda viszi, a falu végzésén megbüntessék a marhás embert.

4. A juhtól tilalmas határ a régi mód szerint *Zilosteteje*, *Váruta*, *Asottut*, *Tekehida*, *Boczihegyese*, *Eperjesmál-szakadátja* és *Katonafölde* observaltassék. Ha azon alól találtatik, a felül megírt mód szerint büntettessék. Ennek napja penig Szent Demeter napja legyen. Ezen küül ezen büntetés alatt senki marháját vetésben ne hálassa; ha ott hálatja, minden éjjeli háláson egy-egy forintra büntettessék.

5. Ha valaki lovával a vetésben hál és akaratjával kárt tétet és megbizonyosodik a dolog, a falu 3 forintra büntesse, a kárt penig a károsnak megfizesse, annak felette buza és szénafű között mesgyéken marháját ne terelje, ne őrizze, egy forint büntetés alatt.

6. Senki hordásig a kalongya és szénafű között marháját ne őriztesse, akkor is penig innepre jutva, ne legyen szabad ott őrizni egy fl. büntetés alatt.

7. Senki más ember vetéskertit meg ne szántsa; ha pedig megszántaná, megbizonyosulván benne ki szántott, egy forinton büntetőgyék.

8. Senki este vacsorakor után, marháját a vetés között ne őrizze, se hordáskor aljat senki ne horgyon; ha azt cselekszi valaki, egy forintra büntessék mindenszeri cselekedetéért.

9. Végeztük ezt is, hogy senki se nyiresi, se másutt való szénafüvit, se szántó nyilföldit falu hire nélkül se zállagon, se egyébbképpen ne agyja, hanem a helyi tizessit kénállya meg vele. Ha meg nem veszik a falubeli emberek, azután ugy adhassa más falubeli embernek. De más falubeli embernek ugyan nem zállagosithassa, hanem csak egy idei hasznát, ha penig valaki ezelőtt elvétette zállagon s meg nem váltja öt esztendeig és azután a falu megváltja, annak utánna a falu keziben száll és az e nélkül marad. A közép nyil fl. 2. a kis fl. 1.

10. Ha valaki hajtón küül is valakinek marháját káros helyben találja, a végzés szerint fogjon el hármat benne; ha penig arra ereje nem lenne, hogy 3-at elfoghasson, csak egyet is elfoghasson, ha penig arra sem lenne ereje, tartozik a falunak megmondani.

11. Ha valaki marháját vagy hitesni, vagy másuva is kárral behajtják és megrekesztik, ha erővel, vagy orozva elvinné, vagy mással elvitetné, 3 forinton maragyon. Ha az mezőről penig valaki kárral elakarná hajtani s a marhás ember reá támadna, az is 3 forinton maragyon, a kárral is annak felette még tartozik.

12. Ha valaki a hütös emberre rea támadna akármiféle zállaglásért, minden törvén nélkül reá külgyön a falu és exekválják mindezért és mindaz több dolgokért ad florenos 6.

13. Ha a hajtókat a falu valahová küldi és perleni kezdenék a hajtókat, tartozik a falu megmenteni. Ha penig a faluban valaki mellé nem akarna állani, egy-egy forinton maragyon, melyet minden törvén nélkül exequálhassanak rajtok. Ezekre a dolgokra választottuk hajtókat *Sas* Mihályt, *Bereczk* Istvánt, *Incze* Andrást, *Szász* Tamást, *Abacsi* Mihályt, *Varga* Miklóst, *Varga* Antalt, *Geczö* Tamást, *Kósa* Mátét, *Kis Buzás* Jánost, *Vasmak* Lörinczet. Ha penig ezekben valamelyik a falu szükségére küldetnék s el nem menne, fl. 1 exequalljanak rajtok.

Mely végezések megirására és pecsételésére választotta az egész falu unanimi consensu **Sándor Pétert**, *Török* Mihályt, *Bartalius* Ferenczet, *Kósa* Györgyöt, *Sándor* Lörinczet, *Pető* Lászlót és *Koncz* Bálintot falusi birót. *Kelemen* Györgyöt, *János* Balást, *Buzás* Tamást, *Kósa* Lukácsot, *Varga* Mátyást és *Bernáld* Ferenczet, mely végezést mi is pecsétünkkel megerősitettük és hitünk szerint megirtuk.

Datum in praescripta possessione anno, die et loco praenotato.

(Egykoru másolata az Endes család levéltárában. Közölve Székely Oklevéltár VI. k. 65—67. lapjain.)

37.

Csikszentmihály, 1624. január 17.

Sándor Péter és Balás Benedek jelentik Bethlen Gábor fejedelemnek, hogy Lázár István kászonjakabfalvi jobbágyait a szék végzése alapján neki kiszolgáltatták.

Serenissime princeps et domine domine nobis semper gratiosissime, fidelium ac perpetuorum servitiorum nostrorum humillimam debitamque semper oblationem.

Nyilván lehet felségednél kegyelmes urunk, quod in anno praesenti 1624 feria 4ta post festum. Felicis presbiteri. Hoza mi nekünk az felséged jobbágy kérő mandatumat az nemzetes és vitézlő száárhegyi *Lázár* István uram, *Czyknak*, *Girgiónak* és *Kaszonnak* fő királybirója, melyben felséged minekünk parancsolt, hogy elmennénk az nemzetes és vitézlő *Mikó* Ferenczhez, urunkhoz, *Czyknak*, *Girgiónak* és *Kaszonnak* fő kapitánnyához, és hogy *Lázár* István urunknak *Kaszon* székben *Jakabfalvában* lakó jobbágyit (tudni illik) *Kajczia* Pétert, és Mátét, *Menyhárt* Istvánt, és Lőrinczet, *Gergely* Györgyöt, *Pál* Ferenczet, és *Gergely* Tamást, megkérnők, az közönséges articulusnak tartása szerént. Mi azért az felséged parancsolatának engedelmesek lévén, elmentünk az nemzetes és vitézlő *Mikó* Ferencz urunknak *sügüti* házához, és ő kegyelmit személy szerént találván, megkérők, az exponens urunknak és felyel specificált jobbágyit, mely megkérésünkre *Mikó* Ferencz urunk ilyen választ tőn, hogy *Lázár* István urunk ő kegyelme, az ő kegyelme igazságát producálja az székben, mivel hogy ma az assessorok is ott lesznek, ne kárhoztassák ő kegyelmit is azzal hogy talán attya fiuságra nézne, és ő kegyelminek ha igazsága lészen törvény szerént revidealvan aznak utánna meg kell adni, mi azért *Lázár* István urunknak megmondván az választ, ő kegyelme is jóvallá, és ugyan azon napon, bemenvén *Szereda* városában, az közönséges székünknek helyére, *Mikó* Ferencz urunk ő kegyelme, az cziki assessorokkal, *Lázár* István urunknak igazságát iure determinálván, az specificált jobbágyokot *Lázár* István urunknak kezében itili, és adá, kiről ő kegyelminek törvényről való seriesit az protoculomban beirták. Nos itaque seriem huiusmodi executionis nostrae fide nostra mediante serenitati vestrae rescripsimus sigillisque nostris corroborantes. Eandemque

serenitatem vestram a Deo optimo maximo ad annos Nestoreos fideliter conservari desideramus. Datum in *Czyk Szent Mihálj* apud aedem **Petri Sandor,** anno praefato die vero mensis.

Correcta.

Fideles ac humillimi servitores serenitatis vestrae
Petrus Sandor de Szent Mihálj
Benedictus Balas de Szent Márton
iurati assessores omnino in sede
Czyk commorantes.

Czím: Serenissimo domino domino *Gabrieli* Dei gratia sacri Romani imperii et Transsylvaniae principi, partium regni Hungariae domino ac Opuliae Ratiboriaeque duci et Siculorum comiti etc. domino domino nobis semper gratiosissimo.

(Eredetije félíven, alján 2 papirfedeles gyürűpecséttel az Erd. Nemz. Múzeumban letéteményezett Bálinthitt család levéltárában.)

38.

Gyergyószárhegy. 1627. junius 11.

Kelemen Mihály és Sándor Péter tanuvallatást tartanak a néhai Lázár András gyergyószentmiklósi birtoka kiterjedéséről.

Serenissime princeps et domine domine nobis naturaliter clementissime. Post fidelem servitii nostri commendationis oblationem etc.

Felséges, kegyelmes Urunk alázatosan jelentyük Felségednek, hozá minekünk az Felséged attestatoriáját az nemzetes és vitézlő *Csik*, *Gyergyó* és *Kászon* székeknek főkirálybirája *Lázár* István urunk, melyben parancsol Felséged minekünk több hivei között, hogy az mely vallókat az exponens urunk mi előnkben statualna, azoknak vallásokat recipiálnok és Felségednek fide mediante rescribálnok. Mi azért engedelmesek lévén az Felséged parancsolattyának elmentünk az praefigalt helyre és napra és az mely vallókat mi előnkben statualt, megvallattuk, mely vallásoknak tenora ilyen.

1. testis. Ferencz *Deák* gyergyószentmiklósi nobilis, annorum 58. Juratus, fassus examinatus. Tudom, hogy az keresztfától fogva az vetéskertig alá mind birta az szegény ur, az molnát is tudom, hogy birja. Tudom azt is, hogy *Almásszegét* is birá az szegény ur *Lázár* András, mert *Madaras* Péternek is adta, én akkor *Madaras* Péternél laktam. *Szarkavészét* is birá, mivelhogy

az molnát is birá, azután *Kaczyo* András birá az molnát, az Vészet is, most is birja *Kaczio* János *Szarkavészében.*

2. *Barrabás* János de eadem[1] nobilis annorum 55. Juratus, fassus, examinatus. Tudom azt, hogy itt az falu előtt az vetéskertig alá mind birta az szegény *Lázár* András uram, fel is az keresztfáig, de én most nem tudom, ki birja. Tudom azt is, hogy *Szobavészit* is *Lázár* András uram birja vala, melyet most *Deák* András bir. Az *szentmiklósi* molnát is birá, az melyet *Kaczyo* is bira. *Szarkavészében* is, tudom, hogy bira.

3. *Gergely* Lőrincz, de eadem, libertus annorum 80. Juratus, fassus, examinatus. Az földek felől azt feleli, az mit *Barrabás* János. Az malom felől is azt feleli, az mit az 2. testis.

4. *Kerczio* János de eadem, nobilis, annorum 68. Juratus, fassus, examinatus. Nihil scit.

5. *Kováczi* Albert de eadem, nobilis, annorum 60. Juratus, fassus, examinatus. Tudom, birta ő kegyelme itt az falu előtt, de az határát nem tudom. Az molnát is tudom, hogy birta *Szentmiklóson.*

6. *Kemenyes* Benedek de eadem, nobilis, annorum 75. Juratus, fassus, examinatus. Az falu előtt való földek felől azt feleli, az mit az 2. testis, az malom felől is azt feleli, ut 2.

7. *Bereczki* János de eadem, libertus, annorum 68. Juratus, fassus, examinatus. Az földek felől azt feleli, az mit *Barrabás* János, az malom felől is azt feleli. *Szarkavészét* is, tudom, hogy birá jobbágyság idején.

8. *Kerczjo* Imre de eadem, nobilis, annorum 80. Juratus, fassus, examinatus. Tudom azt, hogy az jobbágyságoknak idején az keresztfától fogva alá az vetéskertig mind birta, az szabadságba szabadula ki. Az malom felől is azt feleli, az mit az többi. Az *Haller* Gábor ittjárásakor szabadula ki, azután ugy birá Kaczyo.

9. *Urban* Balás de eadem, libertus, annorum 70. Juratus, fassus, examinatus. Tudom azt, hogy jobbágyok voltunk, akkor mind felszántottuk az keresztfáig, alá ismét az vetéskertig, ott csűre is vala, tudom azt is, hogy az *Almásszegét* éppen birta, én is kaszáltam benne, hogy jobbágy voltam. *Szarkavészében* is birt, *Laczkóvészében* is birt, *Szentmiklost* is, hogy jobbágya lött vala, akkor tudom, hogy egy negyven földet foglalt vala ott is.

10. *Ferencz* Antal de eadem, nobilis, annorum 70. Juratus, fassus, examinatus. Hallottam azt, mikor mondották, hogy ezt az

[1] Az eredetiben: *eodem.*

keresztfától fogva az vetéskertig alá mind *Lázár* András uram birta. Tudom azt, hogy az *Szarka* molnát is birá, az *Szarkavészit* is, de akkor *Szentmiklós* mind jobbágy vala, az lófő és veres darabont kivül.

11. János *Deák* szárhegyi nobilis et notarius, annorum 45. Juratus, fassus examinatus. Tudom azt, hogy az keresztfától fogva az vetéskertig mind *Lázár* András uram birta, hanem egy nehány föld vagyon alá menő, az *Szeöcz* Pál házánál azt nem birta, azután, mikor az falu reá gyüle is, akkor is azt a nehány földet ős földnek mondották.

12. *Biró* Antal de eadem, nobilis, annorum 96. Juratus, fassus examinatus. Tudom azt, hogy az szegény nagy *Lázár* István uram itt az falu előtt az tóra menő úton alól tizet birt, felyebb is tizet az uton, az szegény *Lázár* András uram idejében, mikor mind az egész földet birta vala, akkor foglalá el. Azután az szabadságig az keresztfától fogva az vetéskertig mind birta, az mely földek alá mennek itt az *Szeöcz* Pál házánál, azoknak az bötüinél vagyon egy föld, melyet *Szeöcz* János bir. Azt tudom, hogy az szegény nagy *Lázár* Istvánné asszonyomnak kendere volt benne, azon belől az alámenő földek ős földek. Tudom azt is, hogy az nyomás felé, az hol az asszonyom kenderföldе vagyon, addig birta az szegény *Lázár* András uram, de azelőtt az *Philöp* Péteréig birták, most is addig birják. Tudom azt is, hogy az remetei út mellett alá az keresztfáig mind bekerteltette vala, az patakig bevetette vala nagy *Lázár* István uram idejében.

13. *Czergő* Ambrus de eadem nobilis, annorum 70. Juratus, fassus examinatus. Tudom, hogy itt *Alfalura* menő út két felén birá mind az szegény *Lázár* András uram, mind penig uram, de én nem tudom, meddig birta, most sem tudom, meddig birja uram ő kegyelme, határát nem tudom. Tudom, hogy itt az *Fejérpatak* mellett vala egy tó-hely, melyet még az szegény *Lázár* András uram adta vala nekem, azután ő kegyelme is nekem adá. Tudom azt, hogy az *Almás-szegit* is birta az szegény *Lázár* András uram, hogy az falu jobbágyságra esék, de azelőtt nem. Az nagy tanorok kertit is régen az gyitrai út mellett vitette vala alá az szegény *Lázár* István uram az jobbágyság idején. *Biró* Antal is feleli ezt.

14. *Deák* András de eadem nobilis, annorum 80. Juratus, fassus examinatus. Tudom azt, hogy az *Veres* István házától

fogva alá az vetéskertig az alámenő földeken kiűl mind *Lázár* András uram birta, az nyomás felől, tudom, hogy az *Philöp* Péter földéig birta, az úton belől az *Czervássy* házán kiűl mind *Lázár* András uram birta, az remetei út azmint alámegyen az keresztfáig az patakig, az alámenő földeket mind tudom, hogy birta az úr, nagy tanorokon felyel az *Zay* Mihályé, *Dragiz* Jánosé, *Salgó* Balásé az tanorokba vala kertelve. *Hidegkútnál* alá, az mi vagyon mind az *Czergő* Ambrusé, mind az *Jakab* Istváné, mind penig az falué az nagy tanorokba vala kertelve. Almásszegét is, tudom, hogy kaszáltatta az szegény *Lázár* András uram.

15. *Phileop* Péter de eadem nobilis, annorum 60. Juratus, fassus examinatus. Tudom, hogy az keresztfától fogva alá az kertig az alámenő földeken kiűl mint birta, az alsó mezőben való földek felől azt feleli, az mit *Biró* Antal és az nagy tanorokban az mit bekerteltek volt, mind azt feleli, az mit *Deák* András, *Biró* Antal és *Czergeő* Ambrus.

16. *Czergeő* Pál de eadem pedes pixidarius, annorum 60. Juratus, fassus examinatus. Az falu előtt való földek felől azt feleli, az mit az elsők. Az alsó mezőben az *Phileöp* Péteréig, tudom, az nagy tanorokban, az mit bekerteltek volt, ugy feleli, az mint *Deák* András, *Biró* Antal, *Czergeő* Ambrus és *Phileöp* Péter. *Almásszegit* is, tudom, hogy bírta az jobbágyság idein, de az szabadság után falu kezében szabadula.

17. *Nagy* István de eadem nobilis, annorum 70. Juratus, fassus examinatus. Ott voltam, mikor *Becze* Tamást megeskettette *Nagy* Tamás az falu előtt való földek felől azt feleli, az mit *Biró* Antal, az út két felén tiz-tiz földet birt az szegény *Lázár* András. Tudom azt is, hogy az vetéskapunál az nyomásban az asszonyom kenderföldiig birta.

18. *Minczor* Mihály maior de eadem pedes pixidarius, annorum 70. Juratus, fassus examinatus. Tudom azt, hogy jobbágyság előtt az úton alól és felyebb is tiz-tiz földet birt az szegény *Lázár* István uram az jobbágyságban, osztán az úttól fogva kertig mind *Lázár* András uram birta; még mikor elfoglalták vala ezt a falut elején *Pered* Gálnak mást adtak vala az *Kuniczon* felyel, azt most is az tisztartó birja. Tudom azt is, hogy az kenderföldig az vetéskapunál való földeket birta az szegény *Lázár* András uram. Az falu végin való bekertelés felől azt feleli, azmit *Deák* András, *Czergeő* Ambrus, *Biró* Antal és *Phileöp* Péter. Tudom, hogy birá *Szobavészit* is *Lázár* András uram.

19. *Forika* Bernald tekerőpataki libertinus, annorum 75. Juratus, fassus examinatus. Tudom, hogy szántottunk itt az falu előtt, de én nem tudom, meddig.

20. *Tatár* Benedek de eadem nobilis, annorum 60. Juratus, fassus examinatus. Tudom azt, hogy az *Veres* István házától fogva mind birta *Lázár* András uram az falu előtt való földeket, az másfelé való fordulóban az kövekig szántottuk.

21. *Ferencz* György újfalvi pedes pixidarius, annorum 80. Juratus, fassus examinatus. Az *Békés* hada után, hogy az mi falunk jobbágyságra esék s ide kezdénk szolgálni, akkor az felső úttól fogva az vetéskertig mind szántottuk az szegény *Lázár* István uram idejében, az alsó mezőben is, tudom, hogy szántottuk, de határát nem tudom, hanem az falu végin alól az patak felől, tudom, hogy mind szántottuk.

22. *Biró* Mátyás de eadem nobilis, annorum 53. Juratus, fassus examinatus. Tudom, hogy itt az falu előtt az szegény *Lázár* András uram birta, de az határát nem tudom.

23. *Tamás* Pál de eadem nobilis, annorum 60. Juratus, fassus examinatus. Tudom azt, hogy *Lázár* András uram idejében az kertig mind birta itt az falu elejét, egy nagy csiürt is csenáltatott vala az mezőn.

24. *Elekes* Mihály de eadem libertus, annorum 53. Juratus, fassus examinatus. Tudom azt, hogy itt az falu előtt az úttól fogva alá az kertig, mind szántottuk.

25. *Elekes* István de eadem nobilis, annorum 70. Juratus, fassus examinatus. Nihil scit.

26. *Diénes* János de eadem nobilis, annorum 60. Juratus, fassus examinatus. Tudom, hogy szántottuk itt az falu elején, de nem tudom határát.

27. *Diénes* András de eadem nobilis, annorum 70. Juratus, fassus examinatus. Tudom azt, hogy az felső úttól fogva az kertig alá mind az szegény *Lázár* András uram ideiben szántottuk jobbágyság idején.

28. *Illyés* György alfalvi nobilis, annorum 80. Juratus, fassus examinatus. Tudom, hogy az falu előtt az út két felit birta *Lázár* András uram, de nem tudom meddig. Az *Deák* Péter házán alól is tudom, hogy az úttól fogva az patakig mind birta.

29. *Kovaczi* István de eadem nobilis, annorum 75. Juratus, fassus examinatus. Tudom, hogy birta az szegény *Lázár* István

uram és *Lázár* András uram itt az falu eleit alá az kertig, de felyől az határát nem tudom, meddig birták.

30. *Leőrincz* György de eadem pedes pixidarius, annorum 70. Juratus, fassus examinatus. Tudom, hogy szántottuk, de én egyik felé sem tudom határát.

31. *Phileop* Márton gyitrai nobilis, annorum 70. Juratus, fassus examinatus. Az *Veres* István házától fogva az vetéskertig mind szántottuk az urak számára. Tudom azt is, hogy határsártól fogva *Várhegyalyán* alól is mind kaszáltuk, az hol szintén szerettük, oda mentünk, ott szántottunk, minthogy birája is voltam. Tudom azt is, hogy *Illyés* Gergely vala biró, mű jobbágyok vajánk, az falut elhívák, hogy az úr számára erdöt foglaljunk, elmenénk, az falu két nap mind foglala *Ujvészben.*

32. *Phileop* Balás ditrai nobilis, annorum 60. Juratus, fassus examinatus. Tudom, hogy az felső úttól fogva az vetéskertig mind az szegény *Lázár* András uram számára szántottuk, az remetei úton belől is az patakig azt is tudom, hogy mind az úr számára szántottuk. Tehemestől határsárig kaszáltuk; az újvészbeli dolog felől azt feleli, az mit *Phileop* Márton.

33. *Puskás* Márton de eadem libertus, annorum 70. Juratus, fassus examinatus. Tudom azt, hogy az *Veres* István házától fogva alá az *Fejérkéig* jobbágyság idején mind szántottuk, *Kerekmagyarósban*, tudom, hogy jobbágyság idején szántottuk, most *Phileop* Mártonék birják egy darabját. Az *Vargaszegit* is, tudom, hogy ide szántottuk, de egy darabját, úgymint felit *Lukácz* István bírja, felit *Nagy* István. Tudom azt is, hogy *Újvészben Lázár* András uram számára irtottunk, de az határát nem tudom, két falu két nap mind aszalta vala. *Melegvölgye* is, tudom, hogy idevaló. *Málnászó* útra térülőbe is, tudom, hogy szántottunk, most Czibi Mihály is bír benne, *Phileop* Mártonék is bírtak, de most nem birják. Tudom azt is, hogy jobbágyság idején *Tehemestől* fogva határsárig mind ide kaszáltuk.

34. *Mezei* György de eadem libertus, annorum 45. Juratus, fassus examinatus. Az falu előtt való földek felől azt feleli, hogy az útig és alá az kertig birták, az falu végin alól is az patakig mind birták, szántottuk. *Újvész* felől azt feleli, az mit *Phileop* Márton és az többi. *Teke* Pétertől fogva határsárig kaszáltuk az úr számára.

35. *Lázló* György remetei pedes pixidarius, annorum 88.

Juratus, fassus examinatus. Tudom. hogy itt az falu eleit az szegény *Lázár* András uram mind birta. *Újvész* felől ut caeteri.

Mely ebbeli executionkat Felségednek fide nostra mediante rescribaltuk és az megnevezett exponens urunknak az szokott apertara pecsétünk alatt kiadtuk.

Eandem serenitatem vestram ad vota feliciter valere, diutissimis annis Deus ter optimus maximus conservare dignetur incolumem.

Datum ex *Gyergyó Zárhegy*, anno 1627, die 11 Junii.

Serenitatis vestrae fideles ac perpetui servitores

Michael Kelemen de Chichio mpr.
et *Petrus Sándor* de Zent Mihály mpr.
iurati assessores sedis Siculicalis Czik.

Külczím: Serenissimo domino domino *Gabrieli* Dei gratia sacri Romani imperii ac Transilvaniae principi, partium regni Hungariae domino, Siculorum comiti, Oppuliae Ratiboriaeque duci etc. Domino domino nobis naturaliter clementissimo.

(P. H.) (P. H.)

Kivül: Anno 1627 aperta per me *Gregorium Ormánközi* secretarium mpr.

(Eredetije két zárópecséttel az Erdélyi Nemzeti Múzeumba letéteményezett gróf Lázár-levéltárban.)

39.

Gyulafejérvár, 1630. deczember 28.

I. Rákóczy György fejedelem elrendeli Sándor Péternek és megnevezett társainak, hogy Damokos István és neje Lázár Judit érdekében tartsanak tanuvallatást.

Georgius Rakoczi Dei gratia princeps Transylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes etc. Fidelibus nostris universis et singulis egregiis et nobilibus, agilibus pariter et ignobilibus ac alterius etiam cuiuscunque status, bonae tamen honestaeque famae et conditionis utriusque sexus hominibus, ubivis in hoc regno nostro Transylvaniae existentibus constitutis et commorantibus praesentes nostras visuris. Salutem et gratiam nostram.

Exponitur nobis in personis nobilium agilium Stephani *Damokos*, ac Judithae *Lázár* consortis eiusdem de Alsócsernaton. Qualiter ipsi medio vestri ratione et praetextu certorum quorundam negotiorum suorum coram declarandorum in praesentiam egregiorum et nobilium Stephani *Borsos* de Mezeomadaras, Ioannis et Stephani *Tott* de Jobbagyfalva, Georgii *Markodi* et Nicolai *Ozdi* de Gaalfalva, Ioannis *Sarosi*, Nicolai *Pokaj* utriusque, Francisci *Literati* de Póka, Stephani et Joannis *Peter*, Petri *Lukacz* de Danfalva, **Petri Sándor** de Szentmihály, Michaelis *Kelemen* de Rákos, Stephani *Borbely* de Madaras, Stephani *Kovacz*, Nicolai *Molnar*, Demetrii *Rakosi* de Alsocsernaton, Georgii *Kovacz* et Martini *Literati* de Felseo Csernaton, hominum videlicet nostrorum pro iurium suorum tuitione etc. (lásd 30. szám alatt.)

Datum in civitate nostra *Alba Julia*, die vigesima octava mensis Decembris, anno Domini millesimo sexcentesimo trigesimo.

Lecta mpr.

(1639. jan. 31. kelt hiteles átírata az Endes család levéltárában.)

40.

Hely nélkül, 1631. deczember 30.

Sándor Péter és megnevezett társai bizonyítják, hogy Damokos Istvánné és Molnár Mihály megegyeztek abban, hogy a Várpatakabeli örökség iránt folyt perükben az alsó szék ítéletét magukra nézve döntőnek ismerik el.

Mi **Sándor Péter** szentmihályi, *Miklós* János vardodfalvi felcsiki vice királybiró és *Sándor* János szentdamokosi aggyuk emlékezetére mindeneknek, az kiknek illik ez mi levelünknek rendiben, hogy az menyémű perei *Damokos* Istvánné asszonyomnak *Lázár* Judit asszonnak szenttamási *Kedves* János *várpatakabeli* örökség végöl, megént *Molnár* Mihálynak *Agyagásdón* kivül levő szántóföld végöl mi előttünk ugy lőn vége, hogy az viceszéken az törvény megitili az igazságot, megálljanak rajta, ugy mint arbiterek eleibe lekötött causat, interim remediis éltethessék mind az két fél dolgát eo loco appellatio küül, hanem ott praeceptoria decidáltassék *Szekeres* Ferencz is, az öccsei felől felelvén, azon köté magát, mint az felsők, sub poena 100 fl. Hungaricalium. Ez

dolognak mi előttünk igy lőn vége, kiről hitünk szerént iratott pecsétes levelünket attuk. Datum 30. Decembris 1631.

(P. H.) (P. H.) (P. H.)

Sándor Péter zentmihályi mpr.

(Eredetije az Erdélyi Nemzeti Múzeumba letéteményezett grófi Lázár-levéltárban.)

41.

Marosvásárhely, 1632. január 20.

I. Rákóczy György fejedelem Sándor Pétert és megnevezett társait kirendeli a végből, hogy Damokos István és neje Lázár Judit ügyében tartsanak tanuvallatást.

Georgius Rakoci Dei gratia princeps Transylvaniae partium regni Hungariae dominus, et Siculorum comes etc. Fidelibus nostris etc. (lásd: 30. szám alatt) Exponitur nobis in personis egregiorum et nobilium Stephani *Damokos*, de Alsoczernaton, ac Judit *Lázár* consortis eiusdem, qualiter ipsi medio vestri ratione et praetextu certorum quorundam negotiorum suorum coram declarandorum, in praesentiam egregiorum et nobilium agilium Joannis *Donat* de Nyuitod, Thomae *Bassa* de Zabola, Joannis *Istok* de Alsothoria, Stephani *Nagy* senioris de Hatolyka, **Petri Sándor** de Szentmihály, Joannis *Peter*, Petri *Lukacz* de Danfalva, Joannis *Sándor*, Pauli *Cristal*, Georgii *Barabas* de Szentdomokos, Stephani *Kovacz*, Nicolai *Molnar*, Demetrii et Petri *Rakosi*, Georgii *Kelemen* iunioris omnino de Alsoczernaton hominum videlicet nostrorum, pro iurium suorum tuitione etc. (lásd 30. szám alatt.)

Datum in civitate nostra *Marusvasarhely*, die vigesima mensis Januarii, anno Domini millesimo sexcentesimo trigesimo secundo.

L. S. Lecta.

(Eredeti patens alak, alján papirral fedett vörös viasz pecséttel az Endes család levéltárában.)

42.

Gyulafejérvár, 1632. május 12.

Rákóczy György fejedelem elrendeli Sándor Péternek és megnevezett társainak, hogy Damokos István ügyében tartsanak tanuvallatást.

Georgius Rakoci Dei gratia princeps Transylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes etc. Fidelibus nostris

universis et singulis egregiis et nobilibus, agilibus pariter et ignobilibus ac aliis cuiuscunque status bonae tamen honestaque famae et conditionis utriusque sexus hominibus ubivis in ditione nostra commorantibus praesentes nostras visuris. Salutem et gratiam nostram. Exponitur nobis in persona egregii Stephani *Damokos* de Also Czernaton, qualiter ipse medio vestri ratione et praetextu certorum quorundam negotiorum suorum in praesentiam nobilium agilium **Petri Sándor**, Francisci *Bartalius* de Szentmihály, Francisci *Saygo*, Petri *Kedves* de Szenttamás, Johannis *Sándor*, Georgii *Barrabás*, Pauli *Créstali* de Szentdomokos, Martini *Pesti* de Rákos, Stephani et Michaelis *Kovacz*, Stephani *Litterati Molnar*, Georgii *Cziki* et Valentini *Kenyeres* de Alsóczernaton, hominum videlicet nostrorum pro iurium suorum tuitione etc. (lásd 30. szám alatt).

Datum in civitate nostra *Alba Julia*, die decima secunda mensis Maii, anno domini millesimo sexcentesimo trigesimo secundo.

L. S. Lecta.

(Eredeti patens alak, alján papirfedeles vörös viaszpecséttel az Endes-család levéltárában.)

43.

Csikszentmihály, 1632. (napja hiányzik.)

Sándor János és fia Mihály egy ajnádi üléshelyet elcserélnek Incze Gáspár és neje Jánosi Ilona szentmihályi belsőségével.

Anno Domini 1632.

Mi birák, kik vagyunk *Buzas* Leörincz, *Kelemen* János, *Barla* György csik székiek, z. mihályak, nemes emberek, adgyuk emlékezetére mindeneknek, kiknek illik hogy jövének mi előnkben egy részről, ezen csik széki delnei nemes *Incze* Gáspár feleségével *Jánosi* Ilona asszonnyal egyetemben, más részről ugyan csik széki *sz. mihály* **Sándor János** fiával **Sándor Mihályval** egyetemben. és tőnek mi előttünk illyen végezést és örökös . . . . . Az felül meg [irt] személyek *Incze* Gáspár uram feleségével együtt adának a felyül meg irt személyeknek **Sándor Jánosnak** és **Sándor Mihálynak** ugyan itt *Sz.-Mihályon* egy ülés helyet, melynek vicinussa ab una *Vasmat* Lörincz, ab altera maga **Sándor János** és **Sándor Mihály**. A felyül megirt személyek is adának *Incze* Gáspár uramnak és a feleséginek *Jánosi* Ilonának ugyan ezen *Csik*

székben *Z. Mihaly megyében. Aynad* falvában egy ülés helyet, melynek vicinussa ab una a *Vasmat* Imre fiai, ab altera *Varga* Mátyás; eidem conditione, hogy azon a jószágon vagyon egy körtövély fa mellyet édes körtövélynek hinak, hogy a meddig a fa el nem vész, addig a **Sándor János** és **Mihály** birodalmában legyen békeségesen, hogy a meddig annak az ágai ki érnek, a föld is ők birodalmokba legyen, hogy ha a körtövély el vész: a földihez ne tarcsanak számot, *Incze* Gáspár uram is, ha valakit tart a házban akárki legyen, tehetsége szerint a körtövélt oltalmazza.

Mi előttünk mind a két felek mindenek ellen evictiot fogadának egyik a másik ellen, ha valamelyik egyik az másikot meg nem menthetné. 25. flo. vinculumot vettünk közikben, melyet minden törvény remediumokkal meg vehessük.

Ezt mi a mi hitünk szerint irtuk, pecsétünkkel meg erősitettük. (P. H.) (P. H.) (P. H,)

(Eredetije Kadicsfalvi Török Pál tulajdonában.)

44.

Gyulafejérvár, 1633. május 10.

Rákóczy György fejedelem elrendeli Sándor Péternek és megnevezett társainak, hogy Damokos István és neje Lázár Judit érdekében tartsanak tanuvallatást.

Georgius Rakoci Dei gratia princeps Transylvaniae etc. Fidelibus nostris universis et singulis etc. (lásd 30. szám alatt). Exponitur nobis in personis egregiorum et nobilium agilium Stephani *Damokos*, Judithae *Lázár* consortis eius ac Francisci similiter *Damokos* de Alsócsernáton, qualiter ipsi medio vestri ratione et praetextu certorum quorundam negotiorum suorum coram declarandorum in praesentia egregiorum nobilium et agilium **Petri Sándor** et Francisci *Bartalis* de Szentmihály, Francisci *Veres* de Fitod, Francisci *Saygo*, Petri *Kedves*, Joannis *Gurzo* de Szenttamás, Joannis *Sándor*, Pauli *Chrestalj*, Georgii *Barrabás* de Szentdomokos, Stephani et Michaelis *Kovacz*, Georgii *Czyki*, Nicolai *Molnár* et Petri *Rakosi* de Alsócsernaton hominum videlicet nostrorum pro iurium suorum tuitione etc. (lásd 30. szám alatt.)

Datum in civitate nostra *Alba Julia*, decima die mensis Maii, anno Domini millesimo sexcentesimo trigesimo tertio.

L. S. Lecta.

(Eredeti, patens alak, alján papirfedeles vörös viasz pecséttel a család

45.

Borsova, 1634. augusztus 3.

Sándor Péter és megnevezett társai bizonyítják, hogy Petki István csiki alkapitány a „negyedfélmegye" nemes birtokosaival Hosszúhavas birtoklására nézve megegyezett.

Mű kik ez ide alá megirt dologban fogott közbirák vagyunk tudniillik **Sándor Péter** és *Barthalys* Ferencz sz. mihalyiak, *Laios* Imre taploczai, ki most delnei scola mester *Csikszékben* lakó nemes emberek adjuk tudására mindeneknek az kiknek illik ez jelen való levelünknek rendében, hogy in anno praesenti 1634 die 3 mensis Augusti mikoron volnánk ezen *Csikszékben borsouai* határban *Fejérvármegyében Királyhalmán* lakó nemzetes *Pettky* István uramnak ő kegyelmének, *Csik, Gyergió* es *Kazon* székelszékeknek vice kapitányának *Balog része* nevű portiójában az havason, jöve mű elönkben azon *Pettky* István uram ő kegyelme egy részről, más részről penig ezen *Csikszékből* az Negyedfélmegye falviból úgymint *Csomortán, Csobodfalva, Pálfalva, Delne, Szentlélek, Mindszent* és *Menaságról* az közönséges havasnak, Hosszú havasnak birái. *Csomortán* és *Csobodfalváből* ezen csikszéki csitsai nemzetes *Pettky* Farkas uram, *Pálfalvából Ágoston* István, *Mikó* Ferencz urunknak ő nagyságának *Mikóujvárabeli* provisora, *Delnéről Incze* Gáspár, *Szentlélekről Czakó* Ferencz item *Veres* Ferencz *Csikszéknek* eskütt notariusa, *Mindszentről* Ferencz *Deák* és *Czikó* Pál, *Menaságról Göte* Balázs és *Adorján* Miklós minnyájan nemes emberek, és tőnek mű előttünk ily compositiót. Adván értésünkre elsőbben hogy anno supranotato, die 26 mensis Julii az negyedfélmegyebeli incolák közönségesen minden rendek, úgymint nemzetes nemes, lófő, drabant, szabad székel és jobbágy uraimék, kiknek az felyel specificalt *Hosszúhavas* nevű helyhez competentiájok vagyon, mikoron szokott gyülés helyeken *Vasond* kapujánál minnyájan eggyütt volnának, találta volna meg ő kegyelmeket az felyel megírt nemzetes *Pettky* István uram, hogy ő kegyelmek az megnevezett havasban, ő kegyelmének jövendő szolgálatjáért, atyafiságáért és patrociniumjaiért adnának egy darabot. Annak okáért egybe lépvén az negyedfélmegyebeli uraimék és egymással beszélgetvén ex libero ipsorum arbitrio atque communi consensu, oda igérték volna azt az darab helyet, mely miatt

az Negyedfélmegyének *Csikszékben Borsouában* lakó nagyobbik *Balog* Péterrel controversiájok és vetekedések volt, úgy annyira, hogy *Balog* Péter is kész lött volna rajta megeskünni, hogy az *Balog részihez* való, az negyedfélmegyéből is egynehány emberséges öreg nemes emberek is hasonlóképen készek löttenek volna rajta iuramentumot deponalni, hogy nem *Balog* részihez, hanem *Hosszúhavashoz* való az alsó halom hányásig. Mindazáltal vévén eszekben, hogy *Pettky* István uram ő kegyelme az *Balogrészinek* felét megörökösítette, mivel ez, aval szomszédos, ő kegyelmének adták örökbe ad utrumque sexum irrevocabiliter. Insuper *Pettky* István uramnak ő kegyelmének böcsületes instantiáját nem hagyván héjában igirtenek, attanak és ajándékoztanak volna ő kegyelmének az felyel megírt közönséges havasból modo ac conditione supranotata. Az contentiosus helyen küvül meg is egy darabot, melynek kimutatására és ki határozására rendelték volna az felyel meg írt uraimékot.

Ő kegyelmek azért az negyedfélmegyeképében elő jövén ez jelen való esztendőben és napon kimutaták és határozák *Pettky* István uram ő kegyelmének azokot az helyeket, és veték határát az negyedfélmegye havasa felől az verő szélből az peres havas aljában az mely kútfő vagyon, az *Balogrésze* felől penig azon megírt kútfőnek az vizen alá menvén, hasítja meg az *Pettky* István uram ő kegyelme igazságának határát, az negyedfélmegye havasától avagy részétől, egyenesen kimenvén arra az halomra, mely vagyon *Guszuru* tetején, az nemzetes *Pettky* Farkas uram esztenáján alól. Az *Árnyékból* penig az két halom hányás aránt, az Czuczaszék felé által be az patakig az *borsouai* határig. Mely ő kegyelmének adott portiók valának ezen csikszéki *borsouai* határban. Vicinusa egy felől az negyedfélmegye havasa, más felől az *Balogrésze*, melyet *Pettky* István uram ő kegyelme megörökösített az felyel meg írt *Balog* Pétertől pénzen. Adák penig és assignalák az felyel megírt havas birái ezeket az denotalt helyeket, az negyedfélmegyeképében *Pettky* István uramnak ő kegyelmének tam sibi quam posteritatibus suae generositatis utriusque sexus universis iure perpetuo irrevocabiliter talibus quidem conditionibus. Primo hogy ő kegyelme contentus legyen vele. Secundo, hogy ő kegyelme az negyedfélmegye havasában marhájával szántszándékból kárt ne tetessen, sőt ha az ő kegyelme pásztori vel per contingens vel contumacia ducti kárt tétetnének, ő ke-

gyelme az negyedféimegyét az kárral azokkal contentaltassa és complacaltasa sub vinculo infra scripto. Mindazáltal ha pünkösd napig az ő kegyelme portiójában addig egyik az másikot meg ne károsítsa. Mely dolognak így lőn vége hogy valamelyik fél ez compositiót meg nem állaná in toto vel in aliqua sui parte, két száz arany forint kötelen maragyon, melyet az meg álló fél az meg nem álló felen ez levélnek erejénél meg vehessen non obstante ullo iuris remedio neque inhibitione, neque repulsione, vel gratia principis. Ezen münköt mind az két fél megbirálván kezeket be adák. Kinek jövendő erősségére és bizonyságára mi felyel megírt fogott birák adjuk az mű hütünk szerént írt levelünköt pecsétünkkel megerősítvén anno et die locoque supranotatis

Petrus Sandor de Szent Mihálj mp. *Franciscus Bartalius* mp. *Emericus Lajos* mpria.

(Eredeti egész íven, alján 3 papirfedeles gyürűpecséttel az Erd. Nemz. Múzeumba letéteményezett Bálintith levéltárban.)

46.

Udvarhely, 1635. november 18.

Rákóczy György fejedelem elrendeli Sándor Péternek és megnevezett társainak, hogy Mihály vajda beütése alkalmával Damokos István szolgálatából elszökött jobbágyot Purkajra Jánost földesurának szolgáltassák vissza.

Georgius Rakoci Dei gratia princeps Transylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes etc. Fidelibus nostris egregiis, et nobilibus, agilibus **Petro Sándor,** Francisco *Bartalis* de Zent Mihály, altero Francisco *Veres* de Zentlélek, Emerico *Kelemen* de Cziczyo, Joanni *Sándor*, Paulo *Chee*, Georgio *Barrabas* de Szentdomokos, nobis dilectis. Salutem et gratiam. Exponitur nobis in persona egregii, agilis Stephani *Damokos* de Alsocsernaton, qualiter superiorum disturbiorum temporibus, post clandestinam videlicet irruptionem et invasionem in hoc regnum nostrum Transylvaniae *Michaelis* quondam wayvode Transalpinensis, providus Joannes *Olah*, alias *Purkajra* iobbagio ipsius exponentis obligatitius, nulla praehabita licentia, clam inscio, invitoque ipso exponente auffugisset, ac in et possesionem *Szenttamás*, consequenterque terram sive haereditatem nobilis, agilis Joannis *Gurzo* de dicta Szenttamás in sede Siculicali *Czik* exi-

stentem habitam commorandi gratia se contulisset, ibique resideret et commoraretur etiam de praesenti, in praeiudicium et damnum ipsius exponentis manifestum. Quem vellett idem exponens una cum uxore, liberis, rebusque et bonis suis mobilibus universis iuxta publicam dominorum regnicolarum constitutionem sub onere ducentorum florenorum Hungaricalium, brevibusque iudiciis editam super reductionibus huiusmodi colonorum fugitivorum a praefato Joanni *Gurzo* medio vestri pro se repetere et rehabere iure admittente. Proinde vobis harum serie committimus et mandamus firmiter, ut acceptis praesentibus, statim simul vel duo vestrum sub oneribus alias in talibus observari solitis, erga praefatum Joannem *Gurzo* cum praesentibus, accedere, qui si personaliter reperiri poterit, eundem ibidem personaliter, alioquin de domo habitationis, sive solite sua residentia, vel de bonis et iuris ipsius possessionariis unde videlicet praesens admonitio vestra, ad scitum eius commode devenire poterit, ammoneatis eundem, ibidem dicatisque et comitatis eidem verbo nostro, ut ipse annotatum Joannem *Olah* alias *Purkajra* una cum praerecente uxore liberis rebusque et bonis suis universis, sub praetacto onere ducentorum florenorum Hungaricalium eidem exponenti, mox et defacto reddere et restituere debeat et teneatur. Qui si fecerit, bene quidem, alioquin evocetis eundem ibidem, ratione praevia coram latius declaranda iuxta breviorum iudiciorum processum ad octavum diem, a die huiusmodi ammonitionis vestrae, ipsi ex hinc fiendae computandae, contra annominatum exponentem, in curiam nostram, nostram scilicet in praesentiam, rationem superinde redditurum efficacem. Certificantes eundem, ibidem, quod sive ipse termino in praescripto coram nobis compareat sive non, nos tamen ad partis comparentis instantiam id faciemus in praemissis, quod iuris dictaverit ordo. Et posthaec vos seriem huiusmodi admonitionis, evocationis et certificationis vestrae, prout per nos fuerit expedita, nobis suo modo terminum ad praefixum fide vestra mediante referre vel rescribere modis omnibus debeatis et teneamini. Secus non facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restitutis.

Datum in oppido nostro *Udvarhely*, die decima octava mensis Novembris, anno domini millesimo sexcentesimo trigesimo quinto.

L. S. Lecta.

(Eredeti patens alak, alján papirfedeles vörös viaszpecsèttel, a család kolozsvári levéltárában.)

47.

Mikóújvára, 1635. november 11.

Petki Farkas és Sándor Péter bizonyítják, hogy Hadnagy Mátyás egy jobbágyát elcserélte Huszár Mátyás marosszéki főkirálybiróval.

Mű *Petki* Farkas Cziczaj, és **Sandor Péter** Szent Mihalj mindenink Czyk székben lakók nemes személyek; adjuk értésire és örök emlékezetire mindeneknek az kiknek illik, ez levelünket látóknak, mind mostaniaknak és következendőknek is, hogy ez jelen való ezerhatszázharminczöt esztendőben idest anno Domini 1635. tizenegyedik napján Szent András havának, idest: die 11 novembris *Czykban* az tekéntetes és nagyságos néhai *Mikó* Ferencz, *Mikó Ujvára* nevű várában, lévén, jőve mű előnkben *Czyk Szent Imréhen Czyk* székben lakó nemzetes *Hadnagy* Mátyás uram, s ő kegyelme az nemzetes brenhidaj *Huzar* Mátyás uram, urunk ő nagysága fő asztalnakjának és *Marus széknek* fő királybirájának, az mű kegyelmes urunk ő nagysága két kedves fiai tekéntetes és nagyságos *Rakoczi* György, és *Rakoczj* Zsigmond által lött törekedésekre és közben járásokra maga jó akaratja szerént, minden atyjafiának, rokoninak és ennek utánna levő haeresinek, és két ágon levő posteritásinak terheket, melyeket az alább megírt dolog illetne, és jövendőben is akármiképpen illethetne, magára felvévén, és vállalván egy *Thasaly* Péter nevű ifiú legény jobbágyát, mely most megnevezett *Huszar* Mátyás uram ő kegyelme inasa, de ennek előtte *Karatnán Feiérvármegyében* lakott. Egy bujdosó emberért, kinek sem jószága nincsen, sem az urbariumban nincsen az neve felírva, hogy *Huszar* Mátyás uram ő kegyelme, az mű kegyelmes urunktól ő nagyságától, ő kegyelmének, szerze *Hadnagy* Mátyás uramnak cserében, és ő kegyelmének adá, az megírt *Thasaly* Péter nevű inasáért, csereképpen örökös jobbágyúl (a melyet ugyan én *Petki* Farkas vöttem meg *Hadnagy* Mátyás uramtól, huszonöt forinttal id est: flor. 25.) Ez végre az jobbágyság alól örökösön fiúról fiúra, irrevocabiliter, felszabadítá, manumittálá és örökké való szabadsággal megajándékozá, mű előttünk. Semmi jussát, és igazságának és birásának tulajdonságát az megnevezett *Thasaly* Péter nevű jobbágyán ennek utánna magának, sem maradékinak mind két ágon levőknek fenn nem tartván, és hul ennek utánna akarna lakni, szabad lakást

engede. Ilyen conditiók alatt: hogy az ifiu manumissus legénnek az bátyja *Tasalj* alias *Thoriai* György, melyel mind egy testvér lévén, ennek utánna sem titkon, sem nyilván *Hadnagj* Mátyás uramnak ellene nem igyekezik szánt szándékkal, hogy több *karatnai, Feiér vármegyében* levő jobbágynak gyermekeket ő kegyelme akaratja ellen elidegenítse. És az atyja *Thasalj* Gergely az mely jószágot bír, annak ős pertinentiáját, sem egyképpen, sem másképpen, el nem igyekezi venni, semmi lött okon akaratja ellen, sem magának, sem pedig másoknak tulajdonítani, söt az mely *Thasaly* Gergely, néhai *Tasalj* Balázzsal együtt való zálogosa, szántó föld és egyéb, semmit abban magának nem vindical, azon kivül, az kiben magának pénze nincsen. Viszont az *Thasali* Bálint házánál levő kis kertet is excipiálván, melyet *Hadnagj* Mátyás uram *Tasalj* alias *Torioj* Györgynek hagyá birni örökösön. Hogy pedig az után az megírt *Tasalj* Péter contumacio ductus ellene vétene, tehát ez compositio és szabadság adás in toto concernáljon az jobbágyság fenn maradván, tali tamen conpitione hogy az mely pénzt a bujdosó jobbágyért adtam én *Petkj* Farkas *Hadnagy* Mátyás uramnak, vissza tartozzék adni én nékem, és én is azt az bujdosó embert *Huszar* Mátyás uramnak. Melynek örökösön való megállására és emlékezetire mű felyel megírt birák adtuk ez mű levelünket hütünk szerént, szokott pecsétünkkel és kezünk írásával megerősítvén. Datum anno die et loco in praenotatis. Correcta per eosdem.

P. H.
Volfgangus Petki mp.

P. H.
Petrus Sandor
de Z. Mihalj mp.

(Eredetije egész íven, alján 2 papirfedeles gyürüpecséttel az Erd. Nemz. Múzeumba letéteményezett Henter-levéltárban, Fasciculus 1 numero 23. jelzet alatt.)

48.

Csicsó, 1637. május 30.

Geréb György, Sándor Péter és Imreh János bizonyítják, hogy Mikola Ferencz borsovai malmát cserébe adta Petki Istvánnak egy holdnyi föld fejében.

Mű György *Gheréb* árapataki alias taploczai, **Sandor Péter** szent mihályi és *Imreh* János szépuizi, minnyájan Czyk székben lakó nemes emberek: ez ide alá megírt dologban fogott köz-

birák: tudására adjuk mindeneknek az kiknek illik ez mű jelen való levelünknek rendében hogy in anno praesenti 1637. die 30 mensis Maii mikoron volnánk ezen *Czykszékben*, *Czychóban*, az nemzetes *Pettkj* Farkas uram házánál: ott lévén, az fejérvármegyebeli királyhalmi nemzetes *Pettki* István urunk is, *Czyk Gyergio* és *Kaszon* székelyszékeknek fő kapitánya, jöve ő kegyelméhez ezen chykszéki borsouai vitézlő *Mikola* Ferencz és ő kegyelmével együtt mű előttünk tőnek ilyen concambiumot, hogy ada *Mikola* Ferencz ezen felyel megírt nemzetes *Pettkj* István uramnak, ezen *Chyk* székben *Borsoua* falva alvégében az ország hidján felyel egy molnot, kinek vicinusa ab una azon *Borsoua falva* közönséges útja ab altera vero parte *Péter* István tanorok kerti. Ezt penig az megírt molnot adá *Mikola* Ferencz ezen felyel megírt nemzetes *Pettkj* István uramnak örök cserébe fiúról fiúra, leányról leányra, posteritásról posteritásra irrevocabiliter. Kiért viszontag az nemzetes *Pettkj* István urunk is, sub simili conditione ut supra, ada *Mikola* Ferencznek, ezen *chykszéki borsouai* határban az kertszegben egy hold földet, kinek vicinusa ab una az néhai vitézlő *Mikola* Gergely fiai földe, parte vero ab altera *Mikola* Istóké. Ő kegyelme is adá ezt az földet *Mikola* Ferencznek, az felyel megírt malomért modo supra scripto örök cserébe fiúról fiúra, leányról leányra, maradváról, maradvára meghihatatlanúl, insuper az megírt föld mellett, ugyan ő kegyelme *Pettkj* István uram, ada azon *Mikola* Ferencznek ugyan azon felyel megírt malomért, paratas pecunias fl. 30. és ő kegyelmek egymásnak evictiót fogadának, sua sponte száz arany forint vinculumot vállalván magokra, kit valamelyik fél meg nem állaná, azon az megálló fél megvehesse ez levélnek erejével (non obstantem ullo iuris remedio, contradictione, videlicet, inhibitione, repulsione, vel etiam gratia novi iudicii) toties, quoties, az concambiumról való compositio ugyan vigorában megmaradván, az vinculumnak két része az biráké, harmad része, az megálló félé. Ezen münköt mind az két fél megbirálván mű nekünk kezeket be adák. Mely dolognak jövendő és nagyobb erősségére s bizonyságára adjuk az mű hütünk szerént írt levelünköt pecsétünk alatt die et anno locoque supra notatis

iidem qui supra

Giorgius Gereb	*Petrus Sándor* mpr.	*Imre János*
	de Sz. Mihalj	
P. H.	P. H.	P. H.

Az okmány hátán: *Mikola* Ferencczel való compositio a *borsovai* malom felől. 1637.

(Eredetije egész íven, alján 3 papirfedeles gyürűpecséttel, az Erd. Nemz. Múzeumba letéteményezett Bálinthit-levéltárban.)

49.

Csikszereda, 1637. junius 18.

Lázár István, Farkas Ferencz és Sándor Péter bizonyítják, hogy Petki Farkas a vele szemben elkövetett illetlenségekért Cserei Mihálynak megbocsátott.

Mű száárhegyi *Lazar* István *Csyk*, *Gyirgió* és *Kászon* székeknek fő királybirája, beögeőzi *Farkas* Ferencz *Udvarhelyszéki* vicecapitan, és szent mihalyi *Sandor Péter csykszéki* hites assessor, adjuk emlékezetére és erős bizonságúl ez levelünknek rendiben mindeneknek az kiknek illik, hogy mivel az elmúlt napokban nemzetes csicsai *Petki* Farkas uram és ugyan *Csicsióban* lakó *Csyerei* Mihály között, néminemű illetlen magaviselése miatt *Csyerei* Mihálynak, nem kicsin egyenetlenség és visszavonás támadván, melyből törvénbeli processus is indultatott volt ő kegyelmek között. Mivel azért az törvénnek exitussa bizontalan: *Csyerei* Mihálynak instantiájára ez egyenetlenségnek egymás között való complanálásáért magunkat interponálván, ilyen egyességnek és békességnek conditióira hozzuk *Petki* Farkas uramat és *Csyerei* Mihályt; hogy az miképpen *Csyerei* Mihálynak maga viseletlensége miatt *Petki* Farkas uram megbusulván, oly dolgot veteti volt szemére *Csyerei* Mihálynak, melyből nem kicsin per támadhatott volna, mivel tisztesség dolgát concernálta. Azért *Petki* Farkas uram az mű interpositiónkra igy engedé meg minden ekkédiglen ő kegyelme ellen való cselekedeteit *Csyerei* Mihálynak, és mindeneket örök feledékenségben ily conditióval hagya, hogy ennek utánna soha semmi üdőben *Csyerei* Mihály se titkon, se nyilván *Petki* Farkas uramnak se maga személye, se szolgái avagy jobbágyi ellen se tanácsával, se prokátorságával, avagy egyéb akármi névvel nevezendő dolgokkal, ártalmára, avagy bosszuságára semmiben nem igyekezik, sem cselekeszik. Melyre *Csyerei* Mihály is maga szabad akaratja szerént obligálá magát, úgy hogy ha ezt vel in toto, vel in parte aliqua violálna, és azt *Petki* Farkas uram

csak egy emberrel tisztességes személylyel megbizonyithatná, eo facto ez az mostan szerzett egyesség is fel bomoljon, s az eddig való cselekedetiért *Csyerei* Mihályt, abból orialhatandó törvénnek útja szerént prosequalhassa iuris ordine, és valami remediumokkal és bizonságokkal mostan *Csyerei* Mihály ellen *Petki* Farkas uram törvény szerént causáját állathatta volna azokat megmondhassa, és producálhassa ez után is *Csyerei* Mihály ellen. Ki vévén mindazáltal ez egy dolgot, hogyha *Petki* Farkas uram avagy ő kegyelme jobbágyi közül valaki *Csyerei* Mihálynak valamely attyafiát törvénnyel prosequálná valami dologért in tali casu, attyafiai mellett *Csyerei* Mihály felálhasson és causáját agalhassa. Mivel pedig mindenféle végezések azért vadnak és lésznek, hogy meg is tartassanak: ez egyezségnek állandóbb voltáért és erősségeiért *Petki* Farkas uram is arra obligálá magát, hogy ennek utánna valameddig *Csyerei* Mihály az ő fogadását megtartja, ő kegyelme is addig semmiben sem titkon, sem nyilván, sem szavával, sem cselekedetivel *Csyerei* Mihálynak ártalmára avagy gyalázatjára nem igyekezik és semmit nem cselekeszik, melyet ha violálna, toties, quoties azt cselekszi, tizenkét két forinton maradjon. Mely dologban minket mindenik fél megbirálván szabad akaratok szerént nekünk kezeket be adák. Mi is felyül megirt birák ez dolognak bizonságára és erősségére adtuk az jelen való levelünket fide nostra mediante, kezünk irása és szokott pecsétünk alatt. Datum in oppido *Czyk Szereda* die 18. mensis Junii. Anno Domini 1637.

Stephanus Lazar (P. H.) *Petrus Sandor*
mpria. de Sz. Mihály.
(P. H.) *Franciscus Farkas* mpr. (P. H.)

(Eredetije egész íven, alján 3 gyürűpecséttel az Erd. Nemz. Múzeumba letéteményezett Bálinthitt-levéltárban.)

50.

Csikszentimre, 1637. augusztus 20.

Sándor Péter és megnevezett társai jelentik Rákóczy György fejedelemnek, hogy parancsára fölszólították özv. Hadnagy Andrásné, Daniel Borbálát arra, hogy Barabás Ferencz elfoglalt örökségét adja vissza.

Illustrissime princeps domine domine nobis clementissime. Fidelium, perpetuorumque servitiorum nostrorum commendationem illustrissimae celsitudini vestrae

Kegyelmes urunk alázatoson jelentjük nagyságodnak, mint kegyelmes urunknak, természet szerint való fejedelmünknek. Nyilván lehet nagyságodnál: hozá mi nekünk a nagyságod kegyelmes parancsolatát az elmult napokban, a *csikszéki* szentimrei gyorsalkodó *Barrabás* Ferencz, melyben parancsolt nagyságod mi nekünk, több alázatos hivei között, hogy a nagyságod kegyelmes parancsolata szerint elmennénk ezen *Czikszékben Szentimrén* lakó néhai nemzetes *Hannagy* Andrásnak megmaradott özvegyéhez, a nemzetes *Daniel* Borbála asszonyhoz és a nagyságod inclusum mandatumát, (mely neki szolna) megadnók és meg is kivánnok tőle, hogy a nagyságod kegyelmes parancsolatát elolvastatná, annak felette vagy olvastatná, vagy nem, a nagyságod patens mandatuma szerint intenők, hogy a megnevezett *Barrabás* Ferencznek elfoglalt örökségit cum omnibus pertinentiis és házát adná meg és minden elvett javairól, buzájáról, zabjáról etc. Éléséről, házbeli eszközéről, vas szerszámiról contentálna, ki ha megcselekedné jó, ha hol nem, ratione praevia non observationem talis legitimi mandati celsitudinis vestrae evocalnok ad octavam diem, a die eiusmodi ammonitionis nostrae computandum, in curia illustrissimae celsitudinis vestrae scilicet in praesentiam, arról való okadásra. Certificalnok is, hogy vagy comparealna, vagy nem, mindazonáltal a comparens félnek instantiajára az cselekedendő lenne nagyságod, amit a törvénynek rendi dictalandana, avagy hozandana. És ennek utánna a szerint mi általunk végbe vitetnék a dolog, hogy annak is rendit és seriesit, scilicet seriem exhibitionis literam ammonitationis, evocationis, et certificationis, ad terminum praescriptum, idest ad octavum diem, a die ammonitionis nostrae, nagyságodnak fide nostra mediante rescribalnók, mindazzal együtt, micsoda választ tenne a nemzetes *Daniel* Borbála asszony. Mi azért engedelmesek lévén a nagyságod kegyelmes parancsolatának, elmentünk a nagyságod kegyelmes parancsolatával ezen *Csikszékbe Szent Imréhen* levő nemes udvarházához a néhai *Hannagy* Andrásné *Daniel* Borbála asszonynak, e jelenvaló ezerhatszáz harminczhét esztendőben, huszadik napján mensis Augusti és szembe találván *Hannagy* Andrásné *Daniel* Borbála asszonyt. A nagyságod kegyelmes parancsolatát megadván neki, melyet mingyárást elolvastatván magunk előtt, ammonealok ugyanottan azon helyen a nagyságod kegyelmes parancsolata continentiája szerint, hogy a megirt exponensnek, *Barrabás* Ferencznek elfoglalt örök-

ségét és házát cum suis pertinentiis és annak felette elvett javait is mindeneket megadna és contentálna. A nagyságod patens mandatumát párba kivánván, párba attuk, harmadnapig való gondolkodásra és beszélgetésre hagyván dolgát. *Hannagy* Andrásné, *Daniel* Borbála asszony azt nem várván, mingyárást evocalok a maga udvarházától szembe lévén ad octavum diem, a die evocationis nostra computanda ratione praevia non observationis scilicet legitimi mandati, in curiam et praesentiam celsitudinis vestrae. Certificalók is post evocationem, hogy vagy compareal, vagy nem, az cselekedendő leszen nagyságod, valamint a törvénynek rendi hozand. Mindazonáltal kegyelmes urunk, micsoda választ tett legyen *Hannagy* Andrásné asszonyom, nagyságodnak rend szerint fide nostra mediante rescribáltuk. Mely válasz tételnek tenora e formán következik: Én uram, a mi kegyelmes urunk ő nagysága kegyelmes parancsolatát mindenekben tisztelem, becsülöm, alázatoson mindenekben eddig is azon méltatlan állapotom szerint magamat ugy viseltem, ahhoz is akarván szabnom, hogy azon kegyelmes uramnak semminemű parancsolatját meg nem vetnem, engedelmesen az ő nagysága kegyelmes parancsolatjához tartsam magamat, de énnekem uram ebből immáron törvényem lévén, ő nagyságát valamint informálták. Én mindenekben az törvényhez szabtam magamat, ahhoz is tartom mindenekben. ha penig azon kegyelmes uram ilyen méltatlan alázatos szolgálóját post evocationem megszólittat is, akkor is noha méltatlan vagyok (ugyan nem is akarok penig) az ő nagyságával való perlekedésre, úgy itilem ő nagysága kegyelmes szeme eleiben vévén méltó igazságomat, az ő nagysága kegyelmességiben meg nem fogyatkozván, méltó igazságomhoz képest kegyelmes válaszom lészen, de uram törvény nélkül semmit nem adhatok, mivel valamit az törvény eddig is megitilt, mindeneket ügyekezetem szerént betelyesitettem, ezután is a törvény valamit megitil mindenekben igyekezem az törvént betelyesiteni az jószág dolgából. Az mi illeti peniglen, hogy az mi kegyelmes urunk ő nagysága, *Barrabás* Ferencznek elvött jovait, buzáját, zabját, szénáját, mindent az mije volt, házbeli élését, káposztáját, eszközöket is fejszét, nyársat, szántóvasát, akármi légyen, kik vagy magamnál vagy jobbágyom kezénél lennének, bizonyos helye lévén, az ő nagysága parancsolatja szerént, mindeneket megigirek s meg is adok.

Ez kegyelmes urunk az felyel megirt válasz tételnek rendi, mely válasz tételnek rendit és ezbeli executiónknak folyását nagy

ságodnak fide nostra mediante rescribáltuk, és az exponensnek pecsétünk alatt kiadtuk. Eandem illustrissimam celsitudinem vestram deus ter optimus maximus sanum et incolumem conservare dignetur ad annos quam plurimos. Datae anno, die et loco praenotatis.

Eiusdem illustrissimae celsitudinis vestrae

fideles humilesque perpetui servitores.

Georgius Gereb vice iudex regius. *Franciscus Veres* vice iudex regius inferioris. *Czyk* mpa.

Petrus Sandor de Szent Mihalj iurator assessor. mpr.

Balas Benedek szentmartoni iuratus assessor.

Martinus Pesti de Rakos iuratus notarius sedis Czyk mpia.

Cím: Illustrissimo domino domino *Georgio Rakoci* Dei gratia principi Transsylvaniae, partium regni Hungariae domino, et Siculorum comiti, etc. Domino domino nobis clementissimo.

(Eredetije egész íven, kivül 4 papirfedeles gyürűpecséttel az Erd. Nemz. Múzeumba letéteményezett Henter-család levéltárában: Szentimrei levelek Fasc. 2 nro 19. jelzet alatt.)

51.

Csikszentmihály, 1639. február 10.

Sándor Péter és megnevezett társai a községi vagyon védelmére 1622-ben hozott törvényerejű végzéseket kiegészítik.

Mi *Incze* Gáspár delnei, Dániel *Deák* rákosi, *Incze* János szépvizi, *Csikszékben* lakó nemes személyek, adgyuk emlékezetre mindeneknek, a kiknek illik, a mi jelenvaló levelünket, hogy hivatának minket elsőbben a nemzetes és vitézlő szentmihályi **Sándor Péter** úr és *Bartalis* Ferencz, *Török* Mihály, *Kósa* Imre s *Koncz* Bálint uramék, *Varga* Mátyás falusbiró és több egész falubeli esküttemberekkel együtt, azután kicsinytől fogva nagyig mind fejenként a *Sz. Mihály megyéje*-beli emberek és minket ő kegyelmek megbirálván s kezeket is beadván, végezének és tevének ilyen örökös és állandó dolgokat, hogy mivel ennek előtte való üdőben, ugymint 1622. esztendőben 29. die Martii falu között való állapotokat elvégeztenek volt, azokat ő kegyelmek elolvastatták és ha illendő volt, helyben hagyták és némely dolgokat augealtak és mostan

az ide alább megirt esztendőben és napon a *Török* Mihály házánál ő kegyelmők igaz falustól egy akaratból mi előttünk újabban ezután is következendő örökös állapotra és megmaradásra confirmaltak, mely előbbi egyenlő akaratból való végzések elsében így következik: (lásd 36. szám alatt.)

Item anno 1639. 10. die mensis Februarii ezen felyül megirt előbbi végezések augeáltattak.

A 10-ik előbbi articulus evvel augealtatik: hogy ha valamely ember vetésen, avagy akármi káros helyen marhát látna és ereje nem lenne a behajtásra, ha szintén akarná is, tartozik az az ember mingyárást megjelenteni a birónak, vagy más hites embernek, ha penig az az ember, a ki a káros helyen a marhát látná és meg nem jelentené, a falu büntesse egy forintra. etc. etc.

(Egykoru másolata az Endes-család levéltárában. Közölve teljes szövegében Székely Oklevéltár VI. k. 65—69. l.)

52.

Oltszem, 1639. április 9.

Tarnóczi Sebestyén szentléleki kastélyának felveeéséért fej- és jószágvesztésre itélt Mikes Mihályért, Jánosért és Pálért Sándor István 100 frtig, Sándor Mihály 50 frtig és megnevezett társaik pedig a megjelölt összegekig kezességet vállalnak.

Mi *Nemes* Tamás, *Mikes* Boldizsár, *Mikes* Benedek, *Imecz* Moises, *Donat* János, *Mikó* Miklós, *Henter* András, *Kálnaki* Benedek, *Székely* Boldizsár, *Sera* István, *Kálnaki* László, *Székely* András, *Nagi* János, Thamás *Deak*, *Eresztevényi* István, *Kövér* László, *Fekete* János, *Kövér* Gáspár, *Apor* Lázár, *Mihálts* István, *Donát* Ferencz, *Kanisztos* Mihályné, *Mihaltza* Péterné, *Kálnaki* Jánosné, *Donát* Pál, *Ugron* Moyses, *Ugron* János, *Szeőrczey* Menyhárt, *Lázló* Pál, *Thamasfalvi* László, Pál *Deák*, *Thury* György, *Turi* István, *Jankó* Péter, *Székely* János, *Dok* János, *Vajda* János, *Biroga* Miklós, *Gál* Miklós, *Vajna* Thamás, *Vajna* István, *Donát* János, *Szeörchy Cerjek* Bálint, *Mathé* Ferencz, *Bod* István, *Balogh* Ferencz, **Sándor István**, *Chyoma* Sigmond, *Hadnagi* Mathias, *Keöver* Mihály, *Damokos* Ferencz, *Ferencz* Ferencz, *Konda* Gergely, *Bachio* Márton, *Janchio* Mihály, *Veres* Sámuel, *Forró* András, *Kovácz* János, *Silvester* Mihály, *Gazda* János, *Ghidotfalvi* Sámuel, *Czech* Mihály, Giorgi *Deák*, *Szekely* Márton, *Halal* András, *Vas*

Pál, *Bod* István, *Mathius* Tamás, *Barabbas* András, *Barrabas* György, *Inok* János, *Pál* Tamás, *Mihalts* Ferencz, *Miklós* Tamás, *Sigmond* István, *Potio* Gáspár, *Kelemen* György, *Bekes* István, *Chiüreős* Miklós, *Thamasfalvij* András, *Sigmond* Ferencz, *Chseh* Balázs, *Benkeő* István, *Eördögh* Mihályné, *Benkő* István, *Chiüdör* Moises, *Chiüdör* Menyhárt, *Pál* Miklós, *Vardo* Mihály, *Cherjek* Péter, *Vajna* János, *Kis* Mihály, *Jano* Balas, *Martí* Gáspár, **Sándor Mihály**, *Majos* István, *Pál* Mihály, *Sándor* Mathias, *Székely* István, István *Deák*, *Szachorias* János, *Majos* Ferencz, *Deme* Thamas, *Csutak* Pál, *Király* István, *Vida* István, *Mirchie* Jakab, *Bodor* Lukács, *Porsolt* István, *Kanio* András, *Réthy* János, *Bucz* György, *Beder* Tamás, *Bogdan* György, *Bak* Tamás, *Kis* Ferencz, *Andras* Balázs, *Csutak* Zsigmond, *Paloczka* János, *Seo* Márton, *Csich* Miklós, *Vida* György, *Nagy* Tamás, *Donat* Ferencz, *Apor* László, *Giarffas* Ferencz, *Sipos* Simon: Adjuk emlékezetre és bizonyságul ez mi levelünket, hogy mivel ennek előtte való időkben az mi jó akaró urunknak atyánkfiának zabolai *Mikes* Sigmond uramnak három ifju legény fiai: *Mikes* Mihály, János és *Mikes* Pál uramék, *Királyfalván* lakott néhai nemzetes *Tarnoci* Sebestyéntül elmaradott *szentléleki* kastélynak feltörésiben és rontásában magok között megegyezvén, egy akaraton voltanak, melyért vitézlő *Sárosi* János erdélyi fiscalis director, ez országnak az elmult 1638. esztendőben celebráltatott generalis gyülésre az decretum tartása szerént evocaltatván ő kegyelméket és in nota perpetuae infidelitatis convincálván által is futottak volt *Moldvában,* de onnan is az vajda őnagysága az mi kegyelmes urunk őnagysága fejedelmi méltóságának nagy tekéntetiből ki adván ő kegyelméket, ekkedig mind életek, halálok, az mi kegyelmes urunk ő nagysága keziben volt és vagyon. De ő nagysága az mi kegyelmes urunk inkább akarván fejedelmi kegyelmességit hozzajok mutatni, mintsem a törvénynek kemény volta szerént ellenek procedalni, bizonyos főfő hiveinek alázatos törekedésekre az tartoztatásból felszabadittani és az mi kegyelmességünkre maguktól külön-külön adott reversalis hitlevelek alatt elbocsátani méltóztatott. Mi is ő nagyságának az mi kegyelmes urunknak leszünk kezesek megnevezett *Mikes* Mihály, János és Pál uramékért: Én *Nemes* Tamás, ötszáz magyar forintig idest pro florenis 500. Én *Mikes* Boldizsár háromszáz forintig idest pro florenis 300. Én *Imecz* Moises háromszáz forintig idest pro florenis 300.

Én *Donat* János,[1] *Mikó* Miklós, *Henter* András, *Kálnaki* Benedek, *Székely* Boldizsár, *Sera* István, *Kálnaki* László, *Székely* András, *Nagi* János, Thamas *Deák*, *Eresztevény* István, *Kövér* László, *Fekete* János, *Kövér* Gáspár, *Apor* Lázár, *Mihalts* István, *Donat* Ferencz, *Kanisztos* Mihályné, *Mihalicza* Péterné, *Kálnoki* Jánosné, *Donat* Pál, *Ugron* Moyses, *Ugron* János, *Szeörczey* Menyhárt, *László* Pál, *Thamasfalvi* László, Pál *Deák*, *Thuri* György, *Thuri* István, *Jankó* Péter, *Székely* János, *Dak* János, *Vajda* János, *Biroga* Miklós, *Gál* Miklós, *Vajna* Thamas, *Vajna* István, *Donát* János szeörczei, *Czerjék* Bálint, *Máthé* Ferencz, *Bod* István, *Balogh* Ferencz, **Sándor István**, *Chioma* Sigmond, *Hadnagi* Mathias, *Köver* Mihály, *Damokos* Ferencz, *Ferencz* Ferencz száz forintig idest pro flor. 100. Én *Konda* Gergely,[2] *Bachio* Márton, *Janchio* Mihály, *Veres* Sámuel, *Forró* András, *Kovacz* János, *Silester* Mihály, *Gazda* János, *Gidófalui* Sámuel, *Csijek* Mihály, Georgi *Deák*, *Székely* Márton, *Halál* András, *Vas* Pál, *Bod* István, *Mathias* Tamás, *Krakkai* András, *Czüdeör* Gáspár, *Barrabas* György, *Istók* János, *Pál* Tamás, *Mihaltz* Ferencz, *Miklós* Tamás, *Sigmond* István, *Potio* Gáspár, *Kelemen* György, *Bekes* István, *Chiüreös* Miklós, *Thamasfalui* András, *Sigmond* Ferencz, *Czeh* Balas, *Benkeő* István, *Eördögh* Mihályné, *Benkő* István, *Chiüdör* Moises, *Chiüdör* Menyhart, *Pál* Miklós, *Mardo* Mihály, *Cerjek* Péter, *Vajna* János, *Kis* Mihály, *Jano* Balas, *Marti* Gáspár, **Sándor Mihály**, *Majos* István, *Pál* Mihály, *Sándor* Mathias, *Székely* István, *Zakhariás* János, István *Deák*, *Majos* Ferencz, *Deme* Tamás, *Chutak* Pál, *Király* István, *Vida* István, *Mirchie* Jakab, *Beder* Lukács, *Porsolt* István, *Kanio* András, *Réthy* János, *Bucz* György, *Beder* Tamás, *Bogdani* György, *Bak* Tamás, *Kis* Ferencz, *András* Balás, *Chutak* Sigmond, *Poloczika* János, *Seo* Márton, *Chieh* Miklós, *Vida* György, *Nagi* Tamás, *Donat* Ferencz, *Apor* László, *Giarffas* Ferencz és én *Sipos* Simon ötven forintig idest pro flor. 50. Mindenestől fogva tizezer magyar forintig ad [summam] pro florenis 10000, ugy hogy ő kegyelmék *Mikes* Mihály, *Mikes* János és *Mikes* Pál uramék azokat az ő nagyságának a mi kegyelmes urunknak külön-külön adott reversalis hitleveleket és azokban ő nagyságának erős

[1] Innen kezdve minden név után kiirva: „száz forintig, idest pro florenis 100."

[2] Innen kezdve minden név után kiirva: „ötven forintig, idest pro florenis 50."

hittel tött igireteket és fogadásokat éppen és egészben in toto et in omni sui parte mindenkoron megőrézzék, megtartsák és beteljesítik és magokot mindenekben az szerént viselik. Ha penig azt ő kegyelmék, avagy ő kegyelmek közül akármelyik az maga megemlített reversalisát meg nem állaná és meg nem tartaná, hanem azt in toto vel in sui parte aliqua violálná és felbontaná, tartozunk ki kezesek azt az violáló személt ő kegyelmék közül, avagy ha mindhárman (kitől Isten oltalmazzon) violálnának is valamiben, mindhármakot kötelesek legyünk az ő nagysága requisitiójára és admonitiójára keziben adni az mi kegyelmes urunknak ő nagyságának. Ha penig in tali casu violationis reversalium keziben nem adhatnók ő nagyságának, csak egyiket vagy ketteit, az melik az ő reversalissát violálná, avagy mindhármakot is, ha mindhárman violálnák reversalisokot, tehát ő nagysága az mi kegyelmes urunk arra az személyre hajlandó részit az tizezer forintnak, az melik avagy egyik, vagy kettei violálná reversalissát és elő nem állíthatnék külön külön rajtunk, a mint és meni[1] sumába kiki közülünk kezesek lettünk. Ha penig mindhárman violálnák reversalisokot és eggikit is elő nem állathatnánk, in toto az tizezer forintot éppen és egészben, csak ezen levelünknek ereivel de simplici et plana[2] contradictione, inhibitione et repulsione, nec ullis aliis iuridicis remediis obstare valeant absque omni iuris processu megvehesse, megvetethesse és arról jószágunkon, marhánkon, minden jovainkon plenaria executiót és satisfactiót tetethessen és vetethessen. Mely dolognak erősségire és bizonyságára adtuk ez mi kezes levelünköt ő nagyságának az mi kegyelmes urunknak sub bona fide nostra Christiana tulajdon magunk pecsétünkkel megerősítvén.

Datum in *Oltszeme*, die nona Aprilis. Anno Domini millesimo sexcentesimo trigesimo nono.

Per me *Andream Apor* scriptum.

Kivül: *Mikes* uramék kezességiről való paria.

(Erdélyi Nemz. Múz. Bánffy-család leányági levéltára. Vegyes levelezések és iratok.)

[1] Mennyi.

[2] Az eredetiben: plano.

53.

Hely nélkül, 1639. november 1.

Sándor Péter és megnevezett társai bizonyítják, hogy Petki István csiki főkapitány, borsovai malomgátja háborithatatlan használatát illetőleg, Péter Istvánnal és fiaival megegyezett.

Mű **Sandor Peter** szent mihalyi, *Cherei* Mihály amadéfalvi, *Imrech* János szépvizi és *Pal* Demeter borsovai, *Chykszékben* lakó nemes emberek az ide alá következendő dologban fogott birák, adjuk emlékezetre mindeneknek, az kiknek illik, ez jelen való levelünknek rendében, hogy anno 1639 die 1. mensis Novembris jövének mű elönkben egy részről királyhalmi nemzetes *Pettki* István uram, ki most *Chyk*, *Gyergyó*, és *Kászon* székeknek fő kapitánya, más részről borsovai *Peter* István nobilis, mind az két fél *Chyk* székben lakók, és tőnek mi előttünk ilyen compositiót. Vagyon az felyel megirt nemzetes *Pettki* István uramnak ezen *Chykszékben Borsova* alvégében, az ország hidján felyel, egy molna, melynek vicinusa ab una, az felyel megirt *Peter* István tanorokja, parte vero ab altera via publica. Mely malomnak az gátja mivel az *Peter* István tanorokjában nyult fel, tettek volt *Peter* Istvánék azon néminemű patratumot, olyat, kiért *Pettki* István uram törvényhez inditotta vala, sőt proclamaltatta vala is, *Peter* Istvánt fiaival Péterrel, Ferencczel és Istvánnal egyetembe, de *Peter* István, és a recenseált fiai meggondolván, hogy az törvénnek exitusa bizontalan és kétséges, nem akarának perleni ő kegyelmével. Mű is azért instálván azon nemzetes *Pettki* István uramnál ő kegyelménél érettek, hogy ő kegyelme bonis modis et condítionibus, az pert leszállítaná. Le is szállítá ő kegyelme tali conditione, hogy *Peter* István is az megmondott fiaival szabadossá hagyák *Pettki* István uramat, hogy valamikor, és valameddig ő kegyelme az *Peter* Istvánék tanorokjokban azon malom gátját fel akarja venni, és dugatni, libere felvegye és feldugathassa, az mint akarja, sőt az gáthoz ő kegyelmének, mikor dugatni akarná ő kegyelme, szabad menete lehessen, az mikor kaszálni való füve ott nem leszen az más félnek. Ita tamen, hogy ő kegyelme az árok mellett jászoly gátot tartasson. Az pernek azért condenscensioja az mi intercessiónkra az felyel megirt mód szerént igy lőn, hogy ha ennek utánna *Peter* István és fiai avagy posteritási az compositiot violál-

ván, nemzetes *Pettki* István uramot, vagy penig ő kegyelmének arra expediált gondviselőit és dolgosit az gát dugásban ellenezznék, avagy valami módon megháboritani merészlenék, az decretum continetiája szerént való calumnián maradjanak. Mely *Peter* István fiaival Péterrel, Ferenczczel és Istvánnal szembe lévén, felelének az öccsök felől Tamás felől is, hasonlóképpen az *Peter* János fiai felől is, tudniillik Balázs és Imre felől és az felyül megirt vinculumot magokra vállalák ea conditione, hogy ezt az compositiót quoties violálnák, toties az calumnian elmaradjanak, kit vigore praesentium exclusis omnibus iuridicis remediis rajtok exequalhassanak.

Ezt is hozza tevén, hogy nemzetes *Pettki* István uramnak is az gát dugáson küvül ha mi igazsága lenne, avagy lött volna is, az molnon felyel, ő kegyelme mindeneket *Peter* Istvánnak és fiainak engede örök birodalomba. Ezen münket mind az két fél megbirálván, minekünk kezeket beadák. Mely dolognak jövendő erősségére és bizonságára adjuk az mi hitünk szerént irt levelünköt pecsétünk alatt anno et die supranotatis.

Correcta per eosdem ut supra.

Sandor Péter	*Michael Cserei*	*Johannes Imre*	*Demetrius Pál*
mp.	mpa.	de Szépviz.	de Borsova mp.
(P. H.)	(P. H.)	(P. H.)	(P. H.)

(Eredetije egész iven, alján 4 papirfedeles gyürűpecséttel az Erd. Nemz. Múzeumban letéteményezett Bálinthitt-levéltárban.)

54.

Csikszereda, 1647. junius 19.

Sándor Péter tanuvallomást tesz a kászoni főkirálybiróknak adni szokott szolgáltatmányokról.

Illustrissime et celsissime princeps, domine domine nobis naturaliter clementissime. Fidelium servitiorum nostrorum in gratiam illustrissimae celsitudinis vestrae perpetuam subiectionem etc.

Vestra illustrissima celsitudo clementer noverit nos literas eiusdem attestatorias pariter et cumpulsorias pro parte et in persona generosi domini Thomae *Damokos* de Alsó Czyernaton,

sedium Siculicalium *Czyk*, *Gyrgio* et *Kászon* supremi iudicis regii confectas et emanatas, nobisque inter alios illustrissimae celsitudinis vestrae humiles fideles servitores nominanter literis in eiusdem conscriptos praeceptorie sonantes et directas summo, quo decuit, honore et obedientia recepisse; iuxta quarum continentiam nos mandatis illustrissimae celsitudinis vestrae in omnibus, uti tenemur et debemus, obedire et satisfacere volentes, in hoc anno praesenti 1647. die 19. mensis Junii accessimus ad oppidum *Czykszereda* consequenterque domum reverendi domini Joannis *Nagy*, pastoris ecclesiae possessionis *Czykszentlélek;* ibique testes infrascriptos nostri in praesentia citatos, exacto prius ab eisdem iuramento sacramento de et super utro nobis allato examinavimus, quorum quidem nomina et fassiones sequuntur hoc ordine.

1. testis. Szentkirályi Péter *Deák* nobilis, annorum 80. Iuratus, examinatus fatetur. Tudom azt, hogy az szegény Istenben elnyugutt *Lázár* István uram szintén olyan főkirálybirája volt *Gyergyónak* s *Kászonnak* mind szintén *Czyknak*, azt is tudom, hogy *Kászonban* külön való vicekirálybirája volt *Lázár* István uramnak s az kapitánnok is külön volt, mint osztották az proventust, abban semmit nem tudok.

2. testis. Szent Miháli **Sándor Péter** nobilis iuratus assessor sedis iudiciariae sedis superioris *Czyk*, annorum 60. Fide mediante sua sic fatetur. Én egy néhány esztendeig két ízben is szolgáltam a megholt *Lázár* Istvánt, mikor oda mentünk *Kászonban* véle, ugy agnoscálták mint főkirálybirójokot, az törvénytételben is ugy viselte magát, mint főkirálybiró, mikor akart, az maga házánál szolgáltatott törvént az kászoniaknak s mikor akart, az vicék házánál. Az mi akkori proventus jött az törvénytételkor, tudom azt, hogy gyakorta magához vötte, az viceinek sem adott benne, mivel én abban az időben is assessor voltam *Czykban*, énnekem is mondotta ő kegyelme, hogy az én igazságomat is vegyem ki, s ki is vöttem részem szerént mindenkor. Azt is tudom, hogy *Mikó* Ferencznek külön viceje volt s *Lázár* Istvánnak is külön. Az szegény *Lázár* Istvánnak *Nagy* Pál lőn egy űdeig, ennekutánna *Szabó* Mihály. Azt is tudom, hogy egy *Péter* György nevő embert némineműi vétekkel kiattak vala *Lázár* Istvánnak s minden marháját eldulatta tiszti szerént, az lovát ugyan nekem is atta vala szolgálatomban, s egyéb vétekben esett embereket is szintén ugy büntetett tiszti szerént, mint főkirálybiró szokott büntetni. Azt is tudom,

hogy az vicekirálybirák szolgáltatták be az proventust is *Kászonból Lázár* István uram számára. Azt is tudom, hogy mikor *Kelemen* Mihály főkirálybiró vala, ötöt is szintén ugy agnoscálták az *Kászoniak* főkirálybirájoknak lenni, mint szintén *Lázár* István uramat, az proventust is, tudom, hogy bészolgáltatták neki is, mint szintén *Lázár* István uramnak.

3. testis. Delnei *Incze* Gáspár *Felső Czikszéknek* vicekirálybirája, nobilis annorum 46. Fide mediante sua sic fatetur in omnibus, ut praecedens 2-dus testis, excepto, hogy ő assessor nem volt, az *Kelemen* Mihály királybiróságában sem tud.

Az második bizonság **Sándor Péter** uram azt is feleli, hogy az mikor az mi kegyelmes urunkhoz ő nagyságához választott az szék, akkor az kászoniak közül is *Czyutak* Pétert választák, akkor az mostani főkirálybiró urunk választásának semmit nem contradicalának az kászoniak.

4. testis. Rákosi *Mezei* Miklós primipilus, annorum 60. Juratus, examinatus fatetur. Mivel én szegény Istenben elnyugutt *Lázár* István uramnak sok ideig való procuratora voltam, tudom azt, hogy mikor *Kászonban* ment, ugy agnoscalták, mint főkirálybirójokot mindenekben, az proventust is szintén ugy beadministralták orbirságról, paráznabirságról, vértételről s egyéb vétkekért is az vice tisztek, mint főkirálybirónak szokták beadministralni. Azt is tudom, hogy *Kelemen* Mihálynak szolgája lévén főkirálybiróságában, beküldé *Kászonban* az proventusért egyébkor s ennek az *István* Mihálynak az attja *János* Mihály vala vicetiszti *Kászonszéknek* s tizenkét forintot ada az proventusból s én hoztam vala ki *Kelemen* Mihály uram számára, egy szóval szintén úgy kiatták az vicék az proventust mindenből *Kelemen* Mihály uramnak is, mint szintén *Lázár* István uramnak. Az szék választásából aztot felelem, mint **Sándor Péter** uram. Elmult szombaton *Kászonban* lévén főkapitány uram és főkirálybiró uramék derék széken, tudom azt, hogy egyszóval unanimi voce et sensu felkiáltának az kászoniak és azt mondák ők egyáltaljában főkirálybiró uramot, *Damokos* Thamás uramot az végre főkirálybirójoknak nem agnoscálják, hogy proventust adgyanak neki, hanem ha oda megyen, enni s innia adnak, tegyen törvént s az törvénybeli proventust vegye fel, de azon kivűl nem adnak, mert nekik privilegiomok vagyon s ahhoz tarcsák magokot, az proventus eddég köztök egy esztendőben *Lázár* István uram számára jutott, két esztendőben pedig az széké

volt az kapitány uram részén kivűl, mert az ki volt adva mindenkor, mert az *Lázár* István uram praedecessorával volt nekik az privilegiomok és contractussok. Azt is tudom, hogy mostani *Lázár* István uramot recipiálák és az néhai attyának járt proventust megigérék az *kászoniak*, hogy kiadgyák *Lázár* István uramnak. Az melyről protestála *Damokos* Thamás uram ő kegyelme, hogy urunkot ő nagyságát requirálja felőlle; az mi kegyelmes urunktól emanaltatott donatioját felolvastatta főkirálybirósságáról *Damokos* Thamás uram, hogy ő nagysága minden proventussával atta az *Czik*, *Gyrgyó* és *Kászonszékek* főkirálybirósságának tisztit, de az kászoniak azt mondák arra is, hogy tiszteljük, böcsüljük az mi kegyelmes urunk parancsolatját, de mi semmit nem adunk az proventusban.

5. testis. Szentmihályi *Koncz* Bálint primipilus, annorum 65 etc.

6. testis. Amadefalvi *Czyerei* Mihály nobilis, annorum 43 etc.

7. testis. Szentsimoni *Veres* Mihály iunior nobilis, annorum 44 etc.

8. testis. Szentgyörgyi *Kelemen* János nobilis, iuratus assessor sedis iudiciariae inferioris sedis Siculicalis *Czyk*, annorum 60 etc.

9. testis. Szentkiráli *Bors* Tamás nobilis, annorum 41 etc.

10. testis. Szentléleki *Veres* Ferencz iuratus assessor sedis iudiciariae Alczikiensis, nobilis, annorum 45 etc.

11. testis. Szentsimoni *Beke* János nobilis, annorum 43 etc.

12. testis. Szentgyörgyi *Czyszér* Ferencz primipilus, annorum 39 etc.

13. testis. Rákosi *Pesti* Márton iuratus notarius sedis *Czyk*, nobilis, annorum 52 etc.

14. testis. Rákosi *Nagy* Balás primipilus, annorum 50 etc.

15. testis. Rákosi *Lázár* Mihály primipilus, annorum 35 etc.

16. testis. Delnei *Cziató* György primipilus, annorum 35 etc.

17. testis. Szépvizi *Cziutak* Péter primipilus, annosum 41 etc.

18. testis. Szentléleki alias boroszlai *Vitos* Péter nobilis, annorum 42 etc.

Quarum quidem fassionum et attestationum nostrarum seriem, uti per nos est peracta, illustrissimae celsitudini vestrae fide nostra mediante rescripsimus, sigillisque nostris usualibus ac manuum subscriptione roboravimus; eandem itaque illustrissimam cel-

situdinem vestram diu et quam felicissime vivere, regnare, diuque bene valere desiderantes. Datae die et anno locoque praenotatis.

Illustrissimae celsitudinis vestrae

humiles, fideles, perpetuique servitores

Franciscus Czako

viceiudex inferioris Czik

et

Blasius Literatus iuratus notarius

sedis iudiciariae inferioris sedis *Czyk* mpr.

Correcta per eosdem.

Külczím: Illustrissimo ac celsissimo principi domino domino *Georgio Rákóczi*, Dei gratia principi Transilvaniae, partium regni Hungariae domino et Siculorum comiti etc. Domino domino nobis naturaliter clementissimo.

Kivül: Anno Domini 1647. Generoso domino secretario absente aperta per *Franciscum Pasztohi* mpr.

(Eredetije az Erdélyi Nemzeti Múzeumba letéteményezett gróf Lázár-levéltárban.)

55.

Kolozsmonostor, 1647. junius 23.

Sándor István Fejérvármegyében, Csikszéken és Kézdiszéken levő javait 400 frtért öccsének, Sándor Mihálynak zálogba veti.

Nos etc. damus pro memoria etc. quod egregius agilis **Stephanus Sándor** de Csikszentmihály ab una, parte vero ab altera **Michael** similiter **Sándor** de eadem Csikszentmihály, frater eiusdem germanus natu minor, coram nobis personaliter constituti, iidem utrinque matura intra sese animorum deliberatione praehabita, oneribusque et quibuslibet gravaminibus cunctorum filiorum, fratrum consangvineorum suorum, quae videlicet infrascriptum quovis modo tangeret et concerneret, tangere et concernere in futurum posset negotium, penitus, ac per omnia super sese assumptis, et levatis, sponte et libere, vivaeque vocis eorum ministerio fassi sunt, retuleruntque in hunc modum: ac imprimis, quod ipse **Stephanus Sándor** fraternali dilectione praenominati **Michaelis Sándor** motus, sed et aliis multis bonis, ac rationabilibus de causis ad id inductus, totales, et integras portiones, iuraque sua possessionaria simul cum cunctis earundem utilitati-

bus, et pertinentiis quibuslibet ad easdem et eadem spectantibus, et pertinere debentibus, ubivis et in quibuscunque comitatibus, sedibusque Siculicalibus, signanter vero in comitatu *Albensi* Transylvaniae, ac sede superiori in *Csyk* necnon *Kézdi* in tribus sedibus Siculicalibus existentia habita, quae videlicet ipsum fatentem, vel in praesentiarum bono iure concernerent, et prae manibus haberentur, vel vero in posterum iure successorio, post mortem videlicet aliquorum fratrum, et consangvineorum suorum in se devolvenda, in et pro quandringentorum florenorum Hungaricalium summa, titulo pignoris usque ad tempus redemptionis danda, conferenda, obliganda, et inscribenda duxisset, tali per expressum conditione interiecta, quod videlicet, ex praescriptis bonis, ubi ipse **Stephanus Sándor** maluerit portiuculam quandam, ad minimum utputa unius coloni, aut fundi colonicalis possessionem, et dominium pro se retinere, et cum omnibus suis utilitatibus, et emolumentis, usus, fructusque perceptione, et percipi factione pacificae tenere, et possidere possit, et valeat, prout dedit, contulit, obligavit, et inscripsit cum assumptione evictoriae cautionis contra quosvis legitimos impetitores, propriis suis laboribus, et expensis tuendi, defendendi. Atque praemissa inviolabiliter observanda praenominatus quoque **Michael Sándor** se obligavit, et obstrinxit coram nobis. Harum nostrarum vigore ac testimonio literarum mediante. Datum dominica secunda post Trinitatis, anno Domini millesimo sexcentesimo quadragesimo septimo.

(A kolozsmonostori conventnek prot. nr. V. folio 88. jelzet alatt őrzött eredetiről 1812. szept. 9. kelt hiteles kiadványa. A család kolozsvári levéltárában.)

56.

Csicsó, 1651. november 14.

Sándor Péter és megnevezett társai bizonyitják, hogy Petki István kiegyezett a ménaságiakkal, a kik a Monyasad nevű határrészben levő birtokát háborgatták.

Mi **Sandor Péter** szent miháli, *Gurzo* István szentmiklósi *czykszéki* hitös assessorok, és *Imre* János szépuizi *Felczyknak* vice király birója nemes személyek, adjuk emlékezetire mindeneknek, az kiknek illik, ez mi jelen való levelünknek rendiben, hogy indultatott volt perben *Fejérvármegyében* levő királyhalmi nem-

zetes *Pettkj* István urunk *Czyknak*, *Giergiónak* és *Kászon székeknek* fő kapitánya, *Vasand* kapujánál való erdő véginél levő egy kistelek helyért, ezen *Czyk* székben *Menaság* falvának *Pottiand* nevű részíben lakó emberekkel, mely hely vagyon ezen *Czyk-székben Menaság* és *Szent György* megyéinek *Monyasad* nevű részinek határiban, mely telek helynek vicinusa mind kivül és belől némely részinek nemzetes *Pettkj* István urunk szántó földei, az több részinek pedig ide alább világosban megirjuk vicinusit, mely megnevezett helyet az néhai nagyságos *Mikó* Ferencz úr is, békességesen birván, ez ő róla szállván nemzetes *Pettky* István urunkra, ő kegyelme is mind ez jelen való 1651 esztendeig pacifice birt, de mi októl viseltetvén ezen *Czyk* székben *Menaság* falvának *Pottiánd* nevű részíben lakó emberek, marhájokot rea üzetvén az megnevezett helyet (nemzetes *Pettkj* István urunk jobbágyi megkaszálván) eldulattak és megetettek, kiért nemzetes *Pettkj* István urunk törvénnyel persequalvan az felyel megirt falubeli embereket, az megirt helynek meglátására, és annak törvény szerént való eligazitására az alczyki szék az peres helynek szinire hagyta el igazitását, mely dolognak eligazitására nemzetes *Pettkj* István urunk mind *Felczykról* és *Alczykról* bizonyos számu assessorokat és vice királybirákat felhivatván, törvény szerént akarta ő kegyelme revideáltatni és prosequalni, mivel ilyen régi birodalmat ő kegyelminek potentia saltem mediante, nem iuris ordine, akarták ő kegyelme keziből elfoglalni. Ezekben vevén azért az megirt *pottiándi* uraink és atyánkfiai, hogy netalán, ha nemzetes *Pettkj* István urunk törvény szerént procedalna, ne lenne ő nekik kedvek szerént való törvények, hogy ők meg nem károsodnának törvény uta szerént. Minköt azért megtalálván ő kegyelmek, szólni kezdének, hogy törekednénk nemzetes *Pettkj* István urunknál ő kegyelminél, hogy ő kegyelme az elinditott pert ne igyekeznék telyességgel az ő kegyelmek károkra végben vinni, hanem ő kegyelmek nem akarván tovább haragját és nehézségit magokra contrahalni, ő kegyelmivel conponalván inkább contentalni és complaacalni akarják ő kegyelmit. Mi azért felyel megirt birák, ez jelen való 1651. esztendőben novembernek 14-dik napján több böcsületes urainkkal, kiknek neveket, hogy az dolog lucidiusabban constaljon, et pro rei declaratione, nem úgy mint biráknak, hanem mint intercessoroknak ide akartuk irni, kiknek nevek ezek. *Alczykról Szentkiráljról Bors* Gergely vice királybiró, de eadem *Bors*

Tamás iuratus assessor, *Szent Imréhről Fodor* Ferencz iuratus assessor, *Szent Gieorgyreol Kelemen* János iuratus assessor, nemes személyek, ezeken kivül sok több becsületes uraink és atyánkfiai ez intercessióban jelen lévén, és nemzetes *Pettkj* István urunk előtt interponalván magunkot, ő kegyelme megteként tvén mind az mi intercessionkot, mind pedig az megnevezett falubeli urainknak és atyánkfiainknak jövendőbeli szolgálatjokot, alkottuk és szállitottuk ki ő kegyelmek közül az meginditott pert és controversiát, igy hogy az megnevezett *Czykszékben Menaság* falvának *Pottiánd* nevű részben lakó uraink és atyánkfiai adának nemzetes *Pettkj* István urunknak és mind az két ágon levő maradékinak ezen felyel megirt telek végiben az *Vasand* nevű erdőben egy darabot, az mely erdőben ugyan az felyel megirt esztendőben és napon kijárván, az határát és fákot jegyezvén, az következendő közelbik szombaton határ halmokot is hántanak közönséges akaratból, mely kimutatott és jegyeztetett erdőnek ez helynek vicinusa az külső szélin *Szent Királion* lakó *Bors* Tamás feleségire *Boczjkor* Erzsébet asszonyra járó örökös föld, annak végiben ismét *Mindszenten* lakó *Adorjan* János több atyjafiaival együtt levő örökös földök, balról pedig *Menaságról* az *Vasand* kapujára ki menő út az Giepű kert mellett, melyet ugyan *Vasand* útjának hinak. Ez megirt és világoson declaralt erdőt és telek helyet, az felyel megirt *pottiandi* uraink és atyánfiai adák az gyakorta megnevezett nemzetes *Pettki* István urunknak és mind az két ágon levő maradékinak örökösön meghihatatlanul felelvén az ide alá megnevezett és irt pottiandi uraink és atyánkfiai mind magok maradvájok felől, sőt az kik jelen nem löttek volna az gyakorta megirt faluban lakó emberek közül, azok felől és azoknak maradvájok felől is ilyen okon, hogy ha valaha avagy valamikor temporis in successu vagy magok avagy maradvájok ez compositiót és adást violálnák in aliqua sui parte vel in toto, mox et defacto száz arany forinton convincaltassanak, melyet nemzetes *Pettkj* István urunk ő kegyelminek akár mellik ágon levő maradvái is, harum vigore saltem praesentium exclusis omnibus iuridicis remediis vel etiam gratia principis exequalhassanak az megirt *Pottiandban* lakó urainkon és maradváiokon, non obstante (ut superius scriptum est) contradictione, inhibitione, repulsione et etiam gratia principis. Mely dologról mi nekünk felyel megirt biráknak az gyakorta megirt pottiandi uraink és atyánkfiai nevezet szerént kezeket beadván birálának, reá kötvén

magokot ez felyel megirt vinculumra, kiknek nevek rend szerént ezek, az lófő renden levő uraink közül, *Imreh* György, *Gergelj* Imre, *Bartalis* János, *Nagj* Péter, *Mihálj* Márton, *István* Péter, és *Lazar* Péter, ezek mind lófő renden levő uraink. Item az drabant uraink és atyánkfiai közül, *Incze* András, *Incze* Pál, *Kouaczi* János, *Marton* Kelemen, *Matthias* Balázs, *Mate* István, *Janos* István, *Istuan* Lőrincz és *Gal* András, ezek viszont drabanti renden levő emberek. Ezt is hozzá tevén, hogy ezen *Czyk* székben *Szent György* nevű falunak *Moniasd* nevű részíben levő urainknak és atyánfiainak is az felyel világoson declaralt erdőben és határban noha igazságok volt és lehetett volna is, de ő kegyelmek is azon declaralt erdőben és telekben levő igazságokot, melyet nemzetes *Pettkj* István urunknak és mindkét ágon levő maradékinak az *pottiandi* uraink kiszakasztottanak és adtanak, ők is hasonlóképpen odahagyják, és örökösképpen meghihatatlanul oda engedék, sub vinculo praedeclarato nemzetes *Pettkj* István urunknak és mindkét ágon levő maradékinak, mely dolgot ők is ha in toto vel in aliqua sui parte violalnanak, hasonlóképpen az mint az pottiandi urainkon, azonképpen az moniasdi urainkon is azon felyel megirt vinculumot exeqalhassanak (eodem modo, ut supra, sufficienter declaratum est) az nemzetes *Pettkj* István urunk mind két ágon levő maradéki. Melyről az moniasdi uraink is kezeket beadván egyenlőképpen ők is birálának, mint az pottiandi nevezetes emberek, az moniasdi uraink is, az kik kezeket beadták nominanter ezek, az lófő renden levő uraink közül: *Biro* János, *Ambrus* János, *Bodo* Mihály, *Kereztes* István, *Kereztes* Péter, *Bone* Péter és *Bodo* György, az drabant atyánkfiai közül ezek, *Kaza* György, *Kato* János, és *Peter* Benedek. Hoc quoque non praetermisso, hogy az gyakorta megirt *Vasand* erdeiben az mely részét nemzetes *Pettkj* István urunknak és maradváinak adták, mindazáltal, ha az idő azt hozná, hogy az megirt erdőben makk termene, az nemzetes *Pettkj* István urunk és ő kegyelminek mind két ágon levő maradéki is marháját az megnevezett erdőben hajtatná, azon *Vasand* nevű erdőben mindenütt szabad legyen az ő kegyelme marhájának járni, hasonlóképpen az pottiandiaknak is marhájok szabadon járhasson azon az részen is, az melyet nemzetes *Pettkj* István urunknak és maradváinak adtak és szakasztottak az pottiandiak, minden bántás nélkül, melynek nemzetes *Pettkj* István urunk is annualván kezit ő kegyelme is beadá. Hoc

quoque addito, hogy ha az idő azt hozná, (kit Isten eltávoztasson), hogy az időnek hosszú volta miatt valaha az nemzetes *Pettkj* István urunk maradvái megárvásodnának is, és az megnevezett helynek birodalmát úgy nem birhatnák, avagy birodalmára nem érkezhetnének is az időnek avagy változása miatt, avagy akármi egyéb okokból is, úgy annyira hogy ez alatt az pottiandi és moniasdi uraink és atyánkfiai birodalmok alatt harminczkét esztendő, avagy több eltelnék is, de soha idő mulással az pottiandi és moniasdi uraink és atyánkfiai ne obviálhassanak az nemzetes *Pettkj* István urunk mind az két ágon levő maradváinak sub poena et vinculo praedeclarato. Mely dolognak jövendőbeli örökös megállására és megmaradására mi is, felyel megirt birák, adtuk az mi hitünk szerént való levelünköt, melyet szokott pecsétünkkel és kezünk irásával is megerősitettünk.

Datum in sede Siculicali *Czyk* in possesione *Cziczio* in aedibus generosi domini Stephani *Pettkj*, die 14. mensis Novembris anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo primo.

lidem, qui supra, praenotati iudices

Petrus Sandor de Szent Mihály nobilis ac iuratus assessor sedis Czyk mpria. (P. H.)	*Stephanus Gurzo* de Sz. Miklós nobilis iuratus assessor mpria. (P. H.)	*Joannes Imre* de Szépviz vice iudex regius superioris Czik. (P. H.)

(Eredetije 2 íven, alján 3 papirfedeles gyürűpecséttel az Erd. Nemz Múzeumba letéteményezett Bálinthitt-család levéltárában.)

57.

Kolozsmonostor, 1654. november 14.

A kolozsmonostori convent igazolja, hogy Sándor János tiltakozott azon birtokelidegenítések ellen, melyeket édes atyja Sándor Péter és fivére Sándor István tettek.

Anno 1654. feria quarta proxima post beati Martini episcopi, et confessoris, egregius **Joannes Sándor** de Csikszentmihály, coram me solo Stephano *Pálfi*, altero collega absente in negotio suo proprio, infra legitimam aetatem suam constitutus, omnes venditiones, et fassiones, contractusque et compositiones tam per genitorem suum **Petrum Sándor,** quam per fratrem suum *Stephanum* uterinum, et alios quoslibet, signanter vero compositionem

factam cum genitoris, cum egregii **Stephani Sándor** fratris sui consangvinei natu maioris, cum fisco suae celsitudinis anno proxime praeterito 1653. ratione bonorum Joannis *Fejérvári* minoris de Felsőtorja, nempe in territoriis *Felső-*, et *Alsótorja* existentium, item in comitatu *Albensi*, *Felső-* et *Alsóvolál*, *Karatna*, *Kanta*, et *Zározpatakiensium*, terminis, et metis existentibus tacite retractavit, et eisdem contradixit, coram me

Stephano Pálffi mpr.
absente collega.

(A kolozsmonostori conventnek prot. nr. VI. folio 14. jelzet alatt őrzött eredetiről 1812. szept. 9. kelt hiteles kiadványa a család kolozsvári levéltárában.)

58.

Hely nélkül, 1658. márczius 24.

Kivonat a csiki lófők összeirásából.

Anno 1658. die 24. Martii S[edis] S[iculicalis] Csik super[ioris] regestrum familiarum primipilorum.

Sándor János uram száza.

Sz. Mihály: Pető István, Pető János maior, Uasat Tamás, Becz Tamás, Becz Péter periit, Péter János periit, Barabás Mihály, Konts Máté, Banaias János, Bogos Balázs, Abos Balázs soldost állitván, Sándor Lőrincz, Bodó Ferencz, Bartalius János, Konts Bálint, Konts Tamás, Török János, Szőts Imre soldost állitván, Kelemen Ferencz posta, Csiser János szolga, Barla Tamás, Barla István maior, Ferencz István szolga, Szőts Pál, Szőts László, Martsan Péter, Buzas Lőrincz, Buzas Márton szolga, Katona Tamás, Balas János, Szontsok István szolga, Varga Ferencz iudex, Márton György.

Szépviz: Benkő János periit, Kuthi János, Bentze Benedek iudex, Bentze Péter maior, Boros György, Boros Ferencz, István Miklós posta, István Jakab periit, Szakáts György, Máté Miklós maior, Tamás Ferencz, Tatar Mihály, Cristaly András, Bálint János, Ambrus János, László Ferencz polgár, Varga István, Csutak András, Pál Márton, Betse István posta, Péter Imre periit, Barabás Máté, Bálint Ferencz iudex, Szakáts Balázs soldost állitott, János Tamás, Csutak István szolga, Nagy István periit, Csiszér Gábor periit, Lukáts Miklós, Bartalius István obiit, Ereos Bartalis, Betse Mihály periit.

Sz. Miklós: Erős Pál, Erős Tamás debilis, Balogh Mihály iudex, Kosa György, Kosa István, Erős Mihály polgár, Erős Márton, Benedek Deák, Gegő Péter posta, Darvas Péter szolga, Orbán Márton, Kari György, Erős Miklós, Balogh Gergely, Erős Ferencz posta, Márton Deák.

Vacsárcsi: Fodor Gergely, Balás András civis periit, Ferencz Balázs, Marton János obiit, Sándor Bernád szolga, Getső Mihály, Balas Tamás iudex, Balás István szolga, Biró Bálint, Csaki János maior, Mezei György, Mezei Daniel, Csaki Péter, Damokos Pál iudex, Lázár András, Imre Balázs, Balas János, Varga Péter, Márton Tamás, Damokos Gergely periit, Fodor András.

Geöröcsfalva: Péter Deák iudex, Tenkely Mátyás civis, Benkő Tamás obiit, Lazar Balázs periit, Nagy Balázs, Mihály Péter polgár, János György. N. 112.

(Eredetije az Erd. Nemzeti Múzeumban. Közölve Genealogiai Füzetek IX. évf. 15—22. l.)

59.

Segesvár, 1658. deczember 13.

A segesvári országgyülés rendei, ezek között Sándor János csikszéki követ, átiratot intéznek Rákóczy György fejedelemhez.

Méltóságos fejedelem.

Isten ő szent felsége nagyságodnak életét, szivét szegény megromlott hazánknak megmaradására tartsa és fordítsa.

Noha mind keserves romlása és raboltatása előtt szegény hazánknak, mind peniglen azután sok verseken találtuk meg nagyságodat illendő engedelmességgel országostól néha leveleink által, gyakrabban penig követ atyánkfiai által is mind itt ben országos gyülésünkben létében nagyságodnak, mind peniglen az partiumbéli atyánkfiai köziben eltávozásában, oly reménségtől viseltetvén, megesnék szive rajtunk és keresztényi indulattól viseltetvén, avagy elfordítaná az reánk következhetendő rettenetes romlást (melyet nagyságodon kivül egész országúl nyilván általláttunk és az nagyságod szivének megkeményedése miatt bizonyosan vártunk fejünkre), avagy peniglen az rajtunk esett rettenetes romlás, pusztítás, égetés, két izben való raboltatás és a mi legnagyobb, ujabban való fenyegettetésünk és az végső romlásunk és hazánkból

való kitöröltetésünknek utolsó spiczére jutott állapotunk után megszánván bennünket, inkább akarná maga méltóságának homályát és leszállását (noha az nem kissebbülésre, hanem örök emlékezetre és dicsőséges hirnévre való út lött volna az egész világ előtt) szenvedni, hogysem ily szép kereszténységnek és felnevelte és sok javaival édesgette hazának végső romlását nem akarjuk mondani micsoda kenyességgel és emberi indulat felett nézni. De mind ezekben majd ugyan első nagyságod felől való ítéletünk kivűl igen megcsalatkozván és reménységünkben megfogyatkozván, noha minden nagyságod cselekedetiből azt láthatjuk mind mi, mind az egész világ, inkább akarná ez szegény hazát és mindnyájunkat éppen veszni, csak maga személye maradhasson meg, mindazonáltal, hogy a mi kereszténységünk mind Isten és az ő szent angyalai, mind az egész világ előtt nyilvább való légyen, noha az nagyságod hadainak fentartása, az két oláh országokból hatalmas császárunk parancsolatjából kiűzettetett vajdáknak mellette tartása és azok által való had gyüjtetése és országunk házainak praesidiumival való elfoglaltatása miatt kénszerittetünk mi is táborba kiszállani, mégis minekelőtte továbbra menne az dolog és egymás vérében fertéztetnének mindkét részről szabályaink, ez utolsó követségünk által, melyben három nemzetünkből álló böcsületes követ *Lázár* György, *Bors* Tamás és *Segesvári* Pál Tamás nevű polgár atyánkfiai mellett az egyházi rendekből is *Veresmarti* Gáspár és *Enyedi* János atyánkfiait bocsátottuk, akarók nagyságodat illendő engedelmességgel megtalálni, kérvén az élő Istenre, tekintse meg nagyságod az szegény hazának nagyságod miatt utolsó romlásra és pusztulásra jutott állapotját és ne igyekezze mégis tovább rontani avagy rontatni, szánja meg inkább és magát maga magyarországi várai közűl valamelyikben elvonván, hadait elbocsátván, hazánknak várait kezéből kieresztvén, az két vajdáknak is, kiknek maga mellett való tartásával az fényes portának szeme fényét szurkálni láttatik, ne fogja pártját, inkább nyuljon azokhoz az egyenes eszközökhöz, melyek által az porta engesztelődhetik. Mert ha nagyságod ugyan nem szünik feltött czélját követni és a hatalmas nemzetnek tovább is ellene kezdi magát vetni, bizony igen félünk attól, nemcsak maga méltóságos személyére és házára, hanem ez hazának megmaradott részecskéjére, sőt egész Magyarországra, ha nem elébb is, de az jövő tavaszra vagy nyárra, oly veszedelmet hoz, mely miá az nagysá-

god neve eltörülhetetlen szomorú emlékezettel neveztetik az egész keresztény világon. Nem is bíztathatja nagyságod azzal magát vagy másokat, nem jün többé az hazára török avagy tatár, mert ezen biztatása nagyságodnak, . . . bennünköt ez kibeszélhetetlen veszedelemben és szabadságtalanságban, holott kedvünk ellen való szabadságban akarván bennünköt állatni, azzal is nem szabadságot, hanem elviselhetetlen igát ejte nagyságod nyakunkban, melynek viselésében, ha mégis Istennek rendelésén kivül nem enged nagyságod bennünket pihenni, bizony mi nem egyebet, hanem végső romlást és keresztény fejedelmek helyett pasákat, Istennek igaz tiszteleti helyett *Mahumetnek* tudományát remélhetünk ez hazában: melynek mind nagyságod lévén oka, Istennek ő szent felségének kemény itéletit várhatja magára és háza népire, az minemű példákkal rakva az szentirás. Mi az hatalmas nemzeteknek kemény igájok alá vettettetvén, az szabadságnak keresetinek színe alatt annyira jutottunk, hogy ha nagyságod elméje és szíve meg nem csendesedik és ez rettenetes inség alól bennünket ki nem szabadit, kételenek vagyunk fegyverrel is megmaradásunkat keresnünk és hazánknak békeségét helyben állitanunk, sőt az melyet Istennek ő szent felségének ellenünk fellobbant haragjának legfelsőbb grádicsának itélhetünk, egymás között is fegyverkeznünk és hadakoznunk, melyeket egyedül nagyságod fordithat el rólunk, ha maga privátumát hátra tévén, ez szegény hazának megmaradását, melyet hozzánk hittel való erős kötelességei tartott, teszi fel czélúl. Melyet ha nagyságod cselekszik, Istennek ő szent felségének lelki testi áldásit kétség nélkül várhatja magára és maradékira, mi is nagyságod életéért, szerencséjéért Isten imádók leszünk és arra való alkalmatosságunk adattatván, nagyságodhoz hálaadósságunkat megmutatni el nem mulatjuk. Ez mellett feljebb megemlitett követ atyánkfiai által szóval is izentünk, kiknek szavoknak hogy nagyságod hitelt, teljes hitelt adjon, vidám orczával lássa és bocsássa is ökegyelmeket, engedelmességgel kérjük nagyságodat. Isten nagyságodat hazánknak javára és megmaradására éltesse.

Datum in civitate Segesvár, in partiali nostra congregatione, die 13. Decembris anno 1658. Nagyságodnak engedelmességgel szolgálnak

Erdély országának három nemzetből álló rendei.

P. S. Országunknak közönséges pecséti nem lévén, ez leve-

lünköt Bánffi Zsigmond praesidens atyánkfia pecsétivel pecsételtük, melyet nagyságod mienknek lenni ismérje.

Haller Gábor mp.
Kemény Simon mp.
Kemény Ferencz mp.
Basa Tamás mp.
Bánfi Kristóf mp.
Haller Pál mp.
Barcsai Gáspár mp.
Sebesi Ferencz mp.
Kendi János mp.
Petrus Filstich mp.
Tholdalaghi Mihály mp.
Kún Gergely mp.
Rhédei Pál mp.
Vas László mp.
Bakó István mp.
Pasko Kristóf mp.
Pálffy András mp.
Cserey Mihály mp.
Donátth Mihály mp.
Marcus Posgai mp.
Daczó Ferencz mp.
Kassai Ferencz mp.
Sebesi Boldizsár mp.
Mikó Miklós mp.
Betlen János mp.
Bánffy Zsigmond mp.

Barcsai András mp.
Sándor János czyki mp.
Michael Lucz . . . . civitatis sz . . .
Daniel Ferencz mp.
Suki Ferencz mp.
Bálpatakj Márton mp.
Földvári István mp.
Szegedi Tamás mp.
Cserej Miklós mp.
Johannes Vas mp.
Jakab . . . . mp.
Petrus . . . . consul . . . . mp.
Stephanus Fodor oppidi de . . . . Szászváros mp.
Gregorius Heysch iud[ex] regius mp.
Czako Ferencz mp.
Csiaszar András székbiró mp.
Baló László mp.
Fodor György notarius mp.
Botth Ferencz mp.
Marosszéki Gálfalui Gergely mp.
Girgiaj Nicolaus mp.
Marosszéki Szilágy János mp.
Farkas Ferencz mp.
Sz . . . . *Si* . . . *Is* . . . *d* mp.
Rac . . *Pet* . . .

Külczím: Az méltóságos fejedelemnek *Rákóczy György* urunknak ő nagyságának adassék.

(Eredetije a gr. Erdődy-család vörösvári levéltárában. Közölve *Szilágyi S.* Erdély Orszgy. Eml. XII. k. 112—115. l.)

60.

Hely nélkül, 1660. junius 25.

Kivonat a Barcsai Ákos fejedelemnek hűségeskűt tett csikiak összeirásából.

Anno Domini 1660. die 25. Junii. Barcsai urnak hűségére az kik megesküdtek.

Sándor János uram száza:

Szent Mihály:

Pető István, Pető János maior, Varga Ferencz, Bot Tamás, Csisar Mihály, Barabas Mihály, Konts Bálint minor, iudex, Banias János, Bogos Balázs, Abos Balázs, Buzas János, Sandor Lőrincz, Bartalius István, Bodo Ferencz, Balas István, Konts Bálint maior, Konts Tamás, Torok János, Feier Mihály, Szöts Imre soldost állított, Kelemen Ferencz posta, Csiser János szolga, Barla Tamás, Barla István maior, Ferentz István, Szöts Pál, Szöts György, Szöts László, Marthon Péter, Buzas Lőrincz, Buzas Tamás szolga, Katona Tamás szolga, Balas János, Szontsok István, Marton György.

Szepviz:

Kutj Tamás, Betse Benedek iudex, Betse Péter maior, Boros György szolga, Boros Ferencz, István Miklós posta, Szakats György posta, Tamas Ferencz, Tatar Mihály, Balint János, Ambrus Imre, Laszlo Ferencz civis, Varga István, Bernald András, Pall Márton, Betse István posta, Barabas Máté, Barabas Benedek, Balint Ferencz, Janos Tamás obiit, Csaszar Miklós, Csutak István szolga, Szakats Miklós, Barlabas Balázs, Erős Bartalis, Szöts Miklós.

Szent Miklós:

Erős Pál, Balogh Mihály iudex, Kosa György, Kosa István, Erős Mihály civis, Erős Márton, Benedek Deák, Gegő Péter posta, Darvas Péter, Orban Márton, Karj György, Karj Balázs, Erős Miklós, Kos Márton, Erős Ferencz, Marton Deák szolga, Mezej Márton.

Vatsartsi:

Fodor Gergely, Fodor András, Ferents Balázs, Sandor Bernáld szolga, Getse Mihály, Balas Tamás, Balas István, Biro Bálint, Biro István, Mezej György, Mezej Daniel obiit, Czakj Mihály, Czakj Peter iudex, obiit, Damokos Daniel, Lazar András, Imre Balázs, Georgj János, Balas János, Biro Mihály, Biro János, Varga Péter, Marton Tamás.

Geörötsfalva:

Peter Deák, Tenkely Mátyás iudex, Benkő János civis, Geöröts Péter, Nagy Balázs obiit, Mihaly Péter, Geörgy János, Konta András, Lazar György, Leörints Bálint, Leörints István, Lazar Antal.

(Eredetije az Erd. Nemz. Múzeum kézirattárában.)

61.

Segesvár, 1663. április 16.

Apaffi Mihály fejedelem elrendeli Fábián István és Domokos János adószedőknek, hogy Sándor Mihály által felkinált adót fogadják el.

Michael Apafi Dei gratia princeps Transsylvaniae, partium Hungariae dominus et Siculorum comes etc.

Egregii et nobiles fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram. *Czikban Sz. Mihályon* és *Delne* faluban lakók nemes vitézlő **Sándor Mihály** és *Incze* András hivünknek alázatos informatiokból értjük, hogy az nemes országnak arról irott articulusa szerint, az terminus előtt jobbágyokról emberek által akartak volna hüségtek előtt *Szebenben* contribuálni, de lévén ezüstök között mintegy öt tallérnyomó ezüst nem igen jó, nem akarta percipiálni, melyre nézve embereknek pénzekkel vissza kellett menni: azonban mitől viseltetvén *Petki* István uram, bocsületes hivünk, ezeknek hirek s akaratjok ellen deponálta volna hüségteknek jobbágyokért való summát; az terminus előtt ujobban integre fenn megirt hiveink az summával, az melynek megadása jobbágyokért nekik incumbált volna, megkináltatták volna hüségteket, de akkor sem akarta volna percipiálni, az mint töllök informáltatunk, hogy azért mi többé ezen dolog végett ne busittassunk: kegyelmesen és serio parancsoljuk hüségteknek, ha addig akarták volna megadni mig az üdő el nem tölt volna, vegye be pénzeket, melyről ne is várja parancsolatunkot többször. Secus non facturi. Datum in civitate nostra *Segesvár*, die 16 Aprilis 1663.

M. Apafi, m. p.

Kivül: Egregiis et nobilibus *Stephano Fabian* et *Joanni Domokos*, contributionum Transsylvaniae perceptoribus, etc. Fidelibus nobis dilectis.

Alább, egykorú feljegyzéssel: Exhibitae sunt die 21. Aprilis 1663. *Csiki* **Sándor Mihály** jószágáról.

(Eredetije, egy iven: a Széki gróf Teleki-nemzetség marosvásárhelyi levéltárában, missilis osztály 1070. sz. a.)

62.

Gyulafejérvár, 1663. május 4.

Sándor János a gyulafejérvári káptalan előtt tiltakozik az adószedők azon eljárása ellen, hogy az ő és bátyja Sándor Mihály adójában beszolgáltatott pénzt a fejedelem parancsa daczára sem fogadták el.

Anno 1663. die 4. Maii. Én **Sándor János** *Czykban Szent Mihályon* lakó, a mint az *szászkézdi* gyülésben felvetettek volt az egy-egy tallért a jobbágyokról, a bátyámmal együtt **Sándor Mihállyal** megküldöttük volt husvét nap előtt, noha az ezüstnek némel része nem volt jó, akkor nem acceptalta az ötves, a szolgám haza hozta. Ujabban ismét szerit tévén magam kivittem jó ezüsttűl, azonban *Petki* uram min való gondolattyából küldett 30 aranyat az **Sándor Mihály** és *Inceh* András jószágáról, annak utánna urunkat megtalálván. ő nagysága parancsolt, hogy bevegyék a perceptorok, ő kegyelmek ugy sem vették be, mivel immár quietantiat adtak volt *Petki* uramnak és igy a Captalant kellett megtalálnom felőle. Melyről protestalok, hogy kész voltam megadni éppen aranyul és tallérul, most is kész vagyok, protestalok, ha az ország revidealja, hogy a perceptorok kezibe kelle adnom, ugy *Petki* uram kezibe kész vagyok, mely pénzzel a perceptorokat megkénáltam 5. Aprilis és 21. Aprilis ujabban, mind a **Sándor Mihály** pénzivel és *Inceh* András pénzivel.

(Sajátkezű eredeti féliven a m. kir. Orsz. Levéltárban a gyulafejérvári káptalan iratai között Cista Colos fasc. 5. nro 46. jelzet alatt.)

63.

Gyulafejérvár, 1663. május 4.

Taraczközi Ferencz a gyulafejévári káptalan nevében igazolja, hogy Sándor János a maga és bátyja nevében a reájuk rótt adót felkinálta, de ő azt az országos zavarok miatt el nem fogadhatta.

Én *Taraczközi* Ferencz, fejérvári egyik káptalan, adom tudtokra kiknek illik, hogy ez jelenvaló 1663. esztendőben Pünkösd hovának negyedik napján vitézlő és nemes *Csikszék*ben lakó, *Szent Mihály* nevű faluban, **Sándor János** uram itt compareal-van az capitulumban, protestala azon, hogy az mely somma pénz, mely az jobbágyokra nézve ötet concernalta volna, hogy meg-

adja, az bátyjával **Sándor Mihállyal** és *Ince* Andrással, azt ő kegyelmék örömest megadták volna, annak idejekorán. De a perceptorok, nem tudatik mi okra nézve, nem percipialták. Mely dolognak nagyobb bizonyságára maga keze irását is hatta itt az conservatoriumban ő kegyelme. Melyről adom ez testimoniumot ő kegyelmének sub sigillo et manus subscriptione tanquam privata persona nobilis (mivel az somma pénzt, absentibus collegis in hoc turbulente regni statu kezemhez nem vehettem, noha beatta volna) pro conservatione more solito, fide mediante.

Anno et die supranotatis.

Idem, qui supra,

Franciscus Tarazközi mpr.

(Eredetije az Orsz. Levéltárban, a gyulafejérvári káptalan iratai között Ctsta Colos fasc. 5. nro 46. jelzet alatt.)

64.

Szárhegy, 1665. junius 5.

Sándor János alkirálybiró és Endes Miklós bizonyítják, hogy Simon Benedek és Demeter Tamás kezességet vállaltak Lázár István egyik jobbágyáért.

Mű csikszéki szentmihályi **Sándor János** nemes ember, felcsikszéknek vicekirálybirája és szentsimoni *Endes* Miklós nemes ember azon felcsikszéknek hűtös notariussa, kik ez ide alább megírt dolgokban fogott közbirák vagyunk, adgyuk tuttára mindeneknek, az kiknek illik ez levelünknek általa, quod in hoc anno praesenti 1665. die vero 5. Junii, mikoron volnánk az tekéntetes nemzetes *Lázár* István uram ő kegyelme szárhegyi nemes udvarházánál, lőnek kezesek gyergyószéki tekerőpataki *Simon* Benedek lófő személy és ugyanazon széki szentmiklósi *Demeter* Tamás lófő személy az tekéntetes nemzetes *Lázár* István uram ő kegyelme *Szent Miklóson* lakó *Lőrincz* Péter nevű jobbágyáért száz forintig ilyen conditioval, hogyha az megírt *Lőrincz* Péter tekéntetes nemzetes *Lázár* István uramot, avagy asszonyomot, tekéntetes nemzetes *Petki* Kata asszont, avagy ő kegyelmének posteritassit annak módgya szerént jobbágyképpen szolgálni nem akarván, elszöknék és bujdosnék, avagy ő kegyelmének földökről és kezek alól hír nélkül elmenne, s mikor ő kegyelmek kivánnák, kézhez nem adhatnák, exclusis omnibus iuridicis remediis ez levélnek

erejével exequaltathassák ő kegyelmek az fenn megírt kezeseken az száz forintot mindennemű ingó és ingatlan jovokból. Mostan szabadulván pedig *Lőrincz* Péter fogságból, mindaddig itt benn continuálja az szolgálatot, míglen ez mostani elkezdett épületeknek vége leszen; az kezeseken pedig, hogyha az szükség ugy kévánnya, exequaltatván az száz forintot, annakutánna magát is *Lőrincz* Pétert akárholott találtassék is, szabadoson megfogathassa, és az szolgálatra reducaltathassa tekéntetes nemzetes *Lázár* István uram ő kegyelme, mely dolog mi előttünk az fenn megírt kezesek szabad jó akaratjokból igy obligálván magokot, attuk mű is ez hűt szerént írattatott pecsétes levelünköt fide nostra mediante. Datum anno, die, locoque supra notatis.

Correcta per eosdem. Judices iidem, qui supra,
Sándor János mpria. *Endes Miklós*
(P. H.) (P. H.)

(Eredetije az Erdélyi Nemzeti Múzeumba letéteményezett gróf Lázár-levéltárban.)

65.

Kézdivásárhely, 1666. április 15.

Háromszék tisztei itéletileg kimondják, hogy Sándor Juditnak Apor Andrással kötött házassága érvénytelen, ellenben a Mihálcz Mihálylyal kötött házasságot érvényesnek ismerik el.

Causa levata coram reverendissimo domino *Philipcsovics* archidiacono trium sedium Siculicalium *Kézdi*, *Sepsi* et *Orbai* cum caeteris iuratis assessoribus et domino brachio generoso Francisco *Mihálcz* de Polyán anno 1666. die 15. aprilis in *Kezdivasárhely* in fine visitationis brevis brevium.

Deliberatum: A mi képpen keresi az ecclesia *Mihalcz* Mihály uramot, hogy az mostani feleségétől **Sándor Juditтól** recedaljon, mivel életben vagyon az ura *Apor* András uram. *Mihálcz* Mihály uram ő kegyelme az ellen producalja Stephanus Atanasius *Ruffinczki* mostan moldovai püspök urunk ő nagysága levelét, melyben az előbbeni házasság *Apor* András között és **Sándor Judit** között invalidumnak s nullumnak pronuncialtatik, s a mostani házasság pedig *Mihalcz* Mihály között és **Sándor Judit** között ratumnak és validumnak declaraltatik ex eo, hogy az elébbeni házasságban impedimentum consangvinitatis intra quartum

gradum adeoque ditimens volna. Ezen kivűl püspök uram ő nagysága maga lelkére köti tanquam in extremo die iudicii rationem redditurus. A szent szék azért consideratióba vevén a canont, hogy iudex inferior acta superioris iudicis discutere non potest. Látván ő nagysága levelét in specie: a mely levél hirével is volt nemzetes *Apor* András urnak, sőt most in visitatione generali esperest uram ugymint tiszt citalni akarván, *Apor* András uram interponálta magát, hogy ne citalja, mert ő maga prosequalni akarja: mindazonáltal eddig csak silentiumba volt, végre mert in fine finali az ecclesia proclamalja *Mihálcz* Mihály uramat ő kegyelme pedig az ecclesianak submittalja magát és modo praefato defendalja. Ergo vis [est] iuris, hogy *Mihálcz* Mihály uram az ecclesianak satisfacialt és az ecclesia keresetiből plene absolvaltatik. Mivel az ecclesia előljárója előtt okot adván, annak absolutionalis levelét in specie producálja.

Praesens deliberatum sine augmento et diminutione extradatum per me patrem Michalem *Cseh* iuratum notarium sanctae sedis ex protocolo Romano catholico trium sedium anno 1703. 9. Novembris.

P. Michael Cseh mpr. (L. S.)

(Eredetije $^1/_4$ íven a Székely Nemz. Múzeumban. Apor-levéltár A. IV. 36. jelzet alatt.)

66.

Csikszentdomokos, 1669. április 12.

Sándor János és Endes Miklós hites assessorok, bizonyítják, hogy Erős János és neje vagyonukat haláluk esetére Lázár Istvánnak hagyományozták.

Mű csikszéki szentmihályi **Sándor János** *Felcsikszéknek* hűtös assessora és szentsimoni *Endes* Miklós azon *Felcsikszéknek* hűtös notariussa, nemes emberek, kik ez ide alább megírt dolgokban fogott közbirák vagyunk, adgyuk tuttokra mindeneknek, az kiknek illik e mű levelünknek általa, quod in hoc anno praesenti 1669. die vero 12. mensis Aprilis, mikoron volnánk az *csikszéki* szentdomokosi *Erős* János lófőszemély házánál, jövének mű előnkben egy részről az tekéntetes nemzetes *gyergyószéki* szárhegyi *Lázár* István uram ő kegyelme, *Csik*, *Gyergyó* és *Kászon* székeknek főkirálybirája, más részről *csikszéki* szentdomokosi *Erős*

János feles[égével Erzsébettel] edgyütt lófő személyek és . . . ő kegyelmek mindkét részről , . . [akara]ttyok szerént kezek beadásokkal megbirálván, tőnek ilyen . . . . . [megmá]solhatatlan végezést: Mivel az megirt *Erős* János feleségével [Erzsébettel] edgyütt magtalan öreg emberek lévén, már az szolgálatra alkalmatlanok és semmi oly attyokfiai nem lévén, kihez bízhatnának, hogy az szolgálattól és egyéb terehviseléstől is oltalmazhatná, kénszerítettnek megírt tekéntetes nemzetes *Lázár* István uram ő kegyelme jó akarattya és oltalma alá folyamodni, kévánván azt ő kegyelmétől, hogy életekig magát *Erős* Jánost és feleségét Erzsébetet ő kegyelme mindennemű szolgálattól és egyéb terehviselésektől oltalmazza, ha miben és mikor kévántatik, legyen jóakarattal ő kegyelme nekik s holtok után az szentdomokosi jószágokot, aviticumokot és acquisitumokot minden hozzá tartozandókkal, az belső ülés helyeket, ahoz való szántóföldekkel, malmokkal, malomhelyekkel, szénafűhelyekkel, erdejével, mezejével, halas vizeivel és egyéb akármi névvel nevezendőkkel edgyütt tekéntetes nemzetes *Lázár* István uramnak ő kegyelmének adnák; kiknek is kévánságokot értvén ő kegyelme, mű előttünk igéré ő kegyelme mindennemű jóakarattyát, hogy *Erős* Jánost és feleségét Erzsébetet életekig mindennemű szolgálattól és terehviseléstől megoltalmazza s ha miben kévántatik, jóakarattal leszen ő kegyelme nekik, kihez képest az megírt *Erős* János feleségével, Ersébettel edgyütt az megírt szentdamokosi jószágokot cum omnibus ad se pertinentiis adák és hagyák örökösön tekéntetes nemzetes *Lázár* István uramnak és ő kegyelme szerelmes házastársának tekéntetes nemzetes *Petki* Kata asszonnak és ő kegyelmek posteritásoknak fiuról fiura, leányról leányra irrevocabiliter, mely jószág és belső ülés hely vagyon ezen *Felcsikszéknek Szent Damokoson*, vicinussa ab una azon falunak közönséges uttya, ab alia vero ugyan szent damokosi nagyobbik *Kristaly* István és több attyafiai közönséges uczájok, mely örökös és megmásolhatatlan contractus mű előttünk így menvén véghez, attuk mű is ez hűt szerént irattatott pecsétes levelünköt fide nostra mediante. Anno, die, locoque supra notatis.

Correcta [per nos.]

Judices iidem, qui supra,

Joannes Sándor mpria. (P. H.)

Nicolaus Endes mpria. (P. H.)

(Eredetije az Erdélyi Nemzeti Múzeumba letéteményezett grófi Lázár-levéltárban.)

Sándor Péter temetési zászlója 1660.
(feliratos oldal)

67.

Csikszentmiklós, 1670. január 20.

Sándor Mihály alkirálybiró és megnevezett társa tanuvallatás tartanak az Elekes család nemessége felől.

Csikszentmihályi nemes **Sándor Mihály** felcsiki vicekirálybiró és szentmiklósi nemes *Demjén* János szentmiklósi tanító, *Szent Miklóson*, **Sándor Mihály** házában így vallatnak 1670. jan. 20-án.

1. testis *Becze* Mihály csikszéki szépvizi primipilus annorum 70. Juratus fassus est. Tudom azt, hogy *Bálint* Pál régi főnemes ember volt, mi köztünk hadnagy zabját soha sem adott, *Bálint* Pál fia *Bálint* Péter, *Bálint* Péter fia *Elekes* Ferencz, *Elekes* Ferencz fiai *Elekes* János és *Elekes* István. Itt mi nálunk *Elekes* Ferenczet *Péter* Ferencznek hijják vala. Tudom azt, hogy a nemzetségek is nem adott hadnagy lova zabját, mert lófő nemes emberek voltak. (6 tanu vall így.)

(Másolata Csikvármegye levéltárában. Kivonatosan közölve Székely Oklevéltár VI. k. 323. 324. l.)

68.

Szárhegy, 1670. augusztus 15.

Sándor Mihály kezességet vállal Lázár István egyik jobbágyáért.

Mi csikszéki szentmiklósi *Illyés* Ferencz senior és gyergyószéki uyfalvi *Elekes* Péter ugyan senior, ki is ezen *Gyergyószéknek* hűtös vicekirálybirája, mindketten nemes személyek, adgyuk tuttára mindeneknek, az kiknek illik ez mi jelen való levelünknek rendiben, quod in hoc anno praesenti 1670. circa festum Assumptionis Beatae Mariae Virginis, mikoron volnánk felyebb megírt *Gyergyószékben*, *Szárhegyen* az tekéntetes nemzetes szárhegyi *Lázár* István uram házánál, jöve mi elönkben felyebb megírt csikszéki szentmihályi **Sándor Mihály** uram, ki mostan ugyan azon székben *Szent Miklóson* lakik, instálván ő kegyelme mi előttünk felyebb megírt *Lázár* István uramnak egy *Todor* czigány nevű detentus jobbágya mellett, ki is itt lévén detentioban az ő kegyelme szárhegyi tömlöcziben, melyet ennekelőtte ő kegyelme nyilván való malefactioiért és lopásáért az országnak articulusi szerént ratione officii az károsoknak sok rendbeli panaszira meg-

fogatott volt és igen súlyos rabságban tartatván ő kegyelme, hogy mostan az egyczer *Lázár* István uram ő kegyelme halálára ne ügyekeznék, hanem jó és helyes conditiok alatt bocsáttatná el ő kegyelme. Megteként vén azért sokszor megemlített *Lázár* István uram nehányszor megírt **Sándor Mihály** uramnak sok ízekben való törekedését, nagynehezen reá vevé ő kegyelme magát, hogy his infra scriptis conditionibus elbocsáttattya ő kegyelme **Sándor Mihály** uram kezességin kétszáz forintig. Elsőbben, hogy mindeneknek előtte az articulus continentiája szerént az károst contentálja, kinek quaerelájára megfogatta volt ő kegyelme, boszu és fenyegetőzés nélkül. Másodszor, hogy ennekutánna magát megjobbittya és soha többé lopásban, orzásban, tolvajlásban és semmi malefactioban magát nem eligiti és senkinek károkat nem teszen. Harmadszor, hogy az articulus szerént füle válcságáról, ugymint negyven forintról ez jövő Szent Márton napjára böcsülettel contentálja *Lázár* István uramot ő kegyelmit **Sándor Mihály** uram. Negyedszer, hogyha ennekutánna valamiben inpingálna és a felyebb specificalt conditiokot is ha violálná vel in toto vel in parte az czigány és ujobban panaszt tennének ő kegyelminek felőlle és **Sándor Mihály** uram kézben nem adhatná, nem sistalhatná oda, az hova *Lázár* István uram kévánna, mox et de facto exclusis omnibus iuridicis remediis inhibitione, contradictione, repulsione, neque gratia principis et aliis etiam quibuslibet excogitabilibus iuridicis remediis non obstantibus, vigore saltem praesentium literarum nostrarum külső, belső jószágiból, res mobilissiból magának, vagy akárhol levő jobbágyinak marhájokból, jovokból csak egy vicetiszt által is vel tantum propria sua auctoritate is vigore saltem praesentium exsecutiot tétethessen ő kegyelme ugymint *Lázár* István uram az **Sándor Mihály** uram jovaiból, még is azon czigánt mindenütt, minden helyeken indifferenter prosequaltathassa és persequaltathassa ő kegyelme. Mely conditiokot megértvén **Sándor Mihály** uram valóba difficultálá az kezességet és nem igen akarván magára vállalni, de hogy aliis viis mediis et conditionibus nem szabadíthatá meg azon detentus *Todor* czigány nevű jobbágyát és *Lázár* István uram ő kegyelme is nem bocsáttá el az felyebb megirt conditioknál külömben, sokat gondolkodván **Sándor Mihály** uram felőlle, végre köté és obligálá magát *Lázár* István uramnak ő kegyelmének **Sándor Mihály** uram az felyebb megírt conditioknak megállására és praestálására, kivevé maga kezességin és *Lázár*

István uram is ő kegyelme elbocsáttatá, mely dologról minket birálván ő kegyelmek mindkét részről kezek beadásokkal, melyről attuk mi felyebb megírt birák ez mi hitünk szerint irott levelünket pecsetünk és kezünk irásával megerősitvén. Datum anno locoque supra notatis, die vero 23. Augusti.

Judices iidem, qui supra. Correcta per eosdem.

Elekes Peter mpria.

(L. S.)

(Eredetije az Erdélyi Nemzeti Múzeumba letéteményezett gróf Lázár-levéltárban.)

69.

Szárhegy, 1671. szeptember 19.

Sándor Mihály, Sándor János és megnevezett társaik tanuvallomást tesznek a csiki főtiszteknek adni szokott szolgáltatmányokról.

Illustrissime ac celsissime princeps, domine domine nobis clementissime.

Fidelitatis fideliumque ac perpetuorum servitiorum nostrorum in gratiam celsitudinis vestrae principalis demissam ac perpetuam semper oblationem. Vestra clementer nosse dignetur illustrissima celsitudo nos literas eiusdem compulsorias pariter et attestatorias pro parte et in persona generosi Samuelis *Szentiváni* de Sepsi Szent Iván causarum celsitudinis vestrae fiscalium in Transilvania directoris eiusdem celsitudinis vestrae confectas et emanatas, nobisque celsitudinis vestrae principalis humilibus, fidelibus perpetuisque servitoribus nominanter literis in eisdem adscriptis praeceptorie sonantes et directas honore et obedientia, quibus decuit, recepisse in haec verba: [Következik Apaffi Mihálynak Radnóth, 1671. szept. 11-én kelt tanuvallatást elrendelő parancsa.] Quibus receptis nos mandatis eiusdem celsitudinis vestrae principalis semper et in omnibus obedire, ut parest, et satisfacere volentes in hoc anno praesenti 1671. diebus vero et locis infra specificantibus testes infra specificantes vigore praetactarum celsitudinis vestrae literarum nostri in praesentia citatos et praesentes accedentes exacto prius ab eisdem firmissimo iuramenti sui sacramento ad fidem eorum Deo debitam super utro nobis oblato inquisivisse et examinasse.

Utrum autem erat tale.

1. Tudod-e, mig nemzetes *Daczó* János uram ő kegyelme most legutolszor a fényes portára járt, ha az idő alatt nemzetes *Lázár* István uram indította-é hamisságával és javallásával arra ez kegyelmetek székinek lakósit, hogy *Csikszéken* kivűl másuva sohuva is *Daczó* János uramnak a szék lakósi dologra ne menynyenek, se pedig dógost ne adgyanak?

2 Tudod-e, hogy *Bándra* s *Erkedre Lázár* István uramnak ez székből ez jelen való eszendőben dógosokat attanak volna s ha attanak, miért hogy *Daczó* uramnak is az erdőn által nem aképpen attanak?

3. Tudod-e, a rég üdőben az kegyelmetek főtiszteik esztendőnként való ennyi, vagy amannyi számu dógosokat tartozásképpen tartozott-e a szék adni? és efféle dógosok adattatása ha szokott s tartozásképpen való salariumja volt-e és bizonyos fizetések a főtiszteknek, ha pedig nem tartozásképpen való, hanem csak jóakarat és kedveskedésbéli fizetések volt az a főtiszteknek, *Daczó* uram azon általlépett-e, kételenitette-e ő kegyelme tartozásképpen a szék lakósit, hogy dolgozatokat adgyanak ő kegyelmének, vagy ő kegyelme is csak kérelem szerént kérte őket?

A quibus tandem talem recepimus certitudinem veritatis.

Die 19. mensis Septembris, anni praescripti in possessione *Szárhegy* domoque nobilis agilis Stephani *Gáspár* de dicta Szárhegy primipili et iurati pro nunc iam fatae possessionis iudicis omnino in sede Siculicali *Gyirgyó* existente et habita.

1. testis. Nobilis agilis Stephanus *Thuri* de Tamásfalva pro nunc iuratus dictae sedis *Gyirgyó* notarius, annorum circa 35. Juratus, examinatus fatetur ad primum. *Szeredában* voltam a szék gyűlésében az üdő alatt, míg *Daczó* uram most legutolszor a fényes portára járt, jelenlévén azon gyülésben *Lázár* István uram, a *csiki* vicetisztek proponálván azt, hogy *Daczó* Jánosné asszonyom dolgosokat (mennyit, nem tudom) kér (hova kérte ő kegyelme, azt is nem tudom) s a szék generaliter resolválá magát, hogy nem ad, mivel nem kételen vélle.

Ad secundum. Tudom bizonyoson, hogy *Lázár* István uramnak gyapjuért, sajtért, ordáért s buza és egyébbeli adósságnak lefizetéséért s pénzfizetésért is mentenek *Gyirgyóból Bándra* és *Erkedre* dógozni, mivel *Lázár* István uram a szük üdőben igen segítette a szegénységet, sok adósságot rakván fel a szegénység,

de *Daczó* János uramnak adósak nem lévén, én tuttomra ilyen formán nem is mentek.

Ad tertium. 1660. esztendőben én is vicekirálybirája lévén ez *Gyirgyószéknek* idvezült néhai *Petki* István uram akkori főkapitányunk kérve kérte széket, hogy valami kevés dógossal segilyék ő kegyelmét, segítették is jóakarat szerént, de tartozásképpen soha nem tudom, hogy dolgosokat edgy főtisztnek is attanak volna és így dolgosokbul való bizonyos sallariumját az főtiszteknek nem tudom. De caetero nihil.

2. testis. Nobilis agilis Georgius *Illyés* de Alfalva viceiudex regius sedis Siculicalis *Gyirgyó*, annorum cira 48. Juratus, examinatus fatetur ad primum. A *szeredai* gyülésben ott nem voltam, de hallottam mástul, hogy közönségesen ott végezték el, a főtiszteknek dógosokat a székbül hogy ne adgyanak, hanem jóakarat szerént benn a székben segítsék.

Ad secundum. Tudom, hogy ezelőtt két esztendőkkel *Lázár* István uramnak ajándékon is küldöttenek az mezőségre dógosokat, a minthogy a más főtisztnek is sokszor attanak, a ki a kapitánságot viselte jóakatunk szerént ezelőtt való esztendőkben, de két közelebb való esztendők alatt nem attanak, hanem a kik most ez esztendőben voltanak székünkbül *Lázár* István uramnak dógozni által az erdőn, azok mind gyapju, sajt, orda, buzabéli adósságnak lefizetéséért voltanak.

Ad tertium. Hogy *Daczó* János uram az régi tiszteknek jóakarat szerént praestalni szokott dogosokon kivül és azon felyül kivánt volna a széktül dogosokat, nem tudom, sőt még azt is nem követte el, az mint a régi tisztek, mert ezelőtt néhány esztendőkkel edgy már megholt kapitányunk mustrára kivivén a szék vitézeit keménnyen dógoztatta, arattatott s kaszáltatott a szék vitézeivel, de *Daczó* uram kérelem szerént kért, a mikor kért.

3. testis. Nobilis agilis Petrus *Elekes* de Ujfalu, annorum circa 46 etc.

4. testis. Nobilis agilis Johannes *Illyés* de Alfalva, annorum circ 60 etc.

5. testis. Nobilis agilis Johannes *Déák* de Gyirgyó Szent Miklós primipilus, annorum circa 56 etc.

6. testis. Nobilis agilus Stephanus *Pál* de eadem primipilus, annorum circa 60 etc.

7. testis. Nobilis agilis Basilius *Mihály* de eadem, annorum circa 61 etc.

8. testis. Agilis Michael *Réti* de eadem eques sclopetarius, annorum circa 50 etc.

9. testis. Nobilis agilis Basilius *Biró* de eadem primipilus, amorum circa 57 etc.

10. testis. Nobilis agilis Georgius *Benedek* de eadem primipilus, annorum circa 50 etc.

11. testis. Nobilis agilis Stephanus *Kéményes* de eadem primipilus, annorum circa 60 etc.

12. testis. Nobilis agilis Michael *Biró* de eadem primipilus, annorum circa 61 etc.

13. testis. Nobilis agilis Johannes *Ambrus* de Kilyénfalva primipilus, annorum circa 59 etc.

14. Nobilis agilis Michael *Biró* de Ujfalu primipilus, annorum circa 60 etc.

15. Nobilis agilis Johannes *Simon* de eadem primipilus, annorum circa 36 etc.

16. Nobilis agilis Nicolaus *Kastal* de eadem primipilus, annorum circa 40 etc.

17. Nobilis agilis Andreas *Biró* de eadem primipilus, annorum circa 46 etc.

18. Nobilis agilis Valentinus *Nagy* de Tsomafalva primipilus, annorum circa 65 etc.

19. Nobilis agilis Thomas *Nagy* de eadem primipilus, annorum circa 50 etc.

20. Nobilis agilis Emericus *Bőg* de eadem primipilus, annorum circa 52 etc.

21. Nobilis agilis Nicolaus *Damokos* de eadem primipilus, annorum circa 63 etc.

22. Agilis Georgius *Lőrincz* de Alfalu pedes pixidarius, annorum circa 60 etc.

23. Agilis Andreas *János* de Alfalu pedes pixidarius, annorum circa 60 etc.

24. Agilis Andreas *Balog* de eadem libertus, annorum circa 65 etc.

25. Nobilis agilis Gregorius *Fazakas* de eadem, annorum circa 59 etc.

26. Nobilis agilis Franciscus *István* de Tekerőpataka primipilus, annorum circa 40 etc.

27. Nobilis agilis Andreas *Bott* de eadem primipilus, annorum circa 70 etc.

28. Nobilis agilis Paulus *Bott* de eadem primipilus, annorum circa 70 etc.

29. Nobilis agilis Stephanus *Soka* de eadem primipilus, annorum circa 40 etc.

30. Agilis Petrus *Csibi* senior de Gyitro pedes pixidarius, annorum circa 50 etc.

31. Nobilis agilis Thomas *Csiki* de eadem primipilus, annorum circa 40 etc.

32. Nobilis agilis Petrus *Csibi* iunior de eadem, annorum circa 35 etc.

33. Nobilis agilis Andreas *Laszló* de Alfalva primipilus, annorum circa 50 etc.

34. Agilis Basilius *Philep* de Szárhegy pedes pixidarius, annorum circa 55 etc.

35. Agilis Stephanus *Szabó* de eadem libertus, annorum circa 65 etc.

36. Nobilis agilis Stephanus *Mezei* de Szárhegy primipilus, annorum circa 60 etc.

37. Nobilis agilis Stephanus *Gáspár* de eadem primipilus, annorum circa 35 etc.

38. Nobilis agilis Michael *Boricz* de Alfalva primipilus, annorum circa 60 etc.

Die 21. praefati mensis Septembris in possessione *Csikmadaras* domoque strenui Petri *Dános* in ferri fodina territorii iam fatae possessionis *Madaras* servientis omnino in sede *Csik* superiori extructa et habita.

39. Nobilis agilis Johannes *Borbelly* de dicta Madaras, annocirca 68. Juratus, examinatus fatetur ad primum. A mely gyűlésben praetendálják, hogy az ur *Lázár* István uram arra indította volna a széket, hogy *Daczó* János uramnak, hogy *Csikszéken* kivűl dolgost ne adgyanak, abban ott voltam, de ő kegyelme nem hogy ezt tanácsolta, vagy javallatta volna a széknek, sőt edgy szavát is ő kegyelmének arra valót nem hallottam, hanem a vicetisztek által tött *Daczó* János uram dolgosok adattatásáért való szorgalmaztatását megunván, hogy *Szent Ersébetre* dolgosokat adna a szék és *Szent Györre Daczó* uramnak, közönségesen felkiálta a szék, hogy *Csikszéken* kivűl nem adnak, hanem itt benn jóakarat szerént örömest segítik ő kegyelmét, de nem tartozásképpen.

Ad secundum. Tudom, hogy mondotta *Lázár* István uram,

ha kik fizetésért dolgozni mennének, másnak ne mennyenek, hanem ő kegyelmének *Bándra* és *Erkedre*, örömest megfizet nékiek. Ad tertium. Noha én is darab ideig vicetiszt voltam, de ennyi, vagy amannyi számu dolgosokat a főtiszteknek adni, soha sallariumok nem volt, hanem kérelem szerént ha kértek, jóakaratunkból attunk néhánykor kivül is a széken, de tartozásképpen soha nem.

40. Nobilis agilis Paulus *Erős* de Csik Szent Tamás ductor agilium peditum pixidariorum, annorum circa 46 etc.

41. Nobilis Franciscus *György* de eadem iuratus assessor sedis superioris Csik, annorum circa 45 etc.

Die eadem 21. mensis eiusdem Septembris in oppido *Csikszereda* domoque providi Georgii *Ferencz* omnino in iam fata- sede superiori *Csik* extructa et habita.

42. Generosus Thomas *Damokos* de Alsó Tsernaton, annorum circa 55. Juratus, examinatus fatetur ad primum. Még tavaly a clastromnál lévén gyülése a széknek, jelen nem volt edgyik főtisztünk is, közönségesen végeztük, hogy edgy főtisztünknek is az erdőn áttal dolgost ne adgyunk soha is, ezaránt a régi tisztünkhöz jóakaratunk szerént való dolgosok praestálását subtrahaltuk, az kiknek is nem tartoztunk, csak jóakaratunk szerént adtunk nehánykor, mikor akartuk, de hogy *Lázár* István uram azt intimalta volna, hogy *Daczó* uramnak dolgost az erdőn által ne adgyunk, azt nem hallottam. Ad secundum. *Daczó* uramnak is, hogy nem adtunk dolgost, az megmondott székünk végezése szerént lött, melyben az universitas akarattyábul concludaltatott, hogy edgy főtisztünknek is az erdőn által ne adgyunk dolgosokat; *Lázár* István uramnak pedig miképpen mentenek dolgosok *Gyirgyóbul* ez idén, nem tudom. Ad tertium fatetur. Én a *lengyelországi* veszedelemig tiz esztendők alatt voltam főkirálybiró ez székben, nehai üdvezült *Petki* István uram lévén a főkapitány, az üdő alatt tartozásképpen való dolgosokbéli jövedelmek az főtiszteknek nem tudom, hanem süveg levételével megtalálván a széket, kérelem szerént mikor kérhettünk, adtak néha . . . . . de akkor is olyakat vétettek öszve, kik ország szolgálattyára alkalmatlanok voltanak, de coacte való dolgosok adását sem ide benn székünkben, sem kivül nem tudok. De caetero nihil.

43. Egregius Petrus *Mikó* de Süged, annorum circa 48. Juratus, examinatus fatetur ad primum similiter excepto, én főkirálybiró nem voltam, in reliquis etiam similiter, uti generosus Thomas *Domokos*.

44. Egregius **Michael Sándor** de Csik Szent Mihály, annorum circa 40. Juratus, examinatus fatetur in omnibus similiter, uti proxime praecedens.

NB. Egregius Petrus *Veres* de Csik Szent Lélek iuratus sedis superioris *Csik* assessor, annorum 46. Juratus, examinatus fatetur ad primum. Most legutolszor gyülése lévén az széknek, végeztük közönségesen, hogy az erdőn által edgyik főtisztünknek is ne adgyunk jóakaratunk szerint is dolgosokat, hanem székünkben való házokhoz segicsük jóakarat szerint, de nem tartozásképpen; annak büntetését is vetettük, hogyha mely vice tiszt arra erőltetne valakit, hogy az erdőn által dolgost adgyon valamely főtisztünknek, eo facto fl. 12 legyen az büntetése. Azon gyülésünkben *Lázár* István uram is jelen volt, de ő kegyelme e dologra indító ok nem volt, hanem egykor volt egy már megholt s idvezült kapitányunk, ki fejedelem kegyelmes uram parancsolattyával kihivatván az erdőn által bennünket, némelyekkel az vitézek közül keménnyen dolgoztatott, mémelyeket egy-egy forintért bocsátott vissza házához, melyen nem kicsinnye megindult volt akkor az vitézlő rend s azért, hogy ennekutánna is akármi módon szabadságok ne sértödgyön előttök viselvén az megírt megbántódását szabadságának, végeztük közönségesen.

Ad secundum. *Daczó* uramnak is az első punctumra tött feleletem szerint azért nem adának az erdőn által dolgost, *Lázár* István uramnak is ez mi székünkből ez idén nem adtak az erdőn által dolgost, *Gyergyóbul* miképpen adtanak, azt nem tudom.

Ad tertium. Az főtisztek sallariumját az mi illeti, az mi accidentiak ő kegyelmeknek járnak, azt ő kegyelmektül senki el nem veheti s nem is igyekezett senki elvenni, abbul sem egynek, sem másnak panasza nem lehet. Dolgozásbeli sallariumját az mi nézi, hogy kéntelenség szerint tartozott volna az szék ennyi, vagy amannyi dolgost adni, soha olyat nem tudok, hanem jóakarat szerint, mikor kértenek, adtanak, de tartozásképpen soha nem.

Továbbá az miután hallottam az idősbektül, egy néhai vicetiszt a régi üdőben, nem tudom, főtiszteinek-e akarván kedveskedni, vagy mivel indíttatott, azt introducalta volt, majd consvetudoban hozván, hogy az mely szabad ember, ha lófő lészen is, közülünk meghal s annak olyan fiai maradnak, kik alkalmatlanok az táborra való menetelre, szekér szeresek legyenek és azok magok szekerén s marhájokan tartozzanak az főtisztek házokhoz,

a hova parancsolják, vinni akármi accidentiat, sindelt és egyebet is. Emiatt sok becsületes lófő embereknek gyermekek többire majd koldussá lött, az minthogy idvezült *Petki* uram idejében is *Királyhalmára* és *Szentgyörgyre* addig hoztanak eféle szekér szeresek holmit, hogy marhájokból kifogyván, lóra osztán nem verekedhettenek ember korokban is, mely miatt az ország szolgálattyára való ember is kevesedvén s az szeginy neveletlen árvákon s özvegyeken látván az mi szabadságunkkal ellenkező és más székekben eddig nem usuált igát, mikor *Daczó* uramot most legutolszor introducalák az kapitánságra, az szék megbántódásárúl lévén akkor is emlékezet, ő kegyelme *Nemes* János uram előtt arra kötelezé magát, hogy kész ő kegyelme azt megorvoslani, csak az más főtiszt társa ő kegyelmek akarja. Ez volt penig az mi székünknek megbántódása, az szegény neveletlen árváknak és özvegyeknek akképpen való sanyargatása.

Ennek collaltatása helyett penig ilyen kölcsönös jóakaratunkat decernáltuk végezésünkből főtiszteinkhez, hogyha mi accidentarium jüvedelem történik, olyan accidentia, mely főtisztünket illetné, akármely főtisztünknek is, azt az a' falu, a' hol történik, tartozzék az főtisztnek székünkben való házához szállétani.

Ez is jóakaratunkhoz járulván, hogy ennekutánna közönséges derék szék celebraltatván székünkben, tartozunk főtiszteinknek becsületesen gazdálkodni, melyet ezelőtt nem praestaltunk *Petki* István uram idejében is.

45. Egregius Johannes *Cirjék* de Csik Szent Simon, annorum circa 35. Juratus, examinatus fatetur in omnibus similiter, uti 43. et 44. testes hoc addito. Edgy alkalmatossággal mostani kegyelmes uramnak parancsolattyával edgy megholt kapitányunk mustrára hivatván ki bennünket egészszen székbeli vitézeket, hogy kimentünk, némelyeket közüllünk edgy-edgy forintért bocsátott haza, némelyeket *Kolosvár* alá az táborra, némelyeket pedig keménnyen dolgoztattanak ; igen-igen megindult volt az vitézlő rend, azonban halván, hogy megholt az az idvezült kapitányunk, hogy sokan sollicitálják kegyelmes urunktól a csiki kapitánságot s gondolván mi azt, ne talám azt nézik ezaránt, hogy mi imitt-amott sok házakat felépítsük az következendő kapitánnak s ezért sollicitálják annyira. Öszvegyűlvén edgy alkalmatossággal a közrend, a vicetisztekkel közönségesen végeztük, hogy az erdőn által edgy főtisztünknek is dolgost ne adgyunk. Edgy alkalmatossággal való

gyülésünkben azután mindkét főtisztünk jelen lévén *Daczó* János és *Lázár* István uraimék ő kegyelmek, *Daczó* János uramnak a portára kelletvén menni, ő kegyelme authoralta *Lázár* István uramat, hogy csak az maga jelenlétében is ültethet *Lázár* István uram törvényes széket és így edgy alkalmatosságkor az megnevezett *Lázár* István uram főtisztünkkel ülvén törvényes széket, akkor confirmaltuk az előtteni végezésünket, hogy soha is az erdőn által edgy főtisztünknek is dologra ne mennyünk, se dolgosokat ne adgyunk, azelőtti jóakaratunkat ezarant penitus aboleálván.

46. Egregius **Johannes Sándor** de Csik Szent Mihály ductor nobilium agilium quorum primipilorum, annorum circa 38. Juratus, examinatus fatetur in omnibus similiter, uti proxime praecedens hoc addito. Mikor olyan formán kegyelmes urunk parancsolattyával hivattanak ki bennünket az mustrára, hogy mind bennünket a táborra *Kolosvár* alá nem küldöttenek, hanem dolgoztattanak a vitézlő renddel s némelyeket pedig edgy-edgy forintért bocsátának vissza, azon indultunk arra, hogy annakutánna az erdőn által edgy főtisztnek is a szék dolgost ne adgyon az előtteni jóakaratunk szerént is, hogy a vitézlő rend nyakában lassan-lassan erőszak szerént való terhet be ne hozzanak.

47. Egregius Gregorius *Literatus* de Csik Szent Imre inspector ferri fodinae iam praememoratae, annorum circa 50 etc.

48. Egregius Franciscus *Illyés* de Csik Szent Miklós tricesimator Csikiensis et iuratus assessor sedis superioris Csik, annorum circa 51 etc.

49. Egregius Johannes *Bors* de Csik Szent Király iuratus assessor sedis inferioris Csik, annorum circa 25 etc.

50. Egregius Michael *Literatus* de Csik Szent Márton iuratus sedis inferioris Csik notarius, annorum circa 44 etc.

51. Egregius Andreas *Intze* de Delne vice iudex regius sedis Csik superioris, annorum circa 42. Juratus, examinatus fatetur ad primum nihil, ad secundum nihil, ad tertium: Edgy nem régen megholt üdvezült kapitányunk kegyelmes urunk ő nagysága commissiojával hivatott ki az erdőn által bennünket a szék minden vitézit, én is hadnagy voltam akkor, némelyeket közüllünk pénzért bocsáták haza, némelyekkel valóban dogoztattanak, mely dogot szabadsága megsértődésének tartott a vitézlő rend, akkor is nem mentünk volna ki s az a dogozás nem lött volna, ha urunk ő nagysága parancsolattyával nem hittanak volna bennünket s régi szabadságát akarván megőrizni a vitézlő rend, azért végeztük

hogy ennek utánna az erdőn által jóakarat szerént való munkát is ne praestáljunk edgyik főtisztnek is. De caetero ita, uti egregius Johannes *Czirjék.*

52. Egregius Andreas *Czirjék* de Csik Szent Simon vice iudex regius sedis inferioris Csik, annorum circa 40 etc.

53. Nobilis agilis Stephanus *Székely* de Csik Rákos iuratus assessor sedis Csik superioris, annorum circa 53 etc.

54. Nobilis agilis Johannes *Literatus* de Kászonfelsőfalu vice iudex regius sedis Kászon, annorum circa 33 etc.

55. Nobilis agilis Franciscus *Benkes* de Csik Szent Simon primipilus, annorum circa 36 etc.

56. Nobilis agilis Petrus *Veres* de Csik Szent Simon primipilus, annorum circa 32 etc.

57. Agilis Johannes *Gáspár* de eadem pedes sclopetarius, annorum circa 42 etc.

58. Agilis Johannes *Gőde* de eadem pedes sclopetarius, annorum circa 52 etc.

59. Nobilis agilis Gregorius *Mihály* de eadem primipilus, annorum circa 70 etc.

60. Nobilis agilis Petrus *Csathó* de eadem primipilus, annorum circa 60 etc.

61. Nobilis agilis Gregorius *Damokos* de eadem primipilus, annorum circa 40 etc.

62. Nobilis agilis Nicolaus *Kászoni* de Kászonfelsőfalva iuratus assessor sedis Kászon, annorum circa 60 etc.

63. Nobilis agilis Petrus *Csutak* de Kászonimpérfalva iuratus assessor sedis Kászon, [annorum circa] . . . etc.

64. Nobilis agilis Martinus *Barla* de Csik Szent Tamás pripilus, annorum circa 66 etc.

65. Agilis Michael *Guzurán* de eadem libertinus, annorum circa 35 etc.

66. Agilis Gregorius *Ijgyártó* de eadem pedes pixidarius, annorum circa 61 etc.

67. Nobilis agilis Stephan *Kedves* de eadem primipilus, annorum circa 62 etc.

68. Nobilis agilis Basilius *Ijgyártó* de eadem primipilus, annorum circa 56 etc.

69. Agilis Petrus *Balás* de eadem libertinus, annorum circa 50 etc.

70. Agilis Franciscus *Kristály* de eadem, annorum circa 28, pedes pixidarius etc.

71. Nobilis agilis Georgius *Szabó* de Ujfalu primipilus, annorum circa 53 etc.

72. Nobilis agilis David *Szabó* de eadem Kászonujfalu primipilus, annorum circa 37 etc.

73. Agilis Johan *Hunyadi* de eadem pedes pixidarius, annorum circa 40 etc.

74. Nobilis agilis Matthaeus *Kajtsa* primipilus de eadem, annorum circa 70 etc.

75. Nobilis agilis Andreas *Fejér* de eadem primipilus, annorum circa 50 etc.

76. Agilis Joannes *Biró* de eadem pedes pixidarius, annorum circa 50 etc.

77. Nobilis agilis Johannes *Szabó* de eadem primipilus, annorum circa 51 etc.

78. Agilis Stephanus *Pataki* de Kászon Jakabfalva pedes pixidarius, annorum circa 45 etc.

79. Nobilis agilis Petrus *András* de eadem primipilus, annorum circa 30 etc.

80. Nobilis agilis Andreas *Mihály* de eadem primipilus, annorum circa 35 etc.

81. Nobilis agilis Sylvester[1] *Nagy* de eadem primipilus, annorum circa 28 etc.

82. Nobilis agilis Johannes *Sylvester* de eadem primipilus, annorum circa 35 etc.

83. Nobilis agilis Thomas *Jakab* de eadem primipilus, annorum circa 33 etc.

84. Nobilis agilis Michael *György* de Kászonimperfalva, primipilus, annorum circa 50 etc.

85. Nobilis agilis Petrus *György* de eadem primipilus, annorum circa 55 etc.

86. Nobilis agilis Johannes *Balás* de eadem primipilus, annorum circa 37 etc.

87. Nobilis agilis Andreas *Péter* de eadem primipilus, annorum circa 28 etc.

88. Nobilis agilis Valentinus *Biró* de Vacsartsi primipilus, annorum circa 50 etc.

89. Nobilis agilis Gregorius *Fodor* de eadem primipilus, annorum circa 60 etc.

[1] Az eredetiben: Syivestris.

90. Nobilis agilis Thomas *Márton* de eadem primipilus, annorum circa 49 etc.

91. Agilis Basilius *Ferencz* de eadem libertinus, annorum circa 56 etc.

92. Nobilis agilis Andreas *Csáki* de eadem primipilus, annorum circa 56 etc.

93. Agilis Johannes *Márton* de eadem primipilus, annorum circa 56 etc.

94. Agilis Gregorius *László* de eadem pedes pixidarius, annorum circa 80 etc.

95. Agilis Petrus *Biró* de Karczfalva libertinus annorum circa 45 etc.

96. Nobilis agilis Emericus *Gergely* de eadem primipilus, annorum circa 25 etc.

97. Nobilis agilis Martinus *György* de eadem primipilus, annorum circa 45 etc.

98. Strenuus Gregorius *Gidro* de eadem iam fatae ferri fodinae habitorum, annorum circa 32 etc.

99. Agilis Johannes *Boros* de eadem pedes pixidarius, annorum circa 81 etc.

100. Agilis Franciscus *Varga* de Csik Szent Mihályfalva pedes pixidarius, annorum circa 70 etc.

101. Nobilis agilis Joannes *Petro* primipilus de eadem, annorum circa 69 etc.

102. Agilis Michael *Joskó* de eadem libertinus, annorum circa 71 etc.

103. Nobilis agilis Matthaeus *Buzás* de eadem primipilus, annorum circa 45 etc.

104. Agilis Johannes *Antal* de eadem libertinus, annorum circa 52 etc.

105. Agilis Georgius *Lakatos* de eadem pedes pixidarius, annorum circa 49 etc.

106. Nobilis agilis Stephanus *Ferencz* de eadem primipilus, annorum circa 63 etc.

107. Nobilis agilis Laurentius *Lestany* de Kozmás, annorum circa 45 etc.

108. Nobilis agilis Thomas *Borbély* de eadem primipilus, annorum circa 60 etc.

109. Nobilis agilis Demetrius *Tamás* de eadem primipilus, annorum circa 56 etc.

110. Nobilis agilis Johannes *Bálint* de eadem primipilus, annorum circa 60 etc.

111. Nobilis agilis Johannes *Bálint* de eadem primipilus, annorum circa 60 etc.

112. Agilis Demetrius *Szőts* de eadem pedes pixidarius, annorum circa 70 etc.

113. Agilis Johannes *Balás* de eadem pedes pixidarius, annorum circa 70 etc.

114. Nobilis agilis Stephanus *Tamás* de eadem primipilus, annorum circa 80 etc.

115. Agilis Lukas *Bartalis* pedes pixidarius de Csekefalva, annorum circa 60 etc.

116. Nobilis agilis Petrus *György* de eadem annorum circa 70 etc.

117. Agilis Basilius *György* de eadem libertinus, annorum circa 50 etc.

118. Agilis Petrus *Miklós* de eadem pedes pixidarius, annorum circa 59 etc.

119. Nobilis agilis Andreas *Miklós* de eadem primipilus, annorum circa 50 etc.

120. Nobilis agilis Franciscus *Sánta* de eadem primipilus, annorum circa 60 etc.

121. Nobilis agilis Stephanus *Debreczeni* de eadem primipilus, annorum circa 60 etc.

122. Nobilis agilis Franciscus *Márton* de Dánfalva primipilus, annorum circa 30 etc.

123. Nobilis agilis Martinus *Lukáts* de eadem primipilus, annorum circa 50 etc.

124. Nobilis agilis Franciscus *Tsáki* de eadem, annorum circa 40 etc.

125. Nobilis agilis Basilius *János* de eadem primipilus, annorum circa 36 etc.

126. Nobilis agilis Johannes *Mihály* de eadem primipilus, annorum circa 26 etc.

127. Nobilis agilis Petrus *István* de eadem primipilus, annorum circa 26 etc.

128. Agilis Nicolaus *Miklós* de eadem libertinus, annorum circa 50 etc.

129. Nobilis agilis Johannes *Kováts* de Szent Domokos primipilus, annorum circa 28 etc.

130. Nobilis agilis Johannes *Kósa* de eadem primipilus, annorum circa 36 etc.

131. Nobilis agilis Georgius *Kedves* de eadem primipilus, annorum circa 40 etc.

132. Nobilis agilis Stephanus *Kristály* senior, annorum circa 60, de eadem etc.

133. Nobilis agilis Michael *Benkő* eadem primipilus, annorum circa 25 etc.

134. Nobilis agilis Valentinus *György* de Csikmadaras primipilus, annorum circa 36 etc.

135. Nobilis agilis Franciscus *Erde* de eadem primipilus, annorum circa 28 etc.

136. Nobilis agilis Laurentius *Ványalós* de Csik Szent György primipilus, annorum circa 66 etc.

137. Agilis Joannes *Kalocza* de eadem eques sclopetarius, annorum circa 40 etc.

138. Nobilis agilis Johannes *István* de Banfalva primipilus, annorum circa 65 etc.

139. Nobilis agilis Martinus *Kelemen* de eadem primipilus, annorum circa 50 etc.

140. Nobilis agilis Stephanus *Kócsós* de Sögöd primipilus, annorum circa 65 etc.

141. Agilis Petrus *Szász* senior de eadem eques sclopetarius, annorum circa 68 etc.

142. Nobilis agilis Petrus *Sas* de Csik Szent Márton primipilus, annorum circa 40 etc.

143. Nobilis agilis Stephanus *Részeg* de eadem primipilus, annorum circa 63 etc.

144. Nobilis agilis Johannes *Lakatos* de Menyaság primipilus, annorum circa 40 etc.

145. Nobilis agilis Johannes *Dane* de eadem eques sclopetarius, annorum circa 55 etc.

146. Agilis Andreas *György* de Taplocza pedes pixidarius, annorum circa 30 etc.

147. Nobilis agilis Matthaeus *Salamon* de eadem, annorum circa 70 etc.

148. Nobilis agilis Franciscus *Nagy* de Szentlélek primipilus, annorum circa 31 etc.

149. Agilis Michael *Király* de eadem pedes pixidarius, annorum circa 45 etc.

Sándor Péter temetési zászlója 1660.
(czímeres oldal)

150. Nobilis agilis Joannes *Csiszér* de Csik Szent Király, annorum circa 60 etc.

151. Agilis Petrus *Beke* de eadem pedes pixidarius, annorum circa 70 etc.

152. Agilis Andreas *Mócsár* de Csikcsicsó eques sclopetarius, annorum circa 50 etc.

153. Nobilis agilis Petrus *Salati* primipilus de eadem, annorum circa 35 etc.

154. Nobilis agilis Paulus *Györgyös* de Csikrákos libertinus, annorum circa 40 etc.

155. Agilis Valentinus *Fodor* de eadem primipilus, annorum circa 65 etc.

156. Nobilis agilis Tomas *György* de eadem primipilus, annorum circa 63 etc.

157. Nobilis agilis Michael *Anda* de eadem primipilus, annorum circa 65 etc.

158. Nobilis agilis Franciscus *Tsászár* de eadem, annorum circa 60 etc.

159. Nobilis agilis Michael *Császár* eadem primipilus, annorum circa 65 etc.

160. Nobilis agilis Andreas *Zöld* de eadem primipilus, annorum circa 50 etc.

161. Nobilis agilis Joannes *Pál* de Tsatószege, annorum circa 35, primipilus etc.

162. Nobilis agilis Stephanus *Hozó* de eadem primipilus, annorum circa 30 etc.

163. Agilis Martinus *Pál* de eadem pedes pixidarus, annorum circa 50 etc.

164. Agilis Petrus *Boldisár* de eadem pedes pixidarius, annorum circa 30. etc.

165. Agilis Joannes *Tankó* de Göreczfalva libertinus, annorum circa 60 etc.

166. Nobilis agilis Franciscus *Tsáki* de eadem primipilus, annorum circa 30 etc.

167. Nobilis agilis Antonius *Lázár* de eadem primipilus, annorum circa 40 etc.

168. Agilis Franciscus *György* de eadem pedes pixidarius, annorum circa 25 etc.

169. Agilis Johannes *Benkő* libertinus de eadem, annorum circa 40 etc.

170. Agilis Johannes *Ványalos* de eadem libertinus, annorum circa 35 etc.

171. Nobilis agilis Valentinus *Ferencz* de Pálfalva primipilus, annorum circa 40 etc.

172. Nobilis agilis Georgius *Domokos* de eadem primipilus, annorum circa 35 etc.

173. Nobilis agilis Joannes *Gergely* de eadem primipilus, annorum circa 60 etc.

174. Nobilis agilis Michael *Domokos* de eadem primipilus, annorum circa 30 etc.

175. Nobilis agilis Johannes *Ferencz* de eadem primipilus, annorum circa 35 etc.

176. Nobilis agilis Stephanus *Jakab* de eadem primipilus, annorum circa 32 etc.

177. Nobilis agilis Johannes *Marcus* de eadem primipilus, annorum circa 40 etc.

178. Nobilis agilis Paulus *Sugár* de Csik Szent Imre, annorum circa 60 etc.

179. Nobilis agilis Gregorius *Kovács* de eadem primipilus, annorum circa 60 etc.

180. Nobilis agilis Johannes *Fodor* de eadem, annorum circa 40 etc.

181. Nobilis agilis Franciscus *Veres* de eadem primipilus, annorum circa 40 etc.

182. Nobilis agilis Matthias *Baz* de eadem primipilus, annorum circa 42 etc.

183. Nobilis agilis Martinus *Dobordad* de eadem primipilus, annorum circa 60 etc.

184. Nobilis agilis Petrus *Tankó* de eadem, annorum 70 etc.

185. Nobilis agilis Daniel *Kőmives* de Jenőfalva primipilus, annorum circa 32 etc.

186. Nobilis agilis Johannes *Péter* de eadem primipilus, annorum circa 50 etc.

187. Nobilis agilis Petrus *György* de eadem primipilus, annorum circa 50 etc.

188. Nobilis agilis Ladislaus *Pál* de eadem, annorum circa 50 etc.

189. Nobilis agilis Joannes *Barla* de eadem primipilus, annorum circa 40 etc.

190. Agilis Petrus *Ambrus* de eadem libertinus, annorum circa 50 etc.

191. Nobilis agilis Petrus *Szentes* de eadem primipilus, annorum circa 70 etc.

192. Nobilis agilis Franciscus *Bálint* de Szépvíz primipilus, annorum circa 60 etc.

193. Nobilis agilis Benedictus *Bece* de eadem primipilus, annorum circa 70 etc.

194. Nobilis agilis Michael *Barabás* de eadem primipilus, annorum circa 40 etc.

195. Nobilis agilis Johannes *Bálint* de eadem primipilus, annorum circa 70 etc.

196. Nobilis agilis Johannes *László* de eadem primipilus, annorum circa 52 etc.

197. Agilis Johannes *Varga* de eadem libertinus, annorum circa 70 etc.

198. Agilis Stephanus *Nagy* de eadem libertinus, annorum circa 60 etc.

199. Nobilis agilis Georgius *Balog* de Csik Szent Miklós primipilus, annorum circa 40 etc.

200. Nobilis agilis Basilius *Ferencz* de eadem primipilus, annorum circa 33 etc.

201. Nobilis agilis Nicolaus *Salamon* de Delne primipilus, annorum circa 40 etc.

202. Nobilis agilis Georgius *Tsató* primipilus de eadem, annorum circa 65 etc.

203. Nobilis agilis Stephanus *Kovács* de Madéfalva primipilus, annorum circa 35 etc.

204. Agilis Petrus *Szentes* de eadem libertinus, annorum circa 45 etc.

205. Nobilis agilis Paulus *Czikó* de Mindszent primipilus, annorum circa 65 etc.

206. Nobilis agilis Petrus *Ambrus* de eadem primipilus, annorum circa 30 etc.

207. Nobilis agilis Gregorius *Gerel* de Borsva primipilus, annorum circa 65 etc.

208. Agilis Petrus *Antal* de eadem libertinus, annorum circa 35 etc.

209. Nobilis agilis Franciscus *Salamon* de Várdodfalva primipilus, iuratus, examinatus, qui annorum est circa 50 etc.

210. Nobilis agilis Basilius *Mihály* de eadem primipilus, annorum circa 60 etc.

211. Agilis Johannes *Bálint* de Tsomortán pedes pixidarius, annorum circa 33 etc.

212. Nobilis agilis Michael *Getső* iunior de eadem primipilus, annorum circa 40 etc.

Quam nostram in praemissis executionem, praescriptorum testium fassiones, prout per nos sunt receptae, eidem celsitudini vestrae principali [fide nostra] mediante rescripsimus, sigillisque nostris usualibus et manupropriarum subscriptionibus roborantes domimo exponenti iurium ratione officii suorum futuram uberiorem ad cautelam necessarias extradedimus. Quod reliquum est, eandem celsitudinem vestram principalem servet Deus longaevam et diutissime regnantem ac fortunate gubernantem.

Datum et actum anno et die, locoque supra notatis.

Correcta per eosdem.

Eiusdem illustrissimae celsitudinis vestrae principalis humiles fideles perpetuique servitores

Georgius Kertészi mpria
et *Matthias Vasvári* mpria.
Cancellariae celsitudinis vestrae
aulicae iurati scribae, per eandem
e curia eiusdem ad praemissa
peragenda specialiter exmissi etc.

Külczím: Illustrissimo ac celsissimo principi domino domino *Michaeli Apafi*, Dei gratia principi Transilvaniae, partium regni Hungariae domino et Siculorum comiti etc. Domino domino nobis clementissimo.

A czímlapon: Anno 1671 aperta per magistrum *Martinum Sárpataki* protonotarium mpr.

(Eredetije két záró pecséttel az Erdélyi Nemzeti Múzeumba letéteményezett gróf Lázár levéltárában.)

70.

Szentmihály, 1674. julius 20.

Sándor János megbizást kap Csikszék tisztjeitől, hogy a Domokos Tamás megsértéséért elmarasztalt György Ferencznén az itéletet hajtsa végre.

Sententia extradata per generosos, egregios, nobilesque dominos *Bodo* de Rákos vice iudicem regium, caeterosque iuratos assessores sedis Siculicalis *Csik* superioris etc. Tudásokra adjuk, a kiknek illik e mi sententia levelünknek általa, quod in hoc anno praesenti 1674. die vero 19. mensis Junii in *Vaczarczi*, keddi széken deliberatum. Tekintetes nemzetes *Damokos* Tamás uram ő kegyelme, tanquam dominus actor proclamáltatá az in causam attractat, szenttamási *Gyeorgy* Ferencznét, állítván azt ő kegyelme, hogy az in causam attracta mind magát ő kegyelmét és fiát néhai *Damokos* Gábor uramat diffamálván holmi illetlen dolgokkal, convincaltatnék. Mivel in facie sedis constal, hogy az in causam attracta azt mondotta a néhai *Damokos* Gábor úr felől, hogy az ebek nyalták fel a vérit, magát pedig az actor uramot két úttal éktelenül diffamalta, s vén latornak is mondotta. Tetszett a törvénynek, hogy a néhai *Damokos* Gábor uramat diffamálta, in mortuo humagio convictae, hogy pedig magát két úttal diffamalta ő kegyelmét, két rendbeli vivum humagiumon convicta az in causam attracta az actor úr ellen, melyeknek megvételére' és eligazítására adtunk és rendeltünk executorokat, nemzetes szentmihályi **Sándor János** uramat, madarasi *Borbély* János és rákosi *Szekel* István uramékat *Felcsikszéknek* hites assessorit, szenttamási *Kedves* Istvánt, *Adam* Jánost, *Barla* Jánost, a birót *Szekeres* Ferenczet, *Balas* Pétert, *Guzoran* Mihályt, *Gurzo* Andrást és a mestert, *Siklosi* Mihály deákot, ő kegyelmék elmenvén, ha az in causam attracta valami törvénybeli remediummal nem obvial és annyi érő bonumi találtatnak iuxta deliberationem tegyenek mindgyárást executiót sub poena fl. 12.

Ex *Szentmihály*, die 20. Julii, 1674.

Nicolaus Endes de Szentsimon iuratus notarius sedis Siculicalis Csik superioris mpr.

Michael Bodo de Rakos vice iudex regius sedis superioris Csik mpr.

(Eredeti, féliven, alján gyürűpecsettel az Endes-család levéltárában.)

71.

Régen, 1674. deczember 21.

Sándor János levele Béldi Pálhoz.

Mint uramnak kegyelmednek alázatos szolgálatomat ajánlom, Isten uram kegyelmedet kivánsági szerént való boldog szerencsés élettel áldja meg szíből kivánom.

Én uram az kegyelmed parancsolatja szerint inquiráltam az *eörménesi* udvarházának felverése felől úgy látom, hogy első okai és inditói az *gyirgyai* uraimék voltanak, noha annak utánna az példát látván, az *csiki* uraimék és *kászoniak* bizony ők is el követték, az igaz dolog ugyan, hogy feleltek ki egy csiki embert is, hogy praedalta volna az házat; én uram azt megfogattam, azonban az *gyergyai* uraméktól is kértem közben, hogy adják kezemben azokot az első prédalokat, de ők arra olyan választ tőnek, hogy ők bizony nem adnak egynél többet, azt is meg fogattam, mind kettőt az *gyergyai* tömlöczben küldettem. Ennek utánna mit fog uram kegyelmed parancsolni, tehetségem szerint annak követésére leszek. Az regestumot uram ki küldöttem mind *csiki, gyergyai* és *kászonit*, némely zászlók voltak, némelyből igen kevesen. Én uram az relatoriat elküldöttem, valamikor kegyelmed parancsolja, szintén oda kegyelmed kezében küldöm. Értem uram kegyelmed nehézségit, hogy milyen válaszom lött volna *Lázár* István uram által, hogy kijönnék az táborra, akkor el nem jöttem, én nekem az levelet *Lázár* István uram szeredán estve felé adta kezemben, olyan későn meg nem indulhattam, látja az Isten uram csütörtökön indultam meg onnan reggel *Cseszvére* jöttem, hallván az szegény Istenben el nyugudt *Imecs* Pál uram halálát, azonban az ott való gondviselőnek hozák meg más nap reggel, hogy izen az felesége, kéri, hogy várnám elő már nem indulnék egy kevéssé még, mivel ott is nem .... senki, ugy mulattam uram egy kevéssé, de mind az által, ha tudtam volna azt az alkalmatlanságot történni *Eörményesen*, bizony éjjel nappal mentem volna semmit sem mullatván, mind ezekre uram bizony emberi bizonyságot is találnék, más az pedig uram, hogy még csütörtökön kezdették azt az *gyergyaiak* keringeni, pénteken reggel ugy verték fel az kastélyt, kegyelmedet mint uramot kérem igy értvén igazságomot, abbeli nehézségit vegye el rollam, mi uram ha miben tudnék

kegyelmednek szolgálni, annak bizony elkövetője lennék. Isten uram kegyelmedet boldogul éltesse sokáig szerencsésen.

Ex *Régen*, anno 1674. die 21. Decembris

Kegyelmedet szolgálja, mig él

Sándor János.

Kivül:

Tekintetes és nemzetes *Beldi Pál* uramnak ő kegyelmének (cum pleno titulo) nekem bizodalmas uramnak irám.

(Eredetije a gr. széki Teleki-nemzetség levéltárában Marosvásárhelyt.)

72.

Csikszereda, 1677. február 20.

Sándor János és megnevezett társai bizonyítják, hogy Philipcsovics Pál görócsfalvi plébános egy elhalt jobbágya birtokát annak özvegyével és gyermekeivel együtt átruházta Lázár Istvánra.

Mű marosszéki sámsondi *Kereszturi* István, csikszéki lázárfalvi *Apor* István, csikszéki szentmihályi **Sándor János** mindnyájan nemes emberek, kik ez ide alább megírt dolgokban fogott közbirák vagyunk, adgyuk tuttokra mindeneknek, az kiknek illik ez mű jelen való levelünknek általa, quod in hoc anno praesenti 1677. die vero 20. mensis Februarii, mikoron volnánk az *Csikszékben Szereda* városában lakó *Rácz* István, privilegista persona, azon *Szereda* városi házánál, jövének mű előnkbe egy részről gyergyószéki szárhegyi tekéntetes nemzetes *Lázár* István uram ő kegyelme, *Csik*, *Gyergyó* és *Kászon* székeknek főkirálybirája, másrészről *Csikszékben Küsasszony megyéjében Görócsfalvában* lakó *Philipczovicz* Pál pap uram ő kegyelme, mostan ugyanazon *Küsasszony megyéjebeli* parochus, nemes emberek és münköt ő kegyelmek mindkét részről szabad jó akarattyok szerént kezek beadásokkal megbirálván, tőnek mű előttünk ilyen örökös, állandó és megmásolhatatlan contractust. Az megnevezett *Philipczovicz* Pál pap uram ő kegyelme adá megírt tekéntetes nemzetes *Lázár* István uramnak ő kegyelmének egy *Jámbor* Márton nevű proprium acquisitumával acquiralt jobbágybeli mind ennekelőtte s mind pedig ennekutánna való jussát, melyben nullum iust, nullamque iuris ac duris rei potestatem magának nem reservála, hanem cum omnibus adpertinentiis, rebusque mobilibus feleségével és gyer-

mekével az maga contractussának tenora szerént irrevocabiliter. Mivel pedig azon *Philipczovicz* Pál pap uram ő kegyelme *Jámbor* Marton nevű jobbágyának más lator ember mia történt halála, azon gyilkosságért és abból emergált, avagy emergálandó minden azon dolgot illető dolgokért való kereseteket transferála, ada és engede *Philipczovicz* Pál pap uram ő kegyelme tekéntetes nemzetes *Lázár* István uramnak ő kegyelmének teljességgel, abból is magának semmit nem reserválván. Mely dolog mű előttünk igy menvén véghez, attuk mű is ez hűt szerént írattatott kezünk írása alatt költ levelünköt szokott pecsétünkkel megerősítvén fide nostra mediante, anno, die, locoque supra notatis.

Correcta per eosdem. Judices iidem, qui supra.

Kereszturi István mpria.

(P. H.)

(Eredetije az Erdélyi Nemzeti Múzeumba letéteményezett gróf Lázár-levéltárban.)

73.

Csikszereda, 1677. februárius 20.

Apor István, Sándor János és Kereszturi István bizonyítják, hogy Philipcsovics Pál egy jobbágy birtokot ajándékozott Lázár Istvánnak.

Anno 1677. 20. Februarii.

Tekéntetes nemzetes *Lázár* István uram ő kegyelme, reverendissime pater *Philipczovics* Pál uram ő kegyelmek birálának meg műnket anno, die ut supra csikszeredai *Rácz* István uram privilegista persona házánál ilyen dologból. Ada pater *Philipczovics* Pál uram tekéntetes nemzetes *Lázár* István uramnak egy *Jámbor* Márton nevű proprium acquisitioval acquirált jobbágybeli mind ennekelőtte és ennekutánna való jusát, melyben nullum iust, nullamque iuris ac duris rei potestatem nem reservála magának, hanem cum omnibus ad se pertinentiis feleségestől, gyermekestől adá az maga contractussa szerént irrevocabiliter ő kegyelmének adá és mivel azon jobbágynak más lator ember miatt történt halála, azon gyilkosságért és abból emergalt, avagy emergálandó minden azon dolgot illető dolgokért való kereseteket transferálá, adá és engedé tekéntetes nemzetes *Lázár* István uramnak teljességgel, abból is magának semmit nem reserválván.

Apor István mpr. *Sándor János* mpr. *Kereszturi István* mpr.

(Eredetije az Erdélyi Nemzeti Múzeumba letéteményezett gróf Lázár-levéltárban.)

74.

Hely nélkül, 1681. augusztus 6.

Kivonat a csiki lovasok összeirásából.

Anno 1681. die 6. Augusti.

Sándor János uram száza.

Szent Mihály.

Peteö Gergely. Peteö Istuan. Lukacz Istuan.[1] Varga Ferencz. Varga Janos. Peteö Janos. Barabas Janos.[2] Barla Andras. Peteö Laszlo. Koncz Gyeörgy. Marthe Andras. Vasmat Peter. Banyaj Janos.[3] Barabas Istuan.[4] Barabas György. Barabas Mihaly. Antal Janos. Ambrus Miklos. Bodo Thamas. Bartalyis Istuan. Bocz Gabor.[5] Balas Istuan. Koncz Janos.[6] Eötveös Mihaly.[7] Buzas Janos. Thamas Pál.[8] Bogos Janos.[9] Balas Janos. Szabo Mihaly. Biro Andras.[10] Szeöcz Peter. Szeöcz Janos. Csiszár Janos.[11] Lado Mihaly. Lado Janos.[12] Lakatos György.[13] Marczan Andras. Lakatos Peter. Buzas Andras. Buzas Mathe. Kosa Thamas. Kosa Imreh. Korpos Miklós.[14] Jasko Mihaly. Buzas Thamas. Nagy Janos.[15] Kosa Balas. Katona Thamas. Ambrus Lazlo. Lado Balas.[16]

[1] Utána irva és kihuzva: Felcsiki notarius Endes Miklós szolgája.

[2] Neve kihuzva s feléje irva a Sándor János irásával: Barabas Janos. A kihuzott Barabas Janos neve után Daczó János csiki főkapitány irásával: Mihaly Peter s alatta Sándor János irásával: Gal Istuan.

[3] Daczó János kezével utána irva: Lado Balas.

[4] Daczó János irásával utána irva: biró.

[5] Daczó János irásával utána irva: Sándor János uram szolgája.

[6] Keresztneve kihuzva, utána: István biró irva. Utólag a „biró" szót törölték a következő megjegyzéssel: Endes uram szolgája.

[7] A regestrum összeállitójának irásával a név után: Tekintetes nemzetes Daczo Janos uram szolgája.

[8] Utána, Daczó J. irásával: Török Mihaly.

[9] Utána, Daczó J. irásával: Sándor János uram szolgája.

[10] Neve kihuzva, felette a Sándor János irásával: Peteo Andras.

[11] Neve után következő kihuzott szavak: 6 esztendeje beteg; utána más irással: Sándor Mihály uram szolgája.

[12] Alatta, utólag betoldva: Barla Istuan, Sandor Janos uram szolgája.

[13] Alatta, utólag betoldva: Barla Ferencz szabados. A „szabados" szó utólagosan törölve s Daczó János kezével irva: Sándor János uram szolgája.

[14] Neve után más irással: Damokosné szolgája.

[15] Neve után Sándor J. irásával: civis.

[16] Neve után a regestrum összeállitójának irásával: Endes Miklós szolgája.

[16] E két utóbbi név a Sándor János irásával betoldva, de az utolsó

Szent Damokos.

Thamas Istuan. Janos Kristaly.[17] Barla Mathe. Benkeö Mihaly.[18] Igiarto Balint.[19] Kosa Janos. Janos Ferencz. Peter Balas.[20] Leueles Mathe.[21] Barabas Istuan. Barla Bernad. Bodo Miklos. Kristaly Istuan iunior. Karda Mihaly. Barla Peter. Kristaly Mihaly. Kedues György. Karko Mihaly. Dobos György. Koösz (igy!) Istuan. Dobos Tamas.[22] Biro Matyas. Kedues Gergely Abafi uram szolgája.[23]

Szent Thamas.

Guzoran Andras. Guzoran Mattyas iunior. Beöjte Imre. Biro Pál. Ferencz Peter. Guzoran Mattyas maior. Szakali Miklos.[24] Barla György. Szopos Janos. Adam Janos.[25] Balas Janos.[26] Szeöcz Istuan.[27] Szekeres Ferencz.[28] Szekeres György. Szekeres Gergely.[29] Barla Janos. Fodor Mihaly.[30] Guzoran Mihaly.[31] Adam Peter. Katona Peter. Agaston Janos.[32] Agaston Istuan. Gurzo Andras.[33] Biro Pál.[34] Louasz Gergely.[35] Miklos Janos.[36] Gurzo Marton. Thamas Deak.[37] Kedues Peter.

[17] a. m. Keresztély.
[18] Neve után Sándor J. irásával: pulya.
[19] a. m. Íjgyártó.
[20] Neve után Sándor J. irásával: Damokos uram szolgája.
[21] Neve kihuzva s utána irva Daczó J. kezével: Deak Matias.
[22] Neve után más kézzel: Biró István kapitány uram szolgája.
[23] Az egész sor Sándor J. utólagos betoldása.
[24] A név után más kézzel betoldva: Abafi János uram szolgája, jobbágy lévén, manumittálták.
[25] Neve után más kézzel: obiit.
[26] A keresztnév után: Peter áthuzva.
[27] Más kézzel utána irva: Tekintetes nemzetes Daczó János uram szolgája.
[28] Utána Daczó J. irásával: Peter Janos.
[29] Neve kitörölve.
[30] Neve után: Damokos Thamas uram szolgája, áthuzva.
[31] Neve után: Abafi János uram szolgája, áthuzva.
[32] Neve után: Abafi János uram szolgája, áthuzva.
[33] Neve után más irással: Sándor János uram szolgája.
[34] Neve után Sándor János irásával: hámoros. áthuzva.
[35] Ujabb betoldással, más irással: Damokos Thamas uram szolgája.
[36] Neve után más irással: biró.
[37] Neve után más irással: Damokos uram szolgája.

Jeneöffalua.

Barlok Janos.[38] Karda Mattyas. Keömiues Daniel.[39] Barlok Gergely. Biro Balint. Biro Janos.[40] Gegeö Leörincz. Paál Laszlo.[41] Markus Istuan. Szekel Miklos. Karda György. Gergely Imre. Kaba Andras. Karda Istuan iunior. Karda Istuan maior.[42] Marton Janos. Vizi Balint. Kosza Benedek. Biro Peter. Barlok Demeter.[43] Korpos Istuan. Gaál Janos. Gergely Thamas. Kaitar Janos. Balint Peter. Szentes Gergely.[44] Gergely Istuan. Szentes Peter. Markus Mihaly.[45] Biro Miklos. Csiszer Peter. Szasz Istuan. Barla Istuan. Gyeörgy Balas. Moyses Sandor. Janos Mihaly.[46] Biro Balas. Biro György. Mihaly Janos.[47] Antal Balas.[48] Barabas Mihaly. Farkas György. Tegzeö Thamas. Thamas Jakab.[49] Balas Peter.[50] Balas Benedek.

Karczffalua.

Bartalyis Ferencz.[51] Marton Janos. Botos Gergely. Both Istuan. Janos Thamas. Abram Peter. Kouacz Paál debilis. Imreh Ferencz. Deak Mihaly. Gergely Imreh.[52] Peter Janos. Gidro Gergely biró. Boros Janos. Abran Ferencz. Gyeörgy Janos, hámori posta. Balint Andras.[53] Istuan Marton. Demeter Janos. Pál Istuan. Lörincz Janos. Andras Lőrincz.[54]

[38] Neve kitörölve.
[39] Neve után Daczó J. irásával: szék szolgája.
[40] Neve után Daczó J. irásival: zsoldost ültessen.
[41] Neve után Daczó J. irásával: biró.
[42] Ugyanazon irással utána: biró, de áthuzva.
[43] Utána ugyanazon irással: Sándor János uram szolgája, de áthuzva.
[44] Utána Sándor János irásával: Boros György uram szolgája.
[45] Utána más irással: civis.
[46] Neve után Daczó J. irásával: hámoros.
[47] Utána más irással: Thamas Andras.
[48] Más kéz egykoru betoldása.
[49] A név áthuzva s utána más kézzel: Andras Mihaly, felette Sándor J. irásával: civis.
[50] Utána Daczó J. irásával: Boros szolgája, ez alatt egykoru betoldással: Szabo Mihaly.
[51] Utána Daczó J. irásával: exemptus
[52] Utána Daczó J. irásával: polgár.
[53] Utána Daczó J. irásával: hámoros.
[54] A három utóbbi név Daczó J. utólagos betoldása.

Danffalua.

Gyeörgy Istuan. Gaál Andras.[55] Both Ferencz. Kristoph Balas.[56] Teöke István. Bertalan Peter. Ambrus Ferencz.[57] Soók Peter. Soók Janos.[58] Lukacz Istuan. Horuat Ferencz. Lukacz Marton. Ambrus Andras.[59] Kaitar Janos. Kaitar Lörincz.[60] Kaitar Benedek.[61] Mihaly Peter. Mihaly Janos. Antal Peter. Antal Istuan. Csaki Mihaly. Ferencz Peter.[62] Balint Istuan. Biro Janos.[63] Istuan Peter.[64] Janos Ferencz. Varadi Peter.[65] Janos György.[66] Janos Balas, hámoron forrasztó. Both Thamas.[67] Both Lörincz.[68] Both Andras.[69] Albert Istuan. Gaál Istuan iunior.[70] Marton Imreh.[71] Gaál Ferencz. Ambrus János.[72] Kouacz Gergely, hámori rationista. Miklos Janos, hámoron való biró.[73] Thamas Mathe. György Ferencz. Balas Imre.[74]

Joannes Daczo, supremus capitaneus sedium siculicalium Cik, Gergo (igy!) et Kaszon, mp.

(P. H.)

[55] Neve után: hámoron való biró, áthuzva.
[56] Utána Daczó J. irásával: hámoros.
[57] Neve után Daczó J. irásával: hámoros, áthuzva.
[58] Neve után Daczó J. irásával: Cako Marton.
[59] Utána, Sándor J. irásával: hámori kovács.
[60] Utána, Daczó J. irásával: polgár.
[61] Utána, Daczó J. irásával: hámoros.
[62] Utána, Daczó J. irásával: hámoros.
[63] Neve áthuzva.
[64] Neve után Sándor J. irásával: hámori kovács.
[65] Utána Daczó J. irásával: hámoros
[66] Utána más irással: Bodó Péter szolgája, áthuzva, alatta Daczó J. irásával: Janos Peter.
[67] Neve után irt: civis kihuzva s utána Sándor J. kezével betoldva: iudex.
[68] Neve után irt: szék szabadosa áthuzva.
[69] Utána Sándor J. irásával: hámori kovács.
[70] Utána: biró volt irva, de á! van huzva s a Sándor J. kezével ez áll: polgár.
[71] Sándor J. irásával a név után: hámoros irva, de ki van huzva.
[72] Utána Sándor J. irásával: hámoros.
[73] Az egész sor áthuzva.
[74] A név után oldalt, Sándor J. irásával: summa 2008. (igy! 208 helyett.)

(Eredetije, 8.-rétbe hajtva, a Széki gróf Teleki-nemzetség marosvásárhelyi levéltárában; Missilis-osztály, 883. sz. köteg.)

75.

Szentmihály, 1681. december 29.

Sándor János csiki alkirálybiró itéletet hoz az Abaffi János és Nagy János között felmerült peres ügyben.

Sententia extradata per nos **Joannem Sándor** de Szentmihály, vice iudicem regium, caeterosque iuratos assessores sedis Siculicalis Csik superioris etc. Tudásokra adjuk, a kiknek illik e mi levelünknek általa, quod in hoc anno praesenti 1681. die 17. Junii, in *Vaczarczi*, keddi széken, deliberatum [est]: Nemzetes *Abaffi* János uram tanquam dominus actor proclamaltatá az in causam attractust, szentdomokosi *Nagy* Jánost, állítván azt, hogy az in causam attractus négy forinttal végezvén el gravameneket, kérette ő kegyelme és meg nem adta. Tilalmas jószágán és erdőkben is ő kegyelme kárára utat crealt volt *Kis Bük* nevü helyben. Pro in causam attracto nemo. Ergo a négy forintot cum poena indebita adja meg, insuper potentiam convictus kárának is jó helye lévén, tartozik megfizetni, melyeknek eligazitására és megvételére adtunk executorokat szentimrei *Szopos* János uramat, szentdomokosi *Sándor* Mihály uramat, Felcsikszéknek hites assessorit, szentdomokosi János *Kristalt*, *Barla* Mátét és a birót *Nagy* Mihályt, szenttamási *Guzorán* Andrást és a birót *Thamas* Jánost ő kegyelmeket elmenvén, ha az in causam attractus törvénybeli remediummal nem obvial és annyi érő bonumi találtatnak, iuxta deliberatum tegyenek mingyárást executiót sub poena florenorum 12, ha pedig bonumi nem találtatnak, külső és belső örökségekből is executiót tegyenek sub eadem poena.

Ex *Szentmihály*, die 29. Decembris, anno 1681.

Sándor János mpr. L. S. *Nicolaus Endes* de Szentsimon iuratus notarius sedis Siculicalis Csik superioris mpr.

(Eredeti negyediven, alján gyürüpecséttel a család kolozsvári levéltárában.)

76.

Csikszentmihály, 1683. márczius 3.

Sándor János csiki alkirálybiró itéletet hoz az Abaffi János és Dobos Tamásné között felmerült peres ügyben.

Sententia extradata per nos **Joannem Sándor** de Szentmihály, vice iudicem regium, caeterosque iuratos assessores sedis Siculi-

calis *Csik* superioris. Tudásokra adjuk a kiknek illik e mi sententia levelünknek általa, quod anno iam elapso 1682. die vero 28. Aprilis in *Georeoczfalva*, keddi széken. Deliberatum. Nemzetes *Abaffi* János uram, tanquam dominus actor proclamaltatá az in causam attractát, szentdomokosi *Dobos* Tamásnét, adós lévén három forinttal és egy juhhal, marháját akarta ő kegyelme elhajtatni és az in causam attracta nem engedte. Pro in causam attracta nemo, ergo potentián és az elvett marhának . . . . . convicta, az adósságot is cum poena indebita adja meg, melyeknek megvételére és eligazitására adtunk executorokat szentimrei *Szopos* János és szentdomokosi *Sándor* Mihály uramékat felcsikszéknek hütös assessorit, szenttamási *Eorös* György uramot, *Guzorán* András, kissebbik *Guzorán* Mátyást és a birót *Miklos* Jánost, szentdomokosi János *Kristalt*, *Igiarto* Bálintot, *Barla* Mátét és a birót *Nagy* Mihályt, ő kegyelmék elmenvén az in causam attracta valami törvénybeli remediummal nem obvial és annyi érő bonumi találtatnak, iuxta deliberationem tegyenek mingyárást executiót sub poena f. 12.

Ex *Szentmihály*, die 3. Martii, anno 1683.

Joannes Sándor mpr. *Nicolaus Endes* de Szentsimon iuratus notarius sedis Siculicalis Csik superioris mpr.

L. S.

(Eredeti félíven, alján gyürűpecséttel az Endes-család levéltárában.)

77.

Csikszentmihály, 1685. deczember 15.

Sándor János levele Daczó Jánoshoz.

Kegyelmednek, mint uramnak, ajánlom szolgálatomot, Istenem után az új esztendőben minden üdvösségre szerencséjét sziből kivánom.

Mikes uram ő kegyelme szombaton estvén érkezék ide be közénkben ő kegyelme mindjárt czédulákat bocsáttata, hogy *Fel Czyknak* csötörtökön, *Al Czyknak* penig pénteken mustrájok légyen, tegnap ott voltam ő kegyelménél, de semmit ő kegyelme olyat elő nem hozott, sem semmit nem érthettem. Hanem mondák azt magok, hogy comissiót is hozott ő kegyelme, de mivel azt nem tudom, az mustra ugyan csak meg leszen. *Moldvából* is jövének meg az portákban, de ott sem turk, sem tatár nincsen egy is,

hanem az tatár *Nimia* vára alá ment volt *Kozák országban*, de német és lengyel lévén benne, semmit nem tehettek nekie. Zarazker *Zuliman* pasát az török császár kiváltá az ki szardar volt tavali esztendőben. *Moldvában* az vajda is székben vagyon. Az lengyel király *Sobolsk* ugyan úgy irá az vajda ő nagyságának hopmestere az lengyelek két fő hétmán *Livoban* vagyon. Én uram nem tudom, mint vagyunk az dologban, *már kezde panaszol s ki*[1] az kapitanunk, úgy látom mindenekben ujságok keztenek lenni. Kérem kegyelmedet tudositson mindenekről, mihez tartsuk magunkot. Vagy nyolcz császár madarat küldöttem uram kegyelmednek. Hallám uram kegyelmed betegségét, kin bizony szivesen panaszkodtam. Isten uram kegyelmednek úgy elébbeni egészségét adja meg. Ezzel Istennek kegyes gondja viselése alá ajánlom Uram kegyelmedet.

Czyk Szent Mihály 1685 die 15. Decembris.

Kegyelmednek jó akaró atyja fia szolgája

Sándor János mpria.

P. s. *Bartost* is én még csak tegnap láttam, én nem tudom hol járt annyi idők alatt.

Czím: Tekintetes és nemzetes *Daczo János* uramnak cum pleno titulo et honore, nekem jó akaró uramnak, ő kegyelmének adassék.

(Eredetije féliven kivül záró pecséttel az Erdélyi Nemzeti Múzeumban, gróf Kemény József gyüjteménye.)

78.

Szentmihály, 1686. febr. 1.

Sándor János és Endes Miklós levele Daczó Jánosnak.

Szeretettel való szolgálatunkot ajánljuk uram kegyelmednek, az Ur Isten kegyelmedet kévánsági szerént való üdvösséges sok jókkal áldja meg.

Itt uram Istennek hála mostan semmi ártalmas hírek nincsenek. *Erős* György uram még *Jászvásárról* meg nem érkezett, mi hírekkel fog érkezni, kegyelmedet mindjárást tudósítjuk róla. Ez mellett akarók kegyelmednek értésére adni, itt uram az emberek elméje nagyobb részint ott jár, hogy *Apor* István uramot válaszszák főkirálybíróságra, s az mint bizonyoson értjük, az mi kegyelmes urunk ő nagysága is kegyelmességet ígirt ő kegyelméhez azon

[1] Szójáték.

dologból, kihez képest kegyelmed is uram alkolmaztassa úgy magát az szék levelére való válasz tételében, ha ugyan be nem jöhet, hogy jövendőben is valami alkolmatlanságára ne essék kegyelmednek; ezt uram mü jelentjük kegyelmednek, kegyelmedhez való jó akaratunkból.

Éltesse az Úr-Isten uram kegyelmedet sok esztendőkig jó egészségben boldogúl szerencsésen.

Ex *Szent Mihály*, die 1. Februarii, anno 1686.

Kegyelmednek jó akaró szolgái szeretettel szolgálnak

Sándor János m. p.

Endes Miklós m. p.

P. s. Kegyelmedet uram szeretettel kérjük, ha mi oly hírei vadnak, melyeket nekünk is illendő tudnunk, ne neheztelje münköt is tudósítani róla.

Czím: Tekéntetes nemzetes *Daczó János* uramuak (cum pleno titulo et honore) nekünk bizodalmas jo akaró urunknak ő kegyelmének adassék.

(Eredetije a gróf Teleki-nemzetség marosvásárhelyi levéltárában. 231. sz. a. missilis osztály.)

79.

Csikszereda, 1685. február 14.

Sándor János levele Daczó Jánoshoz,

Kegyelmednek mint Uramnak ajánlom szolgálatomot Isten Uram kegyelmedet kivánta sok jókkal, szerencsés élettel aldja meg, kivánom szíből.

Én uram *Czákit* mind várom, de még meg nem érkezék, az mint kegyelmed irja, hogy gyülést nem kellett volna tenniök, de . . . . . gyülésünk nem volt, hanem hogy kegyelmedet tudosicsák, hogy mit kellessék cselekednünk, mert az mint irám az előtt is kegyelmednek, hogy ugy értettem, hogy *Apor* István uramnak adták; comissiot is hozott eö kegyelme, ne járnánk úgy mint azelőtt, hogy csak akkor tudjuk meg, mikor az comissiot olvasni kezdik. Azt is bizony én találám fel, hogy adjuk értésére kegyelmeteknek. Im uram *Boros* György micsodás levelet hozott mind az Coztantin *Poztelniktől*, mind pedig az *Zalitsári* basától in specie mind kettőt ki küldöttem. Bizony az hir az, hogy az *Bozzan* akar ki jönni az tatár, hat vagy hét ezer tatár *Chaminiez*[1] felé ment

[1] Ma: Kamieniec—Podolski, Czernowitztól északkeletre.

fel, de nem tudják ha *Lengyelország* felé, vagy *Kozákország* felé akarnak utai. Szintén ujobban most is érkezék urunk ő nagysága parancsolattja, az melyben ő nagysága parancsol, hogy jó vigyázással legyünk, s ha kivántatik fejenként fel ülünk s az tatároknak elejekbe állunk.

Vagy tiz császár madarat küldöttem uram kegyelmednek; *Miklos* Balázs mivel jár mingyárt meg irom kegyelmednek. Ezzel Istennek oltalmába ajánlom uram kegyelmedet.

Csik Szereda, anno 1686. die 14. Februarii.

Kegyelmednek jó akaró szolgája

Sándor János mpr.

Kívül: Tekintetes és nemzetes *Daczo János* uramnak cum (pleno titulo et honere) nekem jó akaro uramnak ő kegyelmének adassék.

(Eredetije a gr. Teleki nemzetség levéltárában Maros-Vásárhelyt.)

80.

Segesvár, 1687. május 4.

Demien Mózes és Galambfalvi János jelentik Apaffi Mihály fejedelemnek, hogy parancsára a Tököly Imre pártján működött és ezért jószágvesztésre ítélt Daczo János csikvacsárcsi birtokát Sándor János alkirálybiró és megnevezett társai jelenlétében a kincstár részére ellentmondás nélkül elfoglalták.

Illustrissime ac celsissime princeps, domine, domine nobis naturaliter clementissime.

Humillimorum, fidelium, perpetuorum servitiorum nostrorum in gratiam illustrissimae celsitudinis vestrae humilimam debitamque semper oblationem!

Vestra clementer noverit illustrissima celsitudo, quod nos literas eiusdem celsitudinis vestrae adiudicatorias sententionales pro parte et in persona generosi domini Stephani *Hegyesi* de Boros Jenő, causarum eiusdem illustrissimae celsitudinis vestrae in Transylvania fiscalium directoris, ratione dicti officii sui, uti actoris legitime confectas et emanatas, nobisque inter alios eiusdem principalis celsitudinis vestrae humiles, fideles, perpetuosque servitores, nominanter literis in iisdem conscriptos, praeceptorie sonantes et directas summo, quo decuit, honore et obedientia recepimus in haec verba: [Következik Apaffi Mihály fejedelemnek

Nagyszeben, 1686 aug. 20. kelt itéletlevele és ebben a következő köztörténeti vonatkozású részlet: Qualiter superioribus temporibus in hoc anno Domini millesimo sexcentesimo octuagesimo sexto circa festum videlicet Pentecostes praefatus Joannes *Daczo* ad illustrissimum *Amhet passam*, exercitus potentissimi imperatoris Turcarum contra milites Romanorum imperatoris destinatum *Szerdarium* cum solenni legatione expeditus, non habita ratione fidei ac fidelitatis suae, debitorumque erga nos, ac regnum hoc nostrum Transylvaniae obsequiorum illustrissimum Emericum *Tökölyi* de Késmarch, alias principem et partium regni Hungariae dominum, apertissimum videlicet aemulum principalis nostrae dignitatis et regni huius Transylvaniae tranquilitatis perturbatorem ac confinia partesque eiusdem confinii vicinas devastantem, convenire, eidemque legationem nostram ac dominorum regni huius nostri delegatorum fidei ac fidelitati eiusdem commissam ac concreditam detegere, ac revelare, se ipsum insuper contra homagium suum, nobis legitimo videlicet principi huius regni Transylvaniae datum, partes, ac fidelitatem dicti Emerici *Tökölyi* se sequuturum magna cum sui oblatione obstringere, in laesionem dignitatis nostrae principalis manifestamque publici status regni perturbationem minime veritus fuerit. etc.] Quibus humillime receptis nos literis adiudicatoriis, sententionalibus eiusdem illustrissimae celsitudinis vestrae semper et in omnibus, uti tenemur, obedire et satisfacere volentes, praemissa primum uti moris est et consuetudinis receptum legitima generosi domini Joannis *Daczo* senioris de Sepsiszentgyörgy per egregium Nicolaum *Endes* de Szent Simon, iuratum videlicet sedis Siculicalis *Csik* superioris notarium, die quarta currentis mensis Aprilis, et anni praesentis millesimi sexcentesimi octuagesimi septimi, medio providi Stephani *Szőcs* iobbagionem haereditarium ad curiam dicti Joannis *Daczo* in possessione *Vacsárcsi*, portione videlicet eiusdem possessionaria ibidem et dicta sede Siculicali *Csik* superiorem existente habita inservi, simul et iuratum curiae eiusdem bonorum iudicis iuxta literarum celsitudinis vestrae certificatoriarum superinde emanatarum tenorem et continentiam facta certificatione, praesenti hoc in anno Domini millesimo sexcentesimo octuagesimo septimo praedicto, die vero decima nona currentis mensis Aprilis in et ad possessionem *Vacsarcsi*, curiamque ibidem nobilitarem praefatas dicti domini Joannis *Daczo*, cum praeinsertis celsitudinis vestrae literis adiudi-

catoriis sententionalibus, erga eundem Joannem *Daczo* accesserimus, vicinisque et commetaneis primum possessionum *Vacsarcsi*, *Borsova* item ac *Szent Mihály*, egregiis videlicet nobilibus et agilibus **Joanne Sandor** de Szentmihály viceiudice regio, Nicolao *Endes* de Szentsimon notario, Francisco *Illyes* de Szentmiklos, Blasio *Miklos* de Szepviz assessoribus iuratis dictae videlicet sedis Siculicalicalis *Csik* superioris, item Stephano *Biro* iudice, Valentino *Varga*, Francisco *Marton* primipilis de Madaras iuratis ibidem; Blasio *Csaszar* iudice, Stephano *Salamon* primipilis, Stephano *Illyes* nobile de Rakos iuratis ibidem; Nicolao *Thamas* iudice, Joanne *Gelerd*, Michaele *Abos*, primipilis de Borsova iuratis ibidem; Joanne *Vanyolos* iudice, Francisco *György*, Michaele *Lakatos*, primipilis de Göröcsfalva iuratis ibidem; Michaele *Marton* iudice altero Michaele *Orbán*, Stephano *Erős* primipilis de Szentmiklos iuratis ibidem; Petro *Tanko* iudice, Thoma *Marton*, Emerico *György* primipilis de Szepviz iuratis ibidem; Blasio *Kosa* iudice, Joanne *Nagy*, Thoma *Kosa* primipilis de Szentmihály iuratis ibidem; Joanne *Imreh* iudice, Martino *Fodor*, Michaele *Biro*, Blasio *Boldisar* primipilis de Vacsarcsi iuratis ibidem et Mattheo *Balás* nobile de dicta Vacsarcsi inibi legitime convocatis, aliisque quam plurimis nobiscum ibidem praesentibus, habita etiam dictae curiae et bonorum ad eandem appertinentium legitima reambulatione. Omnia bona, tam mobilia, quam immobilia in praedictis possessionibus territoriisque earundem habita et adiacentia per eundem Joannem *Daczo* qualitercunque acquisita in omnibus iuxta praeinsertarum celsitudinis vestrae literarum adiudicatoriarum sententionalium vigorem et continentiam a bonis et portionibus aliorum quorumlibet distincta et separata, occupaverimus et abstulerimus, occupataque et ablata fisco celsitudinis vestrae solum modo cum proprietate eorundem bonorum, nullius hac in parte praevia obstante contradictionis ratione in perpetuum dederimus, assignaverimusque et applicaverimus. Cuius quidem huiusmodi tandem expeditionis nostrae seriem, prout per nos exstitit expedita et peracta, eidem illustrissimae celsitudini vestrae fide nostra mediante rescripserimus, sigillisque nostris usualibus et consvetis, ac manuum propriarum subscriptionibus roboratam iurium praefatae celsitudinis vestrae futuram uberiorem ad cautelam necessariam extradederimus eandem illustrissimam celsitudinem vestram diu et feliciter vivere regnareque desiderantes.

Datum in civitate Saxonicali *Segesvár*, die quarta currentis mensis Maii, die videlicet decima sexta ab inchoatione executionis nostrae praemissae computanda et anno millesimo sexcentesimo octuagesimo septimo praenotatis.

Correcta per nos.

Eiusdem illustrissimae celsitudinis vestrae humiles fideles perpetuique servitores.

Moses Demien mpr. (L. S.) et *Joannes Galambfalvi* mpr. (L. S.)

Tabulae eiusdem illustrissimae celsitudinis vestrae iudiciariae scribae et iurati notarii de curia eiusdem per eandem ad praemissa fideliter peragenda specialiter exmissi.

Kivül: Illnstrissimo ac celsissimo principi domino, domino *Michaeli Apafi*, Dei gratia principi Transylvaniae partium regni Hungariae domino et Siculorum comiti, domino domino nobis naturaliter clementissimo.

Más kézzel: Anno 1688. aperta per magistrum Petrum *Allvinci* protonotarium mpr.

Ujabb kézzel: Csiki vacsárcsi jószágiban való executioról való relatoria *Daczo* János uram ellen. Propter notam infidelitatis a fiscus részire de 17-ma mensis Aprilis anno 1687.

(Eredeti két és fél iven, alján 2 gyürű-, kivül egy zárópecséttel Sándor Ákos levelesládájában Budapesten.)

81.

Hely nélkül. 1687. julius 26.

A radnóthi országgyülésre meghivott követek névsora.

Cathalogus dominorum baronum, magnatum et nobilium caeterorumque statuum et ordinum trium nationum regni Transylvaniae et partium Hungariae eidem annexarum ad generalia regni comitia in oppidum *Radnóth* ad diem 26. mensis Julii anno 1687. noviter vero in civitatem *Segesvariensem* ad diem 5. Januarii anno 1689. convocatorum.

Domini consiliarii: *Haller* János uram ő nagysága. *Teleki* Mihály uram ő kegyelme. *Naláczi* István uram ő kegme. *Bethlen* Gergely uram ő kegme. *Bethlen* Elek uram ő kegme. *Székely* László uram ő kegme. etc.

Domini prothonotarii: *Alvinczi* Péter uram ő kegme. *Sárosi* János uram ő kegme.

Domini assessores: Kemény János uram ő nagysága. *Kún* István uram ő kegme. *Gyerőffi* György uram ő kegme. *Tholdalagi* János uram ő kegme. etc.

Director: Hegyesi István uram ő kegme.

Domini magnates: Veselényi Pál uram ő naga. *Serédi* Benedek uram ő naga. *Gyulaffi* László uram ő naga. *Bethlen* Miklós uram etc. **Sándor János** uram. *Radák* István uram. *Bodoni* Balázs uram. *Désfalvi* Farkas uram. etc.

Dominae relictae: *Kemény* Simonné asszonyom ő naga etc.

Comitatus: Fejérvármegye, Küküllővármegye etc.

Sedes Siculicales: Udvarhelyszék, Sepsi, Kézdi, Orbai szék. etc.

Sedes Saxonicales: Szeben szék, Segesvár szék. etc.

Civitates et oppida: Fejérvár városa. Kolozsvár városa etc.

Nomina deputatorum: Johannes *Haller*. Michael *Teleki*. Stephanus *Naláczi*. Gregorius *Bethlen*. Alexius *Bethlen*. Ladislaus *Székely*. Georgius *Bánffi*. Balthasar *Macskási*. Franciscus *Gyulai*. Petrus *Allvinczi*. etc.

(Egykorú másolata Nagyszeben levéltárában. Teljes szövegében közölve Erd. Országgyűlési emlékek XIX. k. 179—185.)

82.

Csikszentmihály, 1690. márczius 20.

Sándor János nyugtatja Teleki Mihályt a német katonaság részére beszolgáltatott zabról.

Recognosco per praesentes, quod in hoc anno 1690. die vero 20. Martii az méltóságos ur Tekintetes Nemzetes *Teleki* Mihály uram administraltatott az *Czykban* levő német vitézek számokra, az *Fejérvármegyebeli* joszagáért zabot cub: 183. ss 3 idest száznyolczvan három köblöt s három vékát. Melyről quietalom ő kegyelmét pro futuro testimonio.

Actum in *Csyk Szent Mihály*, Anno, die ut supra

(L. S.) *Joannes Sándor* mpr.

Hátlapján:

Mivelhogy *Fejérvár megyének* alsó processussából in hibernio anni 1690. rendeltetett volt csak zab cub. 132 „1/2. Az

csiki statioban néhai üdvezült *Teleki* urunknak penig az *Fejérvár megye* felső processussában jószága nem volt, azért midőn **Sándor János** uram Cub. 183 „3 percipiált, kárt tett az országnak cub. 51 „2½ mellyet nem kellett volna percipiálni, azért adjon restantia ő kegyelme érette f. Hung. **51** „ 63 *Telekiné* aszonyomnak, *Telekiné* aszszonyom pedig *Sárdi* György Deáknak.

Tordae ex commissariatu 19. Septembris anno 1692.

Bethlen Miklos mpr.

(Eredetije a gr. Teleki nemzetség levéltárában Marosvásárhelyt.)

83.

Tekerőpatak, 1692. január 27.

Berethei Mihály értesiti özv. Teleki Mihálynét, csikvacsárcsi birtokának állapotáról és hogy Sándor János a kölcsön adott buzát nem kivánja vissza.

Alázatos szolgálatomat ajánlom mint asszonyomnak kegyelmednek, Isten minden üdvességes jókkal áldgya meg kegyelmedet szíbül kévánom.

Csikban beérkezvén asszonyom a kegyelmed levelit instructiom szerént az urnak, *Apor* István uramnak megattam *Somolyonban*. A *vacsárcsi* jószág dolga végett ő kegyelme maga tetczésit kegyelmednek megirta, melyről való kegyelmed válasszát ugy teczett ő kegyelmének, hogy én itt ben várjam meg és tovább mit fog kegyelmed azon jószág dolga felől parancsolni, a tevő legyek, melyre nézve azt tartya, hogy mindenekben az ur ő kegyelme teczése állyon meg s a szerént cselekedgyen. Én ben maradtam, elvárván alázatoson a kegyelmed eziránt való ujjabb dispositioját. Ha kegyelmed asszonyom az ur ő kegyelme irására nézve más dispositiót nem tészen, ugy látom a *Biró* Márton uram elméjét, hogy még tovább is azon kegyelmed jószágához való vigyázást felvállalya, csakhogy fizetést kéván, de mennyit, én nekem ő kegyelme nem jelentette meg még eddig. Az eddig való szolgálattyáért mondgya, hogy bárcsak egy mentének való posztót adna kegyelmed. A kétszáz véka buza áráról asszonyom az adósok ujabb contractust nem akarnak adni, hanem a buza

árát két hét alatt felakarják szedni, megadni, melyet is ha megvárják ide be, kegyelmed parancsolatyát alázatosan elvárom.

Biró Márton uram tavaly ház szükségire kért volt kölcsön 10 köböl buzát fel három emberektől, ugymint öt köblöt **Sándor János** és *Bodo* Mihály uraméktul, öt köblöt penig egy jenőfalvi embertől. **Sándor János** uramék az öt köblöt elengedték, nem kévánják meg, de a jenőfalvi ember minduntalan kéri az öt köblöt s fenyegetőzik is, hogy a kegyelmed marháit hajtattya el érte, melyre nézve *Biró* Márton uramnak az teczik, hogy a *Domokos* Tamásné asszonyomnál levő öt köböl buza deputalodgyék oda. Kegyelmed parancsolatyát ezután is elvárom.

Szeműl asszonyom itt a háznál semmi gabona nincsen, hanem kalongyában vagyon az elmult esztendei zab, mindenestül, zabos árpával edgyütt 423 kalongya, melynek is elcsépeltetése felől mit parancsoljon kegyelmed, alázatosan elvárom. Széna 4 darabban az idebe való mód szerént lehet 28 vagy 20 szekérrel, ahhoz nyolcz béres ökör vagyon és egy tehen s egy bika.

Jobbágy nincsen asszonyom egynél több, az ben lakik a háznál. A vas felül asszonyom *Endes* urammal még nem beszélhettem. *Biro* Márton uram azt mondgya, hogy három mása vasat adtanak ő kegyelme keziben, melyet a ház ablakaiban való vasvesszőkre miveltetett fel. Két szál maradott volt meg benne s azt a háznál levő ember a kuruczjáráskor a földbe ásta s már reá nem talál.

Micsoda alkalmatossággal vagyon ezen kegyelmed vacsárcsi háza, mind külső és belső appertinentiaival, most hirtelen le nem irhatom, lévén sok járásom az ur ő kegyelme alkalmatosságával, hanem, ha az ő kegyelme irása után kegyelmed más dispositiot nem tészen, instructiom szerént, mindeneket világosan megirván, kegyelmednek megviszem.

Ezzel ajánlom kegyelmedet, mint asszonyomat Isten oltalmába.

Gyergyóban, *Tekerőpatakon*, die 27. Januarii anno 1692.

Kegyelmed alázatos szolgája

Berethei Mihály mpr.

Kivül: Tekintetes nemzetes *Vér Judit* asszonynak, nékem jó asszonyomnak, ő kegyelmének alázatosan irám.

(Eredeti félíven, fekete viaszba nyomott zárópecséttel Sándor Ákos leveles ládájában Budapesten.)

84.

Csikszentmihály 1693. február 14.

Sándor János levele özv. Teleki Mihályné, Vér Judithoz.

Mint asszonyomnak kegyelmednek ajánlom szolgálatomat. Isten kegyelmedet kévánsági szerént való sok jókkal s szerencsés élettel áldgya meg, kévánom.

Kévánom Istentől, levelem kegyelmedet találja jó egésségben, szerencsés órában.

Nyavalyás rákosi *Fodor* András talála meg, hogy irnék kegyelmednek egy lovának az ára megadása felől. Látom, asszonyom, kegyelmed is arra igazitotta suplicatiojában. Informálom kegyelmedet hütem szerént róla.

Én, asszonyom, informálhatom kegyelmedet az én igaz hütem szerént, hogy azért az *Fodor* András lováért szegény Istenben elnyugutt jó uram soha egy pénzt sem adott, nekem sem adatott, mivel nálam sem maradott semmi quentas (igy!), hanem én lévén akkor királybiró, nekem parancsola üdvözült ur, hogy kiküldgyem s én ugy küldém ki a néhai üdvözült ur parancsolatjára.

Azonban, asszonyom, nekem is lévén ilyen dolgom. Szegény üdvözült uram parancsolt volt, hogy bizonyos számu zabot adassak ki az németeknek vitézeknek (igy!) *Vaczjarczjból*, melyről testimonialisom is extal. Ha többet parancsolt volna is szegény Istenben elnyugutt jó uram, bizony, ha lött volna, többet is adtam volna. Mindazáltal az is olyan zab volt, hogy magam töttem szerit, az szekérre felszállván, ugy adtam meg. Én az ő kegyelme parancsolatját soha el nem mulattam. Már *Hegyesi* uram az comissariatusság előtt megadósitott ötven forinttal. Kérem kegyelmedet, legyen valami engedelemmel, mert tudgya Isten, nem vakmerőségem, hanem az néhai urtól való félelem és parancsolat vitt arra, hogy annit adgyak.

Az vala minden szándékom, hogy az *marosvásárheli* gyüléskor kimennék kegyelmedhez *Gyernieszegre*, de az szerencsétlenség nem engedé. Az lábamot megsértettem vala ott az gyülés alatt, azóta még mind rosszul volt; ha Isten felgyógyit (hiszem is már), bizony vagy engedi kegyelmed vagy nem, mingyárást kimegyek a kegyelmed látogatására. Kérem, édes asszonyom,

kegyelmedet cselekedgyék minden jót szegény szolgájával. Ezzel Istennek oltalmában ajánlom kegyelmedet, mint jó asszonyomot.

Datum *Czyk Szent Mihály*, 1693. die 14. Februarii.

Kegyelmednek köteles szolgája
Sándor János mpria.

Kivül: Méltóságos urnak, néhai üdvözült tekéntetes és nemzetes *Teleki Mihály* uram szerelmes házastársának, tekéntetes nemzetes *Vér Judith* asszonynak, nekem böcsülettel való jó asszonyomnak ő kegyelmének adassék.

A czimzés felett, egykorulag, ismeretlen kéztől: Sándor János uram levele az ló árra és zab felől.

(Egészen sajátkezüleg irt eredetije kettőbehajtott féliven a Széki gróf Teleki-nemzetség marosvásárhelyi levéltárában: Missilis-osztály, 1103. sz. köteg.)

85.

Csikkozmás, 1694. febr. 13.

Lakatos István csikkozmási plébános feljegyzése a tatárok beütéséről és pusztításairól.

Funesta tragoedia.

Anno 1694. die 13. Februarii in *Czik* ultima die nundinarum in *Szereda* ibidem, cum declinare vellet Mars in coelo Mercurium, quo irruentibus praeter omnium hominum opinionem Tartaris numero circiter 350 (qui latenter inter *Prut* et *Szeret* fluvios in *Moldavia* hiemabant), 7 pagi incinerati: *Sz. Mihály, Szépviz, Sz. Miklós, Delne, Borsova, Vaczarczi, Göröczfalva.* Ex quibus magna multitudo hominum in captivitatem abducta, aliis caesis, pecora et mobilia quaeque ablata ab aurora usque ad prandium. Tum pater Paulus *Szepvizi* parochus *Sz. Mihályiensis* et cum eo 1000 animae parochia abductae, remanserunt solum 7 (at in secunda desolatione 5 tantum); ex *Szepviz* dominus *Szöcz* András cum tota familia, ex *Göröczfalva* generosus dominus *Czereiana* senior cum familia et caeteri quam plurimi abducti in captivitatem dirissimam.

Rursum die 15. Februarii statim nova irruptio Tartarorum plurium, quam ante, a quibus a *Sz. Domokos* usque ad *Palfalva, Somlyo* et *Taplocza* per 10 pagos praeter superius memoratos omnia incendiis, incaptivatione, depraedatione et desolatione plena facta sunt, a mane usque ad vesperam in sero; ubi generosus dominus **Sandor János** cum uxore et familia ac colonis, gene-

rosus dominus **Sandor Mihály** cum tota familia et colonis, excepta uxore, generosus dominus *Endes* György cum omni familia et uxore, generosus dominus *Incze* Andrasiana cum omni familia et colonis, excepto marito, dominus *Miklos* Péter uxor et familia, dominus *Buzas* András cum omni familia, Armeni solum 120 et caeteri plurimi tum domestici, tum advenae et viatores ex variis locis ad sepulturam priorum congregati, in summa plures, quam 7000, in lamentabilem et miseram captivitatem abducti sunt; aliis gladio, aliis prae figore emortuis.

Sic una tribus Siculicae nationis, quae ex 12 constat computanda, deleta est insperate et citissime, nullo resistente paganis.

(Egykorú bejegyzés a csikkozmási Domus Historia II. része LXI. lapján. Közölve *Benkő* K. Csik Gyergyó és Kászonszékek leírása 74—76. lapján és Székely Oklevéltár VI. k. 444—445. l.)

86.

Nagyszeben, 1694. május 3.

Sándor Mihály 2400 frtot vesz kölcsön Apor Istvántól, hogy azzal magát a tatár rabságból megváltsa.

Mi miklósvárszéki nagyajtai *Cserei* Mihály, kézdi széki léczfalvi ifj. *Gyárfás* István, mindketten nemes személyek, kik ez ide alább megirt dologban közbirák vagyunk. Adjuk tudtára mindeneknek, a kiket illett, quod in hoc anno praesenti 1694. die 3. Maii midőn volnánk *Nagyszeben* városában méltóságos ur tekintetes nagyságos altorjai *Apor* István uram ő nagysága szokott szállásán, jöve mi előnkbe felcsikszéki szentmihályi nemzetes **Sándor Mihály** uram, ki is hoc anno praesenti 1694. die 15. Februarii a pogány tatároktól keserves rabságra vitettetvén éppen *Bucsak*ban, az irgalmas jó Istennek kegyelmességéből bizonyos számú pénzen, ahhoz való egyébb requisitumokkal együtt kibocsáttatván, erős hit és kezesség alatt, hogy saczát megszerezvén, vissza menne és úgy szabadságban állíttatnék, elégtelen lévén penig arra, hogy magától annyi pénzt deponálna, sem pedig se maga, se penig ő kegyelme felesége atyafiai közül senki nem találtatván, a ki ő kegyelméért saczát letenné, folyamodék az úr ő nagysága gratiájához, ő nagysága megtekintvén boldogtalan sorsát, ada ő kegyelmének kétezer négyszáz magyar forintokat, idest flor. 2400 his conditionibus praemissis. 1. Ezen summa pénznek ezerhatszáz

forintja maradjon ő kegyelme kezénél ajándékon esztendeig a die 3. Maii cumputando, esztendő eltelvén tartozzék vagy maga **Sándor Mihály** uram vagy ő kegyelme posteritasai azon ezerhatszáz forintokat plene et integre egy pénzig az úrnak ő nagyságának, vagy ő nagysága legatariusinak ad simplicem requisitionem megadni, melyet, ha nem cselekedhetnének, vagy cselekedni nem akarnák exclusis omnibus iuridicis remediis, inhibitione repulsione, prorogatario, mandato, caeterisque usualibus remediis non obstantibus, mind a maga mind penig az ő kegyelme felesége erdélyi birodalomban akárholott lévő jószágát, a hol ő nagysága akarja csak szintén ezen levelünknek erejével elfoglaltathassa és mind életéig ő nagysága pacifice birhassa, ő nagysága holta után pedig az ő nagysága legatariusinak azon ezerhatszáz forintokat egy pénzig deponalván, a jószág visszamenjen **Sándor Mihály** uramnak, vagy ő kegyelme posteritasinak, felfogadván azt is **Sándor Mihály,** hogy saczát addig be nem viszi, miglen feleségének erre való consensusát nem veszi becsületes tisztek előtt és nem coramizáltatja ezen contractualis levelet. 2. A residua parsért penig úgy, mint a nyolczszáz forintokért köti nemzetes **Sándor Mihály** uram *Kézdi Székben Felső Torján* levő egész portióját cum omnibus ad se pertinentiis ben való ülés helyekkel ahhoz tartozó szántó földekkel, széna fűvekkel és egyszóval minden haszonvehető helyeivel, erdeivel együtt, ugyanezen pénzig *Fejérvármegyében Szárazpatakon* lakó *Szántó* István nevű jobbágyát két fiaival, marháival, üléshelyeivel, jószágával s kint s bent levő minden bonumival, appertinentiáival, *Felcsikon Szent Miklóson* levő két jobbágyát *Somogyi* Jánost és *Somodi* Ferenczet cum omnibus similiter ad se pertinentiis, mind ben s mind külső jószágokkal és javakkal. Azon specificalt jószág és jobbágyok penig cum omnibus pertinentiis az úr ő nagysága kezénél maradjanak, mindaddig, valamig megnevezett **Sándor Mihály** uram vagy maga, vagy posteritásai kiváltha tják, hoc excepto, hogy az egy szárazpataki jobbágy fiaival, marháival és minden külső belső jószágával együtt maradjon az úr ő nagysága kezénél száz forintig, mind egész ő nagysága életéig, ha szintén a többit kiváltanák is, az úr ő nagysága holta után pedig (melyet Isten ő felsége sok időre halasszon) vagy maga, vagy posteritási deponálván **Sándor Mihály** uramnak deponálván az úr ő nagysága legatariusinak ezen száz forintokat, tartozzanak azon specificalt jobbágyokat kezekbe ereszteni, vagy

magának **Sándor Mihály** uramnak, vagy posteritasinak. Ezekre köti magát mi előttünk **Sándor Mihály** uram szabad jó akarata szerint, mind maga, mind posteritasi képekben evictiót fogadván ezeknek meg állására, sub bona fide christiana arra kötelezvén magát, hogy addig a pénzt *Erdélyből* ki nem viszi, míglen feleségével ezen contractust nem ratificaltatja, melyet, ha nem cselekednék ő kegyelme az úr ő nagysága non obstante nobilitari praerogativa maga személyéhez is törvény nélkül hozzá nyulhasson és usque ad plenariam satisfactionem kezét rajta tarthassa.

Mely dolog mi előttünk igy menvén végbe, mi is adjuk ez mi levelünket fide nostra mediante futura pro cautela subscripti omnibus sigillisque nostris usualibus megerősítvén. Datum *Cybinii* die 3. Maii anno 1694.

Judices iidem, qui supra

Cserei Mihály de Nagyajta nobilis mpr. (L. S.)

Gyárfás István de Léczfalva nobilis mpr. (L. S.)

Anno 1694. die 10. mensis Maii. Mi előttünk, ugymint *Kükűllővármegyében Dicsőszentmártonban* lakó *Szabó* János és *Lengyel* István nemes emberek előtt, ugyan *Szentmártonban Szabó* Máté nevű jobbágya házánál *felcsikszéki* szentmihályi **Sándor Mihály** uram házastársa *Mikó Judit* asszony ő kegyelme, a felyebb specificalt contractust mindenekben helyben hagyja és confirmala mivel *Szebenben* a contractus csinálásakor maga ő kegyelme szemben nem volt. Melyről mi is adjuk ez mi irásunkat fide nostra mediante pecsétünkkel és kezünk irásával megerősítvén. Datum, anno, die, locoque supra notatis.

Judices iidem, qui supra,

(L. S.) *Szabó János* mpr.

(L. S.) *Lengyel István* mpr.

In anno 1695. die 12. Martii contractusának tenora szerint ezerkétszáz forintokat in parata pecunia fenn specificalt **Sándor Mihály** uram ő kegyelme az urnak ő nagyságának megadta mi előttünk, melylyel már nem tartozik, hanem marad fen a contractusban feltett négyszáz tallér ad solvendum.

(Eredeti *Cserei Mihály* irásával Székely Nemzeti Múzeumban br. Apor levéltár A. V. 138. Hiteles másolata a család mezőkapusi levéltárában.)

87.

Ismeretlen helyen és napon, 1694.

Sándor János levele Sándor Mihályhoz a tatár rabságból való kiváltása érdekében.

Szolgálok kegyelmednek.

Én a sok nyomorgatás mia soha sem tudom mit kell cselekednem, ezek anira erőltetnek, csak Isten tudna ezeknek eleget tenni; most erővel iratának, hogy a vajdát és a boérokot megtalálja kegyelmed, hogy magoknak ennik valók legyen lovoknak abrak, széna. Én ugyan előtte irtam volt hetmány uramnak, hon nem lévén az hetmány, a vajda *Logofet* urammal választ tétetett; his inclusis azt is kegyelmed kezébe küldöttem, abból kegyelmed megértheti. Már mikor érkezének a kegyelmed emberei, útban voltunk, a rabok dolgában semmit nem tudtam fáradni. A mely hamis embert a vajda ő nagysága küldött volt ide *Lászlóékkal*, azon hamis ember megmondotta, hogy itt vagyon kegyelmed. A feleségemet hozák a tatárok; a kiknél vagyon, azok tudják, hogy az én feleségem, de az a hamis murza nem tudja, mivel tagadjuk, hogy nem az én feleségem. Ma is elakarta venni a tatároktól, de erős hittel esküdtünk, hogy *Zopos* János felesége, egy katonájé. Hanem kérem kegyelmedet, hogy lássuk valahol ha kaphatnánk ezer tallért, mivel anni a sancza, ne hadnók ide, vinnék ki szegént; úgy is kell mondani, hogy *Zopos* János felesége, mert megtudván az eb, az én uram, két vagy három ezer tallért kezd kérni, egynehányszor itt az útban is megakarta hazudni magát, többet akart kérni.

Feleségemet amaz rossz *Katos* Sándorné mondotta ki, a bolond, kicsoda. *Endes* Györgynétől az ura ötszáz tallért kér vala, már négyszázra szállott, nem is jü alább. *Endes* Pannáhé harmadfélszáz, reméndkednek *Boros* György uramnak, váltaná meg, a pénzt is megadná, magát is akár feleségnek, akár szolgálójának ajánlaná. Isten éltesse kegyelmedet jó egésségben.

Datum loco ignoto, die nescio 1694.

Kegyelmed attyafia, szolgája
Sándor János mpr.

Külön íven, mint melléklet.

A sanczra kell pénz ezer tallér. A bélésért négyszázhatvan tallér, de azt úgy kévánja, elsőbben hozzák elő a nest béllést, ha szereti, azt veszi el hatvan tallérért.

Gyulának az inasnak hárman harmincz tallér, az én részemről is két sing posztó, tal. 15.

A tatár póstának tizennolcz tallér, egy mentének való posztó.

A kik *Jászvásárra* jöttek volt pósták, annak adott kegyelmed harmincz tallért R. f. 30.

A borbélynak négy tallér, a ki fejemet megnyitotta, két sing posztó. A vasat, hogy leveszik a lábamról, három tallért.

Abrak árával vagyok adós hét, 7 tallérral. A mely lovon ide jöttem, azért 10 tallér.

Egy mentének való posztó, arra 13 ezüstös gomb. A nuszt béllésért négyszáz tallér. A nest béllés, de olyat kellene hozni, ne szeretné, hadd venné el a hatvan tallért.

Egy rókamállal bélett mente. Egy ló. Egy ezüst óra. Egy pohár. Négy mentének való posztó.

Timembekh murszának az *Endes* György urának hat sing posztó, hármát megadta kegyelmed, R. f. 3 singje.

Mára adjon kegyelmed abrakra két tallért, mert engem öszveront az eb. Adja kegyelmed ezen levelem megadó ember kezében. Ennek a szavát el is hidje kegyelmed, mert igaz ember.

A két fiának két kis nusztot, ha pedig négy nestet kaphatnánk, elvenné a nusztokért, ha hozott volna kegyelmed nestet.

Rab Sándor János.

Külczím: Jászvásáratt *Sándor Mihály* öcsém uramnak (titulus) nekem jóakaró öcsém uramnak ő kegyelmének adassék.

(Eredetije Borbély Sámuel úr gyüjteményében Székelykereszturon, a Mihálcz család levelei között. Közölve Székely Oklevéltár VI. k. 445, 446. l.)

88.

Nagyszeben, 1694. május 18.

Özv. Damokos Tamásné és Sándor István 800 tallért vesznek kölcsön Apor Istvántól, hogy azzal Sándor Jánost és nejét a tatár rabságból megváltsák.

Mi Fejérvármegyében *Borbereken* lakó *Ecsedi* Péter de Borberek, *Nagyenyeden* lakó *Püspöki* Péter de Székely Kocsárd és nagyajtai miklósvárszéki *Cserei* Mihály, kik ez alább megirt dologban kézzel fogott közbirák vagyunk, adjuk tudtára mindeneknek,

a kiknek illik, quod in hoc anno praesenti 1694. die vero 18. Maji, midőn volnánk *Szeben* városában méltóságos úr, tekintetes nagyságos altorjai *Apor* István uram ő nagysága szebeni szokott szállásán; jövének mi előnkbe ilyen két személyek, ugymint csikszéki szenttamási néhai *Damokos* Tamás uram özvegye *Geréb* Kata asszony ő kegyelme unokája **Sándor István** uram mostan tatár rabságban nyomorgó csikszéki szentmihályi **Sándor János** uram fia, *Geréb* Kata asszony édes leányától *Angyalosi Erzsébettől* való, kik is kezeket beadván, tőnek mi előttünk ilyen irrevocabilis contractust, tudniillik, hogy amint in hoc anno praesenti in mense Januario fellebb említett csikszéki **Sándor János** uram ő kegyelme mind feleségestől a pogányoktól keserves rabságra vitettetvén és mind magától elégtelen lévén saczának deponálására, sem pedig atyafiai nem találkozván, kik in redemptionem capitis pénzeket kiadnák, az urnak ő nagyságának instálván említett néhai *Damokos* Tamásné *Geréb* Kata asszony és ő kegyelme unokája **Sándor István** uram, hogy nyolczszáz tallérokat adna szegényeknek váltságokra, kiknek is nagy boldogtalan sorsukat megtekintvén, az ur ő nagysága ráigéré magát, amint hogy mi előttünk ada is a praetitulált személyeknek kezekbe pénzt hoc ordine, czikin aranyakat numero 51. = ötvenegy czikin aranyakat, egy-egy aranyát computalván harmadfél oroszlános tallérokban, mely is in summa teszen talleros leone signatos numero 127½ = százhuszonnyolczad fél oroszlános tallerokat, item magyar aranyakat numero 298 = egy-egy magyar aranyát computálván két-két oroszlános tallérban és ötven-ötven pénzben, mely is in summa teszen talleros leone signatos 627½ tota summa talleri leone signati 800 = nyolczszáz oroszlános tallerokat his conditionibus, hogy mivel ő nagysága azon nyolczszáz tallérokat praecise **Sándor János** uram ő kegyelme kiszabadulására contrahalta, maga jelen nem lehetvén fenn említett *Damokos* Tamásné *Geréb* Kata asszony és ő kegyelme unokája **Sándor István** uram köték *Háromszéken Felsőtorján* levő portióját **Sándor János** uramnak benn való ülés helyekkel, épületekkel, jobbágyokkal, azoknak marhájokkal, külső belső appertinentiákkal, szántó földekkel, azokban levő vetésekkel, szénarétekkel, erdőkkel, malomhelyekkel és egyszóval minden névvel nevezendő haszon vehető proprietásokkal adák és köték azon nyolczszáz tallérokig az urnak ő nagyságának, hasonlóképpen *Fejérvármegyében Szárazpatakon* levő jobbágyokat és minden külső-belső appertinentiákat hogy az

ur ő nagysága egész életéig szabadoson birhassa és se **Sándor János** uram maga, se posteritásai, se atyafiai, se egyszer, se másszor ki ne válthassák az ur ő nagysága életében, decedálván pedig ő nagysága, az ő nagysága posteritásitól, vagy legatariusitól, ha vagy **Sándor János** uram ő kegyelme, vagy ő kegyelme posteritásai kiakarják váltani, hasonló pénzzül amint felyebb specificaltuk tulajdon magok pénzekkel maguk számokra és nem különben válthassák ki, evictiót fogadának **Sándor János** uram képiben, hogy minden legitimus impetitorok ellen ő nagyságát életéig s legatariusit holta után mind a kiváltásig megoltalmazzák, melyet ha nem cselekedhetnének, vagy cselekedni nem akarnának, ő nagysága, vagy ő nagysága posteritásai ezen levelünknek erejével exclusis omnibus iuridicis remediis inhibitione repulsione contradictione caeterisque non obstantibus **Sándor János** uramnak, vagy feleségének akár holott *Erdélyben* találandó jószágát elfogaltathassák és usque ad plenariam satisfactionem kezeknél tarthassák.

Mely dolog mi előttünk igy menvén végbe, mi is adjuk a mi levelünket futuro pro testimonio fide nostra mediante, szokott pecsétünkkel és kezünk aláirásával megerősitvén. Datum anno die, locoque supra notatis.

Judices iidem, qui supra.

(L. S.) *Petrus Püspöki* nobilis mpr.

(L. S.) *Michael Cserei* de Nagyajta nobilis mpr.

Ego infra scriptus attestor, hogy ezen contractust végig elolvasván minden punctumokban helyben hagyom és confirmálom szabad jó akaratom szerint senki nem kényszerítvén amint hogy futura pro cautela kezem irásával és pecsétemmel is megerősittettem.

Datum *Cibini*, anno 1694. 19. Maii.

Sándor István mpr. (L. S.).

(Eredeti egész iven *Cserei Mihály* kezével Székely Nemzeti Múzeum A. V. 139. jelzet alatt. Hit. másolat Sándor-Apor pör transsumpt. 61—66. lap.)

89.

Bucsák, 1694.

Sándor János levele Apor Istvánhoz, melyben kiváltásáért könyörög.

Nékem kedves jó uram és Isten után való reménységem.

Én nem tudom mit csenála **Sándor Mihály** és *Boros* György, addég futosának, szemben sem merének jünni, engem ide a nagy

nyomoruságban, mind testemben és lelkemben való veszedelemre ejtének. Kérem az Isten kegyelméért, a Chritus kénszenvedéséért, a Boldog Asszonhoz való szeretetéért, váltson meg. Annak előtte ezer tallért kért, most már három ezeret kért, azonban egy mentének való posztót, arra ezüst gombokat, egy lovat ezüstös kantárral, egy ezüst övet, egy ejteles pohárt, négy embernek való mentének való posztót, egy nuszt béllést, a mely az atyámnak sem volt, vagy ha bélés nem lészen, négyszázhatvan tallért. Én meg nem igértem, s nem is igérem, ha megöl is; ugy hiszem, ha régi sacczot látná, talán elvenné, noha tudom, hogy bizony megver, de arról nem tehetek. Itt nagyságos uram evvel is meghalok, a tetvek is megesznek, sem ingem, sem lábravalóm, mezitelen vagyok. **Sándor Mihálynál** száz aranyam volt, ötven ezüst tallérom: egy pénzt sem küldött, a kivel csak egy falat(ot) is vettem volna valamit. Már azt mondja, hogy soha *Jászvásárra* ki nem viszen, hanem hozzák *Falczinra*[1] a sacczot, azzal fenyeget, hogy most kijün a cham, vagy a tatár chamnak ad, vagy a zultánnak. Kérem az élő Istenért nagyságodot, váltsa meg mind testemet a nyomoruságtól, mind lelkemet az örök kárhozattól. Egy róka mállal való mente, azonkivül is reá megyen száz tallérnál többre, a ki adósságot kérnek rajtam. Póstát fogattunk volt együtt, azoknak sem fizetett, azt is rajtam kérik, hiszen a száz aranyból és ötven tallérból adhatott volna valamit. Ezzel Istennek oltalmában ajánlom nagyságodot.

In *Buczak*, 1694. a nap számot nem tudom, még az imádságos könyvemet is elvette. Nagyságodnak szegén rabszolgája

Sándor János mpr.

Külczim: Tekéntetes és nadságos *Apor István* uramnak, cum pleno titulo et dignitate, nekem atyám helin való jó uramnak ő nadságának adassék.

(Eredetije a Székely Nemzeti Múzeumban, Sepsiszentgyörgyön. Kiadva Székely Oklevéltár VI. k. 447, 448. l.)

90.

Csiklázárfalva, 1694. augusztus 8.

Sándor Jánosné Angyalosi Erzsébet lázárfalvi birtokának leirása.

Anno 1694. die 8. mensis Augusti in *Csik Lazarfalva*. Inventarium colonorum, arabilium et foenilium spectabilis generosae

[1] A Pruth mellett: Falci.

dominae Elisabethae *Angyalosi* consortis spectabilis ac generosi domini **Joannis Sandor.**

Jobbágyok: *Urkon* Mihály fia 1 András, ökre 4, kanczája... 4, ünő tehén nr. 2. Fundussa jó. — *Urkon* Tamás ökre nihil, fundussa, fia 1. Benedek. — *Balas* Péter marhája nihil. Fundussa jó. — *Bölönj* Mihály nihil, a belső fundusban lakik, életek jók vadnak ezen funduson, mivel **Sándor János** uramék ott szoktanak lenni, mikor ide laktak.

Puszta fundus *Balas* János jószága fele, jó fundus. — 2. *Boloni* Mihály fundussa puszta, mellette jó. — 3. *Simo* Péter helye, puszta szép hely.

Belső és puszta fundusokhoz való földek igy következnek:

Nagymezőben. 1. Lazarlábjában 3 darab föld, mindeniknek vicinussa az uram tekintetes nagyságos *Apor* István uram ő nagysága, tenet cubos 9. — 2. *Czere dombján* egy darab, *Dalnoki* Ferencz vicinusa. Ugyanott egy darab, vicinusa tekintetes nagyságos *Petkj* István uram. A kettőben cub. 3. — 3. *Czere tavánál* 1 föld, vicinusa *Angyalosi* uram, cub. 3. Ugyanott ut által kelőben 1 föld, vicinusa *Angyalosi* uram, cub. 3. — 4. A gödres utnál 1 darab, vicinusa tekintetes nagyságos *Apor* István uram, cub. 1. — 5. *Hosszuban* egy darab, vicinusa *Dalnoki* Ferencz, cub. 1. m. 2. Ugyanezen innen 1. föld, vicinusa ab una tekintetes nagyságos *Apor* István uram ő nagysága, cub. 2. Ugyanott *Hosszuban* egy darab, vicinusa t. n. *Apor* István uram ő nagysága, cub. 3. Ugyanazon lábban vicinusa *Szabó* Mihály 1. föld. cub. 2. *Tekeresben* egyfelől vicinusa *Angyalosi* uram cub. 1. m. 2. *Imola* nevü helyben egyfelől vicinusa *Szabó* Mihály m. 3. Ugyan abban a lábban vicinusa *Lörincz* István m. 2. Ugyan ott abban a lábban, vicinussa *Balla* János cub. 1. m. 1.... jövőben 1 föld, vicinusa *Angyalosi* uram, cub. 3. *Küshavas* mélyíben 1 föld, vicinusa *Czatlos* Mihály cub. 4. Tota summa cub. 31.

Nagymezőben vetőszerben. Megyesár fejében. Az országutyára jövőben 1. darab, vicinusa az ur ő nagysága, cub. 3. *Megye sárra* jövőben 1 föld, vicinusa az ur ő nagysága, cub. 1. m. 2. *Verebesi* mezőben *Hidegkut* nevü helyben 1 darab, vicinusa az ur ő nagysága, cub. 5. *Tusnádelve* nevü helyben 1 darab, vicinusa *Varga* János, cub. 4. Azon innen üdülő, vicinusa *Angyalosi* uram cub. 2. *Orotas* nevü helyben 1 darab, vicinusa *Angyalosi* uram, cub. 2. *Hühegy* nevü helyben 1 darab, vicinusa *Angyalosi* uram cub.

3. Ugyanott felül vicinusa *Szabó* Mihály, cub. 1. m. 2. *Bornahordó* nevü helyben 1 darab, vicinusa *Angyalosi* uram cub. 3. Ugyanott felül vicinusa *Angyalosi* uram cub. 1. Ugyanott egy darabocska, vicinusa *Czatlos* Mihály cub. 1. m. 2. Ugyan alább egy darab, vicinusa *Urkon* Mihály cub. 1. m. 2. *Küsmezőben* 1 darab, vicinusa az ur ő nagysága cub. 1. Ugyanott egy darab vicinusa az ur ő nagysága cub. 2. Ugyan alább *Kertremenőben*, vicinusa *Dalnoki* István uram, cub. 1. Ugyanott vicinusa *Angyalosi* uram, cub. 2. Ugyanott vicinusa *Barlla* földe cub. 1. Ugyanott, felül vicinusa *Angyalosi* uram, cub. 3. Ugyanott *Kertremenőben*, vicinusa *Czatlos* Mihály, cub. 2. Czürre jövőben, felül vicinusa *Angyalosi* uram m. 3. Ugyanott vicinusa *Verebesi* András cub. 1. Ugyanott vicinusa az ur ő nagysága cub. 2. Kenderföld az ur ő nagysága vicinusában m. l. Summa cub. 49.

Szénafü helyek. Czemő nevü helyben 1 darab, vicinusa az ur ő nagysága currus. 3. *Lazar rétiben* 1 darab, vicinusa *Bardocz* Péter cur. 2. Ugyanott az ut mellett vicinusa az ur ő nagysága cur. 3. Ugyanott Kert mellett, vicinusa *Szász* Mihály cur. 2. *Kemlő rétiben* 1 darab hely, vicinusa az ur, nem igen olyas. *Kápolna mezőben*, vicinusa az ur ő nagyságával közös, cur. 3. Ugyanott, vicinusa az ur ő nagysága cur. 1. Summa cur. 14.

Egykövü malom épületi gyarlóképpen vagyon.

Buza aratott, Gelimán egy asztagban 147. Aratatlan 4 darab buza.

(Eredeti egész iven a család mezőkapusi levéltárában.)

91.

Kelet nélkül (1694.)

Ismeretlen levéltöredéke a tatárrabok sorsáról.

P. s. Mü nekünk ez estve is jöve hirünk, *Mikes* Kelemen uramnak is hasonlóképpen irtak némely megszabadult rabok, hogy tatár han meghirdettette *Bucsyakban*, az kinek rabja vagyon, adja el, mert az egész tatárság arra jő, melyhez képest gondolható az vezérrel egy értelmek vagyon, az fővezér is tavaszra kelvén megindulván *Landor Feiérvárra* jő. Kegyelmetek azért semmit se késsék, jőttest jöjön el, mert félő az is romlást ne hozzon ez szegény hazára, ha elmegyen az hire kegyelmetek ott való mulatozásának, másra kezdik magyarázni.

Az mi előbbi urunk fassióját illeti, solito more kiadhatja kegyelmed.

(Eredetije negyediven az Erd. Nemzeti Muzeumba letéteményezett gr. Lazár levéltárban.)

92.

Csikszenttamás, 1697. április 16.

Sándor János tanuvallatást tartat a Damokos Tamás által Mikes Kelementől kölcsönvett s utóbb Geréb Kata által megfizetett 200 tallérról.

Spectabilis ac magnifice domine domine nobis plurimum venerandissime, fidelium perpetuorumque servitiorum nostrorum humillimam debitamque oblationem.

Méltóságos gróf, alázatosan jelentjük nagyságodnak, mint nekünk jó gubernator urunknak, hozá minekünk a nagyságod compulsorium mandatumat tekintetes csikszéki szentmihályi t. n. **Sándor János** uram ő kegyelme e jelen való 1697. esztendőben marcziusnak 26. napján, melyben mi nekünk is parancsolt nagyságod, hogy a mely vallókat a dominus exponens ur ő kegyelme eleinkbe statualna, megvallatnók hit szerint. Mi azért engedelmesek lévén a nagyságod parancsolatának, elmentünk e jelen való 1697. áprilisnek 16. napján a felcsikszéki szenttamási nemes és vitézlő *Tőke* alias *Szőcs* István házához és a mely fatenseket a dominus exponens ur ő kegyelme előnkbe statualt, megvallattuk hit szerint, kiknek is hütük után való vallások következnek e szerint.

Utrum. Tudja-é kegyelmetek, hogy tekintetes nemzetes néhai *Damokos* Tamás ur ő kegyelme kért volt kölcsön kétszáz tallérokat néhai t. n. *Mikes* Kelemen uramtól ő kegyelmétől, még annak előtte a még t. n. *Geréb* Kata asszony ő kegyelmét el nem vette volt feleségül. 2. Azt tudja-é kegyelmetek, hogy *Damokos* Tamás uram ő kegyelme haza jövén *Kozák országból*, azután feleségül vevén t. n. *Geréb* Kata asszonyt ő kegyelmét, nem lévén honnan megadni *Damokos* Tamás uramnak a 200 tallérokat t. n. *Mikes* Kelemen urnak ő kegyelmének, t. n. *Damokos* Tamásné asszonyom t. n. *Geréb* Kata asszony ő kegyelme adta meg maga saját pénzéből t. n. *Mikes* Kelemenné asszonynak t. n. *Kalnoki* Zsuzsánna asszonynak ő kegyelmének a kétszáz tallérokat, a mely 200 tallérokért obligálta volt enyiszer megirt t. n. *Damokos* Tamás

uram ő kegyelme feleségének t. n. *Geréb* Kata asszonynak ő kegyelmének *Katus* Sándort, *Katus* Mihályt, *Katus* Pétert ő kegyelme saját jobbágyit, azokon kivül a *Malomhegyen* lévő szántó földét, a korlát utczáján lévő szántó földet és a *Taplócza* nevü helyen levő kaszáló helyét, azok mellé mindenik fordulóban tizenöt, öt köböl féréje tavasznak való földet, olyan conditióval, hogy a mig Isten élteti t. n. *Damokos* Tamásné asszonyomat t. n. *Geréb* Kata asszonyt ő kegyelmét, ő kegyelme mindaddig békeségesen birhassa, az ő kegyelme holta után megadván elsőben a 200 tallérokat, a t. n. *Geréb* Kata asszony posteritásinak, ugy nyulhassanak a fennebb megirt jobbágyokhoz, földekhez és kaszáló szénafü helyekhez a t. n. *Damokos* Tamás uram posteritási.

1. testis felcsikszéki szenttamási *Erős* Pál nobilis, annorum 81. Juratus fatetur sic, azt tudom a kérdésben, hogy néhai üdvözült t. n. *Damokos* Tamás uram ő kegyelme, mikor *Kozák országban* menvén a fejedelem parancsolatjából, akkor kért volt néhai üdvözült t. n. *Mikes* Kelemen uramtól kölcsön kétszáz tallérokat, onnan haza jövén ő kegyelme, ugy vevé el t. n. *Geréb* Kata asszonyt feleségül ő kegyelmét, nem lévén *Damokos* Tamás uramnak pénze miből megadni a megirt summát, ugy adá az ő kegyelme felesége, megirt t. n. *Geréb* Kata asszony ő kegyelme 200 tallérokat contractus alatt, a mely contractusban én voltam egyik fogott biró néhai üdvözült *Endes* Miklós urammal, ezen *Felcsik* széknek akkori hites notariusával. Olyan conditióval adá ő kegyelme a 200 tallérokat, hogy *Damokos* Tamás ur ő kegyelme *Katus* Sándort, *Katus* Mihályt és *Katus* Pétert ő kegyelme saját jobbágyit, azok mellé a *csikszenttamási* határban *Malomhegyen* lévő szántó földit, parte ab una vicinusa csikszenttamási néhai *Miklós* János primipilusnak árvái földük, ab alia belől azon udvarházhoz tartozandó földek, a malom felől, azon falu határában a Korlát utczája végén való földet, mely vagyon in vicinio ab una alól középső csikszenttamási *Guzorán* János, ab alia ugyan azon szenttamási *Sándor* Mihály földök, ismét a *Taplócza* nevü szenttamási határban lévő szénafü helyet, mely az erdőn lévén parte ab una vicinusa *Csik*.... (hiányzik)

(1710-ben kiadott hiteles kiadvány, melynek azonban a vége hiányzik a család kolozsvári levéltárában.)

93.

Csiksomlyó, 1697. május 4.

Sándor János elszámolása a gimesi szorosban állomásozó hajduk ellátásáról.

Extractus super naturalia pro haidonibus in passu *Gijmesiensi* existentibus, ab incolis sedium Siculicalium *Csik Gyergjo*, et *Kászon* administrata:

Administratio tritici. Lévén az hajduk in summa nro 57. A főhadnagynak két portioja lévén, a vice másfél a zászlótartónak similiter, egészen tészen portziojok nr. 59. Minden portziora holnaponként adunk két-két véka buzát.

A 1-a Maii anni 1696. usque ad 1-m Maii anni praesentis 1697. attunk buzát cub. 354.[1]

Administratio cornis. A die 1-a Maii anni 1696. usque ad 1-um Novembris, mészárszéket kelletvén nékik a passuson tartanunk, a hus egy részinek megattuk ugyan az árát a hajduknak, a többit is mindazonáltal tőllök várhatjuk,[2] de minthogy azon holnapokra drágán vettük a marhát, azon marhák megvételében károsottunk meg fl. 124.

A die 1-a Novembris anni 1696. usque ad 1-um Maii anni praesentis 1697. minden portiora ezen téli holnapokra kellett adnunk napjára egy-egy font hust, facit libr. 10,620.[3] Négy pénzivel computalva facit Hung. flor. 424 f. 80.

Ugyanezen holnapokban is, hogy drágán fizettük a marhát computalván mind megvételét,[4] mind husának, bőrinek árát, mégis károsodtunk még Hung. flor. 192 f. 32.

Cervisia. Hat téli holnapokra járván napjára két-két kupa serek három pénzivel computalva, facit Hung. fl. 637 f. 20.

Mely felyebb megirt expensakot az egész szék biráitól számba vévén és eleitől fogva magunk is igy tartva számot hozzá, irtuk meg mű is a mi igaz hittünk szerint.

[1] *Oldalt más kézzel*: accepta.
[2] nem acceptalták.
[3] accepta.
[4] accepta.

Datum in *Csik Somlyó*, anno 1697. die 4. Maii.

Sándor János mpr. (p. h.)

Michael Bors iuratus notarius ac substitutus vice iudex regius sedis Siculicalis inferioris Csik mpr. (p. h.)

Ioannes Csato vice iudex regius superioris Csik mpr. (p. h.)

Andreas Bott vice iudex regius sedis Gyergio mpr. (p. h.)

(Eredetije Csikvármegye levéltárában. Közölve *Benkő* K. Csik-Gyergyó és Kászon leirása 65—66. l.)

94.

Zabola, 1698. január 6.

Gróf Mikes Mihály nyugtatja Sándor Mihályt a tatár váltságába kölcsön adott 800 frtnak visszafizetéséről.

Recognoscalom per praesentes, hogy a mint a fellyebb elmult esztendőkben adtam volt sacczába csik-szent mihályi **Sándor Mihály** uramnak kölcsön R. f. 800, nyolczszáz magyar forintokat és obligatoriat adott volt róla, noha engemet egészen a nyolczszáz forintokról contentált, de minthogy feljebb irt obligatoriája kezemnél nem volt, ő kegyelmének vissza nem adhattam, hanem per praesentes annihilalom, semminémü praetensiót sem magam, sem következendő maradváim fenn nem tarthatván; kiről nagyobb bizonyságnak okáért adtam ezen subscriptiós pecsétes levelemet, futura pro cautela.

Datum *Zabola*, die 6. Januarii 1698.

Gróf Mikes Mihály mpr. (p. h.)

Kivül: Az ur *Mikes Mihály* uram ő nagysága absolutionálissa az 800 forintról.

(Eredetije Borbély Sámuel ur gyüjteményében Székelykereszturon, a Mihálcz család levelei között. Közölve Székely Oklevéltár VI. k. 449. l.)

95.

Gyulafejérvár, 1698. junius 29.

Sándor János megerősiti és helyben hagyja feleségének gr. Apor Istvánnal kötött szerződését.

Mi hunyadvármegyei luissinai *Ungor* János, római császár kegyelmes koronás királyunk ő felsége, erdélyi fiscalis praefectussa,

küküllővármegyei hosszúaszói *Pápai* Pál és miklósvárszéki nagyajtai *Cserei* Mihály mindhárman nemes személyek és ez alább megirt dologban kézzel fogott közbirák, adjuk tudtára mindeneknek, a kiknek illik, ez mi levelünknek rendiben, midőn volnánk *Fejérvármegyében Fejérvárott*, közönséges országgyűlésinek alkalmatosságával, méltóságos gróf altorjai *Apor* István erdélyi főthesaurarius urunk ő nagysága szokott szállásán, nemzetes *Récsei* István ur házánál, jöve mielőnkbe tekintetes nemzetes csikszéki szentmihályi **Sándor János** uram *Csik-Gyergyó-Kászonszékeknek* mostani vicekapitánya jelentvén mi előttünk, hogy amint ennekelőtte való boldogtalan esztendőben a pogányságnak *Csikba* való irruptiójakor ő kegyelme mind feleségestől rabságra vitetvén, kénytelenittetett volt terhes saczot szabadulásáért igérni és ő kegyelme felesége nemzetes *Angyalosi Erzsébet* asszony urának kezességén saczának megszerzésire tatár országból kibocsáttatván, sohult sem atyafiainál, sem jóakaróinál pénzt nem kaphatván, folyamodott volt méltóságos gróf altorjai *Apor* István uramhoz, ő nagyságához, kérvén ő nagyságától és becsületes akkor ő nagysága mellett in anno 1695. die 29. mensis Augusti *Dobokavármegyében Viczében* levő nemes személyek, ugymint sepsiszéki kilyéni *Székely* Ferencz és nagyabafalvi *Abaffi* János uramék praesentiajában levált volt is kétezer oroszlanos tallérokat idest tallerorum leone signatorum numerum 2000, mely summáért is a nemes országnak decretuma s törvénye is arra mindeneknek in valicasu szabadságot engedvén, megnevezett *Angyalosi Erzsébet* asszony tett volt ilyen állandó örökös és megmásolhatatlan alkalmat, tudni illik, hogy maga s gyermekei képekben örökösön és kiválthatatlanúl kötötte méltóságos gróf altorjai *Apor* István urnak ő nagyságának, ő nagysága szerelmes házastársának gróf *Farkas* Zsuzsánna asszonynak s ő nagyságok maradékinak, legatariusinak *Felcsikszékben Somlyón* levő portióját cum omnibus appertinentiis, ugy a *pálfalvi* határon levő földeket, melyeket néhai tekintetes nemzetes *Petki* János uramnál lévén zálogban rehabealt volt, ugyan *Felcsikszékben szentmihályi* határon levő *Naskalat* nevü havast, melyet idáig **Sándor János** uram birt, *Alcsikszékben Lázárfalván* levő jószágát, jobbágyait cum omnibus appertinentiis, *Kézdiszékben Felsőtorján* levő jószágát minden ahhoz tartozó földekkel, szénafüvekkel, jobbágyokkal és haszonvehető helyekkel együtt, ugy *Fejérvármegyében Szárazpatakon* levő portióját is cum omnibus appertinentiis kötötte és adta volt örökösön

és kiválthatatlanúl ő nagyságának s ő nagysága házas társának s ő nagyságok posteritásinak, legatariusainak. Most azért mi előttünk **Sándor János** uram mindezeket szabad jóakarata szerint recognoscalván feleségének alkalmát in omnibus punctis et conditionibus helybenhagyván, approbálván, ujabban mind maga, mind felesége, mind gyermekei képekben obligálá a megnevezett conditiókra magát, ugy hogy soha semmi időben, sem maga **Sándor János** uram, vagy ő kegyelme felesége és gyermekei posteritásai, semmi szin és praetextus alatt ki ne válthassák a specificált portiókat és ha valamelyik közülük, vagy méltóságos gróf uramot, vagy ő nagysága házastársát, vagy ő nagysága posteritásait, legatariusait, valaha ezen dolog végett magok, vagy mások által háborgatnák, vagy törvénnyel prosequalnák, eo facto decretalis calumnián maradjanak toties quoties. Mely dolog mi előttünk igy menvén végbe, mi is adjuk ez mi levelünket fide nostra mediante, pro futuro testimonio, kezünk irásával s szokott pecsétünkkel corroborolván.

Datum *Albae Juliae*, die vigesima nona mensis Junii, anno Domini millesimo sexcentisimo nonagesimo octavo.

Ungur János mpr. (L. S.) *Pápai Pál* mpr. (L. S.)
Cserei Mihály mpr. (L. S.)

(Eredetije egész iven a Székely Nemzeti Múzeumban Sepsiszentgyörgyön, br. Apor levéltár.)

96.

Gyulafejérvár, 1698. junius 29.

Sándor János kötelezi magát arra, hogy a gr. Apor Istvántól kölcsön vett 800 tallért mielőbb megadja.

Én felcsikszéki szentmihályi **Sándor János** recognosco per praesentes, hogy amint méltóságos gróf *Apor* István ur ő nagysága sanczomba in anno 1695. adott volt nyolczszáz oroszlános tallérokat boldogtalan nyomorúságos rabságomban, mivel eddig is abban még semmit meg nem adhattam, kénytelenittetem ő nagyságát most is megtalálnom, hogy még Isten ő nagyságát *Csikba* behozza, addig ő nagysága addig elvárjon, ő nagysága akkor a mit lefizethetek benne jó, a többivel álljon ő nagysága jóakaratjában, mint rendeli ő nagysága levelét csinálván róla, hogy ha pedig az alatt holtom történnék, ő nagysága vagy posteritása satisfactiót tehethessen javaimból, vagy jószágomból.

Melynek nagyobb bizonyságára adom ez kezem irását pecsétemmel megerősítvén.

Datum *Albae Juliae*, 1698. die 29. Junii.

(L. S.) *Sándor János* mpr.

(Eredetije félíven Székely Nemzeti Múzeumban br. Apor levéltár A. VI. 19. jelzet alatt.)

97.

Gyulafejérvár, 1698. november 4.

Lipót király elrendeli a Sándor János pereire vonatkozó iratoknak hiteles alakban leendő kiadását.

Nos Leopoldus Dei gratia electus Romanorum imperator etc. Damus pro memoria per praesentes, quod nobis die 4-ta mensis Novembris, anni Domini praesentis millesimi sexcentesimi nonagesimi octavi, instante scilicet generali dominorum regnicolarum diaeta ad diem vigesimum mensis proxime praeteriti Octobris anni praescripti in civitatem nostram *Albam Juliam,* per inclitum gubernium nostrum *Transsilvanicum* indicta et celebrata, ad quem ut puta generalem dietam revisiones et discussiones certarum quarundam causarum puta apellationum de sedibus regni inferioribus maturioris revisionis et sanioris discussionis gratia in tabulam nostram regiam *Transilvanicam* transmissarum necnon publcationum bonorum quorumcunque ab hac l . . . . . sine haeredum utriusque sexus solatio decendentium, ut et repetitionum et non restitutionum servorum ac iobbagionum fugitivorum, una cum spectabilibus ac generosis, Samueli *Keresztesi* de Nagymegyer, dicti gubernii nostri consiliario intimo, et comite supremo comitatus *Albensis* Transylvaniae, ac in iudiciis in persona gubernii nostri Transylvanici praesidente magistrisque nostris prothonotariis ut et tabulae nostrae in Transilvania iudiciariae iuratis assessoribus, pro faciendo causantibus iudicio moderativo, in eadem tabula regia nostra iudiciaria pro tribunali sedentibus, generosus **Joannes Sándor** de Csikszentmihály facta primum, praeforibus litigantium, uti moris est et consvetudinis, receptis legitima proclamatione per nobilem Stephanum *Sz. Mihály* dictae tabulae nostrae regiae in Transylvaniae iudiciariae scribam ac iuratum notarium, exhibuit et praesentavit quasdam literas, primas quidem relatorias de et super receptione fassionum et attestationum, quorundam testium medio

hominum regiorum nobilium Petri *Veres* de Csikszentlélek iurati assessoris sedis superioris *Csik*, Michaelis *Sándor* de Csikszentdomokos, alterius Michaelis *Adam* de Csikszenttamás confectas et emanatas, earumque compulsorias pariter et attestatorias, supplicans humillime, ut nos easdem legitime transumi et transcribi, literisque nostris patentibus verbo tenus inseri et inscribi facientes, ac iurium suorum uberiorem futuram ad cautelam necessarias sub sigillo nostro iudiciali et authentico extradari facere dignaremur. Quarum quidem literarum relatoriarum tenor et verbalis continentia talis est (lásd 92 szám alatt).

(1710-ben kelt hiteles kiadvány, melynek azonban vége hiányzik, a család kolozsvári levéltárában.)

98.

Lisnik melletti tábor, 1698. november 12.

Leiningen tábornok levele Sándor János csiki alkapitányhoz.

Minthogy a csiki rendek az ő parancsára a ghimesi-passzus készítőit kifizetni nem akarják: *gr. Rabutin* főparancsnok rendeletére ismételve komolyan elrendeli, hogy azokat a munkásokat fizessék ki, mert különben két compagniat kapnak a rendes contingensen felül telelésre és tartásra. A fizetést aztán a táborba szállítandó portioból le lehet vonni.

Ex castris penes *Lisnik* 12. Novembris 1698.

(Eredetije Csikvármegye levéltárában. Rövid kivonata közölve Székely Oklevéltár VII. k. 21. l.)

99.

Csikszentmihály, 1699. május 11.

Felcsiki, szentmihályi *Bodó* Márton primipilus és kézdivásárhelyi *Balogh* Mihály privilegiata persona, mint „kézen fogott közbirák" 1699. május 11. Csik Szent Mihályon **Sándor Mihály** kuriájában szerződést állíttanak ki arról, hogy dánfalvi *Lukács* Péter és István lófő nemes személyek lekötik a tőlük elbujdosott *Biró* Balázs nevű jobbágyukat alsótorjai *Mihálcz* Miklósnak és feleségének **Sándor Borbálának** 8 próbált körmöczi aranyokért, mely tészen mostani üdőben flor. Hungaricales 40.

Bodo Márton (L. S.) *Michael Balogh* mpr.
felcsikszéki szentmihályi primipilus. (L. S.)

(Eredetije Borbély Sámuel birtokában Sz.-Kereszturon. Kivonatosan közölve Székely Oklevéltár VII. k. 39. l.)

100.

Csiktaplócza, 1699. junius 6.

Sándor János levele özv. Teleki Mihályné, Vér Juditthoz.

Méltóságos, nékem jó asszonyom.

Alázatos szolgálatomat ajánlom kegyelmednek. Isten szerencsés élettel áldgya meg kegyelmedet, kévánom.

Kegyelmed levelét, édes asszonyom, nagy böcsülettel vettem. Mit irt légyen kegyelmed Istenben elnyugutt *Teleki* uram ő kegyelmének életiben kiadott buzáról, zabról, szénáról, megértettem. Látja Isten, asszonyom, nekem soha eszemben nem jut, akármint járt az buzának és zabnak vékája, de hogy az szénának öli 12 pénzen járt volna, én bizony nem tudom. Nekem arra nem volt gondom, holott főcomissarius lévén, volt vicecomissarius T. *Biró* Márton uram lévén *Vaczarczjban* tiszttartó. Az ur ő kegyelme csak *Biró* Márton uramnak irt azon dolog felől bővebben. Nekem, ha valamit parancsolt szegény ur, én csak az tiszttartónak és a vicecomissariusnak parancsoltam felőle.

Én az kegyelmed parancsolatja szerént kegyelmed jámbor szolgájával fáradtam. *Biró* Márton uram és *Zopos* János uram lévén vicecomissarius, de ugy látom, ő kegyelmek is csak homályosson feleltek, régi dolog lévén; ember elfeletkezett róla. Kegyelmed nekem továbbra is parancsoljon, és az miben tudok szolgálni, el nem mulatom. Ezzel Istennek oltalmában ajánlom kegyelmedet.

Csyk Taplocza, 6. Junii, 1699.

Kegyelmed szolgája
Sándor János mp.

Kivül: Tekéntetes nemzetes néhai üdvözült *Teleki Mihály* uram szerelmes házastársának, tekéntetes és nemzetes *Vér Judith* asszonnak, nekem böcsülettel való jó asszonyomnak ő kegyelmének adassék.

Gernieszegh.

(Eredetije kettőbehajtott íveliven a Széki gróf Teleki-nemzetség marosvásárhelyi levéltárában: Missilis-osztály, 202—203. sz. köteg.)

101.

Csiksomlyó, 1699. augusztus 1.

Rákosi Fodor András kérelme gr. Apor Istvánhoz, hogy a tőle elvett ló árát, minthogy azt Sándor János is sürgette, özv. Teleki Mihálynéval téríttesse meg.

Rákosi Fodor Andrásnak könyörgő supplicatioja nagyságodhoz, méltóságos főtiszt urához.

Nagy alázatosson kelletett nagyságodat, mint nagy reménségemet búsítanom. Az *Tököli* irruptioja előtt elvétette vala boldog emlékezetű úr, *Teleki* Mihály uram egy lovamot. Annakutánna supplicálván az az asszonyt ő kegyelmit, **Sándor János** uramnak ő kegyelminek irt vala, hogy continuáljon 55 forintokkal. Megadván a levelet, akkor arra halasztá, ki kell menni és szól az asszonynak ő kegyelminek, ha megjön, megfizet.

Tudgya az egész szék mely nyomoru öreg, gyámoltalan, szemem világa elfogyott ember vagyok. Az fiam is, a ki öregségemnek istápja lészen vala, azon a harczon veszett volt.

Minek okáért reménkedem nagyságodnak, mint méltóságos uramnak, legyen Isten kedviért segitséggel, valahonnat hadd várhatnám, ha csak mi részit is. Azon kűl valami kevés gratiát az nagy portiózásból, kiért az Úr Isten nagyságodat számos esztendőkig boldogúl álgya meg.

N. M. U. I. V. V.[1]

(A kérvény utolsó, vagyis 4-ik oldalán az aláirásig Cserei Mihály krónikás sajátkezű irásával, aki ekkor a gróf Apor István titkára volt):

Telekiné asszonyom fizeti azt meg, mert **Sándor János** uramnál nincsen pénze *Telekiné* asszonyomnak.

Csik Somljo, 1. Augusti 1699.

G. Apor István, mp.

(Eredetije, kettőbehajtott negyedíven, a Széki gróf Teleki-nemzetség marosvásárhelyi levéltárában: Új rendezés, 3228. sz. kötegben.)

[1] Nagyságodnak, méltóságos uramnak istenes válaszát várom.

102.

Csikszentmihály, 1699. augusztus 22.

Sándor János levele özv. Teleki Mihályné, Veér Judithoz.

Ajánlom kegyelmednek szolgálatomot Isten szerencsés hosszú élettel áldja meg kegyelmedet, kivánom.

Nyavalyás *Fodor* András lova dolgából irt kegyelmed nekem, én az én igaz hütem szerint irhatom kegyelmednek, hogy az szegény Istenben el nyugott úr az mely lovat majd erővel elvétete soha egy pénzet sem adtanak érette még azt parancsolta vala, hogy ha ki nem akarják vinni magát is köttessem meg és úgy vigyék ki az lovat. Az itt való böcsületes notarius uram azt mondja hüti szerént, hogy ő bizony meg adott volna flo. 75 érette. Azon böcsületes notarius által supplicalta volt kegyelmedet felőle *Gierneszegen* kegyelmed ötvenöt forintot igirt volt érette. Bizony édes jó asszonyom az Isten fizeti meg kegyelmednek, ha kegyelmed contentalja, az szegény Istenben el nyugutt úr lelke is ne aggravalodjék vele. Ezzel Istennek oltalmába ajánlom kegyelmedet.

Datum *Zent Mihály*, 22. Augusti 1699. Fide mea mediante kegyelmed köteles szolgája

Sándor János mpr.

Kivül:

Méltóságos asszonyomnak tekintetes és nemzetes néhai *Teleki Mihály* Uram meg hagyatott özvegyének tekintetes és nemzetes *Vér Juditth* asszonyomnak nekem jó asszonyomnak ő kegyelmének irám.

(Eredetije a gr. Teleki nemzetség levéltárában Maros-Vásárhelyt.)

103.

Csikszenttamás, 1700. április 24.

Szabó András, Csató István és Sándor Mihály bizonyitják, hogy Damokos Tamásné egyezség alapján, ingatlanait átengedte leányának, Sándor Jánosnénak.

Anno 1700. die 24. Aprilis per contractum hagyja *Damokos* Tamásné, *Geréb* Kata asszony *Csoklya* Barabást és *Csoklya* Istvánt successorival együtt **Sándor Jánosné** asszonyomnak örökösön, a mire *Damokos* Tamás uram kölcsön vött volt fel néhai *[Mikes]*

Kelemen uramtól 200 tallérokat olyan formában, hogy ha a kölcsön felvött pénzt meg nem adhatná, a *taploczai* jussát is elfoglalhassa *Damokos* uramtól s mégis a *szenttamási* jószágból megvehesse a 200 tallérokat. Mely pénzt is *Damokos* Tamásné, *Geréb* Kata asszony tevén le maga régi keresményiből, ezen summáig kötötte volt *Damokos* Tamás uram *Geréb* Kata asszonynak *Katus* Sándort, Pétert és Mihályt minden jovaival és successorival együtt, azon kivül *Lesed* felé fordulóban *Korlát* uczája nevü szántóföldet és 15 köböl féréje zabföldet, a másik fordulóban új malom felett való földet, azon fordulóban is 15 köböl féréje zabföldet és *Taplócza* nevü helyben levő szénafüvet. Mindezeket *Damokos* Tamásné asszonyom úgy hagyja **Sándor Jánosné** asszonyomnak, hogy ha ki megakarja váltani ő kegyelmitől, váltsák meg. Egyéb res mobiliakat is ő kegyelme in genere mindenkor **Sándor Jánosné** asszonyomnak hagyja és köté, ugy mindazonáltal, hogy ő kegyelme az *Angyalosi*[1] uram árváinak is istenesen adgyon belőle. *Dragnis* Ferenczet, *Lörincz* Istvánt, *Lörincz* Ferenczet örökösen hagyja és köté **Sándor Jánosné** asszonyomnak, hogy ő kegyelmére gondot viseljenek és ha a szükség ugy hozná (kitől Isten ő kegyelme oltalmazza), tartsák, táplálják és becsületben tartsák.

Datum *Szenttamás*, anno et die, ut supra.

Birák: *Szabó András*, *Csato István*, *Sándor Mihály* mpr.

(Eredeti negyediven Sándor Ákos levelesládájában Budapesten.)

104.

Gyulafejérvár, 1701. február 17.

A székely székek országgyülési követei, ezek között Sándor János csiki követ, tiltakoznak az ellen, hogy a székelyek adófizetését rendszeressé tegyék.

Nos Leopoldus Dei gratia electus Romanorum imperator etc. Damus pro memoria per praesentes significantes, quibus expedit, universis, quod nobis die decima quinta currentis mensis Februarii egregii nobiles agiles septem sedium: signanter trium, *Sepsi* videlicet, *Kézdi* et *Orbai*, ut et *Miklósvár* Sigismundus *Székely* de Killyén, **Johannes Sándor** de Csik Sz. Mihály et Stephanus *Bors*

[1] Ez Geréb Kata első férje volt.

de Csikszentkirály *Csikiensis*, Franciscus *Csegezi* de Bágyon *Aranyosiensis*, Michael *Dósa* de Makfalva *Marusiensis*, die vero decima sexta mensis praetacti Johannes *Ugron* de Szent Mihály *Udvarhelyiensis*, sic dictarum Siculicalium in generalem dietam statuum et ordinum trium nationum ditionis nostrae Transylvaniae et partium regni Hungariae eidem annexarum ex sedibus suis ablegati, nostram personaliter venientes in praesentiam in suis ipsorum, ac totius Siculicalis nationis personis, et nominibus, primum quidem viva voce, expost autem talem nobis in scriptis exhibuerunt protestationem:

Mivel római császár, kegyelmes urunk diplomájában az adózásnak terhe viselése alól kegyelmesen eximalt, ha hazafiuságunktól s keresztény atyafiui szeretetünktől nem viseltettünk volna, tartozásképpen nem tartoztunk volna az felyebb elmult terhes esztendőkben is semminemű contributiokot magunkra felválalnunk, kiváltképpen pedig az jelenvaló ezerhétszáz egy esztendőben, minthogy Isten, kegyelmes urunk ő felsége fegyverinek boldog előmenetele után, régen kévánt s óhajtott békességünköt már kiszolgáltatta; mindazáltal vigyázván a nemes statusok között eddig continualtatott szép uniora s atyafiságos szeretetre, hogy azon dicséretes unio és szép szeretet ezután is mindvégig köztünk együtt megmaradjon, akarván egyszersmind megirt kegyelmes urunkhoz, koronás királyunkhoz ő felségihez viseltetett hivségünköt és devotionkot alázatos engedelmességünk mutatásával mintegy megpecsételnünk: ez mostani kiváltképpen valo nagy szükségire nézve ő felségének, ahoz képest annualtunk az nemes statusokkal együtt kegyelmes urunk ő felsége és kiváltképpen való szükségei supleálására computatis naturalibus militiae caesareae administrandis hatszázezer rhénes forintokat ez jelen való esztendőben felvállalnunk, mely specificalt quantumból nationk az feljebb declaralt ratiokra nézve szabad jó akaratja szerént hatszázezer forint summában, az mint meghatároztathatik az felséges udvarban, a szerint való tizedrészt is semel pro semper cum protestatione megigérte, hogy az más két nemes status ezen rendet ususba venni ezután nem kivánja; item akarván az méltóságos regium gubernium provideálni a militiának az elmult holnapokban restantiában maradott fizetéséről is, hogy annyival is inkább az alkalmatlankodástól a militia útja praecludaltassék, anticipato bizonyos számú ezer forintok repartináltattak három felé, intéztetvén a mi nationkra is hét-

ezer forintok, kiket is protestatióval et sub conditionibus subnectendis vállaltunk magunkra:

1-mo. Többször repartito közünkbe inpositive ne jöjjön, mert ha most is a méltóságos regium guberniumnak méltóságos gróf *Apor* István uram által lett atyai intimatioját nationk nem respectalná, ezen repartitionak nem annualnánk.

2-do. Semminemű quantum repartialásában a nemes statusok harmadosnak a mi nationkot többször ne tartsák.

4-to. Az rajtunk quartélyozó militia intertentiojáról kévántató victualék más helyekről administraltassanak a két utolsó hónapokra.

5-ik. Az mint méltóságos gróf *Apor* István uram által az méltóságos regium gubernium assecuralt, hogy ha az hatszázezer forint quantumban állapodik meg az adó dolga, ezen summából restitualtatik ez hétezer forint nationknak, ha penig felyebb megyen a felséges udvar decretumából, úgy is ezután következendő quantumunkban computaltatik: hogy azért vagy restitualtassék, vagy quantumunkban ingredialjon, a dolog megállapodásához képest, megkévánjuk.

Protestando iterum atque iterum solemniter. Super cuiusmodi annotatae nationis Siculicae protestatione coram nobis facta et instituta, nos quoque praesentes litteras nostras iudiciales et authentici sigilli nostri Transilvanici munimine roboratas eisdem protestantibus futuram ad cautelam necessarias dandas duximus et concedendas iure et iustitia requirente.

Datum in civitate nostra *Alba Julia* die decima septima mensis Februarii, anno Domini millesimo septingentesimo primo.

(L. S.)

(Eredetije, a nagy fejedelmi pecséttel, Csikvármegye levéltárában, a székely nemzeti ládában II. cs. 1. sz. Közölve Székely Oklevéltár VII. k. 47—49. l.)

105.

Gyergyó-Alfalu, 1701. május 17.

Id. és ifj. László István tanuvallatást tartanak Sándor János egyik jobbágyának, Szőcs Istvánnak pénzügyi viszonyairól.

Mint urunknak kegyelmednek alázatos szolgálatunkat és hogy Isten kegyelmedre terjessze kévánt áldását, életinek hosszabbulásával kévánjuk.

Akarok uram kegyelmedet emlékeztetni az kegyelmed paran-

csolatyára s ecczersmind nemes székünk tisztinek szokott pecsétinek ereivel való hivatalyára, hogy uram ezen *Gyergyo* székben kegyelmed mostani tisztünk ő kegyelme pecsétivel előnkbe nemű nemű dolgoknak vallás tételire bizonyos személyeket előnkbe statualni, hivatni parancsolna *Szőcs* István jobbágyának képiben, azokat megesketnők és vallásokat leirnok. Mü azért engedelmesek lévén az kegyelmed parancsolatyának és tiszt urunk pecsétinek, elmentünk *Gyergyószék*be *Alfaluba* az küssebb *Baricz* István primipilus házához az 1701. esztendőben 17. mensis Maii és az előnkbe statualt vallókat megesketvén, az előnkbe adatott utrum szerént megkérdeztük, leirván hütünk szerént. Exponens urunknak kegyelmednek jobbágyának képiben az szokott apertára kiattuk, kik az ide alább megirt mód szerént igy következnek.

Utrum. [Üres tér hagyva.]

1. testis *Damokos* János de Gyergyo Alfalu primipilus annorum 32. Juratus, examinatus fatetur hoc: *Szőcs* István itt lakék, jó szolga lévén, minden esztendőre 8, vagy tiz forintot fizettek, avval borjukat vött, ugy kereskedett, de sem tallérát, sem aranyát nem láttam. Szóval kereskedhetett, természeti lévén, de pénzit nem láttam, sőt az korcsomára sokszor volt adós. Semmi portékát, hogy ide hozott volna nem tudom, nem láttam.

2. testis *Hainal* Mihály de eadem libertinus, annorum 45. Juratus, examinatus fatetur, ut primus: testis, eo plus, nálunk volt gyakrabban, lakék is, de pénzit nem láttam, hanem mikor szolgálatyával keresett ökröket adott el. Részeg korában nálunk volt éjjel-nappal. Sem nem kérkedett pénzivel, sem nem láttam, sőt gyakrabban tőllünk kért kölcsön. Árpát, gabonát adott el, úgy fizetett meg. Gyakrabban hitelbe is ivutt, ha lött volna pénze vagy ecczer, vagy mácczor, megláttuk volna. Sem semmi Csikból hozott portékáit nem láttam. Ő ha egy véka árpáját elatta, az korcsomára ment, avval mingyárt kérkedezett.

3. testis *Horvath* István de eadem, nemzetes *Both* András uram ő kegyelme sellére, annorum 36. Juratus etc. Még töllem is kért pénzt kölcsön, ecczer két izlotot, ecczer egy máriást, ecczer denár 48 azt sem adhatá meg, hanem egy tinót ada érette, az egy horgast az gazdája fizette meg etc.

4. testis *Horvath* Istvánné, *Damokos* Margit de eadem, nemzetes *Both* András uram jobbágy asszonya, annorum 28. Jurata, examinata fassa hoc modo, uti praecedens tertius, maritus eius.

5. testis *Nagy* Bálint de eadem primipilus, annorum 60. Juratus

etc. Én is vöttem vala két ökröt *Szőcs* Istvántól fl. 22 most harmadik esztendeje, de azt is itt kereste, azt mondják emberséges emberek.

6. testis *Csiki* János de eadem libertinus, annorum 48. Juratus etc. Tudom, hogy Szőcs István marhát vött s adott, ugy kereskedett. Nálunk gyakorta volt korcsoma, ser, de hitelbe ivutt, alig tuttuk az árát megvenni.

7. testis *Baniz* Dávid de eadem primipilus, annorum 45. Juratus etc. Mű is vettünk marhát *Szőcs* Istvántól fl. 15, avval a pénzzel vött lovat. Egyébb marhát is adott, vött. Semmi egyébb pénzit nem láttam.

8. testis *Simo* András iunior de eadem pixidarius, annorum 32. Juratus etc. [Mint az előbbiek.]

9. testis *Banis* István senior primipilus, annorum 40. Juratus etc. [Mint az előbbiek.]

10. testis *Sándor* Mihály de eadem, annorum 42, tekintetes *Lázár* Ferencz uram ő kegyelme jobbágya. Juratus etc. [Mint az előbbiek.]

11. testis *György* Miklós de eadem nobilis annorum 33. Juratus etc. Kérdeztem az *Szőcs* András uram pénzit, de tagatta etc.

12. testis *Barabás* János de eadem pixidarius annorum 50. Juratus etc. Én eleget jártam az korcsomára *Szőcs* Istvánnal, de mindenkor hitelbe ivutt, vagy kölcsön kért pénzt, az adósságot csak alig vehették meg rajta, mert nem volt pénze. Kilátszott volna, vagy kimondotta volna ittas korában, ha lött volna pénze.

13. testis *Török* Istvánné, Katalin de eadem pixidaria, annorum 38. Jurata etc. [Mint az előbbiek.]

14. testis *Küs* András senior de eadem primipilus, annorum 55. Juratus etc. Én nállam Szőcs István harmadik béren lakik, én neki pénzit nem láttam. Nem is volt, mert az ruházattyát is elvitték zálogba, sokáig oda volt, mert ki nem tutta váltani, mig én ki nem váltottam etc.

15. testis *Kis* Andrásné, Katalin de eadem primipila, annorum 48. Jurata etc. uti praecedens maritus eius.

16. testis *Szász* István de eadem primipilus, annorum 50. Juratus etc. Én nállam is szolgála *Szőcs* István, de én nálla semmi portékát nem láttam, sem pénzt etc.

17. testis *Baniz* István iunior de eadem primipilus, annorum 36. Juratus etc. Engem is szolgála, én neki két tulykot fizettem. Semmi portékát, sem pénzt nála nem láttam etc.

18. testis *Györffi* Gábor de eadem nobilis, annorum 38.

Juratus etc. Engem is szolgála *Szőcs* István esztendeig, attam neki nyolcz forintot, ennél többet nem láttam.

Ezek uram a fenn specificalt vallók, kük is minynyájan *Gyergyo* székben *Alfaluban* laknak, kiket uram kegyelmed előnkbe statualtatni parancsolt *Szőcs* István nevü jobbágyának képiben, kiknek erős hütök után való vallásokat felirtuk és a szokott apertara kiattuk az mü hütünk szerént kezünk irása és szokott pecsétünk alatt.

Anno, die, locoque ut supra notatis.

Correcta per nos.

Ezeken az fen denominalt vallókon kivül a falunak nagy része, ugymint: *Alfalunak* referalya, hogy *Szőcs* István marhát adott, vött, kereskedett, pénzit nem látták, hanem mikor marháját adta el, avagy vetésit. Most is sok helyekre adós.

Ezek után Istennek ő szent felségének ajánlyuk uram kegyelmedet és maradunk uram kegyelmednek

kész köteles szolgái

László István senior de Gyergyo Alfalu nobilis iuratus assessor sedis Gyergyo.

László István iunior de Gyergyo Alfalu nobilis, ezen széknek mostani hütös notariussa mpr.

Külczim: Tekéntetes és nemzetes felcsikszéki szentmihályi *Sándor János* urunknak ő kegyelmének, nemes Csik szék érdemes vicekapitányának ő kegyelmének, azon szék érdemes vice királybiró urainknak, assessor és notarius urainknak, jó urainknak ő kegyelméknek nagy böcsülettel adassék.

Hátirat: Aperta per me anno 1701. die 20. Maii in Taplocza

Joannes Sándor mpr.

(Eredeti $1^1/_2$ iven, kivül két zárópecsét nyomaival Sándor Ákos leveles ládájában, Budapesten.)

106.

Gyulafejérvár, 1702. márczius 19.

A székely székek követeinek, ezek között Sándor János csiki követnek, felségfolyamodványa a székelyek adómentességéért.

Mü nemes *Udvarhely széknek, Háromszéknek, Csik, Gyergjo, Kászon, Marus* és *Aranyas székeknek* választott követei, midőn volnánk *Gyula Fejérvárat* nemes Erdély országának közönséges mostani gyülésiben in hoc anno praesenti 1702. die 19. mensis Martii, látván némely nyughatatlan embereknek nemes nationkról reánk maradott régi szép szabadságunknak ellene való nyugha-

tatlanságát egész székel nationk ellen. Felvett igyekezetit, abban hogy egész natiostól az mostani sulyos adozás alá akarnának venni és a többi adozó statusokkal proportionaliter adóztatni, holott minket egész natiostól felséges urunk kegyelmes koronás kiralyunk mind quártély tartástól s mind adózástól kegyelmes diplomája szerént régi eleinkről reánk maradott szabadságunkban meghagyott és confirmált és edég is nem kételenitésből, hanem hazánk megmaradásáért és felséges urunk boldog fegyverinek hadi operatioinak dicsőségesebben való előmozdittatásáért mutattuk hűségünköt és erőnk felett is az ő felségének servitiumától magunkot nem vonogattuk, sőt az haza terhesigirt ő felsége servitiumát örömmel viseltük. De már látván szabadságunknak ebbeli megbántódását, hogy csaknem impositive akarnának bennünköt adó fizető emberekké tenni, kételenitettünk alázatos instantiánkot a felséges udvarban felküldeni és felséges urunk kegyelmes lábaihoz folyamodni: hogy azért senki is közülünk sem most, sem ennek utánna ellene ne mondhasson, magát azzal ne mentegethesse, hogy ezen dolognak promotiójában consentiens nem lett volna. Főtiszt uraink ő nagyságok s ő kegyelmek annuentiájokból promoveáltak is, melyről pro assecuratione adtuk ez mi credentionalisunkot sub fide nostra christiana és ide alább megirt személyek pecsétünk és subscriptiónk alatt és magunk munkánknak lenni agnoscalyuk.

Továbbra is instantiánknak promotióját egyező értelemből ő felsége előtt munkálódni meg nem szűnünk.

Nos infra scripti.

Gyulai Ferencz nemes Udvarhelyszéknek főkirálybirája mp.
(P. H.)
G. Mikes Mihály n. Háromszéknek fő kapitánya. (P. H.)
Kenosi Zsigmond mp.
Ferenczy Mihály
N. Udvarhely széki követek.
Székely Boldizsár mp.
Donatt György
Barabás György
Imecs Tamás mp.

Szentlászlai *Sárosi János* Aranyas széknek főkirálybirája mp.
(P. H.)
Hentter Benedek Czik Girgio s Kaszon székek fő királybirája mp. (P. H.)
Sándor János Csik széknek követei.
Székely György mp.
Both András Gyergyószéknek mostani követje mp.
Berzenczey . . . . . mp.
Sárosi György mp.
N. Marosszéki mostani követek.

(Eredetije az Erd. Nemz. Múz. levéltárában. Oklevelek tárgygyűjteménye.)

107.

Hely nélkül, 1702. augusztus 15.

Sándor János gazdasági följegyzései.

Anno 1702. die 15. Augusti mérők fel az szénás tanarokban a szénafüveket a *Bodo* Mihály tizesében. A *Barláné* vicinusában vagyon három darab, idest három kötél. Egyik ide, három házhoz való. Másik fele actominia. Harmadik ..... Jánosé. Negyedik György ..... *Szabó* ..... Ötödik *Barthos* Bálinté fele az több jószággal zálogon fl. 20. Hatodik E . . . io mesteré pro flo. 3. Hetedik egy kötél, nem tudom kié fele.

Lajos tizesében. Maga .... ki egy kötél szénafüvet flo. 3. *Varga* András helyin való szénafű, a belsőt is én biram, arra járó való a szénafű is. Szeredai *Szabó* Györgytől váltottam ki a *Kardos* István szénafüit flo. 2 f. 50. *Márton* Mihály szénafüve vagyon zálogban kis *György* Pál Istvánnál. Egy kis darab lófő rész szénafű. Egy kalangya széna leszen rajta.

(Eredetije az 1702. okt. 1. kelt irat hátiapján Sándor Ákos levelesládájában Budapesten.)

108.

Csikszentimre, 1702. oktober 1.

Lipót király elrendeli Bányai Jánosnak és társainak, hogy Sándor János peres ügyében tartsanak tanuvallatást.

[*Nos Leopoldus*] Dei gratia electus Romanorum imperator etc. Fidelibus nostris universis et singulis illustribus, spectabilibus, magnificis, generosis, egregiis, nobilibusque [agilibus pariter etiam] ignobilibus ac alterius cuiuscunque status, bonae tamen honestaeque famae, et conditionis u[triusque sexus homi]nibus ubivis in ditione nostra Transylvaniae et partibus regni Hungariae eidem annexis consti[tutis et commorantibus pr]aesentes nostras visuris, gratiam nostram caesareo regiam! Exponitur maiestati [nostrae in personis egregio]rum **Joannis Sándor** de Fel Csik Szentmihály Elisabethae *Angyalosi* con[sortis eiusdem. Qualiter] iidem medio vestri ratione [et praetextu certorum quorundam] negotiorum suorum coram [declarandorum, in praesentia] egregiorum, nobilium et agilium ..... [Item vicecomitum] iudicis nobilium, iurato-

rum assessorum, ac notariorum sedriarum Albiensis Transylvaniae, [Thordensis, Colosiensis, Dobocensis, Szolnok item utriusque interioris scilicet et mediocris, Hunyadiensis, Marmarosiens]is, et de Küküllő. Vice iudicum item regiorum, iuratorum assessorum ac notariorum sedium Udvarhely filialiumque huius Keresztur et Bardocz, trium insuper Sepsi, Kezdi, Orbai ut et Miklosvára, Csik utriusque item Gyergyo et Kászon necnon Marus ac Aranyas sic dictarum Siculicalium ut et Joannis *Bányai* alterius Joannis, Andreae maioris, et itidem Andreae *Buzás* minoris de dicta Felcsik Szent Mihály, Petri *Miklós*, ... Imreh, Joannis *Becze* de Csikszepviz, Francisci *Lajos* alias *Literati*, Joannis *Bothar* maioris et minoris ut et Michaelis *Bodo* de Csik Taplocza. Hominum videlicet nostrorum regiorum per dictum exponentem virtute praesentium ad id deputandorum, pro iurium suorum tuitione ac defensione certas quasdam fassiones et attestationes celebrari facere vellent, iure admittente, cum autem veritatis fassio iustitiaeque recognitio nemini sit abneganda. Proinde vobis harum serie praesentium [committimus] et mandamus firmitter, ut dum et quando cum praesentibus simul [vel fueritis] requisiti, statim vos sub oneribus singularum sedecim marcharum gravis [ponderis per eos] quorum interest seu intererit irremissibiliter exigendarum ad diem et [locum per ipsum exponen]tem, vel homines eorum ad id transmittendos, vobis praefigendum in praesenti[am praefatorum hominum nostrorum] regiorum personaliter accedere, ibique ad fidem vestram Deo debitam, qualiscunque [vobis super rebus] coram interrogante constiterit certitudo veritatis, suo modo dicere fa[teri et attestari modis] omnibus debeatis et teneamini. Super quibus quidem fassionibus et [attestationibus vestris] literas tandem per praefatos homines nostros regios sub sigillis, subscriptio[nibus fide eorum] mediante conscribendas, annotatis exponentibus, iurium suorum ube[riorem ad] cautelam necessarias extradari volumus et iubemus, communi iustitia [et aequitate suadente]. Secus non facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restitutis.

Datum in *Szent Imreh* die prima mensis currentis Octobris [anno Domini] millesimo septingentesimo secundo.

(L. S.)

Lecta.

(Eredeti patens alak, nagyon megrongált állapotban Sándor Ákos levelesládájában Budapesten.)

109.

Gyulafejérvár, 1702. október 30.

Gróf Apor István levele Sándor Jánoshoz.

Édes Bátyám uram!

Kegyelmed levelét becsülettel vettem. *Klikisperg*[1] uram beszéde én nem tudom mire megyen, mert a dislocatioról való generalis *Rabuttin* uram ő nagysága ordinantiaja azt mutatja, hogy *Csikban* három compania leszen, kettő ott *Csikban*, a harmadik *Gyergyóban*, a mely dislocatiot el is küldöttem kegyelmedhez, s megláthatja Kegyelmed, azért nincs mitől tartani, hogy három companianál több legyen ott, s *Gyergyóban*. Irtam vala s Tamás deák uramtól is izentem, hogy a mely faluk szeresek a quartély tartásban, azokat irásban sietséggel küldené ki kegyelmetek, de semmi sem telék benne. Én azalatt is munkálodom, ha mi jót tehetek, a németek dislocatioját pedig nem ugy parancsolja generalis uram, hogy egy faluban egy egész compania legyen, hanem, hogy hatnál s nyolcnál kevesebb egy faluban ne legyen, sőt a faluknak mivoltához képest több is lehet együtt. Hogy kegyelmed őszi turót s madarat küldött, kedvesen veszem kegyelmedtől, ugyan kivántam már egyszer a madarat, ugy hiszem ezután többet is kaphat kegyelmetek s nekem gyakrabban kedveskedik velek. Ezzel Isten oltalmában ajánlom kegyelmedet s maradok

kegyelmed szolgáló atyafia, öcse

Gróf Apor István mpr.

Fejervar, 30. octrobris, 1702.

Külczim: Tekintetes nemzetes **Sándor János** uramnak (titulus) kedves bátyám uramnak ő kegyelmének.

(Eredeti féliven a család mezőkapusi levéltárában.)

110.

Kelet nélkül (1703.)

Az erdélyi főkormányszék előterjesztése Rabutin vezérlő tábornokhoz, ebben felemlitve Sándor János kuruczkodását is.

Excellentissime domine, domine nobis colendissime.

Quum tam suae maiestatis servitium, quam patriae salus et in propositione excellentiae vestrae hesterna testata, eiusdem erga

[1] Gr. Klöckesperg brassói generalis.

nos confidentia, mere fraterna, reciprocationem aeque sinceram exigant, ideo nos de heri propositis, tenuem nostram opinionem tam candide expectoramus, uti sequitur: In quo passu vestram excellentiam confidentissime rogamus, ne quidam illorum, qui legent nostrae erga suae maiestatis rebelles conniventiae vel favori, vel privato nostro interesse, aut cuiuscunque coloris tandem, male intentioni, tribuat, sed unico et sincero, erga suam maiestatem et patriae conservationem zelo et erga vestram excellentiam candori cuius testem invocamus Deum et nostram in fide erga suam maiestatem per tot annos saepe in rebus eiusdem minus prosperis quoque testatam constantiam et patriam, vitamque, prout fieri poterat, pro sua maiestate per nos divina ope conservatam.

Quod ergo primum attinet: Nempe revocatione Siculorum ad fidelitatem suae maiestatis, oblata illis paterna suae maiestatis gratia, se proxime ad *Fekete-Halom* consignatione, meliora, uti sperare licet, docti convertantur et sic rebellionis incentores Michaelem *Henter*, Petrum *Kálnoki*, Thomam *Literatum*, **Joannem Sándor** et Franciscum *Lázár* aut merito infidelitatis supplicio dedant, aut si personaliter corripi non possunt, in domibus et bonis illos, igne, aliis exemplo terribili puniant.

Nos profecto, excellentissime domine, istis hominibus non convivemus, imo illos tanquam tot malorum authores, suae maiestatis hostes et per illos infatuatorum tot miserorum sanguinis reos detestamur ex toto corde. Sed non videtur nobis nunc de tempore esse, ut per talem conditionem, non tam facile nunc per Siculos praestabilem illorum conversionem difficiliorem reddamus, partim, quia illi absque hoc iam anfigerunt, aut reliquorum maxime privatarum suarum personarum defensionis gratia, in peccato perseverare facient, quae nuper exemplo iam experti sumus.

Si ergo vestrae excellentiae placet, publicetur Siculis gratia universalis, absque omni personarum exceptione praeeunte in hoc ipso, augustissimi exemplo in benignissima amnestia patenter superiori anno publicato et eiusdem ad nos sub dato septima Februarii anni currentis, benignissimo rescripto cuius copia, iam huc huc pervenit et si originalis propter nescimus, quae impedimenta, pervenire non potuerat, in quo maiestas sua sacratissima clementissime nobis mandat, ut deviantes, etiam aut publicetur gratia per expressum illis exceptis et legati suo tempore processui relictis non tamen caeteris Siculis tali praescripta conditione, ut illos

capiant, vel igne puniant, hinc enim sperari naturaliter potest, ut illi excepti, aut iudicio legali se submittent, aut ad particularem gratiam confugient, aut fuga se salvabunt; sed certo ab aliis de sua securis cum suo exitio non, temere protegantur, facile enim est credere neminem, si ipse salvus esse potest et praesertim multitudinem non facile in gratiam duorum, trium in periculum se immissuram, utrumlibet ex tribus illi eligant, nullum est damnum vel periculum, quod aequivalet obstaculo illi, quod illa conditio reliquorum conversioni poneret, si enim iudicio se submittent, bene dari, vel negari poterit. Uti excellentiae vestrae e re videbitur, si aufugient, eant ad malam crucem illi soli homunciones non facient mutare iam capta consilia et coniuncturas nec in oriente nec in occidente. Oh quam multi ab intio ex Transylvania aufugerunt, ipsis centuplo considerabiliores, qui in exilio, vel carceribus extra patriam perierunt et nihil contra principes effecerunt: hoc ad primum.

Secundo, quod ad secundam: nempe de poena et exemplo per ignem et ferrum in sede *Aranyas* et *Torda* statuendum attinet, ante omnia summas vestrae excellentiae gratias agimus, quod tali periculo nostras domus et bona eximenda offert. Unde etiam sapienter et facile vestra excellentia poterit nos ea, quae in hoc passu dicemus non nostri privati boni perdendi metu, vel conservandi gratia, si quidem illa per gratiam excellentiae vestrae iam salva esse supponimus, svadere, sed ex intentione sincera ad suae maiestatis gloriam et servitium ac gentis salutem unice colliniante.

Non ergo ratione sedis tantum *Aranyas* et *Torda*, sed in universum ratione totius regni, quod adhuc talem militarem ferri et ignis poenan non sensit, vestram excellentiam in altissima confidentia rogamus et per Deum ac augustissimi pietatem toto mundo celebrem et per vestrae excellentiae ipsiusmet gloriam ac felicem tam in praesens, quam ad posteritatem memoriam obtestamur, dignetur excellentia vestra aliam aliquam, tam sontes puniendi, quam alios conservandi, et sic provinciam pro christianitate et augusta domo conservandi viam et methodum una nobiscum adinvenire, et in praxim deducere his rationibus placida cum reflexione pensitatis.

1-mo. Exemplis istis hucusque statutis, videmus proh dolor! neminem correctum, rebellionem nihil diminutam, fidem et obedientiam populi erga regem, officiales et dominos terrestres nil

auctam, desertationem, defectionem, et ubi rebelles praevaluerunt, deditionem plebis nil impeditam.

2-do. Contra desperatam et in poenis effaratam plebem, fugam illius, et provinciae desolationem, et famem certo suo tempore secuturam.

3-tio. Famam, uti naturae illius esse solet, quae vires acquirit eundo, tam ad orientem, quam occidentem re ipsa maiorem et peiorem et quod bellum tam in Hungaria, quam Transilvania atrocius faciet et simul orienti, se huic bello, quasi contra rebelles inmiscendi vel ausam, vel praetextum suggerere possit.

Ut poëta dicit! Si pro delictis demittat flumina cunctis Jupiter, exiguo tempore uternus (így) erit. Gratiose domine, si omnis sponte, vel vi, denique quoquo tandem modo istud nomen *kurucz* consecuti, pro rigore punienter, provincia in cineres ire deberet et populo denudaretur, nec resurgeret ad multos annos, quod certe scimus vestram excellentiam nullatenus intendere et quomodo sufficiet militiae suae maiestatis, quae tamen huic, pro christianitate et sua maiestate conservanda necessaria est, tacemus, stipendia vel solo pane alendae; quomodo citadellae aedificandae? denique quomodo sibi, pro sua maiestate conservanda, quo deveniet fiscus? cum sale et aliis regalibus? si fodinarum cultores evertantur, unde vecturae, harum autem caput et fons, *Torda* et sedes *Aranyas* est.

Ante quatuordecim annos, praeter *Coronensem* citadellam, *Fogaras*, *Cibinium*, *Devam*, *Claudiopolim* et *Samos Ujvár*, nihil in tota Transylvania a labe defectionis immune fuit, tota nobilitas, Siculi, Saxones, ad partes *Tökölyi* transierant, usi salvis guardiis, illius, ipso generali *Castelli* hoc suadente, et postmodum adveniente ipso principe *Badensi* idem approbante, sese conservaverunt et pulchrum fint, (így) serenissimo principi *Badensi*, ita Transylvaniam pro sua maiestate recuperare, uti Apum alveare melle plenum.

Excellentissime domine. O! quam multi innocentes saepe patiuntur, dum militis ferrum et ignis non iudicat, sed tantum exsequitur, quia nec est illius officium, nec locus, nec tempus distinquere inter sontem et insontem. Insuper aedificia publica, privata, sacra, profana deleta non minus regi et publico, quam privatis damnum faciunt, inter quae maximum est, quod inde rebelles occasionem rapiant, non tantum augendi odii nationalis, sed addunt plebi, quod ex diffidentia, vel desperatione conservandae Transylvaniae, haec fiant.

Scimus excellentissime domine vestram excellentiam, uti et ipsamet saepe et proxime heri professa est, se contra suum placidum genium, optima ad suae maiestatis servitium ac publicum bonum directa intentione eo coactam, ut per rationem belli invita severiora ista exempla statueret. Iusti et peccatis nostris irati Numinis haec iudicia fuerunt, placetur illud precibus et poenitentia, quaeratur aliquis conservandi populi modus, ut in confiniis regnorum et praesertim in bellis principum christianorum regularis fieri solet per salvas quardias utriusque partis, vel per armistitia, per deditionem et servitia, utrique parti aeque praestanda, vel quod melius vestrae excellentiae, tamquam bellis innutrita statuerit: Maneant potius ad messis breve tempus, ut venientibus angelis suae maiestatis vel per pacem vel per arma, tunc in tritico, illa discernantur et comburantur, quam ut nunc triticum una cum illis evellatur, veniet brevi, uti in Deo speramus inquisitiones sontium ab insontibus, distinctionem et deniqne cuique suum, quod meruit per leges tribuendi tempus.

Quae dum in summa confidentia tanquam suae maiestati sacratissimae devotissimi subditi, patriaeque praeterquam nobis alia non est, zelozi filii, vestrae excellentiae sinceri servi.

Eiusdem favorabili in meliorem partem interpraetationi et iudicio submittimus, simul manemus.

Eiusdem excellentiae vestrae

Obligatissimi servi
Regium Transylvaniae Gubernium.

(*Másolata*: Erd. Nemz. Múz. levéltárában Mike Sándor gyűjteménye: Egyveleg VII. k. Rákóczi Ferencz.)

111.

Kolozsvár, 1705. február 13.

Bethlen Kata herczegnő kifogásai azon számadás ellen, melyet Sándor János, mint a csiki vasbányák felügyelője mutatott be.

Gravamina.

Ex ratione spectabilis ac generosi domini **Joannis Sándor** ferrifodinae *Tsikiensis* provisoris collatis productis documentis ad certificandum extradata. Rationis autem sonus incipit die 2. Julii 1704. et terminatur 8. Novembris eiusdem anni.

1. Irja ő kegyelme, hogy a hámor folyhatott csak 9 hetekig

(kihez accordalta testimoniumát is), de amint a ratio folyása Dominicaknak és napok száma szerint szépen declaralja, járt a hámor 14 hetekig, azért convenienter rectificalja. Különben ezen dologra csak a maga ratioja elég bizonyság lévén, ha nem expedialya ő kegyelme sufficienter magát, az 5 heti vasat censuraliter is megfizeti. Cens. 17„ 67.

2. Hogy penig azon összeirt 5 helyen levő tiz Dominicakon is csak 11 futatás lött, nem specificalván okát, a béadott testimonium nem tészen eleget, kelletvén a ratio szerint azokon a napokon szüntelen járni a késeknek; ezt is ő kegyelme rectificalja.

3. Irja ő kegyelme, nem jöhetett be több vas, hanem centr. 36„ 79, melyről a hámor körül valók testificalnak, de ez ad tollendum scrupulum nem elég, mivel mind a testimonium, mind testificatio egy irás. A testimoniumnak datuma sincsen mikor iratott. Szükség vala azon dolgokat a regiusoknak a fatensek relatioi szerint magok és nem a testificansok neve alatt specicalni. 2-do, ezen dologról a kik tudtak, más collatoralis emberektől testimoniumot venni, mivel azok a számadásban taliter qualiter involvalodnak, azért erről eszerint való testimoniumot producalyon ő kegyelme, különben augebitur perceptum cum centr. nro 6.

4. A ratio szerint való vas bejövetelről in tempore exequutionis terminum kell vala testimoniumot venni, de minden testimonium sub dato 30. Decembris 1704. emanaltatott, azért iuxta inferioris autenticulum 6-tum ez is szükséges expeditiot kiván.

5. Erogal 375. öl fáért cum den. 75 computalván a vasnak másáját cum fl. 8 „ centr. 9„ 54. melyben amint maga referalta a hadban szolgáló drabontok készitettek, addig egyébb haza szolgálatyából való immunitásokat, 200 ölet, mely cum. den. 20 teszen fl. 40. de amint ujra maga referalja *Thamás* D. uram vett el centr. 5 „ 10. vasat, minthogy azért azon drabontok az országnak, vagy fiscusnak praetendalando szolgálattyokért készítették azon fákot, nem mást, hanem a fiscust illeti azon vas, azért ő kegyelme restitualtassa azon vasat, különben censualiter a kire háromlik vasul. hogy pénzül a fiscus eleget tészen magának.

6. Az mi urunk, *Teleki* Mihály urunk adott egy mása vasról quietantiat [ezt], vagy az ur verbalis recognitioját producalya ő kegyelme.

7. A készen lévő 5 mása vasnak megtartásáról, vagy eladásáról várjon a m. uram dispositiojától.

8. Vasverők, fútatók, béresek, rostolók, dánfalvi rendek, szénégetők, bányászok fizetésére erogal a ratio petitioja szerint való bizonyos pénzért accordalt vasat, melyet hogy levaltak, vagyon magoktól testimonium, de conventionalis uram lévén szükség avagy csak testimoniumot producalni, hogy seorsim azoknak annyi fizetések szokott kiszolgáltatni.

9. Specifical ratiojában 9 hetekre 11—11 futatással 99 futatást, igy egy futatásra négyszeri bététel szerint 8 véka kő tészen 792 vékát. Fizetett pedig in summa 1018 véka kőért, azért nem adaequalván a perceptumot deerat aut rectificet lapidis meorum 226.

10. Percipial a fürész malomból ismét deszkát nro. 200, holott a régi ratiok szerint két ennyi is kell vala lenni, annak perceptiojáról similiter semmi documentuma, azért eziránt is authentealt testimoniumot producalyon, különben ad minus 100 iratik perceptumba.

Ezekre penig a praemittalt punctumok exigentiája szerint intra mensem (tavul lévén a hely) iuxta exigentium irando testimoniumit s replicáját ő kegyelme adni obligaltatik.

Datum *Claudiopoli*, 13. Februarii 1705.

Per *Samuelem Kinsky*
d. f. exactorem mpr. (L. S.)

Bethlen Kata
principissa Transylvaniae mpr.

(Eredetije egész iven, Sándor Ákos levelesládájában Budapesten.)

112.

Jassy, 1705. márczius 31.

Lupul Bogdán moldvai helytartó levele Sándor Jánoshoz.

Spectabilis ac generose domine et vicine mihi observandissime!

Kegyelmed expressusáról külte Jordadi *Rosset* fő biró uramnak levelét ő kegyelme absentiájában elvöttem és ő kegyelme helyett, ugymint edgyike kegyelmetek hazájának szomszédságos jó akarói közül, s ugymint az ki eddig, ugy ezután is akarván az jó szomszédságnak harmoniaját fentartani s tartani, s az szomszédságos correspondentiát is folytatni, s mint kegyelmes urunk s fejedelmünk személye képében praesidense nem akarván elmulatni, hogy levelére választ ne adgyak kegyelmednek, emlékeztetvén kegyelmedet előbben is kegyelmeddel fenntartott szomszéd-

ságos correspondentiánkról, melyet ezután bátrabban és confidenter conrinulhat és mi occurentiai lesznek, ottan-ottan tudosítván, nagyrabecsülöm, s meg is szolgálom kegyelmednek, s hasonló szomszédságos jó akarattal megkölcsönözni el nem mulatom. Mostan semmi hirt nem tudok kegyelmednek irni. Az mi uraink, az törökök veszteségbe vadnak, úgy a tatárok is, semmi motiójuk nem halla[tik]. Az lengyelek, muszkák és kozákok ki s ki magok quarte[lyá]ban existalnak usque in praesens, továbbra való intentiojokat az tavaszi idő megfogja immár mutatni. Kegyelmed expr[es]susának az mi vásárlója volt, parancsolattyából bizvást sine ullo impedimento vásárolván, ennek repraesental[ásá]val compareal. His interim ajánlom Isten oltalmába, maradván

kegyelmednek szomszéd jó akaró kész szolgája

Lupul Bogdán mpr.

[cyrill irás]

az méltóságos moldvai fejedelem *Antiochus* kegyelmes urunk ő nagysága locumtenense és felséges országának itélő főmestere.

Jassy, ultima Martii anno 1705.

Külczím: Spectabili ac generoso domino domino Joanni Sándor (pleno titulo et honore) domino et vicino mihi observandissimo.

(Eredeti egész íven, kívül zárópecsét nyomával, Sándor Ákos levelesládájában Budapesten.)

113.

Lázárfalva, 1705. augusztus 4.

Bors Mihály és Csiki Péter bizonyitják, hogy Sándor Jánosné a gr. Apor István által birtokolt lázárfalvi jószágát visszafoglalta és a jobbágyokat beeskette.

Nos infrascripti [recog]noscimus et attestamur tenore praesentium, quod in hoc [anno] praesenti 1705. die 4. Augusti csikszent-mihályi tekintetes nemzetes **Sándor Jánosné** asszony *Angyalosi* Erzsébet asszony ő kegyelme praetendalván és . . . feralvan azt, hogy Istennek látogatásából tatár rabságára esvén, az alatt méltóságos gróf alltorjai *Apor* István uram ő nagysága ő kegyelmétől a csiki *lázárfalvi* jószágát sine omni pecuniaria depositione et contractu, propria tantum authoritate cum omnibus ad id pertinentiis elfoglalta és manutenealta, noha sokszor urgealta ő kegyelme azon méltóságos urat, hogy bocsátaná bezébe, de min-

denkor olyan választ tött, hogy életiben nem bocsátja ki keziből, hanem holta után nyuljon hozzá mint magáéhoz. Most azért megirt **Sándor Jánosné** asszony *Angyalosi* Erzsébet asszony ő kegyelme mű előttünk azon lázárfalvi jószágát cum omnibus pertinentiis magának vissza foglalá, beesketvén a jobbágyokat is. Melyről adjuk ezen testimonialis levelünket futura pro cautela.

Datum et actum in possessione dicta *Lázárfalva*, anno et die, ut supra.

Bors Mihály Alcsik széknek hütös notariusa mpr. (L. S.)

Csiki Péter az irt széknek assessora mpr. (L. S.)

(Eredetije negyediven Sándor Ákos levelesládájában Budapesten.)

114.

Hely nélkül, 1705. augusztus 6.

Sándor János gazdasági feljegyzései.

1705. die 6. Augusti töttem ezen jegyzésemet, az *Egerkertet* kiktől s mennyin vettem.

Bodo Péteré az régi holt árkon túl, egy darab vagyon flo. 15. Ugyan a *Bodo* Péter része a patak felől egy darab fl. 11. Nagyobb *Lazlo* Jánosé két kötél flo. 11. Nagyobb *Botthár* Jánosé egy kötél fl. 11. *Andi* Péteré egy kötél flo. 7. *Kardos* Ferenczé egy kötél flo. 7. *Sanctus* Istváné egy kötél flo. 7. *Bodó* Mihályé egy kötél flo. 7. Summa flo. 72.

(Eredetije az 1702. okt. 1. kelt irat hátlapján Sándor Ákos levelesládájában Budapesten.)

115.

Várdotfalva, 1705. szeptember 15.

Solyom Tamás, Bors Mihály és Csató János bizonyitják, hogy néhai gr. Apor István a Csikszék által katonai kincstár számára beszállitott gabona árát a tatár rabok kiváltására igérte forditani.

Nos infrascripti recognoscimus per praesentes, quod in hoc anno iam elapso 1694. circa finem Maii, mikoron volnánk *Nagyszeben* városában és több dolgaink között sollicitaltuk volna a néhai gróf *Apor* István ur ő nagysága által az addig magazinumba

beadott buzának, zabnak árát, ő nagysága tőn olyan választ, hogy azon pénzt ha tatár rabságban való atyafiainknak kiváltásokra deputálnok, reméllené, hogy akkori generalis commendans ő nagysága által végbe vitetné, hogy refundáltatnék, melynek oda engedésére, kik ott voltunk, reá is igérők magunkat, ugy, hogy ide haza a széknek megemlitvén, ha a nemes szék nem ellenzi, annak utánna a nemes szék is oda engedett. Azalatt a méltóságos gróffal ilyen beszélgetésünk vala: kiváná ő nagysága, hogy azon pénzzel kiváltandó raboknak számát regestrumba irnók, melyet akkor kiirván, a többi között csikszépvizi *Szüts* Andrást is feleségestől, egy fiával oda irták vala, melyet kérde azon méltóságos ur, hogyha *Szüts* Andrásnak nincsen-é több gyermeke rabságra? Melyre mondának közölünk némelyek, hogy vagyon több is, arra mondá, hát azt miért nem irtátok oda, mert Isten engem ugy segéljen a legkissebb gyermekére is ugy kiviszem, mint akárkire. Mely pénznek megszerzésére, mig mi ott lettünk volna, a méltóságos ur munkálkodni kezde és a szék nevében tett mi előttünk supplicatiót. Ugy hallottuk, hogy azután kezéhez is vette ő nagysága. Melyről adjuk ezen recognostiónkat nostra fide mediante.

Datum, et actum in possessione *Várdotfalva*, die 15-a Septembris anno 1705.

Solyom Tamás nobilis mpr. (L. S.) *Bors Mihály* nobilis mpr. (L. S.) *Csató János* nobilis mpr. (L. S.)

(Hiteles másolata a Székely Nemzeti Múzeumban Sepsiszentgyörgyön, Br. Apor levéltár Sándor—Apor pör Trans. 282. 283. lap.)

116.

Csicsó, 1705. szeptember 27.

Özv. Sándor Jánosné Angyalosi Erzsébet kiegyezik Apor Péterrel a lázárfalvi és somlyai birtok használatát illetőleg.

Mi fejérvármegyei királyhalmi gróf *Petki* Dávid, sepsiszéki szentiványi *Henter* Benedek mostan *Csik-Gyergyó*, *Kászon* székeknek főkirálybirája és miklósvárszéki nagyajtai *Donáth* György nobiles recognoscimus per praesentes, quod in hoc anno praesenti 1705. die 27-a mensis Septembris midőn volnánk *Felcsikszékben Csicsóban*, az egyikünk, ugymint gróf *Petki* Dávid udvarházánál jelen lévén mi előttünk ab una tekintetes nemzetes alsótorjai *Apor* Péter uram ő kegyelme, ab altera tekintetes nemzetes felcsikszéki szentmihályi t. néhai **Sándor János** uram házastársa, nemzetes

Angyalosi Erzsébet asszony, minket mindkét részről kezek beadásával megbirálván, tőnek az ide alább megirt mód szerint contractust és compositiót, a mi képpen a néhai gróf *Apor* István ur elfoglalta volt valami utakon módokon a **Sándor Jánosné** alcsikszéki *lázárfalvi* és felcsikszéki *somlyai* jószágát, birta is a méltóságos ur haláláig, annak utánna pedig **Sándor Jánosné** asszonyom visszafoglalván, birta is egy ideig, praetendálván azt ő kegyelme, hogy a néhai méltóságos ur csak simpliciter foglalta volna el és arra igérte volna **Sándor Jánosné** asszonynak magát, hogy hadd birhassa éltéig, s holta után menjen vissza **Sándor Jánosné** asszonyomnak a megirt két helyen való portiója, de *Apor* Péter uram azt praetendálván, hogy **Sándor Jánosné** asszonyom tatár országbeli rabságából való kiszabadulásáért saczában adta volna a megirt urnak, mely dologra egyik is ő kegyelmék közül sem contractus, sem hiteles bizonyságokat nem producalhatván, hanem egyezének meg e szerint: hogy a mely rész gabonát a megirt portiókhoz való földekből mind két részről ő kegyelmék elvitettek, maradjon meg ő kegyelméknek mind két részről, a mely gabona pedig de praesenti a földekben találtatik, azok maradjanak pure *Apor* Péter uramnak, a két helyen való portio pedig kezénél marad **Sándor Jánosné** asszonyomnak pacifice mindaddig, valamig ennekutánna akár micsoda időben producalhat *Apor* Péter uram ő kegyelme fenn megirt praetensioja szerint való contractust, vagy hiteles testimoniumokkal verificalja ő kegyelme praetensióját, verificalván amint akkor találtatnak a majorkodó földek cum eodem fructu visszamenjenek a két helyen való portiókkal *Apor* Péter uramnak és addig birhassa ő kegyelme, mig a summát leteheti **Sándor Jánosné** asszonyom, hogyha pedig nem verificalhatja *Apor* Péter uram fenn megirt praetensioját, tehát simpliciter csak kezében marad **Sándor Jánosné** asszonyomnak a két helyen való portio, azt is hátra nem hagyván, hogyha valamelyik fél ezen compositiót violálná, decretalis calumnian maradjon.

Mely dolog mi előttünk e szerint menvén végbe, nagyobb bizonyságára adjuk ezen mi testimonialis levelünket subscriptiónkkal és usualis pecsétünkkel megerősitvén, fide nostra mediante.

Datum et actum anno, die, locoque supranotatis. Correcta per nos. *Petki Dávid* mpr. (L. S.) *Henter Benedek* mpr. (L. S.) *Donáth György* mpr. (L. S.)

(Hiteles másolat a Székely Nemzeti Múzeumban Sepsiszentgyörgyön, br. Apor levéltár Sándor—Apor pör. Trans. 242—246. lap.)

117.

Csikszereda, 1705. október 18.

Csikszék közgyülése igazolja, hogy néhai Apor István kezébe Csikszék 16,000 rhén. frtot azzal adott át, hogy ezen összeget a tatár rabok kiváltására fordítsa.

Inter postulata anni 1705. 18. Octobris in puncto nono consequenter legitur cuius instructionis praeliminarae sequitur.

Postula seu instructio sedium Siculicalium *Csik* utriusque *Gyergyó*, et *Kászon* pro generosis dominis Georgio *Boros* de Szenttamás, Blasio *Szabó* de Szentmárton, Joanne *László* de Gyergyó Alfalu, Petro *Csürös* de Kászon Ujfalu, Petro Literati de Bánkfalva, Petro *Benedek* de Vardotfalva ad generalem totius regni Transylvaniae congregationem in civitate *Alba Julia* die 26-a mensis Octobris anni 1705. indicta et celebrata ablegatis.

9-no. Ugy tudjuk, mikor e közelebb elmult és rajtunk esett keserves rablás és veszedelem esett néhai méltóságos gróf *Apor* István ur, hogy a bécsi udvarnak animadversióját kerülhesse, a melyet székely magasinalis refusióból ő nagysága kezébe engedvén felvételekre a rabok kiváltására flor: rhén. 16,000: tizenhatezer renens forintokat, fogadta vala, hogy a rabokat kiváltja, ki is váltott egynehányat, de mindeddig azon saczokat némelyek jobbágy képpen szolgálták, némelyek jószágok oda veszett, biztattak azért azok is jobbágyság alól kiszabadulhassanak s jószágukat kezükbe vehessék ő nagyságok instaljanak.

Datum in cogregatione nostra in oppido *Csikszereda*, die 18. Octobris anno 1705. celebrata.

Extradata ex protocollo inclytarum sedium Siculicalis *Csik* utriusque *Gyergyó*, et *Kászon* per

Ladislaum Csiki earundem sedium in publicis iuratis notarium mpr.

(Hiteles másolata a Székely Nemzeti Múzeumban Sepsiszentgyörgyön. Br. Apor levéltár Sándor—Apor pör Transsumpt. 127—128. lap.)

118.

Csiktaplócza, 1706. május 6.

Veres Péter és Lajos Péter tanuvallatást tartanak arról, hogy az Üstgyárto Simon által Sándor János részére készitett ordafőző üst nem volt megfelelő.

Utrum. Tudja-é kegyelmetek, hogy in anno 1703. die 9. Maii, hogy tekintetes nemzetes **Sándor János** uram ő kegyelme *Üstgyárto* Simontól egy orda főző üstöt vett volt 6 ezlottal, olyan alkalommal, ha jó nem leszen az üst, tartozik más üstöt csinálni *Üstgyárto* Simon brassai.

2-do tudja-é kegyelmetek, hogy az orda főző üst, a kit *Üstgyárto* Simontól vett tekintetes nemzetes **Sándor János** uram, nem volt jó és eresztős, melyet vissza adott volna *Üstgyárto* Simonnak tekintetes nemzetes **Sándor János** uram, Szent Margit asszony sokadalmakor vissza is vette *Üstgyárto* Simon azt fogadván, hogy mást csinál és kiküldi.

3. Tudja-é kegyelmetek, hogy sem az üstöt, sem a pénzt meg nem adta tekintetes nemzetes **Sándor János** uramnak brassai *Üstgyárto* Simon.

1. testis felcsikszéki taploczai *Bodo* Péter primipilus, annorum 62. Juratus, examinatus fatetur hoc modo: Tudom bizonyoson, tekintetes nemzetes **Sándor János** uram ezelőtt való esztendőben vett vala brassai *Üstgyárto* Simontól egy nagy orda főző üstöt 6 ezlottal, mely üst nem lőn jó, azt is tudom, ugy alkuttak vala ő kegyelmék, ha jó nem lészen, vissza veszi és mást csinál, de a változó üdő bekövetkezék, azután fel nem küldé az üstöt. Még velem **Sándor János** uram is sokszor keresteté a sokadalomban *Üstgyárto* Simont, de nem kaphattuk meg, ma is oda az üsttel és az üstöt Szent Margit asszony sokadalmában én adám kezébe *Üstgyárto* Simonnak, hogy jó nem lőn.

2. testis szenttamási *Csoklya* Barabás tekintetes nemzetes *Damokos* Tamásné asszonyom jobbágya, annorum 46. Juratus, examinatus fatetur in omnibus, uti primus testis, eo plus: én voltam az iscotára tekintetes nemzetes **Sándor János** uramnak. Nem lőn jó az orda főző üst, én egy szép fejér kenyeret vittem *Üstgyárto* Simonnak, **Sándor János** uram küldé, nagy emberségire fogadá, hogy jobbat csinál üstöt ő kegyelmének, mert megfizetett

tekintetes nemzetes **Sándor János** uram az orda főző üstre. Nekem maga is azt mondá *Üstgyártó* Simon.

Receptae sunt hae fassiones per nos *Petrum Veres* nobilem de Alcsik Szent Lélek, ac iuratum assessorem sedis superioris Csik, ac per me *Petrum Layos* primipilum de Taplocza sedis superioris Csik in aedibus Francisci *Layos* primipilli fide nostra mediante.

Anno 1706. die 6. Maii.

(Eredeti féliven Sándor Ákos leveles ládájában, Budapesten.)

119.

Nagyszeben, 1709. május 8.

A császár hűségében megmaradt csíkiak névsora. (Kivonat.)

Catalogus fidelium sacratissimae Romanorum imperatoris maiestatis illorum, qui ab exordio huius revolutionis *Cibinii* in fidelitate constanter perseverarunt.

Ex *Csik*, *Gyergyó*, et *Kászon*.

Joannes *Abaffi*, Ladislaus *Abaffi*, Alexander *Abaffi*, Joannes *Mikó*, Gregorius *Literati*, **Michael Sándor senior**, Michael *Sándor*, Martinus *Biró*, Stephanus *Balás*, Stephanus *Literati*, Blasius *Literati*, Joannes *Bocskor*, Franciscus *Bors*, Georgius *Endes*, Joannes *Literati*, Joannes *Lászlóffi*, Stephanus *Lászlóffi*, Stephanus *Sólyom*.

Qui ab inimicis oppressi sedibus suis abacti patria exire necessitati sunt, sed inde occasionibus diversis domum suam reversi fidelitatem amplexi sunt et adhuc usque fideles existunt.

Datum *Cibinii*, octava die mensis Maii anno Domini millesimo septingentesimo nono.

Extradatum per (L. S.) *Ludovicum Naláczi* secretarium mpr.

(Másolata az Erdélyi Nemzeti Múzeumban letéteményezett gróf Lázár-levéltárban, fasc. 157.)

120.

Brassó, 1709.

Cserei Mihály megjegyzése a kurucz vezérekről, közöttük Sándor Jánosról.

De azt kérded, a meglött dolgot vissza nem hozhatjuk, fegyvert fogtunk a császár ellen, azért mit kell továbbra cselekednünk?

Fegyvert fogni legkönnyebb dolog, a fegyvert jó móddal letenni, hoc opus, hic labor est; de bizony csak le kell tenned, ha végképpen el nem akarod magadot veszteni, mint a sidók, vagy a szegény csehek. Az eddig való sok praedálásokról, a magyar vérnek ennyi sok kiomlásáról is, megválik, mint adhatnak számot Isten s keresztény világ előtt, a kik ennek a motusnak inditó okai voltanak; mondják bár akármi átkozódással a te principálisaid, hogy ők hazájokhoz való kötelességekből költenek fel, ne hidd, kérlek, ne higy nékiek. Csak álorcza a szabadcság keresésnek nevezeti, mert némelyeket, mint magát *Rákóczit*, *Bercsénit* a kétségbenesés, némelyeket mint *Forgácsot*, *Eszterhasiékot* a megfizetethetlen adósság, némelyeket mint *Károlyit*, a bosszúság, a többit mint *Pekrit*, *Thoroczkait*, **Sándor Jánost,** *Nyuzót*, *Kaszást*, *Gyárfást* s több hozzájok hasonló telhetetlen embereket a praedán való kapdosás, és a mint a politicusok fejedelme *Tacitus* bölcsen megjedczette, ex inferioribus capiendi lucrum s több hasonló okok, ezek kénszeritették őket, hogy fegyvert fogjanak, a melyek is nem a németet, hanem magok tagjokat, véreket sértik, sebhetik és ölik.

(Eredetije a kolozsvári unitárius főgymnasium könyvtárában. Közölve Történelmi Tár 1906. évf. 445—552. l.)

121.

Csikszentimre, 1710, május 12.

Fodor Imre és Ádám Mihály tanuvallatást tartanak a tatárrabok, ezek között a Sándor János váltságára adott közpénzek hová-forditásáról.

József király, *Szeben*, 1710. ápr. 25-én szépvizi *Szőts* András és *Tatár* András, madarasi *Dombi* Péter, rákosi *Lázár* Mihály, csicsói *Kósa* István, *Mihály* Máté, delnei *Fülöp* Pál, *Betze* Pál és szépvizi *Miklós* Péter özvegye Borbála asszony javára tanuvallatás tartását rendeli el.

Quibus receptis nos mandatis eiusdem maiestatis serenissimae in omnibus, uti tenemur et par est, obedire satisfacereque volentes in hoc anno Domini millesimo septingentesimo decimo die vero decima secunda mensis Maii in, et ad possessionem *Szentimre* in sede Siculicali inferiori *Csik* existentem habitam etc.

Utrum exhibitum erat tale:

1-mo Tudja-é kegyelmed bizonyosan és nyilván, hallotta-é, hogy in anno 1694. mikor a pogány tatár *Csikszéknek* nagy részét elrablotta volt, ha aztán abban az időben a szegény rabok megváltására bizonyos summa pénz rendeltetett volt és azt ki vette kezéhez?

2-do Tudja-é kegyelmetek, látta-é és hallotta-é, hogy a mely magazinalis buza árának abban az időben a nemes szék kezében kellett volna jönni, ha azt a summa pénzt a nemes szék és a rabok váltságára deputalta volt, regestrumot is küldvén a székbe a conspectus alkalmatosságával, az elrablottaknak számáról ez a pénz mennyi lehetett és ki kezébe ment?

3-io Hát azt tudja-é kegyelmetek és bizonyosan hallotta-é, hogy gróf *Apor* István ur[am] .... ugy mondta, szolgáljatok jámborul a mig én élek, holtom után senkinek nem lesztek adósok. Egyebet is ezen fen megirt dologban mit tud kegyelmetek?

Fassiones autem testium sequuntur hoc modo:

1-us testis, spectabilis ac generosus Benedictus *Henter* de Sepsiszentivány, annorum 67. Juratus examinatus fatetur: Tudom, hogy a mely magazinalis buza ára a rabok váltságára deputaltatott, kezéhez vette gróf *Apor* István ur, hallatott, hogy nagyobb része annak **Sándor János** uram váltságára applicaltattnék, én ahhoz képest a szék gyülésében mondám, hogy a szék pénze legyen minden elrablott szegényért, hadd érezzék egyaránt, hogy szék pénze, ha ki állapotához képest ha csak mi jut is benne.

Die iterum eodem in et ad possesionem *Szentkirály* accesisse etc.

2-us testis, generosus Georgius *Bors* de Szentkirály, annorum circiter 37. Juratus, examinatus fatetur: Mikor a tatár *Felcsikot* elrablá, a néhai *Apor* István ur szolgája voltam, az ur akkor főcommissariusa lévén az országnak, *Szebenben* volt. Meghozák, hogy elrablották *Csikot*, mindjárást az akkori generalis *Veterani* urak *Csik* felé indulának, bejőve *Csikba* és innen csakhamar visszament *Szebenbe*. A nemes szék követei delnei *Csató* János, szentimrei *Incze* Tamás, gyergyai *Solyom* Tamás és *Bors* Mihály uramék kijövének *Szebenbe*, mond az emlitett ur a követeknek: jó uraim egyet gondoltam, ha kiknek tetszik adja értésére a széknek kegyelmetek. A nemes széknek feles praetensioja vagyon a császár ő felsége cassájában, a mely magazinalis buzát, zabot már

jó darab időtől fogva adott. Nem hiszem obtinealjon kegyelmetek, hanem ha offeralja kegyelmetek az elrablott atyafiai szabaditására, ugy remélhetjük s remélheti kegyelmetek, hogy megnyerheti és én is segitséggel leszek. A követek igen jól vallák s annuálának ő nagysága tetszésének és a széknek is megirván, az ő nagysága tetszését helyben hagyta, sőt kérte azon, hogy ő nagysága is munkálkodja. A sokszor emlitett ur parancsolt *Cserei* Mihály uramnak, hogy concipialjon egy instantiát a felyebb megirt méltóságos generalishoz ezen dologban, melyet meg is irván, maga az ur adta be a generalisnak. Egykor parancsolta az ur megirt követeknek, hogy vegyék regestrumba az elrablottaknak neveket, kivált a nevezetesebbeknek és a kiknek szabadulásokban is reménység volna. A követek szállásokra menvén leirták és felhozák az ur szállására, kezébe is adák az urnak. Olvasván az ur, kérdi: *Szüts* Andrásnak nincsen-é ezeknél több gyermeke rabságra, kiket felirt kegyelmetek? Mondá *Csató* János uram: de bizony vagyon, de semmit felőle nem hallottunk, hol volna. Mondotta az ur: kegyelmetek minden gyermekét felirja, a legkissebbet is *Szüts* Andrásnak, mert Isten engem ugy segéljen, a legkissebb gyermekére is ugy kiviszem, mint másra akárkire abból a pénzből. Már akkor vala reménység, hogy azt a pénzt megadják a cassából. Ugyanott *Szebenben* létünkben egykor este heten-é, vagy kilenczen szolgáknak egy-egy abrakos tarisnyát ada kezünkbe *Gazda* Mihály uram és elvive minket az akkori annonae comissarius *Haber* uram szállására, be vive egy házba, melyben az asztalon egy nagy rakás pénz zacskokban vala abban mindeniknek a tarisnyájába felrakának és elvivők a néhai ur szállására. Amint reá emlékezem másodszor is menénk és hasonló képpen vivők el a pénzt kétszer. Én akkor és azután is ugy értettem, hogy az a pénz lett volna a *csiki* buzának az ára, melyet a rabok szabaditására deputált volt a szék, tudom azt is, hogy az ur sokaknak váltságába adott is pénzt, de ki jószágát, ki magát kötötte érette. Az után jó darab idővel a nemes székre executió jövén, hirtelen nem lévén mihez fogni, hanem engemet küldének a néhai urhoz 2000 forintokért. Kölcsön is ada, melyről én adtam magam neve alatt obligatoriat *Szebenben* és igy a pénzt elhozám. Ismét egy vagy két esztendő után, ugyan szék dolgában kelle *Fejérvárra* mennem és az ur fejérvári alsó házában *Gazda* Mihály urammal együtt lévén ő kegyelme, leveleket keresvén, találá az

én adtam obligatoriára és monda nékem: ismeri é kegyelmed ezt a contractust? azért kegyelmedet kötik nyakon. Mondám engem ha kötnek is, velem keveset érnek, de hiszen én nem magamat, hanem a széket kötöttem. *Gazda* Mihály uram monda, hogy itt a kegyelmed neve van irva. Én mondám, ámbár az én nevem van irva is, de ezzel sem én, sem a szék adósok nem volnának. Kérdé *Gazda* uram, honnan mondom? holott én vittem el az aranyokat. Nem régi dolog, mondám, emlékezik-é kegyelmed reá, mennyi pénzt hordánk el a széknek a *Haber* uram szállásáról? Kérdi *Gazda* Mihály uram mennyi volt? Mondám volt hat, vagy hét ezer forint, mert igen sokan hozók el két uttal. Mondá *Gazda* Mihály uram, bizony 12 ezer fortntnál is több volt, én azt tudom.

Die vero 13. praefati mensis Maii in et ad possessionem *Sögöd* accessimus etc.

3-us testis, Joannes *Mikó* de Zsögöd, annorum 55. Juratus, examinatus fatetur: Tudom világosan, hogy néhai gr. *Apor* István ur szóllott generalis *Veterani* urnak, hogy csak a császár ő felsége előtt ne vádoltassék a generalis, engesztelődjék 20.000 forintot ad a rabok szabaditására. Tudom azt is világosan, hogy nem a maga, hanem a szék pénzét adta, a kinek adott is, a többi ő nagyságához maradott, a mi megmaradott benne.

Die iterum 14. specificati mensis in et ad possessionem *Delne* accessimus etc.

4-us testis, Joannes *Csató* de Delne, annorum 54. Legitime citatus, iuratus examinatus fatetur: Tudom azt, hogy abban az időben, mikor *Csikszéket* a tatár megrablá, sollicitaljuk néhai *Apor* István urat, hogy ő nagysága az addig magazinumban beadott buzának és zabnak árát megkaphatnók, nekünk olyan vallást tőn ő nagysága, hogy ha a tatár rabságára esett szegény atyánkfiának kiváltására forditanók azon pénzt, ahhoz biznak, hogy akkor generalis *Veterani* ur ő excellentiája által végbe vihetné, hogy megadatnék. Mi kik ott voltunk nemes szék emberei gyergyai *Solyom* Tamás, *Bors* Mihály és én, oda engedők a rabok váltására olyan formában, hogy idehaza a nemes széknek megemlitjük, ha nemes szék nem ellenzi, melyet azután a nemes szék oda engede. Azonban midőn ezen dologról az urral beszéllenénk, parancsolá ő nagysága, hogy a rabságról kiváltandó rabok számát regestrumba irnók, kiket én számbavevén, leirván, a többi között csikszépvizi *Szőts* Andrást is feleségével és egy fiával együtt oda irván, azt

kérdé az ur, ha *Szőts* Andrásnak nincsen-é több gyermeke a rabságra? Mondá némelyikünk vagyon több is! Arra az ur azt mondá: azt miért nem irátok fel a többi közé? mert Isten engem ugy segéljen, a legkissebb gyermekére is ugy kiviszem a pénzt, mint akárkire. Mely pénznek megszerzésében még akkor munkálkodni kezde az ur, szék nevével mi előttünk specificatiót irata az akkori generalishoz, azután ugy hallottuk, hogy kezéhez is vette volt azt a pénzt az ur. Minthogy **Sándor János** uram kiváltására akarja vala ő nagysága applicalni, mely dologhoz *Henter* Benedek uram azt mondá: hogy ne ugy, hanem az egész szék pénze legyen közönségesen a szegény rabokért, s ugy is engedé s rendelé a nemes szék.

5. testis, agilis primipilus Stephanus *Máthé* de Pálfalva, annorum 86. Citatus, iuratus examinatus fatetur: Tudom azt, hogy a mely rabokat a néhai gr. *Apor* István ur megváltott, azok ő nagysága számára dolgoztak. Kiknek ő nagysága mondá: miért olyan eb kedvvel dolgoztok édes barátim, dolgozzatok jó szivvel amig élek én, holtom után felszabadultok, senkinek jobbágyai nem lesztek.

Die autem 15. saepefati mensis Maii in et ad possessionem *Rákos* accesserunt etc.

6-us testis, generosus Ladislaus *Czerjék* de Rákos, annorum 52. Examinatus fatetur: Értem én azt, hogy néhai gróf *Apor* István ur parancsolt a *Csikból* elraboltatott szegény atyánkfiai nevek felirása felől, kivált a nevezetesebbek és a kiknek kiszabadulásokhoz bizhatnak. Nekem is gyermekeim lévén a rabságra alázatos instantiám által requiraltam az akkori méltóságos generalis *Veterani* uramat, ő excellentiája supplicatiomra iratá ezt a választ: monstrate domino *Apor*, ille tenetur captivos suos liberare. Hallottam, hogy az ur a *Csikszék* magazinális buza és zab megfizetése felől való praetensióját maga kezéhez vette és a kiknek váltságukra adott, abból adott. Hallottam azt is magától az urtól, hogy esküvéssel mondotta, hogy *Szőts* András legkissebb gyermekére is ugy ki viszi, mint akárkire. A pénz mennyi volt, nem tudom.

Quibus quidem ita praemissis etc. Datum anno, diebus supranotatis.

Emericus *Fodor* de Csikrákos nobilis agilis mpr.

Michael *Ádám* de Csikszenttamás nobilis agilis mpr.

(Hiteles másolata a Székely Nemzeti Muzeumban. Br. Apor levéltár Sándor—Apor pör Trans. 265—281. lap.)

122.

Várdotfalva, 1710. május 18.

Özv. Sándor Jánosné és fiai kiegyeznek András György és Péterrel azon károk felett, melyet várdotfalvi malomgátjuk ezeknek okozott.

Mű felcsikszéki delnei *Csató* János nobilis, alcsikszéki szentmártoni *Boczkor* Mihály nobilis és ugyan alcsikszéki bánkfalvi alias kotormányi *Benedek* Péter primipilus ez ide alább megirt dologban fogott közbirák adgyuk örök emlékezetére mindeneknek, a kiknek illik ez mű jelenvaló levelünknek rendében, quod anno praesenti 1710. die 18. Maii, mikoron volnánk Felcsikszékben *Vardotfalvában* azon vardotfalvi *András* Imre primipilus házánál, jövének mű elönkbe két fél személyek. Egy részről felcsikszéki szentmihályi tekintetes nemzetes **Sándor Péter** nobilis, mint édes anyjának, tekintetes nemzetes néhai szentmihályi **Sándor János** uram relictajának, tekintetes nemzetes *Angyalosi* Erzsébet asszonynak plenipotentiariussa. Más részről felcsikszéki vardotfalvi *András* György és *András* Imre primipili. Ez elébb megirt tekintetes nemzetes **Sándor Jánosné**, *Angyalosi* Erzsébet asszonyunk fiaival, tekintetes nemzetes **Sándor Péter** és **Sándor Pál** urammal lévén felcsikszéki várdotfalvi megirt *András* György és *András* Imre jószágok végében egy malma, melynek vicinusa ab una maga elébb megirt *Angyalosi* Erzsébet asszony földe, ab alia is ugyan maga megirt **Sándor Jánosné** *Angyalosi* Erzsébet asszony birodalma. Mely malom miá a praenotatis *András* György és *András* Imre belső jószágában Felcsikszéken *Vardotfalvában* lévén némünémű károk azon malomra menő viznek miatta, melyből ő kegyelmék közi szolván, örökösen meghihatlanul igy alkuttuk meg ő kegyelméket, tudniillik: Ada megirt **Sándor Péter** uram azon joszágbeli kárért flor. 11, idest tizenegy forintokat, evictiot fogadván *András* György és *András* Imre minden atyafiai és legitimus impetitorok ellen és posteritások ellen. Ennek utánna *András* György és *András* Imre a magok jószágokat jászol gáttal, vagy tőtéssel oltalmazzák, tarcsák magok hasznára és károknak eltávoztatására. Ugy mindazáltal, hogy fen megirt **Sándor Péter** uram, sem **Sándor Pál** uram, vagy megirt **Sándor Jánosné** asszony, *Angyalosi* Erzsébet asszony, maga fiai, leányi a malomnak gátját feljebb ne vegyék, amint most vagyon. Előttünk és sok böcsületes

emberek előtt ezután e dologban a két fél személyek egymást ne háborgassák calumnialis poenara obligalván magokat *András* György és *András* Imre, hogy ha ez contractust vel in toto, vel in parte violalna, mégis ez contractus in vigore megmaradgyon.

E dologról a két felek nekünk kezeket beadván és megbirálván, annak okáért mű is a dolognak jövendő erősségére és bizonyságára adtuk ez hütünk szerént irt és kiadott pecsétes contractualis levelünket.

Anno die locoque, ut supra.

Nos iudices iidem, qui supra. Lecta, correcta, addita per eosdem.

Csato János nobilis mpr. (L. S.) — *Bocskor Mihály* nobilis mpr. (L. S.) — *Benedek Péter* primipilus mpr.

(Eredeti félíven Sándor Ákos leveles ládájában, Budapesten.)

123.

Csikszereda, 1710. október 15.

Kivonat Csik és Kászon székeknek közgyülési jegyzőkönyvéből, melyben Sándor Mihály alkalmi követnek van kiküldve.

Az 1710. oct. 15. Szeredán tartott közgyülésén *Csik* és *Kászon* széknek a m. deputatio commissioja szerint kivetett 2500 frt. 1500 k. buza, 3000 k. zab és 1100 szekér széna felszedésére, 800 ökör marhaszámot rónak fel. A proportio megcsinálására deputatusokat küldenek ki. Ha panasz lesz, vicetiszt uraim a felvetésre igazán vigyázni kellendő hiteseket külön-külön 12—12 forintig büntesse; ellenben ha valaki méltán panaszt teszen a hitesek, vagy falu ellen, hogy inkább terheltetik értékinél, az ilyent is 12 frtig mindjárást büntethessék vicetiszt uraimék ő kegyelmék. Deputaltattak a megirt proportio elaborálására *Felcsikra* királybiró Gergely *Deák* uram és sztmihályi **Sándor Mihály** uram notarius, nemes delnei *Csató* János, nemes *Henter* Benedek uram. *Alcsikról* nemes *Mikó* János uram, Balás *Deák* uram királybiró, *Bors* György uram, *Endes* Mihály és notarius uram Kelemen *Deák* uram és *Kotormányi* Péter deák uram.

(Egykorú fogalmazvány Csikvármegye levéltárában közölve. Székely Oklevéltár VII. 155. l.)

124.

Csikszépviz, 1711. január 7.

Sandor Mihály és Csató János tanuvallatást tartanak a Moldovába menekült kuruczok erőszakoskodásairól.

Mint jó akaró urunknak ajánljuk kegyelmednek köteles szolgálatunkot. Isten kegyelmedet üdvösséges sok jókkal áldja meg, kivánjuk.

Akarok kegyelmednek jelenteni, hogy hozák nekünk a kegyelmed pecsétit a végre, hogy amely vallókot azzal mi előnkben hinának, annak rendi szerint fassiojokat recipiálnok; kihez képest a kiket mi előnkben állitottak erős hittel őket megeskütvén, s az előnkbe adatott utrum szerént szoroson megexaminálván, hütök után való vallásokot megirtuk; melyek rend szerint igy következnek.

1-mus testis, fel csik széki szent mihályi *Kosa* Péter primipilus, annorum circiter 58. Juratus, examinatus fatetur ad 1-mum, 2-dum, 3-tium, 4-tum, 5-tum, 6-tum, 7-mum nihil, ad 8-vum: A *Biro* Sándor uram kocsisától hallottam, hogy mikor *Gegő* Pétert megfogták, akkor ő is ott lévén, azt mondotta *Gegő* Péter, hogy ő nem gonosz végre ment be *Biro* Sándor uramhoz, hanem hogy gratiat keressen, mert ők megunták az erdőn tekergeni. Sőt az előtt *Abaffi* Sándor uramhoz is azért ment volt. Azt is tudom, hogy az elmult ősz vetéskor *Sandor* Jancsi a szent mihályi hozzám jöve azt mondá, hogy engem *Gegő* Péter küldött ugymond kegyelmedhez, hogy kegyelmed menjen be *Szeredába* s kérjen gratiát, mert mi csak letesszük magunkot, az Istenért is kéré, hogy menjek el, de én olyan választ tők, hogy beteg lévén nem mehetek, hanem keressenek mást, de a feleségemet ugyan be küldöttem vala, hogy megbeszélje *Bocskor* János urammal s meg is beszéllette, én azután őköt nem láttam.

2-da testis, *Kosa* Péterné Anna primipila, annorum circiter 50. Jurata, examinata fatetur in omnibus, uti praecedens maritus eius *Kosa* Péter, excepto, hogy nem őt kérték bemenni *Szeredába*, de az ura beteges lévén őtöt küldötte be *Bocskor* János uramhoz és de verbo ad verbum ugy beszéllette meg az Istenért kérték, hogy bemenjenek *Szeredába* gratia kérni.

3-tia testis, *Sándor* Imre relictaja Katalin de eadem, annorum circiter 45. primipila. Jurata, examinata fatetur sic: Én is úgy hal-

lottam, amint *Kosa* Péter felelte, hogy *Sandor* Jancsi kérte *Kosa* Pétert, hogy gratia kérni bemenjen *Szeredá*ba *Gegő* Péter szavával járjon ott.

4-tus testis, *Bodo* Márton de eadem primipilus, annorum circiter 38. Juratus, examinatus fatetur sic ad 1-mum: Mikor a német executorokat a *Nagyerdőn* felverték, vissza jöttekben akik azt cselekedték, nálunk *Sz. Mihályon* szállottak vala meg, de nem láttam közöttök *Gegő* Pétert. Ad 2-dum, 3-tium, 4-tum, 5-tum, 6-tum, 7-mum nihil. Ad 8-vum. Az mely pénzt elvöttek volt *Barrabas* Mátétól hallottam, hogy olyan szándékkal mentek volt, *Biró* Sándor uramhoz, hogy azt a pénzt vissza adja a széknek. Ad 9-mum et reliqua nihil.

5-tus, *Banyai* Mihály de eadem primipilus, annorum 34. Juratus, examinatus fatetur in omnibus, uti 4-tus *Bodo* Márton.

6-ta, *Racz* Istvánné Borbála primipila, annorum circiter 34 de eadem. Jurata, examinata fatetur ad 1-imum, ad 2-dum, ad 3-tium, quartum, quintum, 6-tum, 7-mum nihil. Ad 8-vum: *Kosa* Péternétől hallottam, hogy *Sandor* Jancsit hozzájok *Gegő* Péter beküldötte volt, hogy szerezzenek gratiat nekiek.

7-ma, *Siket* Mihályné, de eadem Judit primipila, annorum circiter 36. Jurata, examinata fatetur, uti 6-ta, *Racz* Istvánné in omnibus.

8-va, *Janó* Ambrusné, Erzsébet de eadem, annorum circiter 56. N. **Sandor Mihály** ur jobbágy asszonya. Jurata, examinata fatetur sic ad 1-mum, 2-dum, etc. nihil. Ad 8-vum: Egy madarasi asszonytól hallottam, azt mondja vala, úgy hallotta, hogy *Gegő* Péter azért ment volt *Biro* Sándor uramhoz, hogy általa gratiat nyerhessen.

9-nus, felcsikszéki borsovai *Szász* Márton *Jankó* Péterné asszonyom jobbágya, annorum circiter 35. Juratus, examinatus fatetur ad 1-mum: Tudom bizonyoson, hogy amely napon a német executorokot felverték a *Nagyerdőn*, *Gegő* Péter akkor ott nem volt, arra én az nap *Danis kútjánál* találtam vala, ad 2-dum, et reliqua nihil.

10. *Mikola* Istvánné de eadem, Erzsébet primipila, annorum circiter 24. Jurata, examinata fatetur ad primum: Tudja bizonyoson, hogy az *Nagyerdőn* az executorok felverésében ott nem volt, ad 2-dum, 3-tium, 4-tum, 5-tum, 6-tum nihil. Ad 7-mum hallotta, hogy *Gegő* Pétertől, mondotta, hogy ő eleget könyörgött *Menyhő* Pálnak, hogy ne bántsa *Gegő* Mártont.

11. Felcsikszéki szépvizi *Mezei* János primipilus, annorum circiter 52. Juratus, examinatus fatetur ad primum: Tudja bizonyoson, hogy a német executorok felverésiben a *Nagyerdőn* *Gegő* Péter ott nem volt, ad 2-dum etc. ad reliqua nihil.

12. *Thamas* János de eadem, őr álló személy, annorum circiter 50. Juratus, examinatus fatetur ad 1-mum, 2-dum et reliqua nihil. Ad 8-vum: Az elmult ősszel esztendeje mulék *Molduaban* nekem mondotta *Gegő* Péter, hogy ha gratiat adnak, ő is csak kijő, mert megunta már a tekergést. Ad 9-num, et ad reliqua nihil.

13. *Krestaly* János de eadem *Gergely* György jobbágya, annorum circiter 30. Juratus, examinatus fatetur ad 1-mum: Tudja bizonyoson, hogy az *Nagyerdőn* a német executorok felverésiben sem az *Abbaffi* uram szolgája megölésiben ott nem volt, mivel az a két dolog egyszersmind esvén, akkor a szépvizi havason látta *Gegő* Pétert. Azt is hallotta azután *Gegő* Pétertől, mondják vala neki, miért nem ment volt el ő is a *Nagyerdő*re, most több nyereségek volna s német is több esett volna, ő azt mondá, hogy nem akar a hazájában tolvajkodni. Azért is szidja vala *Menykő* Pált, hogy miért ütötte el a fejét a bátyjának *Gegő* Mártonnak, s *Abaffi* uram szolgájának. Pallóst is vitt vala *Gegő* Péter *Menykő* Pálhoz s mások nem hagyák, hogy vágja, ad reliqua nihil.

14. Gegő Miklósné, Katalin primipila de eadem, annorum circiter 40. Jurata, examinata fatetur ad 1-mum, ad 2-dum et reliqua nihil. Ad 7-mum: Nekem hittel mondotta *Gegő* Péter, hogy a *Gegő* Márton halálában részes nem volt, ad reliqua nihil.

15. *Szakacs* István de eadem primipilus, annorum circiter 28. Juratus, examinatus fatetur ad 1-mum: Tudja bizonyoson, hogy mikor a *Nagyerdőn* kapott praedát *Győriék* eloszták, akkor *Gegő* Péter ott sem volt, részt sem vött belőle, ad reliqua nihil.

16. Csiki szent miklósi *Ferencz* Miklós primipilus, annorum circiter 32. Juratus, examinatus fatetur ad 1-mum: Tudom bizonyoson, hogy *Gegő* Péter az executorok felverésiben a *Nagy erdőn* ott nem volt, akkor *Fatában* volt, mikor *Gegő* Mártont megfogták, akkor sem volt ott, de caetero nihil.

Mely vallatás mi előttünk és mi általunk igy menvén véghez, irtuk meg mi is a mi igaz hütünk szerint, szokott pecsétünk, és kezünk irása alatt kiadván.

Datum *Csikszépviz*, in aedibus Thomae *Ambrus* primipili, anno 1711. die 7. Januarii.

Kegyelmed jó akaró szolgái: *Sandor Mihály* nemes személy Felcsik széknek hütös assessora mpropria.

Delnei *Csató János* nemes személy és Felcsik széknek hütös assessora mp.

Egy külön papirszeleten: E contra az detentus *Gegő* Péter in sui defensionem doceat, hogy az *Nagyerdőn* az német executorok felverésében ott nem volt, 2-do *Abafi* László uram szolgája halálában ott nem volt. 3-tio *Cherei* Mihály uram hurczolásában innocens. 4-to. Az *Nyergesben* való szászok felverésiben ott nem volt. 5-to. Az málnás erdein való felverésben ott nem volt. 6-to. Az mészáros halálában innocens. 7-mo úgy az *Gegő* Márton halálában is, sőt annak előtte is másoktól is oltalmazta. 8-vo. Az elvött pénz 70 forint lévén, nálla való részit vissza akarta adni gratiához ragaszkodni akarván, nem is fegyverkezett, sőt arra kére, hogy magának is gratiát szerezzen azon bizott jó ura úgy mint *Biro* Sándor uram másoktól is izent, hogy gratiát szerezzenek neki. Vasat az hámorról el nem vitt erőszakoson, sem az erdőn juhokot nem nyúzott in sui defensionem liceat . . . . . doceálni. Törvént kér valahányan magával itilik.

Czím: Nemzetes *Gergely Deák* uramnak Felcsikszéknek érdemes vice király birójának, több böcsületes assessorival együtt nekünk jó akaró urainknak ő kegyelmeknek adassék.

(Eredetije egész íven, kivül két zárópecséttel az Erdélyi Nemzeti Múzeumba letéteményezett br. Bornemissza levéltárban.)

125.

Csiktaplócza, 1711. február 21.

Csató János és Endes Mihály tanuvallatást tartanak a csiki kuruczok s ezek között Sándor János erőszakosságai felől.

Illustrissimi az excellentissimi, spectabiles, magnifici, perillustres, generosi domini, domini nobis summo cum honore colendissimi. Servitiorum nostrorum humillimam, debitamque oblationem.

Illustrissimi ac excellentissimi, spectabiles, magnifici, perillustres, generosi domini. Humillime memoriae commendamus, quod hoc in anno praesenti 1711. die 21. mensis Februarii nos infrascriptos requisivit generosus dominus Gergely *Deák*, vice iudex regius sedis superioris *Csik*, ratione sua, ut iremus in et ad pos-

sessionem *Taplocza* in sede Siculicali *Csik* superioris existentem habitam. Consequenter domum Georgii *Lajos* primipili, ut qui fatentes ante nos statuerentur, eorundem fassiones reciperemus. Nos vero obedientes et annuentes requisitioni praefati domini viceiudicis regii, accessimus ad locum praenominatum, anno dieque, ut supra, ibique testes infrascriptos, nostri in praesentiam citatos, exacto prius firmissimo iuramento diligenter examinavimus, quorum quidem fassiones et nomina, unacum utro nobis oblato sequuntur in hunc modum:

Utrum?

Scisne plane et in rei veritate? vidisti vel audisti? dum in anno 1704. caesarei milites in *Szent György* interfecti sunt, corporalis equestris et milites gregarii in domum Petri *Hozo* introeuntes, ibi qualia bona, pecunias, vel aliud aliquid quid deposuerint? Illa a quibus depraedata sint? qui inde detulerunt et asportarunt ea? Illi nominanter qui nam fuerint? et participes eorundem bonorum quinam fuerint, exstiterint?

Primus testis, Stephanus *Gererd* de Csik Borsova primipilus, annorum 22. Juratus, examinatus fassus hoc modo: Ego tempore illo, quo milites caesarei in *Szent György* interfecti sunt, eram praesens: pedestrium militum caesareorum instrumenta mecum in mea traha curarunt ad *Szent Györgу* transvehi et statuerunt me una cum mea traha iidem milites ad unam aulam; et cum vidissem hostes appropinquantes contra eosdem, ego praetimore aufugi inde ad alium locum, unum hortum. Finito duello, vidi quod hajdones militum instrumenta ad domum iudicis pagi *Sz. Györgу* curarunt devehi et ibi deponi, in mea traha; et me inde dimiserunt domum. Post haec nescio, quinam fuerint participes illorum bonorum. Ab aliis audivi, quod ad Szereda curarunt inferri et ibi sunt vendita.

2. testis, Martinus *Boros* de Csik Szépviz primipilus annorum 68. Juratus, examinatus fassus hoc modo: Tempore, quo in *Szent György* milites caesarei interfecti sunt, postmodum in *Szereda* hajdones vidi, quod **Joanni Sándor** unum equum dederant, unacum capistro, ephippio et par pistolato.

3. testis, de eadem Adalbertus *Biro* primipilus, annorum 38. Juratus, examinatus fassus [est] hoc modo: Ex bonis in utro praenominatis vidi unum aureatum annulum apud quendam haidonem nomine *Pasko*, qui annulus erat domini lejtinatii *Pasko*

ipse mihi narravit, quod ex digito lejtinantii aliter non potuit extrahere, sed abscidit digitum et sic extraxit.

4. testis, Martinus *Keresztes* de Szépviz primipilus, annorum 60. Juratus, examinatus fassus [est] hoc modo: Audivi ab aliis, quod ex instrumentis in *Szent György* infectorum caesareanorum tulerit unum sclopum ad *Delne* Thomas *Lado:* ad *Szépviz* Martinus *Czompo* unam ocream aut ut alli vocant calceum.

5. testis, de eadem Thomas *Ambrus* primipilus, annorum 28. Juratus, examinatus fassus [est] sic: Ex instrumentis in altro nominatorum militum tulerat ad *Szépviz* unum calceum Martinus *Czompo*. A Thoma *Lado* Delnensi a se ipso audivi, dixit, quod ex praeda eadem unam flintam tulerit. Uxor haidonis nomine *Pasko* vidi, quod unam iaconicam super se gessit. Illa mihi narravit, quod dominus capitaneus habuerit. A *Szent Györgyiensi* Joanne *Bodor* audivi, ille mihi narravit, quod ille tempore, dum caesarei milites decapitati sunt in *Szent György*, uxor corporalis arma sui mariti absconderat sub lectum, par scloporum, gladium et flintam, apud domum Petri *Hozo*. Nepos ipsius Petri *Hozo* inde sumpsit et seposuit, Petrus *Hozo* dicens: Fili appone inde, adhuc in futuro prodebit nobis.

6. testis, de eadem Joannes *Becze* primipilus, annorum 60. Juratus, examinatus fassus est, sicut primus testis, quoniam illo tempore simul fuimus illorum militum velatores.

7. testis, de eadem Martinus *Czompo* colonus Georgii *Erős* de Szent Miklós, annorum 24. Juratus, examinatus fassus [est], sicut proxime praecedens 6-tus testis.

8. testis, Paulus *Becze* de Csik Delne primipilus, annorum 55. Juratus, examinatus, fassus [est] hoc modo: Quando milites suae maiestatis decapitati erant in *Szent György*, Thomas *Lado*, eorundem vector existens, dum venit domum ex vectura, vidi, quod unum pugionem et unum faemorale Germanicum ferebat, et dixit: quod equestris corporalis habuerit, praeterea vidi, quod famulus eius in eadem aestate Germanicos calceos portaverit et gesserit, pugionem vero Thomas *Lado* intulerat ad *Szereda*, ad auctionem.

9. testis, de eadem Nicolaus *Barrabas* primipilus, annorum 30. Juratus, examinatus fassus est, sicut octavus testis.

10. testis, de eadem Stephanus *Csato* nobilis, annorum 50. Juratus, examinatus fassus est de calceo, sicut octavus testis;

eo plus, quod Thomas *Lado* unum par cultrorum, dixit mihi, quod caesareorum militum vector existens, inde tulerit, ubi eidem interfecti fuerunt. Idem par cultrorum mihi monstravit.

11. testis, de eadem Paulus *Filep* primipilus, annorum 50. Juratus, examinatus fassus est hoc modo: Mihi ostenderat Thomas *Lado* unum koszperg, unum Germanicum faemorale, duo paria calceorum post *Sz. Györgyiensem* caedem militum. Dixit, quod et ipse ibi acquisivit, ubi interfecti sunt eidem. De cultro fatetur, sicut 10. testis praecedens.

12. testis, de eadem Stephanus *Ferencz* primipilus, annorum 52. Juratus, examinatus fatetur circa koszpergionem et calceum et par cultrorum sicut 11. testis.

13. testis, Andreas *Szöcs* de Szépviz primipilus, annorum 60. Juratus, examinatus fassus est hoc modo: **Joannes Sándor**, dum milites caesarei in *Szent György* interfecti erant, inde reditus venit ad claustrum *Csikiense*, sedens super unum rufum magnum equum, in fronte habebat album, dixit: azokon feladank; quasi diceret, illos decapitavimus. Equus erat cum chamo, ephippio et armis.

14. testis, Nicolaus *Szabó* de Delne primipilus, annorum 60. Juratus, examinatus fassus [est] sic: Scio, quod boves *Delnensis* Thomae *Ladó* in utro praenominati milites pepulerant pro vectura et pro bobus ivit Thomas *Ladó* ad Sz. György et inde tulerat unum koszperg et tria paria calceorum.

15. testis, Andreas *Petreš* de Csik Csomortán primipilus, annorum 70. Juratus, examinatus fatetur: Petrus *Vata* Csobotfalvensis mihi narravit, quod et ipse tulisset unum sclopum ex armis in *Sz. György* interfectorum caesareanorum militum.

16. testis, Georgius *Jakab* de eadem subditus generosi domini Joannis *Mikó* Sögötiensis, annorum 40. Juratus, examinatus fassus [est] hoc modo: Scio hoc, quod ex instrumentis in *Szent György* interfectorum militum *Csobotfalviensis* Franciscus *Damokos* tulerat unam flintam et Petrus *Vata* tulerat unum petasum, globos, pulveres et unum sacculum ex pelle vitulina confectum.

17. testis, de eadem Franciscus *Damokos* primipilus, annorum 40. Juratus, examinatus fassus [est] hoc modo: Franciscus *Kardos* de Taplocza dixit mihi, quod in *Szent György* interfecti corporalis instrumenta ipse accepisset in domo Petri *Hozó* sub lecto; et Petrus *Rancz* tulerat unum nudum gladium. Nos quo-

que cum Petro *Vata* (Thamas *Deák* obvians nobis, quod ex Silvis ligna ferebamus domum) vi pepulerunt ad *Sz. György*; relicta traha uxor mea veniens post traham, duxit domum. Sed iam, quando nos pervenimus ad locum duelli, finiverant caedem. Etiam ego sumpseram unam flintam, sed hajdones ad me miserunt et coactus sum inferre ad *Szereda* ad auctionem, mihi pro eo mihil solverunt.

18. testis, Emericus *Orban* de eadem primipilus, annorum 40. Juratus, examinatus fassus [est]: Audivi ab aliis, quod Laurentius *Markos* de Várdotfalva tulisset unam malam tunicam. Cuius fuit? nescio.

19. testis, Petrus *Balás* de eadem primipilus, annorum 68. Juratus, examinatus fassus est: scio hoc, quod Michael *Balás* Vardotfalviensis ex armis interfectorum militum ex *Sz. György* tulerat unam flintam, sed ille aufugit. Hoc et alii multi fatentur.

20. testis, Georgius *Balás* de eadem primipilus, annorum 33. Juratus, examinatus fassus [est] hoc modo: Apud Laurentium *Markos* vidi unum Germanicum venabulum ex praeda *Sz. Györgyiensi.*

21. testis, Petrus *Bálint* de Delne primipilus, annorum 40. Juratus, examinatus fassus est: Scio hoc, quod Thomas *Ladó* Delnensis ex praeda *Sz. Györgyiensi* tulerat unum koszperg, unum par cultri et unum par calceorum.

22. testis, Stephanus *Ferencz* de eadem iunior primipilus, annorum 26. Juratus, examinatus, fassus est, sicut praecedens 21. testis.

23. testis, Joannes *Gergely* de Taplócza primipilus, annorum 30. Iuratus, examinatus fassus est: Ego illo tempore, quando milites in *Sz. György* interfecti sunt, mercenarius triturator eram in Taplocza, etiam me violenter compulerunt et quando pervenimus illuc, tunc iam decapitaverunt eosdem. Tuleram inde unum ahenum et unum malum coturnum. Et postea haidones curarunt mecum inferri ad Szereda ad forum auctionarium, mihi vero nihil dederunt. Etiam Nicolaus Gergely tulerat inde unum sclopum longum, et ille coactus tradere haidonibus ad Szereda ad forum auctionarium. Nos cum singulis baculis compulserant ad Sz. György; quis nam habuerit illas res ablatas? nescio.

24. testis, Franciscus *Kardos* de eadem primipilus, annorum 34. Iuratus, examinatus fassus [est] sic: Tempore illo, dum cae-

sareani in Sz. György interfecti erant, tunc in Taplocza campana indirecte coeperunt pulsare, minabantur, quod si quis se non moveret ad suam propriam portam, suspenderetur, aut ad palum traheretur. Compulsor vero tunc fuit Petrus *Cziko* ex Mintszent ex mandato pro tempore illo capitanei **Joannis Sandor.** Ideoque prae timore compulsus coactus sum ire pedes cum aliis. Quoniam pedestres fuimus, tarde appropinquavimus, dum penes pagum Hoszszu Aszszó progressi fuissemus, in monte audivimus unum sonum clopi, amplius non. Quando iam ad locum illum pervenerimus, tunc iam haidones interemerant milites, confectum erat bellum. Interemptorum corpora iam omnia erant denudata. Nos processimus ad domum versus Petri *Hozo*, admirantes et compatienter in tanta caede, approprinquantes portae Petri *Hozo*, ex porta egrediens obviavit nobis quidam haido, nomine Georgius *Szabó*, qui nunc in Gyergyo habitat, si non est mortuus. Super humeris ferebat unum saccum ex panno confectum plenum aliquibus rebus. Quid intus latuit? nescio. Insuper induerat sibi unam chlamidem rubram subductam pellibus vulpinis et ex Anglico panno factam. Et inquit nobis hajdo: Huc potest intrare unusquispue, ne timeat, ullus offendat. Etiam ego inveni unum sacculum (qui erat pulvinaris superior pars) plenum aliquibus rebus; tuli domum, ego nec solvi ligaturam eius, nescio, quid intus in eo latuit. Respicientes hoc haidones, ad me venit Al Csikiensis Keresztes *Gal* de Bánkfalva cum uno alieno haidone et cum Mintszenti Petro *Szabó* a me exacto iuramento exquisiverunt et violenter abstulerunt, dicentes, quod ad forum auctionarium ferunt. Mihi nihil dederunt ex illis, nec ex pretio. Illorum bonorum auctionarii, quae ab militibus acquisiverunt, fuerunt haidones nomine *Pasco* et Joannes *Gyarmati*, cum Matthia *Endes* moderno Sz. Martoniensi; quibus diviserunt? illi sciunt.

25. testis. Uxor haidonis *Pasconis* de Szépviz Maria, annorum 30. Jurata, examinata fassa [est] sic. Maritus meus fuit ex auctionariis Germanicorum bonorum unicus auctionarius cum Joanne *Gyarmati* et Matthia *Endes*. Matthias *Endes* fuit conscriptor et computator illorum bonorum. Nihil aliud emit maritus meus, nisi unam iaconicam, unum saccum ex panno factum et ego emeram unum sacculum pulvinaris, unum sartaginem, alias vocatur: frixorium et amphorulam ex cupro factam. Annulum opud hajdonem nomine *Boros* Miklós, vidi. Koszpergionem apud domum Thamas

mester vidi in Szereda. Vidi, quod ille etiam discos plumbaceos emit in foro auctionario.

26. testis. Nicolaus *Gergely* de Taplocza primipilus, annorum 30. Juratus, examinatus, fassus [est], sicut 24. testis de pulsu campanae et de mandato. De caetero fatetur sic: Ego tandem in horreo Emerici *Damokos* triturans, coactus sum deserere et cum fuste ire; vidi tandem, quod Taplocziensis Joannes *Gergely* tulit unam ollam ahenaceam, unum malum cothornum Ungaricum. Ego alios non vidi ferentes quidpiam, qui tarde illuc perveni.

27. testis. Joannes *Fejér* modernus Somlyaiensis primipilus, annorum 44. Juratus, examinatus fassus [est] sic: Scio hoc, quod dum interemptorum in Sz. György militum bona intulerant ad Szereda haidones, tunc Matthias *Endes* intraverat in uno lejtinantii equo rufo, erat cum chamo, ephippio et penula, quem ille etiam post auctionem obtinuit. Idem Matthias Endes erat auctionarius cum duobus haidonibus. Uxoris corporalis braccham caeruleam, emit Petrus *Mezei* haido uxori suae. Cista ferracea tunc mansit lejtinantii in Szereda apud domum Petri *Biró*, ubi auctio erat.

Csik Szereda.

1. testis. Michaël *Ferencz* de Csik Szereda privilegiatus. Annorum 50. Juratus, examinatus fatetur hoc modo: Ego ex questioni scio hoc, quod cum interfecti sunt milites in Sz. György. Sz. Martoniensis Matthias *Endes* fuit auctionarius, ille tradidit ex domo foras instrumenta et hajdo nomine *Pasco* proclamavit pro auctione et ille vendidit.

2. testis. De eadem Stephanus *Janos*, annorum 31 privilegiatus. Juratus, examinatus fastus [est], uti antecedens testis eo plus: quod unus haido, nomine Petrus *Mezei* emerat duas bracchas, una ex his erat rubra, vidi et hoc, quod Al Csikiensis Bánkfalviensis Stephanus *Füstös* unum equum duxerat ad Szereda ex eadem praeda cum ephippio, hajdones sustulerunt ab illo hic in Szereda. Etiam bissaccus erat super eum; nescio cuius fuit.

3. testis. De eadem Franciscus *György* privilegiatus, annorum 79. Juratus, examinatus fassus est hoc modo: Ego vidi, quod illorum militum bona hajdones intulerunt huc ad Szereda et hic etiam in auctione vendiderunt. Apud domum Petri *Biró* deposuerant.

4. testis. De eadem Stephanus *Marton* privilegiatus, annorum 60. Juratus, examinatus fassus est hoc modo: Ego vidi, quod

supra nominatas praedas Matthias *Endes* et hajdo quidam nomine *Pasco* vendiderunt anctionis pecuniam hajdo nomine Joannis *Gyarmati* colligit in manus suas.

5. testis. De eadem Albertus *László* privilegiatus, annorum 30. Juratus, examinatus fassus [est] hoc modo: vidi denominata bona, hic in Szereda vendiderunt hajdones, et Franciscus *Szopos* emerat culcitram plumeam, den. 9. in auctorio (így) foro.

6. testis. De eadem Michaël *Janos* privilegiatus, annorum 49. Juratus, examinatus fassus est hoc modo: Ego vidi, quod illorum in Sz. György interemptorum militum bona quidam hajdo nomine *Pasco* et Matthias *Endes* vendiderant hic in Szereda in auctione.

7. testis. De eadem Stephanus *Pap* privilegiatus, annorum 56. Juratus, examinatus fassus est, uti antecedens testis.

8. testis. De eadem uxor Davidis *Peter* Catharina, annorum 49. Jurata, examinata, fassa est, uti antecedens testis.

9. testis. De eadem Franciscus *Kiis*, privilegiatus, annorum 30. Juratus, examinatus fassus [est], ut antecedens 6-tus testis. Eo plus, quod etiam Joannes *Gyarmati* fuit auctionarius. Et hoc vidi, quod hajdo nomine *Pasco* vendebat unum koszperg, capsula eius erat argentea. Dicebat, quod capitaneus habuerit et sibi ipsi emit Pasco eundem koszpergionem.

10. testis. De eadem uxor Petri *Janos* Helena privilegiata, annorum 40. Jurata, examinata fassa est hoc modo: Ego vidi, quod praenominata bona quidam hajdo nomine *Pasco* cum Matthia *Endes* et Joanne *Gyarmati* et caeteris hajdonibus tulerunt huc ad Szereda et hic in auctionali foro vendiderunt et Joannes *Mikó* emerat duo indusia.

11. testis. De eadem uxor Joannis *Baka* Judith privilegiata, annorum 36. Jurata, examinata fassa est hoc modo: vidi, quod praenominata bona intulerunt hajdones, vidi et hoc, quod unam culcitram, idest paplant vendebant, dicebat *Pasco*, quod corporalis fuerit, quidam hajdo, Petrus *Mezei* emerat unam viridem braccham, quae erat uxoris fabri ferri ferrarii, ipsa mihi narravit uxor fabri ferri ferrarii.

12. testis. De eadem Stephanus *Vizi* privilegiatus, annorum 33. Juratus, examinatus fassus est, uti decimus testis.

13. testis. De eadem Gregorius *Beke* privilegiatus, annorum 38. Juratus, examinatus fassus [est], uti decimus testis.

14. testis. De eadem Stephanus Barta privilegiatus, annorum 32. Juratus, examinatus fassus est, uti decimus testis.

15. testis. De eadem Thomas *Márton* privilegiatus, annorum 40. Juratus, examinatus fassus est hoc modo: Ego vidi, quando militum bona in Sz. György interemptorum intulerunt huc ad Szereda hajdones, Matthias *Endes* cum hajdone nomine *Pasco* vendiderant et quidam hajdo nomine Joannes *Gyarmati* collega erat pecuniarum. Etiam dominus Joannes *Miko* emerat unam turbam. Et quidam hajdo nomine Petrus *Mezei* emerat unam culcitram et koszpergionem etiam emerat sibi ipsi *Pasco*.

16. testis. De eadem uxor Thomae *Marton*, Anna privilegiata, annorum 40. Jurata, examinata fassa est, uti maritus eius in omnibus.

17. testis. De eadem Petrus *Biro*, privilegiatus, annorum 60. Juratus, examinatus fassus est. Quando interempti sunt in Sz. György caesariani, prostmodum eorundem bona ad meam domum tulerant hajdones includentes ad unam domum et inde efferentes vendiderunt in foro auctionali; auctionarii vero fuerunt: Matthias *Endes* cum duobus hajdonibus, nomine *Pasco* et Joanne *Gyarmati*.

18. testis. De eadem uxor Petri *Biró*, Catharina privilegiata, annorum 58. Jurata, examinata fassa est, sicut 17. testis.

19. testis. Uxor quondam hajdonis nomine Petri *Mezei*, annorum 24. Jurata, examinata fassa est, sicut antecedentes duo testes. Eo plus: Uxor Joannis *Török* emerat unam culcitram; dicebant, quod habuerit uxor corporalis: idest paplant. Et uxor Gregorii *Vad* emerat unam rubram bracham et de illa dicebatur, quod uxoris corporalis fuerit. Vidi et hoc, quod dum illa bona vendebantur, etiam dominus Joannes *Mikó* emerat unum vel et alterum indusium. Audivi ab aliis, quod ex eadem auctione emanatas pecunias hajdones in valle Moldavico diviserint sibi. Vidi etiam hoc, quod et Joannes *Biró* emerat sibi unum sanguinosum indusium; dicebatur, quod capitaneus habuerit. Jaconicam emerat uxor Joannis *Török*. Fabri ferrarii instrumenta Szeredaiensis Thomas *Márton* emerat.

Csik Taplócza.

1. testis. Petrus *Vas* de Csik Taplocza primipilus, annorum 60. Juratus, examinatus fassus est hoc modo: Ego vidi quondam Taploczaiensis, modo Sz. Györgyiensis apud Clementem *Füstös*

unam tunicam Germanicam, erat sanguinosa, quam tulerat ex Sz György; quisnam militum habuerit? nescio.

2. testis. De eadem Thomas *Vizi* subditus **Sandor Janos**neanae, annorum 21. Juratus, examinatus, fassus est hoc modo: Ego ab aliis audivi, quod in Taplocza Matthias *Török* tulisset unum pistolatum, hajdones in Szereda curarunt cum eo inferri. Cuius fuit? nescio.

3. testis. De eadem Stephanus *Hollo* libertinus, annorum 50. Juratus, examinatus fassus est hoc modo: Ego illo tempore eram civis pagi, hajdones venerunt ad me et nos cogerunt ire cum eis ad Matthiam *Török*, ivinus et cogerunt vi eum, tradat eis, quidquid ex Szent György tulit; et Matthias Török protulit eis duas Germanicas tunicas sanguineas, unum par calceorum; haec abstulerunt hajdones et dixerunt illi, intret ad Szereda et dabunt ei unum sclopum pistolarum, sed non intravit ad auctionem. Audivi etiam a Clemente *Olá*, quod et ille tulisset ex eadem praeda, sed sustulerunt ab eo hajdones.

4. testis. De eadem Mattheus *Salamon* primipilus; annorum 32. Juratus, examinatus fassus est: Ego audivi ab aliis, quod Joannes *Török* ex Sz. György tulisset unum pistolatum; a Clemente *Szennyes* quoque audivi, quod ille in Sz. György acquisiverat sibi unum koszpergionem, sed sustulerunt ab eo hajdones.

5. testis. De eadem uxor Stephani *Vizi* Borbara, annorum 70. Jurata, examinata fassa est hoc modo: Ego vidi apud Clementem *Szennyes* unum sclopum, de quo dicebant alii, quod ex Sz. György tulerit; cuius fuit? nescio.

6. testis. De eadem Franciscus *Thamas* primipilus; annorum 54. Juratus, examinatus fassus est hoc modo: Ego vidi, quod Joannes *Török* unam capsulam portaverit, talem, qualem solent portare musketarii. Illi ipsi dixerunt, quod et sanguinosam vestem Germanicam tulisset.

7. testis. De eadem Michael *Bodo* primipilus, annorum 54. Juratus, examinatus fassus est hoc modo: Ego cum milites caesareos in Sz. György interemerunt, altera die audivi, quod ex Taplocza fuerit illuc Matthias *Török*, Clemens *Szennyes*, Franciscus *Kardos*, Joannes *Gergely* et Michael *Gergely*, ipsimet conquesti sunt, quod quidquid praedarum acquisiverunt, hajdones omnia abstulerunt, ad forum auctionarium et ipsis ex his dederunt.

8. testis. De eadem Michael *Kalmar* et 9. testis de eadem

Stephanus *Botar* primipili, primus annorum 38, alter annorum 22. Jurati, examinati fassi sunt, uti antecedens in omnibus de verbo ad verbum.

10. testis. De eadem Michael *Bereszki*, colonus uxoris domini Pauli *Szegedi* de Csik Csicsó, annorum 67. Juratus, examinatus fassus [est] hoc modo: Audivi Clementem *Szennyes* conquerentem, quod et ille acquisiverat in Sz. György unum sclopum et hajdones abstulerunt ab eo.

11. testis. De eadem Emericus *Domokos* primipilus, annorum 76. Juratus, examinatus fassus est hoc modo: Vidi apud dominum unum magnum equum rubrum, idest pej, alii dixerunt, quod ex praeda Sz. Györgyiensi hajdones dederint ei, cum chamo et ephippio.

12. testis. De eadem Joannes *Gecző* pixidarius, annorum 26. Juratus, examinatus fassus [est] hoc modo: Ego vidi, quod Clemens *Szennyes* illa die, quando in Szereda hajdones auctionarium forum habebant, unum koszpergionem ferebat, quem ex praeda tulerat; vidi apud dominum **Joannem Sándor** quoque unum equum, de quo dicebatur, quod hajdones ei donaverint.

13. testis. De eadem Ladislaus *Gergely*, inquilinus uxoris, Michaëlis *Balla*, annorum 41. Juratus, examinatus fassus est hoc modo: Audivi a Matthia Török, quod quando interempti sunt milites, tandem unum eorundem lancea transfixerit, iactando se esse [hostem], sclopum sumpsit ex cingolo eius, vidi et tunicam Germanicam in domo eius, quam tulerat ex praeda.

14. testis. De eadem Stephanus *András* libertinus, annorum 28. Juratus, examinatus fassus est hoc modo: Ego tempore illo in Szereda habitavi, quando de praedis istis auctionem fecerant; vidi, quod Thomas *Márton* unam flintam et caligas singulas sanguinosas emerat ex eadem praeda; quisnam Germanorum habuit? nescio. Vidi, quod duo hajdones, nomine *Pasco* et Joannes *Gyarmati* fuerint auctionarii.

Cuius quidem inquisitionis et attestationis nostrae seriem, prout per nos fuit expedita et peracta iisdem illustritatibus ac excellentiis, spectabilibus magnificentiis vestris et perillustribus, generosis dominationibus vestris fide nostra mediante rescripsimus; sigillis nostris usualibus corroboravimus.

Datum. Anno, die, locoque supra notatis.

Earundem illustritatum, excellentiarum, spectabilium magnificentiarum vestrarum ac perillustrium, generosarum dominationum

humiles servi et benevoli

Lecta, correcta per eosdem.

Joannes Csato de Csik Delne nobilis ac iuratus assessor sedis superioris Csik mpr.

Michaël Endes primipilus iuratus assessor sedis inferioris Csik mpr.

Külczíme: Illustrissimis, spectabilibus, magnificis, generosis, egregiis et nobilibus, agilibus, capitaneo, iudicique regio supremo, vice iudicibusque regiis, assessoribus ac notariis inclitarum sedium Siculicalium Csik, Gyergyó et Kászon. Dominis, dominis nobis colendissimis.

Kivül: Anno 1711. die 13. Martii. Aperta per Joannem Kászoni supremum iudicem regium sedium Siculicalium Csik, Gyergyo, et Kászon.

(Eredeti, papirosba nyomott két zárópecséttel. Erdélyi Nemz. Múz. levéltára; báró Bornemisza levéltár 2607. sz.)

126.

Csikszereda, 1711. február 26.

Czikó Ferencz és Balás István tanuvallatást tartanak arról, hogy Csikszéknek a hajduk általi feldulásában néhai Sándor Jánosnak része nem volt.

Illustrissimi, spectabiles, magnifici, generosi domini, domini nobis summo honore colendissimi. Salutem, servitiorumque nostrorum semper paratissimam, debitamque oblationem.

Illustribus, spectabilibus magnificentiis, generosis dominationibus vestris humillime memoriae commendamus, quod hoc in anno praesenti videlicet 1711. die vero 26. mensis Februarii nos infrascriptos requisivit modo solito cum sigillo spectabilis, generosi domini Joannis *Kászoni*, supremi iudicis regii *Csik, Gyergyo* et *Kászon*, spectabilis generosa domina quondam uxor domini **Joannis Sándor** *de Csik Szent Mihály* modo relicta vidua *Elisabeth Angyalosi*, ut procederemus in et ad possessionem oppidi *Csik Szereda*, consequenter domum Thomae *Márton* privilegiatae personae, ut ante nos statuentium hominum fassiones reciperemus. Nos igitur condigne huic requisitioni obedientes et annuen-

tes, accessimus ad locum praenominatum, anno et die, ut supra, ibique testes infrascriptos nostri in praesentiam citatos, exacto prius ab iisdem firmissimo iuramento diligenter examinavimus, quorum quidem fassiones et nomina una cum utro nobis oblato sequuntur in hunc modum:

Utrum.

1. Scisne, quod quondam dominus **Joannes Sándor**, una cum sede domino lajtmantio, qui in *Szent György* caesus est, usque *Pálfalvam* praenumeraverit ei, per unum reverendum patrem, quod versus claustrum non veniant, quia hajdones contra eum dentibus strident?

2. Ergo hoc scis-ne? quod etiam hajdonibus nuntiaverit praenominatus dominus **Joannes Sandor** unacum praefata sede, quod post milites caesareos non eant? et ne offendant? Sed respondit dux eorum Valentius *Kisári*, quod non consentit in hac re cum sede pectus percutiendo sic Deus eum adiuvet, aut illi omnes peribunt, aut milites caesarei.

3. Scis-ne, etiam hoc, quod dum intellexisset et advertisset, dominus **Joannes Sándor**, hajdones post milites caesareos persequendi gratia euntes, si et ipsemet post hajdones ivisset in eum finem, quod complanet eos et cum pervenisset illuc, iam hajdones finito duello, peregerunt actum caedis?

4. Ergo hoc scis-ne, quod pranominatus dominus **Joannes Sándor** illorum militum caesareorum, bonis se non participaverit? praeter unum equum, sed hajdones fecerunt de bonis eorum auctionem? etiam eundem equum ipsimet hajdones dederunt?

1-mus testis. Generosus dominus **Michael Sandor** *de Szent Mihály*, iuratus assessor sedis Siculicalis superioris *Csik*, citatus, iuratus, examinatus fatetur, annorum 53, ad primum utrum: Hoc scio, quod in utro expositus dominus **Joannes Sándor** eidem domino lajtmantio per reverendum patrem *Laurentium* praenuntiaverat, quod non eant dorsum versus, sed se revertant alio, quia hajdones valde strident dentibus contra eum, ad secundum hoc ab ipsomet duce hajdonum Valentino *Kisari* audivi, quod pectus percutiendo iurabat, quod aut illi ipsi peribunt, aut milites caesarei, sed etiam usque Coronam prosequentur, quia putabant hajdones, quod quatuor hajdones suos in aresto detentos occiderint milites caesarei; ad tertium post hajdones ivit statim domi-

nus **Joannes Sándor**, quod enim advertisset intentiones eorum, ut complanet eos, sed tarde perveniens, frustra factum est fatigium eius, quoniam iam tunc interemerant milites caesareos; ad quartum nihil.

2-dus testis. Egregius dominus Joannes *Csato* de Delne, nobilis, iuratus assessor sedis Siculicalis superioris *Csik*, citatus iuratus, examinatus fassus [est], annorum 55, uti primus testis in omnibus; hoc autem plus, quando egressus erat dominus **Joannes Sándor** in porta claustri, mihi dixit, quod ideo it post illos stultos hajdones, quod componat et complanet eos, si potest, post haec audivi, quod tarde pervenit illuc, quia iam interemerant hajdones caesareos milites.

3-tius testis. Egregius Samuel *Literati*, alias *László* de Madéfalva nobilis, annorum 29. Citatus, iuratus, examinatus fassus [est] ad 1-mum duos milites caesareos dominus lajtnantius praemiserat pro praecursoribus ad sedem in claustro ad congregationem confluentem, quos hajdones quamprimum vidissent, statim decapitare volebant, domina **Sándor Jánosnéana** et **Sándor Mihalyneana** ceperunt flere et interpretari ducibus eorum, et sic peraegre permiserunt eos. Interea dominus **Joannes Sándor** me vocavit ad se et misit ad dominum lajtmantium obviam, quod versus hajdones non veniat, sed aut versus *Moldaviam* aut alio se vertat; ego haec cum reverendo patre *Laurentio* dixi domino lajtmantio et sic se vertit versus pagum *Menesag;* ad secundum, uti 1-mus testis fatetur; ad tertium nihil; ad quartum: Alia bona apud dominum **Joannem Sándor** non vidi, praeter unum equum subrubidum, fronte parvo signo albo erat signatus, si bene memini, erat albidae fronte signatus.

4-tus testis. Michaël *Balás* de Göröcsfalva primipilus, annorum 32. Citatus, examinatus, iuratus fatetur ad 1-mum utrum: 1-mo dominus **Joannes Sándor** reverendum patrem Laurentium miserat obviam domini lajtmantii, quod versus et obviam hajdones non veniant, postea misit Mattheum *Farkas*, postmodum Samuelem *Literati*, 4-to etiam me misit, ut dicam domino lajtmantio, quod inclita sedes suadet, quod versus hajdones non veniat, quia sedes hajdonibus nihil potest facere, aggredi volunt eum; ad secundum et tertium nihil, ad quartum in utro nominatum equum ex foro foro auccionario dederunt hajdones domino **Joanni Sandor**, unacum par pistolis.

5-tus testis. Andreas *György* de Csik Madéfalva primipilus, annorum circiter 36. Citatus, iuratus, examinatus fassus [est] ad 1-mum, sicut quartus testis, excepto, quod nuntius non fuerit; ad quartum utrum, fatetur, sicut quartus testis.

6-tus testis. Egregius dominus Joannes *Mikó* de Sögöt, nobilis, iuratus assessor sedis inferioris *Csik*, annorum 58. Citatus iuratus, examinatus fassus [est] ad utrum 1-mum, uti 1-mus testis, et ad secundum, ad reliqua nihil.

7-mus testis. Egregius dominus Georgius *Bors* de Szentkirály, nobilis viceiudex regius, sedis Siculicalis *Csik* inferioris, annorum circiter 38. Citatus, iuratus, examinatus fassus [est], uti 1-mus testis ad primum et ad secundum utrum.

8-vus testis. Egregius Alexander *Biro* de Madaras, nobilis ac iuratus assesssor sedis superioris *Csik*, annorum circiter 38. Citatus, iuratus examinatus fassus [est] ad 1-mum utrum, sicut 1-mus testis, de duobus praecursorsoribus militibus caesareis fatetur, uti 3-tius testis.

Cuius quidem inquisitionis et adtestationis nostrae seriem, prout per nos fuit expedita et peracta, iisdem illustritatibus spectabilibus, magnificentiis et generositatibus vestris rescripsimus sigillisque nostris usualibus corroboravimus.

Fide nostra mediante. Datum in oppido *Csik-Szereda*. Anno et die ut supra.

Lecta et correcta per nos eosdem ut supra.

Eorundem illustrissimorum spectabilium, magnificentium et generosarum dominationum vestrarum paratissimi servi.

Franciscus Cziko primipilus de Csik-Mindszent necnon iuratus notarius sedis inferioris Csik.

Stephanus Balás nobilis de Csik superioris Vacsárcsi iuratus assessor.

Külczíme: Illustrissimis, spectabilibus, magnificis, generosis, egregiis et nobilibus, agilibus capitaneo iudicique regio, supremis viceiudicibusque regiis, assessoribus, ac notariis inclitarum sedium Siculicalium *Csik*, *Gyergyó* et *Kászon*. Dominis, dominis nobis colendissimis.

(Eredetije kivül papirfedeles két gyürűpecséttel az Erdélyi Nemzeti Múzeumban. Báró Bornemisza-család levéltár 2581. sz..)

127.

Rákos, 1711. márczius 1.

Cserei Mihály a Csikszékből Moldovába kibujdosott Sándor Mihályt és társait visszahívja Erdélybe és biztosítja őket Rabutin tábornok kegyelméről, ha leteszik a hűségeskűt s birságukat megfizetik.

Méltóságos colonellus *Graven* uram ő nagysága parancsolá, kegyelmeteknek irjam meg, ő nagysága méltóságos generalis *Rabutin* uram előtt munkálodta kegyelmetek gratiaját és obtinealta is, hogy kegyelmetek mindenestől haza jöhessen és ő nagysága előtt deponálván a császár hűségire homagiumát, kiki a maga jószágában beülhessen, úgy mindazonáltal, hogy kiki kegyelmetek közűl száz-száz aranyot adjon, de reménlem ötvennel is kegyelmetek véghez viheti.

Különben azt mondá ő nagysága: valaki most ki nem jő, soha többször bizony Erdélyben bé nem bocsátják, sőt házát, jószágát tőből elhányatja s pusztitja és kegyelmetek örökké való számkivetésben marad; most azért kegyelmetek előtt van a dolog, ha jő is, ha nem is, ezután senkit ne okozzon. Én bizony eleget munkálodtam a kegyelmetek dolgában: jovallom azért, dum tempus est, hazájokban jöjjenek vissza, mert a bujdosás, kivált erdélyi embernek, igen szokatlan s nehéz dolog. Még a kegyelmetek jószága megvagyon, a gabonát, igaz dolog, elcséplették s elvitték; de itt ugyancsak maga nemzete között inkább talál kegyelmetek magok sustentatiojára való alkalmatosságot, mintsem ott az idegen helyen. *Szépvizről* és *Szentmihályról* elment szabad és jobbágy embereknek is megengedtetett, hogy ha most ki akarnak jönni, kijöjjenek; ennek utánna nem lesz senkinek se gratia. *Csató* János uram tudósítson: a *Donoch* uram juhai hová lettenek, mennyi maradott *Felcsikon* s azokat micsoda falukra osztották ki és a többit *Gyergyóban*, vagy hová vitték; mert itt a széken akarják megvenni az árát. Egy taplóczai *Márkus* János nevű ember ment bé *Molduvában*: igyekezzék kegyelmetek most a póstákkal kiküldeni, én haljak meg érette, ha semmi bántodása lészen, mert colonellus uram nékem hitet adott rólla; én is igaz hitemre assecurálom, sőt ha kijő most ezekkel a póstákkal, se maga, se apja,

bátyja soha portiót nem ad, azonkivül is colonellus uram megajándékozza.

Rákos, 1. Martii

Cserei Mihály mpr.

Külczíme: Nemzetes Sándor Mihály, Boros György, Bodó György, Szegedi Pál, Csató János, Bocskor Mihály, Incze István és Veres András uraméknak adassék.

Molduvában a zászló mellett.

(Eredetije Borbély Sámuel urnál Székelykereszturon; közölve Székely Oklevéltár VII. 172. 173. l.)

128.

Alsótorja, 1711. november 1.

Özv. Mihálcz Miklósné Sándor Borbála jobbágyokban és jobbágytelkekben osztozkodik gyermekeivel.

Mi *Márton* Miklós deák, *Csobot* Bálint deák és *Barta* Péter, mindhárman primipilusok, kézdiszékiek, alsótorjaiak, ez ide alább megirandó dologban kézen fogott és megbirált személyek, adjuk tudtára mindeneknek, a kiknek illik, quod in hoc anno praesenti 1711. die 1. Novembris néhai üdvözült *Mihálcz* Miklós uram özvegye **Sándor Borbála** és két ágon lévő gyermekei hiván minket *Kézdi székbe Alsótorján*, megirt néhai *Mihálcz* Miklós uramtól maratt nemes udvarházhoz, lévén ennek előtte a fiak és leányok között perlekedés, ő kegyelmek mielőttünk atyafiságos pacificatióra descendálának és mind a relicta, mind pediglen a fiak és leányok megegyezének modo infra scripto. Primo, a relictának részére, ugymint néhai nemzetes *Mihálcz* Miklós uram özvegyének **Sándor Borbála** asszonynak a jobbágyokból juta *Kézdi* széken *Alsó-Torján* lakó örökös jobbágy fiával Miklóssal, *Veres* György iunior és a kézdiszéki *Polyánban* lakó *Bálint* Tamás fia Ferencz, ennek jobbágy fundusa juta ugyanitt *Kézdi* székben *Alsó-Torján*, melyen most maga az emlitett *Veres* György lakik, melynek vicinusa alól *Bertalan* György, felül pedig *Istók* György. Item *Fejérvármegyében Szárazpatakon* a néhai *Pál* Boldizsár jobbágy fundusának a fele, vicinusa felül *Benkő* Bálint uram jobbágy fundusa, alól *Pakocs* Pál. Ehhez juta a maga leánya is *Veres* Judit és Zsuzsánna, item egy csizmadia Stepán nevű, kissebb fiával Tódorral és leányával Durkóval együtt.

2-do. *Mihálcz* Mihály uramnak juta egy *Gábor* István nevű örökös jobbágy két fiaival, Mártonnal és Pállal együtt, fundusával, mely vagyon *Kézdi* székben *Polyánban,* vicinusa felül *Mihálcz* Ferenczné asszonyom, *Czerjék* Anna asszony, alól pedig *Sepsi* Mihályné. Ehhez juta ugyan *Kézdi* székben *Kurtapatakon* a *Czigáncsa* helye is. Item *Poroszka* Opra és az oláh Dobri fia Stephan, *Poroszka* Máriával együtt.

3-tio. *Mihálcz* István uramnak juta egy *Pataki* István nevű jobbágy, fiával Andrással együtt, ki is lakik *Kézdi* székben *Polyánban,* mind helyeivel együtt, melynek vicinusa ab una az országútja, másfelől *Szabó* Péter. Ehhez juta a *Bálint* Tamás fia is. Ugyan említett faluban *Polyánban* lakó *Bálint* István, ehhez juta *Fejérvármegyében Peselneken* a néhai *Pakocs* Márton jószágának fele, melynek vicinusa az *Ugron* Ferenczné asszonyom jószága. Item a *Pataki* István leányi is: Margit és Kata. Ehhez jutának a *Poroszka* leányai: Sztána a Dobri fiával Miklóssal együtt.

4-to. *Mihálcz* Miklós uramnak juta egy *Bokor* János nevű örökös jobbágy, fiával Ferenczczel együtt. Fundusával, mely vagyon *Kézdi* székben *Alsó-Torján* in vicinitatibus ab una *Mihalykó* István, másfelől nemzetes alsótorjai *Apor* Péter uram jószága, item *Dani* István is. Item az néhai *Pál* Boldizsár jószágának fele, mely vagyon *Fejérvármegyében Szárazpatakon* [in] praedeclarata vicinitate ut supra. Item az említett *Bokor* Jánosnak két leánya, Kata és Annok. Ehhez juta egy csizmadia *Posztulaki* nevű fiával együtt. Item az Gábor leánya is az kisebbik.

5. *Mihálcz* Péter uramnak juta egy *Oláh* Simon nevű jobbágy fiával Jánossal, fundusával, mely vagyon *Kézdi* székben, *Alsó-Torján* in vicinitatibus ab una *Kovács* Mihály, ab alia parte Mihály deák, ki is most *Kézdi* székben *Hatolykán* lakó megyés deák. Ehhez juta a kézdi széki polyáni *Bálint* Tamás fia, Lukács. Item *Fejérvármegyében Szárazpatakon Pál* János fundusának fele, melynek vicinusa ab una *Pál* András, ab alia *György* János, ugyan az említett *Oláh* Simonnak leánya is ő kegyelmének juta *Dani* Kata, leányával Katával. Item egy *Paraszkia* kovács leányával és az öccsével Barbulylyal.

6. *Mihálcz* Balázs uramnak juta *Veres* Ferencz és *Veres* János, György fiai, kik is laknak *Kézdi* székben *Alsó-Torján* és *Bokor* János fia, ugyan *Bokor* János iunior. Item *Kézdi* székben *Polyánban* az *Nagy* Pál helye és fundussa, melynek vicinusa

egyfelől az ország útja, a tanorok kapuig, másfelől *Bálint* Mihály jószága. Item *Veres* Anna és *Balog* Magdo. Item *Perdi Molnár* István, fiával Miklóssal és leányával együtt.

7. Alcsikszéki, szentmártoni *Szabó* Kelemenné asszonyomnak *Mihálcz* Sára asszonyomnak juta *Bálint* Tamás nevű jobbágy fiaival Mihálylyal és Andrással, fundusával az melyen lakik, mely is vagyon *Kézdi* székben *Polyánban* in vicinitatibus ab una polyáni *Mihálcz* János uram udvarháza, másfelől *Bálint* András, ugyan emlitett *Mihálcz* János uram jobbágya. Item ugyan *Kézdi* székben *Bélafalváu* lakó *Kurta* Farkas fundusának az fele ő kegyelmének juta, melynek vicinusa a néhai *Luka* Péter helye, másfelől az emlitett *Kurta* Farkas. Item *Bálint* Tamás két leánya is ő kegyelmének juta. Item egy Gábor nevű csizmadia, leányival együtt és a Stephán csizmadiának nagyobbik fia Kosztándi, az emlitett jobbágyokkal együtt ő kegyelmének jutának az fenn megirt mód szerint.

8. Kézdiszentléleki néhai *Folta* József uram relictájának *Mihálcz* Kata asszonynak juta Pál Miklós nevű jobbágy, *Veres* Mihály György fia és *Gábor* Péter István fia, ki is lakik *Kézdi* székben *Polyánban*, item azon *Pál* Miklósnak fundusa is, mely vagyon *Kézdi* székben *Alsó-Torján* in vicinitatibus ab una *Szász* Miklós, ab altera vero az néhai *Balog* István jószága. Item az néhai *Pakocs* Márton jószágának is fele ő kegyelmének juta in vicinitate praedeclarata mely vagyon. Item *Pál* Erzsók és *Balog* Anna. Item egy koldus Ferkő nevű jobbágy, leányával és az hugának Sárának Sámuel nevű fiával együtt, mind ezek ő kegyelmének e szerént jutottanak.

9. Alcsik széki csatószegi *György* Mihály deákné asszonyomnak *Mihálcz* Borbála asszonyomnak juta *Kurta* Farkas fiaival Tamással és Ferenczczel, leányival Katával és Margittal, fele fundusával, mely vagyon *Kézdi* székben *Bélafalván* in vicinitate ab una az emlitett néhai *Luka* Péter helye. Item *Bálint* György, ki most az emlitett *Polyánban* lakik. Ehhez juta az *Bálint* András helye is, mely vagyon *Kézdi* székben *Polyanban* in vicinitatibus ab una az ország útja, ab altera vero *Thodor* Farkas jószága. Item *Poroszka* János, hugával Sárával együtt ő kegyelmének jutának etc.

10. *Mihálcz* Anna asszonyomnak juta Pál János fiaival Zsigmonddal és Jánossal és leányával együtt, az fundusának fele is,

melyen lakik, mely vagyon *Fejérvármegyében Szárazpatakon*, in vicinitatibus ab una *Pál* András és maga jószágának az másik része. Ehhez juta egy *Pakocs* Mátyás nevű iffiu legény is néhai *Pakocs* Márton fia. Item *Kézdi* székben *Alsó-Torján* az néhai *Balog* Péter jószága is, melynek vicinusa egyfelől *Ugron* Ferenczné asszonyom jobbágyának *Sandri* Mihálynak jószága, másfelől alsó *Szabó* Péter. Item Gábor . . . . . Tréfán nevű csizmadia leányával és Vaszi, az Stefán fia.

11. Minthogy pediglen emlitett *Mihálcz* Kata, Borbála és Anna asszonyoméknak az telekbeli tubákos kert jutott pro fundis nobilitaribus, az fiuk vice szabados járást mind maguknak, marhájuknak engedének az leányoknak, sine controversia, kinek-kinek maga alkalmatossága szerént.

12. Mivel az emlitett testvér atyafiak zállogos jobbágyokat és egyebeket is egyaránt osztottanak fel, ha casu quo azokból kiváltanának, a zálogját együtt közönségesen leválván, osszák egyaránt és az sérelmes atyafiat iuxta proportionem contentálják. Az emlitett dotalistának, ugymint *Mihálcz* Miklósné asszonyomnak, **Sándor Borbála** asszonyomnak, mint édes annyoknak az testvér atyafiak unanimi consensu adának extra divisionem egy *Kertész* János nevű oláhot és *Poroszka* Tódort. Item az néhai *Balogh* István relictáját is, Katát ő kegyelmének hagyák ea tamen conditione, hogy ő kegyelme vita durante szabadoson birhassa, de ezeken dispositiója ne lehessen, hanem post mortem immediate szálljanak az megirt testvér atyafiakra egyaránt.

13. Amiképpen pedig az megirt négy leányoknak udvarház helyek jutott, czédulát vonván reá, az sors ez szerént esék, ugymint alcsikszéki szentmártoni *Szabó* Kelemen deákné asszonyomnak juta az néhai *Balog* István helye pro curia nobilitari, melynek vicinusa ab una *Pál* Miklós, másfelől *Balaska* Péterné. Kézdiszentléleki néhai *Folta* József uram relictájának *Mihálcz* Katának pro curia nobilitari juta az telekbeli tubákos kertnek a felső része, *Ugron* Ferenczné aszonyom jószága mellett, harmada tudniillik azon tubákos kertnek. Alcsikszéki csatószegi *György* Mihály deákné asszonyomnak *Mihálcz* Borbála asszonyomnak juta az emlitett telekbeli tubákos kertnek az alsó részíben pro curia nobilitari *Jankó* Györgyné asszonyom jószága mellett, harmada tudniillik azon kertnek. *Mihálcz* Anna asszonynak juta pro curia nobilitari az sokszor emlitett tubákos kertnek középső része, melynek vicinusa per

consequens felül emlitett *Mihálcz* Kata asszony, alól pedig ugyan emlitett *Mihálcz* Borbála asszony fundussi, harmada tudni illik azon tubákos kertnek.

Az malomnak pedig két része juta a megirt dotalistának, két ágon lévő posteritásival együtt, az harmada, pure harmada a fiaknak az előbbeni contractus szerént, ugy hogy iuxta proportionem proce[dal]ják ő kegyelmék.

Mely dolog mielőttünk ez szerént végbe menvén, sub poena decretalis calumniae mind az dotalista, mind az fiak és leányok obligálák magukat megállására, melyről adjuk mi is ezen levelünket futuram ad cautelam, az mi igaz hitünk szerént, kezünk irása és szokott pecsétünk alatt. Datum anno, die, locoque ut supra. Correcta per eosdem. Judices iidem, qui supra

Marton Miklós deák mpr. p. h. *Csobot Bálint* mpr. p. h.

Bartha Péter mpr. p. h.

(Eredeti, egész iven, alján három papirfedeles gyürüpecséttel a család kolozsvári levéltárában.)

129.

Alsótorja, 1711. november 11.

Özv. Mihálcz Miklósné Sándor Borbára megosztozik gyermekeivel.

Mi *Bernád* János Kézdiszéknek hites assessora, *Damokos* Péter *Kézdiszéknek* vice király birája mind ketten alsócsernátoniak, *Pótsa* János hatolykai, *Kézdiszéknek* hites assessora, nobilis és *Hamar* Bálint futásfalvi, ugyan *Kézdiszéknek* hites assessora primipilus, mindnyájan *Kézdiszékben* a megirt falukban lakók, az ide alább megirandó dolgokban kezenfogott és megbirált személyek, adjuk tudtára mindeneknek a kiknek illik, quod in hoc anno praesenti 1711. die 11-a mensis Novembris néhai idvezült *Miháltz* Miklós ur özvegye **Sándor Borbára** és két ágon levő édes gyermekei hiván minket *Kézdiszékben Alsó Torján* megirt néhai *Miháltz* Miklós uramtól maradott nemes udvar házakhoz, lévén ennekelőtte a fiak és a leányok között perlekedés, ő kegyelmek mi előttünk atyafiságos pacificatióra condescendalának is mind az megirt relicta, mind pedig a fiak és leányok megegyezének modo infra scripto. Primo a nemes curian levő kő házból alkuvának e szerint: hogy az kisebb fiat, ugymint *Miháltz* Balázst iljetvén

proxime a decretum tartása szerint az atyai ős ház, mely is minthogy a két ágat illeti; pro excontentatione tartozik a bátyáinak, ugymint *Mihálcz* István Miklós és Péternek, kivévén *Mihálcz* Mihály uramot, t. i. az nagyobb bátyát, minthogy ő kegyelme a szülő atyjok, néhai *Miháltz* Mihály uramtól maradott épületekkel lőn contentus és az nénjeinek *alcsikszéki* szentmártoni *Szabó* Kelemen Deákné, *Miháltz* Sára, ugyan *allcsikszéki* csatószegi *György* Kelemen Deákné, *Miháltz* Borbára, k. szent léleki néhai *Folta* József ur relictája *Miháltz* Kata asszony és *Miháltz* Anna hajadon nénjeinek singillatim florenos Hungaricales huszat fizetni. Ha pediglen Isten itiletéből azon specificalt kisebb atyafi a kinek most a ház iure devenialt sine semine deficialna, annak jussa az élő atyafiakra egyaránt cedaljon és így per consequens akármellyik atyafira maradjon, ha sine semine deficialna. Az atyai ős fundus vagy curia nobilitaris egészszen a két viz-közivel együtt a domb aljáig, mely az malmon alól vagyon, melynek is nap kelet felől vicinussa a *Baritz* Péter háza, felyűl pedig az malomra járó utcza, insuper ez mellé aplicalván az *Poroszka* helyet is in vicinitatibus ab oriente *Ugron* Ferenczné asszonyom jószága ab occidente az *Benkő* János uram jószága marad a fiaiknak és a dotalistának részekben hat részre. De *Miháltz* Mihály uram, mivel hogy az néhai szülő attya idvezült *Mihátz* Mihály uram testamentuma szerint in persona succedalt, a néhai szűlő attya udvar házhelyébe, atyafiságos jó akaratyából a fellyebb megírt édes atyáról maradott curia nobilitarisbeli maga részét cedala az több négy egy testvér öcseinek, cum hac declaratione, hogyha successionis temporibus *Miháltz* Mihály uramot, vagy maradékit valaki iuris strepitu azon szülő atyától maradott jószágért meg háboritaná, annál inkább ha el vennék, tartozzanak testvér atyafiai, István, Miklós, Péter és Balás idvezült édes attyoktól *Miháltz* Miklós uramtól maradott curia nobilitarist és ahhoz aplicalt feljebb megirt jószágot aequaliter felosztani. Lévén pedig egy gyümölcsös kert, a néhai *Miháltz* Mihály ur jószága mellett, melyet is most de praesenti *Miháltz* Mihály ur bir, azt a fiak iure perpetuo engedik az bátyoknak a malmon fellyűl a gátig, bé a vizig egésszen. A *bélafalvi* jószágot is, mellyet per dispositionem testamentariam hagyott volt néhai *Miháltz* Mihály uram, a bátyoknak oda engedik. Minthogy pedig a megirt néhai *Miháltz* Miklós ur leányait is a jószág egyaránt concernálja, az udvarház helyért vőnek e szerint contentumot, a

telekbeli tubákos kert, melynek vicinussa ab oriente *Janko* Györgyné aszony jószága, ab occidente pedig *Ugron* Ferenczné asszony udvarháza és a néhai *Balog* István helye, melynek vicinussa *Baláska* Péterné és a *Pál* Miklós jószága, maradának a négy leányoknak, azon való épületek pedig az három asszonynak, ugymint Mihály *Deákné*, Kelemen *Deákné* és *Folta* Jozsefné asszonyoknak, mivelhogy az hajadon leánynak az attyai ős helyen való fa épületek a fiakkal és a dotalistával együtt jutottak. Minthogy pediglen sokszor emlitett néhai *Miháltz* Mihály uram néminemű aquisitumait legalta volt csak az öt fiu ágon levő unokának, hogy az atyafiság és az szeretet inkább fenn maradjon, abból is a fiak a leányoknak részt adának. eszerint ugy mint a *fejér vármegyei peselneki* és *alsó voláli* határakban hat véka féréje földeket singillatim mindeneknek jó el vehető földeket, emellet Kelemen *Diákné* asszonyomnak egy *Balog* Samuel nevű jobbágyat feleségével gyermekeivel, mostaniakkal és jövendőbeliekkel együtt, Mihály *Deákné* asszonyomnak egy *Bálint* András nevü jobbágyat ki most *Pollyánban* lakik feleségével, gyermekeivel, *Falta* Józsefné asszonyomnak a pollyáni *Gábor* Mihály nagyobbik fiát Istvánt, a hajadon leánynak pedig *Miháltz* Annának *Dabas* Ilonát fiával Jánossal együtt. Mindezeket a jobbágyakat pedig fundus és appertinentia nélkül adák de reliquo néhai *Miháltz* Mihály uramtól a testamentum szerint maradatt jók az fiaknak redundálnák tali conditione, hogy csakugy élnek abból in praeiuditium filiarum praedeclaratarum senkinek ne abalienálhassanak, hanem ha deficialna az egyes fiuág, maradhasson vissza a leányokra, a néhai *Miháltz* Mihály uram őstől maradott mind atyai és anyai Fejér vármegyében és *Kézdi székben* levő jószága mind fiak és leányok között aequaliter oszoljanak, hasonlóképpen a mely jószágot Esztelnekről cserélt volt kurtapataki *Kósa* Imre uramtól, *Alsó Torján*, mellynek vicinusa *Benkő* Ferencz uram, más felől *Apor* Farkas uram, mely most zálogban vagyon *Benkő* János uramnál, együtt meg váltván osszák aequvaliter, ide értvén a *szentkatolnai* jószágot és a *pollyánit*, mellyen most *Nagy* Pál lakik, ezeken kivül a néhai *Miháltz* Miklós uram jussán tam paterno, quam materno, iure acquisito, falun, mezőn, erdőn, réten mind *Fejér vármegyében* és *Kézdi székben* lévő bonumai a *Mihaltz* Miklós uram meghagyatott özvegye és két ágon levő megirt kilencz gyermeki között aequaliter subdividáltassanak, az adosság similiter ugy az azzal

maradott ezüst, arany, réz ami eszközök is fide mediante producaltatván subdividáltatának, ugy mindazon által, hogy a mely dalományra és mentére való ezüst gombok maradtak, azokból a fiak osztozzanak aequaliter, a melyeket pedig a leányoknak adtak, azok a leányoknak maradtak. Ha mely szántóföldeket és jobbágyakat a néhai *Miháltz* Mihály uram acquisitumaiból a fiak a leányoknak per compositum adnak, azokról minden legitimus impeditorok ellen evictiot igérének. Ha pedig lis movealodnék azokban, mellyekben aequaliter participalodtak a leányok a fiakkal, azakot unitis viribus, tartozzanak alkalmazni, quibus superaltis a dotalistának az ország törvényei szerint minthogy az ura neve viseléséig az jószágokba kell maradni, igy *Miháltz* Miklósné asszonyom is abban maradván, úgy ökegyelme mellett neveletlen árvák lévén mint naturalis tutrix azokat mind személyekben és részek szerint való jókban procurállya és ha a neveletlen fiak legitima aetast érnek és édes anyjokat illendő betsületben nem tartanák, kesergetnék, illendő ház a lakásra és az épületekből is illetendőképpen exciendáltassék, ő kegyelme sem egyikről sem másikról gyermekei között, annál inkább idegenek ne disponálhassanak, Isten e világból kivévén az ökigyelme dotalitiuma után biratott udvarház hellybéli jus egyaránt oszollyék a négy leányok és az fiakkal ugy, hogy a leányok ne iniuriallyák a fiakat, hanem illendőképpen egyéb excontentatioval elégedjenek meg.

Mely dolog mi elöttünk e szerint végben menvén sub poena decretalis calumniae mind a dotalista mind a fiak és leányok obligalák magukat annak megállására, melyről adgyuk mi is ezen levelünköt futuram ad cautelam a mi igaz hitünk szerint kezünk irása és szokott pecsétünk alatt, anno die locoque supra specificatis. Judices idem, qui supra.

Correcta per eosdem
Joannes Bernád nobilis
sedis Kézdi iuratus assessor mp.
L. S.

Petrus Damokos vice iudex
regius sedis Kézdi mp.
L. S.

Valentinus Hamar
iuratus assessor sedis Kézdi mp.
L. S.

Pro aegroto *Joanne Potsa* seniore
iurato assessore sedis Kézdi mp.
L. S.

(Egykoru másolat a család kolozsvári levéltárában.)

130.

Hely nélkül, 1711.

Kivonat a csiki nemesek összeírásából.

Felcsiki nemes, lófő és darabant személyeknek nevei 1711.

Taplocza.

Nobiles: *Sándor Péter* uram curiae 2, Veres Ferenc armalistae.

Lófőszemélyek: Damokos Imre, Salamon Lukács, Lajos Ferencz, Lajos István, Lajos János, Lajos György, Lajos Máté, Lajos Gábor, Lajos Miklós, Lázár Antal, Bodó Mihály, Antal Ferencz, György Pál István, György Pál Mihály, Csedő Pál, Salamon Miklós minor, Bartis András, Antal Miklós, Gegő István, Tamás Ferencz, János Gergely, Gergely János, Sánta Péter, Karsai Mihály, Hollo Mihály, Barto Mihályné, György Tamás Pál, László János.

Darabant személyek: Márkos János, Vas Péter, Imecs István, Geczö István.

Szabad székelyek: Bothár János maior, Bothár Bálint, Bothár Ferencz, Bothár János középső, Bothár István, György Pál István, György Pál Mihály, Miklós János, Miklós Lőrincz, Bothár János minor, Kardos Ferencz, Kardos János, Bernád János, Pál Tamás, András István, Holló István, Bodó Péter, István András.

Szentmihály.

Nobiles: *Sándor Mihály* uram curiae 2, *Sándor István* uram, Balás Bernád armalistae.

Lófőszemélyek: Bányai Mihály, Szeöcs Mihály, Balás János, Petö László, Pál Gábor, Petö István, Bodó Márton, Bocs Tamás, Süket Mihály, Buzás András, Buzás Balás, Kósa István, Bőjte János, Rácz István, Buzás András minor, Isák Lőrincz, Kósa András.

Extradata per *Michaelem Sándor* sedis Csik superioris iuratum notarium mpr.

(Eredetije az Erdélyi Nemzeti Muzeumban a Mike Sándor gyűjteményében, Egyveleg XII. k.)

131.

Csikrákos, 1713. márczius 7.

Sándor Mihály csiki jegyző hiteles másolatban kiadja azon szerződést, melylyel Barabás Tódor magát Egri Imre jobbágyául kötötte.

Mű ez ide alább megirt közbirák adgyuk tudtára mindeneknek a kiknek illik, quod in hoc anno praesenti 1694. die 9.

Februarii, midõn volnánk Felcsikszékben *Borsovában*, nemes vitézlő *Egri* Imre uram házánál, jövének mű elönkbe egyrészről ugymint *Egri* Imre uram, másrészről *Barabás* Demeter fia *Barabás* Tódor molduvai és mű előttünk emlitett *Barabás* Tódor köté és obligálá magát örökős jobbágyságra fiuról fiura *Egri* Imre uramnak és két ágon levő maradékinak ilyen conditioval, hogyha Erdélyben valaki keze alá adná is magát, vagy kötelezné is magát, szabadoson megfoghassa, fogathassa *Egri* Imre uram, hogy ha pedig *Molduvában*, hazájában beakarna menni, tartozzék *Egri* Imre uram is elbocsátani szabadoson.

Datum anno die locoque at supra, fide nostra mediante. Correcta per nos.

Szépvízi *Beres Márton* primipilus mpr.
Szentmiklósi *Gegő Márton* primipilus mpr.
Szépvízi *Küs András* primipilus mpr.

1713. die 7. Martii in Rakos par conceditur.

Pariatae per **Michaelem Sándor** iuratum sedis superioris Csik notarium mpr.

(Eredeti, negyediven, Sándor Ákos leveles ládájában Budapesten.)

132.

Csikszentmiklós, 1713. április 25.

Özv. Mihálcz Miklósné, Sándor Borbála egy szépvízi birtokrészét eladja Szakács Ferencznek.

Mü kik ide alább megirt dologban kézen fogott közbirák vagyunk, ugymint felcsik széki szentmiklósi *Illyés* Ferencz nobilis és ugyan felcsikszéki szépvízi *Márton* István primipilus és ugyan szépvízi *Szőcz* Albert nobilis, adjuk tuttára mindeneknek, a kiknek illik a mi jelenvaló contractualis levelünknek rendibe, quod in hoc anno praesenti 1713. die 25. mensis Aprilis jövének mü előnkbe egy részről felcsikszéki *Szakáts* Ferencz primipilus, parte vero ab alia háromszéki altorjai tekintetes nemzetes néhai *Mihácz* Miklós uram ő kegyelme meghagyatott özvegye tekintetes nemzetes **Sándor Borbála** asszony bizonyos embere, vagy gondviselője, háromszéki altorjai *Vízi* Miklós primipilus és minthogy tekintetes **Sándor Borbála** asszonynak lévén Felcsikszékben *Szépvízen* bizonyos jószága, belső a falunak alsó végin, mely jószágnak el-

adására rendelte említett *Vízi* Miklóst. Mely jószágért mü előttünk fennebb specificalt *Szakáts* Ferencz adott két ökröt, 36 forintokba, melyért adott külső, belső, erdőn, mezőn levő jószágait örökösön, tiz forintokkal pedig egy szántóföldet, mely jószágról bizonyos levele is extal **Sándor Borbála** asszonynak, hátra nem hagyván azt is, hogyha tanálkozik ezen jószághoz szántóföld, vagy kaszálóhely másoknál, depositis deponendis, említett *Szakáts* Ferencz kezéhez vehesse és bizonyos ember által annualtassa.

Mely dolog mü előttünk fennebb specificalt birák előtt igy menvén végbe, mű is a mi igaz hitünk szerént irtuk és irattuk meg, melyet kezünk irásával is és szokott pecsétünkkel megerősítettünk. Fide nostra mediante.

Datum in possessione *Szent Miklós* aedibusque spectabilis ac generosae **Barbarae Sándor** anno die ut supra.

Correcta per nos; idem, qui supra iudices.

Franciscus Illyés de Szentmiklós nobilis
Adalbertus Szőcs de Szépvíz nobilis
Stephanus Marton de Szépvíz primipilus mpr.

(L. S.) (L. S.) (L. S.)

(Hiteles másolata a család mezőkapusi levéltárában, Mihálcz—Apor pör 248. 249. lapjain.)

133.

Csikszentmihály, 1714. május 4.

Sándor Mihály levele gr. Teleki Sándorhoz.

Bizadalmas jó uramnak ajánlom köteles szolgálatomat. Isten minden jovaival áldgya meg kegyelmedet, kévánom.

Kegyelmed parancsolatjából jöve hozzám a kegyelmed böcsületes szolgája, *Teleki* Sámuel uram az *Czerjék* László uram kezinél lévő *Molnár* Demeter nevű jobbágyságbeli praetensioja iránt. *Czerjék* László uram az én házamnál compareálván, exhibeálá relatoriáját, melyet pro documento inquiráltatott volt, melyből alkalmas igassága kiteczczik *Czerjék* uramnak. Megfelelek, hogy soha nem volt erdélyi oláh, hanem *Moldvából* származott ki s minden nemzetségi máig is *Moldvában* laknak. Én előttem felfogadá *Czerjék* uram, hogy penes compulsorium ujabban inquiráltat és post festa Pentecostes maga az relatoriáját kegyelmed keziben viszi s igasságát megmutogatván, reménli, hogy kegyelmed

conscientiáját egészen securussá tészi, hogy tovább ezen praetensioját azon jobbágyon tartani, nem urgeálja, kihez képest *Teleki* Sámuel uramnak magam is intimálám, hogy ne difficultálja kegyelmednek ez szerint aperiálni az dolgot és ha *Czerjék* uram kimehet (az minthogy ki is kell menni) kegyelmedet mindenképpen informálni fogja. Az executiora ő kegyelme engemet erősen urgeált s én örömest el is követtem volna, ha ez szerént ő kegyelmek nem consentiáltak volna; ez mia maradott el. Ugy hiszem, hogy ha in bona forma igasságát kegyelmed előtt remonstrálhatja; maga is elméit, uram kegyelmed, megnyugothatja rajta.

Ajánlom Isten oltalmában uram kegyelmedet és maradok,

Kegyelmed köteles kész szolgája

Sz.-Mihály 4. Maii, 1714. *Sándor Mihály*, mpr.

Kivül: Méltóságos urnak, gróf széki Teleki Sándor uramnak (cum pleno dignitatum honore), jó uramnak ő kegyelmének alázatosson irám.

(Egészen sajátkezüleg irt eredetije kettőbehajtott féliven a Széki gróf Teleki-nemzetség marosvásárhelyi levéltárában: Gróf Teleki Sándor-osztálya, 8018. sz. a.)

134.

Csikszépviz, 1714. márczius 17.

Sándor István és Czerjék László bizonyítják, hogy Abos János és társai kezességet vállaltak Szentes Jánosért.

Nos infra scripti recognoscimus tenore praesentium, hogy lőnek kezesek az detentus mádéfalvi *Szentes* Jánosért borsovai *Abos* János, *Böjte* Tamás és mádéfalvi *Szentes* Mihály, az méltóságos gróf *Petki* Dávid uram ő nagysága plenipotentiáriusának, nemzetes *Farkas* István uramnak pro florenos Hungaricos 60, idest hatvan magyar forintokért ilyen conditioval, hogy az három említett kezesek tartoznak az következendő Sz. Margit sokadalmára jó elkelhető készpénzül simul et semel, megadni az fennebb megírt summát, ha pedig akkor meg nem adnák, vagy adni nem akarnák, tehát említett *Farkas* István uram az specificalt kezeseken exclusis omnibus iuridicis remediis saltem vigore praesentium, akármiféle névvel nevezendő res mobilisekből plenaria satisfactiot vétethessen, két becsületes assesoroknak praesentiájában.

Mely dolog mi előttünk igy menvén végben mi mind az

két részről kezünköt beadván irtuk meg fide nostra mediante kezünk irásával és szokott pecsétünkkel megerősitvén pro futuro testimonio anno die ut supra in possessione *Szépviz*.

Correcta per nos.

Stephanus Sándor sedis Siculicalis Csik superioris nobilis mpria. (p. h.)

Rákos *Czerjek László* nemes személy Fel Csik széknek egyik hütes assesora mpria. (p. h.)

(Erd. Nemz. Múzeumban letéteményezett Kornis-lvt. 44 fiók fasc. 13.)

135.

Csikszenttamás, 1715. márczius 15.

Sándor István alkirálybiró rendeletére Abaffi János és Abos István tanuvallatást tartanak Guzorán Istvánné adósságai felől.

1. testis, felcsikszéki szenttamási *László* István primipilus, annorum circiter 53. Iuratus, examinatus fassus est: A kérdésben azt tudom mondani, hogy a mely pénzzel volt *Guzorán* Istvánné adós nemzetes *Damokos* Tamásné asszonyomnak, 1 forint, melyet én vettem kézbe és annak a négy forintját magunkra vállaltuk fel, mivel a pénzt megadta *Guzorán* Istvánné, ugy mint én *László* István egy forintot, *Barla* János egy forintot, *Deák* Jánosné két forintot. Annak sok ideje, de nem emlékszem rá, mennyi ideje. *Guzorán* Istvánné azután nem tartozott arra a pénzre dolgozni.

2. testis de eadem *Böjte* Tamásné, Anna primipila, annorum circiter 50. Iurata etc. Azt hallottam *Guzorán* Istvánnétól, hogy egy polturával sem maradott adós, ha a pénz interessében mikor elmaradott, fonót vittek rá s megfonta. Mikor *Moldovából* kijöttek nemzetes **Sándor Pal** uramék, akkor marhákat is tartottak arra az interesre.

3. testis, de eadem *Nagy* Andrásné, Judit primipila, annorum circiter 32. Jurata etc. ut praecedens 2-da testis.

4. testis de eadem *Csaszar* Ferencz primipilus, annorum circiter 40. Juratus etc: A kérdésben egyebet nem tudok mondani, hanem mikor nemzetes **Sándor Pál** uram számot vetének *László* István és *Barla* Jánosékkal, mondá *Barla* János, uram vonja ki kegyelmed azt az egy forintot, mert nem vagyunk adósok, mert *Guzoran* Istvánné megadta *azt* a 4 forintot nemzetes *Damokosné* asszonyom akaratyából.

5. testis, de eadem *Barla* Jánosné, Erzsébet primipila, annorum circiter 42. Iurata etc. ut praecedens 1-mus testis in omnibus.

7. testis, de eadem *Deák* Jánosné, Ilona primipila, annorum circiter 45. Iurata etc. ut 1-mus testis.

Receptae sunt hae fassiones per nos Joannem *Abaffy* nobilem de Sz. Tamás iuratum assesorem sedis superioris Csik et Stephanum *Abos* primipilum a Danfalva pro tempore magistrum Sz. Tamasiensem fide nostra mediante. Anno 1715. die 15. Martii in aedibus scholae Sz. Tamasiensi.

Külczím: Tekéntetes nemzetes sz. mihályi **Sándor István** uramnak Felcsikszéknek érdemes vice királybirójának (pleno cum honore) a nemes széknek több böcsületes assesorinak, mint jóakaró urainknak ő kegyelméknek.

Hátirat: Anno Domini 1715. die 16. Martii aperta per *Michaelem Sándor* iuratum sedis Siculicalis Csik notarium mpr.

(Eredeti féliven Sándor Ákos leveles ládájában, Budapesten).

136.

Csiktaplócza, 1716. október 20.

Sándor István és testvérei megosztoznak néhai édes anyjuk taplóczai és csomortáni birtokain.

Mű felcsikszéki szentdomokosi *Sándor* Mihály, mostan Felcsikszékben lako nobilis, nemes Felcsikszéknek hütös notariussa, taploczai *Nagy Bodo* Mihály primipilus, *Lajos* János primipilus, csobotfalvi *Gecző* Mihály primipilus, taploczai *Kardos* János libertinus adgyuk tudására mindeneknek, az kiknek illik ez mű levelünknek általa, quod in hoc anno praesenti 1716. die 20. Octobris, midőn volnánk nemes Felcsikszékben *Taploczán* az tekintetes nemzetes **Sándor Péter** uram nemes házánál, jövének mű előnkbe öt testvér atyafiak kezeket beadván, ugymint csikszentmihályi tekintetes nemzetes **Sándor István** uram, **Sándor Péter** uram, **Sándor Pál** uram, nobiles, nemzetes orbai széki imecsfalvi tekintetes nemzetes *Imecs* Mózesné, **Sándor Klára** asszony nemes személy, nemes udvarhelyszéki homoródszentmártoni tekintetes nemzetes *Biró* Sándorné, **Sándor Zsuzsánna** asszony nemes személy és minket kezek beadásával megbirálván, ő kegyelmek tőnek mű előttünk ilyen állandó és megmásolhatatlan, örökös, atyafiságos szép alkalmat divisio dolgában.

Minthogy Istenben üdvezült csikszentmihályi néhai tekintetes nemzetes **Sándor Jánosné**, *Angyalosi* Erzsébet asszony deficialván és ő kegyelméről, mint édes anyjukról az mi ős anyai jószágok, jobbágyok tanáltatnak Felcsikszékben *Taplóczán*, *Csomortánban*, szép atyafiságosan elosztani kévánván ő kegyelmek, melyeket is elosztának ő kegyelmek ez ide alább megirt rend szerént. **Sándor István** uramnak juta *Csik Taplóczán* az nemes udvarház helyért *Szakács* Ferenc jobbágy sessioja, vicinussa nagyküküllővármegyei tekintetes nemzetes *Szegedi* Pálné, *Bodo* Borbála asszony nemes személy sessioja. Ugyan *Taplóczán Csorba* Farkas jobbágy sessioja tanorokjával, káposzta földével együtt, vicinussa taploczai *Balla* András primipilus jószága cum omnibus ad se pertinentiis.

Sándor Péter uramnak a nobilitaris curia per totum tanorokjával együtt, **Sándor Pál** uram semmi részt nem kévana magának a nobilitaris curiából, ugy az kőházból sem, szántóföldekből és szénafüvekből, hanem hagyá a négy tesvér atyafiaknak atyafiságosan.

Sándor Klára asszonynak juta *Csomortánban* az *Dajka* István jobbágy sessioja tanorokkal és malomhelylyel együtt, vicinusa csomortáni *Damokos* István primipilus. Az taploczai nobilitaris curiáért cum omnibus ad se pertinentiis, szántóföldekkel és szénafüvekkel **Sándor Zsuzsánna** asszonynak *Csik Csomortánban Márton* Gergely jobbágy jószága, tanorokkal együtt, vicinusa a falu utja, ab alia csomortáni *Antal* Péter primipilus malmának gátja. Ugyan *Csomortánban* egy sessio, vicinusa csomortáni *Bako* Péter primipilus. *Taploczán* egy jobbágy sessio, vicinussa csikvárdodfalvi *Balás* István primipilus jószága. Az romlott kőfalakat, romlott házakat és pinczéket kőmivessel taploczai *Botar* Bálinttal aestimaltuk ad flor. 60. idest hatvan magyar forintokra, minthogy igen megromolva és hasadozva találtattak. Tali tamen conditione, hogy **Sándor Péter** uram az több három testvér atyafiakat kifizesse az kőfalakból, egy-egy részt tizenöt forinttal. **Sándor Klára** asszonynak az kőházbeli részeért adá **Sándor Péter** uram az maga részét nemes *Fejérvár megyében* az *Kantában* egy szép tanorok kertet, melynek vicinussa altorjai tekintetes nemzetes *Apor* Farkas uram malmára járó utja.

Sándor István uram, **Sándor Pál** uram, **Sándor Zsuzsánna** asszony oda engedék magok részeket **Sándor Klára** asszonynak az megirt vármegyében levő tanorok kertet.

Sándor István uramnak jutának jobbágyok *Taplóczán Szakács* Ferencz, *Szakács* Tamás fiai Mihály és János, *Szakács* Péter és János.

Sándor Péter uramnak jutának *Taploczán Székely* Miklós fiai Antal és István, Vizi András.

Sándor Pál uramnak *Csikszentmihályon Lőrincz* István fiai Mihály és János, csomortáni *Dajka* István kisebb, taploczai *Urkon* János.

Sándor Klára asszonynak csomortáni nagyobb *Dajka* István fiai Ferencz, Péter, Miklós és András.

Sándor Zsuzsánna asszonynak csomortáni *Márton* Gergely fiai András, István és János, Vizi Imréné.

A szántoföldeket *Taploczán, Csomortánban* a négy testvér atyafiak szép atyafiságosan előttünk megvallván, mind elosztották, ugy a szénafüveket, mind *Taploczán*, mind *Csomortánban* mindenütt.

Mely alkalommal örökös megállására mind az öt testvér atyafiak sub poena decretalis calumniae cum flor. 200 obligálák magokat, úgy hogy az megálló fél az meg nem álló félen exclusis omnibus iuridicis remediis et processibus quibuscunque az kétszáz forintokat akárminemű bonumiból két becsületes assesor által vigore huius contractus exequaltathassa, mégis ezen contractus in vigore maradgyon. Mely alkalomnak dolga mű előttünk e szerént menvén végbe, mű is az mű igaz hütünk szerént szokott pecsétünkkel s kezünk irásával, az kik deaktalanok lévén keresztvonásunkkal megerősitvén.

Correcta per nos.

In *Csik Taplocza* anno et die ut supra.

Geczö Mihály mpr. + + +

(L. S.) (L. S.) (L. S.) (L. S.)

(Eredeti egész iven, alján négy gyürűpecséttel Sándor Ákos levelesládájában, Budapesten.)

137.

Csíktaplócza, 1717. május 11.

Csató János és Salamon Mihály tanuvallatást tartanak a Sándor Péter ellen elkövetett merényletről.

Utrum.

1-mo. Tudgya-é kegyelmetek bizonyosan és nyilván, hallotta-é és látta é, hogy most az elmult napokban, ugymint az oláhok

husvétyának második napján, 3. Maii tekintetes nemzetes **Sándor Péter** uram György nevű czigányán minden igaz ok nélkül ki támadott reá, halálos képpen ki sebhette meg. Azon emberek malefactioját és egyéb gonosz cselekedetit, mint viselte magát, tudgya-é kegyelmetek, fenyegetőzésit, más ember házára éjszakának idején ki ment volna, mikor a vérengzés esett?

2-do. Tudgya-é kegyelmetek és hallotta-é, hogy emlitett tekintetes nemzetes **Sándor Péter** uramat ki akarta volna meglőni és olyan szavakkal is ki élt volna akkor, hogy ha valaki hozzá nyul, az hasába lő és másoknak üstit ellopta?

1-mus testis, felcsikszéki taploczai *Bernád* Péter libertinus, annorum circiter 30. Juratus, examinatus fassus est ad primum punctum: Az utrumba feltett György czigányra miképpen és ki támadott s ki sebhette halálra, azt nem láttam, hanem másoktól hallottam, hogy *Szenyes* Bukor támadott volna reája és sebhette volna. Egyébb dolgai iránt azt tudom, hogy éczczakának idején az *Lajos* Györgyék házára reá ment tolvaj képpen, ott megfogattatott, ugy bocsátották el kezesen, hogy többször rájok potentiose menne, vagy fenyegetődznék is, meghaljon érette.

2-us testis de eadem *Hollo* István libertinus, annorum circiter 55. Juratus etc: Az kérdésben azt tudom mondani, hogy mikor az a veszekedés lőn és vérengzés, látám, hogy a tekintetes nemzetes **Sándor Péter** uram Gyurka nevű czigánya véres vala és bemenvén **Sándor Péter** uramhoz, hogy kijövék onnan, látom, hogy *Szenyes* Bukor puskával üzi vala őket az utczán be. Azt is hallottam, hogy a mint *Lajos* Györgyékre mentek volt éjszakának idején, olyan alkalmuk és a széktől is olyan deliberatumuk volt, hogy ha csak fenyegetődnék is valakire, halál és akasztofa legyen helye.

3-us testis de eadem *Incze* István pixidarius, annorum circiter 62. Juratus etc: A cigányra támadását nem láttam, de egyébb malefactorságát tudom, hallottam bizonyosan. Amint a *Lajos* Györgyék házára ment éczakának idején, annak kötelit és alkalmas deliberatioját tudom, mert olyan formában volt, hogy ha a *Lajos* fiakra, vagy másra fenyegetődznék, halálnak halálával haljon meg.

4-tus testis de eadem *Lajos* Máthé senior primipilus, nunc confrater, annorum circiter 40. Juratus etc: Az utrumban feltett veszekedésben, vérengzésben nem tudok semmit, s nem láttam, hanem egyik malefactorságát tudom bizonyosan az utrumban fel-

tett *Szenyes* Bukornak. Amint az *Lajos* Györgyék házokra éczakának idején ráment más társival, ugy ecsivel és kiáltván, jöjj ki, mert ma megölünk, azonban verni kezdék az ablakot és ajtót, azután látom, hogy leverték vala a földre és ha én elé nem megyek vala, talán megölik vala ököt. Az alkalom és deliberatum felől uti 3-us testis.

5-tus testis de eadem *Kardos* Ferenc libertinus, annorum circiter 40. Juratus etc. Én egyebet az utrumban feltett dologban nem tudok, hanem valami sz. simoni legényektől hallám, hogy ők látták, mikor az a detentiatus *Szenyes* Bukor az pistalt az övéből kirántotta és **Sándor Péter** uramhoz csaptatta, hogy meglője, nem sült el. Én a czigányra való támadását nem láttam.

6-tus de eadem *Hollo* Mihály primipilus, annorum circiter 40. Juratus etc. A czigányra való támadását nem láttam, hanem egyébb malefactorságát ugy tudom s hallottam, uti 4-tus testis, excepto, hogy oda nem mentem, nem láttam.

7-mus testis, de eadem *Lajos* Mihályné primipila, annorum circiter 54. Iurata etc. Az utrumban feltett czigányra való támadását nem tudom, hanem egyébb tolvaj és latorságát amint, hogy házunkra éczakának idejin ránk jövén az ecsivel tolvaj képpen. Annak alkalma és deliberatuma az volt, hogy a faluban valakinek ne vétessen, vagy ne fenyegetődzék, vagy ne is vétsen, mert sententia az fején, a szerént kötötte volt le magát. Egyébb tolvajságát nem tudom.

8-vus testis de eadem *Vas* Mihály primipilus, annorum circiter 33. Juratus etc. Az kerdésben azt tudom mondani, hogy mikor az veszekedés lőn, látám, hogy az czigányokat az utczán behajtá *Szenyes* Bukor, egy fél pistaly vala az kezibe, ugy üzi vala öket. Egyébb tolvajságát nem tudom.

9-nus testis, de eadem *Vas* Péterné, Erzsébet, annorum circiter 51. Jurata etc. Látám hogy az utrumban feltett György nevü czigány rutul véres vala. Azt is látám, hogy *Szenyes* Bukor hajtja vala be az utczán a több czigányokat is puskával, immár a véres czigány a sátorhoz jött vala be, támadásokat nem láttam.

10. testis, de eadem *Antal* Ferenczné primipila, Margit, annorum 17. Jurata etc. Azt tudom bizonyosan mondani, hogy mikor a veszekedés és vérengzés lőn, látám, hogy *Szenyes* Bukor azt a György nevü czigányt a földre taszitá és ott vagdalá meg és az utczán behajtá ököt kivont fegyverrel. A *Lajos* Györgyék házokra menésit és az üst lopását is hallottam másoktól.

Azt is tudom, hogy egykor nálunk ivott és megrészegedvén, az anyámra rátámadván úgy megdöfötte, rugdosta, hogy ma is még érzi. Azonkivül az pater Franciscanusok atyám uraimék lovászát, vagyis kocsisát úgy meg döfötte az puska végivel, hogy egyiknek az oldala csontya be is romlott volt, hogy az várbeli borbély gyógyitotta meg.

11. testis, de eadem *Csedő* Pál primipilus, annorum circiter 60. Iuratus etc. Hallottam másoktól holmi tolvajságát, hogy éczakának idejin másnak házára ment volna, de kötéseket és czigányokkal való veszekedésit nem láttam.

12. de eadem *Antal* Ferencz primipilus, annorum 24. Iuratus etc. uti decima testis, uxor eius, mivel engemet döfötölt az puskával, egyiket.

13. de eadem *Molnár* Mártonné küsebb, Ilona, annorum circiter 22, nemzetes **Sándor István** uram jobbágy asszonya. Jurata etc. Az kérdésben azt tudom mondani, hogy sokadalom előtt egykor a czigányok *Szereda* felől jöttek vala, ittasok lévén valami musikásokkal és *Szenyes* Bokor kijövén *Anda* Miklóstul elejekben menvén a czigányoknak, hogy a musikásokat, a czigányokét elvegye, azonban a czigányok is feltámadván, nem akarák oda engedni és mondának a czigányok, ezt nem engedgyük, mivel fogadott musikusunk, azonban vetekedvén egymással, György czigány megfutamodván és elesvén, azon *Szenyes* Bukor utánna futván, ugy vágá György czigányt a földön főbe az pallossal.

14. de eadem *Kardos* János libertinus, annorum circiter 30. Iuratus etc. A czigánnyal való veszekedésben és megvágásában nem tudok semmit, hanem azután, mikor megfogatá **Sándor Péter** uram, ugyan akkor hamar, én pogár lévén, én viszem vala egyik kötve a várba és amint vittük az uton (meg sem foghattuk volna, ha két német meg nem tartoztatta volna) hiveink nem lévén. Hát az pistalyt az övibőL kivévén, halljuk, hogy egykor az sárkánya megperczen, azonban az németek csak megréaszkodnak, amint velünk jöttek, **Sándor Péter** uram elölmenvén, *Szenyes* Bokur én úgy gondolom bizonyosan, hogy **Sándor Péter** uramat akarta meglőni, annak előtte **Sándor Péter** urammal sokat koczodának szóval. Az *Lajos* György házára menésit ugy tudom, uti 1-mus testis és deliberatioját.

15. testis, de eadem *Gál* Tamás libertinus, annorum circiter 28. Iuratus etc. uti 13. eo plus, hogy háromszor vága György

czigányhoz, az kétszeri vágásával tört sebet a czigányon. Az megfogásában és a várba viteliben és a puska sárkánya megperczegésében ugy tudom, uti 14. testis.

16. de eadem *György Pál* Mihály iunior primipilus, annorum circiter 35. Iuratus etc. uti 14. testis.

17. de eadem *Antal* György primipilus, annorum circiter 30. Iuratus etc. uti 14. testis.

18. de eadem *Bodo* Mihály senior primipilus, annorum circiter 60. Iuratus etc. Az *Lajos* Györgyék házakra étczakának idején menésit potentiose, velek való alkalmakban is ott lévén, én alkuttam meg és az *Oláh* Gábor és *Oláh* János üsti ellopásában is én voltam az alkalomban, minthogy suspitio lévén *Szenyes* Bukorra.

19. de eadem *Olá* János, *Lázár* Antal uram sellére, annorum circiter 40. Iuratus etc. uti 18. testis.

20. de eadem *Lajos* János primipilus, annorum circiter 75. Iuratus etc. (mint az előbbiek).

Receptae sunt hae fassiones per nos *Joannem Csato* nobilem de Csik Delne ac iuratum assessorem sedis Siculicalis superioris Csik, necnon *Michaelem Salamon* primipilum pro tempore cantorem Csik Somlyensem de Vardodfalva in aedibus Pauli *Györgytamás* possesioneque *Taplocza*, anno 1717. die 11. Maii. Fide nostra mediante.

(Eredeti egész iven Sándor Ákos leveles ládájában, Budapesten).

138.

Csikszenttamás, 1717. november 1.

Sándor Mihály alkirálybiró rendeletére Abaffi János és Kovács György tanuvallatást tartanak Acs Mihály jobbágysága felől.

Kedves jó urainknak s jóakaróinknak ajánljuk kegyelmeteknek mindenkori kész szolgálatunkot.

Kévánjuk uram kegyelmeteknek kötelességünk szerént jelenteni, hogy tekéntetes nemzetes szent-damokosi *Sándor* Mihály uram hiva bennünköt szent-mihályi ugyan tekéntetes **Sándor Mihály** uram, nemes Fel-Csik széknek érdemes vice királybirája pecsétével az alabb irt dolgoknak végben vitelére tisztünk szerént compáreáltunk ugyan azon székben *Szent Tamáson* lévő primipilus *Gurzó*

Gergely ő kegyelme házához és az alább megírt vallóknak erős hitek után való fassiojokot ad utrum nobis exhibitum serie sequenti megirtuk.

Utrum. Tudgya-e a valló nyilván és bizonyoson, hogy néhai *Ács* Mihály alias *Musnaaki* Mihálynak (ki is Zabolán holt meg, az atyja is néhai *Ács* Péter a szent damokosi *Sándor* Mihálynénak, *Boros* Anna asszonynak őstől maradott jobbágya volt.

2. Hát azt tudgya-e a valló, hogy *Sándor* Mihály uram ennekelőtte reducalta volt *Ács* Mihályt Zaboláról és megint kevés üdő múlva, hogy a felesége *Zabolán* lakott, megint elment az ő kegyelme földéről.

1. testis, szent tamási *Siket* István primipilus, annorum circa 48. Citatus, iuratus, examinatus fatetur hoc modo: Azt tudom bizonyoson a kérdésben, hogy néhai *Ács* Péter *Gurzó* Istvánné asszonyomot szolgálá, mint ős jobbágy mind az ő kegyelme földin lakott, udvarában benn is lakott. Én *Siket* István, a fiát megfogattam vala szolgának, tőlem elszökék s annak utánna törvénybe fogának érette, hogy a jobbágyot vagy elé hozzam, vagy beszolgáljak helyette. *Ács* Péternek fia *Ács* Mihály, ennek fiai a kik *Háromszéken* vadnak. Ad 2-dum: Azt tudom, hogy *Sándor* Mihály uram feleségestől, gyermekestől felköltöztette vala *Ács* Mihályt, azután elkéredzék, hadd mennyen be *Zabolára*, ismét fel jő, azután fel nem jövött.

2. testis, *Bőjte* Balás de eadem primipilus, annorum 50. Citatus, iuratus, examinatus fatetur, uti 1-mus testis, excepto, hogy szolgája nem volt.

3. testis, *Thamás* János de eadem primipilus, annorum circa 74. Citatus, iuratus, examinatus fatetur sic: Azt tudom bizonyoson, hogy *Ács* Péter néhai *Gurzó* Mátyásné asszonyomot szolgálta mint ős jobbágy, azután néhai *Gurzó* István uramot, *Ács* Péternek fia *Ács* Mihály, annak fiai, a kik *Háromszéken* laknak. Ad 2-dum: Azt is tudom, hogy nemzetes *Sándor* Mihály uram *Zaboláról* reducalta vala *Ács* Mihályt s itt lakának, azután ugy szökének el innett, *Sándor* Mihály uram házat is csinált vala neki.

4. testis, *Czeglédi* Ferencz de eadem primipilus, annorum circa 40 etc.

5. testis, *Péter* István de eadem Szent Thamás primipilus, annorum circa 46 etc.

6. testis, *Balla* Jánosné de eadem primipila Erzsébet, annorum circa 50 etc.

7. testis, *Szeles* István de eadem primipilus, annorum circa 50 etc.

8. testis, *Fenya* Ferencz de eadem colonus Francisci *Szopos* de Szent Thamás primipili, annorum circa 72 etc.

9. testis, *Bőjte* Mihály de eadem primipilus, annorum circa 52. Juratus, examinatus fatetur, [mint az első tanu].

10. testis, *Guzrán* János de eadem primipilus, annorum circa 55 etc.

11. testis, *Balla* Péter de eadem primipilus, annorum 60 etc.

12. testis, *Ferencz* Péter de eadem primipilus, annorum 66. Citatus, iuratus, examinatus fatetur sic, [mint az első tanu.]

13. testis, *Balla* István de eadem primipilus, annorum circa 48. Citatus, iuratus, examinatus fatetur, uti 9. testis, eo plus: az házat is én csináltam *Acs* Mihálylyal együtt *Sándor* Mihály ur parancsolattyából.

14. testis, *Thamás* Lőrincz de eadem colonus, annorum circa 46 etc.

15. testis, *Szakálli* Miklósné Annók primipila, annorum 60 etc.

16. testis, *Ágoston* János de eadem primipilus, annorum 95. etc.

17. testis, *Gurzó* Gergelyné de eadem primipila Orsolya, annorum circa 40. Jurata, examinata fatetur sic: Azt tudom, hogy *Ács* Mihály mint jobbágy *Boros* György uramot szolgálá, mikor a *Gurzó* jószágban lakék.

Receptae sunt hae fassiones per nos Joannem *Abbaffi* de Szent Thamás et Gyorgyum *Kovács* de Dánfalva nobiles ac iuratos assessores sedis superioris Csik in aedibus Gregorii *Gurzo* primipili in possessione *Szent Thamás* fide nostra mediante. Anno 1717. die 1. Novembris.

Külczime: Spectabili ac generoso domino domino *Michaeli Sándor* de Csik Szent Mihály, inclitae sedis superioris Csik viceiudici regio etc. Caeterisque eiusdem sedis iuratis assessoribus ac iurato notario, dominis dominis nobis honorandissimis.

A hátlapján: Anno 1717. die 10. Novembris aperta per *Michaelem Sándor* viceiudicem sedis Siculicalis superioris Csik.

(Eredetije az Erdélyi Nemzeti Múzeumban, a csikszentdomokosi Sándor-család levéltárában.)

139.

Hely nélkül, 1718—1726.

Sándor Pál feljegyzései szerzemény birtokairól.

Én felcsikszéki, szentmihályi **Sándor Pál** irtam meg az én igaz hütöm szerént az mi kevés belső és külső jószágokot zálogositottam a szentmihályi határon és az falu között.

1718. váltottam meg egy földet dánfalvi *Kaitar* Jánostól szentmihályi határban az *Nagymezőben*, vacsárcsi utra menőben, *Alszegen* alól flo. 5, item adtam az árváknak flo. 1, mely földnek vicinussa felül magam földem, alól *Kosa* Péter. Ezen föld **Sándor Jánosé** volt.

1719. adott egy darab szénafüvet, avagy helyet szentmiklósi *Kos* Tamásné szentmihályi határban, *Sugas* nevű helyben pro flo. 16, melynek vicinussa alól magam szénafű helyem, felyel... *[Utánna jegyezve más kézzel:]* Szentmihályi templomé ex pia legatione defuncti **Pauli Sándor**.

1718. vettem egy földet szépvizi *Erős* Jánosnétól *Olozmatetőn* Szépviz felé való fordulóban flo. 3, melynek vicinussa külyel az elé járó föld, belől szépvizi *Lado* Péterné, mely földet *Lado* Péternétől is megvettem flo. 3.

1718. vettem egy darab kaszáló szénafű helyet banfalvi *György* Pétertől flo. 20 szentmihályi határon *Sugas* nevű helyben, melynek vicinussa felyül magam szénafű helyem, alól *Barabas* Péter. Item adtam azon szénafű helyre flo. 10 *György* Péternek.

Eodem anno et die ugyan *Sugasban* az *György* Péter vicinusában vettem egy darab ocska szénafű helyet ugyan banfalvi *Péter* János és *Péter* Ferenczéktől flo. 20. Item adtam három forint ára buzát. Ezt a két darab szénafű helyet ugy vettem, hogy husz esztendeig senki is meg ne válthassa, husz esztendő eltelvén, ha valamelyik vér megakarná váltani, tartozom kibocsátani vagy én, vagy az atyámfiai.

Vettem egy földet *Bogos* Istvántól, nagyobbtól *Csilianos* nevű helyben flo. 3, felyül vicinussa *Agoston* Péter, alól...

1718. vettem egy belső jószágot szentmihályi *Katona* Istoktól, ugyan Szent Mihályon *Alszegben* flo. 14, szántó földivel és szénafű helyivel együtt, melynek vicinussa felyül *Kosa* István, alól *Bogos* Márton leányi jószága, mely vagyon **Sándor Mihályné**

asszonyomnál. Ezen jószág vagyon a Nagymezőben *Alszegen* alól a harmadik lábban egy föld, melynek vicinussa alól *Barabas* Máté szépvizi, felyül *Kosa* István. Ugyanannak végiben, negyed lábban vagyon egy föld azon jószághoz tartozandó, vettem meg *Katona* István anyjától flo. 3, azután, hogy a jószágot megvettem, a szűkben gabonát adtam megint 2 vékát. Vicinussa alól magam földem, mely földet vettem szépvizi *László* Andrástól flo. 4.

Ugyanezen jószágra vagyon *Csere* felé fordulóban 3 föld, egyik az hegyen, vicinussa kivűl *Szakats* Péter deák, belől *Erős* Mátyás. Másik *Csoroza* pataka mellett, harmadik az *alszegi* hegyen az past mellett, a *Katona* Ferencz földinek végiben. Ezen földet váltottam meg nagyobb *Buzás* Andrástól 2 máriassal. Item adtam *Katona* Ilkának 4 máriást ezen földre.

Vettem egy darabocska szántó földet szentmihályi *Szász* Mihálynétól, *Olozmára* megyen ki véggel flo. 2, vicinussa *Becse* János szépvizi.

1726. vettem a szépvizi határon, az *Nádon* egy darab káposzta földet vacsárcsi *Biró* Márton uramtól flo. 3, denar 20, mely káposzta földnek vicinusa alól ugyan maga *Biró* Márton uram, mely földet adott *Páll* Mátyásnak, felyül *Csutak* László, item adtam flo. 1 azon káposzta földre. *[Más kézzel:]* Kiváltották.

Item vettem egy darabocska káposzta földet ugyan a szépvizi határon, az *Nádon* szépvizi *Tanko* Pétertől flo. 5, mivel adós, azért böcsültöttem fel, a kezes nem kapta több jószágát. Vicinussa alól *Bala* István, felyűl *Kos* Tamás.

Vettem egy darabocska kaszáló helyet szentmihályi határba, az *Nagyrákos* fejében *Pál* Gábortól flo. 3, melynek tulajdonsága maga borsovai *Barabás* Pál. Item *Pál* Gábortól váltottam meg egy darabocska kaszáló helyet, az *Barabás* János jószágára járandót, melyet magam birok pro flo. 30, adtam *Pál* Gábornak flo. 3, vicinussa felyűl *Barabás* Péter.

Item vettem *Bogos* Mártontól *Tekerőben* egy darabocska szénafű helyet flo. 4, melynek vicinussa ab una *Szász* János, ab alia *Bogos* István helye, melyet most bir *Szipos* Péter.

Váltottam meg egy darabocska szénafű helyet szentmihályi határban az *Kisbükkön*, vacsárcsi *Lakatos* Mátyástól flo. 1, melynek vicinussa kivűl-belől magam.

1720. peteszegi *Bogos* Istvántól vettem egy darab belső jószágot ugyan *Peteszegiben* egy darab földdel együtt flo. 16,

mely jószágnak vicinussa magam jószágom, melyet most *Veres* György bir, felyül-alól ugyanazon jószágnak fele, melyet most bir **Sándor István** uram, üdvözült atyám uram zálogositotta volt *Bogos* Istvántól flo. 20. Az földet elcseréltem *Balla* Istvánnal, adott nekem *Szépviz* felé fordulóba, az határra megyen véggel, melynek vicinussa alól [*üresen hagyva*], felyel [*üresen hagyva*].

Vettem egy földet *Katona* Ilkától az *alszegi* hegyen, mely föld üdülő föld flo. 3.

Vettem egy földet az *Nagymezőben*, az nagyhatár mellett az ötödik lábban flo. 4, melynek felyül vicinussa **Sándor Mihályné** asszonyom, ezen föld volt nagyobb *Bogos* Istváné.

Kivül: Néhai *Sándor Pál* uram aquisitumairól való reges[trum].

(Eredetije két összehajtott féliven Sándor Ákos levelesládájában Budapesten.)

140.

Csikszentmihály, 1718. augusztus 7.

Sándor Mihály följegyzései vásárlott, cserélt és zálogositott földeiről.

Anno 1718. die 7. mensis Augusti. A mely szántóföldeket, kaszáló helyeket a sz. mihályi határban erdőn, mezőn, mit, hol és mennyit zállogositottunk a feleségemmel együtt, *Mikó Judittal.*

1-mo. A templom felé forduló mezőben, itt a magam csürömre jövőben vettünk *Pető* András földit, mely capit cub. 5. fl. 40, melyet néhai *Balla* István adott volt nekem feleségével együtt, mely felesége vér atyafi volt néhai *Pető* Andrásnak, mely földért a magok földekkel contentaltuk a néhai *Pető* András fiát, *Pető* Mátyást. Annak utánna a holott is megcserélvén minden külső és belső appertinentiákkal *Pető* Mátyással csicsói *Buzás* András jószágával, melyet ma is bir *Pető* Mátyás.

2-do. A templomra menőben, egymás mellett két földet, egyik *Balás* Jánosé, másik *Cibre* Balázsé lévén, mely két föld capit cub. 10. A *Balás* János részit vettük fl. 40. a *Cibre* Balázsét fl. 30.

3-tio. Azon alól azon lábban *csigafalvi Szőcs* Bálintnétól egy földet vettem fl. 12, vicinusa felyül *Siket* Mihályné földe.

4. . . . . Máté földit vette üdvözült atyám uram . . . . (az iv alsó része le van szakadva).

9. A harmadik lábban, a *Nagyhatár* mellett felyül, vettem *Kosa* Andrástól egymás mellett két földet.

10. A *Nagykőre*, **Sándor Pálék** földire menő négy földnek a kettejét vettük volt egyikét *Korpos* Andrástól fl. 12, a másikot szeretszegi *Bogos* Istvántól fl. 10, a mely két föld a közepiben vagyon, azon négy földnek, a két felől való ketteje föld pedig örökös földünk volt.

11. A *Vetéskapun* alól vagyon egy föld kisebb *Szőcs* János földe felé, miel kezes lévén *Szőcs* János pro fl. 50, azon kezességnek huszonöt forintjáért az atyafiak fizették be, más *Szépviz* felé forduló mezőben lévő földdel együtt, a mely üdülő föld az is ugyan pro fl. 12.

12. Azon alól vagyon egy földünk, a mely áll négy földből, ketteje volt *Szőcs* Andrásé, *Szőcs* Bálintté, a más kettő volt *Lado* Jánosé, *Lado* Mihályé. A *Ladoknak* adtam egyiknek is fl. 16, a másiknak is fl. 16, a *Szőcs* Andrásékért 13.

13. *Korpos* Istvántól vettem volt egy földet az *Alszegi* mezőn pro 6, melyet alszegi *Kosa* Péternek attam cserébe más földért, melyet Kosa Péter tud, ki vicinusában vagyon.

14. A *Pastra* menőben vagyon két föld egymás mellett, egyiket *Szőcs* Pálné adta volt ugy, hogy ha ki tőlem megváltja, 12 forinttal váltsa, nálla is annyiban lévén. A másik *Lado* Mihály földe a belső fundusával együtt 40 forintban lévén nállam. A kettőbe bele megyen cub. 6.

Nos infrascripti recognoscimus per praesentes, hogy tekintetes nemzetes **Sándor Mihály** ur ő kegyelme a felyebb megirt dolgokat maga szájával dictalván, ő kegyelme jó lelkiismereti szerént mi velünk vétette jedzésben a mint felyebb megiratott. Melyről mi is adjuk ezen testimonialisunkot fide nostra mediante, kezünk irásával és szokott pecsétünkkel megerősitvén.

Datum in *Csik Szent Mihály* in aedibus spectabilis ac generosi domini *Michaelis Sándor*, anno et die ut supra.

Correcta per nos.

Joannes Csato de Csik Delne nobilis ac iuratus assesssor sedis Siculicalis Csik superioris.

Blasius Buzas de Csik Szent Mihály primipilus mpr.

(Eredetije féliven, melynek alsó fele leszakadt és 1780-ban készült, teljesebb egyszerü másolata a család mezőkapusi levéltárában.)

141.

Csikszentmihály, 1719. február 26.

Tanuvallatás Sándor Mihály csikszentmihályi curiájáról.

Az első kérdés: Tudja-e az vallo bizonyosan és nyilván hallotta-e, hogy néhai t. n. **Sándor Mihály** uramnak itt *Szt. Mihályon* elsőbben faházai lévén, az mostani kőházakat t. n. *Mikó Judit* asszonynyal, szerelmes házastársával épitették, ugy azon nemes curián levő egyébb épületeket is, egy kis csüröcskén kivül?

Második kérdés: hogy t. n. **Sándor Mihály** uramnak valami zálogosi voltanak, azokot mind édes házastársával t. n. *Mikó Judit* asszonynyal együtt keresték?

1-ső tanu, felcsikszéki szentmihályi *Buzás* András az első kérdésre vallja: az kérdésben tudom azt, hogy az öreg **Sándor Mihály** uramnak faházai lévén, az ifju **Sándor Mihály** uram édes feleségével Mikó Judit asszonynyal épite mindeneket, az kő kéményen, kő pinczén, bolton és egy kis régi csűrön kivül, egyszóval valamely épületek azon a nemes curián vadnak.

7-ik tanu, felcsikszéki szentmihályi *Isák* Lőrincz: Istenben elnyugudt **Sándor Mihály** uram sanczában is ő kegyelme pénzt nem leválhatott fel mindaddig, valameddig emlitett *Mikó Judit* asszonyom ő kegyelme tulajdon jószágát nem kötötte le örökösen, oda vesszen, mindezeket hallottam néhai **Sándor Mihály** uramtól, utolsó halálos betegségében.

8-ik tanu, *Nagy* Andrásné, Erzsébet vallja, hogy az tatár járása előtt faházak valának az utrumban specificalt nemes curian, hogy *Tatárországból* hazajövénk, készen valának ezen kőházak, az melyeket **Sándor Mihály** uram *Mikó Judit* asszonynyal együtt épitett. A kémén alja és pincze megvolt azelőtt is, úgy tudom.

(Eredetije Borbély Sámuel urnál, Székelykereszturon, közölve Székely Oklevéltár VII. k. 265. l.)

142.

Szárhegy, 1720. július 4.

Sándor István alkirálybiró és megnevezett társai bizonyítják, hogy gr. Lázár Ferencz kiegyezett Szárhegy és Ditró községek lakóival a Várhegyalja nevű hely birtoklására nézve.

Mű felcsikszéki szentmihályi **Sándor István**, nemes *Felcsikszéknek* hűtös vicekirálybirája, gyergyószéki újfalvi *Solyom* István

nemes *Gyergyószéknek* hütös vicekirálybirája, delnei *Csató* János, alcsikszéki szentmártoni *Bocskor* Mihály, alfalvi *László* János, gyergyóújfalvi *Elekes* János és csomafalvi *Baló* József mindnyájan a megírt székekben és falukban lakó nemes személyek, kik az ide alább megírt dologban kézenfogott közbírák vagyunk, adgyuk tudtára mindeneknek, a kiknek illik, mind mostaniaknak és mind jövendőbélieknek ez mi jelen való levelünknek rendiben, quod in hoc anno Domini praesenti millesimo septingentesimo vigesimo, die vero quarta mensis currentis Julii, midőn volnánk nemes *Gyergyószékben Szárhegyen* a méltóságos ur gróf szárhegyi *Lázár* Ferencz uram ő nagysága *szárhegyi* nemes udvarházánál, törvényhez hivák gyergyószéki szárhegyi falusbiró *Nagy* István, *Bartalis* János és *Fülöp* János primipili de Szárhegy hárman az egész *Szárhegyfalva* képében ugyan *gyergyószéki* ditrai falusbirót iffiabb *Csibi* Istvánt, *Puskás* Gábort és *Siklódi* Gábort primipilos de dicta Ditro a teljes *Ditrófalva* képiben azért, hogy *Szárhegyfalvának* igen régi birodalmára, *Várhegyalja* nevü helyre (in vicinitatibus a *Maroson* túl *gyergyóremeteiek* közönséges határa, alól az *Olotva* vize, északról mellette *Ditrófalva* közönséges határa és a felső végin ugyan a ditrai jobbágy György *Déák* fiak *Nagyrét* nevü kaszáló helyek) valami régi levélből vévén magoknak útat *ditrai* uraimék absoluta potentia mediante az elmult 1719 esztendőben Szent Jakab havának negyedik napján egész falustól rá mentek és megkaszálták volt, de hogy a nevezett két falu *Szárhegy* és *Ditró* a törvénnek bizontalan végit ne várná, nékünk is interpositionkra ilyen formán békélének meg, hogy a fenn declarált *Várhegyalya* nevü helyet vetés idein mindenkor pacifice mindenütt egészen bírhassák, kaszálhassák és colálhassák szárhegyi uraimék, nyomás idein pedig akár kerttel, akár pásztorral oltalmazhassák ditrai uraimék a nevezett *Várhegyalyát* ő kegyelmek kaszálhassák meg; úgy azért hogy szárhegyi uraimék is nyomás idein mindenkor egy esztena juhot tarthassanak és jártathassanak a fennírt *Várhegyalyának* kaszáló helyein kivül és a *ditrai* határban is. Ezen nevezett *Várhegyalyából* mindazáltal kivévén a méltóságos ur gróf szárhegyi *Lázár* Ferencz uram ő nagysága maga és jobbágyi kaszáló helyeit *Várhegy nyakán* alól, a holott jobbágyi kaszáló helyeit ő nagysága maga kaszáló réttyihez foglalván a *szárhegyi* határban *Szárhegyen* lakó jobbágyinak más kaszáló helyeket ád. Akiknek pedig *szárhegyi* uraimék közül *Ditró-*

ban belső fundussok vagyon, azok magok kaszáló helyeket és orotásokot mindenütt a nevezett *Várhegyalya* nevű helyben nyomás idein is békével bírhassák. Annak felette lévén a két falunak, *Szárhegynek* és *Ditrónak* két egyenlő részre osztott havassai, melyeket eddig is esztendőnként váltogoslag birt a nevezett két falu, azokot ezután is a szerint birják, uttyait együtt csinálják, orossák és ha valamelyik havas iránt valaki ellenek list moveálna, együtt óltalmazzák; mindazáltal ha valamelyik a nevezett faluk közül részekre járandó havast esztendeig való haszonvételre el akarná adni másnak, a másik falu híre nélkül el ne adhassa, hanem elsőbben megkinálván Szent György nap tájban, szabad legyen idegentől maga számára illendő áráért megtartani. Ezen contractusnak örökös megtartására pedig egyenlő akaratból tőnek ő kegyelmek öt-öt forintos száz arany vinculumot, hogyha valamelyik fél vel in toto, vel in parte ezen contractust violálná, tehát a felyebb specificált száz aranyakot toties quoties a megálló fél a meg nem álló félen csak két szék esküttye által is nullis iuridicis remediis obstantibus ezen contractusnak ereivel megvétethesse, melynek két része a regiusoké, harmada pedig a megálló félé legyen, még is ezen contractus in suo vigore in perpetuum megmaradgyon. Mely dolog mi előttünk e szerint menvén végh, írtuk meg mi is a mi igaz hütünk szerint jövendőbéli bizonságnak okáért tulajdon kezünk irásával és usualis pecsétünkkel corroborálván. Datum anno, die locoque in praenotatis.

Correcta per nos.

Iudices iidem, qui supra.

Sándor István mpr. (L. S.) *Solyom István* mpr. (L. S.)

Csató János nemes Felcsikszéknek hütös assessora mpr. (L. S.)
Bocskor Mihály nemes Felcsikszéknek hütös assessora mpr. (L. S.)
László János nemes Gyergyószéknek hütös notariusa mpr. (L. S.)
Elekes János nemes Gyergyószéknek hütös assessora mpr. (L. S.)
Baló József nemes Gyergyószéknek hütös assessora mpr. (L. S.)

Coram consentiente obliganteque me quam possessore utriusque pagi ferme pari.

Comite Francisco Lázár de Szárhegy (L. S.)

Ex veris originalibus sine omni additione, diminutione, variationeque pariatae sunt per me infrascriptum, in cuius rei firma-

mentum hasce propria subscriptione usualique sigillo munio fide mea mediante. Signatum *Csomafalva* die 24. Maii anno 1721.

Josephus Baló de Csomafalva nobilis et iuratus assessor sedis Siculicalis Gyergyó mpr. (L. S.)

(Eredetije az Erdélyi Nemzeti Múzeumban letéteményezett gróf Lázár-levéltárban.)

143.

Csikszentmihály, 1720. junius 17.

Sándor István és társai egyezséget hoznak létre az özv. Sándor Mihályné és Mihálcz Miklósné, Sándor Borbála között felmerült peres ügyben.

In anno Domini praesenti 1720. 17-a Junii Felcsikszékben *Szentmihályon* az néhai üdvözült szentmihályi **Sándor Mihály** uram nemesi curiájában mü alább subscribalt személyek conflualvan ad revisionem arbitrorum megirt **Sándor Mihály** uram relictaja p(ost) t(andem) tekintetes nemes szentkirályi *Bors* Mihály uram conthoralis hütös házas társa, tekintetes nemes *Mikó Judit* asszony ab una és néhai nemzetes kézdiszéki altorjai *Mihácz* Miklósné **Sándor Borbála** asszony ő kegyelme posteritási között ab altera partibus fen levő difficultásoknak iudicialiter leendő determinatiojára ab utraque partibus kéz beadással arbitralván ő kegyelmek és jelen lévén sub iis conditionibus, melyek in testimonialibus de accorda feltéve vannak, marad a processus, mindazonáltal mindenik félnek consulálni akarván, addaltatik occasione primae difficultatis, hogy az quindena alatt a novum mellett levő relatoriakat is ő kegyelmek ante quindenam párra adják ki egymásnak. A peres praetendens successor in forma exceptionis corrualtatni kivánván a iure a néha **Sándor Mihály** uram testamentumát, három ratiot allegalják; 1-mo iratja testamentumában, talám örökösön is oda veszhetett volna az *Mikó Judit* asszony jószága a néhai urával való contractusban, ellenben redemptibiliter volna kötve, tetszett erről igy deliberalnunk, nincs contrarietas sub sensu dubio *talám*mal tévén fel örökös odaveszhetésit, nem is determinatus sensussal van adeoque nulla ratio. 2-do. Amint allegaljak azt is, hogy csiki jószágára nem kapott pénzt, ugy iratnék és allegaltatnék a domina relicta részéről, a contractusban pedig inseralva volna az is az asszony jószágival egyben kötve, ebben sem látszik semmi con-

trarietas, mutatja és bizonyítja a contractusról való consecutus relatiojáig, hogy a pénz fel nem adatott, adeoque ez is a ratio nulla. 3-o nyilván lévén mindenik előtt együttlévő életekben való csendes és jó életek, praesummalhatni azt, hogy volt volna a dominus testans oly supposituммal, hogy ad secunda vota nem transferalna magát ő kegyelme és a vérek is oly idegenek oly casusban nem lennének, de Isten igy rendelvén, minthogy aestimatioját kész elvenni, ő kegyelme solvitur difficultas ezen épületekről.

De merito a dologhoz szólván, interea sub deliberatione condescendalanak (ea suspensa) ilyen szinü compositiora ő kegyelmek, tekintetes nemes *Bors* Mihályné *Mikó Judit* asszony ő kegyelme maga jó indulatától viseltetvén, mint néhai előbbi jó férjének atyafiaihoz a testamentumban megirt nyolczszáz tallérokból álló summának felit ezen szentmihályi jószágon levő minden épületekkel condonala a praetendens véreknek ea sub conditione, hogy ő kegyelme is életéig birhassa azon szentmihályi és szépvizi jószágokat, azokhoz való appertinentiákkal mindenütt levőkkel, melyek tudniillik eddig elé is ide Szentmihályra birattattak, kivévén a szentmiklósit és csicsait, mivel ezeket a vérek kezébe ereszté ő kegyelme. 2-do, hogy a nyolczszáz tallérnak fele libera dispositiojában legyen ő kegyelmének és maradjon. 3-o, hogy a borsovai föld is az ő kegyelme életéig maradjon a paterek ő kegyelmék kezekbe, mely conditiokat acceptálván a vérek, kezeket is beadák megállására, de nemes *Bors* Mihályné asszony ő kegyelme részéről járula a dologhoz ez is, mely hátra nem hagyható, hogy a szentmiklósi és csicsai jobbágyoknál, a mi Szentmiklósról adott marha és adósság van, *Bors* Mihályné asszony ő kegyelme részére maradván, megvehesse ő kegyelme his praemissis a vérek közül négye fiu, négye leány, a fiak a leányokkal igy alkuvának, hogy a szentmiklósi jószág adaequaltassék ehhez a szentmihályihoz és az legyen és szálljon immediate a négy leány kezibe, ezen szentmihályi pedig holta után megirt *Bors* Mihályné asszonynak a négy fiunak caedaljon, minden rajta levő épületekkel, mivel a fiak életéig *Bors* Mihályné asszonynak fructussát nem vehetik ezen szentmihályi jószágnak, az adaequatio mind jobbágy, szántóföld s szénafüvekből egyszóval mindenből legyen meg. A négyszáz tallér pedig, a hová disponálja *Mikó Judit* asszony ő kegyelme fiak, leányok között aequaliter oszolván legatariusinak deponalni tartozzanak ő kegyelmek. Értetik ezen accorda az ős jószágról, mert az aquisitum iuxta

tenorem testamenti intacte *Miko Judit* asszony ő kegyelméé, mind ezek sub poena calumniae decretalis per iudites arbitros, vel eorundem ad id deputandos homines exigendum menvén végbe tulajdon subscriptionkkal is confirmaltunk notarius uramat authoralvan pecsétes extradataja alatt leendő kiadására. Anno, die, locoque supra notatis.

Sándor István Felcsikszéknek vicekirálybirája mpr.
Sollyom István Gyergyószéknek vicekirálybirája mpr.
Balási József Kászonszéknek vicekirálybirája mpr.
Georgius Székely iuratus assessor sedis Siculicalis Csik inferioris mpr.
Michael Endes de Alcsik iuratus assessor inferioris Csik mpr.
Stephanus Kovács iuratus assesor sedis Siculicalis Csik inferioris mpr.
Georgius Kovács iuratus assessor sedis Siculicalis Csik mpr.
Georgius Cziko
Biro Márton iuratus assessor sedis S. Csik mpr.
Michael Bocskor de Csikszentmárton nobilis iuratus assessor sedis superioris Csik.
Joannes Csato de Delne nobilis iuratus assessor sedis Siculicalis Csik.
Petrus Benedek iuratus assessor sedis Siculicalis Csik de Csobotfalva.
Cziko Ferencz sedis huius arbitrus et inferioris Csik notarius.

Lecta correcta. Cum suis originalibus comportatae et extra datae per *Franciscum Cziko* Csik inferioris iuratum notarium mpr. (L. S.)

(1777-ki hiteles kiadványa a család mezőkapusi levéltárában. Sándor—Mihálcz per transsumptuma 24—27. lapjain.)

144.

Delne, 1720. szeptember 9.

Biró Márton és Csató János assessorok megbecsülik néhai Sándor Mihály csikszentmihályi birtokát.

Nos infrascripti recognoscimus tenore praesentium, quod in anno 1694. die 11. mensis Octobris felcsikszéki szentmihályi

tekintetes nemzetes néhai **Sándor Mihály** uram, akkori vice tisztünktől, néhai nemzetes rakosi *Bodo* Mihály urunktól minket kikérvén, az ide alább megirandó jószágoknak becsülésére és elfoglalására. Mi mind vicetisztünk szavának obtemperalván, mind megirt **Sándor Mihály** uram ő kegyelme requisitióját méltó respectusban vévén, anno et die praespecificatis, elmentünk *Csik Szent Mihályra*, az ide alább megirandó megbecsültetett jószágokra, velünk lévén a munkában alcsikszéki sz. györgyi alias bankfalvi, akkor Felcsikszékben *Vacsarcsiban* lakott néhai nemzetes *Szabó* András uram is Felcsikszéknek egyik hites assessora, több szent mihályi becsületes lófejekkel együtt. Melyről akkor igaz registomot irván, a megbecsült jószágoknak rendi igy következik:

A *Czibre* Balázs belső lakhelyét becsülöttük in fl. 40. *Balas* János jószágát becsülettük in fl. 50. A *Szőcs* Bálint jószágát in fl. 30. Azon jószágra járandó földet a csürön kivül in fl. 10. A *Balog* György jószágát, kit neki *Barla* Ferenczné adott volt, *Kelemen* János jószága felét becsülöttük in fl. 20. A *Lado* János és *Lado* Mihály jószágát, külön-külön huszonöt-öt forintokra. Az *Ötves* Mihály jószágát in fl. 22. A *Varga* Pál és *Varga* János jószágának harmadát kivévén, mivel az a vacsárcsi *Varga* Péter gyermekit illeti, két részit böcsülöttük 20 forintra. Ugyan a *Varga* János jószágát 20 forintra. Ennek is két részit becsülöttük. A *Deák* Péterét 10 forintra. Azon *Varga* Pál és *Varga* János jószágát 10 forintra. Item a *Varga* János tanorok helyét becsülöttük 8 forintra. Item azon felyül a *Varga* Pálék és *Varga* János jószágának fele *Varga* Orbánnéé lévén, becsülöttük öt forintra. Item a *Varga* Pál és *Varga* János jószágának harmadát kivévén, mivel a vacsárcsi *Varga* Péter gyermekié, két részét becsülöttük in fl. 4 d. 50. A *Pető* János tanorok helyét 24 forintra 50 pénzre. A nagyobb *Pető* István jószágát becsülöttük 25 forintra. A *Koncz* István belső jószágát és a gyümölcsös kertnek felét becsülöttük 40 forintra. Item a malomhelybeli és ványolóbeli részt, melynek is fele övé, 10 forintra. Tudni illik a vizen innetső malomhelynek felét. Item a felső tanoroknak felét böcsülöttük 6 forintra. A malmokon kivül való tanoroknak felit becsülöttük 12 forintra. Item a kapun kivül való földet 6 forintra.

Mely becsülés és foglalás mi általunk és adiunctus társaink által igy menvén véghez, futuro pro testimonio et rei veritate

adgyuk mi is róla ezen testimonialis levelünköt a mi igaz hitünk szerint, kezünk irásával és szokott pecséteinkkel megerősitvén.

Datum in *Delne*, aedibusque *Joannis Csato*, anno 1720. die 9. mensis Septembris.

Correcta per nos.

Felcsikszéki vacsarcsi *Biró Márton* nemes személy, Felcsikszéknek hites assessora mpr. (p. h.)

Felcsikszéki delnei *Csato János* nemes személy és most azon széknek hites assessora, akkor hites notariusa mpr. (p. h.)

(Eredeti egész iven, alján két papirfedeles gyürü pecséttel a család mezőkapusi levéltárában.)

145.

Csikszentmihály, 1722. februarius 10.

Sándor István alkirálybiró és megnevezett társai bizonyitják, hogy özv. Szeredai Jánosné, Abaffi Gáspár és Haffner Györgyné meghatalmazták Abaffi Lászlót és Sándort, hogy öröklött javaikat szerezzék vissza.

Nos infrascripti recognoscimus tenore praesentium significantes, quibus expedit singulis et universis, quod in hoc anno praesenti 1722. die 10. mensis Februarii marosszéki szentrontási néhai t. nemzetes *Szeredai* János uram relictája *Vadas* Mária asszony és felcsikszéki szenttamási t. nemzetes *Abaffi* Gáspár uram, coram nobis personaliter constituti és ugyan császár őfelsége hadaiban levő György *Haffner* nevü kornétásnak házastársa t. nemzetes *Abaffi* Judit asszony ágyban fekvő betegsége miatt velünk nem jöhetvén, saját maga levele által mi előttünk vallák és constituálák plenipotentiáriusoknak t. nemzetes csikszenttamási *Abaffi* László és *Abaffi* Sándor uramékot és ugyan gyergyószéki tekerőpataki t. nemzetes *Gáborfi* Gábor uramat, nemes *Torda* és *Küküllő* vármegyében és nemes *Marosszékben* ő kegyelméket iure sanguinitatis illető jószágoknak törvény szerint kikeresésében, ha a szükség ugy hozza, eladásában, cserélésében és a fent megirt vármegyékben és székben mindeddig movealt, vagy ezután movealandó mindenféle processusokban ut supra vallák és constituálák ugyan a felül megirt becsületes atyafiakot valóságos és legitimus plenipotentiariusoknak. Mely dolog mü előttünk igy men-

vén véghez futuro pro testimonio irtuk meg mü is, a mü igaz hitünk szerént kezünk irásával és szokott pecsétünkkel megerősitvén.

Datum *Csikszentmihály*, anno et die supra notatis.

Correcta per nos.

Sándor István Felcsikszéknek vicekirálybirája mpr.

felcsikszéki delnei *Csató János* nobilis, azon széknek hütös assessora mpr.

Samuel Bocskor nobilis de Delne iuratus sedis superioris Csik notarius pro tempore constitutus mpr.

L. S.

(Eredeti egész iven, alján gyürüpecséttel az Endes család levéltárában.)

146.

Csikszentmiklós, 1722. márczius 12.

Andrási István és Bernád Ferencz bizonyítják, hogy Horváth Györgyné egy jobbágyát eladta Sándor Pálnak.

Mü nemes gyergyószéki alfalvi pater *Andrasi* István, felcsikszéki szentmiklósi actualis plebanus, ugyanazon széki szentdomokosi *Bernád* Ferencz primipilus, mostan Szent-Miklós megyének cantora és azon szentmiklósi *András* Tamás primipilus. Adgyuk tuttára mindeneknek az kiknek illik, jelenvalóknak és következendőknek, quod in hoc anno praesenti 1722. die 12. mensis Martii, mikoron volnánk az emlitett Felcsikszékben *Szent Miklóson* az parochialis háznál, jövének mü előnkbe két részről való becsületes személyek, tudni illik parte ab una felcsikszéki szentmihályi tekintetes nemzetes **Sándor Pál** uram, ab alia ugyan emlitett széki szentmiklósi *Horváth* Györgyné nemes *Incze* Terézia, ambae partes nobiles és münket felyebb declaralt személyeket kezek beadásával megbirálván, tőnek mi előttünk egymás között ilyen megmásolhatatlan örökös alkalmat és compositiot, hogy szorult állapotban lévén megirt *Horváth* Györgyné asszonyom, folyamodék felyebb specificalt **Sándor Pál** uramhoz, hogy ő kegyelme adna száz forintokot *Horváth* Györgyné asszonyomnak és ő kegyelme is adna **Sándor Pál** uramnak Felcsikszékben *Taploczán* lakó *Sarándi* István nevü jobbágyot örökösön nullo, iure sibi vel poste-

ritatibus reservando, feleségével, fiaival és leányaival együtt és azon említett jobbágyával együtt megnevezett *Taplocza* között egy acquiralt belső fundust, melynek vicinussa felcsikszéki taploczai *Lajos* Zsigmond primipilus, ab alia a falu utczája. Megkénálván felcsikszéki delnei nemzetes *Csato* János uram nemes személy által ugyan felesikszéki delnei nemzetes *Incze* István, Gábor és Sámuel nemes személyeket, hogy ő kegyelmek tarcsák fel azon említett jobbágyot és harmincz napok alatt ha deponalják ő kegyelmek, felyel megírt **Sándor Pál** uram is kész levalni, melyre ő kegyelmék ilyen responsumot adának: mü töllünk szabadoson megveheti **Sándor Pál** uram ő kegyelme, mert nekünk nincs módunk benne. Igy lévén a dolog, **Sándor Pál** uram is paratis pecuniis és szükséges naturalékkal mű előttünk az felyel specificalt száz forintokot plenarie lefizette nemzetes *Horváth* Györgyné, *Incze* Terézia asszonynak. Evictiot is fogada mű előttünk *Horváth* Györgyné, *Incze* Terézia asszony tekintetes nemzetes **Sándor Pál** uramnak minden legitimus impeditorok ellen, hogy ha valamelyik fél ezen contractust violalna, decretalis calumnian maradgyon érette, mégis ezen contractus in vigore stalyon és a megálló fél, a meg nem álló felen csak két assessor, vagy két nemes ember által exclusis omnibus iuridicis remediis exequaltathasson vigore huius contractus.

Mely dolog mű előttünk igy menvén véghez, melyről mű is adgyuk ezen contractualis levelünköt pro futura cautela fide nostra mediante, szokott pecsétünkkel és subscriptionkkal corroborálván, egyikünk diáktalan lévén, keresztvonással.

Datum anno, die, locoque ut supra.

Judices iidem qui supra. Correcta per eosdem.

Stephanus Andrasi mpr. (L. S.)

Franciscus Bernad rector ecclesiae S. Nicolai mpr. (L. S.)

† (L. S.)

(Eredeti félíven Sándor Ákos levelesládájában, Budapesten.)

147.

Csiksomlyó, 1722. április 27.

Csik és Kászon székek közgyülése Sándor Pétert küldöttségbe jelöli.

Tárgyalják br. *Bornemissza* János lemondási szándékát, s azt határozzák, hogy megkérik küldöttség által, hogy maradjon

meg tisztségében s ha nem akar, ajánlják gr. *Lázár* Ferenczet, gr. *Haller* Jánost és t. nemz. *Thoroczkai* János urat ő kegyelmét.

Föltételeik a következők: Ha *Hallert* választaná: 1. törvényesen incorporálja magát a székben, 2-do, hogy kedvetlen, illetlen directioitól se magát, se székünköt és dolgait ne kormányoztatná ő nagysága; 3-tio székünkből külső helyekre valo gratuitus laborra is ne kivánná embereink szolgálatját.

Deputatusok t. n. *Henter* László és **Sándor Péter** uramék ő kegyelmék.

4-to. Akármelyik actualtassék, homagialiter legyen köteles, hogy ezen extraordinarius casusban levő translatiót consequentiába nem vészi.

(Fogalmazványa Csikvármegye levéltárában. Közölve Székely Oklevéltár VII. k. 308. l.)

148.

Székely-Kocsárd, 1722. julius 10.

Károly király elrendeli Sándor Pálnak és megnevezett társainak, hogy Endes György ügyében tartsanak tanuvallatást.

Carolus sextus Dei gratia electus Romanorum imperator, semper augustus ac Germaniae etc. rex etc. Fidelibus nostris universis etc. [lásd 108. szám alatt] gratiam nostram caesareo regiam! Exponitur maiestati nostrae in personis nobilium Georgii *Endes* senioris de Csikszentsimon, et feminae Annae *Bors* consortis eiusdem, necnon Nicolai filii eorundem. Qualiter iidem medio vestri ratione et praetextu certorum quorundam negotiorum suorum coram declarandorum, in praesentia egregiorum et nobilium Francisci et Ladislai *Potsa*, Georgii *Gazdagh*, Sigismundi *Szeredai*, Josephi *Horvath*, Beniaminis *Kontz*, Francisci *Delnei*, Stephani *Frenk*, Sigismundi *Andrasi*, Georgii *Schnel*, Joannis *Dallyai*, et Francisci *Tarcsafalvi* tabulae nostrae regiae in Transylvania iudiciarae scribarum ac iuratorum notariorum per nos ad id specialiter exmissorum. Item vicecomitum, iudicum nobilium, viceiudicum nobilium, etc. [lásd 108. szám alatt]. Necnon Georgii *Endes* iunioris, Michaelis *Beke* senioris et iunioris, Joannis *Veres*, Gabrielis *Ferenczi* alias *Literati*, Emerici *Szép*, Petri *Darvas*, et alterius Petri *Andrási* de Csikszent Simon, Michaelis *Györfi* alias *Literati*, Joannis *Endes*, Mathei *Csato*, Thomae *Bors* de Csatószeg, Joannis

Tanko, Pauli *László* et alterius Pauli *Imre* de Csikszentimre, Clementis, Joannis, et Andreae *Tompos*, Joannis *Keresztes* de Csikszentgyörgy, Thomae *Kovács*, et Joannis *Bocskor* de Bankfalva, Stephani *Éltes*, Andreae *Borbely*, Joannis, Stephani et Benedicti *Sánta* de Tusnád, Joannis *Darvas* de Szeretszeg, Petri *Potho* de Kozmás, Clementis *Szabó* et Petri *Hozó* de Csikszentmárton, Andreae, Mathaei, et Stephani *Lestyán*, Michaelis *Donáth*, et Georgii *Bors* de Csikszentkirály, Lazari *Mikó* de Sögöth, Joannis *Bocskor* et alterius Joannis *Biró* de Mindszent, Mathaei *Barabás* de Szepviz, **Pauli Sándor**, et Joannis *Buzás* de Csikszentmihály, Stephani, et Joannis *Szopos*, Sigismundi *Somorjai* de oppido Udvarhely, Petri *Literati* et Michaelis *Ferenczfi* de Csikszereda, hominum videlicet nostrorum regiorum pro iurium suorum tuitione etc. [lásd 108. szám alatt.]

Datum in possessione *Székely Kocsárd*, die decima mensis Julii, anno Domini millesimo septingentesimo vigesimo secundo.

L. S. Lecta.

(Eredeti patens alak, alján papirfedeles vörös viasz pecséttel az Endes család levéltárában.)

149.

Delne, 1724. január 5.

Bocskor Sámuel hitelesen kiadja a Sándor család leszármazását.

Anno 958. genealogia familiae Sándor de Sz. Mihály.[1]

Truncus Sándor Ipolito. Vixit annos 136. Ez Toxus főkapitánynak itélőmestere volt hadakban. Lopókat, tolvajokat ketté meczette. Uxor Foelicita Ország de Gibárt.[2] Filii Sándor István,* Sándor Péter, Sándor Gáspár,** ez a Dunántúl telepedett meg. Filiae Sándor Marina, Sándor Apolonia. Ezek apáczák lettek.

** Sándor Gáspár. Ez pogányból megkereszteltetik keresztények első (fejedelme?) Géza, Toxus főkapitánynak fia idejében.

* Sándor István. Uxor Magyar Victoria. Filii Sándor Mihály.

[1] Ezen leszármazás kétségtelenül a *csiki székely krónika* alapján készült. Minthogy pedig *dr. Szádeczky Lajos* vélekedése szerint a krónikát jóval később, 1796. nyarán Sándor Zsigmond koholta (A csiki székely krónika 81—82. lap.), szükségesnek látom ezen iratot a krónikával egyeztetni.

[2] *Krónika* 12. vers: Az Uopolet nagyobb fia Uopor Sándor Anna Felicitast vévén feleségül, követeket külde István királyhoz.

Uxor Catharina, német leány, sine semine deficialt. Sándor István.*** Sándor Albert Szt. István király követje volt Rómába a pápához. Sándor Sámuel. Filiae Sándor Christina, Sándor Mária. Sándor Magdaléna. Ezek sine semine.

*** Sándor István. Ez Aba negyedik magyar királytól Lengyel országba követül küldetett a királyhoz Erdély részéről. Lengyel országban házasodván meg, a felesége parafernumaba adatott huszezer hatszázhatvan lengyel forintok. Uxor Francisca Mechtilda de Ilvo ex Polonia.[3] Filius unus Sándor László.

Sándor László. Uxor Kamuti Anna. Filii Sándor Gergely. Sándor István.* Sándor Gáspár. I. Béla idejében a magyarok pogánynyá lesznek, ezt mint keresztényt felfeszitik lábbal fel, fővel alá. Filiae Sándor Zsuzsánna, Sándor Borbála sine semine.

* Sándor István. Uxor Szilvási Erzsébet.[4] Filii Sándor János.** Sándor József. Filiae Sándor Clara, Sándor Kata, Sándor Anna sine semine.

** Sándor János. Uxor Gegő Anna.[5] Filius unus Sándor János.

Sándor János. Ennek idejében a tatárok két esztendeig laktak Erdélyben s Magyar országban, elpusztitották. Lengyel országban maradtak meg, azután ugy jövén haza csikszentmihályi jószágokba. Uxor Kálnoki Kata.[6] Filii Sándor Ferencz. Ez lengyel király ezeres kapitánya lévén, ott is halt meg. Sándor Mihály. Ez abbas infulatus Bons monostora. Sándor Péter.*** Filiae Sándor Rebeka, Sándor Ágnes, Sándor Rachel.

*** Sándor Péter. Uxor Donát Zsófia. Filius Sándor Zsigmond. Filiae Sándor Anna. Ezt vette delnei Incze János feleségül, főhadnagy, in puerperio halt meg. Sándor Sára. Ezt vette Gyulai István[7] a Tisza mellé, melynek parafernumába adatott hatezer háromszáz 32 garast.

Sándor Zsigmond. Uxor Török Kata. Filius Sándor Péter.

[3] 29. vers: Ezek meglévén, feleséget hozának if. Sándour Istvánnak is, Francisca Maetriada Ivolt, lengyel nemzetből.

[4] 35. vers: Midőn Erdélyt megjárván,... Istvánhoz ment volna, az ő Szilvási Erzsébettől született leányát, Katát, Mikó Pálnak eljegyzé.

[5] 38. vers: Sándor István meghalván, az ő felesége Erzsébet... Gümetz földét általadá fiának. Feleségül adá pedig nékie Gögő Annát.

[6] 39. vers: János pedig kálnoki Nemes Katát vévén feleségül, a lengyelekhez méne.

[7] 41. vers: Péter... számos fiakat s leányokat hagya. Sára a nagyobb mene Gyulaihoz, Esther a Duna mejjékére, Anna Dölnei Öncze Gáspárhoz.

Sándor Péter. Uxor Mikó Anna.[8] Filius unus Sándor János. Ez Hunyadi János főkomornyikja lévén.

Sándor János. Ez házasittatott meg Magyar országon Hunyadi Jánostól. Ezen esztendőben tétetett Hunyadi János Magyarország gubernatora. Uxor Barkóczi Mária[9] in puerperio halt meg cum filia. Filii Sándor Mihály, ez csiki főhadnagy lévén Báthori István vajda s Kenesi Pál a törökkel megharczolván a Kenyérmezein, ott a harczon elesvén Sándor Mihály a vajda temetteti el a szászvárosi templomba. Sándor János.

Sándor János. Uxor Basa Anna, ettől posteritasa nem volt. Második felesége Hadnagy Krisztina.[10] Filii Sándor István.* Sándor Mihály. Ezen Sándor Mihálynak egy leánya maradott Gálffi Erzsébettől, melyet is vett volt el delnei Incze Gáspár főhadnagy. Harmada a sz. mihályi jószágnak ezen sánta leányra, Sándor Erzsébetre devenialt, fiu-leány volt. Sándor Pál. Sándor Menyhárt. Sándor Lőrincz.

* Sándor István. Ez volt legelső vicekirálybirája Felcsikszéknek. Addig Udvarhelyszékre jártak ki törvényre. Uxor Ugron Kata,[11] filius unus Sándor István.

Sándor István. Uxor Apor Anna.[12] Filii Sándor Péter.** Sándor Mihály. Ez egy Franciscanus barátot ölt volt meg Borsua mellett, lakodalmi solemnitasban, beléje garáználkodván a barát. Kinek is Rómába kellett menni a pápához propter excommunicationem. Onnan megjövén esztendeig Görgényben raboskodott maga jóakaratjából, pro poenitentia. Filiae Sándor Barbara. Ezt Gávaj István vette házastársul. Sándor Anna. Ezt vette Macskási Ferencz.

** Sándor Péter. Uxor Bornemisza Anna. Filius unus Sándor István.

Sándor István. Uxor Zsuki Klára. Filius unus Sándor Péter. Filiae Sándor Drusina Magdalena. Ezt vette Bánffi Mihály házastársul.

[8] 42. vers: Péter, a ki Mikó Pál maradékát Mikó Annát elvevén, 1411-ben egy fia születék tőle, János.

[9] 44. vers: Hozzája való kedvezésből szerzé nékie Hunyadi János 1430... Barkóczi Márlát feleségül.

[10] 45. vers: A János fia feleségét Kriska Hadnagy uram fiának nevezték.

[11] 45. vers: Péter vevé feleségül Ugron Katát. 1462-ben születék egy fia: István.

[12] 45. vers: István(nak) — Rákos földire kelle magát vonnia és Apor Annát elvevé.

Sándor Péter. Fuit viceiudex regius sedis Siculicalis superioris Csik. Uxor nemes Borbála, Nemes Balázs leánya. Filii Sándor István. Ez váltatott meg tatárrabságból 4000 tallérokkal. Sándor Mihály.*** Sándor János.*

*** Sándor Mihály. Fuit viceiudex regius sedis Siculicalis superioris Csik. Uxor sz. miklósi Gurzó Anna. Filius Sándor Mihály +. Filia Sándor Borbála, mely is költ Mihács Miklóshoz.

+ Sándor Mihály. Uxor Miko Judit, sine semine. Itt leányágra szakadott a szt. mihályi jószágnak fele.

* Sándor János. Ez Csik-Gyergyó-Kászon széknek viczekapitánya. Uxor Angyalosi Erzsébet. Filii Sándor István.** Sándor Péter.*** Sándor Pál. Filiae Sándor Klára. Ezt vette Imecs Mózes házastársul. Sándor Zsuzsánna, ezt vette homoródszentmártoni Biró Sándor.

** Sándor István. Uxor Imecs Borbála. Filiae Ágnes és Kata. Katát vette ilyefalvi Bialis János.

*** Sándor Péter. Uxor Székely Julia kilyéni. Filii Sándor Ferencz, János, Péter, Pál.

Pariata ex veris origiralibus absque omni diminutione, augmento vel variatione per me *Samuelem Bocskor* nobilem de Csikdelne ac iuratum notarium sedis Siculicalis Csik superioris mpr. Correcta per eosdem.

Delne, 1724. die 5. Januarii.

Kivül: Ramus genealogicus familiae Sándor de Sz. Mihály.

(Eredetije papirlemezen a m. kir. Országos levéltár gyulafehérvári káptalani osztályában: Centuria Ji. nro 107. jelzet alatt.)

150.

Szépviz, 1725. február 6.

Bors György és Sándor Pál tanuvallatást tartanak a Bajszág jobbágy családról.

Sacratissima caesarea regiaque catholica maiestas domine domine nobis naturaliter clementissime, benignissime.

Vestra clementer noverit maiestas sacratissima, quod nos literas eiusdem maiestatis vestrae sacratissimae compulsorias, pariter et attestatorias in personis nobilium Georgii *Endes* senioris de Csik Szent Simon et Annae *Bors* consortis eiusdem, necnon Nicolai filii eorundem legitime confectas, et emanatas nobis inter alios

maiestatis vestrae sacratissimae humiles fideles . . . . . ratione officii . . . . . nominanter conscriptos praeceptorie sonantes et directas summo, quo decuit honore, et obedientia recepisse in haec verba: *Carolus* sextus Dei gratia electus Romanorum etc. (stb. következik a tanúvallatást elrendelő parancs szokott stilusban.) Erantque sigillo eiusdem maiestatis vestrae sacratissimae iudiciali authentico Transylvanico in inferiori eorundem margine, in medio loco videlicet solito super cera rubra ductili impressive communitae, patenterque confectae, et emanatae. Quibus receptis nos mandatis maiestatis vestrae sacratissimae, uti tenemur, et par est obedire volentes in hoc anno Domini millesimo septingentesimo vigesimo quinto, die vero sexta mensis Februarii in et ad possessionem *Szépviz* in sede superiori Csik, consequenterque in et ad domum agilis primipili Thomae *Ambrus* eiusdem possessionis ibidem existentem et habitam accessisse ubique universos et singulos testes nostri in praesentiam vigore praescriptarum maiestatis vestrae sacratissimae literarum compulsoriarum citatos exacto prius ab iisdem firmissimo iuramenti sacramento secundum utrum nobis per antedictum exponentem exhibitum examinasse et inquisivisse, atque ab iisdem certitudinem veritatis hac serie descriptam recepisse.

Utrum autem nobis oblatum erat tale.

Tudja a valló nyilván és bizonyosan, értette-é, avagy hallotta-é, hogy a Felcsikszéken Szépvizen commoraló *Bajszag* néhai megirt szépvizi *Imreh* János uramnak jobbágyi voltak és ő kegyelméről nemzetes szentsimoni *Endes* Miklós uramnak és feleségének *Török* Anna asszonynak, a kikről maradtak néhai megirt szentsimoni idősbik *Endes* György uramra és *Boros* Györgyné *Endes* Anna asszonyra.

2-do. Hogy a megirt *Bajszag* közül egy Farkas nevü most is megirt *Endes* György és Anna asszony ő kegyelmék földén, kezek, és nevezetek alatt vagyon és lakik mint jobbágy.

3-tio. Azon megirt *Bajszag* Farkasnak voltak-é vér atyafiai, a kik ugyan vele együvé való jobbágyok voltak, ha voltak, hányan voltak, azokat kinek hitták, most hol, ki földén és nevezeti alatt laknak és ott hogy hivatják magukat, mikor és mi formában mentenek el *Szépvizről* cum omnibus congruis circumstantiis.

Sequntur fassiones testium.

1-mus testis, nobilis Paulus *Emreh*, annorum 52. Legitime citatus, iuratus, examinatus fassus est in hunc modum: Mivel nem-

régen származtam házamhoz, circiter 20. esztendeje, azért régi itt való dolgokra nem emlékezem. Azt tudom ad 2-dum utrum nyilvánosan, hogy az utrumban specificalt *Bajszág* Farkas felcsiki szenttamási néhai *Boros* György uram relictáját, *Endes* Anna asszonyt szolgálta s szolgálja most is mint jobbágya, kivel osztozó vér atyafi szentsimoni idősbik *Endes* György ur, a szépvizi néhai *Emreh* János jószága felét szántja, veti a megirt jobbágy, mely jobbágy succesive szállott rész szerint megirt *Endes* György uramra és *Endes* Anna asszonyra.

2-dus testis, primipilus Mathaeus *Barabás*, annorum 48. Legitime citatus, iuratus, examinatus fassus est: A kérdésben feltett *Bajszág* Farkast tudom, hogy a szépvizi néhai *Emreh* János jószága felében lakik és a fele jószágot bir, szánt, vet, mely *Emreh* János jószága rész szerint szállott szentsimoni idősbik *Endes* György uramra és *Endes* Anna asszonyra, most is ő kegyelmék birják, mivel eddig jó darab időtől fogva Nemzetes *Boros* Györgyné *Endes* Anna asszonyom birta, az *Endes* György uram részét is, nem régen váltá meg ő kegyelmétől *Endes* Miklós ur az atyja részét, azóta ő kegyelme is birja a második utrumba specificált *Bajszag* Farkast, annak az apját *Bajszág* Lászlót is, abban a jószágban lakni tudom és az *Endes* uramék ágát szolgálta mint jobbágy.

3-us testis, agilis primipilus Paulus *Szakács*, annorum 63. Citatus, iuratus, examinatus fassus est: Azt tudom bizonyosan ad 2-dum, hogy a specificalt *Bajszág* Farkas néhai megirt *Boros* György urat és relictáját *Endes* Anna asszonyt szolgálta, most is az asszonyt szolgálja mint jobbágya a néhai *Emreh* János jószágából.

4-tus testis, agilis primipilus Emericus *György*, annorum 66. Citatus, iuratus, examinatus fassus est: Ad 1-mum utrum, ismertem az utrumban specificált néhai *Emreh* Jánost, fia vala Ferencz, ki sine semine decidálván a János relictáját szolgálá mostani élő *Bajszág* Farkasnak az atyja László, nem ugy mint zsellér, hanem mint örökös jobbágy, meghalván a relicta *Emreh* Jánosné, deveniált a a jószág és megirt jobbágyok néhai szenttamási *Boros* György mostani élő relictájára *Endes* Anna asszonyra és szentsimoni idősbik *Endes* György uramra, mivel ő kegyelmék néhai szentsimoni idősbik *Endes* Miklós urnak maradvái az ő kegyelme felesége *Török* Anna, ugy hallottam az atyámtól, *Török* Máté leánya volt, mely *Török* Máténé testvér atyafia volt az utrumban specificalt *Emre* János urnak, ki is sine semine deficiált, *Bajszág* László[nak] vala más fia is János

5-tus testis, agilis primipilus pro nunc vigil Michael *Gál*, annorum 60. Citatus, iuratus, examinatus fassus est etc. [mint az előbbi].

6-tus testis, agilis primipilus Joannis *Erőss*, annorum 50. Citatus, iuratus, examinatus fassus est, sicut antecedens 5-tus testis.

7-ma testis, agilis primipili quondam Joannis *Boros* relicta vidua Catharina *Benkő*, annorum 70. Citata, iurata, examinata, fassa est etc. [mint a 4-ik tanu.]

8. testis agilis primipili quondam Joannis *Becze* relicta vidua Elisabeta *Csebi*, annorum 66. Citata, examinata, fassa est: Azt tudom, hogy *Bajszag* Farkas és az atyja László is Szent Mihályon lakott néhai idősbik *Endes* Miklós urat és feleségét szolgálták, holtok után szentsimoni *Endes* György urt és *Endes* Anna asszonyt megirt *Endes* Miklós ur maradváit szolgálták, s szolgálja ma is *Bajszag* Farkas.

9. testis, agilis primipilus Franciscus *László*, annorum 56. Citatus, iuratus, examinatus fassus est. etc. [mint az előbbi.]

10. testis, colonus nobilis Joannis *Bocskor* de Delne providus Georgius *Kerekes* etc. sicut antecedens 9-us testis.

11. testis, agilis primipilus Valentinus *Becze*, annorum 73. Citatus, iuratus, examinatus fassus est etc. [mint a 4-ik tanu.]

12. testis, providus Stephanus *Ponoczki* colonus generosae dominae Juditae *Mikó* consortis domini Michaelis *Bors* de Csikszentkirály, annorum 50. Citatus iuratus, examinatus fassus est ad 1-mum et 2-dum utrum, uti 8-vus testis, hoc addito ad 3-tium utrum. A *Bajszág* László első felesége meghalván, más feleséget vőn el magának, mely feleségének első urától voltak fiai, de *Bajszág* Lászlótól is lőn egy fia János, meghalván *Bajszág* László, a bátyjával Farkassal lakék egy ideig, János gyermek korában azután innét elbujdosék, tudom az elbujdosása alatt is jött ide *Szépvizre* látóul a bátyjához, mig elment innen.

13. testis, providus Joannes *Emreh* colonus generosae dominae Judithae *Mikó*, consortis generosi domini Michaelis *Bors* de Csikszentkirály, annorum 60.

14. testis, providus Martinus *Kurta*, annorum 60.

15. testis, providus Stephanus *Borbély*, annorum 57. Citati, iurati, examinati fassi sunt, prout 11-mus testis, hoc plus *Bajszág* Lászlónak meghalván az első felesége, azután vett vala el egy sánta asszonyt.

16. testis, providus Volffgangus *Bajszág* colonus domini

Georgii *Endes* senioris de Csikszentsimon et Annae *Endes* relictae viduae quondam domini Georgii *Boros* de Csikszenttamás, annorum 54. Citatus, iuratus, examinatus fassus est ad primum et 2-dum: Az atyám *Bajszág* László és én jobbágyi voltunk megirt *Emreh* János uramnak, successorinak, kik decedálván succedáltak birásunkban. Mostani Szentsimonon lakó *Endes* György ur édes anyja *Török* Anna asszony, én most is megirt *Endes* György urt és *Endes* Anna asszonyt ő kegyelméket mint jobbágyuk szolgálom, ad 3-tium vala az atyámnak Lászlónak más fia is János, ki megházasodék, de a régi pestiskor meghala, egy leánykával marada a felesége, de a leány is meghala. Az atyámnak első felesége az édes anyám meghalván, más feleséget vőn el magának egy sánta asszonyt, mely asszonynak az ura volt lengyelfalvi *Orbán* Elek uram atyja jobbágya, mely is özvegyen maradván jött volt be négy fiával Felcsikra szenttamási *Böjte* urék keze alá, melyet ott vett el az atyám László, kitől születék egy fia János, meghalván az atyánk a mostoha anyám négy fiai Bukur, Miklós, János és Sztojka, itt lakának ők is a kurucz világkor *kuruczkodának*, az öcsém János is jól felnevelkedék az anyjával s több bátyjaival innen elszivárgának *Háromszékre*, hogy a kurucz világ szünék, az öcsém János ide jövén hozzám, nállam lőn és pásztorkodék s munyatorom is lőn, a bátyjai haza származtak az uruk földére, mit gondolt az öcsém János is innen elmene a bátyjaihoz *Lengyelfalvára* az *Orbán* Elek ur keze alá és földére ott telepedett és házasodott meg egy özvegy asszonynyal, kitől vala két gyermeke, voltam házánál is, ott hivatja magát *Bukur* Jánosnak, ő is volt itt nálam tavaly a bátyjával Bukurral, gyümölcsöt hoztak vala ide eladni.

17. testis, providus Joannes *Simon* colonus generosae dominae Catharinae *Barrabás* consortis quondam generosi domini Andreae *Szabó* de Vacsárcsi, annorum 55. Juratus, examinatus fassus est etc. [mint az előbbi].

18. testis, providi Joannis *Simon* consors Helena *Gábor* praecedentis mariti sui conditionis, annorum 55. Citata, iurata, examinata, fassa est, sicut antecedens 17-mus testis.

19. testis, providus Joannes *Torsas* colonus generosae dominae Judithae *Mikó* consortis generosi domini Michaelis *Bors* de Csikszentkirály, annorum 53. Citatus, iuratus, examinatus fassus est ad primum nihil, ad 2-dum: Tudom nyilván és bizonyosan,

hogy a későbbi csiki romlás után az utrumban specificalt *Bajszág* László és fia Farkas néhai *Boros* György urt és feleségét *Endes* Anna asszonyt szolgálták, most is Farkas a megirt asszonyt szolgálja mint jobbágya, ad 3-tium azt is tudom bizonyosan, hogy *Bajszág* Lászlónak meghalván az első felesége, más feleséget vőn el egy sánta oláhnét, *Szenttamáson* vevé el, kinek első urától négy fiai valának, Miklós, János, Stojka és Bukur, Bajszág Lászlótól is lőn egy fia Szenttamáson, kit is Jánosnak keresztelének, aztán által jöttek ide *Szépvizre* lakni, innen ismét Szenttamásra mentek, ott halt meg *Bajszág* László, mivel én ott laktam akkor, én temettem egyik el is, azután elszéledtek onnan mindkét urától való gyermekeivel, azt hallottam, hogy a kisebbik itt lakott Szépvizen, ugymint János a *Bajszág* Lászlótól való *Bajszág* Farkassal esztenán és innen szakadt el gyermek korában. Tavaly az a *Bajsza* János bejött vala ide *Szépvizre* Bukurral a batyjával, egy hétig lőnek *Bajszág* Farkasnál, gyümölcsöt hoztak vala be, én is vettem tőlük, ugy mondották maguk, hogy *Lengyelfalván Orbán* Elek ur földén laknak, *Udvarhelyt* is találtam Jánost egy nehány uttal, onnan is hivott ki Lengyelfalvára a házához, de nem mehettem.

20. testis, providus Andreas *Ruszul*, nobilis Pauli *Emreh* de Szépviz colonus, annorum 52. Citatus, iuratus, examinatus fassus est etc. [mint a 4-ik tanu].

Et hi omnes praecedentes testes in possessionibus suis possessionariis in dicta possessione *Szépviz* sedeque Siculicali Csik superioris existente habita resident et commorant.

Cuius quidem praemissae huiusmodi inquisitionis et attestationis nostrae seriem, prout per nos exstitit expedita, et peracta, maiestati vestrae sacratissimae fide nostra mediante sub sigillis nostris usualibus manuum propriarum subscriptionibus rescripsimus, eidemque praementionato exponenti iurium suorum uberiorem futuram ad cautelam necessarias extradedimus. Eandem de reliquo maiestatem vestram sacratissimam quam diutissime vivere, valere, glorioseque regnare devotissime· desideramus. Datum anno, die locoque, ut supra in praemissis.

Correcta per nos. Eiusdem maiestatis vestrae sacratissimae humiles fideles, perpetuique subditi et servitores.

Georgius Bors nobilis de Csikszentkirály et iuratus assessor sedis Siculicalis Csik superioris et

Paulus Sándor nobilis de Csikszentmihály.

Kivül: Sacratissimae caesareae regiaeque catholicae maiestati domino domino *Carolo* sexto, Dei gratia electo Romanorum imperatori semper augusto, ac Germaniae, Hispaniarum, Hungariae, Bohemiaeque etc. etc. regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, et principi Transylvaniae, domino domino nobis naturaliter clementissimo, benignissimo.

(Eredeti, két íven az Endes család levéltárában.)

151.

Kolozsvár, 1725. december 12.

Károly király elrendeli Sándor Pálnak és megnevezett társainak, hogy az Abaffi Sándor és Szakálli Gergely között felmerült vitás ügyet vizsgálják meg.

Carolus sextus Dei gratia electus Romanorum imperator, etc. Fidelibus nostris egregiis et nobilibus Joanni et Petro *Sándor* de Szentdomokos, Mathiae *Bodor* de Dánfalva, Francisco *Ferenczi* de Madéfalva, **Paulo Sándor** de Szentmihály et Joanni *Balás* de Vacsárcsi. Gratiam nostram caesareo regiam! Exponitur maiestati nostrae in persona egregii Alexandri *Abaffi* de Csikszenttamás, qualiter superioribus non ita pridem praeteritis diebus, in hoc anno Domini millesimo septingentesimo vigesimo quinto, die vero quarta mensis Decembris, inter ipsum exponentem ut actorem ab una, ac libertinum Gregorium *Szakalli* de praedicta Szenttamás cum suis fratribus generationalibus, velut in causam attractos partibus ab altera, ratione et praetextu manumissionalium nobilium quondam Thomae, avi ipsius exponentis ac Gabrielis *Damokos* de Alsócsernaton ipsi in causam attracto concessarum, ac aliorum negotiorum exinde subsecutorum vobis non incognitorum, vel si necessum fuerit coram latius declarandorum coram egregiis nobilibus et agilibus viceiudice regio, caeterisque sibi adiunctis iuratis assessoribus sedis Siculicalis *Csik* superioris in vice sede eorundem iudiciaria, certa quaedam causa et litis differentia orta, mota, suscitata, ventillataque et adiudicata extitisset, in qua quidem causa, iudicialiter iidem ad ulteriora procedendo quoddam fecissent iudicium, vigore cuius eundem exponentem causa in eadem ab actore ammovendum esse iudicassent, quo eorum iudicio minime contentus licet idem exponens maturioris revisionis et sanioris discussionis gratia causam praemissam simul cum tota sua serie

et processibus exinde qualitercunque subsecutis, eo quo mos et consuetudo eorum requirit antiqua per viam legitimae appelationis provocasset, iidem tamen viceiudex regius praementionatae sedis Siculicalis *Csik* superioris cum sibi adiunctis praedeclaratis assessoribus nescitur unde moti, quibusve ad id inducti rationibus causam praemissam transmittere noluissent, prout nollent etiam de praesenti damno et praeiudicio ipsius exponentis manifesto. Suplicatum itaque extitit maiestati nostrae pro parte et in persona dicti exponentis debita cum instantia humilime. Quatenus nos eidem circa praemissa de opportuno et condigno iuris remedio, viaque legitimae appelationis dementer providere digraremur. Cum autem universae causae demptis criminalibus (in loco delicti deprehensis et quae iuramento solius personae actoris per in in causam attractum submittentur) de sedibus iudicium regni inferioribus ad superiores transmitti soleant atque possint. Proinde vobis harum serie committimus et mandamus firmiter ut acceptis praesentibus statim vos simul vel duo vestrum sub oneribus alias in talibus observari solitis erga praefatos viceiudicem regium, caeterosque praedeclaratos sibi adiunctos assessores cum praesentibus accedentes, qui si personaliter reperiri poterint, eosdem ibidem personaliter, alioquin de domibus habitationum, sive solitis eorundem residentiis, vel de bonis et iuribus, haereditatibusque suis Siculicalibus, unde videlicet praesens haec ammonitio vestra, ad scitum eorundem commode devenire poterit, ammoneatis eosdem ibidem, dicatisque et committatis eisdem verbo nostro regio, ut ipsi causam partium praemissam, simul cum tota sua serie, et processibus exinde qualitercunque subsecutis, maturioris revisionis et sanioris discussionis gratia, sub onere non observationis huiusmodi mandati nostri legitimi, eo quo mos et consvetudo ipsorum requirit antiqua transmittere modis omnibus debeant et teneantur. Qui si fuerint bene quidem, alioquin evocetis eosdem ibidem contra annotatum exponentem, ratione praevia coram latius declaranda ad octavum diem a die huiusmodi ammonitionis et evocationis vetrae ipsis ex hinc fiendae computandum iuxta brevem iudiciorum processum, in huiusmodi causis observari solitum in tabulam nostram regiam, in Transylvania iudiciariam maiestatis videlicet nostrae in praesentiam, rationem de praemissis reddituros efficacem, certificantes nihilominus eosdem ibidem quod sive ipsi termino in praescripto, modoque praedeclarato, coram maiestate nostra, in praefata tabula

nostra regia, in Transylvania iudiciaria compareant sive non, nos tamen partis comparentis ad instantiam, id faciemus in praemissis, quod iuris et iustitiae dictaverit ordo. Et post haec vos seriem huiusmodi ammonitionis, evocationis et certificationis vestrae, prout per vos fuerit expedita et peracta, maiestati nostrae suo modo terminum ad praefixum fide vestra mediante referre, vel rescribere modis omnibus debeatis et teneamini. Secus non facturi, praesentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in libera regiaque civitate nostra *Claudiopolitana*, die duodecima mensis Decembris, anno Domini millesimo septingentesimo vigesimo quinto.

L. S. Lecta et correcta mpr.

(Eredeti patens alak, alján papirfedeles vörös viasz pecséttel az Endes család levéltárában.)

152.

Csikszentmihály, 1726. április 24.

Buzás Balázs és Ferencz Fülöp bizonyítják, hogy Sándor István zálogba vette Csiszár András csigafalvi belső telkét.

Mü felcsikszéki szentmihályi *Buzás* Balázs és *Ferencz* Fülöp, mindketten lófő nemes személyek, tudására adgyuk mindeneknek, a kiknek illik, jelenvalóknak és következendőknek, quod in hoc anno praesenti 1726. die vero 24. Aprilis, mikoron volnánk az emlitett székben *Sz. Mihályon* nemzetes **Sándor István** uram nemes udvarházánál, jövének mü előnkbe két részről való személyek tudniillik: egyfelől említett **Sándor István** uram nobilis, másfelől pedig ugyan emlitett széki jenőfalvi *Csiszár* András primipilus, kik is mind két részül kezeket beadván, münköt megbirálának és tövének egymás között mü előttünk ilyen megmásolhatatlan és állandó alkalmat és compositiót, hogy ada emlitett *Csiszár* András ugyan megirt **Sándor István** uramnak egy darab belső fundust az emlitett *Sz. Mihály* között *Csigafaluban*, mely belső fundusnak vicinusa felyel néhai *Balla* Ferenczné successori, alól pedig néhai *Lado* Mihály posteritási jószága, mely vicinitasban lévő jószágokat most alcsik széki sz. királyi nemzetes *Bors* Mihályné asszonyom bir, mely megirt belső fundust adá *Csiszár* András **Sándor István** uramnak 16, idest tizenhat magyar forintokba tali conditione, hogy a megirt belső fundust *Csiszár* András életéig pacifice elbirhassa **Sándor István** uram, holta után pedig *Csiszár* Andrásnak ha valamely igaz vér recuperalni akarná, de-

Petrus Sander de Lentrohaza

1624-1651

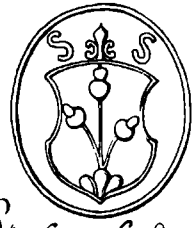
Petrus Sander
de Z. mihaljfa

1634-1637

Sander Istvánffi

1665

Stephanus Sander
S.S. Olti Superiens Fő Bíró

1720

Sándor Mihályi
Sándor Mihelly
1766-1744

Sándor Gáspár

1744

Cziké Sz: Mihályi Sándor Pálly

1789

Cziké Sz. Mihályi Sándor Mihály

1791

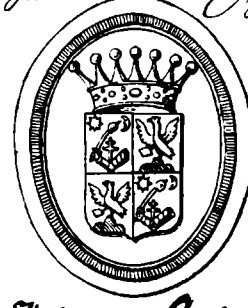
Sz. Mihályi Sándor Ignácz

1791

Cziké Sz: Mihályi Sándor Mihály

1804

Sándor Zsigmond

1807

Cs. k. Kuk Mihályi Sándor Lipót

1835-1844

ponalvan in paratis a tizenhat forintokat, ugy tartozzék remittalni **Sándor István** uram is, különben nem. Azt is hátra nem hagyván, hogy lévén nyolcz öl vetéskert azon belső fundushoz, azt is tartozzék procuralni **Sándor István** uram mindaddig, mig ő kegyelme manutenealja azon belső fundust. Mely dolog mü előttünk igy menvén végbe, adgyuk mü is ezen alkalommal való contractualis levelünket a mi igaz hitünk szerént, szokott pecséttel, kezünk irásával és egyikünk deáktalan lévén, keresztvonással megerősitvén. Datum anno die, locoque supra notatis.

Correcta per eosdem; iudices iidem qui supra.

Buzás Balázs mpr. p. h. + p. h.

(Eredeti félíven, alján két papirfedeles gyürűpecséttel a család mezőkapusi levéltárában.)

153.

Impérfalva, 1729. februárius 8.

Gr. Haller János meghagyja Sándor István alkirálybirónak, hogy Székely Zsigmond ügyében executorokat küldjön ki.

Kegyelmed n. felcsikszéki viczekirálybiró **Sándor István** uram nemes háromszéki kilyéni *Székel* Zsigmond uramnak penes literas contractuales adóssága megvételire *Biro* Kristóf uram ellen adjon ratione officii sui executorokot, kik is procedáljanak az megirt adósságnak megvételiben.

Datum in Imperfalva, die 8. Februarii anno 1729.

Gr. Haller János mp.

(Eredetije negyedíven az Erd. Nemz. Múzeum levéltárában, Oklevelek törzsgyűjteménye.)

154.

Csiktaplócza, 1729. julius 12.

Bodó György és Páll Míhály bizonyitják, hogy Taplócza község 25 frtot vett kölcsön kápolna épités czéljaira Sándor Pétertől és nejétől Székely Júliától.

Anno 1729. die 12. Julii. Nos infrascripti recognoscimus tenore praesentium significantes quibuslibet universis et singulis, hogy levaltunk csikszentmihályi tekintetes nemzetes **Sándor Péter** uramtól feleségével *Szekel* Julia asszonynyal együtt florenos 25 idest

huszonöt forintokot Felcsikszékben *Taploczán* az egész falutól expedialtattunk ő kegyelméhez, felcsikszéki taploczai *Kardos* Mihály libertinus falu birája, ugyanazon széki *Kardos* János Taploczafalvának hütösse libertinus, ugyan felcsikszéki taploczai *Lajos* Máté primipilus, mint megye birája, mely huszonöt forintokot ada ő kegyelme az taploczai kápolnának épitésére, az *Borjukertet* adván ő kegyelmének Felcsikszékben az falu között, melynek vicinussa ab una ugyan a tekintetes nemzetes **Sándor Péter** uram tanorokja, ab alia az *Szeredára* lefolyó patak. Eztet pedig az *Borjukertet* adák ő kegyelmék falu képében, tali tamen conditione, hogy husz esztendeig ki ne válthassa *Taploczafalva* ő kegyelmétől, husz esztendő mulva a falu maga saját pénzével, ugymint falu számára, nem privatus ember pénzével, sem privatus ember számára válthassa ki, mivel ab utraque parte örökös vicinus **Sándor Péter** uram. Hogyha pediglen a falu ő kegyelmét iniuriaval illetné, vagy törvényt hozna bele, tehát cum poena decretalis calumniae akármi névvel nevezendő bonumiból *Taploczafalvának* ő kegyelme propria authoritate satisfactiot vehessen, vétethessen, exclusis omnibus iuridicis remediis.

Mely dolog mű előttünk igy menvén végbe, melyről adgyuk mű is ezen attestationalis levelünköt subscriptiónkkal, pecsétünkkel megerősitvén fide nostra mediante, az kik diáktalanok lévén keresztvonásunkkal.

Signatum in *Csik-Taplocza*, anno, die ut supranotatis.

Correcta per eosdem.

Coram me *Georgio Bodo* mpr. nobile de sede superiori Csik Siculicali, de Csik Cico (L. S.) *Michaele Páll* primipilo de sede Siculicali superiori Csik Pálfalva authorata manu. (L. S.)

\+ (L. S.) + (L. S.) + (L. S.)

(Eredeti féliven Sándor Ákos levelesládájában, Budapesten.)

155.

Csikszentmihály, 1730. szeptember 9.

Abaffi Sándor 9 frtról nyugtatja Sándor Istvánt.

Én nemes felcsikszéki szenttamási *Abaffi* Sándor kértem kölcsön nemzetes szentmihályi **Sándor István** uramtól flo. 9 den.

59 idest kilencz forintot ötvenkilencz denárt, olyan formában, hogy böjtben kellvén, tartozom ő kegyelmének megadni, ha meg nem adhatnám ő kegyelmének, akármi névvel nevezendő javaimból satisfactiót vétethessen. Melyről adom ezen kézirásom, idem qui supra.

Abaffi Sándor mpr.

Szentmihály, 9. Septembris, 1730.

(Eredeti negyedíven az Endes család levéltárában.)

156.

Sepsiszentiván, 1730. deczember 27.

Károly király elrendeli Sándor Péternek és megnevezett társainak, hogy Geréb Antal és neje ügyében tartsanak tanuvallatást.

Carolus sextus Dei gratia electus Romanorum imperator etc. Fidelibus nostris universis et singulis etc. (lásd 108. szám alatt) gratiam nostram caesareo regiam! Exponitur maiestati nostrae in personis nobilis Antonii *Geréb* de Árapataka, et Judithae *Szotyori* consortis eius, qualiter iidem medio vestri ratione et praetextu certorum quorundam negotiorum suorum coram declarandorum, in praesentia egregiorum, nobilium, et agilium Stephani *Székely*, Thomae *Kovács*, Michaelis *Szotyori*, Ladislai *Székely*, Joannis *Hollaki*, Thomae *Bors*, Francisci *Szabó*, Petri *Ribiczei*, Gregorii *Donat* et Stephani *Ajtai*, tabulae nostrae regiae in Transylvania iudiciariae scribarum ac iuratorum notariorum, per nos ad id specialiter exmissorum, item vicecomitum etc. (lásd 108. szám alatt). Necnon Francisci et Joannis *Bialis* de Illyefalva, Georgii *Pünkösti*, Josephi *Keserü* de Uzon, Georgii *Baczoni*, Stephani *Császár* de Aldoboly, Francisci et Joannis *Rápolti* de Peselnek, Francisci *Donát* de Karatna, **Petri Sándor** de Csiktaplocza, Georgii *Bodo* de Csicsó, Francisci *Ferenczi* et Joannis *Biró* de Vacsárcsi, Stephani *Diak* de Andrásfalva, hominum videlicet nostrorum regiorum pro iurium suorum tuitione etc. (lásd 108. szám alatt.)

Datum in possessione *Sepsi-Szent-Iván*, anno Domini 1730. die 27. mensis Decembris.

L. S.

Lecta correcta mpr.

(Eredeti patens alak, alján papirfedeles vörös viaszpecséttel az Endes-család levéltárában.)

157.

Csikszenttamás, 1731. februárius 23.

Csikszentdomokosi Sándor Péter és Ádám Mihály jelentik Sándor István alkirálybirónak, hogy Abaffi Sándor ügyében tanuvallatást tartottak.

1-mus testis, felcsikszéki szenttamási *Siket* István primipilus, annorum 62. Citatus iuratus, examinatus fassus est: Azt tudom a kérdésben, hogy ezen csikszenttamási *Barabás* Sándor mind eddig t. n. *Abaffi* Sándor uramat szolgálta jobbágy képpen, még most is ő kegyelmét szolgálja.

2-dus testis, *Siket* János de eadem primipilus, annorum 33. iuratus, examinatus fassus est, uti primus testis.

3. testis, *Szabó* János de eadem primipilus, annorum 40. Citatus, iur. etc. uti 1. testis.

4. testis, *László* István de eadem primipilus, annorum 67. Citatus, iur. etc. uti 1. testis.

5. testis, *Császár* Ferencz de eadem primipilus, annorum 53. Jur. etc. uti 1. testis.

6. testis, *Balla* János de eadem primipilus, annorum 31. Jur. etc. uti 1. testis.

7. testis, *Siket* Imre de eadem primipilus, annorum 36. Jur. etc. uti 1 testis.

8. testis, *Csok* Péter de eadem primipilus, annorum 38. Citatus, iur. etc. uti 1. testis.

9. testis, *Balla* Mihály de eadem primipilus, annorum 41. Citatus, iur. etc. uti 1. testis.

10. testis, *Palkó* János de eadem primipilus, annorum 40. Citatus, iur. etc. uti 1. testis.

11. testis, *Böyte* Ferencz de eadem primipilus, annorum 48. Citatus, iur. etc. uti 1. testis.

12. testis, *Guzorán* Ferencz de eadem primip. annorum 46. Citatus, iur. etc. uti 1. testis.

Receptae sunt hae fassiones per me Petrum *Sándor* de Csikszent Domokos nobilem ac iuratum assessorem inclitae sedis superioris Csik et Michaelem *Adam* de Csikszenttamás primipilum in domo Emerici *Siket* de dicta Szenttamás, primipili in possessione *Csikszenttamás*, fide nostra mediante, anno 1731. die 23. Februarii.

Correcta per eosdem.

Kivül: Spectabilibus ac generosis, egregiis, nobilibus **Stephano Sándor** incli ae sedis superioris Csik viceiudici regio dignissimo caeterisque eiusdem sedis iuratis assessoribus dominis, ac eiusdem inclitae sedis iurato notario meritissimo, dominis dominis nobis colendissimis, venerandissimis.

Más kézzel: 24. Febr. 1731. Apertae per me *Sephanum Sándor* viceiudicem regium sedis Siculicalis superioris Csik mpr.

(Eredeti féliven, kivül 2 zárópecsét nyomával az Endes-család levéltárában.)

158.

Gyergyószentmiklós, 1732. januárius 12.

Galló Imre és Benedek János jelentik Sándor István alkirálybirónak, hogy Abaffi Sándor ügyében tanuvallatást tartottak.

Ajánljuk nagyságtoknak, kegyelmeteknek alázatos szolgálatunkat. Isten nagyságtokat, kegyelmeteket szerencsésen éltesse, szivünkből kivánjuk.

Akarjuk értésére adni nagyságtoknak, kegyelmeteknek, hogy t. n. felcsikszéki szenttamási *Abaffi* Sándor uram minket alább megírt személyeket requirálván, hogy *Gyergyószentmiklós*on lakó örmény companiabeli személyt, *Cziffra* Andrást megfeleltessük, az örmény compania birájától kérvén pecsétet, melylyel előnkbe hiván, a pecsétet includaltuk, mi is erősen megeskütvén, igaz hüte [szerint] való fassióját az utrum szerint leirnók:

1-mus testis, gyergyószentmiklósi örmény companiabeli személy *Cziffra* András, annorum 70. Citatus, iuratus, examinatus fassus est: A kérdésben egyebet nem tudok, hanem tudom, hogy mikor *Abaffi* Sándor uram engemet behivott *Moldovába*, mivel nekem is adós volt *Sikorány* oláh, ő kegyelme azt mondotta, bajoskodása van *Sikorány* oláhval, azért én bementem a porkoláb eleibe *Kománfalvára* és *Abaffi* Sándor uram a felelő levelet, melyet innen bevitt, megmutatá és megbeszéllette a dolgát, de a porkoláb nem tett törvényt, hanem a vajda elibe igazitott *Jászvásárra*, azután elmentünk a vajdához, *Sikorány* oláh is eljött, a felelet levelet is megmutattuk, de a vajda parancsolá deákra forditani, azt is gróf *Ferrati* ur praeceptorával deákra forditottuk, meginten beadtuk. Ujolag parancsolá a vajda oláhra forditani, azt

is megforditottuk és ugy adtuk be, ugy parancsolta a vajda, hogy a hatmány tegyen törvényt több parkolábbal együtt. Egy boér házánál azok olyan törvényt tettek, hogy *Abaffi* Sándor uramat kezibe adák *Sikorány* oláhnak, még *Sikorány* oláh a lovát *Abaffi* Sándor uramnak elakarta venni, én mondottam, mit csinálsz, miért akarod elvenni a lovat? holott elég jót tett veled *Abaffi* Sándor uram, hanem bocsásd el, hadd menjen el, ugy hagyott békét. Én nem tudom, sem nem hallottam, sem nem láttam, hogy *Sikorány* oláh fizetett volna *Abaffi* Sándor uramnak, de caeteris nihil.

Correcta per nos iudices. Recepta est haec fassio per nos *Emericum Gallo* nobilem de Gyergyószentmiklós, iuratum assessorem sedis Siculicalis Gyergyó, et *Joannem Benedek* primipilum de Gyergyószentmiklós mpr.

aedibusque unius nostri scilicet Emerici *Gallo* de Gyergyószentmiklós, anno 1732. die 12. Januarii, fide nostra mediante.

Kivül: Spectabilibus, generosis, egregiis, nobilibus et agilibus dominis domino *Stephano Sándor* viceiudici regio de superiori Csik Szent Mihály, caeterisque iuratis assessoribus ac iurato notario sedis superioris Csik. Dominis dominis nobis colendissimis.

Más kézzel: 23. Januarii 1732. aperta per me *Stephanum Sándor* viceiudicem regium sedis Siculicalis superioris. Csik. mpr.

(Haller Pál főkirálybirónak 1752. jun. 10. kelt hiteles átirata az Abaffi perirat 51. 52. lapjain, az Endes-család levéltárában.)

159.

Csikvacsárcsi, 1732. márczius 2.

Sándor István alkirálybiró az Abaffi László és Sándor között felmerült peres ügyben executorokat küld ki.

Sententia exradata per nos **Stephanum Sándor** de Csikszentmihály viceiudicem regium, caeterosque iuratos assessores sedis Siculicalis superioris Csik. Adjuk tudására mindeneknek, a kiknek illik e mi sententia levelünknek rendiben, quod in hoc anno 1730. die 1. Augusti causa levata in Szépviz et deliberatum.

Szenttamási t. nemzetes *Abaffi* Sándor uram ut dominus actor proclamaltatá a dominus in causam attratust de eadem t. n. *Abaffi* László uramat, állitván ő kegyelme ellen, hogy ennek előtte

exmissiójok adatván egy *Barabás* Sándor nevű jobbágya marhájának méltatlan behajtása és magánál való tartása iránt, melyet a dominus actor kénytelenittetett volt törvényre felkérni a dominus in causam attractustól, s fel nem adta. Actor perpetitio (így!) lévén in anno 1726. ante festum beatae virginis assumptionis circiter három héttel a dominus actor relatoriajával készen lévén, a dominus in causam attratus nem comparealt. Ideo azt kívánja, minthogy méltatlan az emlitett jobbágyának marháját behajtotta és törvényre fel nem adta, potentian érette és a die repetitionis giráljon convincaltassék, a marhának is hasznát vette volna, költésit, fáradtságát refundálják.

Pro in causam attracto nemo. Deliberatum: convincitur in acquisitione domini actoris. Prohibita eodem die.

Causa levata in Szépviz die 14. Novembris anno 1730.

Csikszenttamási t. n. *Abaffi* Sándor uram ut dominus actor collitigalván a dominus in causam attractussal t. n. de eadem *Abaffi* László urammal holmi szénafübeli kárért *Tapolcza* nevü helyből behajtott és törvényre kereste felkért marhának az in causam attractus kezénél eddig való megtartásáért. Visum est itaque iuri: jóllehet ex relatoriis constal az, hogy a dominus in causam attractus több marhákkal hajtatta a kárából be a dominus actor jobbágya marháját s a többi a kárról kezest adván, kivették, de a dominus actor a kárról kezest nem adván, abba erralt iuxta constitutionem sedis, a dominus in causam attractus similiter erronét tartotta meg a más marhák által esett kárért, per hoc cum poena potentiae tartozik a marhát restitualni, azon marhának becsüin maradván, mivel a máséért nem lehetett volna megtartani a dominus in causam attractusnak.

Dominus in causam attractus novisal, actor contendit. Deliberatum: concedunt novum.

Causa levata in Szépviz, die 30. Januarii, anno 1732.

Csikszenttamási *Abaffi* Sándor uram *Barabás* Sándor nevű jobbágyának egy tulka elvitele iránt de eadem *Abaffi* László uram tanquam novisans nem sollicitalta novumját sublevataknak cursussa alatt per hoc invalidaltatik iuxta decretum priusque manet deliberatum. In causam attractus protestatur de remedio, actor quoque protestatur.

Mely dolognak eligazitására és exequalására rendeltetnek pro executoribus nemzetes dánfalvi *Kovács* György és szentdomokosi

Sándor Péter uramék nemes Felcsikszéknek hütös assessori és csikszenttamási falusbiró esküdtjeivel együtt, elmenvén ő kegyelmék a dominus in causam attractusnak házához, tegyenek contentumot, avagy satisfactiót a dominus in causam attractus bonumiból .... mum de rebus mobilibus, iis vero non repertis vel non sufficientibus, etiam de rebus immobilibus plenaria satisfactio impendatur in aliquorum legitimum obstiterit impedimentum.

Datum in *Vacsárcsi*, die 2. Martii anno 1732.

Sándor István mpr. L. S.

Extradata per Franciscum *Ferenczj* iuratum sedis Siculicalis superioris Csik notarium mpr.

(Eredeti félíven, alján gyűrűpecsét nyomával az Endes-család levéltárában.)

160.

Sepsiszentiván, 1732. junius 22.

Károly király bizonyitja, hogy Sándor Ferencz és János a Péter fiai, tiltakozást jelentettek be mindazon kötések ellen, a melyeket néhai szüleik hoztak létre.

Nos Carolus sextus Dei gratia electus Romanorum imperator etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit universis, quod egregii **Franciscus** et **Johannes,** filii egregii **Petri** filii quondam **Johannis Sándor** de *Csik Szent Mihály* ex nobili olim femina *Elisabetha Angyalosi*, filia vero egregii dudum Michaelis *Angyalosi* de eadem Angyalos suscepti et progeniti, coram maiestate nostra personaliter constituti, per modum et formam sollemnis protestationis, revocationis, retractationis et annihilationis significarunt maiestati nostrae hunc in modum: Qualiter ipsi protestantes omnes et singulas illas fassiones, compositiones, transactiones, concambiales, permutationes et impignorationes annis superioribus, a praefatis genitore et genetrice suis, avis, item eorumque praedecessoribus, fratribus denique et sororibus carnalibus uterinis et generationalibus ratione et praetextu universorum bonorum iuriumque et portionum possessionariarum suarum ubivis, et in quibuslibet comitatibus et sedibus haereditarii principatus nostri Transylvaniae, et partium regni Hungariae eidem annexarum existentium et adiacentium paterno maternoque aviticarum ac aliorum quorumcunque nego-

tiorum, sub quibusvis verborum formulis, et clausulis sive iure perennali sive pignoratitio vel alio quovis sub colore in damnum et praeiudicium ipsorum protestantium iuriumque suorum successorum factas compositas et celebratas in omnibus suis punctis, clausulis et articulis, ac in omni sui parte revocare, et retractare imo literas quoque superinde medio tempore coram quibusvis iudicibus ordinariis, sive arbitris, quomodocunque et sub quibuscunque verborum formulis, et clausulis emanatas, et confectas cassare, et annihilare ac viribus destitutas inque iudicio exhibenti nocituras pronuntiare vellent, prout revocarunt, retractaverunt item cassaverunt, annihilaverunt et viribus destitutas inque iudicio exhibenti nocituras pronuntiaverunt adhuc in inperfectis aetatibus suis annos videlicet uti considerari, et visu metiri potuit hic duodecim, ille vero quatordecim aetatis coram maiestate nostra publice et manifeste personalibus suis adstantiis, et certissimis vocum suarum eloquiis. Harum nostrarum iudicialis et authentici sigilli nostri munimine roboratarum vigore et testimonio literarum mediante.

Datum in possessione *Sepsi Szent Iván*y, die vigesima quarta mensis Junii, anno Domini millesimo septingentesimo trigesimo secundo.

L. S. Lecta correcta mpr.

Kivül: Nb. 1695-től fogva 1732-dik esztendeig kivéve a *Rákoczi* kurucz világ üdeit, intercalaris 11 esztendőt. Annak utánna idegen országban létit *Sándor Jánosnak* 1708-ik esztendőben *Costesten* halálozván meg. — A nagy pestisnek idejit. A nagy éhség idejit. A *Carol* császár hadakozása idejit.

(Eredetije patens alak, kanczellariai papirfedeles vörös viasz pecséttel a család mezőkapusi levéltárában.)

161.

Csikszenttamás, 1732. október 29.

Sándor István és Cserei János bizonyitják, hogy Abaffi Sándor a felajánlott békés osztozkodásnak ellentállott.

Mi alább megirandó személyek és executorok, penes mandatum suae maiestatis sacratissimae divisionale, nemes gyergyószéki tekerőpataki *Gáborfi* Gábor uram materno iure ő kegyelme per successionem illető dologban t. nemzetes csikszenttamási *Abafi* Sándor uram, tanquam condivisionalis atyafi ellen suo modo pro-

cedalván, emlitett *Abafi* Sándor uram ő kegyelmének emlitett *Gáborfi* Gábor uram azon csikszenttamási nobilitaris curiajának kapuja előtt in processu executionis per nos fiendae optiót ada emlitett *Abafi* Sándor uramnak, hogy oszsza el ő kegyelme azon curiát és hadd válasszon emlitett *Gáborfi* Gábor uram, avagy ő kegyelme elosztván, válaszszon *Abafi* Sándor uram, mivel a jobbágyokban divisionaliter ő kegyelme választott elsőbben. De emlitett *Abafi* Sándor uram obvialván bennünköt, igy resolvála: Én semmi remediummal nem élek, a curiának elosztását magamon kivül másnak nem engedem, sem a jobbágyokban, Isten, szent Háromság ugy segéljen senki a jószágra be ne jöjjön, mert meg nem engedem, melyről adjuk ezen testimonialis levelünket futura pro cautela, szokott pecsétünkkel corroborálván praemissa superinde ambarum partium protestatione.

Datum in *Csikszenttamás*, 29. Octobris, anno 1732.

Sándor István mpr. *Cserei János* mpr.

Pariata et extradata per Franciscum *Ferenczi* iuratum sedis Siculicalis Superioris Csik notarium mpr.

(Eredeti félíven az Endes család levéltárában.)

162.

Dánfalva, 1733. május 9.

Ferenczi Ferencz és Bodor Máté jelentik Sándor István alkirálybirónak, hogy Abaffi Sándor és László között felmerült peres ügyben tanuvallatást tartottak.

Utrum penes repulsionem. Tudja-é a valló nyilván és bizonyosan, hogy in anno 1733. 5. Maii a szépvizi törvényháznál t. n. *Abaffi* Sándor uram urgealta t. n. *Sándor* István uramat, királybiró uramat, hogy extraserialis törvényt adván, admoneáltassa t. n. *Abaffi* László uramat extraserialis székre és micsoda terminusokkal admonealtatott ő kegyelme? Cum omnibus congruis circumstantiis.

1. testis, nemes felcsikszéki, szentdomokosi *Sándor* Péter nobilis, annorum circiter 44. Legaliter citatus, iuratus, examinatus fassus est: Tudom bizonyosan, hogy az elmult keddi törvényen t. n. csikszenttamási *Abaffi* Sándor uram seriest sollicitálván, s urgealván királybiró uramat az *Abaffi* László úr ellen való causának elővitele iránt, mondá királybiró uram, pereljen kegyelmetek

szemben. Arra mondá *Abaffi* Sándor uram, amint ennek előtte megalkudtunk volt egymásközött, hogy extraserialis széken is folyhasson a causank, ne legyen se diaetaról, se feriakról exceptio és általam e szerint admonealtatá *Abaffi* Sándor uram *Abaffi* László uramat a következendő keddhez egy hétre, melyet is én végbe vittem. Receptae sunt hae fassiones per nos

Franciscum Ferenczi de Medesér nobilem, ac iuratum sedis Siculicalis Superioris Csik notarium necnon *Mathiam Bodor* de Dánfalva nobilem mpr.

in domo eiusdem nobilitari dicti domini Mathiae *Bodor* de dicta *Dánfalva*, sedeque Siculicali superiori Csik existenti. Die 9. mensis Maii 1733. fide nostra mediante. Correcta per nos.

Kivül: Spectabilibus, generosis, egregiis et nobilibus, agilibus, dominis *Stephano Sándor* de Csikszentmihály viceiudici regio, caeterisque iuratis assessoribus ac notariis sedis Siculicalis superioris Csik, dominis dominis nobis collendissimis.

(Haller Pál főkirálybirónak 1753. jun. 10. kelt hiteles átirata az Abaffi periratok 38. lapján, az Endes-család levéltárában.)

163.

Csik Vacsárcsi, 1733. deczember 4.

Sándor István alkirálybiró executorokat küld ki az Abaffi László és Sándor között felmerült peres ügyben.

Sententia extradata per nos **Stephanum Sándor** de Csikszentmihály viceiudicem regium, caeterisque iuratos assessores sedis Siculicalis superioris Csik. Adjuk tudására mindeneknek, kiknek illik ez mi sententia levelünknek általa, quod in anno 1733. die 3. Novembris causa levata in Szépviz, et deliberatum. Csikszenttamási t. n. *Abaffi* Sándor ur ut actor proclamaltatá de eadem t. n. *Abaffi* László uramat ut dominus repellenst, állitván ő kegyelme ellen, hogy sententiákkal procedaltatott volt a dominus repellens ellen, mely kitetszik a sententiákból, tudni illik a dominus actornak kanczáinak elvételéért és hasonló képpen medvebőrének elvételiért, tempore processus executionis a dominus in causam attractus repellált volt, melyre citatus lévén dominus in causam attractus et repellens ad reddendam repulsionis suae rationem, de a dominus in causam attractus nem comparealt, azért azt kivánja

a dominus actor, hogy a repulsio cum poena indignationis seorsim et singulatim invalidaltassék és a sententiák in vigore megmaradjanak, cum reiteratis exponentis et fatigiis, mivel pro in causam attracto nemo. Deliberatum convincitur in acquisitione domini actoris. Mely dolognak eligazitására rendeltetnek t. n. csikrákosi *Cserei* János, szentmihályi **Sándor Péter**, delnei *Bocskor* Mihály senior, szépvizi *Czikó* György, vacsárcsi *Biró* János, csikcsicsai *Bodó* György, csik tamploczai *Lázár* Antal, dánfalvi *Kovács* György és szentdomokosi *Sándor* Péter uramék nemes Felcsikszéknek nemes assessori és szenttamási falusbiró, ezen Felcsikszékbeli falusi esküdtek, elménvén ő kegyelmének a dominus in causam attractusnak a jószágára, tegyenek executione mediante satisfactiot a dominus jószágából iuxta praemissa, nisi legitimum obstiterit impedimentum.

Vacsárcsi, 4-ta Decembris, 1733.

Sándor István mpr. L. S.

Extradata per Franciscum *Ferenczi* iuratum sedis Siculicalis superioris Csik notarium mpr.

(Haller Pál főkirálybirónak 1752. jun. 10. kelt hiteles átirata az Endes család levéltárában, Abaffi perirat 43. lapján.)

164.

Ilyefalva, 1738. márczius 22.

Kis János és Tana Péter bizonyítják, hogy Boér Gáborné Imecs Erzsébet az első férjéről, Székely Mihályról maradt javakról gyermekei javára lemondott.

Mü *Kis* János és *Tana* Péter nemes Sepsiszékben *Illyefalván* lakó városi személyek adgyuk tudtára mindeneknek, az kiknek illik ez jelen való levelünknek rendiben, quod anno praesenti 1738. die 22. Martii, midőn volnánk nemes Sepsiszékben *Illyefalván* a tekéntetes és nemzetes árapataki *Geréb* János uram ő kegyelme illyefalvi nemes udvarházánál, az huva is hivattatván mostan nemes Fejérvármegyében *Kövesden* lakó néhai tekéntetes és nemzetes kövesdi *Boér* Gáborné tekéntetes nemzetes *Imecs* Ersebet asszonytól ő kegyelmétől a végre, hogy az mint néhai elsőbbeni ura tekéntetes nemzetes sepsi széki killyéni *Székely* Mihály uram ő kegyelme még éltében tött vala testamentomot, hogy holta után az ő kegyelme emlitett akkori ura *Székely* Mihály

urammal együtt acquirált keresményi találtatnak, holta után birhassa és azután emlitett *Székely* Mihály uramtól maradott gyermekeire maradgyon, mely a testamentomból elucescál; ezen sokszor emlitett elsőbbeni urával, *Székely* Mihály urammal, ugymint nemes Fel Csikszéken *Taploczán* lakó tekéntetes nemzetes **Sándor Péterné** *Székely Julia* és tekéntetes nemzetes nemes sepsi széki illyefalvi árapataki *Geréb* Jánosné *Székely* Máriára és nemes kézdi széki, mostan *Kézdi Vásárhelyen* resideáló tekéntetes nemzetes albisi *Barabás* Györgyné *Székely Erzsébet* asszony és nemes sepsi széki killyéni tekéntetes nemzetes *Székely* Elek uramék magok részit illető s illethető, *Székely* Mihály urammal keresett mindennemü acquisitioiról lemondana, aminthogy le is monda és cédálá mindeneket a fenn megirt gyermekeinek, hogy aequaliter mindeneket istenesen, atyafiságoson egymás között oszszák fel; mely szabad akarat szerént való transferálását értvén, mi is irtuk meg pro futuro testimonio, az mi igaz hitünk szerént, keze beadása által emlitett *Boér* Gáborné asszonyunk, melyet kezünk irásával és szokott pecsétünkkel meg is erősitettünk.

Datum anno, die locoque ut supra notatis.

Correcta per nos iudices. Iudices iidem, qui ut supra.

Kis János, oppidanus de Illyefalva, mpria. (P. H.)

Tana Péter, oppidanus de Illyefalva, mpria. (P. H.)

Kivül, egykorulag, más kézzel: Boér Gáborné asszonyom adta contractus.

(Eredetije a Széki gróf Teleki-nemzetség marosvásárhelyi levéltárában: Nagyajtai Cserei-osztály, 101. sz. a.)

165.

Altorja, 1740. szeptember 2.

Báró Apor Péter végrendelete, melyben a Sándor-családtól szerzett birtokról emlékezik. (Kivonat).

Laudetur Jesus Christus etc. Csak az fiakat illető jószágok ezek: *Torja*, itt az szegény nagyapám öregbik *Apor* Lázár keresménye, az *Incze* és *Zölde* nevü jobbágyok, az melyeket én eddig nagy fáradságommal, költésemmel oltalmaztam meg; az **Sándor János** és **Mihály** jószágok, az **Sándor Jánosé** örökösön vagyon az **Sándor Mihályé** zálogon, az mint emlékezem nyolczszáz

forintokban, de ezen az **Mihály** részin csak egy jobbágy vagyon; ezt az **Sándor János és Mihály** részit gróf *Apor* István kereste etc.

Irtam magam kezemmel az alsó-torjai udvarházamnál Septembernek második napján az ezerhétszáz negyvenedik esztendőben.

(P. H.) *Apor Péter* mpr.

Noha mü ezt az testamentumot meg nem olvastuk, de mivel előttünk az testans úr báró altorjai *Apor* Péter uram ő nagysága viva voce, hogy ez az utolsó dispositiója és testamentuma, mü is az ő nagysága szavára fide mediante subscribaltuk. *Al-Torja* . . Septembris 1740.

Mihálcz Mihály
alsó-torjai nemes személy m. p. (P. H.)

Mihálcz Péter
alsó-torjai nemes személy m. p. (P. H.)

David Köntzei de Karatna iuratus assessor incliti comitatus Albensis Trasylvaniae (P. H.)

Uzoni Keserű Pál
nemes személy m. p. (P. H.)

Ikafalvi *László András*
nemes személy m. p. (P. H.)

(Eredetije br. Apor István úrnál Abosfalván. Teljes szövegében közölve: Br. Apor Péter verses művei és levelei I. k. 388. l.)

166.

Hely és kelet nélkül. (1740. körül.)

Cserei Mihály följegyzései a Sándor-család tagjairól.

A mely urak, főemberek, nemesek az én időmben megholtanak, akiket én ismertem, azoknak specificatiója.

Csiki *Sándor János* főember, Molduvában halt meg.

Csiki *Sándor Mihály*, jó nemes ember.

Csiki *Sándor Pál*, fejedelem hadnagya.

(Eredetije az Apor-levéltárban. Közölve: Br. Apor Péter verses művei és levelei I. k. 261. 275. l.)

167.

Oþába, 1741.

Br. Apor Péter versei a Sándor-család tagjairól.

Syntagma et syllabus vivorum et mortuorum aetate mea, qui memoriam non fugerunt, azaz az élőknek és holtaknak, kik életemben hatvanhat esztendeig voltanak, esszeszedése és száma,

valakik eszembe jutottanak, az melyet utolsó öregségiben az következendőknek emlékezetire és mulatságokra öregségiben az üdőnek töltésiért és maga mulatságáért irt le báró all-torjai *Apor Péter* nemes Háromszéknek főkirálybirája az 1741. esztendőben.

Veres papok között vala *Sándor Ferencz.*
Orbaiban Páván lakik *Vajna* Ferencz.
Igen tanolt ember volt *Hegyessi* István.
Felcsiki vicetiszt vala *Sándor István.*
Doboka vicetiszt az *Szarvadi* János.
Fel-Csikon lakik most is az *Sándor János.*
Ezeres kapitány volt *Szappanyos* Mihály.
Csiki nótárius volt edgy *Sándor Mihály.*
Marosban vicetiszt volt vén *Dósa* Mihály.
Csikban, Szent Mihályon vice *Sándor Mihály.*
Szentkirályon lakott Csikban az *Sándor Pál.*
Udvarhelyszéken penig *Szombatfalvi* Pál.
Regálista vala nem rég *Földvári* Pál.
Fel-Csik-Szentmihályon ifjabb *Sándor Pál.*
Küküllő főbiró volt *Fekete* Péter.
Fel-Csikon Taploczán lakik *Sándor Péter.*

(Eredetije az Erdélyi Nemzeti Múzeumban, gr. Kemény József gyűjteménye tomus XX. Teljes szövegében közölve: Br. Apor Péter verses művei és levelei I k. 183., 199., 208., 229., 220., 236., 237., 239. l.)

168.

Csiktaplócza, 1742. január 19.

Sándor István és társai felmentik Czikó László jegyzőt azon kötelezettség alól, hogy a Bors Mihály végrendelete miatt keletkezett per iratait jegyzőkönyvre vegye.

Nos infrascripti damus pro memoria tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis et singulis, quod in anno 1741. die octava mensis Augusti, midőn *Csiksomlyón* a méltóságos *Mikes* háznál a néhai csikszentkirályi tekintetes nemzetes *Bors* Mihály uram testamentuma iránt a tekintetes nemes arbitrationum forumnak végen lévén és a deliberatumnak kiolvasása után csikmindszenti tekintetes nemzetes *Czikó* László uram azon forumnak notariusa két részre összedvén a dominorum litigantium literale instrumentumit és exhibitáit még stante sede azt kérdé ő kegyelme,

hát én már mit csináljak ennyi levéllel, beirjam-é a transmissióba, vagy ne? mivel a formalis transmissió azt kivánná. Arra az arbitrationum forumnak a litigans parsokkal együtt az tetszék, hogy mivel nem egész processualis dolog, hanem csak extraferialis, azért nem szükséges az exhibitiót beiratni, hanem csak a mostani allegatiókat és deliberatumokat kell beirni és in foro appelationis a domini litigansok maguk productumokat exhibiálhatják, amint hogy eo actu a litigansok minden exhibitakat maguk kezekhez is vevék és nem hagyák a megnevezett nótarius ő kegyelme kezénél. Mely dolog mi előttünk és mi általunk igy menvén végbe, melyről mi is adjuk ezen testimonialis levelünket subscriptiónkkal és szokott pecsétünkkel corroborálván, fide nostra mediante. Anno 1742. die 19-na mensis Januarii. Actum [in] *Csiktaplócza.*

Stephanus Sándor praeses mpr. L. S.
Joannes Cserei sedis superioris Csik assessor mpr. L. S.
Franciscus Szabó sedis inferioris Csik assessor mpr. L. S.
Thomas Kovács sedis Kászon iuratus assessor mpr. L. S.
Stephanus Péterfi de Kászonjakabfalva iuratus assessor eiusdem mpr. L. S.
Michael Endes de Alcsik Szentsimon nobilis et iuratus assessor sedis inferioris Csik mpr. L. S.
Georgius Czikó nobilis iuratus assessor sedis superioris Csik mpr. L. S.
Joannes Bocskor nobilis de Csikszentlélek iuratus assessor inclitae sedis Csik inferioris mpr. L. S.

(Eredeti egész iven, alján 8 gyürű pecséttel az Endes család levéltárában.)

169.

Csikszentkirály, 1743. márczius 7.

Sándor Péter, mint a csiksomlyói seminarium gondnoka egyezséget köt Bors Tamással és Simonnal a jogtalanúl magukhoz vett javak visszatérítése iránt.

Mi alcsikszéki szentkirályi *Bors* Tamás, Simon és Lázár nemes személyek, adjuk ezen obligatoriánkat, hogy a mint néhai csikszentkirályi *Bors* Mihály ur testamentuma dolgában mint vérek litigálódván a legatariusokkal, tandem post decisionem causae et testamenti ratificationem, ante tamen eiusdem executionem, csikszentsimoni tekintetes nemzetes *Endes* Miklós urammal, mint a tisztelendő pater franciscanusok csiki conventének sindicussával

és ezen causában actorral, ugy tekintetes nemzetes taploczai **Sándor Péter** urammal, mint a nevezett csiksomlyói tanulók seminariumának qua legatariusának curatorával és taploczai nemes nemzetes *Lázár* Antal urammal, mint a nevezett conventnek vicesindicusával az egész legatariusok képekben, egyezénk meg sub conditionibus et punctis subsequentibus.

1. Akármely névvel nevezendő kezünkbe jött marhákért, minthogy azoknak nagyobb része megdöglött, egyezénk meg én *Bors* Tamás és Simon 75 magyar forintokban idest 75 m. for. külön-külön, melyet én *Bors* Tamás statim in paratis deponáltam is, nem különben az esztelneki pater Franciscanusoknak testalt ezüst órácskát is resignáltam. Én pedig *Bors* Simon tartozom azon hetvenöt forintokat közelebb esendő Szentgyörgy napjára in paratis deponálni. Én pedig *Bors* Lázár mostan restitualok két ökröt, egy kanczát, egy lovat a több marhákért pediglen, melyek részemre jöttek volt, tartozom én is a jövő Szentgyörgy napjára anno curente 1743. 30 idest harmincz magyar forintokat deponálni és igy eszerint mind hárman a marhákat mind egészen kifizettük.

2. A mi gabona kezünkbe jött, mind 40., mind pedig 41. esztendőben termett, azokról hitelesen computizálván, participált mindenikünk külön-külön in tritico cubos 37, met. 2, árpát cub. 6, mivel pedig most szemül annyi gabonánk nincsen, arra obligáljuk magunkat, hogy ad 8-vum imminentis mensis Aprilis anni currentis 1743. tartozunk mindnyájan szép tiszta buzául és szép árpául simul et semel megfizetni és a kiknek illik, vagy a hová a nevezett actor ő kegyelme fogja disponálni, oda resignálni.

3. Ami adóságok tanáltatnak akár hol, azokról a legatariusok disponálhassanak és amit azokból mi percipiáltunk volna, a nevezett terminusra, ugymint jövő Szentgyörgy napjára azokat is tartozunk restituálni.

4. A zálogos jószágokról és jobbágyokról jövő Szent György napjára én *Bors* Tamás a leveleket, melyek nállam vannak producalom és a melyeket magunkhoz nem válthatunk, azokat akkoron mingyárást resignalunk, a melyeket pediglen magunkhoz akarunk váltani, akkor, ugymint Szent György napban tartozunk deponálni zálogjokat, avagy aestimatio szerint levalando valorokat, a melyeket pedig nem deponalhatunk, akkoron tartozunk resignálni.

5. Ha mely adóságok, vagy zálogos jószágok megirt Szent György napig nem elucescalnanak, tehát azután is akármikor elu-

cescalvan, ha mi kezünknél lenne, tartozunk a testamentum és arról való deliberatum szerint oda a hová legaltattak, administralni, vagy resignálni hic in loco.

6. Ha kik közülünk valamely eltestalt res mobilisekben és akármi névvel nevezendő házi portékákban, vagy egyébb bonumokban participalodott volna, comparealtatván, tartozzék ad dispositionem domini actoris resignalni és kézbe adni in ipso esse, vel in aequivalenti.

Mindezekre a decleralt punctumok szerint sub poena articulari obligaltuk magunkat exclusis omnibus iuridicis remediis, ugy, hogy ha vel in toto, vel in parte violalnok, vagy akármely törvényt hoznánk bele, hoc ipso a praenotalt poenában incurráljunk. Melyekre praesentibus magunkat iterum obligaljuk.

Datum *Csikszentkirály*, in aedibus alterius nostrum Simonis Bors die 7. Martii, anno 1743.

Correcta. Iidem, qui supra.

Bors Tamás mpr. L. S. *Bors Simon* mpr. L. S.

Coram nobis. *Bors Lázár* mpr. L. S.

Nicolao Endes de Csikszentsimon actore et syndico primario mpr. L. S.

Petro Sándor nobille de Csikszentmihály administratore Seminarii Csiksomlyóensis mpr. L. S.

Antonio Lázár de Csiktaplócza mpr. L. S.

(Eredeti egész íven, alján hat gyürűpecséttel az Endes család levéltárában.)

170.

Taplócza, 1745. februárius 19.

Id. Sándor Péter és Sándor Pál bizonyítják, hogy Bors Tamás megintette özv. gr. Lázár Ferenczné, Boér Zsófiát, követelvén, hogy hegedűs czigányát bocsássa el.

Nos infrascripti damus pro memoria per praesentes significantes, quibus expedit, universis et singulis, quod in hoc anno praesenti 1745. die 19. mensis Februarii, midőn méltóságos grófné *Boér* Sofia asszonyom ő nagysága a néhai méltóságos asszony *Lázár* Drusianna itélőmesterné asszonyom temetésiről *Háromszékről* feljövén csiktaploczai pusztás házamnál szállott volna, nemzetes csikszentkirályi *Bors* Tamás uram ő kegyelme ugyan csiktap-

loczai *Lázár* Antal uram nobilis et iuratus assessor sedis Siculicalis superioris *Csik*, *Damokos* József nobilis uraimékot mint regiusokot elküldvén ő nagyságához, elsőbben ő nagysága magával levő kocsissa *Szipos* Mihály által admoneáltata de eo super eo, hogy hegedűs czigányt (a mint predálja) a kiket megfogatott ő nagysága, bocsássa el, melyet ha cselekszik, bene quidem, alioquin certificaltatja *Bors* Tamás uram ő kegyelme méltósagos gubernium eleiben, a minthogy a megírt kocsissa által. Mely certificatio és admonitio e szerint menvén véghez, melyet mü is irtuk meg futuro pro testimonio praetitulatae illustrissimae dominae comitissae fide nostra mediante christiana subscriptionkkal és szokott pecsétünkkel megerősítvén. Anno, dieque ut supra praenotato. Signatum Taplocza.

(P. H.) *Sándor Péter* üdősbik csikszentmihályi nobilis, nemes Felcsikszéknek hűtös assessora mpr.

(P. H.) *Sándor Pál* nobilis de Csik-Szent-Mihály mpr.

(Eredetije az Erdélyi Nemzeti Múzeumban letéteményezett gróf Lázár-levéltárban.)

171.

Szépviz, 1745. februárius 26.

Sándor Péter nyugtatja gr. Lázár Ferenczné azon 13 Rh. frtról, melyet ez a székely határőrség czéljaira hozzá befizetett.

Quietantia.

Méltóságos grófné *Lázár* Ferenczné asszonyom ő nagysága contingensit felséges asszonyunk katonáinak felállítására percipiáltam tekéntetes nemzetes *Abaffi* Sándor uramtól fl. Rs. 13, idest tizenhárom nimet forintot, melyről quietálom pro futuro testimonio. Anno 1745. die 26. Februarii in *Szépviz*.

Idest fl. Rs. 13. *Sándor Péter* mpr.

(Eredetije az Erdélyi Nemzeti Múzeumban letéteményezett gróf Lázár-levéltárban.)

172.

Taplócza, 1745. szeptember 4.

Sándor Péter hiteles alakban kiadja néhai Damokos Tamásné, Geréb Kata végrendeletének az Abaffi-testvérekre vonatkozó részét.

Ex urbario piae defunctae dominae Catharinae *Geréb* quondam pii defuncti spectabilis generosi domini Thomae *Damokos*

consortis sic est scriptum in *Csikszentdomokos* anno 1698. die 2. Martii, t. n. *Abaffi* Jánosné *Damokos* Erzsébet asszonyomtól zálogosítottam egy szántó földet *Taplócza* nevű helyben, három köblöst, melynek vicinusa t. n. *Abaffi* Jánosné *Damokos* Erzsébet asszony. Melyért adtam 4 köböl buzát 12 forintban tali tamen conditione, hogy mikor ugarlás szerbe leszen a föld, annak ideibe válthassa meg ő kegyelme kész pénzzel én tőlem, én is tartozzam kibocsátani ő kegyelmének, vagy gyermekeinek exclusis omnibus iuridicis ac remediis, (igy!) mely *Taplócza* nevű helyben való három köblös földet in vicinitate néhai t. n. *Damokos* Erzsébet asszony ő kegyelme gyermekei. Azon földet 12 frtba kieresztettem t. n. *Abaffi* Sándor uram szegény hajadon leányának, ugymint *Abaffi* Margit asszonynak és *Abaffi* Kata asszonynak cum hac conditione, hogy hét üdvösséges szent miséket szolgáltassanak ő kegyelmék néhai t. n. *Damokos* Tamás uramért és néhai t. n. *Geréb* Kata asszonyért, melyre ő kegyelme *Abaffi* Sándor uram obligalta magát keze beadásával *Szépvizen* egy nehány esztendővel ennek előtte a *Csutak* András házánál. Melyről adom ezen irásomat. Fide mea christiana pro futoro testimonio, subscriptiommal, pecsétemmel corroboralván.

Anno 1745. die 4. Septembris, *Taplócza.*

Petrus Sándor nobilis
de Csikszentmihály mpr. L. S.

(Eredeti negyedíven, alján gyürűpecsét nyomával a család kolozsvári levéltárában.)

173.

Kelet nélkül. [1745.]

Imecs Tamásné utódai, ezek között Sándor Péterné és Sándor Kata a kir. táblai elnökhöz folyamodnak, hogy őket háromszéki javaikban osztoztassa meg.

Méltóságos tabulae praeses úr!

Méltóságos regia tabula, nekünk méltóságos jó uraink.

Alázatos instantiank által kételeniteténk nagyságtokhoz folyamodnunk és egyszersmind jelentenünk lévén közönséges atyafiakul, t. i. néhai nemes orbai széki imecsfalvi *Imets* Tamásné *Szörtsei* Borbála asszony ő kegyelme leányágon levő posteritási, ugymint nemes sepsi széki kilyéni tekintetes ur *Székely* Elek uram,

ugyan sepsi széki ilyefalvi *Bialis* Jánosné **Sándor Kata**, nemes felcsikszéki szentmihályi **Sándor Péterné** *Székely* Julia, nemes Kézdi székben *Kézdi Vásárhelyen* residealó *Barabás* Györgyné *Székely* Erzsébet, nemes *Sepsi székben Ilyefalván* residealó árapataki *Geréb* Jánosné *Székely* Mária, nemes orbai széki tamásfalvi *Turi* László és Sándor, nemes *Fejérvármegyében Kövesden* lakó *Boér* Ferencz és ugyan nemes Sepsi székben *Kis Borosnyón* lakó *Tompa* Jánosné *Boér* Annis ő kegyelmék között osztozó anyai jószágunk feles jobbágyunk, szántóföldeink, szénafű helyeink, ugymint nemes Küküllővármegyében *Mikeszászán, Lodormánban, Sz. Jánoshegyen, Rukajon,* mely helységekben nemes curiank ma nincsen, jóllehet ma is *Mikeszászán* mintegy udvari titulus alatt a jobbágyok szántanak, vetnek, kaszálnak, major szőlőt is colalnak külön, ezeken kivül a jobbágyok borral szoktak befizetni nekünk, emlitett *Imets* Tamásné *Szörtsei* Borbára asszony ő kegyelme gyermekeinek, ugy nemes orbai széki imecsfalvi *Imets* Mózes és Mátyás uram gyermekeinek, mely jószágok ma is köztünk indivise vannak, mely jószágok is maga tulajdon jószági voltak emlitett néhai nagyanyánknak. Maga pediglen lakván ugyan maga tulajdon jószágában nemes Orbai székben *Szörtse* nevű faluban és ottan is feles számu jobbágyok lévén azon lakó nemes curiajához tartozandó appertinentiák teleki, bibarczfalvi és damokosfalvi határokban, ezeken kivül egynehány helyeken, melyek pure praecise fiat leányt egyaránt illetnek és sine controversia subdividaltathatnak mi közöttünk fenn declaralt atyafiak között.

Vagyon másutt is anyai jusson minket illető feles jószágok, jobbágyok, szántóföldek, szénafűvek, melyeket mi, emlitett *Imets* Tamásné asszony *Szörtsei* Borbála asszonyom leányágon levő posteritasi, fenn emlitett *Imets* Mózes és Mátyás uram gyermekeitől divisiora kivánunk, ugymint nemes *Orbai* székben *Imetsfalván* levő jószágokat, jobbágyokat etc. *Gelentzén, Zágonban.*

Nemes Kézdi székben *Sz. Katolnán, Csernátonban, Nyujtódon, Almásban* és *Osdolán,* melyekben *Imets* uramék divisiot admittalni törvény nélkül nem akarnak, minthogy penig egyuttal mindezeket is divisiora a leányág kivánja az emlitett fiuággal nem lehetvén mind ezekben a különb különb helységekben procedalni, hanem ha itélőmester által, melyet is midőn kivánt volna a leányág meginditani divisionale mandatum mellett, némelyeknek ebben opinioját vevén, ugy teszett, hogy az itélőmester ur a Széke y-

ségen levő jószágokra ki nem mehet, mivel az approbatabeli locus ellenzi in approbatam constitutionem pars 3. tit. 76. art. 13., mely szerént az itélőmester urnak kimenni nem lehet székelyföldi jószágra, hogyha pedig kimenne, casu pro az adversa pars inhibealná és inhibealná, mely Székelyföldin az inhibitio pro repulsione inputaltatik, evocalni kellene az inhibitio okadására és igy azt art. poenat elkerülni nem lehetne. Articulusban iratik, hogy a székelyek a magok székekben éljenek az ők ususokkal és remediumokkal, azután a causat elvihetik appelatioban, de ebből is ilyen akadály adja magát elő, hogy *Orbai székben* a vicetiszt *Turi* László atyánkfia ő kegyelme praetendens velünk együtt, a fiu ágon, ki ellen a causa agitaltatnék *Imets* László atyánkfia, *Imets* Antal és Domokos similiter assessorok, *Jankó* Ferencz praetendens és ő kegyelme is assessor, igy a törvényben ezen causában ben nem ülhetnek, a több lófő assessorokra nem bizhatjuk, kevés számból is lévén ő kegyelmek.

Instalnak nagy alázatoson nagyságtoknak, méltoztassék nagyságtok ezen dologban minekünk oly istenes opinioját és kegyelmes resolutioját adni, hogy procedalhassunk, mivel nagy periculumban forog dolgunk, ugy, hogy csak eddig is némely condivisionalis atyánkfiai keménségek miá feles jobbágyunk elbujdostanak és maig is oda vadnak és félő, többek is bujdosnak el.

Mely nagyságtok ebbeli kegyes és istenes gratiáját Isten ő szent felsége nagyságtoknak megfizeti és mi is nagy hálaadással megköszönni el nem mullasztjuk. A minthogy vagyunk és maradunk is nagyságtoknak mindenkori alázatos szolgái és szolgálói fenn megirt *Imets* Tamásné *Szörtsei* Borbála

posteritási.

(Eredeti, egész iven a család mezőkapusi levéltárában.)

174.

Taplócza, 1746. februárius 22.

Sándor Ferencz levele édesatyjához, Sándor Péterhez.

L. I. C.

Tekéntetes nemzetes kedves Atyám uram!

Fiui kötelességgel való szolgálatomat ajálván tekintetes atyám uram, amint előbbi Csikban lételemkor kértem vala tekintetes atyám uramat, hogy méltóságos ur vicarius uram előtt a *sz. miklósi*

plebania iránt mensiat tenni ne terheltetnék, vagy ha azt nem, bár Alcsikon valamely alkalmas faluban. Minemű dolgok folynak most is megirhatnám, de jobb elhallgatnom pro hic et nunc. Asszony anyám alázatoson köszönti tekintetes atyám uramot, a **Sándor Pál** öcsém köpönyinek való két sing posztót el ne felejcse, *Mihóknak* egy nadrágnak való veres posztót . . az ut mián meg nem külhetének (így!). *Zuzinak* egy virágos fátyol előruhának valót, 3 fél singet, a fülbevalót el ne felejcse tekintetes atyám uram. *Boér* Antalné hugom jobban van kevéssel. **Sándor Péter** öcsém dolgáról kérem tudositson, miben van, még asszony anyámnak meg nem jelentettük. Ezzel magamat ajálván maradok tekintetes atyám uramnak

igaz szolgája, fia
Sándor Ferencz mpr.

1746. die 22. Februarii, *Taplocza.*

P. s. Tekintetes atyám uramot alázatosan köszöntjük *Boér* Antal uram, *Sándor János* és *Pál* öcséim. Az *Péter* öcsém dolga iránt háromszéki hamarább való pósta által kérem nagy alázatossággal tudósitani és egész állapotyáról, hogy miben álljon és itthon maradása lészen-é, vagy sem? Másképpen mi igy vélekedünk, hogy szüntelen verbuatiót látunk; az actualisokat bocsátani mi az permustrára elküldöttük.

A tetczin angliai posztónak selire ne nézzen tekintetes atyám uram.

Sándor Pál irása.

(Eredetije negyedíven Sándor Ákos levelesládájában Budapesten. A 80. sz. irat borítékául használva.)

175.

Csikszentmihály, 1746. május 25.

Tanuvallatás arról, hogy Sándor Mihály, István és Péter milyen arányokban birtokolták a Bödörvész nevű helyet.

Ajánljuk nagysádtoknak s kegyelmeteknek kötelességgel való alázatos szolgálatunkot.

Isten nagyságtokot s kegyelmeteket szerencsésen, jó egészségben éltesse, alázatoson kévánjuk. Akarók nagyságtoknak s kegyelmeteknek értésire adni, quod in anno praesenti 1746. die 25. Maii requiralván bennünköt alább subscribálandó személyeket

felséges királyunk, kegyelmes asszonyunk compulsorium mandatumának vigorával (melyet is hisce praesentem includaltunk) tekéntetes, nemzetes altorjai *Mihálcz* Péter uram ő kegyelme, mű azért mindenekben engedelmesek lévén in anno et die praenotatis, nemes Fel Csik székben, *Sz. Mihályon Szőcs* István primipilus házánál itidem vigore eiusdem mandati convocaltatott és statualtatott fatenseket az dominus exponens urunktól ő kegyelmétől előnkben adatott utrumra erős hüttel megesketvén hütök után való fassiojokot modibus nagyságtoknak s kegyelmeteknek alázatoson meg irtuk.

Utrum autem nobis oblatum erat tale:

1. Tudja-e az tanu nyilván és bizonyoson, avagy hallotta-e, hogy itt fel csik széki sz, mihályi határon *Bödörvész* nevű helységben levő helyeket a **Sándor** jusson levőköt néhai **Sándor Mihály, István** és **Péter** uramék, mint condivisionalis atyafiak memoria hominum közösön birták volna-é, vagy sem? vagy megosztva különösön, tudniillik: felit néhai **Sándor Mihály** uram, felit pedig néhai **Sándor István** és **Péter** uramék?

2. Hát azt hallotta-e, hogy néhai **Sándor István** uram, mondotta volna: *Mihácz* Péter öcsém uram, fele kegyelmeteké, fele miénk, az fenn specificalt *Bödörvésznek.*

3. Hát azt tudja-e bizonyoson és nyilván, néhai **Sándor Mihály** uram keze alatt lévő jobbágyok, oláhok, kik életéig ő kegyelmét szolgálták, taxát fizettek annuatim, most kik kezek alatt vadnak, lavitalnak, nevezetesen a porkárok, *Bódor* Mihály, *Antal* János, *Bartos* Mihály, Péter, Miklós, kik is fiai voltak néhai *Bartos* Bálintnak. Hogyha *Bartos* Bálint életéig szolgálta volna néhai **Sándor Mihály** uramat, többeket is, akit tud az valló, mondja meg? Insuper *Tankó* György, a csángó, öccseivel együtt, *Gübüllő* Gábor, ezek is ha néhai **Sándor Mihály** uramat szolgálták, és ő kegyelmének dézmáltak? Cum obsequentibus congruis circumstantiis, mit tud az tanú jó lelke ismereti szerint mondja meg?

Testium fassiones sequuntur hoc modo.

1-mus testis, nemes fel csik széki szépvizi *György* János primipilus, annorum 60. Legitime citatus, iuratus, examinatus fatetur ad 1-mum punctum: Én az tatárjárása után négy esztendővel laktam csik sz. mihályi néhai **Sándor Mihály** uramnál béres szolga képpen, és világoson tudom, hogy az utrumban specificalt *Bödörvész* nevű helységben lévő helyeket, az **Sándor** jusson lévő-

köt, néhai **Sándor Mihály**, **István** és mostani **Sándor Péter** uramék, mint atyafiak együtt, közönségesen birták, mikor eladták is mind együtt, egyenlő akaratból adták el. Ad 2-dum: nihil. Ad 3-tium autem punctum: Az Fel csiki porkárokot Gergely fiaival öccseivel világoson tudom, hogy néhai **Sándor Mihály** uramot szolgálták s dézmát ő kegyelmének adtak s láttam, mikor ő kegyelmének dézmát fizettek, ezek *Köd* feliek voltak. *Bódor* Mihály, *Antal* János, *Bartos* Mihály, Péter, Miklós, kik fiai voltak néhai *Bartos* Bálintnak, mind holtig szolgálták, néhai **Sándor Mihály** uramot s ő kegyelmének adtak dézmát, nemkülömben *Tankó* György, a csángó, öccseivel együtt mind emlitett **Sándor Mihály** uramot szolgálák holtig.

[A lap szélén más irással:] *Pisztina* András, *Janó* János, *Tankó* János, *Tankó* Gergely, *Bódor* András, *Szigyárbálló* Gábor, *Lupej* Mihály, *Kerekes* András.

2. testis, nemes fel csik széki jenőfalvi *Gegő* Mátyás primipilus, annorum 48. Legitime citatus, iuratus, examinatus fatetur, uti 1-mus testis in obsequentibus excepit, hogy én az halálkor szolgáltam néhai **Sándor Mihály** uramat, mikor az világból kimulék is ott laktam.

3. testis, nemes fel csik széki sz. mihályi *László* Péter colonus, annorum circiter 73. Legitime citatus, iuratus, examinatus fatetur ad 1-mum punctum: Tudom, hogy néhai **Sándor Mihály**, **Sándor István** és **Sándor Pál** uramék ideiben és utrumban emlitett *Bödörvész* nevü helységet együtt adták el az faluval, más számos embereknek is lévén ott, az árát felosztották egymás között az specificalt néhai **Sándor** familia engedelméből inkább, mind az templom számára hadták. Ad 2-dum nihil. Ad 3-tium punctum: *Antal* János, *Bartos* Mihály, Péter, Miklós, *Tankó* György, a csángó öccseivel együtt mind néhai **Sándor Mihály** uramot szolgálták és ő kegyelmének adták az dézmát.

4-tus testis, de eadem *Bányai* Mihály primipilus, annorum circiter 80.

5-tus testis, de eadem *Ágoston* Péter primipilus, annorum circiter 60. Legitime citati iurati, examinati fatentur, uti 3-tius praescriptus testis, *László* Péter.

6-tus testis, de eadem *Buzás* Lőrincz primipilus, annorum circiter 51. Legitime citatus, iuratus, examinatus fatetur ad 1-mum punctum: Az atyámtól hallottam, néhai **Sándor Mihály** uram és

Sándor János uram az utrumbéli *Bödörvész* nevű helységbeli helyet együtt birták s az **Sándor János** uram holta után, **Sándor István** uram s **Sándor Péter** uramék is úgy együtt birták. **Sándor Mihály** uram annyit birt, mint **Sándor István** és **Sándor Péter** uram, tudom. Ad 2-dum nihil. Ad 3-tium punctum: *Bódor* Mihály, *Bartos* Mihály, Péter, Miklós, *Tankó* György, a csángó öccseivel együtt mind néhai **Sándor Mihály** uramot, s **Sándor Mihályné** asszonyomat szolgálták s ő kegyelmeknek adtak az dézmát. Excepto, egy jobbágy fundus után bir **Sándor Péter** uram más darabot az *Sz. Tamás* határ széliben, **Sándor** juss-e, vagy nem?

7-mus testis, de eadem *Buzás* Balázs primipilus, annorum 64. Legitime citatus, iuratus, examinatus fatetur ad 1-mum punctum, ad 2-dum similiter. Ad 3-tium punctum: *Bódor* Mihály, *Bartos* Mihály, Péter és Miklós életébe szolgálták néhai **Sándor Mihály** uramot, sőt azt is tudom, egy alkalmatossággal megírt *Bartos* Mihály könyörögvén nékem, hogy jőnék el vélek együtt néhai **Sándor Mihályné** asszonyomhoz, hogy adna néki egy kis írást arról, hogy nem örökös jobbágya volt néhai **Sándor Mihály** uramnak, sőt az más két öccse felől is szóla az szerint, hogy adná keze irását, melyre nézve ada is az asszony *Bartos* Mihálynak, hogy nem örökös jobbágya, hanem csak zsellére, az melyet is velem iratott meg az említett asszony, de az más két öccse felől semmi írást nem ada az asszony. Ez szerint *Bartos* Mihály is mint zsellér marada az asszony keze alatt, ezeket pedig tudom, hogy néhai *Bartos* Bálint fiai volnának.

8-vus testis, nemes felcsikszéki vacsarcsi *Balás* Tamás uram, nobilis, annorum 64. Legitime citatus, iuratus, examinatus fatetur ad 1-mum punctum: Mikor az vacsarcsi esztena *Bödörvész* nevű helyben vala, akkor hallottam, hogy az a helység privát személyeké, s **Sándor** familiának is része vagyon benne. Ad 3-tium punctum: Tudom, hogy *Bartos* Mihály és Péter néhai **Sándor Mihály** uramot és **Sándor Mihályné** asszonyomot mind holtig szolgálák.

9-nus testis, nemes felcsikszéki sz.-mihályi *Amburus* Antal primipilus, annorum circiter 38. Legitime, citatus, iuratus, examinatus fatetur ad 3-tium punctum: magától hallottam *Üzgübüllő* Jánostól, hogy ő *Mihácz* uramékhoz tart és ő kegyelmeknek adja a dézmát.

10-mus testis, de eadem *Elekes* Péter primipilus, annorum circiter... Legitime citatus, iuratus, examinatus fatetur, uti praecedens 9-nus testis.

11-mus testis, de eadem *András* György primipilus, annorum circiter 40. Legitime citatus, iuratus, examinatus fatetur: Tudom, hogy az utrumban specificalt *Bödörvész* helységbeli helyet az **Sándor** familia mind együtt adták el és fordították az templom számára. Ad 3-tium punctum: *Bódor* Mihály, *Bartos* Mihály, *Üzgübüllő* János mind néhai **Sándor Mihály** uramot, és **Sándor Mihályné** asszonyomot szolgálták ő kegyelmeknek adták az dézmát.

12-dus testis, de eadem *Kosa* István primipilus, annorum circiter 50. Legitime citatus, iuratus, examinatus fatetur ad 1-mum punctum, uti praecedens 11 testis. Ad 3-tium punctum: *Boda* Mihály, *Antal* János, *Bartos* Mihály, Péter, Miklós, kik is fiai voltak néhai *Bartos* Bálintnak, *Tankó* György az csángó öccseivel együtt, *Üzgübüllő* János, Gábor, ezek mind holtig szolgálák néhai **Sándor Mihály** uramot, s **Sándor Mihályné** asszonyomot.

13-tius testis, de eadem néhai *Szöcs* András relictája, *Erős* Erzsébet primipila, annorum circiter 56. Legitime citata, iurata, examinata fatetur ad 3-tium punctum: Tudom, hogy *Bódor* Mihály, *Tankó* Demeter, *Bartos* Mihály, *Bartos* Péter és Miklós, *Üzgübüllő* János és Gábor mind néhai **Sándor Mihály** uramot és **Sándor Mihályné** asszonyomot szolgálák mind holtig s oda adták az dézmát. *Tankó* Demeter néhai **Sándor Mihályné** asszonyomtól levelet vévén *Moldovába* bément, annak utánna idő eltelvén *Moldovából* kijött és magát recipialta néhai **Sándor István** uram keze alá. Nem különben *Bódor* András, *Bódor* Mihálynak az fia *Moldovába* bémenvén, hogy onnan kijött, recipialta magát néhai **Sándor István** uram keze alá, *Üzgübüllő* Gábor úgy hallatik, hogy most **Sándor Péter** uram keze alá tartja magát.

14-tus testis, de eadem *Süket* János primipilus, annorum circiter 44. Legitime citatus, iuratus, examinatus fatetur ad punctum 1-mum: Én laktam néhai *Bors* Mihályné asszonyomnál, mint béres szolga, nékem maga mondotta néhai *Bors* Mihályné asszonyom, hogy az utrumban specificalt *Bödörvész* nevű helységben való helyeket, az **Sándor** jusson lévőköt, *Bors* Mihályné asszonyom birja felit az ura jussán, az más felit birja **Sándor István** uram és **Sándor Péter** uram. Ad 2-dum nihil. Ad 3-tium: Tudom, hogy az *Köd* felin való porkárok dézmát adtak néhai **Sándor**

Mihályné asszonyomnak, mint zsellérek. *Bódor* Mihály, *Antal* János, *Bartos* Mihály, Péter, Miklós, *Tankó* Demeter, kinek is fiai *Tankó* György, János és Péter holtig szolgálák említett **Sándor Mihályné** asszonyomot. *Jánó* Györgyöt az ki *Szépvizen* lakott, ide való zselléreknek tudom lenni.

Ezen fenn denotalt fatensek mindnyájan laknak az megírt nemes székben és falukban, conditiojok szerint unus et singuli citati, iurati, examinati fassi sunt modibus antelatis.

Mely dolog mű előttünk és mű általunk mindenekben az fenn megírt mód szerint menvén végben, írtuk meg mű is nagyságtoknak s kegyelmeteknek alázatoson és az dominus exponens urunknak ő kegyelmének kiadtuk futura pro cautela szokott pecsétünkkel és kezünk írásával corroborálván. Datum anno et die locoque in praenotatis. Correcta per nos.

Nagyságtoknak s kegyelmeteknek alázatos szolgái

Ferenczi Ferencz de Medesér nobilis. Nemes Fel Csik széknek hütös assessora mp.

és *Biró János* vatsárcsi nemes személy és nemes Fel Csik széknek egyik hütös assessora mp.

Az irat hátán: Anno 1746, aperta per *Joannem Biális* viceiudicem regium sedis Siculicalis Csik superioris mpa.

Czím: Spectabilibus, generosis, egregiis et nobilibus, agilibus dominis *Joanni Bialis* de Illyefalva v. iudici regio, caeterisque iuratis assessoribus ac notario inclitae sedis Siculicalis superioris Csik etc. Dominis, dominis nobis colendissimis.

(Eredeti, két íven a család mezőkapusi levéltárában.)

176.

Szeben, 1747. junius 16.

Mária Terézia királynő elrendeli Sándor Pálnak, Péternek és megnevezett társaiknak, hogy Endes Miklós ügyében tartsanak tanuvallatást.

Maria Theresia Dei gratia Romanorum imperatrix etc. Fidelibus nostris universis et singulis etc. (lásd 108. szám alatt) gratiam nostram caesareo-regioque principalem! Exponitur maiestati nostrae in personis egregii Nicolai *Endes* de Csikszentsimon, venerabilis conventus *Csikiensis* ordinis minoris sancti patris Fran-

cisci strictioris observantiae reformatorum syndici, et seminarii sancti Michaelis archangeli *Csiksomlyóensis* curatoris utrobique primarii, pro se et ratione dictorum officiorum suorum, et nobilis feminae Evae *Geréb* consortis eiusdem, qualiter iidem medio vestri ratione et praetextu certorum quorundam negotiorum modo praemisso suorum coram declarandorum in praesentia egregiorum et nobilium Ladislai *Sándor*, alterius Ladislai *Vajna*, Francisci *Abaffi*, Josephi *Josa* et Francisci *Gallo* cancellariae provincialis Transylvaniae, Andreae item et Joannis *Nagy*, Michaelis *Endes*, Francisci *Andrási*, Alexii *Mihálcz*, Sigismundi *Lászlóffi* et Stephani *Halmágyi* tabulae nostrae regiae in Transylvania iudiciariae scribarum ac iuratorum notariorum per nos ad id specialiter exmissorum, vicecomitum item etc. (lásd 108. szám alatt.) necnon nobilium et agilium, Petri et Josephi *Veres* senioris, Michaelis *Sándor*, et Josephi *Beke* de Csikszentsimon, Joannis et Francisci *Gergelyffi*, Nicolai et Michaelis *Péterffi* de Csikcsatószeg, Ladislai *Székely*, Joannis et Stephani *Tankó*, Adami et Gabrielis *László* de Csikszentimre, Thomae, Simonis, Lazari, Gregorii et Georgii iunioris *Bors*, Stephani *Lestyán* de Csikszentkirály, Thomae *Kovács* de Bánkfalva alias Kotormány, Stephani *Czikó* de Csikmindszent, **Pauli** et **Petri Sándor**, Emerici *Xantus* de Csiktaplócza, Pauli *Árkosi*, Francisci *Osváth*, Eliae *Tövissi*, Stephani *Szakál* alias *Szilágyi* iunioris et senioris de Gogányváralja et Ladislai *Zalányi* de Gogány, hominum videlicet nostrorum regiorum pro iurium suorum tuitione etc. (lásd 108. sz. alatt.)

Datum in libera regiaque civitate nostra Saxonicali *Cibiniensi*, die decima sexta mensis Junii, anno Millesimo septingentesimo quadragesimo septimo.

L. S. Lecta correcta mpr.

(Eredeti patens alak, alján papirfedeles vörös viasz pecséttel az Endes család levéltárában.)

177.

Szeben, 1749. január 28.

Mária Terézia királynő Sándor Péter és neje peres ügyében tanuvallatás foganatosítását rendeli el.

Maria Theresia divina favente clementia Romanorum imperatrix ac Germaniae, Hungariae et Bohemiae regina etc. Fidelibus

nostris universis etc. (lásd 108. szám alatt) gratiam nostram caesareo regiam! Exponitur maiestati nostrae in personis generosorum **Petri** senioris **Sándor** de Csik Szent Mihály et *Juliae Székelly*, consortis eiusdem, qualiter iidem medio vestri ratione et praetextu certorum quorundam negotiorum coram declarandorum in praesentia egregiorum nobilium et agilium Francisci *Bándi*, Samuelis *Szotyori*, Stephani *Vajna*, Georgii *Josa*, Cosmae *Horvath*, Alexii *Botskor* cancellariae nostrae provincialis Transylvaniae, Antonii *Török*, Michaelis *Balla*, Andreae *Simon*, Josephi *Lestyán*, Francisci *Borsos*, Georgii *Szalvai*, Georgii *Bonyhai* et Emerici *Lázár* tabulae nostrae regiae in Transylvania iudiciariae scribarum, ac iuratorum notariorum per nos ad id specialiter exmissorum, vicecomitum, item viceiudicum nobilium etc. (lásd 108. szám alatt) vicecapitaneorum porro viceiudicum nobiliumque iuratorum assessorum ac notariorum arcis et districtuum terrae *Fogaras* et *Kővár*, ductorum praeterea nobilium viceiudicum nobiliumque iuratorum assessorum ac notariorum oppidorum nostrorum *Thorda*, *Dées*, *N. Enyed*, *Sáárd*, *Borberek* et *Allvintz* necnon Josephi *Bodor* de Dánfalva, Samuelis *Balás* de Vatsártsi, Josephi *Egri* de Borsova, Emerici *Xantus*, Petri *Gegő* de Csik Taplocza, Joannis *Bartalis* alias *Literati* de Csobotfalva, Petri *Márkos* de Vardotfalva, Francisci *Csomortani* de eadem Simonis et Lazari *Bors* de Csik Sz. Király, Gabrielis *Bors* de Csik Sz. György, Stephani *Cziko* de Mindszent, primariorum item, ac regiorum iudicum caeterorumque iuratorum civium senatorum, notariorum et secretariorum civitatum et oppidorum nostrorum *Kolosvár*, *Károlyvár*, *Abrudbánya*, *V. Hunyad*, *M.* et *K. Vásárhely*, *Sepsi Sz. György*, *Illyefalva*, *Csik Szereda*, *Udvarhely*, *Hátszegh* et *Bereczk* hominum videlicet nostrorum regiorum pro iurium suorum tuitione etc. (lásd 108. szám alatt.)

Datum in libera regiaque civitate nostra saxonicali *Cibini* die vigesima octava mensis Januarii, anno millesimo septingentesimo quadragesimo nono.

(L. S.) Lecta, correcta mpr.

(1749. máj. 23. kelt hiteles átírata Sándor Ákos leveles ládájában Budapesten.)

178.

Altorja, 1749. április 22.

Br. Apor Péter igazolja, hogy a kantai birtokot néhai Sándor János örökösön adta el néhai gróf Apor Istvánnak.

Ego infra scriptus testor praesentibus fide mea Christiana mediante praesentium tenore: hogy midőn in anno 1694. amint eszembe jut a pogány tatár Felcsikot elrabolta volna, többi között *Szentmihályt* is **Sándor János** uramat is, a ki többnyire *Taplocán* lakott, Csiknak, Gyergyónak, Kászonnak vicekapitányát elrabolta volt, ki midőn szabadulásában járt volna és saczát nem lett volna honnan letenni, folyamodott néhai gróf *Apor* István bátyámhoz, ki is az említett **Sándor János** urnak és feleségének siralmas sorsát megtekintvén, sok könyörgésekre adott egynehány ezer forintokat, amint a contractusból kilátszik, melyet nem lévén honnan megfizetni az említett **Sándor János** urnak, kifizetésére többi között a torjai jószágát örökösen adja cum omnibus ad id pertinentiis az említett néhai gróf *Apor* István bátyámnak, mely torjai jószágnak appertinentiája lévén a fejérvármegyei *kantai* portióját is **Sándor János** uramnak, melyet a néhai gróf *Apor* István a kantai pater minoritáknak conferalt úgy, hasonlóképpen ha szintén valami praetensiója volna is a kantai határon lévő földekhez a **Sándor** familiának, noha a mennyiben én tudom az én praedecessoraim örökké békességesen birták azok is comprehendáltatnak az említett **Sándor János** jószágához, mindezek világosan constálnak a néhai gróf *Apor* Istvánnak néhai említett **Sándor János** urammal ezeket a földeket és szénafüveket pedig én magam conferaltam a *kantai* pater minoriták residentiájának bizonyos summában, azért az említett pater minoriták residentiája mindezeket ki ne adja, ha pedig valaki törvénynyel impetálná az említett contractust, ergo recognitionalist, hogy magukat a paterek menthessék, kész leszek kiadni és in tantum in quantum a torjai említett **Sándor János** uram jószágának appertinentiájával együtt oltalmazni.

Altorja, 22-a Aprilis 1749.

Apor Péter mpr.

(Hiteles másolat Br. Apor levtár Sándor-Apor pör Trans. 179—191. lap a Székely Nemzeti Múzeumban, Sepsi-Szent-Györgyön.)

179.

Csikdelne, 1749. május 23.

Tanuvallatás arról, hogy Sándor Péter egyik zsellérét, Molnár Jánost Kálnoki Ferencz főkirálybiró jogtalanul elfogatta.

Sacratissima caesareo regia maiestas!

Domina domina nobis naturaliter clementissima benignissima.

Vestra clementer nosse dignetur maiestas sacratissima, quod nos literas eiusdem maiestatis vestrae sacratissimae compulsorias pariter et attestatorias pro partibus et in personis spectabilis ac generosi **Petri** senioris **Sándor** de Csik-Sz.-Mihály et Juliae *Székelly* consortis eiusdem legitime confectas et emanatas nobisque inter alios maiestatis vestrae sacratissimae humiles, fideles subditos in iisdem uni nostrum ab officio alteri vero nominanter conscriptos praeceptorie sonantes et directas humillime receperimus in haec verba: [Következik Mária-Terézia királynőnek Szeben, 1749. jan. 28. kelt, tanuvallatást elrendelő parancsa. Lásd 177. szám alatt.] Quibus receptis nos mandatis maiestatis vestrae sacratissimae in omnibus, uti tenemur, fideliter obedire satisfacereque volentes in hoc anno praesenti 1749. die vero 23. mensis Maii in et ad possessionem *Csik Delne*, consequenterque domum agilis primipili Stephani minoris *Benő* de Csik Delne in sede Siculicali Csik superiore et modo dicta possessione *Csik Delne* existentem habitam accessimus, ibique testes infrascriptos vigore praeinsertarum maiestatis vestrae sacratissimae literarum compulsoriarum pariter et attestatoriarum nostri in praesentiam legitime citatos et accersitos exacto prius ab iisdem firmissimo iuramenti sacramento, iuxta utrum nobis per antelatum dominum exponentem exhibitum, et praesentibus insertum ad fidem eorum Deo debitam sedulo examinavimus, atque ab iisdem certitudinem veritatis sequenti serie descriptam accepimus.

Utrum nobis exhibitum erat tale.

1-mo. Tudgya-é a valló nyilván és bizonyoson értette-é, vagy hallotta-é, hogy in anno 1748. die 24. Decembris tekintetes nemzetes csikszentmihályi **Sándor Péter** uram ugyan *Szt. Mihályon* commoralo János *Molnár* nevű sellérét ki fogatta meg, hol, mi formában és micsoda okon?

2-do. Azon sellér hány esztendeje, hogy **Sándor Péter**

uramot szolgálya és mind azóta ki földén, jószágán lakott, most is mikor megfogatott, hol lakott?

3-io. Azon János *Molnárnak* tudgya-é valló valami gonosz cselekedetit, a miért méltán elfogathatott volna, ha tudgya, mit tud, beszélye és számlálya elé?

4-to. Hát tudgya-é, hallotta-e a tanu, ha János *Molnár* valakinek másnak jobbágya lett volna, vagy obligálta volna magát **Sándor Péter** uramon ő kegyelmén kivűl s praetendalt volna valaki más ő kegyelmén kivűl hozzája. Cum omnibus congruis circumstantiis etc.

Jam sequuntur fassiones testium.

Primus testis, agilis primipilus Joannes *Biró* maior de Csik Pálfalva, annorum circiter 70. Legitime citatus, iuratus, examinatus fatetur ad 1-mum utrum: Tudom, hogy utrumban feltett János *Molnárt* esztendő elfolyása alatt kétszer is fogták meg, de ki fogatta, s hol fogták légyen meg, én azt nem tudom. Ad 2-dum utrum, tudom nyilván és bizonyoson, hogy vagyon harmincz esztendeje, ha több nincsen, mióta az mostani detentus tekintetes nemzetes csikszentmihályi üdösb **Sándor Péter** uram keze alatt lakik s ő kegyelmét szolgálja. Ad 3-tium, mióta ismérem János *Molnárt*, azolta semmi gonosz cselekedetit nem tudom, nem hallottam, hanem mindenkor jámborúl s becsülettel viselte magát. Ad 4-tum, soha nem tudom, nem hallottam, hogy János *Molnár* valakinek jobbágya lett volna, se hogy fentitulált **Sándor Péter** uramon kivűl más valaki praetendalt volna is hozzá.

2-dus testis, agilis primipilus Stephanus *Gál* de dicta Pálfalva, annorum circiter 60. Legitime citatus etc. in omnibus et per omnia, uti praecedens 1-mus testis.

3-tius testis, agilis primipilus Georgius *Márton* de dicta Pálfalva, annorum circiter 52. Legitime citatus etc. in omnibus et per omnia ita, uti 1-mus testis.

4-tus testis, agilis primipilus Stephanus *Benő* maior annorum circiter 69. Legitime citatus etc. per omnia et in omnibus ita, uti 1-mus testis.

5-tus testis, agilis primipilus Matthias *Béres* de Csik Borsova, annorum circiter 38. Legitime citatus etc. ad 1-mum utrum: Nékem maga mondotta János *Molnár*, hogy királybiró *Bialis* János uram fogatta meg őtet, de mi okon, nem tudom.

6-tus testis, agilis primipilus Joannes *Béres* de dicta Borsova,

annorum circiter 30. Legitime citatus etc. in omnibus et per omnia ita, uti proxime praecedens 5-tus testis.

7-mus testis, providus Josephus *Becze* iobbagio nobilis Francisci *Ábos* de Csik Borsova in portione sua possessionaria in dicta possessione Borsova commorans, annorum circiter 36. Legitime citatus etc. ad 1-mum nihil, ad 2-dum: Én tizennyolcz esztendeje, hogy ismérem János *Molnárt* s azolta mindenkor fentitulalt **Sándor Péter** uramhoz tartott s az ő kegyelme keze alatt lakott, etc.

8-vus testis, agilis primipilus Joannes *Tamás* de dicta Borsova, annorum circiter 27. Legitime citatus etc. uti proxime praecedens 7-mus testis.

9-nus testis, agilis primipilus Gregorius *Balog* de dicta Borsova, annorum circiter 39.

10-mus testis, agilis primipilus Georgius *Szakáts* de saepe dicta Borsova, annorum circiter 42.

11-mus testis, agilis primipilus Stephanus *Erőss* de dicta Borsova, annorum circiter 30. Hi tres legitime citati etc. [mint az 1-ső tanu.]

12-us testis, agilis primipilus Petrus *Gellérd* de dicta Borsova, annorum circiter 55. Legitime citatus etc.

13-tius testis, agilis primipilus Franciscus *Szakáts* de dicta Borsova, annorum circiter 30. Legitime citatus etc.

14-tus testis, agilis primipilus Gregorius *Gellérd* de dicta Borsova, annorum circiter 28. Legitime citatus etc. Hi tres testes uno ore fatentur in omnibus et per omnia ita, uti 9-nus, 10-mus, 11-us testis.

15-tus testis, providus Stephanus *Szárász* iobbagio spectabilis ac generosi domini Sigismundi Csato de Csik Delne in portione sua possessaria in possessione *Csik Sz. Miklós* commorans, annorum circiter 52. Legitime citatus etc. Tudom bizonyoson, hogy ha több nincsen, vagyon huszonöt esztendeje, miolta János *Molnár* mindenkor titulált **Sándor Péter** uramat szolgálya etc.

16-tus testis, nobilis Joannes *Kosa* de Csik Csitso, annorum circiter 65. Legitime citatus etc. [mint az 1-ső tanu.]

17-mus testis, agilis primipilus Michael *Sillo* de dicta Csitso, annorum circiter 49. Legitime citatus etc. in omnibus et per omnia ita, uti praecedens 16-tus testis.

18-vus testis, agilis primipilus Ladislaus *Szőts* de Csik Sz. Mihály, annorum circiter 40. Legitime citatus etc. Az elmult őszszel

Sz. Mihály nap után én mint falusbiró felcsiki vicekirálybiró *Bialis* János uramnál lévén, oda hivatta volt ő kegyelme János *Molnárt* s nékem parancsolá ő kegyelme, hogy méltóságos gróf főkirálybiró *Kálnoki* Ferencz uram ő nagysága parancsolta ő kegyelmének, hogy fen említett János *Molnárt* fogassa el, s nékem parancsolá, hogy megfogjam, s én ugyan az ő kegyelme házában megfogám s onnan fogva a *szépvizi* biróhoz vűm, annak utánna, hogy s mint szabadult a fogságból, én azt nem tudom, hanem ezen hónapnak 13-ik napján ujabban felcsiki királybiró *Bidlis* uram lehivata engemet polgárommal együtt magához s azt parancsolá, hogy János *Molnárt* ujabban fogjuk meg, ha nagy kárba nem akarunk esni. Én azért a polgárommal, *Koncz* Györgygyel elmenék az *csikszentmihályi* határon *Csorsza* nevű helyben találván, ott megfogók és a csikszentmihályi strása-házhoz vivők. Beküldénk onnan királybiró uramhoz, hogy már mitévők légyünk vele, de királybiró uram hon nem lévén, királybiróné asszonyom azt izené ki, hogy vigyük által *Szépvizre,* s annak utánna mi által vivők a szépvizi biróhoz.

19-nus testis, agilis primipilus Georgius *Koncz* de dicta Csik Sz. Mihály, annorum circiter 44. Legitime citatus etc. in omnibus et per omnia, uti proxime praecedens 18-vus testis.

20-mus testis, Stephanus *Pál* libertinus de dicta Sz. Mihály, annorum circiter 45. Legitime citatus etc. in omnibus ita, uti 18-vus testis.

21-mus testis, agilis primipilus Franciscus *Gergely* de dicta Sz. Mihály, annorum circiter 30. Legitime citatus etc. in omnibus ita, uti 18-vus testis.

22-dus testis, agilis primipilus Michael *Isák* de dicta Sz. Mihály, annorum circiter 40. Legitime citatus etc.

23-tius testis, agilis primipilus Josephus *Kosa* de dicta Sz. Mihály, annorum circiter 40. Legitime citatus etc.

24-tus testis, agilis primipilus Joannes *Gál* de dicta Sz. Mihály, annorum circiter 22. Legitime citatus etc. Hi tres testes pariter fatentur ita, uti praecedens 18-vus testis.

25-vus testis, agilis primipilus Georgius *Balás* de Csik Várdotfalva, annorum circiter 62. Legitime citatus etc.

26-ta testis, honesta puella Juditha *Gáll* libertina de eadem, annorum circiter 45. Legitime citata etc.

27-mus testis, agilis primipilus Michael *Ferencz* de eadem, annorum circiter 67. Legitime citatus etc.

28-vus testis, Franciscus *Vizi* libertinus de dicta Várdotfalva, annorum circiter 62. Hi quator testes fatentur uno ore etc. [mint az 1-ső tanu.]

29-nus testis, agilis primipilus Stephanus *Nagy* de Osdola, nunc in Csik Borsova commorans, annorum circiter 60. Legitime citatus etc. [mint az 1-ső tanu.]

30-mus testis, nobilis Stephanus *Györffi* de Csik Csitso, annorum circiter 50. Legitime citatus etc. [mint az 1-ső tanu.]

31-mus testis, agilis primipilus Joannes *György* alias *Szabó* de Csik Sz. Miklós, annorum circiter 50. Legitime citatus etc. Tudom bizonyoson, hogy János *Molnár* sokszor említett **Sándor Péter** uram ő kegyelmét szolgálya és az ő kegyelme sellére.

32-dus testis, agilis libertinus Michael *András* de Csik Taplocza, annorum circiter 25. Legitime citatus etc. Én ennek előtte tizenkét esztendőkkel fendeclaralt **Sándor Péter** uram ő kegyelme béres inassa voltam, annak utánna üdő rátelve ugyan ő kegyelménél béres szolga is voltam és tudom bizonyosan, hogy az utrumban feltett János *Molnár* mindenkor **Sándor Péter** uram ő kegyelme keze alá tartozott etc.

Cuius quidem praemissae huiusmodi inquisitionis et attestationis nostrae seriem, prout per nos extitit expedita et peracta, eidem maiestati vestrae sacratissimae sub sigillis nostris usualibus manuumque propriarum subscriptionibus fide nostra mediante rescripsimus ac praetitulatis dominis dominis exponentibus iurium suorum uberiorem futuram ad cautelam necessariam extradedimus. Eandem de reliquo maiestatem vestram sacratissimam quam diutissime feliciter vivere, valere, glorioseque regnare desiderantes.

Datum in possessione *Csik Delne*, anno et die ut in praenotatis. Correcta per nos.

Eiusdem sacratissimae maiestatis vestrae
humillimi perpetuoque fideles subditi et servitores

Franciscus Boros nobilis de Csik Szent Tamás ac iuratus sedis Siculicalis Csik superioris notarius mpr.

et *Emericus Xanthos* de Csik Taplocza primipilus mpr.

Kivül: Sacratissimae caesareo regiae maiestati dominae dominae *Mariae Theresiae* divina favente clementia Romanorum imperatrici, ac Germaniae, Hungariae et Bohemiae reginae, archiduci

Austriae duci Burgundiae etc. principi Transylvaniae et Siculorum comiti etc. Dominae dominae nobis naturaliter clementissimae benignissimae.

Más kézzel: Anno 1749. aperta per me *B. Georgium. P. Pongracz* cancellarium regium in Transylvania provincialem mpr.

(Eredeti három íven, kívül 2 zárópecsét nyomával Sándor Ákos levelesládájában, Budapesten.)

180.

Altorja, 1749. julius 3.

Br. Apor Péter levele a Sándor család tagjaihoz.

Ajánlom kegyelmeteknek szolgálatomat!

Kegyelmetek levelit becsülettel vettem, hogy az első contractus kegyelmeteknél vagyon, akkor elé mutatá kegyelmetek, müdön néhai ur *Bornemissza* János főkirálybiróságában megalkuvánk *Csiksomlyón* és akkor csak elcsudálkozék kegyelmetek, mikor a második contractust meglátta, de én tovább kegyelmetekkel bizony nem disputálok, hic et nunc hanem az mai levelem szerént bolondok lesznek a paterek, ha kegyelmetek illegitime foglalá s annak caedalnak,[1] hane ha eszek leszen, mindgyárt vissza foglalják. Megválik annak idejében, mivel defendálják magukat, ha Isten engem éltet.

Maradva kegyelmetek jóakaró szolgája, atyafia

Apor Péter mpr.

All Torja, 3-tia Julii 1749.

Kivül: A tekintetes nemzetes *Sándor* familiának, jóakaróimnak s kedves atyámfiainak ő kegyelméknek. Ibi ubi.

Más kézzel: *Apor* Péter uram ő nagysága levele jószág iránt, mely nem ugy vagyon, az mint irja. 1749. 8. Julii percipialtam.

(Eredeti, összehajtott félíven, kívül zárópecséttel a család kolozsvári levéltárában.)

181.

Kanta, 1749. julius 10.

A kantai convent tiltakozik az ellen, hogy birtokát a Sándor család elfoglalja.

Ugy esett értésére a *kantai* venerabilis conventnek minorum sancti Francisci conventualium, hogy a tekintetes **Sándor** familia

[1] A kantai birtokot érti, v. ö. 178. és 181. sz. alatti iratokkal.

de Csikszentmihály a mostani folyó esztendőben, ugymint 1749-ben julius 8-ik napján itt nemes Fejérvármegyében *Kantafalvában* ezen fundust és zsellér házakat, melyeket e praetitulatus venerabilis convent már ötven esztendőknek elfolyása alatt pacifice nemine contradicente birt, a feljebb specificált tekintetes **Sándor** familia propria auctoritate via facti elfoglalta volna, ugy bizonyos szántó földeit és kaszálóit is a venerabilis conventnek, mely foglalás esett nemes Fejérvármegyének *Kantafalvának* hütös birája *Vári* István uram kegyelme előtt, adjunctusaival együtt, annak okáért a venerabilis convent neve alatt tisztelendő pater Modestinus *Győrffi* ordinis minorum conventualium a praedeclarando *kantai* conventnek actualis quardiánja, védelmezni akarván a convent jussát, mi általunk solemniter protestál kegyelmetek előtt kantai biró *Vári* István és adjunctusi előtt, hogy a convent jussát nem engedi, hanem de praesenti kegyelmetek előtt visszafoglalja, mint ennekelőtte, ugy ennek utánna is azon praerogativaval manutenealni kivánja, kegyelmeteket is pedig *Lakatos* János és József parancsolja, hogy semmiben falusbirótól, se mástól ne dependealjon, hanem mint eddig, ennek utánna is ismerjék magukat a convent zselléreinek és mindenekben a conventtől dependealjanak, nem mástól. Melyről iterum atque iterum solemniter protestal, hogy ezen eltiltott jószágot senkinek törvény utján kivül ne cedálja.

Anno 1749. die 10 a Julii.

Mely admonitiót és instructiót kantafalvi hites biró *Vári* István és adjunctusai előtt anno die ut supranotatis elolvastuk és a venerabilis convent megnevezett jószágot, szántóföldeket és kaszáló helyeket visszafoglalta. Melyről fide nostra mediante adtuk ezen testimonialis levelünket szokott pecsétünkkel és subscriptiónkkal megerősitvén. *Kantában,* anno 1749. die 10-ma Julii.

Jantsó Simon kézdivásárhelyi hites assessor és kantafalvi possessor mpr.

Josephus Molnár de Kanta manu aliena.

(Hiteles másolat Br. Apor levéltár, Sándor—Apor pör. Trans. 192—195. lap a Székely Nemzeti Múzeumban, Sepsiszentgyörgyön.

182.

Szentimre, 1752. márczius 3.

Divéky András levele sógorához, Sándor Pálhoz.

Bizodalmas nagy jó Uram, nékem kedves sógor uram!

Bizonyos emberektűl hallottam, hogy *Ugron* Ferencz uram igen rosszacskán volna, kihez képest én nékem bizonos dolgaim volnának *Ugron* Ferencz uramra, és teljes szándékom vagyon, hogy holnapi napon ő kegyelme felé utamot végyek, bátorkodván kedves sógor uramot buzditani, casu quo olyas nagy dolgai nem volnának az urnak, sógor uramnak, velem együtt eljőni, magát megalázni miltóztatna, tartanám nagy szerencsimnek, mely jó akaratját és fáradságát tülem kitelhetükben meghálálni el nem mulatnám, ha ugyan csak magát resolválná az úr, sógor uram, holnap jó regvel Szerdába rigi szállásunkon lóháton megjelenni ne sajnáljon. Ezzel utánna az midőn magamot az igaz atyafiságos fávorában recomendálnám, az nagy urakot alázatosan revenialván és változtját elvárván, maradak

az Urnak, sógor uramnak

Sz. Imre 3-tia Martii 752. igaz köteles szolgája, sógora *Divéky András* mp.

Czím: Spectabili domino, domino *Paulo Sándor* titulato, titulato domino et affini mihi singulariter colendo. Taplocza.

(Eredeti féliven a Henter-családnak az Erdélyi Nemzeti Múzeumban letéteményezett levéltárában. Szt. imrei levelek.)

183.

Hódos, 1752. november 4.

Sándor Ferencz levele öccséhez Sándor Pálhoz.

Spectabilis generose domine viceiudex regie, domine frater mihi colendissime!

Püspök urunk ő excelentiájának és *Szeredai* urnak szóló leveleimet küldöm, kérvén arra, hogy ha bizonyos alkalmatosságat tud kedves öcsém uram, elküldeni ne terheltessék, de bizonytalan ember kezibe ne adja, ne hogy el(vesszen, mint) három másik levelem. *Gálfalvi* uramat hallottam, hogy hétfőn indulna *Szebenbe*. Az ifju asszonyt alázatoson köszöntöm, én tegnap meglátogattam volna, de az üdő nem engedé, el nem mullatom minél hamarébb,

talán a sok jó voltáért volna kedvetlensége, csudálkozom. Csikból ha mi hirek jöttek, elvárom. Szeredán *Sz. Háromságra*, ha üdő engedi ügyekezem, járjunk együtt. *Ernyei* személytől küldött levelére választ öcsém uramnak nem vettem, elvárom.

Hódoson, die 4-ta Novembris, 1752.

Spectabilis domini fratris servus humillimus
Franciscus Sándor mpr.

Külczim: Spectabili generoso domino *Paulo Sándor* de Csik Sz. Mihály inclitae sedis Siculicalis Marusiensis alteri viceiudici regio, domino fratri colendissimo. Jobbágyfalva.

(Eredeti negyedíven, kívül zárópecséttel a család mezőkapusi levéltárában.)

184.

Csiksomlyó, 1753. február 26.

Barabás Márton főesperes Sándor Pált a csiksomlyói egyház főgondnoki tisztében vezetett számadásai alól, elismerésének kifejezése mellett felmenti.

Cum spectabilis ac generosus dominus **Paulus Sándor** de Csikszentmihály officium iudicis primarii ecclesiae sancti Petri et Pauli in *Csik Somlyo* laudabiliter gestavit, et de proventibus annorum 1750. et 1751. plenarie rationatus sit, ab omni ulteriori ratiocinatione absolvitur.

Ex visitatione archidiaconali anno 1753. die 26. Februarii in possessione *Csik Somlyó*.

Martinus Barabás
inclitae sedis superioris Csik
et Gyergyó archidiaconus mpr.

(L. S.) Extradatum per *Franciscum Baló* iuratum sacrae sedis Csik superioris notarium mpr.

(Eredetije féliven a család mezőkapusi levéltárában.)

185.

Csiktaplócza. 1753. március 22.

Sándor Péter tanuvallomást tesz Szűcs András tatár rab kiváltásáról és váltságdíjának leszolgálásáról.

Sacratissima caesareo regia maiestas domina domina nobis naturaliter clementissima benignissima.

Vestra clementer nosse dignetur maiestas sacratissima caesarea regia, quod nos literas maiestatis vestrae sacratissimae compulsorias pariter et attestatorias pro partibus et in personis nobilium Joannis *Szüts* de Szépviz ac nobilis feminae Sophiae *Nagy* consortis eiusdem item Alberti et Petri *Szüts* de dicta *Szépviz* legitime confectas et emanatas, nobisque inter alios eiusdem maiestatis vestrae sacratissimae humiles perpetuoque fideles subditos et servitores literis in iisdem nominanter conscriptos praeceptorie sonantes et directas summo, quo decuit, honore et obedientia receperimus in haec verba. [Következik Mária Terézia királynőnek Kiskend, 1752. okt. 28. kelt, tanuvallatást rendelő parancsa.] Quibus receptis nos mandatis maiestatis vestrae sacratissimae caesareo regiae, uti tenemur ac par est, obedire satisfacereque volentes in hoc anno millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio, die vero vigesima secunda mensis Martii accessimus in et ad possessionem *Csik Taplocza* sedis Siculicalis Csik superioris consequenterque domum spectabilis domini **Petri Sándor** de Csik Szent Mihály, curiamque nobilitarem ibidem extructam et situatam ibique inquisitionem nostram vigore praeinsertarum literarum maiestatis vestrae sacratissimae compulsoriarum pariter et attestatoriarum inchoandam duximus et continuative locis infra specificatis et testes honeste requisitos, et alios nostri in praesentiam legitime citatos et accersitos (exancto prius ab iisdem firmissimo iuramenti sacramento) iuxta utrum nobis per antelatos exponentes exhibitum et praesentes insertos ad fidem eorum Deo debitam sedulo examinavimus, et inquisivimus veritatisque certitudinem sequenti serie descripsimus, receperimus.

Utrum nobis exhibitum erat tale et quidem.

1. Tudja a tanu nyilván és bizonyoson, hogy nemes felcsikszéki szépvizi néhai nemes Máthé alias *Szűts* András uramnak fia lőtt volna néhai nemzetes *Szűts* Pál uram és *Szűts* Pál uramnak nemzetes csikszépvizi *Szűts* János uram és *Szűts* János uramnak fiai nemzetes *Szűts* Albert és Péter uraimék?

2. Hát azt tudja-é a tanu, hogy in anno iam pridem elapso 1694. Csikszékre beütvén a tatár rablani, említett csikszépvizi *Szűts* András uramért ki adott pénzt a sacczában és mennyit?

3. Hát azt tudja-é továbbra a tanu, hogy néhai csikszépvizi *Szűts* András uramnak adattatott pénzért mind maga *Szűts* András, ugy hasonló képpen felesége néhai *Sándor* Kata asszony

és néhai *Szüts* Pál uram a néhai említett *Szűts* András uramnak sacczában adatott summáért számos esztendőkig felettébb való szolgálatot töttenek, mindaddig, miglen a sacczot megfizették?

4. Ha szolgáltak, minemű szolgálatot tettek?

5. Hát néhai *Szűts* Pál uramnak lévén egy jeles paripája irt néhai atyja ura sacczáért tudja-e a tanu, hogy ki vétette el és ezen dologról továbbra mit tud a tanu cum consequentibus?

Sequuntur nomina et fassiones testium.

1. testis, spectabilis dominus **Petrus Sándor** senior de Csik Szent Mihály, annorum circiter 80. in curia sua nobilitari Csik Taploczaiensi legitime requisitus, iuratus, examinatus fatetur ad 1-mum. Tudom bizonyosan, hogy néhai nemzetes csikszépvizi *Máthé* alias *Szűts* András uramnak fia volt néhai csikszépvizi *Szűts* Pál uram, ennek fia mostani életben levő *Szűts* János uram és ő kegyelmének fiai Albert és Péter uramék. Ad 2-dum, tudom azt is világosan, hogy az utrizált esztendőben beütvén a tatár Csikszékre, kegyetlen rablást végbe vivén, tit. *Szűts* András uramot is elrabolván és néhai altorjai méltóságos gróf *Apor* István ur ő nagyságától hallottam, hogy adott száz aranyat a sacczában *Szűts* Andrásnak. Ad 3-ium tudom azt is, hogy *Szűts* András uram megszabadulván a tatár rabságból, circiter 8—9 esztendőkig szolgálta az említett grófurat a csik somlyai udvarházánál tisztartósággal feleségével említett *Sándor* Katalin asszonynyal és ugy hasonló képpen *Szűcs* Pál uram is szolgálá számos esztendőkig. Azt pedig magától hallottam tit. gróf *Apor* István uramtól ő nagyságánál laktomban, hogy a fennebb specificalt száz aranyat adta volt a *Szűcs* András sacczában, de én nem tudom, adott-e, vagy nem? Hanem in anno 1701-ben bejövénk a már sokszor megnevezett *Apor* István urral Szebenből ide Csikba, az ő nagysága somlyai jószágába, — a holott is én előttem és néhai édes atyám és csikdelnei *Csató* János uram előtt (és mások is sokan voltak jelen) sokszor említett *Szűts* Andrásnak mondá irt *Apor* István ur, kegyelmednek adatott száz aranyat elengedem s nekem kegyelmed soha adós ne legyen a kegyelmed sacczába adatott 100 aranyakkal, mert nekem kegyelmetek híven megszolgálta, fizette és holtom után is senkinek nem lészen praetensiója kegyelmeden, ad reliqua nihil.

2. testis, nobilis Stephanus *Damokos* de Csik Taplocza in domo sua nobilitari Csik Taplocziensi requisitus, iuratus, examinatus, annorum circiter 85. fatetur anno et die supra notato ad

1-um, uti primus testis. Ad 2-um tudom azt, hogy az utrizalt *Máthe* alias *Szűts* András uramot a kérdésben említett esztendőben a tatár beütvén ide Csikba, elrabolta vala és ugy hallottam csikdelnei *Csató* János és csik rákosi *Czerjék* László uramtól, mint akkori nemes szék deputatusaitól, hogy néhai felséges *Leopoldus* császár feles számból álló summa pénzt és számu ezereket adott volt az elraboltaknak váltságára és akkor *Szeben* várasában lévén gróf *Apor* István ur ő nagysága és a tit. deputatus uraiméktól kérdette volna irt *Apor* István ur, hogy ha az utrizalt *Szűcs* Andrásnak magán kivül gyermekeit rabolták-é el, s azon deputatusok azt felelték, hogy mind elrablották, s erre gróf *Apor* István ur hitvel megigérte, hogy *Szűts* András uramot fiaival együtt azon ő felségétől igirt summa pénzekből megváltja, a felett én magától is hallottam néhai *Apor* István ur ő nagyságától a csiksomlyai udvarházában, a hol is jelen vala tekintetes csikszentmihályi üdösbik **Sándor Péter** uram is, (s mások is sokan valánk jelen, de ki, nevezetesen reá nem emlékezem) és akkor az utrizált *Szűts* András uramnak mondá az ur ő nagysága his formalibus: *Szűts* András nékem adós ne légy a saczban adatott summa pénzzel, mert elengedem, hanem viseld híven és szorgalmasan magadat, mint ennek előtte, mivel hallom, hogy hires ember vagy és senki rajtad nem praetendálja. A több rabok is holtom után senkinek adósok nem lesznek. Ad 3-tium tudom azt is, hogy az utrizált nemzetes *Szűts* András uram feleségével együtt szolgálták az emlitett gróf urat, mind addig, mig e világból kimult és azon szolgálatokat tötték a rabságról való szabadulásokért. Ad 4-tum tudom azt is, hogy mindenesse volt az irt grófnak a csiki jószágában. Ad 5-tum vala egy hires paripája néhai *Szőts* Pál uramnak és azon paripát is elvette sokszor megnevezett *Apor* István ur. Ad con[sequentem] circum[stantiam] hallottam néhai méltóságos báró *Apor* Péter uramtól, hogy felséges *Leopoldus* császár adott volt néhai gróf *Apor* István uramnak a rabok váltságára harminczezer tallért.

Eodem anno et die continuatur inquisitio nostra in possessione *Csik Pálfalva* domo Joannis *Biró* primipili de dicta Pálfalva.

3-tius testis, primipilus Franciscus *Erőss* de dicta Pálfalva, pro nunc in Vardotfalva residens, annorum circiter 80.

4-ta testis, honesta femina Margarita *Borbat* consors praedicti Francisci *Erős*, annorum circiter 76.

5-tus testis, primipilus Joannes *Biró* de dicta Pálfalva, annorum

circiter 77. legitime citati, iurati examinati, fatentur [vallomásuk lényegében azonos az előbbiekkel, kiemelik azonban, hogy] ad 4-tum, oly híven szolgálá tit. *Szűts* András uram gróf *Apor* István urat, hogy soha ez nyomdok ember idejében oly hív szolga azon udvart nem szolgálta.

Anno et die continuata est inquisitio nostra in possessione *Szépviz* domo primipili Pauli *Barabás*.

6-tus testis, primipilus Paulus *Barabás* de Szépviz, annorum circiter 67.

7-ma testis, honesta femina Anna *Egri* primipili quondam Stephani *Süköst* de Szépviz relicta vidua, annorum circiter 78.

8-vus testis, primipilus Petrus *Imre* de Szépviz, annorum circiter 69.

9-na testis, honesta femina Helena *Becze* primipili quondam Georgii *Miklos* de Szépviz vidua, annorum circiter 69.

10-mus testis, primipilus András *Imre* de Csik Szent Miklos hic ibique residens, annorum circiter 83. Legitime citati, iurati, examinati fatentur ad 1-mum, uti praecedentes tertius, 4. et quintus testes. Ad 2-dum tudjuk azt, hogy az utrizalt esztendőben rabolták el a tatárok *Szűts* András uramot feleségestől együtt, ad 3-tium, utî praecedentes 3-tus, 4. et 5-tus testes.

Continuata est inqusitio nostra in possessione *Vatsartsi* consequenter domo primipili Petri *Szakáts* de Szépviz, anno suprascripto, die vero 23. mensis Martii.

11-mus testis, primipilus Petrus *Szakáts* de Szépviz, annorum circiter 79. Legaliter citatus, iuratus, examinatus fatetur ad omnia, uti 3-tius, 4. 5-tus testes, eo autem plus, ugy hallottam, hogy felséges *Leopoldus* császár sok számu ezer forintokot adott volt a csiki raboknak váltságára és akkor thesaurariusa lévén az országnak méltóságos gróf altorjai *Apor* István ur és ő nagyságának adatott volt kezében azon summa és abból váltotta meg néhai Szűts András uramot.

Cuius quidem praemissae huiusmodi inquisitionis et attestationis nostrae seriem, prout per nos fuit expedita et peracta, eidem maiestati vestrae fide nostra mediante rescripsimus annotatisque exponentibus iurium suorum uberiorem futuram ad cautelam necessariam sub sigillis nostris usualibus manuumque propriarum nostrarum subscriptionibus corroboratam extradedimus, eandem de reliquo maiestatem vestram sacratissimam quam diutissime

vivere, valere, glorioseque regnare desiderantes. Datum anno, diebus, locisque supra notatis.

Correcta per nos.

Eiusdem maiestatis vestrae sacratissimae regiae humiles perpetuoque fideles subditi et servi

Samuel Balás nobilis de Csik Vatsártsi mpr.

et *Adalbertus Biro* primipilus de Csik Vatsartsi mpr.

Külczím: Sacratissimae caesareo-regiae maiestati dominae dominae *Mariae Theresiae* divina favente clementia Romanorum imperatrici etc. etc.

(Eredeti 3 iven, két zárópecsét nyomával a család mezőkapusi levéltárában.)

186.

Csikrákos, 1755. julius 23.

Br. Sztoyka Zsigmond-Antal, erdélyi püspök Sándor Pálnak Szeredai Ágnessel kötendő házasságát engedélyezi és a fenn forgó akadályokra nézve felmentvényt ad.

Sigismundus Antonius Sztoyka baro de Sala, permissione divina episcopus Transylvaniensis etc. Dilecto nobis in Christo generoso **Paulo Sándor** de Csik Szent Mihály salutem in domino sempiternam. Oblatae nobis petitionis tuae series continebat, quatenus te in tribus denuntiationibus secundum decreta sancti concilii *Tridentini* matrimoniis praemitti debitis, dispensare dignaremur. Nos igitur tuis huiusmodi supplicationibus inclinati iisdem rationabilibus nobis notis de causis vigore praesentium deferimus, te super praedictis tribus denuntionibus dispensantes, concedentesque facultatem, ut iisdem omissis per proprium tuum, aut futurae tuae coniugis parochum ordinarium, vel alium de eorum licentia sacerdotem (servatis tamen aliis de iure servandis) cum nobili ac honesta virgine *Agnete* filia generosi quondam *Michaelis Szeredai* in matrimonium coniungi licite in Domino possis ac valeas.

Datum in *Csik Rákos*, die vigesima tertia mensis Julii, anno Domini millesimo septingentesimo quinquagesimo quinto.

Sigismundus Antonius mpr.

(L. S.)

Ad mandatum suae episcopalis excellentiae
Antonius Szeredaj ecclesiae cathedralis Albensis, et altefatae suae excellentiae a latere
canonicus mpr.

(Eredeti patens alak, püspöki pecséttel a család mezőkapusi levéltárában.)

187.

Taplócza, 1756. februárius 15.

Sándor Péter és Könczei Antal a taplóczai jószág birtoklásában felmerült vitás kérdésekre nézve egyezségre lépnek.

Mű alább subscribalt személyek, kik a nemes széktől alább specificalt személyek, ugymint tekintetes, nemzetes karathnai *Köntzei* Antal uram ut actor által, tekintetes nemzetes csikszentmihályi üdösb **Sándor Péter** uram ut in causam attractus ellen in anno 1755. die 13-tia Decembris bizonyos *Csik Taplóczán* és *Csomortánban* levő eladott jószágok felett movealt s azután tekintetes, nemzetes csiktaplóczai *Lázár* Imre uram qua nevezett *Köntzei* Antal uram legitimus plenipotentiariussa által continualtatott causanak egymás között való atyafiságos megegyeztetésére denominálttattunk, jelentyük per praesentes mindeneknek, a kiknek illik, e mi levelünknek általa, hogy in anno praesenti 1756. die 15-ta Februarii nemes Felcsikszékben *Taplóczán* a fenírt tekintetes, nemzetes **Sándor Péter** uram házánál lévén, nevezett tekintetes **Sándor Péter** uram gyermekeivel tekintetes, nemzetes ifiabb **Sándor Péter**, **Sándor Pál** és **Mihály** uramékkal és említett *Lázár* Imre uram qua plenipotentiarius suprascriptus, egymás között egyezének e szerint: a specificalt jószágokot törvénytől s utolsó deliberatumtól nem várván, hasonló jussal, amelylyel acquiralta volt cum omnibus ad se, tam internis, quam externis appertinentiis remitálá, s vissza is bocsátá nevezett tekintetes **Sándor Péter** uram qua acquirens his conditionibus.

1-mo. Hogy a praetendalt taplóczai curialis helyen, vagyis külső kertben, kivül a betűjin lévő mostani két jobbágyot épületekkel intra anni spacium amovealtassa tekintetes **Sándor Péter** uram, minthogy pedig a belső, dél felől való szegeletin lévő *Székely* János jobbágy házhelyit is mind in anno 1686. 6-ta Maii és annak utánna in annis 1720. 26-ta Junii és 1723. 23-tia Maii költ contractusok in vicinitate complectályák, ha erről nevezett **Sándor Péter** uram intra mensem valami helyes documentumot nem producalhat, hogy nem a nevezett curialis helyből, vagy kertből való volna, azt is remitálya s intra terminum praescriptum arról is az épületeket amovealtattja.

2-do. Az alsó mezőn a közép lábba egy, más föld pedig a felső mezőn a *Karóra* menőben lévén trágyások, az alsóban

kétszer, a felsőben másodszor lévén vetés, trágya eltöltig más hasonló földeket ad tekintetes **Sándor Péter** uram, az eltelése után redeályon kinek-kinek maga földe.

3-tio. Lévén in anno 1686-ban levő fenirt contractusba homály, hogy ebben levő huszonkét cziken arany[1] sommáról in praefatis 1720. et 1723. inealt contractusba emlékezet nem lett volna s per consequens annak létele nem praetendaltathatnék, de ezen homálynak megvilágosítására tekintetes **Sándor Péter** uram fogadá, hogy kész juramentumával hütelessé tenni, aminthogy tartozik is, hogy még ante praefatos annos 1720. et 1723. az első acquisitionalis mellett birodalmában lett volna az említett, s abban irt jószágnak, s azután

4-to, az appertinentiakot hütelesen specificálya tekintetes **Sándor Péter** uram és ha documentis, vel humanis plus nem docealhat, contentus lészen véle *Lázár* Imre uram, egyéb minden ebből való jussairól lemondván.

5-to. His praemissis a fen irt esztendőkben irt originalis contractusokat *Lázár* Imre uramnak restituálya **Sándor Péter** uram, a pénznek leendő depositiojakor s e szerint mindeneket vissza bocsát.

6-to. Sokszor megnevezett *Lázár* Imre uram, quam citius az három contractusban inserealt summát deponálni tartozik, evictiot fogada emlitett *Lázár* Imre uram, hogy ha a contractusban inseralt venditorok, vagy posteritasi emlitett tekintetes **Sándor Péter** uramot s posteritasit impetalnak, legitime a jószágnak remissiojáért evincalya mind maga, mind posteritasa a mostani contrahensek sub poena ducentorum florenorum mind magok, mind posteritasok megállói lesznek a contractusnak. De ha valamelyik fél violálná, a megálló fél a meg nem álló felen a praefigalt poenat megvehesse, vétethesse akármely legitimus executorok által praescissis omnibus iuridicis remediis.

Mely dolog mielőttünk kézen fogott közbirák előtt igy menvén végbe, irtuk meg mű is a mi igaz hitünk szerint, tulajdon kezünk irásával és usualis pecsétünkkel is corroboralvan. Datum anno die, locoque, ut in praemissis.

Correcta per nos

gömörvármegyei nagyabafalvi *Abaffi Sándor* nemes személy nemes Felcsikszéknek hütös assessora mpr. (L. S.)

és csikszépvizi *Szűts Péter* nemes személy mpr. (L. S.)

(Eredeti, egész iven Sándor Ákos leveles ládájában, Budapesten.)

188.

Csikszentmihály, 1756. márczius 14.

Sándor Péter végrendelete.

Landetur Jesus Christus. In nomine patris et filii et spiritus sancti amen.

Én felcsikszéki szentmihályi idősbik **Sándor Péter** nemes személy, előttem viselvén idős és beteges állapotomat, megemlékezvén életemnek rövidségéről, halálomnak bizonyos voltáról és annak bizonytalan órájáról, midőn még ép elmével és csendes lélekkel vagyok, tészem ezen testamentomomat és utolsó rendelésemet Isten ő szent felsége és az alább megírt személyek előtt, kiket ezen dologra nevezetesen hivattam és kezem beadásával testamentarius biráimnak vallok magam szabad jóakaratomból, nem valakinek erőltetéséből, senkitől nem kényszeríttetvén ezen ide alább megírt rend szerént, melynek álhatatos megtartására mindeneket, a kiket illik kötelezek.

1. Legelsőbben is az én bünös lelkemet a teremtő Istennek, a ki aztot teremtette, vissza adom és irgalmas kezeibe ajánlom. Testemet pedig a földnek, melyből vétetett, megadom.

2. Temetésem helyének választom a *csiksomlyai* parochialis szent Péter és szent Pál templomában tőlem épített kriptámat, hogy testem abba temettessék. A temetésemről pedig ilyen rendelést teszek, hogy midőn tetszik Isten ő szent felségének engemet e világból kiszólítani, testem minél hamarébb koporsóba tétettessék és huszonnégy óra alatt az említett kriptába helyeztessék, ha szintén estve kellene is véghez vinni. A koporsómat nem kell bevonni, hanem egy szőnyeggel takarják el, melyet midőn koporsóm a kriptába helyeztetik, vegyenek le. Ezekre az én kedves feleségemet és édes gyermekeimet hozzám tartozó hivségekre és kötelességekre emlékeztetvén, kényszerítem, véghez vinni el ne mulassák. Az én lelkem tudja, miért cselekszem.

3. Hanem másnap, vagy ha halálomnak huszonnégy órája reggel telnék be, patereket, tisztelendő plébános és tisztelendő pater Franciscanus atyám uraimék közül hivasson a feleségem minél többet lehet, kik szent mise szolgálásokkal és imádságokkal segilyenek az említett szent Péter templomába, legyen ott két énekes mise érettem, a többi pedig olvasva való. Ha több nem lehetne is, legalább hét legyen. Tisztelendő plebánus uramék

közül minden kettőre hadjon a feleségem egy gréczi tallért. Isteni szolgálat után pedig egy ebédet.

Jószágomról és vagyonomról e következendő testamentalis rendelésemet teszem.

4. *Csik szent mihályi* ős örökös jószágomba, mivel az udvarházat és egyéb épületeket magam pénzemmel építettem, az én kedves feleségemmel *Székel Juliával* együtt, azért, ha kivántatnék ő neki *Szentmihályon* lakása, hagyom ő neki azon házat és épületeket életéig és ha fiai megosztoznának, részéket kivévén a curia mellett, az én részem excindaltassék a feleségemnek, melyben lakhassék és birja azon fiammal, a melyikkel marad. Holta után pedig emlitett *Székel Julia* feleségemnek, minden épületek maradjanak négy fiamnak, tudni illik *Sándor Péternek*, *Sándor Pálnak*, *Sándor Mihálynak* és *Sándor Gáspárnak*. Ami keresményem találtatik pedig a szentmihályi jószághoz, halálom után mingyárt mind menjen ezen most emlitett négy fiaimnak.

5. Nemes Felcsikszékben *Taploczán* az udvarházat néhai *Sándor Pál* öcsém urammal épitettük individusok lévén ketten, ki is maga részit a taploczai curiaba lévő egyéb épületekkel együtt hatta a feleségemnek *Székel Juliának* mint kedves ángyának. Én is a házat minden épületekkel együtt neki hagyom életéig, holta után elébb nevezett négy fiaimnak *Sándor Péternek*, *Sándor Pálnak*, *Sándor Mihálynak* és *Sándor Gáspárnak*.

6. Az ezüst marháimról teszek ilyen rendelést: Az ezüst aranyas kannát és az ezüst aranyas lábas pohárt hagyom a feleségemnek *Székel juliának*. Egy ezüst pohár és a szebb ezüst pixisem az arany mérővel s egy selyem keszkenővel maradjon pater *Sándor Ferencz* fiamnak. A szerecsendió kupát hagyom a kisebb fiam *Gáspár* kezébe. Ha pedig *Gáspár* oly állapotbeli lenne, hogy maga nem tarthatná, maradjon a más kisebb fiam *Mihály* kezibe, de ugy, hogy azt soha el ne adhassák, hanem régi emlékezetül megtartsák jó gondviselés alatt, mint régi eleinktől reánk maradott és 1412. esztendőtől fogva megtartotta Isten familiánknál.

7. Hagyok a fiaimnak, kiknek nem attam egy-egy ezüst kalánt. A több sok szép ezüst poharokot, az aranyos csészével együtt méretvén előre, négy fiaim oszszák egymás között atyafiságoson. A zsebbe való ezüst órámot hagyom *Sándor Pálné Szeredai* Ágnes kedves menyemnek.

8. Vagyon gránáttal füdzött jó féle gyöngy három arany érő,

melyet feleségemmel *Székel Juliával* együtt szerzettem, maradjon nála életéig és ha rá nem szorul mint özvegy asszony, el ne adja. Megtartván életéig, holta után maradjon a *Csiksomlyón* lévő szent Péter templomába, ottan, hogy inkább el ne veszszen, tartassék a monstrantián, a szentség körül, némelykor pedig tétettessék a nagy oltáron lévő Boldogasszony képinek nyakára, azon áldott szent szüznek, mint kegyes Anyámnak tiszteletire.

9. Felcsikon lévő tisztelendő plébánus uraméknak hagyok egy-egy német forintot szent misékre az eleimért és magamért. Csik somlyai és szentmihályi tisztelendő plébanus uraméknak egy-egy graczi tallért. A csik somlyai parochialis szent Péter templomához egy aranyat. A csikszentmihályi templomnak husz kalongya rozsot, mely szentmihályi jószágomból administraltassék. Vagyon Szent László király verette egy-egy pénzes ötvennégy, ezek osztassanak el a szegény koldusoknak. Tisztelendő pater Franciscanus atyám uramék *csiksomlyói* klastromában szent mise szolgálásra hagyok egy aranyat, egy meddü tehenet, husz kalongya buzát. Tisztelendő pater minoriták *kantai* klastromába hagyok egy gyermek lovacskát, vagy ha az nem lenne, egy jó kanczát. A *firtusi* klastromba négy köböl buzát. A *csiksomlyói* seminariumnak hadjon a feleségem egy dézsa turót, két tavalyi berbécset, egy sertést és hat vékán vetett földből ősz rozsot, vagy árpát, amit az Ur Isten ád rajta, annak idejében arassák meg a diákok.

10. Hagyok a feleségemnek egy tizes aranyat, nyolcz arany nyomó metalmot és egy régi duplás aranyat. Pater *Ferencz* fiamnak egy aranyat. A négy fiaimnak *Péternek*, *Pálnak*, *Mihálynak* és *Gáspárnak* egy-egy aranyat gyászra. A két leányomnak, mint édes gyermekeimnek, tudni illik *Boér* Antalné *Sándor Erzsébetnek* két aranyat és *Szabó* Gáborné *Sándor Zsuzsa-Annának* is két aranyat.

11. Vagyon egy régi tallér, mely csak egy felől czimeres, három ezüst monéta, egy ezüst metalom, Szent Ferencz és Szent Antal képe és két ezüst lánczocska, ezek maradjanak *Gáspár* fiamnak. Ha mi több aranyam és pénzem találtatik, a feleségem kezében maradjon, éljen belőle és a mit megtarthat, hadja holta után a fiaimnak.

12. A három nagyobb fiamnak, tudni illik *Péternek*, *Pálnak* és *Mihálynak* mentéjekre ezüst gombokat szerzettem, nyugodjanak meg azokkal. *Gáspár* fiamnak a viselő mentémen való esüst gombokból, pikkelyekből és a viseltes dolmányomon lévő ezüst gombokból pikkelyeivel együtt csináltasson a feleségem egy men-

tére való tisztességes szép gombokat, mint a báttyáié. A jobb mentémen való merő ezüst nagy gombok, ha éltiben a feleségem szükségitől viseltetvén mint özvegy asszony el nem adná, *Gáspár* fiamé legyenek. De *Gáspár* el ne adja, hanem magának megtartsa. Ha Isten ő szent felsége engem addig a világból kiszólitana, amig a fiam *Gáspár* elvégzi iskoláit, hagyok neki két szép gyermek lovat, magam nyergemet, szerszámaival együtt, gondja legyen anyjának, hogy a kanczellária köntössel tisztességesen elkészitse a havas taksájából, vagy egyéb proventusból bejövő pénzt arra fordithatja. Egy dufla scarlát szőnyeg vagyon, azt is hagyom *Sándor Gáspár* fiamnak.

13. *Taplóczán* igen kevés az ős örökös szántó föld és szénafü, ami örökös van, anyai és azért leányokat is illet, oszszák egyaránt a fiuk a leányokkal. Az élő Istenre kérlek fiaim, meg ne sértsétek a lelketeket. Valami adósságom lészen pedig *Taploczán*, mind hagyom a feleségemnek. Ugy a mely vaseszköz, rézedények, kandérok, serfőző, égett bor főző és más üstök lesznek. Eszközök, szekerek, faedények, házi portékák, pinczebeli kádak, hordók, oeconomiához való sikoltyuk, lánczok, szántó vasak és mindenfélék, akármi névvel nevezendők, maradnak a feleségemnek életéig, ugy, hogy azokról szabadoson testamentomot, vagy más rendelést is tehessen, hanem a serfőző üst és nagyobb rézmozsár feleségem holta után maradjanak emlitett négy fiaimnak, *Sándor Péternek*, *Pálnak*, *Mihálynak* és *Gáspárnak*.

14. A fedeles szekerem, kocsim, négy lovam és jobbik köntösöm a decretumnak continentiája szerént száll a feleségemre.

15. Hat ón tál és hat ón tángyér, hat réz tál és hét réz tángyér együtt marad a feleségemnek életéig, holta után a két leányomnak. A több ón edényeket oszszák felyebb nevezett fiaim egyaránt.

16. Vagyon ötszász forint ára keresményem *Csik Taplóczán* jószág, szénafüvek, szántó földek és jobbágyok, mindezekről leveleim vannak és az urbariumban irásim kitől s mint vettem, némelyeket zállogára, némelyeket örökösön. Ezekről is rendelést teszek és hagyom a feleségemnek, *Székel Juliának* életéig ilyen conditióval, hogy ha valamelyiket kiváltják, megint mást vegyenek helyibe, kiváltképpen a jobbágyim szántóföld és szénafü nélkül ne maradjanak. Mindezen keresményeket is feleségem holta után a sokszor nevezett négy fiaimnak *Sándor Péternek*, *Sándor Pálnak*, *Sándor Mihálynak* és *Sándor Gáspárnak* hagyom.

17. Szent Mihályról *Taploczára* szállitott jobbágyok ezek: *Demien* András, a ki most is él, *Kocsis* György, a ki megholt ugyan, de él a fia István három fiával, *Ferencz* Balázs hasonló képpen megholt, maradott egy Pista nevü fia. Ezek csak fiakat illetnek és azért a leányaim osztozásra ne kivánják.

18. *Taploczai* jobbágy *Molnar* fiak eleitől fogva fiat, leányt egyaránt illettek. Ezek féle három jutott volt *Sándor István* bátyám uramnak, kiket *Szent Mihályra* vitt és kettő *Molnár* András és János maig is életben van. Hanem *Molnar* Mártont és fiát Andrást, kinek fiai *Molnar* Mihály és István elakarván adni másnak, néhai *Domokos* Tamásné *Geréb* Kata nagy asszony anyám, az édes atyám váltotta fel másfél száz forintokon, amint erről contractus extál. Kihez képest ez a két jobbágy csak depositis deponendis illet leányokat, ha tudni illik részek szerént a pénzt, melylyel felváltották, leteszik, addig csak fiakat illetnek. Mivel tehát ezen két jobbágy ilyen formán az édes atyám keresménye, rollok dispositiót nem tehetek, hanem fiaim édes anyjokhoz szeretettel viseltetvén, engedjék neki életéig.

19. A *Székelyek* praedecessora miként esett volt örökös jobbágyságra, van arról levél. A mostaniaknak nagyattyát csak azért hitták Dajkának, hogy feleségül egy dajkát vett volt el, de valóságos vezeték neve annak is *Székely* volt. Az édes atyám testamentom tételekor elé hivata engemet és *Sándor Pál* öcsémet, megparancsolá, hogy *Imecs* Mózesné *Sándor Klára* és *Biró* Sándorné *Sándor Zsuzsánna* testvéreinkkel eloszszuk, a mint hogy, a kik részek szerént jutottak, kezekbe is vették és birtokukba lévén, azok elholtak. Kihez képest ezek a mostani taploczai *Székelyek* is fiat leányt egyaránt illetnek és azért a leányok részeket méltán kivánják és a fiak leányok között osztozásra mennek.

20. Vagyon *Csik Csomortánban* három keresmény jobbágyom, *Gergel* János, *Gergel* Miklós és *Gergel* Antal, kiket zállagon vettem meg tizenkét forinttal *Biró* Sándorné *Sándor Zsuzsánna* néném asszonytól. Ezeket, mint keresményemet életéig hagyom a feleségemnek *Székel Juliának*, holta után *Boér* Antalné *Sándor Erzsébet* és *Szabó* Gáborné *Sándor Zsuzsánna* leányaimnak azon summáig, ugy, hogy akár mikor váltsák ki, a zállagja legyen ez emlitett leányimé, ők egymás között oszszák fel.

21. Ezeken kivül van két vasmives keresmény czigányom, egyik neve *Sándor* Vaszil, ezt hagyom *Boér* Antalné *Sándor*

Erzsébet leányomnak, a másiknak *Sándor* Tódór, ezt pedig hagyom *Szabó* Gáborné *Sándor Zsuzsánna* leányomnak.

22. Ha az Isten marháimot megtartja, hagyok a feleségemnek *Székel* Juliának hat ökröt, négy borjus tehenet. Adott volt az anyja a feleségemnek tizenhat juhot, mindezeket, mind pedig a marhákot vegye ki előre. Pater *Ferencz* fiamnak hagyok egy tulkot, egy ifju tehenet, egy kanczát, tiz juhot, ezeket is osztás előtt ki kell neki adni. A több marhából annak utánna három fiaim *Sándor Péter*, *Sándor Mihály* és *Sándor Gáspár* osztozzanak egyenlő képpen, minthogy *Sándor Pálnak* a marhákot már ki attam, kinek ha a kanczákból és juhokból addig részt nem adnék, ezekből ő is hasonló képpen osztozik a másik három fiammal.

23. A szent mihályi határban *Kabala hágó* mellett az én részemre juta a *Juda helye*, vicinussa néhai *Sándor Mihály* uram helye, másfelől a *Tatros* vize. Ugyan a *Tatros* vizin tul a *Kasza* Miklós jobbágy helyinek hivattatik, vicinusa felül a *Tatros* vize, alól a néhai szépvizi *Barabás* Máté uram tetőn való erdős helylyel az ösvény, hagyom a feleségemnek életéig, minden esztendőben tiz forintot adnak az oláhok a füviért. Szolgáltasson esztendőkként érettem egy szent misét és magáért is egyet. Holta után marad a fiaimnak. *Ugralokán* vettem borsovai *Gellérd* Miklóstól egy darab szénafüvet tizenegy forinton s negyven pénzen, vicinusa felül szépvizi *Miklos* Albert nobilis, alól szent mihályi *Szöcz* László primipilus, testalom *Sándor Pál* fiamnak, tőlle változzék. Az oláhok minden esztendőben hét márjással és egy ejtel vajjal veszik meg a füvit.

24. Ezeken kivül valami jovaim vannak, házi portékák, külső és belső vagyonok, jószágim keresményim, akármi névvel nevezendők, mindezeket az én kedves feleségemnek *Székel Juliának*, hozzám mindeddig állhatatós mutatott, példás hűségéért és szeretetiért, hagyok életéig, holta után pedig gyakran emlitett négy fiaimnak *Sándor Péternek*, *Sándor Pálnak*, *Sándor Mihálynak* és *Sándor Gáspárnak*. Kiknek ajánlom az én kedves házastársamot *Székel Juliát* mint édes anyjokat, hogy őtöt illendő képen tiszteljék, szavát fogadják, kedvit keressék és mindenekbe valami tőlök kitelik, tehetségek szerint segitséggel lenni el ne mulassák. Mire nézve is szabaditom a feleségemet *Székel Juliát*, hogy a melyik fiam többet tür, szenved mellette, annak a taploczai keresményből többet hagyhasson, de a leányokat abban ne részesitse.

Egymás között pedig mind fiaim, mind leányim igaz atyafi szeretetbe és békességbe éljenek, hogy e világba az Isten áldása lehessen rajtok, a más világon pedig az örök életet elnyerhessék, melyre nézve is végtire adom ő reájuk az én atyai áldásomat, arra is intvén őket, hogy én rólam megemlékezzenek.

Mely megirt utolsó rendelésemet és testamentomomat megmaradandó állhatatosságnak okáért én magam kezemmel tett irásommal és szokott pecsétemmel megerősitettem, gömörvármegyei nagyabafalvi *Abaffi* Sándor uram, csiksomlyai plébanus pater *Baló* Ferencz uram és csikcsobotfalvi *Bartalis* János uram előtt, melyről pro futura maiori cautela et testimonio kezem beadásával megbiráltam ő kegyelmeket, ő kegyelmek is ezen testamentomot corroboralják kezek irásával és tulajdon pecséteinek erejivel.

Actum in sede Siculicali Csik superiori possessione *Taplocza*, curia nobilitari spectabilis domini *Petri* senioris *Sándor* nobilis de Csik Szent Mihály, anno 1756. die 14. mensis Martii.

L. S. *Sándor Péter* üdösbik csikszentmihályi nemes személy mp.

Mely testamentaria dispositio mü előttünk feljebb megnevezett birák előtt igy menvén végbe, mü is pro futuro testimonio attuk ez mü kezünk irását és szokott pecsétünkkel erősitettük, fide nostra mediante. Loco anno dieque supra notatis.

Nagyabafalvi *Abaffi Sándor* nemes személy, nemes Felcsikszéknek hütös assessora mpr. L. S.

Balo Ferencz csiksomlyai plebanus a felcsiki szentszék hütös notariusa mpr. L. S.

Csikcsobotfalvi *Bartalis János* lófő nemes személy mpr. L. S.

(1756. apr. 36-án Baló Ferencz által hitelesitett másolat 2 példányban a mezőkapusi családi levéltárban, de megvan egy példánya a kolozsvári levéltárban is.)

189.

Taplócza, 1756. április 8.

Sándor Péter és neje, Székely Julia zálogba veszik Lajos Zsigmond taplóczai Katnári nevű birtokát.

Mű nemes felcsikszéki csobotfalvi *Bartalis* János lófő nemes személy és nemes gyergyószéki szentmiklósi *Belényesi* Antal nemes személy, kik az ide alább megirt dologban kézen fogott közbirák vagyunk, adjuk tudásokra mindeneknek, a kiknek illik, mind jelenvalóknak és következendőknek e mi jelenlevő levelünk-

nek általa, quod in hoc anno Domini 1756. die vero 8-va mensis Aprilis, mikor volnánk itten nemes Felcsik székben *Taplóczán* idősbik tekintetes nemzetes csikszentmihályi **Sándor Péter** uram ő kegyelme nemes házánál, jövének mi előnkbe két részről való ilyen becsületes személyek, ugymint parte ab una maga elébb emlitett csikszentmihályi tekintetes nemzetes idősbik **Sándor Péter** uram ő kegyelme kedves házastársával, tekintetes nemzetes *Székely* Julia asszony ő kegyelmével együtt, nemes személyek, parte vero ab altera ugyan csiktaplóczai *Lajos* Zsigmond feleségivel *Salamon* Anna asszonynyal együtt, lófő nemes személyek, kik is magok szabad jóakaratokból, senkinek nem kénszerítésébül münket kéz beadásokkal mind két részről megbirálván, mű előttünk tőnek egymás között ilyen állandó és megmásolhatatlan compositiót és contractualis levelet, hogy tudniillik: lévén itten *Csik Taplóczán* fenn megirt *Lajos* Zsigmond uramnak egy *Katnári* nevezetű jószága in vicinitatibus ab una ugyan fenn megirt csikszentmihályi idősbik tekintetes, nemzetes **Sándor Péter** uram ő kegyelme jószága, ab alia vero csikszenttamási néhai *Szopos* Zsigmond posteritási jószágok, mely *Szopos* Zsigmond posteritasi jószágok is birattatik fen titulált tekintetes **Sándor Péter** uramtól zálogképpen in et pro florenis Hung. 26. idest huszonhat magyar forintokban, mely vicinitasok közben levő *Katnári* nevezetű *Lajos* Zsigmond uram jószágait némű-némű szükségeiben ennek előtte in anno 1739-ben die 9-na mensis Januarii eladatott volt *Lajos* Zsigmond uramtól fentitulált tekintetes nemzetes csikszentmihályi idősbik **Sándor Péter** uram ő kegyelmének zálogképpen in et pro florenis Hung. 19 et denaris 4, idest tizenkilencz magyar forintokban és négy pénzen, mely az emptionalis könyvből, a maga *Lajos* Zsigmond kezeirásából kitetszik. Most azért ujabban bizonyos és elkerülhetetlen szükségektől viseltetvén, tudniillik felséges királyné asszonyunk ő felsége adójának lefizetésére és más részjószágok rehabeatiojára nézve kéntelenitteték folyamodni fentitulált tekintetes nemzetes idősbik **Sándor Péter** uram és ő kegyelme kedves házastársához, tekintetes, nemzetes *Székely* Julia asszonyhoz és a fen megnevezett *Katnári* nevezetű jószágokra a tizenkilencz forint és négy pénzre super levalni tizenegy magyar forintokat ő kegyelmektől. Amint, hogy mű előttünk parata et numerata bona currentiali moneta most simul et semel megadák ő kegyelmék a tizenegy magyar forintokat, levalá is

Lajos Zsigmond uram ő kegyelme feleségével együtt *Salamon* Anna asszonynyal, mely *Katnári* nevezetű *Lajos* Zsigmond uram ő kegyelme jószágának zálogja az előbbi tizenkilencz magyar forinttal és négy pénzzel és a mostani tizenegy magyar forinttal együtt facit florenos Hung. 30. denaros 4, idest harmincz magyar forintot és négy pénzt teszen in summa, mely *Katnári* nevezetű jószágot adá és transferala sokszor már fen megirt summa pénzben fentitulalt tekintetes nemzetes idősbik **Sándor Péter** uram ő kegyelmének és az ő kegyelme kedves hütös társának tekintetes nemzetes *Székely* Julia asszonynak és az ő kegyelmék posteritasinak, legatariusoknak zálogképpen a die et anno huius contractus emanati inclusive ötven esztendeig, tali conditione, hogy az ötven esztendőnek elteléséig se maga *Lajos* Zsigmond uram, se posteritasok, se successorok titulált **Sándor Péter** uramtól, sem az ő kegyelme kedves hütös társától, se posteritasoktól el ne vehessék s ki ne válthassák, ötven esztendő eltelése után pedig fentitulalt tekintetes uram s asszonyom és az ő kegyelmék posteritasok s legatariusok is depositis deponendis tartozzanak remittalni eo modo, amint most kézbe ment, ha magok pénzekkel magoknak és nem más pénzével másnak váltanák meg, secus non. Lévén pedig a sokszor fen memoralt *Katnári* nevezetű jószágra járandó három öl sártöltés in vicinitatibus ab una *Székely* János, ab alia pedig egy láb vetéskert a *Vetéskapu* sarkánál, a jószággal együtt ezek is átalmentek, tempore retractationis, azok is visszamenendők lesznek a jószággal. Mindezekben evictiot fogadának minden háborgatók és háboritások ellen a zálogbavetők sub poena flor. 40, mely poenat . . . . huius contractus a violans felen, hogy desummalhassa a meg álló fél exemptis omnibus iuridicis remediis lice . . . meghihatlanul ezen contractus semper in vigore megmaradjon non obstante inhibitione, prohibitione, repulsione etc.

Mely dolog mi előttünk és mű általunk mindenekben, hogy igy volt és hogy igy ment végbe, irtuk meg mű jövendőbeli igazságra és ki is adtuk tulajdon kezünk irása és szokott pecsétünk alatt, a mű igaz hütünk szerint. Actum, anno, die locoque in praenotatis. Correcta per nos. Judices, iidem, qui supra

Felcsikszéki csobotfalvi *Bartalis János* lófő nemes személy mpr. (P. H.)
Lajos Zsigmond mpr.

Gyergyószéki, szentmiklósi *Blenyesi Antal* nemes személy mpr. (P. H.)

(Eredeti féliven a család mezőkapusi levéltárában.)

190.

Csikszentsimon, 1756. április 19.

Szeredai Ágnes peres ügyeinek vitelére fölhatalmazza férjét, Sándor Pált.

Nos *Maria Theresia* divina favente clementia Romanorum imperatrix etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis et singulis, quod nobilis femina *Agnes Szeredai* egregii *Pauli Sándor* de Csikszentmihály consors, coram maiestate nostra personaliter constituta, sponte, ac libere, vivaeque vocis suae eloquio et oraculo fassa est, pariterque retulit nobis hunc in modum: qualiter ipsa confisa de praeclara fidei constantia et integritate animi, ingeniique dexteritate praefati *Pauli Sándor* domini videlicet et mariti sui, summoque in eum animi candore, quem ab eo potissimum tempore, quo divina sic disponente providentia se in thori, thalamique sociam elegisset animo non ficto declarasset demonstrassetque, deinceps quosque quoad per divinae maiestatis gratiam in hac tristi lacrimarum valle socius cum eadem perageret annos pari animi candore, mutuaque amoris vicissitudine declaratorem, demonstrataremque spe in firma crederet, et consideraret. Eundem itaque *Paulum Sándor* dominum videlicet, et maritum suum, ratione quorumcunque bonorum, tam mobilium quam immobilium, et iurium portionumque possessionariarum, ac haereditatum Siculicalium ubivis locorum, in ditione nostra existentium habitarum ipsam videlicet tangentium, et concernentium in verum, et indubitatum suum plenipotentiarum, curatorem ac defensorem elegisset, fecisset, constituisset, ac deputasset, prout elegit, fecit, constituit, nominavit, ac deputavit. Dans et concedens eidem *Paulo Sándor* domino et marito suo plenariam atque omnimodam potestatis facultatem ratione praemissorum omnium, causas suas universas tam per ipsam contra alios, quam per alios quoslibet contra ipsam, in quibuslibet terminis, et sedriis, coram quovis iudice et iustitiario principatus nostri Transylvaniae partiumque eidem incorporatarum, ecclesiastico videlicet et saeculari motas vel in posterum movendas agendi, prosequendi, et determinandi procuratores constituendi, eosdemque revocandi, et si res ita postulaverit etiam emendandi, concludendi, et contrahendi ea denique omnia, quae-

cunque iuribus annotatae constituentis, proficua, commoda, utilia, et non nociva cognoverit, rite expediendi ratione atque firmiter promittens se habitura quidquid per antelatum *Paulum Sándor* dominum utpote et maritum iam etiam plenipotentiarium, curatorem et defensorem suum, eiusdem procuratorem, vel procuratores constituendos actum, dictum, factum, gestum, vel procuratum fuerit, non secus ac si ipsamet constituens personaliter adesset. Harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante.

Datum in possessione *Csik Szent Simon* die decima nona mensis Aprilis, anno Domini millesimo septingentesimo quinquagesimo sexto.

Lecta correcta et extradata per magistrum *Nicolaum Endes* protonotarium mpr.

L. S.

(Eredeti egész íven, patens alak, alján papirfedeles vörösviasz pecséttel a család mezőkapusi levéltárában.)

191.

Taplócza, 1756. május 3.

Sándor Pál és neje Szeredai Ágnes kölcsönös végrendelete.

Mű alább subscribált személyek, úgymint nemes fel csik széki taplotzai *Lázár* Imre, nemes személy, nemes Fel Csik széknek hütös notariusa, *Xánthus* Imre és *Letző* István, mind ketten ugyan taplotzai ló fő nemes személyek, kik az ide alább megirt dologba kézen fogott köz birák vagyunk, adjuk tudtára mindeneknek, hogy midőn in anno praesenti 1756. die 3-a mensis Maii volnánk nemes Fel Csik székben *Taplotzán*, néhai tekintetes, nemzetes csik sz. mihályi **Sándor Péter** uram maradvái nemes házoknál, jöve mű előnkben cs. sz. mihályi tekintetes nemzetes néhai **Sándor Pál** uram, nevezett tekintetes, nemzetes néhai **Sándor Péter** uram édes fia, kedves édes házastársával, tekintetes, nemzetes marus széki szent rontási *Szeredai Ágnes* asszonynyal, kik is egymáshoz viseltető indulatból, szeretetből, tőnek egymás között magok szabad jó akaratjok szerént, senkinek nem kényszeritésiből ily megállandó örökös mutua fassiot és contractust, hogy az emberi nemzetnek halandó lévén e világban állapotja, ha melyiket Istennek, ő szent felséginek maga bölcs szent itileti szerént előbbször e világból kiszólitani tetszik, tehát minden névvel neve-

zendő marhái, köntösei, clenodiumai, paraphernumai, egy szóval akármely felkelhető legkisebb, akárholott lévő és csak még őtöt illethető res mobilisei is, arra maradjon ő kegyelmek közül, amelyiket az úr Isten utoljára ez életbe meg fogja tartani, s továbbá pedig, minthogy tekintetes nemzetes **Sándor Pál** uram *maga tulajdonát, össit elhagyván, nevezett kedves házastársának kívánságára*, nemes Marus székben, *Jobbágyfalván* szándékozik épiteni, s aztot ő kegyelmének mindenekbe maga tulajdon pénzivel, marháival ugyan tulajdon költségin, buzáján, fáradságán kelletik fel állitania. Valamiket ő kegyelme legkisebbet is költene (aestimaltatván az épületeknek mostani állapotját is) mind azokot hütelesen specificalván, annyi summáig nevezett tekintetes *Szeredai Ágnes* asszony fenn irt Jobbágyfalván ő kegyelmének sorte divisionis jutott egész jussát köté és adá által emlitett kedves urának **Sándor Pál** uramnak, úgy hogy ha az úr Istennek rendelése szerént előbbször történnék maradék és gyermek nélkült való kimulása e világból *Szeredai Ágnes* asszonnak, akkor a nevezett jobbágyfalvi jószágát annyi summába, amennyibe rajta teendő akármely super aedificiumra, vagy az mostaniaknak benn az faluba, vagy künn az határokon is mekkoraságára költene, birhassa, és akármely haeresek, praetendansok is, mind addig ő kegyelmét ki ne tehessék, s tétethessék onnan, valamig ő kegyelmének azon egész summát egyszersmind le nem tészik.

Mely mű előttünk e szerént végbe ment dolgok a szerént meg is irván igaz hütünk szerént, tulajdon subscriptionkkal, és usualis pecsétünkkel corroboráltuk. Datum anno, die locoque ut supra.

csik taplotzai *Lázár Imre* nemes Fel Csik széknek hütös notariussa mp. (p. h.)

Xánthos Imre mpa. (p. h.)
és
Letző István mp. (p. h.)
mind ketten primipilusok.

Az okmány hátán: Mutua fassio és contractus.
(Eredeti egész íven a család mezőkapusi leváltárában.)

192.

Csikszentmihály, 1756. május 6.

Özv. Sándor Péterné Székely Juliánna és gyermekei zálogba veszik Bialis László csiktaploczai birtokát.

Infra scripti damus pro memoria iis, quibus expedit universis et singulis in hoc anno praesenti 1756. die vero 6-ta mensis Maii,

midőn volnánk nemes Csikszékben *Sz. Mihályon* ugyanazon megírt széki és sz. mihályi tekintetes nemzetes néhai *Sándor Péter* uram meghagyatott özvegye *Székely Juliánna* asszony nemes udvarházánál, jövének mü elönkbe két részről való személyek, ugymint parte ab una tekintetes nemzetes csikszentmihályi néhai tekintetes nemzetes *Sándor Péter* uram meghagyatott özvegye, tekintetes nemzetes *Székely Juliánna* asszony és kedves gyermekei tekintetes nemzetes csikszentmihályi *Sándor Péter*, *Pál*, *Mihály* és *Gáspár* uramék, másrészről penig nemes háromszéki illyefalvi tekintetes nemzetes *Bíális* László uram, kik is egyik másikának és nékünk alább megirt személyeknek kezet adván, tőnek ilyen zálogos alkalmat, hogy lévén emlitett tekintetes *Biális* László uramnak *Csik Taploczán* egy belső fundus jószága hozzá tartozandó szénafü és szántóföldekkel, melyet távulléte mián nem curalhatván ugy, mint kéványa földünket oeconomiája, transponálá megirt tekintetes nemzetes csikszentmihályi *Sándor Péter* uram meghagyatott özvegye *Székely Juliánna* asszony és kedves gyermekei tekintetes nemzetes *Sándor Péter*, *Pál*, *Mihály* és *Gáspár* uraméknak országunkban folyó 60. idest hatvan m. forintokért, melyet is paratis et numeratis meg is adának emlitett *Bialis* László urnak, 14. idest tizennégy esztendőknek épen való elfolyásáig, minthogy ugy informaltatánk az egymás között megegyezett atyafiaktól, hogy a közelebb való vérek megvolnának (annak rendi szerint) kénalva. A belső fundus penig vagyon Csikszékben *Taploczán* in vicinitatibus ab una tekintetes nemzetes *Lázár* Antal uram, ab altera ugyan a megirt széki és falubeli *Salamon* Péter primipilus, rajta való épületek, egy ház, egy istáló s egy csür, melyeket megtartani a domina emtrix is tartozik, de kitől Isten őrizzen, ha valami szerencsétlenségtől elpusztulnának, megfizetni nem tartozik. A megirt fundushoz tartozandó kaszáló helynek 1-mo az *Olt* mellett egy szegelet, in vicinitatibus taploczai *Botar* György et capit currum 1. 2-do a *Nagyegerben* in vicinitatibus ab una somlyai *Lukáts* Ferencz, ab alia ignosctur et capit currum 1. *Páll Egriben* in vicinitatibus ab una taploczai *Miklos* György, ab alia tekintetes *Lázár* Antal uram et capit cur. 1. Szántó földek a felső mezőben in vicinitatibus ab una a *Past*, ab alia tekintetes *Bialis* Elek uram et capit cub. 1. 2-do az *Osegelyben* in vicinitatibus ab una a tekintetes *Sándor* familia, ab alia somlai *Szakaly* György et capit cub. 1. m. 1. Az alsó mezőben a *Somlyó* oldalában in vicinitatibus ab una a tekintetes *Sándor*

familia, ab alia tekintetes *Bialis* Elek uram et capit m 3. 3 tio a *Hegyvápában* in vicinitatibus taploczai *Laszlo* Balázs, ab alia nagy *Botar* András et capit cub. 1 m. 1 és midőn ezen fenn megirt belső fundus hozzátartozandó appertinentiaival együtt redimaltatni fog közelebb való atyafiaktól, akkor az atyafiak is a 60. idest hatvan m. forintokat paratis et numeratis megfizetni tartoznak a tekintetes domina, vagy posteritasinak. Mely dolog mü előttünk és mü általunk igy menvén végbe, irtuk meg a mü igaz hütünk szerént, szokott pecsétünkkel és kezünk irásával megerősitvén. Signanter anno, die locoque ut supra.

Correcta per nos iudices

Csikvacsárcsi *Balas Ádám* nemes személy, nemes Felcsikszéknek hütes assessora mpr. (p. h.)

Csikvacsárcsi *Lázár István* nemes Felcsikszéknek hütös assessora mpr. (p. h.)

(Eredeti egész íven, alján két gyűrűpecséttel a család mezőkapusi levéltárában.)

193.

Mád, 1756. deczember 4.

Szeredai Ignácz levele sógorához, Sándor Pálhoz.

Bizodalmas nagy jóakaró kedves sógor uram.

Nem tudom mire vélni, majd fél esztendőtől fogva semmi levelit nem vehetém kedves sógor uramnak, talán már vénségemre az atyafiságból is ki akarnak tagadni. Én egyéb ujságokkal nem tudok udvarolni, hanem hogy magam mind eddig *Tokaj* kürül verbungon és recrutazáson nyomorgok, de reméllem rövid idő alatt az nemes regimenthez mehetek, mivel az remundaim, és recrutaim complealtattak. Akkoron ha Isten felviszen, elég ujságokkal udvarolhatok. Azon kevés jószágocskámot ujra recomendálom kedves sógor uramnak, kérem kedves sógor uramot, tekintse meg vagy eczer, nehogy *Hanzi* az torkára hagyon. Valami jó fajta való teheneket és kanczákot, ha szerezhetne *Bethlenfalvára* kedves sógor uram, annál jobbat velem nem tenne, ha valami fundus találkozik. Kedves hugom asszont atyafiságoson köszöntvén maradok

Kedves sógor uram

Mád, die 4. Decembris 1756. igaz atyjafia, szolgája *Szeredai* kapitán mp.

(Eredetije összehajtott féliven a család mezőkapusi levéltárában.)

NÉVMUTATÓ.[1]

Aba kir. 262.

Abaffi Ferencz 301. Gáspár 257. János, nagyabafalvi és szenttamási 141. 142. 168. 197. 236. 237. 243. 245. Jánosné, Damokos Erzsébet 292. Judit, Haffner Györgyné 257. Kata 292. László 197. 208. 257. 278. 279. 282. 283. Margit 292. Sándor, szenttamási 205. 257. 270. 274—279. 281—283. 291. 292. 319. 326.

Abócsi Mihály 61.

Abos Ferencz, borsovai 306. István, dánfalvi 236. 237. János, borsovai 236. Mihály, borsovai 147.

Abran Imréné, jenőfalvi 55.

Ács Mihály 243—245. Péter 244.

Ádám János, szenttamási 133. Mihály, szentdomokosi 171. 198. 202. 276.

Adorján János, mindszenti 98. Miklós, ménasági 74.

Ágoston István, pálfalvi 74. János, szenttamási 245. Pál, szépvizi 25. Péter, szentmihályi 246. 297.

Agyagásd hn Csikszenttamáson 70.

Ajnád (Aynád) 72. 73.

Ajtai István 275.

Alba Julia (A. Gywlia) 9. 20. 22. 70. 72. 73. 169. 170. 177. 195.

Albert András 51—54.

Almás 293.

Almásszege hn Gyergyószentmiklóson 63—66.

Alsótorja 101. 224—228. 230. 285. 286. 303. dülő: Poroszkó 229.

Alsóvolál 101. 230.

Alszeg hn. Csikszentmihályon 246. 247. 249.

Alvincz (Alvíntz) 44.

Alvinczi (Allvinci) Péter 148. 149.

Ambrus (Amburus) Antal, szentmihályi 298. János, kilyénfalvi 99. 118. Péter, jenőfalvi 131.

[1] Nevek a mai irásmód szerint vannak irva, ezt zárjelben követi az oklevélben használt, ettől eltérő alak. A latin nyelvű helynevek és a ma is használatos különböző alakok mellett ismétlem a lapszámokat, vagyis mellőzöm az utalásokat. A helynevek dűlt betükkel vannak szedve. A községek mellett felsorolom azoknak dülőit is, ez utóbbiak a rendes betüsorban is feltalálhatók. Mellőztem azonban az 1614., 1658., 1660., 1681., 1711-iki összeirások névsorát. Úgyszintén czéltalannak láttam fölvenni a vezérszavak közé Csikszéket, mert ez a kötet majd minden lapján előfordul.

Rövidítések: br. = báró, cs. = Csik, erd. = erdélyi, fej. = fejedelem, gr. = gróf, gy = Gyergyó, hg = herczeg, hn = helynév, k = Kászon, klr. = király, mk. = másként, szt = szent, u. o. = ugyanottani.

Péter, mindszenti 131. Tamás, szépvizi 208. 210. 265.
Amhet pasa 146.
Anda Ferencz 50. Gergely 46—48. Mihály, rákosi 129. Miklós 242.
Andi Péter 192.
András Balázs 87. 88. György, szentmihályi 299. György, várdotfalvi 203.
András Imre, várdotfalvi 203. István 218. Péter, k. jakabfalvi 20. 125. Tamás, szentmiklósi 258.
Andrássi (Andrási, Andrásy, Andrássy) Ferencz 301. István, gy. alfalvi 258. 259. Márton, szentkirályi 3—8. 12. 13. 17. 18. Péter 21. 23. Péter, szentsimoni 260. Zsigmond 260.
Angyalos János itélőmester 49.
Angyalosi Erzsébet, Sándor Jánosné 161. 162. 168. 182. 191—194. 203. 219. 264. 280. Mihály, angyalosi 280. uram 162. 163. 175.
Antal (Anthal) Ferencz, taplóczai 242. Ferenczné 241. György, mádéfalvi 28. György, taplóczai 243. Imre, mádéfalvi 28. 31—33. 35. 45. 49. 52. 53. István 20. János 296. 297. 299. 300. János, szentmihályi 126. Lukács, somlyói 21. 23. Mátyás 55—57. Pál, mádéfalvi 26. 28. 30—32. 35. 47. Pálné, Szörcsei Borbála 35. Péter, borsovai 131. Péter, csomortáni 238. Péter, szentimrei 28. 31. 33.
Antiochus, moldvai fejedelem 191.
Apaffi Mihály fej. 107. 115. 132. 145. 148.
Apor (Apoor) András 88. 110. 111. Anna, Sándor Istvánné 263. Balázs, torjai 8. Farkas, altorjai 238. István, altorjai 44. 143. 144. 150. 154. 159—162. 168. 169. 173. István gr. 177. 184. 191. 192. 194. 195. 199. 201. 202. 286. 303. 314—316. István, lázárfalvi 135. 136. János, altorjai 8. 44. László 87. 88. Lázár 86. 88. 285. Lőrincz 44. Péter br. 193. 194. 225. 285. 286. 287. 303. 309. 315. Tamás 44.
Aranyosszék 180. 186. 187.
Árkosi Pál 301.
Árnyék hn. Borsován 75.
Asottut hn. Csikszentmihályon 60.
Attila 15.
Attos Erzsébet, Balázs Mihály özvegye 29. 33.
Babocsai (Babolcsai, Baboltsiai, Babolczyay) András 26. János 46. 49
Bácsy Miklós, szentdomokosi 26.
Baczó (Bachio) Márton 86. 88.
Baczoni György, aldobolyi 275.
Badeni hg. 187.
Bajsza János 269.
Bajszág Farkas 265—267. 269. László 266—269.
Bak Máté, madéfalvi 26. Tamás 87. 88.
Baka Jánosné, Judit 215.
Bakó István 105. Péter, csomortáni 238.
Balás (Balas, Balázs) Ádám, vacsárcsi 333. Benedek, szentmártoni 62. 63. 85. György, csomortáni 212. György, száldobosi 38. György, várdotfalvi 307. István 107. 210. István, vacsárcsi

222. István, várdotfalvi 238. János 162. 248. 256. János, kászonimpérfalvi 125. János, kozmási 127. János, madéfalvi 28. János, vácsárcsi 270. Máté, vácsárcsi 147. Mihály 212. Mihály, göröcsfalvi 221. Mihály özv. Attos Erzsébet 31. 33. Péter 162. Péter, csomortáni 212. Péter, szenttamási 124. 133. Sámuel, vácsárcsi 302. 317. Tamás, vacsárcsi 298.
Balási József 255.
Balaska Péterné 227. 230.
Balassa János 13. Menyhért 12.
Balassy Imre erd. vajda 5.
Bálint András 230. Balázs, madéfalvi 52. Benedek, futásfalvi 8. Ferencz 224. Ferencz, szépvizi 131. György, polyáni 226. Imre, jenőfalvi 28. István 225. János, csomortáni 132. János, kozmási 127. János, szépvizi 131. Mihály 226. Pál 113. Pál, szépvizi 25. Péter 113. Péter, delnei 212. Tamás, polyáni 224—226.
Balla Ferenczné 272. István, szenttamási 245. 248. János 162. János, szenttamási 245. Mihály 218. 302. Mihály, szenttamási 276. Péter, szenttamási 245.
Baló Ferencz 312. 326. József, csomafalvi 251—253. László 105.
Balog (Balogh) András, gy. alfalvi 118. Anna 226. Ferencz 86. 88. Gergely, borsovai 306. György 256. György, szentmiklósi 131. István 227. 230. István, alsótorjai 226. János, szentmiklósi 41. 42. Magda 226. Márton, mádéfalvi 52. Mihály, kézdivásárhelyi 171, Péter 75. 227. Sámuel 230. B. része hn Borsován 75.
Bálpataky Márton 105.
Bánd 116. 120.
Bándi Ferencz 302.
Bánffi György 149. Kristóf 105. Mihály 263. Zsigmond 105.
Baniz (Banis) Dávid, gy. alfalvi 179. István u. o. 179
Bányai János, szentmihályi 182. 183. Mihály u. o. 206. 297.
Barabás (Barrabás) András 87. Balázs, madéfalvi 26. Demeter 233. Ferencz, szentimrei 82—84. György 181. György, szentdomokosi 71—73. 76. 87. 88. Györgyné, Székely Erzsébet 285. 293. Imre, mádéfalvi 28. Istvánné 20. János 247. János, gy.-alfalvi 179. János, gy.-szentmiklósi 64. Kata 268. Márton 312. Máté, szépvizi 206, 247. 261. 266. 326. Mihály, szépvizi 131. Miklós, delnei 210, Pál, borsovai 247. Pál, szépvizi 316. Péter 20. 246. 247. Sándor, szenttamási Sándor, szenttamási 276. 279. Tódor 232. 233.
Barátostelek 38.
Barátos-vize 37.
Barcsai Ákos 105. András 105. Gáspár 105.
Barcaság 43.
Bardócz (falva) 38. 39.
Bardocz Péter 133.
Baricz István, gy. alfalvi 138. Péter 229.

Barkóczi Mária, Sándor Jánosné 263.
Barla Balázs, szentdomokosi 56. Ferenczné 256, György, szentmihályi 72. János, jenőfalvi 130. János, szentdomokosi 26. János, szenttamási 133. Jánosné, Erzsébet 237. Márton, szenttamási 124. Máté, szentdomokosi 141. 142. -né 182.
Barlaffi Demeter 3.
Barlok István, szentmiklósi 31. 33. István, szenttamási 29. Istvánné 57. Márton, szenttamási 29.
Barta (Bartha) István, szeredai 216. Jakab, alsócsernátoni 58. Péter, alsótorjai 224. 228.
Bartalis (Bartalius, Barthalys) Ferencz, szentmihályi 45. 50. 51. 54. 57. 58. 61. 72—74. 76. 85. János 20. 37. 99. 326. 328. János, szárhegyi 251. Lukács, csekefalvi 127. Péter, szentimrei 23. mk. Literati János, csobotfalvi 302.
Bartos (Barthos) Bálint 182. 296. 297. 299. Mihály 296—380. Miklós 296—300. Péter 296—300.
Basa (Bassa) Anna, Sándor Jánosné 263. Tamás, zabolai 71. 105.
Báthori (Báthory) András, somlyai 10. 13. 14. 15. 44. Gábor fej. 45. 49. 50. 54. 57. 58. István fej. 20. 23. 26. 30. 263. Kristóf 25. 27. 30. Zsigmond 38. 41. 43. N. 12.
Baz Mátyás, szentimrei 130.
Bécs (Vienna) 16. 45.
Becz (Betz, Bets) Pál, kozmási 7. 8. 10. 17. 18.
Becze (Betze, Becse) Bálint 267. Benedek, szépvizi 131. Ilona, Miklós Györgyné 316. János, szépvizi 183. 210. 247. 267. József 306. Mihály, szépvizi 113. Pál, delnei 198. 210. Tamás 66.
Beder Tamás 87. 88.
Beke Gergely 215. János, szentsimoni 94. József, szentsimoni 301. Mihály 260. Péter, szentkirályi 129
Békés (Bekes) Gáspár 20. 21. 23. 28. 30. 47. 67. István 87. 88.
Béla kir. 262.
Bélafalva 226. 229.
Béldi János 42. Kelemen, szentgyörgyi 8. Pál 134. 135.
Belényesi Antal 326. 328.
Benedek Balázs, kisbaczoni 38. 40. György 118. János 37. János, gy. szentmiklósi 277. 278. Pál, szentdomokosi 56. Péter 255. Péter, bánkfalvi 203. 204. Péter várdotfalvi 195.
Benkes Ferencz, szentsimoni 124.
Benkő (Benkeo) Bálint, szárazpataki 224. Ferencz 230. István 87. 88. János 229. János, göröcsfalvi 129. Kata, Boros Jánosné 267. Mihály, szentdomokosi 128. Pál, szentdomokosi 56.
Benő István, delnei 304. István, pálfalvi 305.
Bercséni Miklós 198.
Bereczk István 61.
Bereczki János, gy.-szentmiklósi 64.
Béres János, borsovai 305. Márton, szépvizi 233. Mátyás, borsovai 305.
Bereszki Mihály, taplóczai 218.
Berethei Mihály 150. 151.

Bernád (Bernáld, Bernát) Balázs 15. 16. Ferencz 17. 61. Ferencz, szentdomokosi 258. 259. János 50. 231. János, a.-csernátoni 228. Péter 240.
Bertalan György, alsótorjai 224.
Berzenczey N. 181.
Bethlen Elek 148. 149. Gábor fej. 45. 62. 63. 69. Gergely 148. 149. János 105. Kata hgnő 188. 190. Miklós 149. 150.
Bethlenfalva 333.
Bialis Elek 332. 333. Ferencz, ilyefalvi 275. János, ilyefalvi 264. 275. 300. 305. 307. Jánosné, Sándor Kata 293. László 331. 332.
Biró (Byró) Albert 209. Albert, vacsárcsi 317. András, ujfalvi 118. Antal, vacsárcsi 25. 30. Antal, szárhegyi 65. 66. Balázs 171. Bálint, vacsárcsi 125. Gergelyné, Orsolya 57. István, madarasi 147. János 99. János, karczfalvi 28. János, k.-ujfalvi 125. János, mindszenti 261. János, pálfalvi 305. 315. János, vacsárcsi 275. 284. 300. Kristóf 273. Márton 150. 151. 172. 197. 255. Márton, vacsárcsi 247. 257. Mátyás, gy.-ujfalvi 67. Mihály, csikvacsárcsi 147. Mihály, gy.-szentmiklósi 118. Mihály gy.-ujfalvi 118. Pál, szenttamási 35. Péter, karczfalvi 126. Péter, szeredai 214. 216. Péterné, Kata 216. Sándor 205. 206. Sándor, csikmadarasi 222. Sándor, homoródszentmártoni 264. Sándorné, Sándor Zsuzsa 237. 238. 239. Vazul, gy.-sztmiklósi 118.
Biroga Miklós 86. 88.
Bocskor (Botskor, Boczjkor, Boczkor) Elek 302. Erzsébet, Bors Tamásné 98. János 197. 205. 288. János, bánkfalvi 261. János, delnei 267. János, mindszenti 261. Mihály 224. Mihály, delnei 284. Mihály, szentmártoni 203. 204. 251. 252. 255. Sámuel, delnei 258. 264. 261.
Boczihegyese hn Csikszentmihályon 60.
Bod István 86—88.
Boda Bálint fülei 39. 40.
Bodo Borbála, Szegedi Pálné 238. György 99. 224. György, csicsói 273. 274. 275. 284. Márton, szentmihályi 171. 206. Mihály 99. 151. 182. 192. 256. Mihály, rákosi 132. Mihály, taploczai 183. 243. Péter 192. Péter, taplóczai 196. mk. Nagy Mihály, taplóczai 237.
Bodoni Balázs 149.
Bodor András 297. Bálint, dobói 39. János, szentgyörgyi 210. József, dánfalvi 302. Lukács 87. 88. Máté, dánfalvi 270. 282. 283. Mihály 296—300. Péter, dánfalvi 56.
Boér Anna, Tompa Jánosné 293. Antalné, Sándor Erzsébet 322. 324. Ferencz, kövesdi 293. Gáborné, Imecs Erzsébet 284. György, vargyasi 36. Zsófia gr. Lázár Ferenczné 290. 291.
Bogách János, madarasi 35.

Bogáchy Balázs 49.
Bogdán György 87. 88. Pál, szentdomokosi 56.
Bogos István 246—249. Márton 246. 247. Pál 41. 42.
Bokor János 225.
Boldisár Balázs, vácsárcsi 147. Péter, csatószegi 129.
Bone Péter 99.
Bons monostor 262.
Bonyhai György 302.
Borbáth Margit, Erős Ferenczné 315.
Borbély (Borbélly) András 261. István 267. István, madarasi 45. 50. 51. 57. 58. 70. János, madarasi 119. 133. Tamás, kozmási 126.
Boricz Mihály, alfalvi 119.
Borjukert hn. Csiktaplóczán 274.
Bornemissza Anna, Sándor Péterné 263. János br. 259.
Boros Anna, Sándor Mihályné 244. Ferencz, szenttamási 308. György, szenttamási 144. 157. 160. 195. 224. 245. 268. 269. Györgyné, Endes Anna 266. János, karczfalvi 126. János, szentdomokosi 56. Jánosné, Benkő Kata 267. Márton, szépvizi 209. Miklós 213.
Bors Anna, Endes Györgyné 260. 264. Ferencz 197. Gábor, szentgyörgyi 302. Gergely, szentkirályi 97. György, szentkirályi 199. 204. 222. 261. 264. 269. 301. István, szentkirályi 175. János, szentkirályi 43. 45. 123. Lázár, szentkirályi 288—290. 301. Mihály 167. 191—193. 199. 201. 253. 287. 288. Mihályné, Mikó Judit 268. Simon, szentkirályi 288—290. 301. Tamás, csatószegi 260. Tamás, szentkirályi 94. 97. 98. 103. 275. 288—291. 301. Tamásné, Bocskor Erzsébet 98.
Borsos Ferencz 302. István, mezőmadarasi 70.
Borsova 74. 75. 80. 81. 90. 147. 153. 233. 263. 325. dülők: Arnyék 75. Balogrésze 75.
Both (Bott, Botth) András 167. 178. 181. András, tekerőpataki 118. Ferencz 105. György 35. János, széplaki 8. Pál, tekerőpataki 119. Tamás, márkusfalvi 58.
Botár (Bothár, Botthár) András 333. Bálint, taplóczai 238. György 332. István, taplóczai 218. János, taplóczai 183. 192.
Bozza szoros 144.
Bödörvész hn Csikszentmihályon
Bőg Imre, csomafalvi 118.
Bögözi Márton 42.
Böjte (Beote, Böyte) Balázs, szenttamási 244. Benedek, szenttamási 57. Ferencz szenttamási 276. Mihály, szenttamási 245. N. 268. Tamásné, Anna 236.
Bölöni (Bölönj) Mihály 162.
Bőre (Beore) Benedek 55—57. Mihály 41. Simon 57.
Brassó 43. 187.
Bucsak (Bucsyak, Buczak) 154. 161. 163.
Bucz György 87. 88.
Budai pasa 10.
Buzás András 154. 247. András,

csicsói 248. András, szentmihályi 183. 250. Balázs, szentmihályi 249. 272. 273. János, szentmihályi 183. 261. Lőrincz, szentmihályi 72. 297. Máté, szentmihályi 126. Péter 37. Tamás 61. mk. Kis János 61.
Carasia 12.
Castaldo János Bapt. 12.
Castelli tbnok 187.
Chamininiez 144.
Chorong Márton 12.
Cibinium (Cybinium, Szeben) 13. 14. 58. 156. 160. 187. 301. 302.
Claudiopoli (Colosvár) 21. 187. 272.
Corona (Brassó) 43. 187.
Costes 281.
Cristal (Créstáli, Chrestalj) Pál, szentdomokosi 56. 71. 72. 73.
Csáki (Czyáki, Czáki, Tsáki) András, vácsárcsi 126. Antal, vacsárcsi 54. Ferencz, dánfalvi 127. Ferencz, göröcsfalvi 129. György, vácsárcsi 52. N. 144.
Csatlós (Czatlós) Mihály 162. 163.
Császár (Csiaszar, Tsászár), András 105. Balázs, rákosi 147. Ferencz 236. Ferencz, rákosi 129. Ferencz, szenttamási 276. István, aldobolyi 275. Mihály, rákosi 129.
Csató (Cziató, Tsató) György, delnei 94. 131. István 174. 175. István, delnei 210. János, delnei 167. 192. 193. 199—201. 203—205. 208. 119. 221. 223. 224. 239. 243. 249. 251. 252. 255. 257. 258. 314. 315. Máté 260. Péter, szentsimoni 124. Zsigmond, delnei 306.
Csebi Erzsébet 267.
Csedő Pál, taplóczai 242.
Csegezi Ferencz, bágyoni 176.
Csegze (Czegze) Istvánné, Klára 56.
Cseh (Chseh, Cheh, Czeh, Czech, Chieh, Chee), Balázs 87. 88. Mihály 86. 88. 111. Mihály, szentkatolnai 8. Miklós 87. 88. Pál, szentdomokosi 76.
Csere hn Csikszentmihályon 247.
Cseredombja hn Lázárfalván 162.
Cserei (Csyerei, Cserey, Cherei, Czyerei, Czerei, Cserej) János, rákosi 281—283. 288. Mihály 81. 82. 105. 169. 173. 197. 200. 208. 223. 224. 286. Mihály, madéfalvi 90. 91. 94. Mihály, nagyajtai 154. 156. 158. 160. 168. -né 153. Miklós 105.
Cseretava hn Lázárfalván 162.
Cserényi Gáspár 17.
Csergő (Czergeő, Czergő) Ambrus, szárhegyi 65. 66. Pál, szárhegyi 66.
Csernáton 293.
Csesztve 134.
Csibi (Czibi) István, ditrói 251. Mihály 68. Péter, ditrói 119.
Csicsó (Cziczio, Czychó, Chyczyo) 28. 50. 80. 81. 100. 193.
Csigafalva hn Csikszentmihályon 248. 272.
Csikajnád 72. 73.
Csikborsova 74. 75. 80. 81. 90. 147. 153. 233. 263. 325. dülők: Árnyék 75. Balogrésze 75. Czuczaszék 75. Guszuru 75. Hosszúhavas 74. 75. Ugraloka 325. Vasandkapu 74. 98. 97.
Csikcsicsó 28. 50. 80. 81. 100. 193.

Csikcsobodfalva 74. 211.
Csikcsomortán (Chomortan) 18. 74. 238. 239. 318. 324.
Csikdánfalva 37.
Csikdelne 74. 107. 153. 210. 211. 257. 264. 304. 308.
Csikgöröcsfalva (Göröczfalva, Georeoczfalva) 28. 135. 142. 153.
Csiki (Cziki, Czyki) György, alsócsernátoni 72. 73. János, gy. alfalvi 179. László 195. Péter 191. 192. Tamás, ditrói 119.
Csikjenőfalva 26—30. 32. 37.
Csikkarczfalva 37.
Csikmadaras 37. 119.
Csikmadéfalva (Amadefalva) 25—28. 30. 32—35. 46. 48. 49.
Csikménaság 74. 96—98. 221. dülők: Gyepükert 98. Potyand 97—99. Vasanderdő 99.
Csikmindszent 74. 98.
Csikpálfalva 74. 153. 168. 220. 315.
Csikrákos (Rákosfalva) 26—28. 30. 32—35. 46. 48—50. 202. 224. 317.
Csiksomlyó (Somolyó) 150. 153. 167. 168. 173. 194. 287. 312. 320. 322.
Csikszentdomokos (Zentdamakos) 26. 27. 29. 32. 112. 153. 292. dülők: Ecse 37. Kisbükk 141. Pásztorbükk 44.
Csikszentgyörgy 97. 99. 209. 213. 216. 217. 220. dülő: Monyasad 96. 97. 99.
Csikszentimre 78. 83. 183. 198. 311.
Csikszentkirály 199. 290.
Csikszentlélek 74. 92.
Csikszentmihály (Zent Mÿhály, Zent Myhal) 3. 7. 20. 25. 29. 36. 38. 59. 63. 72. 107. 108. 133. 141. 143. 144. 147. 149. 153. 168. 174. 206. 223. 235. 239. 246. 249. 250. 256. 258. 272. 296. 303. 304. 321. 324. dülők: Alszeg 246. 247. 249. Asottut 60. Boczihegyese 60. Bödörvész 295—299. Csere 247. Csigafalva 248. 272. Csilianos 246. Csorozapatak 247. Csorsza 307. Daniskutja 206. Egerkert 192. Eperjesmál-szakadátja 60. Feketeerdő 37. Hosszúhavas 37. Judahelye 325. Kabalahágó 325. Katonafölde 60. Kisbükk 247. Köd 299. Lajos-tizese 182. Nagyerdő 206. 207. Nagyhatár 248. Nagykő 249. Nagymező 246. 248. Nagyrákos 247. Naskalat 168. Nyergeshegy 10. 208. Nyires 4. 5. 60. Pastramenő 249. Peteszeg 247. Olozma 247. Olozmatető 246. Sugas 246. Tekehida 60. Tekerő 247. Váruta 60. Vetéskapu 249. Zilosteteje 60.
Csikszentmiklós 113. 153. 155. 234. 258. 306.
Csikszentsimon 21—24. 330.
Csikszenttamás (Zent Thamás) 26—29. 35. 37. 54. 76. 165. 175. 243. 245. 269. 282. 298. dülők: Agyagásd 70. Korlátutczája 175. Lesed 175. Malomhegy 165. 175. 279. 292. Várpataka 70.
Csikszépviz 25. 153. 208. 210. 223. 233. 246. 265. 267. 269. 278. 279. 291. 292. 300. 307. 316. 326. dülő: Nád 247.

Csikszereda 62. 82. 92. 116. 117. 135. 145. 153. 205. 206. 209. 210. 212. 214. 216. 219. 222. 242. 274.
Csiktaplócza 153. 172. 175. 209. 213. 216. 237. 238. 239. 243. 258. 258. 259. 274. 288. 292. 303. 313. 318. 323. 324. 326. 327. 330. 332. dülők: Borjukert 274. Hegypáva 333. Karóramenő 318. Katnári 327. 328. Nagyeger 332. Osegely 332. Páleger 332. Past 332. Somlyóoldala 332.
Csikvacsárcsi (Vaczarczi) 25. 54. 133. 141. 146. 147. 150. 152. 153. 172. 256. 280. 284. 316.
Csikvárdotfalva 193. 203.
Csilianos hn Csikszentmihályon 246
Csiszér (Czyszér) András 272. Ferencz 94. János, szentkirályi 129.
Csobodfalva 74. 211.
Csobot Bálint, alsótorjai 224. 228.
Csog (Chjog) Antal, fülei 40. György 40. István, fülei 39. 40. Márton, fülei 40. Miklós 39. 40. Simon 40. Tamás, fülei 39.
Csok Péter, szenttamási 276.
Csoklya Barabás, szenttamási 196.
Csoma (Chyoma) Zsigmond 86. 88.
Csomafalva 253.
Csomortán 18. 74. 238. 239. 318. 324.
Csomortáni Ferencz, csomortáni 302
Csomos Péter, szenttamási 28.
Csonka Péter, jenőfalvi 28.
Csorba Farkas 238.
Csorozapatak Csikszentmihályon 247.
Csorsza hn Csikszentmihályon 307.
Csutak (Chjutak, Cziutak, Chutak) István, szépvizi 41. László 247. Pál 87. 88. Péter, szépvizi 94. 93. Péter, kászonimpérfalvi 124. Zsigmond 87. 88.
Csüdör (Czüdeör, Chiüdör) Gáspár 28. Menyhárt 87. 88. Mózes 87. 88.
Csürős (Chiöreös) Miklós 87. 88. Péter, kászonujfalvi 195.
Csürrejövő hn Lázárfalván 163.
Czakó Benedek, zsögödi 3. 4. 18. 19. Benedek özv. Margit 3. 4. 5. 17. 18. Ferencz, szentléleki 74. 95. 105. Kristóf, zsögödi 3. Margit 3.
Czeglédi Ferencz, szenttamási 244.
Czegő (Zegő) Bálint 43.
Czemő hn Lázárfalván 163.
Czervássy N. 66.
Czibre Balázs 248. 256.
Cziffra András 277.
Czigáncsa hn Kurtapatakon 225.
Czikó Ferencz 219. 255. Ferencz, mindszenti 222. György 255. 288. György, szépvizi 284. István, mindszenti 301. 302. László 287. 288. Pál, mindszenti 74. 131. Péter, mindszenti 213.
Czirjék (Cerjék, Cirjék, Cherjek) András, szentsimoni 124. Anna, Mihálcz Ferenczné 225. Bálint, szörcsei 86. 88. János, szentsimoni 122. 124. László 202. 234. 235. 236. László, rákosi 315. Péter 87. 88.
Czompó Márton 210.
Czuczaszék hn Borsován

Dabas Ilona 230.
Daczó Andás, göröcsfalvi 28. Bernát, ilyefalvi 8. Ferencz 105. János 116. 119. 120—123. 142—148. Jánosné 116. Pál, szentgyörgyi 8. 12.
Dajka István 238. 239.
Dakó Gergely 40.
Dálnoki Ferencz 162. István 163.
Dállyai János 260.
Damokos Erzsébet, Abaffi Jánosné 292. Ferencz, alsócsernátoni 73. 86. 88. 211. Gábor 133. 270. Gergely, szentsimoni 124. György, pálfalvi 130. Imre, taplóczai 214. 218. István, alsócsernátoni 69. 70—73. István, szentdomokosi 76. István, taplóczai 238. 314. Istvánné 70. János 107. János, gy. alfalvi 178. József 291. Margit, Horváth Istvánné 178. Mihály, alsócsernátoni 7. 8. Miklós, csomafalvi 118. Péter, alsócsernátoni 228. 231. Péter, dánfalvi 25. 30. 37. Tamás, alsócsernátoni 91. 93. 94. 133. 120. 164. 174—175. 292. Tamásné, Geréb Kata 151. 158. 159. 174. 175. 236. 291. 292. 324.
Dane János, ménasági 128.
Dánfalva 37. 283.
Dani István 225. Kata 225.
Daniel Borbála, özv. Hadnagy Andrásné 82—83. Ferencz 105. Ferenczné 36. Péter 38.
Dani-kutja hn Csikszentmihályon 206.
Danka-öröksége Csomortánban 18.
Dános Péter, madarasi 119.
Darvas János, szeretszegi 261. Péter 260.
Deák (Diák) András, andrásfalvi 275. András, szárhegyi 64—66. Balázs 204. Dániel, rákosi 85. Ferencz, gy. szentmiklósi 63. Ferencz, mindszenti 74. Gergely 204. 208. György 86. 88. 251. István 87. 88. János, gy. szentmiklósi 117. János, szárhegyi 65. Jánosné, Ilona 237. Kelemen 204. Pál 86. 88. Péter 67. 256. Péter, szentkirályi 92. Tamás 86. 88. 212.
Debreczeni István, csekefalvi 127.
Décse 44.
Delne 74. 107. 153. 210. 211. 257. 264. 304. 308.
Delnei Frencz 160.
Deme Tamás 87. 88.
Demény (Demien, Demjén) András 324. János, szentmiklósi 113. Mózes 145. 148.
Demeter Tamás, szentmiklósi 109.
Dénes (Dienes) András 29. 30. 32. 67. Bálint öröksége 29. 30. 32. György, szentdomokosi 26. János, gy. ujfalvi 67.
Désfalvi Farkas 149.
Déva 10. 187.
Devesztelyi szandzsák 10.
Ditró (Ditrófalva) 250—252.
Divéky András 311.
Dobai György, dobói 38. 40.
Dobó István, ruszkai, erd. vajda 12. 13.
Doboka-vármegye 168.
Dobordad Márton, szentimrei 130.
Dobos Tamásné, szentdomokosi 142.

Dobzay István, kereszturi 34.
Dok János 86. 88. (Dak)
Dombi Péter, madarasi 198.
Domokos János 107.
Donáth Ferencz 86. 87. 88. 275. Gergely 275. György, nagyajtai 181. 193. 194. János, nyujtódi 71. János, szörcsei 86—88. Mihály 105. 261. Pál 86. 88. Zsófia, Sándor Péterné 262.
Donoch uram 223.
Dósa Mihály, makfalvi 179. 287.
Dragiz János 66.
Dragnis Ferencz 175.
Duna folyam 43.
Ecse hn. Csikszentdomokoson 37.
Ecsedei Péter, borbereki 158.
Egerkert hn. Csikszentmihályon 192.
Egri Anna, Sükösd Istvánné 316. Imre 232. 233. József, borsovai 302.
Elekes Ferenez 113. István, gy. ujfalvi 67. 113. János, gy. ujfalvi 113. 251. 252. Mihály, gy. ujfalvi 67. Péter, gy. ujfalvi 113. 115. 117. Péter, szentmihályi 299.
Éltes István 261.
Endes Anna, Boros Györgyné 265. 266. 268. 269. György, szentsimoni 154. 197. 260. 264—266. 268. Györgyné, Bors Anna 157. 260. 264. János 260. Mátyás 213—216. Mihály 204. 208. 219. 255. 288. 301. Miklós 21. 23. 109—112. 133. 141—144. 146. 147. 151. 165. 265—267. 288. 290. 300. 330. Panna 157.
Enyedi János 103.
Eördögh Mihályné 87. 88.
Eperjesmál—szakadátja hn Csikszentmihályon 60.
Erde Ferencz, madarasi 128.
Eresztevényi István 86. 88.
Erked 116. 120.
Erős (Erőss, Eörös) Erzsébet, Szőcs Andrásné 299. Ferenczné, Borbáth Margit 315. György, szenttamási 142. 143. György, szentmiklósi 210. István, borsovai 306. István, szentmiklósi 147. János, szentdomokosi 111. 112. 267. Jánosné, Erzsébet 112. 246. Mátyás 247. Pál, szenttamási 120. 165.
Eszterhási 193.
Ezkotár Balázs 55—57. Sükösd 57.
Fabián István 107.
Falczin 161.
Farkas Ferencz, bögözi 81. 82. 105. István 235. Márton öröksége 32. Máté 221. Zsuzsánna, gr. Apor Istvánné 168.
Fata 207.
Fazakas Ferencz, göröcsfalvi 52. Gergely, gy. alfalvi 118.
Fejér (Feyer) András, k. ujfalvi 125. János, somlyói 214. Máté 45. 50. 51. N. 68.
Fejérpatak hn Gyergyószentmiklóson 65.
Fejérvári János, felsőtorjai 101.
Fejérvármegye 74. 78. 79. 95. 96. 101. 149. 150. 155. 168. 224. 230. 238. 293.
Fekete János 86. 88. Péter 287.
Feketeerdő hn. Csikszentmihályon 37.

Feketehalom 43. 185.
Feketeügy (-ygh) 9.
Felsőtorja 101. 155. 159. 168.
Felsővolál 101.
Fenya Ferencz, szenttamási 245.
Ferdinánd kir. 15. 17.
Ferencz Antal, csicsói 28. Antal, gy. szentmiklósi 64. Balázs 324. Bálint, pálfalvi 130. Ferencz 86. 88. Fülöp, szentmihályi 272. Geregely, csicsói 28. György, gy. ujfalvi 67. Imre 38. István, delnei 211. 212. István, szentmihályi 126. János, pálfalvi 130. Mihály 8. Mihály, szeredai 214. Mihály, várdotfalvi 307. Miklós, szentmiklósi 207. Péter, szenttamási 245. Vazul, szentmiklósi 131. Vazul, vacsárcsi 126.
Ferenczfi Mihály, szeredai 261.
Ferenczi (Ferenczj, Ferenczy) Ferenc, mádéfalvi 270. 280. 282. 283. Ferencz, medeséri 300. Ferencz, vacsárcsi 275. Mihály 181. mk. Litterati Gábor 260.
Ferrati gr. 277.
Filep (Phileop) Balázs, ditrói 68. Márton, ditrói 68. Pál, delnei 211. Péter, szárhegyi 65. 66. Vazul, szárhegyi 119.
Filipcsovics (Philipczovicz) Pál, főesperes 110. 135. 136.
Filstich Péter 105.
Firtus 322.
Fodor András, rákosi 152. 173. 174. Bálint, rákosi 129. Ferencz, szentimrei 98. Gergely, vacsárcsi 125. György 105. Imre 198. 202. István 105. János, szentimrei 130. Márton, vacsárcsi 147.
Fogaras 3. 5. 11. 187. 302.
Folta Józsefné, Mihálcz Kata 226. 227. 229. 230.
Forgács N. 198.
Fórika Bernát, tekerőpataki 67.
Fóris György, kövesdi 58.
Forró András 86. 88.
Fosztó (Fozto) Menyhárt 39.
Földvári (Fewldwari) Bálint 20. István 105. Pál 287.
Fülei (Phülei) Mihály 39.
Fülöp János, szárhegyi 251. Mihály 38. 39. Pál, delnei 198.
Füstös István, bánkfalvi 214.
Frater György 10. 12.
Frenk István 260.
Gábor Ilona 268. István 225. Mihály 230. Péter 226.
Gáborffi Gábor, tekerőpataki 257. 281. 282.
Gál (Gáll) András 99. István, pálfalvi 305. János, szentmihályi 307. Judit 307. Keresztély, bánkfalvi 213. Mihály 267. Miklós 86. 88. N. 39. Tamás, taplóczai 242. —ok földe 40.
Galambfalvi János 145. 148.
Gálfalvi Gergely 105. N. 311.
Gálffi Erzsébet, Sándor Mihályné 263.
Gallo Ferencz 301. Imre, gy. szentmiklósi 277. 278.
Gáspár András, csicsói 28. István, szárhegyi 116. 119. János, szt.-simoni 124.
Gávai István 263.
Gazda János 86. 88. Mihály 200. 201,
Gazdagh György 260.
Geczi István, bándi 58.

Geczö (Getsö) János, taplóczai 218. Mihály, csobotfalvi 237. 239. Mihály, csomortáni 132. Tamás 61.
Gegö (Gegheö) Anna, Sándor Jánosné 262. Bálint, somlyói 17. 118. 25. 30. Ferencz, jenöfalvi 55. Márton, szentmiklósi 206. 207. 208. 233. Mátyás 297. Péter, taplóczai 205—208. 302.
Gelencze 293.
Gellérd (Gelerd) Gergely, borsovai 306. János, borsovai 147. Miklós 325. Péter, borsovai 306.
Geréb Antal, árapataki 275. Éva, Endes Miklósné 301. Ferencz 37. György, árapataki 79. 80. 85. János, árapataki 25. 284. 285. Jánosné, Székely Mária 285. 293. Kata, Damokos Tamásné 151. 158. 159. 164. 165. 174. 175. 236. 291. 292. 324. Péter 5.
Gerel Gergely 131.
Gerendi István 13.
Gererd István, borsovai 209.
Gergely (Gergel) Antal 324. Bálint, jenöfalvi 28. Ferencz 307. György 62. 207. Imre, karczfalvi 99. 126. János, taplóczai 212. 214. 217. 324. László, taplóczai 218. Lörincz, gy. szentmiklósi 64. Mihály 217. Miklós, taplóczai 212. 214. 324. Péter, karczfalvi 56. Sándor 20. 37. Tamás, jenöfalvi 28. 62.
Gergelyffi Ferencz, csatószegi 301. János, csatószegi 301.
Gernyeszeg (Gernieszegh) 152. 172. 174.
Géza fej. 261.
Gidófalvi (Ghidoffalvi) Sámuel 86. 88.
Gidró Gergely, karczfalvi 126. Pál, karczfalvi 28.
Gimes (Gijmes) 166.
Göde János, szentsimoni 124.
Göröcsfalva 28. 50. 135. 142. 153.
Göröcsi (Georeoczy) Antal 50. Mihály 50. 52.
Görgény 263.
Göte Balázs, menasági 74.
Graven ezredes 223.
Gurzó András, szenttamási 133. Anna, Sándor Mihályné 264. Gergely, szenttamási 243. 245. Gergelyné, Orsolya 245. István, szentmiklósi 96. 100. Istvánné 244. János, szenttamási 73. 76. 77. Máté, szenttamási 28. Mátyásné 244. Péter, szenttamási 29.
Guzorán András, szenttamási 141. 142. Ferencz, szenttamási 276. Istvánné 236. János, szenttamási 165. 245. Mátyás, szenttamási 142. Mihály, szenttamási 124. 133. Miklós, szenttamási 28.
Gübüllö Gábor 296.
Gyalu 17.
Gyárfás (Giarffas) Ferencz 87. 88. István, léczfalvi 154. 156. N. 198.
Gyarmati János 213. 215. 216. 218.
Gyepükert hn. Ménaságon 98.
Gyergyai (Girgiaj) Miklós 105.
Gyergyó szék 20. 21. 23. 62. 63. 74. 80. 90. 92. 94. 97. 111. 113. 116. 117. 120. 121. 134. 166. 178. 180. 184. 193. 197. 213. 222. 223. 251.

Gyergyóalfalu 65. 178. 180.
Gyergyóditró (Ditrófalva) 250. 251. 252. dülő: Nagyrét 251.
Gyergyóremete 251. hn. Olotva patak 251.
Gyergyószárhegy (Zárhegy) 69. 113. 116. 250. 251. 252. dülők: Várhegyalja 251. 252. Várhegynyaka 251.
Gyergyószentmiklós 29. 64. 65. 109. 277. dülők: Almásszeg 63—66. Fejérpatak 65. Hidegkut 66. Kerekmagyaros 68. Kunicz 66. Laczkóvésze 64. Málnászó 68. Melegvölgy 68. Szarkavésze 63. 64. 65. Szobavész 66. 64. Tehemes 68. Ujvész 68. 69. Vargaszeg 68.
Gyergyótekerőpatak 151.
Gyerőffi György 149.
Győrffi (Georgffi) Antal, csicsói 28. Gábor, gy. alfalvi 179. István, csicsói 308. Modestinus 310. mk. Litterati Mihály 260.
György (Georgii) András 50. András, madefalvi 222. András, taplóczai 128. Antal 41. 42. Antalné, Anna 41. Bálint, madarasi 128. Benedek, gy. szentmiklósi 29. 31. Benedekné, Anna 29. 31. 33. Ferencz, dánfalvi 38. Ferencz, szeredai 120. 214. Ferencz, göröcsfalvi 129. 147. Ferenczné 133. Imre, szépvizi 147. 266. János, dánfalvi 37. 38. János, szépvizi 225. 296. Kelemenné, Mihálcz Borbála 229. Márton, karczfalvi 126. Mihály, k. impérfalvi 125. Mihályné, Mihálcz Borbála 226. 227. 230. Miklós, gy. alfalvi 179. Péter 42. 246. Péter, bánkfalvi 246. Péter, csekefalvi 127. Péter, jenőfalvi 130. Péter, k. impérfalvi 125. Tamás, rákosi 39. 129. Vazul, csekefalvi 127. mk. Szabó János 308.
Györgypál István 182. Mihály, taplóczai 243.
Györgytamás Pál, taplóczai 243.
Györgyös Pál, rákosi 129.
Györi N. 207.
Gyulafejérvár (Alba Julia) 9. 17. 20. 22. 24. 44. 70. 72. 73. 168. 169. 170. 177. 180. 184. 195. 200.
Gyulaffi László 149.
Gyulai Ferenc 149. 181, István 262.
Haber N. 200. 201.
Hadnagy (Hannagi) András, szentimrei 83. Andrásné, Daniel Borbála 82—84. György 39. 40. Krisztina, Sándor Jánosné 263. Mátyás 78. 79. 86. 88. N. 38. 39. 40.
Haffner Györgyné, Abaffi Judit 257.
Hajdu Márton, jenőfalvi 55.
Hajnal Mihály 178.
Halál András 86. 88.
Haller Gábor 64. 105. János 148. 149. 260. 273. Pál 105. Péter, hallerstayni, kincstartó 12. 13.
Halmágyi István 301.
Hamar Bálint, futásfalvi 228.
Háromszék 10. 44. 180. 268. 290.
Hatolyka 225.
Havaselve (Transalpina) 11. 13. 43.
Havaselvi vajda 14.
Hegyesi István, borosjenői 145. 149. 152. 287.
Hegypáva hn Csiktaploczán 333.

Henter András 86. 88. Benedek, szentiványi 31. 101. 193. 194. 199. 202. 204. László 260. Mihály 185.
Heysch Gergely 105.
Hidalmási Márton 45.
Hidegkut hn Gyergyószentmiklóson 66. Lázárfalván 162.
Hódos 312.
Hogyai (Hoggyai) János 18.
Holló István, taplóczai 217. 240. Mihály, taplóczai 241. Pál, karczfalvi 55.
Horváth Györgyné, Incze Teréz 258. 259. István, gy. alfalvi 178. Istvánné, Damokos Margit 178. János, dánfalvi 55. János, széplalki 45. József 260. Kozma 302. Mihály 56.
Hollaki János 275.
Hosszú hn Lázárfalván
Hosszúaszó 213.
Hosszúhavas hn Csikszentmihályon 37. hn Borsován 74. 75.
Hozó István, csatószegi 129. Péter 209. 210. 211. 213. 261.
Hunyadi János 263 János, k. ujfalvi 125.
Huszár (Huzar) Mátyás 78.
Ijgyártó (Igiarto) Bálint, szentdomokosi 142. Gergely, szenttamási 124. Vazul, szenttamási 124.
Ilkey Péter 18.
Illye 10.
Ilyefalva 284.
Ilyés moldvai vajda 10.
Ilyés Bálint, göröcsfalvi 28. Ferencz, szentmiklósi 123. 147. 233. 234. Gergely 68. György, gy. alfalvi 67. 117. István, rákosi 147. János, gy. alfalvil 17. János, karczfalvi 25. 29. 30. 31.
Imecs (Imech, Imets) Antal 294. Bálint 25. Borbála, Sándor Istvánné 264. Demeter, vargyasi 37. Domokos 294. Erzsébet, Boér Gáborné 284. László 294. Mátyás 43. 44. 293. Mózes 86. 87. 264. 293. Mózesné, Sándor Klára 237—239. 324. Pál 134. Tamás 181. Tamásné, Szörcsei Borbála 292. 293.
Imecsfalva 293.
Imola hn Lázárfalván 162.
Imre (Imreh, Imrech, Emreh) András, szentmiklósi 326. Balázs 49. Ferencz 266. György 99. János 80. 100. 265—268. János, szépvizi 79. 90. 91. 96. János, vacsárcsi 147. Pál, szentimrei 261. Pál, szépvizi 265. 269. Péter, szépvizi 316.
Incze András 50. 61. 99. 107. 108. 154. András, delnei 123. Gábor, delnei 259. Gáspár, delnei 72—74. 85. 93. 263. Gáspárné, Jánosi Ilona 72. György, rákosi 53. István, delnei 224. 259. István, taplóczai 240. János, delnei 262. János, szépvizi 85. N. 285. Pál 99. Sámuel, delnei 259. Tamás, szentdomokosi 26. Tamás szentimrei 199. Teréz, Horváth Györgyné 258. 259.
Isák Lörincz, szentmihályi 250. Mihály, szentmihályi 307.
Istók György, alsótorjai 224. János 87. 88. János alsótorjai 71.

István moldvai vajda 43.
István Ferencz, tekerőpataki 118. János, bánkfalvi 128. Keresztély, szentdomokosi 45. 51. Lőrincz 99. Mihály 93. Péter, dánfalvi 99. 127.
Izabella kir.-né 15.
Jakab András, fülei 40. Gáspár, szentdomokosi 26. 56. György csomortáni 211. István, pálfalvi 130. István, szenttamási 28. János, szenttamási 28. 29. Márton örök-sége 29. 30. Mihály, göröcsfalvi 53. Tamás, k. ujfalvi 125.
Jámbor Márton 135. 136.
Jancsó (Jantsó, Janchio) Mihály 86. 88. Simon, k. vásárhelyi 310.
Jankó Ferencz 294. Györgyné 227. 230. Péter 86. 88. Péterné 206.
Jano Ambrusné, Erzsébet 206. Balázs 87. 88. György 300. János 297.
János kir. 13. 14. 17.
János András, gy. alfalvi 118. Balázs 61. Imre, madéfalvi 28. István, szeredai 99. 214. Mihály, szeredai 93. 215. Péterné, Ilona 215. Tamás 49. Vazul, dánfalvi 127.
János-Zsigmond fej. 12. 17.
Jánoshegy 293.
Jánossi Bertalan, szentmihályi 25. Ilona, Incze Gáspárné 72. Imre, kozmási 18. Mihály 38. Péter, szentmihályi 25. 38. Péterné, Sándor Margit 36. 38. Tamás 39. Tamás, szentmiklósi 25. Tamás, szépvizi 25.
Jászvásár 143. 158. 161. 277.
Jeremiás moldvai vajda 43.
Jobbágyfalva 331.
Jósa György 302. József 301.
Joskó Mihály, szentmihályi 126.
József kir. 198.
Juda-helye hn Csikszentmihályon 325.
Kaba Imre, jenőfalvi 55. Márton, jenőfalvi 28.
Kabalahágó hn Csikszentmihályon 325.
Kacsó (Kaczyo) András 64. János 64.
Kaczai (Kachay) Ferencz 5. 13. 17.
Kajcsa (Kajczia) Máté 62. 125. Péter 62.
Kajtár János 246.
Kalmár Mihály, taplóczai 217.
Kálnoki Bálint 44. Benedek 86. 88. Ferencz 307. Jánosné 86. 88. Kata, Sándor Jánosné 262. László 86. 88. Péter 185. Zsuzsa, Mikes Kelemenné 164.
Kalocsa János, szentgyörgyi 128.
Kamuthi Anna, Sándor Lászlóné 262.
Kanta (Kantafalva) 101. 238. 303. 310. 322.
Kantai convent 309.
Kanisztos Mihályné 86. 88.
Kanyó András 87. 88.
Kápolna-mező hn. Lázárfalván 163.
Karasia 12.
Karatna 78. 79. 101.
Karczfalva 37.
Karczfalvi felföld 37.
Kardos Ferencz, taplóczai 192. 211. 212. 217. 241. István 182. János, taplóczai 237. 242. 274. Mihály, taplóczai 274.
Károly kir. 260. 265. 270. 275. 280. 281.

Károlyi Sándor 198.
Karóra menő hn Csiktaplóczán 318.
Kassa 17.
Kassai Ferencz 105.
Kastal Miklós, gy. ujfalvi 118.
Kasza György 99.
Kaszás N. 198.
Kászon szék 20. 21. 23. 62. 63. 74. 80. 90. 92. 93. 94. 97. 111. 134. 135. 166. 180. 193. 195. 197. 204. 222. 259.
Kászoni János 219 Miklós, k. felsőfalvi 124.
Kászonjakabjalva 62.
Katnári hn Csiktaplóczán 327. 328.
Kató János 99.
Katona Ferencz 247. Ilka 247. 248. Imre, szentmihályi 41. István, szentmihályi 246. 247. Péter 42.
Katonafölde hn Csikszentmihályon 60.
Katos András 55-57. Sándorné 157.
Katus Mihály 165. 175. Péter 165. 175. Sándor 165. 175.
Kedves András. jenőfalvi 29. András, szenttamási 45. Antal, szenttamási 28. György, szentdomokosi 128. István, szenttamási 124. 133. János, szenttamási 70. Lukács, szentmiklósi 31. 33. Lukács, szenttamási 29. Péter, szenttamási 72. 73.
Kelemen Bálint, madéfalvi 25. György 61. 87. 88. Imre, csicsói 76. János 256. János, szentgyörgyi 94. 98. János, szentmihályi 72. Márton, bánkfalvi 128. Mihály 63. 93. Mihály, csicsói 69. Mihály, rákosi 70.
Kemény (Kemen) Ferencz 105. János 149. László 13. Simon 105. Simonné 149.
Keményes Benedek, gy.-sztmiklósi 64. István, gy.-sztmiklósi 118.
Kemlő-réte hn Lázárfalván 163.
Kendi Antal 12. Ferencz, szentiváni 5. 12. 13. 14. János 105.
Kénosi Zsigmond 101.
Kenyeres Bálint, alsócsernátoni 72.
Kenyérmező 263.
Kercsó (Kerczjó) Imre, gy.-szentmiklósi 64. János 64.
Kerekes András 297. György 267.
Kerekmagyaros hn Gyergyószentmiklóson 68.
Keresztély (Krestály, Kristály, Chrestalj, Crestali, Cristal) Ferencz, szenttamási 124. István, szentdomokosi 112. 128. János, szentdomokosi 141. 142. János, szépvizi 207. Pál, szentdomokosi 56. 71—73.
Keresztes Albert, fülei 39. István 99. János, sztgyörgyi 261. Márton, szépvizi 210. Péter 99.
Keresztesi Sámuel, nagymegyeri 170
Kereszturi István, sámsondi 135. 136.
Kertész János 227.
Kertészi György 132.
Kertremenő hn Lázárfalván 163.
Keserű József, uzoni 275. Pál, uzoni 286.
Kézdi szék (Kyzdy) 8. 9. 95. 96. 110. 155. 168. 175. 224—228.
Kézdi Lőrincz 40.
Kézdipolyán 224—226. 230.
Kézdiszentlélek 87.
Kézdivásárhely 110. 285. 293.

Kinizsi Pál 263.
Kinsky Sámuel 190.
Király István 87. 88. Mihály, szentléleki 128.
Királyfalva 87.
Királyhalma 74. 122.
Kis (Küs) András. gy.-alfalvi 179. András, szépvizi 233. Andrásné, Katalin 179. Ferencz 87. 88. Ferencz, szeredai 215. János, ilyefalvi 284. 285. Mihály 87. 88.
Kisári Bálint 220.
Kisasszonymegye 135.
Kisborosnyó 293.
Kisbükk hn Csikszentdomokoson 141. Csikszentmihályon 247.
Kis-Buzás János 61.
Kisegrestő 51.
Kishavas hn Lázárfalván 162.
Kismező hn Lázárfalván 163.
Klöckesperg gr. (Klikisperg) 184
Kocsis (Koczys) Andrásné, Orsolya 56. György 324.
Kócsos István, zsögödi 128.
Kolozsvár (Claudiopoli) 15. 21. 45. 122. 123. 187. 272.
Kománfalva 277.
Koncz (Kontz) Bálint, szentmihályi 61. 85. 94, Benjámin 260. Gergely, jenőfalvi 26. György, szentmihályi 307. István, madéfalvi 28. 256.
Konda Gergely 86. 88.
Korlát-utczája hn Csikszenttamáson 175.
Kornis (Kornys) Miklós, szentpáli 3. 4. 5. 8. 12—14.
Korpos András 249. István 249.
Kós (Kooz) Pál, szentdomokosi 55. Tamásné 246.
Kósa András 248. Balázs, csicsói 50. 51. 57. Balázs, szentmihályi 147. György 61. Imre, szentmihályi 85. 230. István, csicsói 198. István, szentmihályi 246. 247. 299. János, csicsói 306. János, szentdomokosi 128. József, szt.-mihályi 307. László, szentmihályi 51. Lukács 61. Máté 37. 61. Péter, szentmihályi 205, 206, 246. 249. Péterné, Anna 205. Tamás, szentmihályi 147.
Kosza János 36.
Kotormányi Péter 204.
Kovács (Kovácz, Kovach, Kováts, Kowacz) Albert 40. Gergely, fülei 39. Gergely, sztimrei 130. György, dánfalvi 243. 245. 255. 279. 284. György, felsőcsernátoni 70. István, alsócsernátoni 70—73. István, madéfalvi 131. 255. János 86. 88. János, szentdomokosi 127. Kelemen, szentimrei 3. Mihály, alsócsernátoni 72—73. Mihály, alsótorjai 225. Tamás, bánkfalvi 261. 275. 288. 301.
Kovácsi (Kovaczi, Kováczy, Kovachy) Albert, gy.-szentmiklósi 64. István, gy.-alfalvi 67. János 99. Pál, jenőfalvi 26. 55. Tamás, rákosi 53.
Kozákország 145. 164. 165.
Köd hn Csikszentmihályon 299.
Kőmives Dániel, jenőfalvi 130.
Könczei Antal, karatnai 318. Dávid 286.
Kővár 302.
Kövér Gáspár 86. 88. Mihály 86. 88.
Kövesd 284. 293.

Krakkai András 88.
Kun Gergely 105. István 149.
Kunicz hn Gy.-szentmiklóson 66.
Kurta Farkas, bélafalvi 226. Márton 267.
Kurtapatak 225.
— dülő: Czigáncsa 225.
Küküllővármegye 156. 257.
Laczkóréve hn Gyergyószentmiklóson 64.
Ladó Barabás, jenőfalvi 28. János 249. 256. Mihály 249. 256. 272. Péter, jenőfalvi 28. Péterné 246. Tamás, delnei 210. 211. 212.
Lajos kir. 31.
Lajos György, taplóczai 209. 240—243. Imre, taplóczai 74. 76. János, taplóczai 237. Máté, taplóczai 240. 274. Mihályné 241. Péter 196. 197. Zsigmond, taplóczai 259. 327. 328. Zsigmondné, Salamon Anna 327. 322. mk. Literati Ferencz 183.
Lajostizese hn Csiksztmihályon 182
Lakatos György, szentmihályi 126. István 153. János, ménasági 128. Mátyás, vacsárcsi 247. Mihály, göröcsfalvi 147.
Landorfejérvár 163.
László (Lazlo) Ádám, szentimrei 301. Albert, szeredai 215. András 42. 42. 54—57. András gy. alfalvi 119. András, ikafalvi 286. András szépvizi 247. Balázs 333. Ferencz, szépvizi 267. Gábor, szentimrei 301. Gergely 42. Gergely, vacsárcsi 126. György, gy. remetei 68. István gy. alfalvi 177. 180. István, szenttamási 276. János gy. alfalvi 192. 195. 251. 252. János, szépvizi 131. Lukács 41. Máté 20. N. 157. Pál 86. 88. 261. Péter, szentmihályi 207. mk. Literati Sámuel 221.
Lászlóffi János 197. Zsigmond 301.
Lázár Ambrus, jenőfalvi 53. András, gyergyai 43. 63—69. András vacsárcsi 25. 35. Antal, göröcsfalvi 28. 129. 243. Antal, taplóczai 284. 289. 290. 291. 332. Bernát szenttamási 18. 55—57. Drusiána 290. Farkas, szenttamási 25—31. 37. 42. 45. 52—57. Ferencz 179. 185. 250. 251. 252. 260. Ferencz, vacsárcsi 50. Ferenczné, Boér Zsófia 290. 291. György 103. Imre, csicsói
Lázár Imre, csicsói 3. 5. 17. Imre, taplóczai 318. 329. 330. 331. István, szárhegyi 62. 63. 65. 66. 67. 81. 82. 92—94. 109—114. 116 117 119—121 123. 134—136. István, vacsárcsi 333. János, csicsói 18. 28. János, szenttamási 45. 49. 51. 52. 54. 58. Judit, Damokos Istvánné 69—71. 73. Mihály, rákosi 94. 198. Péter 99.
Lázárfalva 161. 168. 191. 194.
— dülök: Cseredombja 162. Csertava 162. Csürrejövő 163. Czemő 163. Hidegkut 162. Hosszu 162. Imola 162. Kápolnamező 163. Lázárréte 163 Kemlő réte 163. Kertremenő 163. Küshavas 162. Küsmező 263. Lázárlábja 162. Megyesár 162. Nagymező 162. Tekeres 162. Tusnádelve 162. Verebesi mező 162.

Lázárlábja hn Lázárfalván 162.
Lázár-réte hn Lázárfalván 163.
Leczö (Letzö) István, taplóczai 330. 331.
Leiningen tbnok 171.
Lengyel István, dicsőszentmártoni 156.
Lengyelfalva 268. 269.
Lengyelország 17. 26. 30. 120. 145. 262.
Lesed hn Csikszenttamáson 175.
Lestyán András, szentkirályi 261. István, szentkirályi 261. 301. József 302. Lörincz, kozmási 126. Máté, szentkirályi 261.
Lipót kir. 170. 175. 182. 315. 316.
Lisnyik 171.
Literati (Literatus) Balázs 95. 197. Benedek, alsócsernátoni 58. Ferencz, pókai 70. Gergely szentimrei 123. 197. István 197. János, k. felsőfalvi 124. 197. János, udvarhelyi 25. 30. Márton, felsőcsernátoni 70. Mihály, szentmártoni 123. Miklós, szentdomokosi 51. 57. Péter 46. Péter bánkfalvi 195. Péter, ilyei 13. Péter, szeredai 261. Sámuel 221. Tamás 185. mk. Bartalis János 302. mk. Ferenczi Gábor 260. mk. Györffy Mihály 260. mk. Lajos Ferencz 183. mk. László Sámuel 221. mk. Molnár István 72.
Lithvania 26.
Livo 143.
Lodormán 293.
Logofet vajda 157.
Lörincz (Lewryncz) Antal, dálnoki 8. Domokos, jenőfalvi 28. Ferencz 175. György gy. alfalvi 68. 118. István 162. 175. 239. Péter 109. 110.
Lucz Mihály 105.
Luka Péter, bélafalvi 226.
Lukács (Lukacz, Lukáts) István, dánfalvi 68. 171. Márton 127. Péter, dánfalvi 70. 71. 171.
Lukácsi János, göröcsfalvi 54. Márton, szentdomokosi 26.
Lupej Míhály 297.
Lupul Bogdán 190. 191.
Macskási Boldizsár 149. Ferencz 263.
Maczkos András 39.
Mád 333.
Madaras 37. 119.
Madarász (Madaraz) János, madéfalvi 53. Pál, madéfalvi 53. Péter, rákosi 26. 46. 52. 53. 54. 63.
Madéfalva (Amadefalva) 25—28. 30. 32—35. 46. 48. 49.
Magyar Victoria, Sándor Istvánné 261.
Magyarostelek 38.
Mahumet 104.
Majlád István erd. vajda 3. 5.
Majos Ferencz 87. 88. István 87. 78.
Málnászó hn Gyergyószentmiklóson 68.
Malomhegy hn Csikszenttamáson 165.
Mária Terézia 300. 301. 304. 308. 313. 317. 329.
Markodi György, gálfalvi 70.
Márkos Ferencz, karczfalvi 28. Imre, jenőfalvi 55. Lörincz 212. Pál, jenőfalvi 45. 51. 57. Péter várdotfalvi 302.

Markosfalva 8. 9.
— dülök: Nagyvölgy 9. Rétfark 9. Siposmiklósszege 9.
Markosi Lörincz 212.
Markus (Marcus) János, pálfalvi 130. 223.
Maros folyó 251.
Marosszék 78. 180. 257. 331.
Marosvásárhely 71. 152.
Marti Gáspár 87. 88.
Martinuzzi György váradi püspök 6. 7. 8. 10—12. 15.
Márton Bálint 21. 23. Ferencz, dánfalvi 127. Ferencz, madarasi 147. Gergely 238. 239. István, szépvizi 233. 234. István, szeredai 214. János, vacsárcsi 126. Kelemen 99. Mihály, szentmiklósi 147. 182. Miklós 224. 228. Orbán 21. 23. Tamás, szépvizi 147. Tamás, szeredai 216. Tamás, taplóczai 218. 219. Tamás, vacsárcsi 126. Tamásné, Anna 216.
Máthé Ferencz 86. 88. István, pálfalvi 99. 202. János, madarasi 49.
Mátyás (Matthias) Balázs 99. Tamás 87. 88.
Mechtilda Francisca, Sándor Istvánné 262.
Megyesár hn. Lázárfalván 162.
Melegvölgye hn. Gyergyószentmiklóson 68.
Ménaság 74. 96—98. 221. dülők: Pottyand 97—99. Vasand erdő 99.
Menyhárt Lőrincz 62. István 62.
Menykő Pál 206. 207.
Mezei György, ditrói 68. István, szárhegyi 119. János, szépvizi 207. Miklós, rákosi 93. Péter 214. 216.
Mezőbánd 116. 120
Mihálcz (Myhálcz, Mihálts, Myhach, Miháltza) Anna 226. 227. 229. 230. Balázs 225. 228. Borbála, György Mihályné 226. 227. Borbála, György Kelemenné 229. Elek 301. Ferencz, gelenczei 8. 44. 87. 88. Ferencz, polyáni 110. Ferenczné, Czirjék Anna 225. György 8. István, gelenczei 44. 86. 88. 225. 229. János 44. 226. Kata, Folta Józsefné 226—230. László 44. Mihály 110. 111. 225. 229. 230. 231. 286. Miklós 44. 171. 224. 225. 228—231. Miklósné, Sándor Borbála 224. 227. 228. 231. 233. 234. 253. N. 298. Péter 225. 229. 286. 296. Péterné 86. 88. Sára, Szabó Kelemenné 226. 229. 230.
Mihály vajda 44. 43. 57. 76.
Mihály András, k. ujfalvi 125. Gergely, szentsimoni 124. János, dánfalvi 127. Márton 99. Máté 198. Vazul 117. 132.
Mihálykó István, alsótorjai 225.
Miklós Albert 325. Balázs, száldobosi 38. Balázs, szépvizi 145. 147. György, taplóczai 332. János, szenttamási 142. 165. János, várdotfalvi 70. Kálmán, szépvizi 25. Lukács, dánfalvi 55. 58. Miklós, dánfalvi 127. Péter, csekefalvi 127. Péter, szépvizi 154. 183. 198. Tamás 87. 88.
Miklósvár 175.
Mikes Benedek 44. 86. Boldizsár

86. 88. János 86—88. Kelemen 163. 164. 174. Kelemenné, Kálnoki Zsuzsa 164. Mihály 86—88. 167. 181. N. 142. 287. Pál 86—88. Zsigmond 87.
Mikeszásza 293.
Mikó (Myko) Anna, Sándor Péterné 263. Ferencz, oltszemi 8. 13. Ferencz, zsögödi 62. 74. 78. 92. 97. János, zsögödi 21. 23. 25. 29. 30. 31. 197. 201. 204. 211. 216. 222. Judit, Bors Mihályné 267. 268. Judit, Sándor Mihályné 156. 248. 250. 253—255. 264. Lázár, zsögödi 261. Miklós 86. 88. 105. Péter, zsögödi 120.
Mikola Ferencz 79—81. Gergely 80. István 80. Istvánné, Erzsébet 206.
Mikóujvára 74. 78.
Mincsor Mihály, szárhegyi 66.
Mindszent 74. 98.
Mircse havaseli vajda 13.
Mircse (Mirchie) Jakab 87. 88.
Miriszló 44.
Mocsár András, csicsói 129.
Moga (Maga) Mihály 42.
Moldova 13. 37. 43. 87. 142. 143. 153. 205. 206. 207. 221. 223. 233. 234. 236. 277. 299.
Moldvai vajdák 12. Antiochus 191. István 43. Ilyés 10. Jeremia 43. Logofet 157. Mihály 43. 44. 57. 76. 324. Péter 37. 38. Raduly 14.
Molnár János 304—307. József, kantai 310. Márton 324. Mártonné, Ilona 242. Mihály 70. Miklós, alsócsernátoni 70. 73. N. 324. mk. Literati István 72.
Monyasd hn. Csikszentgyörgyön 96. 97. 99.
Musnaki Mihály 244.
Nád hn. Csikszépvizen 247.
Nádasdy Tamás 10. 13. 14.
Nagy András 301. Andrásné, Erzsébet 250. Andrásné, Judit 236. Balázs, rákosi 94. Bálint, csomafalvi 118. Bálint, gy. altalvi 178. Benedek, szentdomokosi 26. Ferencz, szentléleki 128. György, szentdomokosi 39. 40. 56. István, hatolykai 71. István, szárhegyi 66. 68. 251. István, osdolai 308. István, szépvizi 131. János 86. 88. János, szentdomokosi 141. János, szentmihályi 147. János, szeredai 92. Máté, taplóczai 18. Menyhért 13. Mihály, szentdomokosi 141. 142. Miklós, madéfalvi 26. Miklós örökségе 28. 30. Pál 92. Pál, polyáni 225. 230. Péter 99. Péter, madéfalvi 28. Sylvester, k. ujfalvi 125. Tamás 87. 88. Tamás, csomafalvi 118. Tamás, szentdomokosi 26. Zsófia, Szücs Andrásné 316. mk. Bodó Mihály 237.
Nagyeger hn. Csiktaplóczán 332.
Nagyerdő hn. Csikszentmihályon 206. 207.
Nagyhatár hn. Csikszmihályon 248.
Nagykő hn. Csikszentmihályon 249.
Nagyludas 12.
Nagymező hn. Lázárfalván 162. hn. Csikszentmihályon 246. 248.
Nagyrákos hn. Csikszentmihályon 247.
Nagyrét hn. Gyergyóditrón 251.

58. 107. 154. 156. 158. 160. 187. 192. 198—200. 301. 302. 311. 314.
Nagyvárad 12.
Nagyvölgy hn. Markosfalván 9.
Naláczi István 148. 149. Lajos 197.
Nándor Fejérvár 163.
Naskalat hn. Csikszentmihályon 168.
Negyedfélmegye 74—76.
Nemes Balázs 264. Borbála, Sándor Péterné 264. János 122. Tamás 86. 88.
Nimia vára 143.
Nyerges hegy hn. Csikszentmihályon 10. 208.
Nyires hn. Csikszentmihályon 4. 5. 60.
Nyujtód 293.
Nyujtódi Gergely 5.
Nyuzó N. 198.
Oláh Gábor 243. István, dánfalvi 55. János 243. Kelemen 217. Simon 225. mk. Purkajra János 76. 77.
Oláhország 10.
Olotva patak Gyergyóremetén 251.
Olozma hn. Csikszentmihályon 246. 247.
Olt folyó 332.
Olti Miklós 46. 48.
Ombozy Miklós 17.
Opra Pálné, Anna 57.
Orbai szék 110. 175. 293. 294.
Orbán Elek 268. 269. Imre, csomortáni 212. Mihály, szentmiklósi 147.
Ormánközi Gergely fej. titkár 69.
Ország Foelicita, Sándor Ipolituné 261.
Osdola 293.
Osegely hn Csiktaplóczán 332.
Osváth Ferencz 301.
Ozdi Miklós, gálfalvi 70.
Őrményes 134.
Ötves Mihály 256.
Pakocs Márton 225. 226. 227. Mátyás 227. Pál, szárazpataki 224.
Pál (Páll) András 225. 227. Boldizsár, alsótorjai 224. 225. Demeter, borsovai 90. 91. Erzsók 226. Ferencz 62. Gábor 247. Imre 32. István, szentmihályi 307. István, gy. szentmiklósi 117. János, csatószegi 129. János rákosi 28. 225. 226. László, jenőfalvi 130. Márton, csatószegi 129. Márton, rákosi 28. Mátyás 247. Mihály 87. 88. Mihály, pálfalvi 273. 274. Miklós 87. 88. 226. 227. 230. Miklós, rákosi 28. Tamás 87. 88. Zsigmond 226.
Páleger hn Csiktaplóczán 332.
Pálfalva 74. 153. 168. 220. 315.
Pálffi András 105. István 100. 101.
Páljános Balázs 41. 42.
Palkó János, szenttamási 276.
Pálmiklós Máté 35.
Paloczka János 87. 88.
Papycza János 11.
Pápai Pál, hosszuaszói 168. 169.
Pap István, szeredai 215.
Paraszkia N. 225.
Paskó Kristóf 105. N. 209. 210. 213—215. 216. 218. N.-né, Mária 213.
Past hn. Csiktaplóczán 332.
Pastra menő hn Csikszentmihályon 249.

Pásztohi Ferencz 95.
Pásztorbükk hn Csikszentdomokoson 44.
Pataki István, k. jakabfalvi 125. 225.
Pekri Lőrincz 198.
Pered Gál 66.
Perdi Molnár István 226.
Peselnek 225. 230.
Pesti Márton, rákosi 72. 85. 94.
Pete István, jenőfalvi 55.
Peteszeg hn Csikszentmihályon 247.
Péter, moldvai vajda 37. 38.
Péter András, k. impérfalvi 125. Balázs, borsovai 91. Benedek 99. Bertalan, szentimrei 21. Dávidné, Kata 215. Ferencz, bánkfalvi 246. Ferencz, borsovai 91. 113. Ferencz, jenőfalvi 28. György 92. Imre, borsovai 91. István, dánfalvi 70. István, borsovai 90. 91. István, szenttamási 244. János, bánkfalvi 246. János, borsovai 91. János, dánfalvi 58. 70. 71. János, jenőfalvi 130. Kálmán, szentdomokosi 45. 51. Pál, madéfalvi 28. Péter, borsovai 91. Tamás, u. o. 91.
Péterffi Miklós, csatószegi 301.
Petes András, csittszentiványi 58.
Petki Bálint 11. Dávid gr. 193. 194. 235. Farkas, csicsói 78—82. István, királyhalmi 74. 75. 79. 80. 90. 91. 96—100. 107. 108. 117. 122. 162. János 57. 168. Kata 109. Kata, Lázár Istvánné 112.
Pető András 248. István 256. János 256. László 61. Mátyás 248. Mihály 37.
Petres András, csomortáni 211.
Petro János, szentmihályi 126.
Petrovith (Petruits) Péter helytartó 10. 14. 17.
Philipcsovics Pál főesperes 110. 135. 136.
Pisztina András 297.
Pócsa (Potsa) Ferencz 260. János, hatolykai 228. 231. László 260.
Pokai Miklós, pókai 70.
Poloczika János 87. 88.
Polyák Lukács, szentdomokosi 26.
Polyán 224—226. 230.
Pongrácz P. György 309.
Ponoczki István 267.
Poroszka János 226. Mária 225. Opra 225. Sára 226. Sztána 225. Tódor 227.
Poroszkó hn. Alsótorján 229.
Porsolt István 87. 88.
Posgai Márk 105.
Pottyánd hn Ménaságon 97—99.
Poztelnik Constantin 144.
Posztulaki N. 225.
Potyó (Potio) Gáspár 87. 88. Péter, kozmási 271.
Prut folyó 153.
Purkajra mk. Oláh János 76. 77.
Puskás Gábor, ditrói 252. Márton, u. o. 68.
Pünkösti György, uzoni 275.
Püspöki Péter, székelykocsárdi 158. 160.
Rabutin gr. főparancsnok 171. 184. 223.
Rácz István, szeredai 135. Istvánné, Borbála 206.
Radák István 149.
Radnót 148.
Raduly moldvai vajda 14.

Rákóczy II. Ferencz 198. 281. I. György 69. 71. 73. 76. 78. 82. II. 95. 102. 105. Zsigmond 78.
Rákos (Rákosfalwa) 26—28. 30. 32. 33—35. 46. 48—50. 202. 224. 317.
Rákosi Demeter, alsócsernátoni 70. Péter u. o. 73.
Rancz Péter 211.
Rápolti Ferencz, peselneki 275. István, fülei 40.
Récsei István 168.
Remete (Gyergyó-) 251.
Részeg István, szentmártoni 128.
Rétfark hn Markosfalván 9.
Réthi János 87. 88. Mihály, gy. szentmikósi 118.
Rhédei Pál 105.
Ribiczei Péter 275.
Róma 262. 263.
Rudolf kir. 43.
Rukaj 293.
Ruszul András 269.
Salamon Anna, Lajos Zsigmondné 327. 328. Ferencz, várdotfalvi 132. István, rákosi 147. István, taplóczai 18. Máté u. o. 128. 217. Mihály, várdotfalvi 239. 243. Miklós, delnei 131. Péter, taplóczai 21. 332.
Salati Péter, csicsói 129.
Salgó Balázs 66. Benedekné, Katalin 56. Ferencz, szenttamási 72. 73.
Sanctus István 192.
Sándor cs. 261. Ágnes, szentmihályi 262. 264. Albert u. o. 262. Anna u. o. 262. 263. Apolonia u. o. 261. Borbála, Mihálcz Miklósné 171. 224. 227. 228. 231. 233. 234. 253. 262. 263. 264. Drusina u. o. 263. Erzsébet u. o. 263. Erzsébet, Boér Antalné 322. 324. Ferencz u. o. 20. 262. 264. 280. 287. 295. 294. 311. 312. 322. 325. Gáspár u. o. 261. 262. 321. 322. 323. 325. 332. Gergely u. o. 262. Imréné, Katalin 205. Ipolitu, szentmihályi 261. Ipolituné, Ország Foelicita 261. István u. o. 10. 20. 21. 23. 25. 27. 29. 30. 31. 35. 37. 41. 42. 43. 86. 88. 95. 96. 100. 101. 158—160. 232. 235—239. 242. 248. 250. 252. 253. 255. 257. 258. 261. 262. 263. 264. 272—274. 277. 278. 280—284. 287. 288. 296—300. 324. Istvánné, Imecs Borbála 264. Istvánné, Magyar Victoria 261. Istvánné, Mechtilda Francisca 262. Istvánné, Szilvási Erzsébet 262. János u. o. 72. 73. 100—102. 105. 106. 108—112. 115. 123. 133—137. 141—145. 147. 149—153. 157—162. 164. 166—175. 177. 180—182. 184. 185. 188. 190—193. 196—199. 202. 203. 208. 209. 211. 213. 218. 219. 220. 221. 246. 262—264. 280. 281. 285—287. 295. 298. 303. Jánosné, Angyalosi Erzsébet 161. 162. 174. 175. 191—194. 203. 217. 219. 221. 238. Jánosné, Barkóczi Mária 263. Jánosné, Basa Anna 263. Jánosné, Gegő Anna 262. Jánosné, Hadnagy Krisztina 263. Jánosné, Kálnoki Kata 262. János, szt.-domokosi

70—73. 76. 270. Jancsi 205. 206. József 262. Judit I. Apor Andrásné, II. Mihálcz Mihályné 110. Klára, Imecs Mózesné 237—239. 262. 264. 324. Kata, szentmihályi 262. 264. Kata, Biális Jánosné 293. Kata, Szücs Andrásné 313. 314. Krisztina, szentmihályi 262. László u. o. 262. 301. Lászlóné, Kamuthi Anna 262. Lőrinc 61. 263. Magdolna 262. Margit, Jánosi Péterné 36. 38. Mária 262. Marina 262. Mátyás 87. 88. Menyhárt 263. Mihály, szentmihályi 3—8. 10—17. 72. 73. 86—88. 95. 96. 107—109. 113—115. 121. 154—158. 160. 161. 167. 171. 174. 175. 197. 204—206. 208. 220. 223. 224. 232—235. 237. 243. 245. 248—250. 253. 255. 256. 261. 263. 264. 285—287. 295—297. 299. 318. 321—323. 325. 332. Mihályné 20. Mihályné, Gálffi Erzsébet 263. Mihályné, Gurzó Anna 264. Mihályné, Mikó Judit 156. 221. 246. 250. 253. 300. Mihály, szentdomokosi 141. 142. 171. Mihályné, Boros Anna 244. Mihály, szentsimoni 301. Mihály, szenttamási 165. Mihály, gy.-alfalvi 179. Pál, szentmihályi 203. 236—239. 246. 248. 249. 258—261. 263. 264. 269. 270. 286. 287. 290. 291. 295. 301. 302. 311. 312. 317. 318. 321—325. 328—333. Pálné, Szeredai Ágnes 321. 329—331. Péter u. o. 45. 49. 50. 51. 54. 57—59. 61—63. 69—74. 76. 78—82. 85. 90—93. 96. 100. 203. 232. 237—242. 259—264. 273—275. 280. 284. 285. 287—292. 294—302. 304—306. 308. 309. 312—315. 318—323. 325—328. 330. 332. Péterné, Bornemissza Anna 263. Péterné, Donáth Zsófia 262. Péterné, Mikó Anna 263. Péterné, Nemes Borbála 264. Péterné, Székely Julia 264. 273. 285. 293. 302. 304. 321—328. 331. 332. Péter, szentdomokosi 270. 276. 282. Rachel sztmihályi 262. Rebeka 262. Sámuel 262. Sára 262. Tódor 325. Vaszil 324. Zsigmond, sztmihályi 262. Zsuzsa, Biró Sándorné 237—239. 262. 264. 324. Zsuzsa—Anna, Szabó Gáborné 322. 324. 325.

Sandri Mihály 227.

Sánta Benedek, tusnádi 261. Ferencz, csekefalvi 127. István, tusnádi 261. János u. o. 261.

Sarándi István 258.

Sárdi György 150.

Sárosi György 181. János, pókai 70. 87. 149. János, szentlászlói 181.

Sárpataki Márton 132.

Sas Mihály 61. Péter, szentmártoni 128.

Schnell György 260.

Sebe Benedek 20.

Sebesi Boldizsár 105. Ferencz 105.

Sebestyén Ferencz, madéfalvi 26. Márton 46. 53.

Segesvár 13. 14. 104. 107. 148.

Segesvári Pál 103.

Sennyei Pongrácz 43. 44.
Sepsiszék 110.
Sepsi Mihályné 225.
Sepsiszentgyörgy 119. 122.
Sepsiszentiván 275. 281.
Séra István 86. 88.
Serédi Benedek 149.
Sigmond Ferencz 50. 87. 88. István 87. 88.
Siket Imre, szenttamási 276. István u. o. 244. 276. János u. o. 276. Mihályné, szentmihályi 206. 248.
Siklódi Gábor 251.
Siklósi Mihály 133.
Sikorány oláh 277. 278.
Silló Mihály, csicsói 306.
Sylvester (Silvester) János, k.-ujfalvi 125. Mihály 86. 88.
Simó András, gy.-alfalvi 179. István, fülei 39. Péter 162. Tamás 39.
Simon András 302. Benedek, tekerőpataki 109. Bernát, vacsárcsi 41. György 49. János, gy.-ujfalvi 118. 268. Péter, taplóczai 23.
Sink szék (Synk) 10.
Sipos (Sypos) Miklós 9. -öröksége 9. -szege Markosfalván 9. Simon 87. 88.
Sobieski (Sobolsk) János lengyel kir. 143.
Soka István, tekerőpataki 119.
Solyom István, gy.-ujfalvi 197. 250. 252. 255. Tamás 192. 193. 199. 201.
Somlyó 150. 153. 167. 168. 173. 194. 287. 312. 320. 322.
Somlyó oldala hn Taplóczán 332.
Somodi Ferencz 155.
Somogyi János 155.
Somorjai Zsigmond, udvarhelyi 261.
Ső (Seo) Márton 87. 88.
Sugár Pál, szentimrei 130.
Sugas hn Csikszentmihályon 246.
Suki Ferencz 105.
Sükösd Benedek 17. Istvánné, Egri Anna 316.
Szabó (Zabo) Ambrus 38. András 174. 175. 256. Balázs, szentmártoni 195. Bálint, dánfalvi 56. Benedek, somlyói 19. Dávid, k.-ujfalvi 125. Ferencz 275. 288. György 182. 213. György, k.-ujfalvi 125. Imréné 29. István, szárhegyi 119. János, dicsőszentmártoni 156. János, k.-ujfalvi 125. János, szenttamási 276. Kelemen, szentmárton 261. Kelemenné, Mihálcz Sára 226. 227. 229. Máté, dicsőszentmártoni 156. Mihály 92. 162. 163. Miklós, delnei 211. N. 182. Péter 227. Péter, mindszenti 213. Péter, polyáni 225. mk. György János 308.
Szakács Ferencz, borsovai 233. 234. 238. 239. 306. György u. o. 306. István, szépvizi 207. János 239. Mihály 239. Pál, szépvizi 266. Péter u. o. 239. 247. 316. Tamás 239.
Szakál mk. Szilágyi István, gogányváraljai 301.
Szakálli Gergely, szenttamási 270. György 332. Miklósné, Anna 245.
Szalvai György 302.
Szamosujvár 187.
Szancsok (Zanchjok) István 20.
Szántó István 155.

Szapolyai János kir. 13. 14. 17. János—Zsigmond 12. 17.
Szappanyos Mihály 287.
Száraz István 306.
Szárazpatak (Zározpatak) 101. 155. 159. 168. 224. 225. 227.
Szárhegy (Zárhegy) 69. 113. 116. 250—252. dülők: Várhegyalja 251. 252. Várhegy nyaka 251.
Szarkavésze hn Gyergyószentmiklóson 63—65.
Szarvadi János 287.
Szász (Zaz) István, gy. alfalvi 179. János 50. 247. Márton, borsovai 206. Mihály 163. Mihályné 247. Miklós, alsótorjai 226. Péter, zsögödi 128. Tamás 61.
Szászkézd 108.
Szászrégen 135.
Szegedi Pál, csicsói 218. 224. Pálné, Bodó Borbála 238. Tamás 105.
Székely cs. 324. András 86. 88. Boldizsár 86. 88. 181. Elek 285. 292. 294. Erzsébet, Barabás Györgyné 285. 293. Ferencz, kilyéni 168. György 181. 255. István 87. 88. István, csiksomlyói 20—24. István, rákosi 124. 133. 275. János 86. 88. 318. János, véczkei 3—5. Julia, Sándor Péterné 264. 273. 285. 293. 302. 304. 321—328. 331. 332. László 148. 149. 275. László, szentimrei 301. Mária, Geréb Jánosné 285. 293. Márton 86. 88. Mihály 284. 285. Miklós 239. Zsigmond, kilyéni 175. 273.
Székelykocsárd 261.
Székelyudvarhely 77. 269.
Székelyvásárhely 48.
Szekeres Ferencz 70. Ferencz, szenttamási 133. István 55—57.
Székesfejérvár 43.
Szeles István, szenttamási 245.
Szemere uram 42.
Szenyes Bukur 240—242. 243. Kelemen 217. 218.
Szent-Erzsébet 119.
Szent-Gál 6.
Szent-Háromság 312.
Szent Iváni (Zent Iváni) Mihály csittszentiványi 58. Sámuel, sepsiszentiványi 115.
Szent-István kir. 262.
Szentkatolna 230. 293.
Szent-László kir. 322.
Szentléleki kastély 87.
Szent-Mihály megyéje 37. 73. 85.
Szentmihályi István 170.
Szent-Mihályköve 17.
Szentes Antal, jenőfalvi 28. Bálint u. o. 55. János 50. János, madéfalvi 235. Mihály, madéfalvi 50. 235. Péter u. o. 131. Péter, jenőfalvi 131.
Szép (Zeep) Imre 260. Péter 9.
Szépviz 25. 153. 208. 210. 223. 233. 236. 246. 265. 269. 278. 279. 291. 292. 300. 316. dülő: Nád 247.
Szépvizi Pál 153.
Szereda 62. 82. 92. 116. 117. 135. 145. 153. 205. 206. 209. 210. 212. 214. 216. 219. 222. 242. 274.
Szeredai Ágnes, Sándor Pálné 317. 321. 329. 330. 331. Antal 317. Ignácz 333. Jánosné, Vadas Mária

257. Mihály 317. N. 311. Zsigmond 260.
Szeret folyó 153.
Szijgyárbálló Gábor 297.
Szilágyi János 105. mk. Szakál István 301.
Szilvási Boldizsár 45. Erzsébet, Sándor Istvánné 262.
Szinán basa 43.
Szipos Mihály 291. Péter 247.
Szobavész hn Gyergyószentmiklóson 64. 66.
Szombatfalvi (Zombathfalway) János 18. Pál 287.
Szopos Ferencz, szenttamási 215. 245. István, udvarhelyi 261. János, szentimrei 141. 142. 172. Jánosné 157. Zsigmond 327.
Szotyori Judit, Geréb Antalné 275. Mihály 275. Sámuel 302.
Szőcs (Szöcz, Szőts) Albert, szépvizi 233. 234. András u. o. 153. 198. 211. 249. Andrásné, Erős Erzsébet 299. Bálint 249. 256. Bálintné 248. Demeter, kozmási 127. István 146. 177—180. János 65. 249. László, szentmihályi 306. Pál 65. mk. Tőke István, szenttamási 164.
Szörcse 293.
Szörcsei (Zirchiai, Zörchey, Zewrchej, Szeörczey) Borbála, Antal Pálné 35. 36. Borbála, Imets Tamásné 292—294. István 8. Menyhárt 86. 88.
Sztoyka Zsigmond-Antal br. erd. püspök 317.
Szulimán császár 37.
Szucsava 43.
Szücs (Szüts) Albert, szépvizi 313. 314. András 193. 200—202. 312—316. Andrásné, Nagy Zsófia 316. János, szépvizi 314. 313. Pál 313. 314. Péter, szépvizi 313. 314. 319.
Tacitus 198.
Taksony (Toxus) fej. 261.
Tamás (Thamás, Thomas) Demeter, kozmási 126. D. 189. Ferencz, taplóczai 217. István, kozmási 127. János, borsovai 306. János, szenttamási 141. 244. János, szépvizi 207. Lőrincz, szenttamási 245. Márton 50. Miklós, borsovai 147. Miklós, szépvizi 25. Pál, gy. ujfalvi 67.
Tamásfalvi András 87. 88. László 86. 88.
Tana Péter, ilyefalvi 284. 285.
Tánczos Lászlóné 56. 57.
Tankó Demeter 299. 300. Gergely 297. György 296—299. István, sztimrei 301. János, sztimrei 261. 297. 300. 301. János, görőcsfalvi 129. Péter, sztimrei 130. Péter, szépvizi 147. 247. 300. Sándor 35.
Taplócza 153. 172. 175. 209. 213. 216. 237—239. 243. 258. 259. 274. 288. 292. 303. 313. 318. 323. 324. 326. 327. 330. 332. dülők: Hegypáva 333. Katnári 327. 328. Karóra menő 318. Nagyeger 332. Osegely 332. Páleger 332. Past 332.
Taplócza hn Csikszenttamáson 165. 175. 279. 292.
Taraczközi Ferencz 108. 109.

Tarcsafalvi Ferencz 260.
Tarnóczi Sebestyén 86. 87.
Tasaly Balázs 79. Gergely 79. Péter 78. mk. Torjai György 79.
Tatár András 198. Benedek, tekerőpataki 67. Gáspár 40.
Tatárország 250.
Tatrosvize 325.
Tehemes hn Gyergyószentmiklóson 68.
Teke Péter 68.
Tekehida hn Csikszentmihályon 60.
Tekeres hn Lázárfalván 162.
Tekerő hn Csikszentmihályon 247.
Tekerőpatak 151.
Telegdi Mihály 57.
Teleki Mihály 148—150. 172. 173. 189. Mihályné, Vér Judit 150—153. 172—174. Sámuel 235. Sándor gr. 234. 235.
Tengely Balázs, göröcsfalvi 46. 52. Ferencz 50. János, göröcsfalvi 50. 53. Mihály 52. Miklós 50.
Tódor Farkas 226.
Tokaj 333.
Toldalagi János 149. Mihály 150.
Tompa Jánosné, Boér Anna 293.
Tompos András 261. János 261. Kelemen 261.
Torda 13. 17. 27. 150. 186. 187.
Tordamegye 257.
Torja (Felső-) 44. 101. 155. 159. 168.
Torjai (Thoriai) mk. Tasaly György 79.
Toroczkai János 260. N. 198.
Torsas János 268.
Tóth (Tott) István, jobbágyfalvi 70. János, jobbágyfalvi 70.
Tököly Imre 145. 146. 173. 187.
Tőke mk Szőcs István, szttamási 164.
Török Anna, Endes Miklósné 265. 267. 268. Antal 302. Istvánné, Katalin 179. János 20. 59. 216. 217. Kata, Sándor Zsigmondné 262. Kelemen 36. Máté 218. 266. Mátyás 217. Mátyás, markosfalvi 7. 8. Mátyásné 7. Mihály 61. Mihály, szentmihályi 85. 86.
Török szerdárok 146.
Tövissi Ilyés 301.
Trident 317.
Turi (Thury) György 86. 88. István 86. 88. 116. László, tamásfalvi 293. 294. Sándor u. o. 293.
Tusnádelve hn Lázárfalván 162.
Tynkespygler 12.
Udvarhelyszék 4. 18. 19. 36. 37. 38. 40. 176. 180. 263.
Ugraloka hn Borsován 325.
Ugron Ferenc 311. Ferenczné 225. 227. 230. János 86. 88. János, szentmihályi 176. Kata, Sándor Istvánné 263. Mózes 86. 88.
Ujvár (Wywar) 12. 13. 17.
Ujvész hn Gyergyószentmiklóson 68. 69.
Ungor János, luissinai 167. 169.
Urbán Balázs, gy. szentmiklósi 64.
Urkon András 162. Benedek 162. János 239. Mihály 162. 163. Tamás 162.
Üstgyártó Simon 196. 197.
Üzgübüllő Gábor 299. János 298. 299.
Vacsárcsi 25. 54. 133. 141. 146 147. 150. 152. 153. 172. 256. 280. 284. 316.

Vad Gergely 216.
Vadas Mária, Szeredai Jánosné 257.
Vajda János 86. 88.
Vajna Ferencz, pávai 287. István 86. 88. 302. János 87. 88. László 301. Tamás 86. 88.
Ványolos János, göröcsfalvi 130. 147. Lőrincz, szentgyörgyi 128.
Várad 12.
Vardó Mihály 87. 88.
Vardotfalva 193. 203.
Varga András 182. Antal 61. Bálint, madarasi 147. Ferencz, sztmihályi 126. Ferenczné, Borbála 56. János, szépvizi 131. 162. 256. Mátyás, sztmihályi 61. 85. Mátyás, ajnádi 73. Miklós 61. Orbánné 256. Pál 256. Péter 256.
Vargaszeg hn Gyergyószentmiklóson 68.
Vargyas 36.
Várhegy 43.
Várhegyalja hn Gyergyószentmiklóson 68. Szárhegyen 251. 252.
Várhegy-nyaka hn Szárhegyen 252.
Vári István 310.
Várpataka hn Csikszttamáson 70.
Váruta hn Csiksztmihályon 60.
Vas János 105. László 105. Mihály, taplóczai 241. Pál 86. 88. Péter, taplóczai 216. Péterné, Erzsébet 241.
Vasand-erdő hn Ménaságon 99.
Vasandkapu hn Borsován 74. 97. 98.
Vasmát (Vasmak) Imre, ajnádi 73. Lőrincz u. o. 61. 72.
Vasvári Mátyás 132.
Vata Péter 211. 212.
Vér Judit, Teleki Mihályné 150—153. 172—174.
Verebesi András 163.
Verebesi mező hn Lázárfalván 162.
Veres András 224. Anna 226. Ferencz, fitodi 73. Ferencz, sztimrei 130. Ferencz, sztléleki 74. 76. 85. 94. 225. György 224. 248. István 65. 67. 68. János 21. 23, 225. 260. József, sztsimoni 301. Judit 224. Mihály, sztsimoni 94. 226. Péter, sztléleki 121. 171. 196. 197. Péter, sztsimoni 124. 301. Sámuel 86. 88. Zsuzsánna 224.
Veresmarti Gáspár 103.
Wesselényi (Wisselen) Miklós 34. Pál 149.
Veterani tbnok 199. 201. 202.
Vetéskapu hn Csiksztmihályon 249.
Vicze 168.
Vida György 87. 88. István 87. 88.
Wien 16. 45.
Vitályos (Vitalius) Bernát, madéfalvi 28.
Vitos Péter, sztléleki 94.
Vizi András, jenőfalvi 55. 239. Ferencz, várdotfalvi 308. Imre 239. István, szeredai 215. Istvánné, Borbála 217. Mihály, sztdomokosi 26. Miklós, jenőfalvi 26. 234. Tamás, taplóczai 217. Palkó Balázs, sztamási 26.
Volál (Felső-) 101.
Voláli Pál, száldobosi 38.
Xanthus (Xanthos, Sanctus) Imre, taplóczai 301. 302. 308. 330. 331. István 192.
Zabola 167. 244.

Zágon 293.
Zakariás (Szacharias) János 87. 88.
Zalitsari basa 144.
Zancsok István 20.
Zaraszker Szuliman pasa 143.
Zavar Frigyes, madarasi 37.
Zay Mihály 66.
Zemere uram 42.
Zilosteteje ln Csikszentmihályon 60.
Zöld András, rákosi 129.
Zölde jobbágy cs. 285.
Zsenyei Pongrácz 43. 44.
Zsigmond kir. 43.
Zsuki Klára, Sándor Istvánné 263.

MŰMELLÉKLETEK.

1. *Sándor Péter temetési zászlója* (feliratos oldal) a 112—113. lapok között. E zászló keletkezését 1660. évre teszem, bárha a rajta levő évszám annyira kopott, hogy teljesen olvashatatlan. Az idő meghatározásra elegendő a zászlón olvasható azon szövegrész, mely Sándor Pétert 73 éves korában elhunytnak mondja, mert az 1647. jun. 19-én tartott tanuvallomásban életidejét ő maga 60 évre tette, tehát 1587-ben született. Megerősítik ezt egyébb körülmények is, nevezetesen, hogy az 1602-ki Bástya-féle összeirásban nem szerepel, mert ekkor még mindössze 15 éves, tehát kiskorú volt. Az első oklevél, mely őt említi 1609. febr. 14-én kelt.

A zászlón levő feliratból a következő szövegrész olvasható:

..... EN..... .. SAND(or)..
(de)C(sikszentmi)HA(ly) IVRATV(s) ASS(e)SS(or) .... (sed)IS
..... PC.. T. C... VSSP. D. S..... CORPV(s).
(suu)M DEO RED(idi)T (d)IE 6-ta FEBR..... 6...
AETATIS SVAE ANNO 73.
..... VNO ..... C. S..... EN....
.. VEK.. S .... IMPOSI..... I QVOS.....
.. VEN..... (n)IMIRUM..... SCRIPTA .... ERV(n)T...
INSIGNI(a) PIETATE ..... STEMMA... CLARV(s)..
.. SANDOR... IVM PET..... PA(t)RIAE .... EON...

2. *Ugyanezen zászló czimeres oldala* a 128—129. lapok között. E a rész festett lévén, sokkal épebben maradt ránk, mint a feliratos oldala. Az alkalmazott olajos festék a vásznan átütött és így a szabad szemmel nem is látható részletek is elég pontossággal megállapíthatók. Fényképünkön az elhalványodott vonalakat ecsettel megerősítettük és így ez többet láttat, mint maga az eredeti. Ez különben is már nagyon évült állapotban van és minden kibontás alkalmával tovább és tovább szakoz.

3. *A Sándor-család leszármazási táblája* 1724 a 256—257. lapok között. A 149. szám alatt közölt irat facsimileje. Igazolni kívánom vele azon körülményt, hogy a XVII. században divott írással készült, tehát jóval a hitelesítés előtt.

4. *A Sándor-család tagjai által használt czimeres pecsétek.* 1624—1844. a 272—273. lapok között.

E táblán 12 családtagnak ötféle variatióban használt czímerét mutatom be. A legrégibb czímeralak a nyakán nyillal átlőtt karvaly, de majdnem egyidejüleg a hármas halomból növekvő három, ágas makk is szerepel. Ugy vélem

ezt a két címeralakot egyesítették a véglegesen állandósult címerben. A mutatkozó eltéréseket a pecsétvéső hibájából eredettek vélem. A hármas makk valamely elhomályosult, rossz pecsét lenyomaton törökfejes kardot tartó karnak látszhatott és így alkalmazták a pajzs felső mezejébe. A XVIII. sz.-ban már általán elvolt terjedve a címerképeknek valamelyes magyarázatot adni és ezért vélem, hogy a családi traditióval semmi összefüggésben nem levő karvaly helyett az új címerpajzsba gólyát, galambot, vagy darut vittek be és lábába levelet helyeztek, mert így élénken emlékeztetett Sándor Mihály 1554-ki eredményes küldetésére. A címeralak Sándor Zsigmond pecsétjén: sas, Sándor László pecsétjén pedig darú. Ettől eltekintve 1766-tól kezdve csak egy pecsétünk mutatja galambnak, minden más esetben kétségtelenül a hírvivő gólya.

A címerképnek két esetben kisérete is van. Két pecséten szerepel a növekvő hold és csillag, ez mint a székelyek jelvénye véleményem szerint fölvehető a címerbe, avagy el is hagyható. Teljesen a címert használó családtag tetszésétől függ. Sándor Zsigmond pecsétjén és általában a XIX. századbeli pecséteken a felsőmezőbeli kar hajlásában kettős keresztet látunk, ez úgy látszik, hogy önkényes módosítás, mert régebbi nyomait nem ismerem. Mindössze egy XVIII. századbeli pecsétet találtam, a melyben ezen kisérétet fölismerhetni véltem, de ez a pecsét annyira homályos, hogy a címer alakok meghatározásánál figyelembe venni nem mertem.

5. *A családi címer* a borítékon. A most elmondottak alapján készült, tehát mellőztem a kisérétéket. A sisakdiszt Sándor Péter zászlójáról veszem, mindössze annyit változtatok rajta, hogy a heraldikai szabályoknak megfelelően a díszt a sisak tengelyébe helyezem, tehát úgy, amint azt a természetben alkalmazni kellett.

A szerző egyéb munkái.

Széplaki Petrichevich-Horváth család története. Kolozsvár. 1908.
Czímerlevelek I. füzet 1551—1629. Kolozsvár, 1910.
II. füzet 1629—1660. Kolozsvár, 1912.
A csikszentsimoni Endes család levéltára. Kolozsvár, 1910.
Czímerhasználat. Kolozsvár, 1911.
A kolozsvári Farkas-utczai ref. templom régi sírkövei. Kolozsvár, 1913.
Genealogiai Füzetek I—XI. Kolozsvár, 1903—1913.
Kolozsvár czímeres emlékei. (Sajtó alatt.)

7807
BIBLIOTECA
DOCUMENTARĂ
Odorheiu Secuiesc
TUDOMÁNYOS
KÖNYVTÁR
Székelyudvarhely

50 R 9

